

AMERIKAN

Národní Kalendář

NA ROK

1911

ML

Se 97 vyobrazeními vážného i žertovného obsahu.

ROČNÍK XXXIV.

CHICAGO, ILL.

Nákladem a tiskem Aug. Geringera, 541 W. 12th Street.

*Frank Elias
1810 May Street*

Obsah:

Titulní obraz: Pohled na hlavní část města Milwaukee, Wis.	
Kalendář roční. Letopisná znamení a čísla. Pohyblivé svátky. Čtyry roční období. Přehled roku 1911. Zatmění slunce a měsíce	3
Rubriky měsíční se jmény, jakož i vložky pro zaznamenávání příjmů a vydání v domácnosti, ukázky na nebi, židovský kalendář a pořekadla	4
Seznam jmen dle abecedního pořádku a kdy připadají	28
Kalendář pamětihodných událostí, velkých mužů a výtečníků českých	30
Z Kalifornského ráje (2 vyobrazení)	32
Spodní proudy. (Se 7 vyobrazeními). Obraz z chicažského Babylonu. Napsal R. J. Pšenka	33
Píseň horníková. (Báseň). Napsal Q. M. Vyskočil	101
Ovoce poznání. Napsal J. B. Zahraděcký	102
"Přijel z města pan perník". Alešova ilustrace	103
Život bez štěstí. Napsal B. Moravský	117
Návrat k rodným polím. (Báseň od Sládka)	133
Sestřenky. (Se 6 vyobrazeními). Napsala F. Staňková-Bujárková <small>(Do této povídky vloudila se chyba a sice na str. 169. pátá a šestá řádka od konce a první dvě řádky v kapitole X. patří na konec kapitoly IX.)</small>	134
Unesená. (2 vyobrazení). Dle skutečnosti napsala M. J. Folkova-Bělohlavá	197
Připíjení. (Báseň). K. J. Erben	207
Pro smutnou chvíli. (Se 49 vyobrazeními)	211
Maximilian, Charlotta a Juárez. Napsal A. R. Nykl	212
Ráj na zemi. (Se 4 vyobrazeními). Napsal Fr. J. Pracna	213
E. St. Vráz. K jeho padesátiletým narozeninám. (S podobou)	214
Ústředna a Sirotčinec v Chicagu. (3 vyobrazení)	215
Judova Škola Vojta Náprstek. (Vyobrazení)	216
Naši krajané v dálné cizině. (4 vyobrazení). Z cest E. St. Vráze uspořádal J. B.	249
Vzpomínky životopisné k našim podobiznám. (9 vyobrazení)	263
Paměti českých osadníků v Americe, (s vyobrazeními), a sice: Bratři Paldové, Manželé Josef a Františka Raímanovi, Fr. M. Brabec, Jos. Kaplan st., John Safránek, Leopold Ině, Jan Rosický	od 265 do 288
Kdo je oprávněn volit při volbách	289
Zákon o naturalisaci (nabytí občanského práva)	293
Zákony v severo-záp. státech o lovu zvěře a ryb	296
Prospěšné rady ku všeobecnému použití	299
Poštovní sazby — Položky v mírách kuchařských — Zlatá zrnka pro hospodyně	304
Clo ve Spojených Státech	305
České písně: Jen se ty šátečku... Jeničku, bloudíš... Jestli mne ráda máš... Jeteličku, jeteli!—Kdes, holubičko, litala. — Kdyby mně to pán bůh dal. — Kdyby moje milá. — Kdybych já věděl... — Kdybych já věděl, (jiný ná- pěv) — Kdybys měla má panenka	od 309 do 312
Kalendář březivosti hospodářských zvířat	314
Zákony o úrocích	315
Tabulky ku vypočítávání úroků	318
Ornámky následují	od stránky 319 až do 344

Kalendář roční.

V roce 1911 počítá se:

od stvoření světa dle Calvisiusa.....	5860	od vynalezení knihtiskářství.....	471
od stvoření světa dle počtu židovského.....	5671	od objevení Ameriky.....	419
od vystavění města Říma.....	2664	od zavedení kalendáře gregoriánského.....	329
od zavedení kalendáře juliánského.....	1956	od vynalezení dalekohledu.....	303
od sboření Jerusalema.....	1842	od uzavření míru westfálského.....	263
od začátku stěhování národů.....	1536	od vynalezení parostrojů.....	213
od konce říše západofimské.....	1435	od zavedení kalendáře opraveného.....	211
od útěku Mohamedova (tur. počítání).....	1328	od prohlášení samostatnosti Spoj. Států.....	135
od počátku křižáckých válek.....	815	Opravený kalendář zaveden ve Spojených	
od vynalezení prachu a střeliva.....	531	Státech 21. zářím 1853, kdy poručeno	
		bylo místo 11. září psáti a čítati 21. září.	

Letopisná znamení a čísla.

Nedělní písmeno.....	A.	Římský počet.....	9
Zlaté číslo.....	12	Juliánský letopočet.....	6624
Epakty.....	XXX	Židovský letopočet.....	5671-72
Sluneční kruh.....	16	Mohamedánský.....	1329

Pohyblivé a stálé svátky.

Sv. tři králů.....	6. ledna	Velikonoční neděle.....	16. dubna
Neděle Septuagesima.....	12. února	Na nebevstoupení Páně.....	25. května
Neděle Sexagesima.....	19. února	Svatodušní neděle.....	4. června
Neděle Quinquagesima.....	26. února	Neděle sv. Trojice.....	11. června
Úterek masopustní.....	28. února	Božího Těla.....	15. června
Popeleční středa.....	1. března	Všeobecné posvěcení chrámu.....	15. října
Květná neděle.....	9. dubna	První adventní neděle.....	3. prosince
Zelený čtvrtek.....	13. dubna	Vánoční hod v úterý.....	25. prosince
Velký pátek.....	14. dubna		

Čtyry roční období.

Jaro počíná 21. března 1911 v 9 hod. 54 min. odpo. Trvá 92 dní, 19 hod. 15 min.
Léto „ 22. června „ v 8 „ 35 „ ráno. „ 92 „ 16 „ 42 „
Podzim „ 23. září „ v 11 „ 17 „ večer. „ 89 „ 14 „ 30 „
Zima „ 22. pros. 1911 v 5 hod. 53 min. večer. „ 89 „ 19 „ 33 „
Úhrnem 365 dní.

Přehled roku 1911.

Masopust trvá od 7. ledna do 27. února; tedy 7 týdnů a 6 dnů. Začátek postu 1. března. Konec postu dne 15. dubna a trvá 46 dní. Mezi vánoce a popel. středou jest 65 dnů.

Dobropan (Merkur) bude jitěnkou kolem 2. února, 1. června a 25. září, a večerníci kolem 14. dubna, 13. srpna a 7. pros.

Krásopani (Venuše) večerníci až do 5. září, potom zbytek roku jitěnkou.

Králomoc (Jupiter) bude jitěnkou až do 30. dubna; potom večerníci až do 18. listopadu, potom zase jitěnkou do konce roku.

Zatmění.

V roce 1911 budou dvě zatmění slunce.

1.) Úplné zatmění slunce dne 28. dubna. Viditelné ve Spojených Státech, vyjímaje severní a severovýchodní část. Zatmění zasáhne k severu až k čáře tažené skrze města Philadelphia, Milwaukee, Butte,

Mont. a Portland, Ore. Bude také viditelné v Mexiku, Střední Americe, západní části Západní Indie, ve východní polovici Austrálie, Na Novém Zeelandě a v Tichém Oceanu. Zatmění táhne se od Auckland a Austrálie přes Tichý Ocean až skoro do Střední Ameriky.

2.) Kruhovitě zatmění slunce dne 22. října. Ve Spojených Státech neviditelné. Viditelné v Asii, na Filipínách, v Austrálii, v sev. části Nového Zeelandu a v Tichém Oceanu. Začátek kruhu u Aral. Jezera a táhne se přes Asii, projde jižně od Filipín přes Novou Guineu do místa v Tichém Oceanu.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ v měsíce
	Katolicků	Protestantů				
1	Neděle Nový rok	Nový rok	☀	7 25 4 44	5 27	
2	Pondělí Makaria	Abela a Seta	☁	7 25 4 45	6 33	
3	Úterý Jenovefy	Enocha	☁	7 25 4 46	7 38	
4	Středa Tita biskupa	Isabelly	☁	7 25 4 47	8 45	
5	Čtvrtek Telesfora	Simeona	☁	7 25 4 48	9 53	
6	Pátek Sv. Tři Králů	Zjevení Páně	☁	7 25 4 49	11 1	
7	Sobota Luciana	Melanie	☁	7 24 4 50	ráno	
První neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hodin 16 minut.			
8	Neděle Erharda	Erharda	☁	7 24 4 51	0 10	
9	Pondělí Basiliše	Marciala	☁	7 24 4 53	1 22	
10	Úterý Agatona	Pavla Poust.	☁	7 24 4 54	2 36	
11	Středa Hygina	Matildy	☁	7 23 4 55	3 54	
12	Čtvrtek Proba	Reinholda	☁	7 23 4 56	5 12	
13	Pátek Leoncia	Hilaria	☁	7 23 4 57	6 25	
14	Sobota Hilaria	Felixa	☁	7 22 4 58	vých.	
Druhá neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hod. 36 minut.			
15	Neděle Jména Ježiše	Maura	☁	7 22 4 59	5 45	
16	Pondělí Marcela P.	Vladimíra	☁	7 21 5 1	7 0	
17	Úterý Antonína pou.	Franklin nar.	☁	7 21 5 2	8 13	
18	Středa Prisky	Prisky	☁	7 20 5 3	9 22	
19	Čtvrtek Kanuta	Sáry	☁	7 20 5 4	10 26	
20	Pátek Fab a Šebest.	Fab. a Šebest.	☁	7 19 5 5	11 29	
21	Sobota Anežky	Anežky	☁	7 18 5 6	ráno	
Třetí neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hod. 48 minut.			
22	Neděle Vinc. a Anast.	Vincence	☁	7 17 5 8	0 31	
23	Pondělí Zasnoub. P. M.	Emerana	☁	7 17 5 9	1 33	
24	Úterý Timotea	Timotea	☁	7 16 5 10	2 34	
25	Středa Obr. Pavla	Obr. Pavla	☁	7 15 5 11	3 35	
26	Čtvrtek Polykarpa	Polykarpa	☁	7 14 5 12	4 36	
27	Pátek Jana Zlatoúst.	Jana Zlatoúst.	☁	7 14 5 13	5 33	
28	Sobota Karla Velkého	Karla Vel.	☁	7 13 5 13	6 24	
Čtvrtá neděle po Novém roce.			Délka dne 10 hod. 0 min.			
29	Neděle Františka Sal.	McKinley nar.	☁	7 13 5 14	západ	
30	Pondělí Martiny p.	Adelgundy	☁	7 12 5 15	5 28	
31	Úterý Petra Nol.	Virgila	☁	7 11 4 16	6 36	

Čtvrtí měsíce.

☽ První čtvrt dne 8. v 0 hod. 20 min. ráno.

☺ Úplněk dne 14. ve 4 h. 23 min. odpo.

☾ Poslední čtvrt dne 22. v 0 hod. 21 m. ráno.

☾ Nový měsíc dne 30. ve 2 hod. 45 m. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. tepleji; 5. až 7. zamračeno a snub; 8. až 10. bouřlivě; 11. až 16. velmi studeno; 17. až 21. jasno a tepleji; 22. až 28. snub; 26. až 29. velmi studeno; 30. až 31. zamračeno.

Dne přibývá od 9 hod. 19 min. do 10 hod. 8 min.

Židovský kalendář.

1. Tebet 1. ledna; 1. Še tot 30. ledna.

Pověkadia.

Je-li teplo v lednu, sahá bláha ke dnu.

Pakli leden mokry bývá, jistě vína nedolívá.

Za mihavým lednem pít-li se mokré jaro.

V lednu-li hrom se ozývá, očekávejme lize hojnost vína.

Je-li teplý leden, z korce mandel jožen.

Na Nový rok, o slepělí krok, na Tři krále o skok dále, na Hromnice o hodinu více.

Jaké počasí je který den od vánočního Božho hođu do Tři králů, takové bude každý měsíc v roce.

Jména Ježíš, ke kamnům nejbít.

Na sv. Pavla: Když je voda v koleji, šetíte v slabě ojedl (píce, nebo stma potrav dlouho).

Dobrá sanice, koňská smrt.

Velký snub, malá voda.

Na sv. Pavla na víru obrácení (35.) mlha — přídou nemocí.

LEDEN.

Den	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		š	ct.	š	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

PĚT POVÍDEK OD BEDŘICHA MORAVCE. Dítě.—Ve škole.—Kdo se stal lajtnantem.—Pohádka o strašidlech.—Záhady.—Kniha o 126 stranách 20c.

PÍSMÁK HATINA, historická povídka ze 16. století; v téže knize jest "Matěj", vzpomínka z vojny. Sepsal B. Moravec. Celkem čítá kniha 47 str., a stojí 15c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Středa	Ignace	Ignace		7 9 5 20	7 4 4	
2 Čtvrtek	Hromnic	Obět' Páně		7 8 5 21	8 5 3	
3 Pátek	Blažeje	Blažeje		7 7 5 22	10 3	
4 Sobota	Veroniky	Veroniky		7 6 5 23	11 13	
Pátá nečele po Novém roce.			Délka dne 10 hod. 17 min.			
5 Neděle	Háty	Agaty		7 5 5 25	ráno	
6 Pondělí	Doroty	Doroty		7 4 5 26	0 26	
7 Úterý	Romualda	Reinharta		7 2 5 27	1 40	
8 Středa	Jana z M.	Šalamouna		7 1 5 28	2 56	
9 Čtvrtek	Apoleny	Apoleny		7 0 5 29	4 8	
10 Pátek	Skolastiky	Školastiky		6 59 5 31	5 14	
11 Sobota	Evroziny	Evroziny		6 58 5 32	6 10	
Neděle Septuagesima.			Délka dne 10 hod. 34 minuty.			
12 Neděle	Eulalia	Lincolna		6 56 5 33	vých.	
13 Pondělí	Jordana	Benigna		6 55 5 34	5 50	
14 Úterý	Valentina	Valentina		6 53 5 36	7 1	
15 Středa	Faustina	Faustina		6 53 5 37	8 8	
16 Čtvrtek	Juliany	Juliany		6 51 5 38	9 13	
17 Pátek	Konstantina	Konstantina		6 50 5 39	10 17	
18 Sobota	Simeona	Konkordie		6 48 5 40	11 19	
Neděle Sexagesima.			Délka dne 10 hod. 52 minuty.			
19 Neděle	Konráda	Gabína		6 47 5 42	ráno	
20 Pondělí	Eleuthera	Oldřicha		6 45 5 43	0 21	
21 Úterý	Eleonory	Eleonory		6 44 5 44	1 23	
22 Středa	Washingtona	Washingtona		6 43 5 45	2 25	
23 Čtvrtek	Eberharda	Serenia		6 41 5 46	3 23	
24 Pátek	Matěj ap.	Matěje		6 40 5 48	4 17	
25 Sobota	Walburga	Vitorina		6 38 5 49	5 5	
Neděle Quinquagesima.			Délka dne 11 hod. 11 minut.			
26 Neděle	Alexandra	Lesky		6 37 5 50	5 45	
27 Pondělí	Leandra	Leandra		6 39 5 51	6 19	
28 Úterý	Masopustní	Masopustní		6 40 5 52	západ	

Čtvrti měsíce.

- První čtvrt dne 8. ve 9 hod. 27 min. ráno.
- Úplňk dne 13. ve 4 hod. 27 min. ráno.
- Poslední čtvrt dne 20. v 9 h. 44 min. večer.
- Nový měsíc dne 28. v 6 hod. 31 min. večer.

Domnělá povětrnost

1. až 2. prudké povětrí;
3. až 6. zamračeno a sněh;
7. až 12. velmi studeno;
13. až 15. tepleji; 16. až 18.
silný sněh; 19. až 23. o hod-
ně studeněji; 24. až 26. ob-
leva; 27. až 28. zamračeno.

Dne přibývá od 10 hod.
11 min. do 11 hod. 12 min.

Židovský kalendář.

3. Šabat 1. února.

Pořekadla.

Únor bílý, pole slíh.
Pakli se boufkami v úno-
ru rohy býkovy nevíklají,
nelze se dohrého roku na-
dít.

Když tě komár v únoru
za uchem zašimrá, poběh-
neš v březnu jistě ke
kamnům s ušima.

Větrové severní ku kon-
ci února zvěstují úrodný
rok.

Necheč-li severní vítr v
únoru vát, v dubnu se to
musí jistě stát.

Je-li v únoru zima a su-
cho, bývá prý horký arpen.

Temavé hromnice, sedláč
ka radost; jasno-li ale, sna-
ží ještě.

Masopust na slunci, po-
mlázka za hranou.

O hromnicích musí skřiv-
van vrznout, kdyby měl
zamrznout.

"PÍSNĚ OTROKA." Sensační báseň od Svatopluka Čecha, která dočkala se 16 vydání, způsobila nevídaný rozruch a vzbudila i pozornost vládních kruhů. Cena 25c K dostání u A. Geringera, 541 W. 12th St., Chicago.

ÚNOR.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

MOJE ZÁVĚŤ. Kneippovo poslední dílo, souhrn všech jeho vědomostí o vodním léčení. Přírodní léčba, která svou účinností dělá pravé divy a jest nyní rozšířena po celém vzdělaném světě. 318 stran a 30 názorných vyobrazení. V plátně vázaná. Cena \$1.00, poštou \$1.10.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Středa	Popeleční	Popeleční		6 34	5 52	6 40
2 Čtvrtek	Simplicia	Jana Wesl.		6 32	5 53	7 51
3 Pátek	Kunhuty	Kunhuty		6 31	5 54	9 3
4 Sobota	Kazimíra	Kazimíra		6 29	5 55	10 16
První neděle v postě.			Délka dne 11 hod. 26 minut.			
5 Neděle	Bohumila	Fridolina		6 28	5 56	11 32
6 Pondělí	Bedřicha	Bedřicha		6 24	5 59	ráno
7 Úterý	Tomáše A.	Tomáše		6 22	6 0	0 47
8 Středa	Jana z B.	Radka		6 21	6 1	2 1
9 Čtvrtek	Františky	Crhy a Strach.		6 19	6 2	3 7
10 Pátek	40 mučedníků	Alexandra		6 18	6 3	4 4
11 Sobota	Konstantina	Dobromila		6 16	6 4	4 51
Druhá neděle v postě.			Délka dne 11 hod. 48 minut.			
12 Neděle	Rehoře p.	Rehoře		6 15	6 5	5 28
13 Pondělí	Rosiny p.	Ráženy		6 13	6 6	5 59
14 Úterý	Matildy	Matildy		6 11	6 7	vých.
15 Středa	Longina	Dluhoše		6 10	6 8	6 57
16 Čtvrtek	Heriberta	Jindřicha		6 8	6 9	8 0
17 Pátek	Patrika	Gertrudy		6 6	6 11	9 3
18 Sobota	Eduarda	Edvarda		6 5	6 12	10 7
Třetí neděle v postě.			Délka dne 12 hod. 7 minut.			
19 Neděle	Josefa p.	Josefa p.		6 3	6 13	11 11
20 Pondělí	Jáchyma	Jáchyma		6 1	6 14	ráno
21 Úterý	Benedikta	Benedikta		6 0	6 15	0 13
22 Středa	Oktaviana	Jiřího z Pod.		5 58	6 16	1 12
23 Čtvrtek	Otty	Eberharda		5 56	6 17	2 8
24 Pátek	Gabriela	Gabriela		5 55	6 18	2 58
25 Sobota	Zv. P. Marie	Vtěl. Páně		5 53	6 19	3 41
Čtvrtá neděle v postě.			Délka dne 12 hod. 26 minut.			
26 Neděle	Eman.	Eman.		5 51	6 20	4 17
27 Pondělí	Ruperta b.	Ruperta		5 50	6 10	4 48
28 Úterý	Guntrama kr.	Eustacha		5 48	6 22	5 15
29 Středa	Eustacha	Jetřicha		5 46	6 23	5 40
30 Čtvrtek	Kvirina	Zosina		5 44	6 24	západ
31 Pátek	Kvidona	Bohuvěra		5 43	6 25	7 59

Čtvrtí měsíce.

- První čtvrť dne 7. v 6 hod. 1 min. večer.
 Úplněk dne 14. v 5 h. 58 min. odpo.
 Poslední čtvrť dne 22. v 6 hod. 26 m. večer.
 Nový měsíc dne 30. v 6 hod. 38 min. ráno.

Denní povětrnost

1. až 2. proměnlivo; 3. až 5. silný sníh; 6. až 9. jasno a studeno; 10. až 13. oblačno; 14. až 18. jasno a mírně; 19. až 22. zamračeno; 23. až 27. povětrí; 28. až 31. příjemno.

Dne přibývá od 11. hod. 16 min. do 12 hod. 40 min.

Židovský kalendář.

1. Adar 1. března; 13. Adar, půst Esther 13. března; 14. Adar, Purim 14. března; 15. Adar, Sušan-Purim 15. března; 1. Sušan 30. března.

Pověkadia.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale sníh bývá pro osení jed.

Mrzne-li v den čtyřiceti mučedníků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá zima ještě čtyřicet dní.

Svítlí-li slunce v den zvěstování Panny Marie, lze očekávatí drobný rok.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Kolik březnových mih, tolik červenových iljáků.

Březen, za kamna vlezem; duben, ještě tam budem; máj, vyženeme kozy v háj.

Studený březno, studený duben, mokřý máj, bude v stodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršek a poděkuje hospodáři.

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČESKO-ANGLICKÝ TLUMAČ jest vhodná kniha pro ty, kteří se chtějí naučiti anglické řeči snadno a rychle. Obsahuje mluvnické návody a rozmluvy o všech možných předmětech. Každý do této země zavítavší krajan neb krajanka měl by si tuto nejnovější, nejpraktičtější a nejmodernější učebnici anglického jazyka ihned zaplatiti. Cena \$1.25, poštou \$1.30. Vyplatí se Vám brzo.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota	Hugona bisk.	Theodora		5 43	6 25	9 16
Pátá neděle v postě.			Délka dne 12 hod. 42 minuty.			
2 Neděle	Frant. z P.	Theodosia		5 41	6 26	10 35
3 Pondělí	Richarda	Richarda		5 38	6 28	11 52
4 Úterý	Isidora	Brože		5 36	6 29	ráno
5 Středa	Čeňka	Emilie		5 35	6 30	1 2
6 Čtvrtek	Celestina	Buška		5 33	6 31	2 2
7 Pátek	Heřmana	Heřmana		5 32	6 32	2 51
8 Sobota	Alberta	Albína		5 30	6 33	3 30
Neděle květná.			Délka dne 13 hod. 53 minuty.			
9 Neděle	Kleofáše	Demetria		5 28	6 34	4 1
10 Pondělí	Ezechiela	Daniela		5 27	6 35	4 28
11 Úterý	Lva p.	Lva		5 25	6 37	4 51
12 Středa	Julia	Juliusa		5 24	6 38	5 13
13 Čtvrtek	Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek		5 22	6 39	vých.
14 Pátek	Velký pátek	Velký pátek		5 21	6 40	7 55
15 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota		5 19	6 41	8 58
Neděle Velikonoční.			Délka dne 13 hod. 22 minuty.			
16 Neděle	Hod Boží Vel.	Hod Boží Vel.		5 18	6 42	10 1
17 Pondělí	Velikonoční	Velikonoční		5 16	6 43	11 3
18 Úterý	Venera	Valeriana		5 15	6 44	ráno
19 Středa	Krescence	Emmy		5 13	6 45	0 0
20 Čtvrtek	Sulpice	Sulpice		5 12	6 46	0 52
21 Pátek	Anselma	Anselma		5 10	6 47	1 37
22 Sobota	Kajetána	Sotera		5 9	6 48	2 15
První neděle po Velikonoci.			Délka dne 13 hod. 39 minut.			
23 Neděle	Vojtěcha	Jiřího		5 8	6 49	2 47
24 Pondělí	Jiřího	Albrechta		5 6	6 50	3 15
25 Úterý	Marka ev.	Marka ev.		5 5	6 51	3 40
26 Středa	Kleta	Kleta		5 2	6 52	4 3
27 Čtvrtek	Jaroslava	Pelhřima		5 2	6 53	4 28
28 Pátek	Vitališe	Vitála		5 1	6 54	západ
29 Sobota	Petra mučen.	Sibily		5 0	6 54	8 11
Druhá neděle po Velikonoci.			Délka dne 13 hod. 54 minut.			
30 Neděle	Kateřiny S.	Hildegardy		5 0	6 54	9 32

Čtvrti měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 5. v 11 hod. 55 min. večer.
☽ Úplněk dne 12. v 8 h. 26 m. ráno.
☾ Poslední čtvrt dne 21. v 6 h. 36 min. odpo.
☉ Nový měsíc dne 28. ve 4 h. 25 min. odpo.

Denní povětrnost

1. až 4. proměnlivo; 5. až 8. silné mrazíky; 9. až 11. zčásti pod mrakem; 12. až 15. jasně a studeno; 16. až 19. zamračeno a déšť; 20. až 23. přeháň; 24. až 27. studeno; 28. až 30. proměnlivo.

Dne přibývá od 12. hod. 42 min. do 13. hod. 54 min.

Židovský kalendář.

15. Nisan, počátek Pasaah 13. dubna; 16. Nisan, druhá slavnost 14. dubna; 21. Nisan, sedmá slavnost 19. dubna; 22. Nisan, osmá slavnost 20. dubna; 1. Ijar 29. dubna.

Pořekadla.

Duben hojný vodou, M- jen pivem.

Pakli mokřý a zimařý duben, jest droda na víno.
V dubnu-li valný vítr se ozývá, seno i žito pěkně bývá.

Po boorce v dubnu př- padají mrazíky.

Je-li v dubnu krásné a povětrí čisté, bude v květnu nepřijemné léto.

Na Tiburcia má se vše zelenat (14.)

Je-li o sv. Jiří tak vysoko žito, že se v něm havran ukrýt může, bude drodný rok obilím.

O Jiří krásné-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnost.

Jiří a Marek, mrazem nás zalek.

Na sv. Marka schová se už v žitě vranka.

Sněhduhový, jako mrva pohnoj.

Na čtvrtek zelenej, bráchy zasívej.

Na velký pátek zemí ne- ušvej.

DUBEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

37 **POHŘEBNÍCH ŘEČÍ** pro různé stavy a věky s připojením řečí ku pojmenování dítěte, od Jos. Kaldy. Cena v ohebné plátěné vazbě 55c.

HŘÍCH OBĚTÍ, velice zajímavý román, sepsaný B. Moravcem. Kniha o 136 stranách s pošt. zásilkou 35c.

Den a týden	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolická.	Protestantá.				
1 Pondělí	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba		4 57	6 57	10 48
2 Úterý	Zikmunda	Zikmunda		4 56	6 58	11 55
3 Středa	Nalez. sv. kř.	Nalezení kříže		4 54	6 59	ráno
4 Čtvrtek	Floriana	Floriana		4 53	7 0	0 50
5 Pátek	Pia V. pap.	Gotharda		4 52	7 2	1 33
6 Sobota	Jana Damiana	Jana Damiana		4 51	7 3	2 6
Třetí neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 12 minut.			
7 Neděle	Stanislava	Bohumíra		4 50	7 4	2 33
8 Pondělí	Zjevení Mich.	Stanislava		4 49	7 5	2 57
9 Úterý	Rehoře N.	Hioba		4 47	7 6	3 20
10 Středa	Isidora	Viktora		4 46	7 7	3 40
11 Čtvrtek	Mamerta	Mamerta		4 45	7 8	4 1
12 Pátek	Pankrác	Pankrác		4 44	7 9	4 24
13 Sobota	Serváce	Serváce		4 43	7 9	vých.
Čtvrtá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 26 minut.			
14 Neděle	Bonifáce	Bonifáce		4 42	7 10	8 53
15 Pondělí	Zofie	Zofie		4 42	7 11	9 53
16 Úterý	Jana Nep.	Peregrina		4 41	7 12	10 46
17 Středa	Ubalda	Jošta		4 40	7 13	11 33
18 Čtvrtek	Venance	Liboria		4 39	7 14	ráno
19 Pátek	Petra C.	Potenciány		4 38	7 15	0 13
20 Sobota	Bernarda	Athanase		4 37	7 16	0 47
Pátá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 39 minut.			
21 Neděle	Felixe	Prudenec		4 36	7 17	1 16
22 Pondělí	Julie p.	Heleny		4 36	7 18	1 41
23 Úterý	Desideria	Desideria		4 35	7 18	2 5
24 Středa	Johanky	Zuzany		4 34	7 19	2 28
25 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.		4 34	7 20	2 53
26 Pátek	Filip Ner.	Luciana		4 33	7 21	3 20
27 Sobota	Magdaleny	Vilhema		4 33	7 22	3 51
Šestá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 49 minut.			
28 Neděle	Viléma	Pontika		4 32	7 22	západ
29 Pondělí	Maxima	Maxima		4 32	7 23	9 37
30 Úterý	Zdob. hrobů	Zdob. hrobů		4 31	7 23	10 39
31 Středa	Petronila	Angela		4 31	7 24	11 29

Čtvrtí měsíce.

- První čtvrtí dne 5. v 7 hod. 14 min. ráno.
- Úpiněk dne 13. v 0 h. 10 min. ráno.
- Poslední čtvrtí dne 21. ve 3 hod. 23 m. ráno.
- Nový měsíc dne 28. v 0 hod. 24 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a pěkně; 5. až 7. hrozně; 8. až 11. hrabobití; 12. až 17. jasno a pěkně; 18. až 21. zamračeno a deštivo; 22. až 24. bouřlivo; 25. až 28. tepleji; 29. až 31. zamračeno.

Dne přibývá od 14 hod. 0 min. do 14 hod. 58 min.

Židovský kalendář.

18. Ijar, Lag B'omer 16. května; 1. Sivan 29. května.

Pověstia.

Prší-li na 1. máje, nezůstane páda dosti vlhká a píse pro dobytek se nedají. Dešť v noci před sv. Valburgou naplňuje stodoly i sklepy.

Dešť o Mamertu přináší soužení (11.), neboť v něm nic dobrého není, takto zní všestranné mínění.

Urban krásný, vyjasněný hojným vínem nám odmění

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Studený máj, v zahrádách ráj, anebo studený máj, v stodole ráj.

Viajou-li koronhy v křídlových dnech, budou silné bouřky.

Kdo o sv. Janě len zastavá, stěbla zdělí lokte mívá.

Májová voda vypíjí víno. [Mnoho dešťů vinnému keři v květnu škodí.]

Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muži.

KVĚTEN.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

TEMNÉ STÍNY. Úchvatný román pro naše dámy, kterým oči slzami se zarosí nad sebezapřením hrdinky románu, který však šťastně skončí. 190 stran. Cena 40c. Poštou 45c.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Čtvrtek	Fortunáta	Radima		4 31 7 25	ráno	
2 Pátek	Erazma	Razima		4 30 7 26	0 6	
3 Sobota	Klotildy	Klotildy		4 30 7 26	0 36	
Neděle svatodušní.			Délka dne 14 hod. 56 minut.			
4 Neděle	Hod Boží Sv.	Hod sl. Svat.		4 29 7 27	1 1	
5 Pondělí	Bonifáce	Vinfrida		4 29 7 28	1 24	
6 Úterý	Norberta	Benigna		4 29 7 29	1 46	
7 Středa	Roberta op.	Lukrecie		4 28 7 29	2 6	
8 Čtvrtek	Medarda	Medarda		4 28 7 30	2 28	
9 Pátek	Feliciana	Feliciana		4 28 7 30	2 54	
10 Sobota	Margarety	Olivy		4 28 7 31	3 22	
Neděle sv. Trojice.			Délka dne 15 hod. 3 min.			
11 Neděle	Nejsv. Trojice	Trojice Svat.		4 28 7 31	vých.	
12 Pondělí	Basilida	Odufa		4 28 7 32	8 41	
13 Úterý	Antonína Pad.	Tobiáše		4 28 7 32	9 31	
14 Středa	Basilia	Elisea		4 28 7 33	10 13	
15 Čtvrtek	Bož. Těla	Víta		4 28 7 33	10 48	
16 Pátek	Benona b.	Zbyňka		4 28 7 33	11 18	
17 Sobota	Adolfá	Laury		4 28 7 34	11 44	
První neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 6 minut.			
18 Neděle	Marcela	Miloty		4 28 7 34	ráno	
19 Pondělí	Gerv. a Prot.	Bohdala		4 28 7 34	0 7	
20 Úterý	Sylveria	Sila		4 29 7 34	0 30	
21 Středa	Aloise	Aloise		4 29 7 35	0 52	
22 Čtvrtek	Paulina	Achace		4 29 7 35	1 17	
23 Pátek	Edeltrudy	Edeltrudy		4 29 7 35	1 47	
24 Sobota	Jana Křtitele	Jana Křtitele		4 30 7 35	2 22	
Druhá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 5 minut.			
25 Neděle	ívana poust.	Prospera		4 30 7 35	3 6	
26 Pondělí	Jana a Pavla	Jana B.		4 31 7 35	západ	
27 Úterý	Ladislava	Ladislava		4 31 7 35	9 18	
28 Středa	Lva II. pap.	Lva		4 31 7 35	10 2	
29 Čtvrtek	Petra a Pavla	Petra a Pavla		4 32 7 35	10 36	
30 Pátek	Pavla pam.	Pavla pam.		4 33 7 35	11 4	

Čtvrtí měsíce.

První čtvrť dne 3. ve 4 hod. 4 min. odpo.

Úplněk dne 11. ve 3 h. 51 minut odpo.

Poslední čtvrť dne 19. ve 2 hod. 51 m. odpo.

Nový měsíc dne 26. v 7 hod. 20 min. ráno.

Donnělá povětrnost

1. až 3. déšť; 4. až 7. tepleji; 8. až 13. jasno a přímě; 14. až 17. částečně zamračeno; 18. až 21. déšť; 22. až 25. jasno a pěkně; 26. až 28. spršky; 29. až 31. jasno a teplo.

Dne přibývá od 14 h. 54 m. do 15 hod. 6 m. a pak ubývá do 15 hod. 3 min.

Židovský kalendář.

6. Sivan, slavnost týdne z. června; 7. Sivan druhá slavnost 3. června; 1. Tamuz 27. června.

Pověrky.

Červen-li více suchý než mokřý panuje, dobrým vínem naše sudy naplní.

Jaké počasí na Medarda bývá, takové o žních se o zřívá.

Přít-li na den sv. Víta, jeť úrodný rok, toliko ječmenitě škodl.

Jaká povětrnost na sv. Jana Křtitele, takovou očekávej i o Michalu.

Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedm týdnů se objevuje.

Na Petra a Pavla dne jasný a čistý, rok úrodný bude listý.

Na Petra a Pavla zlomí se žito kořinek a ono zraje dnem i nocí.

Sv. Vít kořinek štíp, sv. Prokop ten jej šokop'.

Nesází-li zeď na Víta, bude zeinice bita.

Do sv. Jana Křtitele nechal ječmene.

Medardová krápe čtyřicet dní kape. Dlouhý den, krátká nír.

ČERVEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

RYCHLÝ POČTÁŘ. Velmi užitečná kniha s hotovými výpočty pro všechny potřeby každého zvláště pro obchodníky a farmery při prodeji a koupi dobytka, obilí, sena, slámy a mouky. Vypočítávání mzdy, stravování a úroků, váhy a míry, tabulky dřevařské, obchodní zákony, stálý kalendář atd. 250 str. II. vydání. Vázaná v plátně 50 centů.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíkú.	Protestantů.				
1 Sobota	Theobalda	Děpolda		4 32	7 35	11 28
Třetí neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hodin 3 minuty.						
2 Neděle	Navšt. P. Mar.	Kamila		4 33	7 34	11 50
3 Pondělí	Heliodora	Heliodora		4 34	7 34	ráno
4 Úterý	Den neodvisl.	Den neodvisl.		4 35	7 34	0 11
5 Středa	Cyril a Metod	Filomeny		4 35	7 33	0 34
6 Čtvrtek	Upál. J. Husa	Jana Husa		4 36	7 33	0 57
7 Pátek	Vilibalda	Veslava		4 37	7 33	1 24
8 Sobota	Kiliana	Kiliana		4 38	7 32	1 57
Čtvrtá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hod. 54 minut.						
9 Neděle	Brikcia	Brikcia		4 38	7 32	2 30
10 Pondělí	Sedm bratří	Amalie		4 39	7 32	3 21
11 Úterý	Pia p.	Pia		4 39	7 31	vých.
12 Středa	Jana Kv.	Ladimíra		4 40	7 31	8 50
13 Čtvrtek	Markéty	Markéty		4 41	7 30	9 21
14 Pátek	Bonaventury	Karoliny		4 41	7 30	9 49
15 Sobota	Jindřicha	Rozesl. apošt.		4 42	7 29	10 13
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 47 minut.						
16 Neděle	Marie Karm.	Ruth		4 44	7 28	10 34
17 Pondělí	Alexisa	Aleše		4 44	7 28	10 56
18 Úterý	Symforosy	Arnolda		4 45	7 27	11 19
19 Středa	Vincence z P.	Stella		4 45	7 26	11 45
20 Čtvrtek	Eliáše proroka	Eliáše		4 46	7 25	ráno
21 Pátek	Daniela pr.	Daniela		4 47	7 25	0 17
22 Sobota	Máří Magd.	Máří Magd.		4 48	7 24	0 56
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 36 minuty.						
23 Neděle	Apolináře	Apolináře		4 49	7 23	1 46
24 Pondělí	Kristiny	Kristiny		4 50	7 22	2 49
25 Úterý	Jakuba	Jakuba		4 51	7 21	západ
26 Středa	Anny	Anny		4 52	7 20	8 31
27 Čtvrtek	Pantaleona	Pantaleona		4 53	7 19	9 1
28 Pátek	Inocence	Inocence		4 54	7 18	9 27
29 Sobota	Marty	Marty		4 55	7 17	9 52
Sedmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 22 min.						
30 Neděle	Abdona a Sen.	Bořivoje		4 55	7 17	10 14
31 Pondělí	Ignáce z Loj.	Hynka		4 56	7 16	10 36

Čtvrtí měsíce.

- ☉ První čtvrt dne 8 ve 2 hod. 20 min. ráno.
- ☽ Úplněk dne 11. v 6 h. 23 min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt dne 18. v 11 h. 31 min. večer.
- ☀ Nový měsíc dne 25. ve 2 hod. 12 min. odpo.

Domnělá povětrnost

1. až 4. velmi teplo; 5. až 8. zamračeno a deštivo; 9. až 13. příjemno; 14. až 18. tepleji; 19. až 21. dusno; 22. až 25. zamračeno a spršky; 26. až 28. pěkně; 29. až 31. velmi teplo.

Dne ubývá od 15 hod. 3 min. do 14 hodin 59 minut.

Židovský kalendář.

17. Thamuz, pěst. dobytčí chrámů 13. července; 1. Ab 26. července.

Pověstky.

Prší-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.
Den sedmi bratřů když deštivý, bývá pak dešť trvanlivý.
Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a světuje špatná počasí ku sklizení sena.
Pakli na sv. Markétu přší, opadají vlašské ořechy a lískové ořechy stannou se červivě.
Prší-li na sedm bratřů přší po sedm neděl.
Pakli na sv. Jakuba slunce avítí, má přý krutá zima být.
Když na den sv. Anny mravenčí písně bromady dělájí, následuje přý tuhá zima.
Sv. Markéta (13.) hodí srp do žita, aneb: sv. Markéta vede žence do žita.
V červenci volá křepelka: "Poďte žit, poďte žit, dostanete pět peněz, pět peněz, pět peněz."
Do Jakuba zelíčko — po Jakubě zelí (se udělá)

ČERVENEC.

Den	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ZPĚVNÍK ČESKO-AMERICKÝ. Sbirka písní národních, společenských a zá-
havných, českých i amerických překladem, 302 str. V pěkné barevné plátěné vazbě
50c, poštou 55c.

Srpen

August

31

31

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Zapad slunce	Východ západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Úterý	Petra v ok.	Menandra	☾	4 58 7 14	10 58	
2 Středa	Alfonsa	Gustava	☾	4 58 7 13	11 25	
3 Čtvrtek	Stěpána nal.	Augusta	☾	4 59 7 12	11 56	
4 Pátek	Dominika	Dominika	☾	5 07 10	ráno	
5 Sobota	Marie Sněžné	Osvalda	☾	5 17 9	0 32	
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 8 minut.						
6 Neděle	Pr. Krista P.	Sixty	☾	5 27 8	1 16	
7 Pondělí	Kajetána	Alfry	☾	5 37 7	2 7	
8 Úterý	Cyriáka	Cyriáka	☾	5 47 5	3 5	
9 Středa	Donáta	Jaroslava	☾	5 57 4	vých.	
10 Čtvrtek	Vavřince	Vavřince	☾	5 67 3	7 52	
11 Pátek	Zuzany	Zuzany	☾	5 77 1	8 17	
12 Sobota	Klára p.	Klára	☾	5 87 0	8 39	
Devátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 52 minut.						
13 Neděle	Hypolita	Hypolita	☾	5 96 59	9 1	
14 Pondělí	Eusebia	Smila	☾	5 106 58	9 24	
15 Úterý	Nanebevz. P.M.	Na nebevz. M.	☾	5 116 56	9 48	
16 Středa	Rocha	Hrože	☾	5 126 54	10 17	
17 Čtvrtek	Liberáta	Liberáta	☾	5 136 53	10 52	
18 Pátek	Heleny kr.	Heleny	☾	5 146 52	11 36	
19 Sobota	Ludvíka T.	Sebalda	☾	5 156 50	ráno	
Desátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 36 minut						
20 Neděle	Bernarda	Bernarda	☾	5 166 49	0 32	
21 Pondělí	Anastázie	Hartvíka	☾	5 176 47	1 40	
22 Úterý	Timotea	Žibřida	☾	5 186 46	2 56	
23 Středa	Filipa b.	Zdeňka	☾	5 196 44	západ	
24 Čtvrtek	Bartoloměje	Bartoloměje	☾	5 206 43	7 28	
25 Pátek	Ludvíka kr.	Ludvíka	☾	5 216 41	7 52	
26 Sobota	Zefyrina	Adriána	☾	5 226 40	8 14	
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hod. 28 min.						
27 Neděle	Josefa Kal.	Jaromíra	☾	5 226 39	8 37	
28 Pondělí	Augustina	Augustina	☾	5 236 38	9 0	
29 Úterý	Jana st.	Niceáše	☾	5 246 37	9 25	
30 Středa	Rosy p.	Přibíka	☾	5 256 35	9 45	
31 Čtvrtek	Raimunda	Raimunda	☾	5 266 36	10 28	

Čtvrti měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 1. v 5 hod. 29 min. odpo.
- ☽ Úplněk dne 9. v 8 hod. 55 min. večer.
- ☾ Poslední čtvrt dne 17. v 8 hod. 11 min. ráno.
- ☽ Nový měsíc dne 23. v 10 hod. 14 min. večer
- ☾ První čtvrt dne 31. v 10 hod. 21 min. odpo.

Domnělá povětrnost

1. až 2. dusno; 3. až 6. zamračeno a spršky; 7. až 11. jasno a pěkné; 12. až 16. teplo; 17. až 18. dést; 19. až 24. jasno a teplo; 25. až 29. horko a dusno; 30. až 31. přehádky.

Dne bývá od 14 hod. 16 minut do 13 hodin 10 min.

Židovský kalendář.

9. Ab, pět spálení chrámu 2. srpna; 1. Klul 26. srpna.

Pořekadla.

Čeho červenec a srpen neuvaří, toho září neusmaží

Teplo a suché léto ptvádí za sebou mírný podziměk, tuhoun zimou a nejlepší víno.

Suché léto jest úrodné na žito, neb slunce nesvítlí na hlad v zemi, za to však: Mokrá léta — drahá léta.

Bylo-li léto mokrá, bývá v příštím roce drahota.

Počasí na sv. Vavřince a nanebevzetí Pan. Marie se zajisté udří několik dní.

Krásně-li o Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podziměk velkou máš naději.

Ženci na pole, včely a pole.

Vrána (když se obtíí avěsto) volá: Sediák krad!

Sv. královna dostává prý vylupek zdravý lískový oříšek.

SRPEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

NEJVĚTŠÍ A NEJOBSÁHLEJŠÍ SLOVNÍKY ČESKO-ANGLICKÉ jsou díla prof. Mourka. V nich lze najít jak slova každodenně užívaná, tak významy odborné. Díl anglicko-český obsahuje 1010 stran drobného písma, krásně vázaný. Cena \$2.50. Díl česko-anglický, krásně vázaný. Cena \$2.50.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Jiljího	Jiljího		5 27	6 32	11 9
2 Sobota	Štěpána kr.	Štěpána kr.		5 28	6 30	11 58
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hod. 2 minuty.						
3 Neděle	Anděl Strážce	Mansveta		5 29	6 28	ráno
4 Pondělí	Dělnický den	Dělnický den		5 31	6 25	0 54
5 Úterý	Victorina	Victorina		5 32	6 24	1 56
6 Středa	Zachariáše	Mojžiše		5 33	6 22	3 2
7 Čtvrtek	Reginy	Reginy		5 34	6 20	4 9
8 Pátek	Nar. P. Marie	Naroz. Mar.		5 35	6 18	vých.
9 Sobota	Gorgona	Brunona		5 36	6 17	7 6
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 41 minut.						
10 Neděle	Jména P. M.	Mikuláše		5 37	6 15	7 29
11 Pondělí	Pafnuce	Prota		5 38	6 14	7 52
12 Úterý	Kvidona	Lyra		5 39	6 12	8 20
13 Středa	Tobiáše	Miloně		5 40	6 10	8 52
14 Čtvrtek	Pov. sv. kříže	Kornela		5 41	6 9	9 33
15 Pátek	Nikodema	Mariany		5 42	6 7	10 25
16 Sobota	Ludmily	Ludmily		5 43	6 5	11 27
Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 22 minut.						
17 Neděle	Lamberta	Lamberta		5 44	6 4	ráno
18 Pondělí	Tomáše v.	Tita		5 45	6 2	0 37
19 Úterý	Januara	Januara		5 46	6 0	1 53
20 Středa	Eustacha	Stacha		5 47	5 59	3 11
21 Čtvrtek	Matouše	Matouše		5 48	5 57	4 24
22 Pátek	Maurice	Morice		5 49	5 55	západ
23 Sobota	Tekly p.	Tekly		5 50	5 54	6 37
Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 4 minuty.						
24 Neděle	Gerharda	Jarmáře		5 51	5 52	7 0
25 Pondělí	Kleofáše	Kleofáše		5 52	5 50	7 25
26 Úterý	Cypriana	Pravdomily		5 53	5 48	7 52
27 Středa	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.		5 54	5 47	8 24
28 Čtvrtek	Václava krále	Václava		5 55	5 45	9 2
29 Pátek	Michaela arch.	Michala		5 30	5 44	9 48
30 Sobota	Jeronyma	Jarolfa		5 31	5 43	10 42

Čtvrti měsíce.

☀ Uplněk dne 8. v 9 h. 57 min. ráno.

☾ Poslední čtvrt dne 15. v 11 hod. 51 m. dop.

♁ Nový měsíc dne 22. v 8 hod. 37 min. ráno.

☾ První čtvrt dne 30. v 5 hod. 8 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. pod mrakem; 5. až 6. lehký déšť; 7. až 12. jasno a příjemné; 13. až 16. částečně zamračeno; 17. až 20. déšť; 21. až 24. jasně a studeno; 25. až 27. mrazivo; 28. až 30. teplo.

Dne ubývá od 13 hod. 05 min. do 12 h. 13 minut.

Židovský kalendář.

1. Tisri 23. září, n. rok 5672; 2. Tisri, druhá slavnost, 24. září; 3. Tisri, půst Gedaljah 25. září.

Pořekadla.

Jaké počasí bylo na den sv. Jiljí, tak vše zůstane obyčejně po celý měsíc.

Je-li o Jiljí krásný den, bude krásný podzim.

V jakém počasí jde jelen k říji (o sv. Jiljí), v takovém se vrací o sv. Michalu.

Jaké počasí na den narození P. Marie, takové má zřítatí osm neděl.

O Marie narození, vlašťovek tu více není.

Neprší-li toho dne, bude suchý podzim.

Krásné počasí 20. v tento den trvá ještě čtyři neděle.

Na kolik dní před sv. Michalem máš a mrzne, toliké bude přístího roku po prvním máji máš a mraznout.

Na sv. Maurice (22.) nesaj pánice, bude samá metice.

ZÁŘÍ.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

TAJEMSTVÍ ORCIVALSKÉ. Napinavý soudní román z francouzského. K do-
stání u Aug. Geringera, 541 W. 12th St., Chicago, Ill. za 55c i s poštou.

VYCHOVATEL. Velice zajímavá povídka z dob konce roboty. 183 stran krásné
čteny. Cena 40c, poštou 45c.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA		Známé měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ uzápad měsíce
	Katolická	Protestantů				
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 49 minut.						
1 Neděle	Remigia	Remigia	☾	5 55	5 44	11 41
2 Pondělí	Leodegara	Leodegara	☾	5 56	5 42	ráno
3 Úterý	Kandída	Ludomíra	☾	6 57	5 41	0 44
4 Středa	Františka S.	Frant. S.	☾	6 59	5 39	1 50
5 Čtvrtek	Placida	Placida	☾	6 05	5 38	2 57
6 Pátek	Bruno	Břeňka	☾	6 15	5 36	4 06
7 Sobota	Justiny p.	Libuše	☾	6 25	5 35	5 14
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 30 minut.						
8 Neděle	Brigity	Bryty	☾	6 35	5 33	vých
9 Pondělí	Dionysia	Diviše	☾	6 45	5 31	6 20
10 Úterý	Frant. B.	Frida	☾	6 55	5 29	6 52
11 Středa	Emiliána	Emiliána	☾	6 65	5 28	7 31
12 Čtvrtek	Maxmiliána	Maximiliána	☾	6 75	5 26	8 20
13 Pátek	Edvarda	Kolomana	☾	6 85	5 25	9 20
14 Sobota	Burkharda	Burkharda	☾	6 95	5 23	10 29
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 h. 14 minut.						
15 Neděle	Posv. chrámu	Terezie	☾	6 10	5 22	11 42
16 Pondělí	Havla	Havla	☾	6 11	5 20	ráno
17 Úterý	Hedviky	Floriana	☾	6 12	5 19	0 56
18 Středa	Lukáše ev.	Lukáše	☾	6 13	5 17	2 10
19 Čtvrtek	Petra z Alkant	Ferdinanda	☾	6 14	5 16	3 20
20 Pátek	Vendelína	Vendelína	☾	6 15	5 14	4 28
21 Sobota	Voršily	Voršily	☾	6 16	5 13	5 34
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 57 min.						
22 Neděle	Korduly	Korduly	☾	6 17	5 11	západ
23 Pondělí	Severina	Šebífe	☾	6 18	5 10	5 52
24 Úterý	Rafaela	Rafaela	☾	6 19	5 9	6 23
25 Středa	Křišpína a Kr.	Vilemíny	☾	6 20	5 7	6 58
26 Čtvrtek	Evarista	Evarista	☾	6 21	5 6	7 41
27 Pátek	Sabiny	Sabiny	☾	6 23	5 5	8 31
28 Sobota	Sim. a Judy	Sim. a Judy	☾	6 24	5 4	9 28
Dvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 h. 38 min.						
29 Neděle	Narcisa	Narcisa	☾	6 25	5 3	10 29
30 Pondělí	Marcela	Hvězdoně	☾	6 26	5 0	11 33
31 Úterý	Volfganga	Slavnost ref.	☾	6 27	4 59	ráno

Čtvrti měsíce.

- ☾ Úplněk dne 7. v 10 h. 11 min. večer.
☾ Polední čtvrt dne 14. v 6 hod. 48 m. večer.
☾ Nový měsíc dne 21. v 10 h. 8 min. večer.
☾ První čtvrt dne 11. v 0 hod. 41 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 8. silný mrázek; 2. až 8. proměnliv; 7. až 11. jasno a pěkně; 12. 15. pod mraky a deštivo; 16. až 20. jasno a studeno; 21. až 22. polstříže sněh; 23. až 28. pěkně; 27. až 31. pod mraky.

Dne ubývá od 11 hod. 40 min. do 10 hod. 32 min.

Židovský kalendář.

10. Těži, slavnost smírčí. 11. Těži, slavnost pod zelenou. 12. Těži, slavnost. 13. Těži, slavnost. 14. Těži, slavnost. 15. Těži, slavnost. 16. Těži, slavnost. 17. Těži, slavnost. 18. Těži, slavnost. 19. Těži, slavnost. 20. Těži, slavnost. 21. Těži, slavnost. 22. Těži, slavnost. 23. Těži, slavnost. 24. Těži, slavnost. 25. Těži, slavnost. 26. Těži, slavnost. 27. Těži, slavnost. 28. Těži, slavnost. 29. Těži, slavnost. 30. Těži, slavnost. 31. Těži, slavnost.

Povědomia.

Je-li říjen mrazivý a větrný, bude únor tak, a únor mrazivý.

Vějou-li suché větry severní, ohlí se v příštím roce nespořád.

Jasně-li počasí v podzim, jistě větry z zimou odletí.

Suchý den sv. Havla, zvěstuje suché léto.

Před sv. Havlem musí všeho semeno se země být vytráno, v silné uschováno, přes zimu tam ponecháno a dříve než kuchačka zakalena, opět na cestě povětrí vypovědo.

Na den sv. Lukáše má octm jít do stánek nasata být.

Urbaňv oves, Havlovo žito -- nechystej, mladá, stouhni pro to! anocho: Havlovo žito (16. října) a Urbaňv oves (28. května) ovesit zřítka na trávu.

Teplý říjen, studený únor. Šimova a Judy (28.) žitna je vřstny.

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

DVA SIROTCI. Román z francouzského "Les deux Orphelines" od Dennery. Přeložil Gust. B. Reišl. Cena 25c, poštou 30c u Aug. Geringera, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

DÉDICTVÍ. Velice poutavý a napínavý román. Z angl. přeložil M. Mašek. Cena 50c. K dostání u Aug. Geringera, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce	Čtvrti měsíce.
	Katolický	Protestantů					
1 Středa	Všech Svat.	Všech Svat.		6 28	4 58	0 39	☀ Úplněk dne 6. v 9 h. 48 min. ráno.
2 Čtvrtek	Památka duš.	Pam. dušiček		6 30	4 57	1 45	☾ Poslední čtvrt dne 13. v 1 h. 19 min. ráno.
3 Pátek	Huberta	Huberta		6 31	4 56	2 52	☀ Nový měsíc dne 20. v 2 hod. 49 min. odpo.
4 Sobota	Karla Bor.	Karla		6 32	4 55	4 0	☾ První čtvrt dne 28 v 7 h. 42 min. večer.
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 23 min.							
5 Neděle	Emericha	Emericha		6 33	4 53	5 14	Domnělá povětrnost 1. až 2. dešt.; 3. až 7. jasno a studeno; 8. až 10. po-prašky sněhové; 11. až 14. jasno a studeněji; 15. až 18. proměnlivo; 19. až 21. jasno; 22. až 25. hrozivě; 26. až 30. zamračeno a deštivo;
6 Pondělí	Linharta	Linharta		6 35	4 52	vých.	
7 Úterý	Engelberta	Engelberta		6 36	4 51	5 25	
8 Středa	Bohumíra	Bitva Bělohor.		6 37	4 50	6 11	
9 Čtvrtek	Teodora	Bohdana		6 38	4 49	7 9	
10 Pátek	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra		6 39	4 48	8 17	
11 Sobota	Martina b.	Martina		6 41	4 47	9 32	
Dvaadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 0 min.							
12 Neděle	Martina p.	Jonáše		6 42	4 46	10 48	Židovský kalendář. 1. Kislev 22. listopadu. Pověřadla Útlí s buku třesku: je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá. Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima Je-li kobylka z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá. Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu. Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá prý neustálá zima. Sníh na sv. Ondřeje, žito mnoho nepteje. Hřímá-li v listopadu, bude dobrý rok. Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po blátě. Na sv. Martina kouřívá se z komína. Kliment simu oblibuje, sv. Petr 22. šnora ucezuje. Pacá-li sníh o sv. Martině, říká se, že přijel sv. Martin na bílé bráně.
13 Pondělí	Stanislava	Diega		6 43	4 45	ráno	
14 Úterý	Serapiona	Levína		6 44	4 44	0 1	
15 Středa	Leopolda	Lipolta		6 45	4 43	1 11	
16 Čtvrtek	Otomara	Jungmanna		6 46	4 43	2 19	
17 Pátek	Rehoře D.	Bertolda		6 47	4 42	3 24	
18 Sobota	Ođona	Hildy		6 49	4 41	4 30	
Třidvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 52 minut.							
19 Neděle	Alžběty	Elišky		6 50	4 40	5 35	Čtyřadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 40 min.
20 Pondělí	Felixe V.	Edmunda		6 51	4 40	západ	
21 Úterý	Obět P. Marie	Smicha		6 52	4 39	4 57	
22 Středa	Cecilie p.	Vojislava		6 54	4 38	5 36	
23 Čtvrtek	Klementa	Klementa		6 55	4 38	6 24	
24 Pátek	Chrysogona	Chrysogona		6 56	4 37	7 19	
25 Sobota	Kateřiny	Kateřiny		6 57	4 37	8 19	
26 Neděle	Konráda	Delfina		6 58	4 37	9 21	
27 Pondělí	Achace	Liboústa		6 59	4 36	10 24	
28 Úterý	Saturna	Noah		7 0	4 36	11 28	
29 Středa	Rufa	Achace		7 1	6 35	ráno	
30 Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.		7 2	4 35	0 33	

LISTOPAD.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

O KORUNU A LÁSKU, krásný a poutavý román od předního francouzského románopisce Alexandra Dumase. Děj tohoto skvostného díla jest tak zajímavý, že těžko se čtenář od něho odtrhne a nejraději by jej dočetl při prvním vzetí do ruky. Krásné ilustrace, 548 stran. Cena 75c., poštou 85c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Eligia	Dluhoše		7 34	34	1 39
2 Sobota	Bibiany	Bibiany		7 44	34	2 49
První neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 30 min.			
3 Neděle	Františka X.	Kasiana		7 54	33	4 1
4 Pondělí	Barbory	Barbory		7 64	33	5 18
5 Úterý	Judity	Sabaše		7 74	33	6 38
6 Středa	Mikuláše	Isidora		7 94	33	vých.
7 Čtvrtek	Ambrože	Ambrože		7 104	33	5 57
8 Pátek	Početí P. M.	Kajčcní den		7 114	33	7 13
9 Sobota	Leokadie P.	Běleny		7 124	33	8 32
Druhá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 21 minut.			
10 Neděle	Melchiada	Jitky		7 134	33	4 49
11 Pondělí	Damase	Damaše		7 144	33	11 1
12 Úterý	Sinesia	Donáta		7 154	33	ráno
13 Středa	Lucie p.	Lucie		7 154	33	0 11
14 Čtvrtek	Nikasia	Duchoslava		7 164	33	1 18
15 Pátek	Irenea	Kristiana		7 174	34	2 22
16 Sobota	Albína	Běluše		7 184	34	3 27
Třetí neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 16 minut			
17 Neděle	Lazara	Lazara		7 184	34	4 32
18 Pondělí	Graciána	Abrahama		7 194	34	5 36
19 Úterý	Nemesia	Nemesia		7 204	35	6 39
20 Středa	Kristiny	Blahoroda		7 204	35	západ
21 Čtvrtek	Tomáše ap.	Tomáše		7 214	36	5 12
22 Pátek	Zenona	Blaženy		7 214	36	6 9
23 Sobota	Viktorie p.	Viktorie		7 214	37	7 11
Čtvrtá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 10 minut.			
24 Neděle	Adama a Evy	Adama a Evy		7 224	37	8 14
25 Pondělí	Naroz. Paně	Naroz. Paně		7 224	38	9 18
26 Úterý	Štěpána muž.	Štěpána		7 224	38	10 22
27 Středa	Jana Evang.	Jana Evang.		7 234	39	11 26
28 Čtvrtek	Mladátek	Kastora		7 234	40	ráno
29 Pátek	Tomáše bisk.	Milady		7 244	40	0 30
30 Sobota	Davidu kr.	Davidu		7 244	41	1 38
Neděle po Vánocích.			Délka dne 9 hodin 17 minut.			
Neděle	Sylvestra	Sylvestra		7 244	42	2 50

Čtvrtí měsíce.

- Uplněk dne 5. v 8 hod. 57 min. večer.
- Poslední čtvrt dne 12. v 11 h. 45 min. dopol.
- Nový měsíc dne 20. v 9 hod. 40 m. večer.
- První čtvrt dne 28. v 9 hod. 47 min. dopol.

Domnělá povětrnost

1. až 4. zamračeno a dešt. 5. až 9. jasno a studenější. 10. až 12. silný sníh; 13. až 16. velmi sta-deno; 17. až 20. bouřlivě; 21. až 24. studeno; 25. až 27. velmi studeno; 28. až 31. obleva.

Dne ubývá od 9 hod. 31 min do 9 hod. 15 min., ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

25. Kislev, vysvěcení chr. 16. prosince; 1. Tebet, 22. prosince; 10. Tebet, páska, oběť Jerusalema 31. prosince.

Pořekadla.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá přý celé čtyři měsíce. Pakli jižní jasno se ukazuje, rok předrodný ti zvěstuje. Padá-li o Štědrý večer sníh, urodí se chmel. Zelené vánoce, bílé velikonce; bílé vánoce, zelené velikonce. Tmavé vánoce, světlé stody. Pak-li na sv. Štěpána větrové uhoří, přísti rok víno špatné se urodí. Na Sylvestra vítr a ráno slunce svítí, neize nám dobrého vína se nadíti. Dvanáct nocí od Štědrého večera až do sv. Tří králů zvěstují přý povětrnoey přístích dvanáct měsíců. Když v prosinci mrzne a sněží, úro dný rok na topnuje. Tmavé vánoce, dojně krávy, světlé vánoce pone-sou slepice. Svatá Lucie 13. noc je, dnu přídá

PROSINEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČESKO-AMERICKÝ DOPISOVATEL jest v každé domácnosti téměř nepostrádatelná kniha, ve které jest velký výběr návodů ku správnému sestavení všech společenských dopisů, psaných anglicky i česky, různých obchodních a právních listin dle amerických zákonů. Cena bohaté a cenné této knihy v plátěné vazbě jest \$1.25 poštou \$1.30.

Seznam jmen.

Aaron 16. dubna	Arnold 18. července	Bonifác m., Dobroděj. 14. května.	Edeltruda 23. června
Abdon, Botivoj, 30. čerco'	Arnulf 18. června	Bořek viz Tiburc	Edita 26. září
Abel 2. ledna	Arnošt 12. ledna	Botivoj viz Abdon	Edmund, arc. 16. listop.
Abraham 6. října	Arnostínka 31. července	Božena 29. července	Eduard 18. března
Absoion 2. září	Arsenius, 19. července	Břenek viz Bruno	Edvin, k. 4.
Adalbert viz Vojtěch	Asterius, Hvězdou, 30. říj.	Brigida, p. 1. února	Egbert 24. dubna
Adam 21. prosince	Athanasia 28. února	Brigýda v., Bryta, 8. října	Eleonora 14. února
Adaukt, Příběh. 30. května	Athanasius 2. května	Brož viz Ambroz	Eliáš 30. července
Adaukt z Božny 30. srpna	August p. 7. října	Bruno b., Břenek 21. dub.	Eligius 1. prosince
Adelheid op., Adléta 5. února	Augusta 29. března	Bryta viz Brigitta	Elisava 21. června
Adelinde 20. srpna	Augustýn, cír. 28. srpna	Burghard 11. října	Eliska viz Alžběta
Adléta viz Adelheid	Aurelia 1. prosince	Bůhspěj 22. června	Emanuel 26. března
Adolf 11. května	Aurelian 16. června	Bušek viz Celestin	Emerencia 23. ledna
Adolf 17. června	Aurelius, Zlatko, 27. čerco'	Cecilie 22. listopadu	Emerich 5. listopadu
Adolf 21. srpna	Babylas 24. ledna	Cecilus 3. června	Emil 22. května
Adolfina 27. září	Balbina 31. března	Celestin P., Bušek 6. dub.	Emilia, 5. dubna
Agatha viz Hája	Baldomer 7. února	Celestin, p. a. m. 19. květ.	Emilian 11. září, 11. října
Agaton, Dočoslav, 10. led.	Baltazar 6. ledna	Celina 31. října	Emiliana p. 24. prosince
Agnes viz Anežka	Barbora 4. prosince	Celeriana, v., 30. února	Emilius, 30. května
Agrikola 4. listopadu	Barnabáš 11. června	César z B. 15. dubna	Emma 1. a 19. dubna
Achab 22. června	Bartholoměj, ap., 24. srpna	Chranibor viz Ševác	Engelbert 7. listopadu
Achab 27. listopadu	Baruch 30. května	Črha A. M. 9. března	Enoch 3. ledna
Achilleus 12. května	Basilián 9. ledna	Čubor v. Honorat	Erhard 8. ledna
Aka 20. listopadu	Basilius, v., 14. ledna	Čumř v. Čestmír	Erik (Erich) m. 15. února
Akar 22. června	Bathildia, 26. ledna	Čirád viz Honor'	Ermelinda 25. října
Albar, b. Bělobor, 21. čerco.	Boia viz Vigil	Cyprían b. 14. září	Esther 29. května
Albert p. z J. 3. dubna	Beata viz Blažena	Cyria 5. června	Estin 19. října
Albert v. 15. listopadu	Beatrice, Blažena, 10. květ.	Cyriak m. 8. srpna	Eucharis, 20. února
Albin, Bělonš, 1. března	Bedřich 6. března	Cyriak 5. července	Eufemia, Ofka, 13. dub.
Albina, p. a. m. Bělouše, 15. prosince.	Bedřička 6. října	Cyrin 12. června	Eufrosina 11. února
Albrecht 23. dubna	Bělena viz Leokadia	Cyrus m. 31. ledna	Eugenia 25. prosince
Aleš, 17. července	Bělobor viz Alban	Čeněk viz Vincenc	Eugenius, Blahorod 3. července
Alexander, Leska 18. břez.	Bělonš viz Albert	Čestav 30. června	Eulogius, Ložek, 3. čerco'
Alexander 26. února	Béneus viz Albin	Čestmír, Čumř, 9. ledna	Eusebia, 16. března
Alexius, Aleš, 7. čerco'	Benart viz Benard	Čestislav 16. června	Eusebius, Smil 14. srpna
Alfons 2. srpna	Benedikt b. Beneš, 15. dub.	Damasus 11. prosince	Eustach, Stach, 30. září
Alfred 19. července	Benedikt 21. března	Damian 27. září	Eustachia 29. března
Alipius 15. srpna	Benigna, Dobravka 9. kv.	Daniel 21. července	Eva 24. prosince
Alota 21. června	Benignus Stědrý, 6. června	David 30. prosince	Evald 3. října
Alto, 9. února	Benjamin 21. března	Delcila, Čuboh, 17. ledna	Everist, Blahoklas 26. říj.]
Alžběta, král. Eliška, 8. července	Benno, Zbyněk, 16. června	Deřin 24. prosince	Evermond 17. února
Alžběta, 19. listopadu	Bernard, p., Benart 30. srp.	Deogratias viz Bohuslav	Ezechiel 10. dubna
Amadeus viz Bohumil	Bernardin 20. května	Dépol viz Theobald	Fabian 20. ledna
Amalie, Litáns, 10. čerco.	Bernhard T. A. 20. srpna	Desider, Zdaň, Žádostiv, 23. května	Fandila, m., 13. června
Amalie 7. října	Berta, Perebta, 4. čerco.	Detel, Ditlev, 31. března	Fano b. 25. října
Amandus, Milota, 8. dub.	Bertram 17. srpna	Dětmir 26. září	Faust 16. července
Amatus, Miloš, 13. září	Bertrand 15. října	Dětrich 6. května	Faust 15. února
Ambroz, b., Brož, 16. října	Bibiana 2. prosince	Devota 27. ledna	Faustina 20. září
Ambroz 7. prosince	Blahomír 13. října	Didakt 13. listopadu	Felician 9. června
Ammon 8. září	Blahoslav 21. března	Dignus 18. prosince	Felicitas m. 7. března
Amos 31. března	Blahorod viz Eugenius	Dionisius, Divis, 9. října	Felix, b. a. m., Štásovy 24. října
Anaklet 13. července	Blahovoj, Eustrates 9. led.	Dismas 25. března	Felix 21. května
Anastasia 21. srpna	Blahovina 5. listopadu	Ditlev viz Detel	Felix Val. 20. listopadu
Anastasia, Protibora, 15. dubna	Blažej 3. února	Diuboš viz Longin	Ferdinand k. 19. ledna
Anastasia, m., 25. pros.	Blažena, 22. prosince	Dobeš viz Tosiáš	Ferdinand k. 30. května
Anastasinus, m. 22. ledna	Bojislav 9. dubna	Dobravka viz Benigna	Fidels 28. dubna
Anatolia 9. července	Bobaboj 15. dubna	Dobroděj viz Bonifác	Filemon 22. listopadu
Anatoliu 3. července	Bohachval 10. července	Dobrohoš viz Bonavent.	Filip ap. 1. května
Anežka, Agnes 16. listop.	Bohdal d. 8. listopadu	Dobronysl, Euthymisius, 11. března	Filip N. 26. května
Anežka, p. a. m. 21. ledna	Bohdan viz Teodosia	Dobroslav viz Agaton	Filip N. 23. srpna
Anežka Češka, Něčiše, 6. a 28. března	Bohdan viz Teodor	Dobroslav viz Agaton	Filipina 16. února
Anžela, 13. května	Bohdík 22. března	Dobroslav, Eutropius, 11. února	Flavian m. 18. února
Anjelica 28. března	Bohomozi viz Gotthelf	Doda, abat. 24. dubna	Florence 7. listopadu
Anjelina 16. července	Bohuchval, Laudeo, 10. července	Domician b. 10. ledna	Florentia 10. listopadu
Anna 26. července	Bohumil, Amadeus, 7. čec.	Domicius 5. července	Florentin 27. května
Anselm 18. března	Bohumil 3. listopadu	Dominik 4. srpna	Florian 4. května
Antonia, Toňka, 10. ledna	Bohumila 28. prosince	Domnina 14. dubna	Fortunat, 24. října
Antonín, poust. 17. ledna	Bohumir 13. ledna	Donatus m. 30. června	Frant., s. z. As. 4. října
Antonín, 18. června	Bohumir 13. ledna	Dorota 6. února	— B. 10. října
Apolinář 23. července	Bohuslav, Deogratias, 22. března	Duchoslav viz Spridion	— de Paula 2. dubna
Apolonia 9. února	Boleslav viz Magnus	Dulla 25. března	— Sales 29. ledna
Aquilina, Orlička, 13. čerco.	Bonaventura, Dobrohoš 11. července, 26. října	Ebba, ab. 23. srpna	— Xaver 3. prosince
Arkád 19. října	Bonifác, p., Vínfrýd, 5. čerco.	Eberhard, Eberat 28. list.	Františka R. 9. března
		Eberhard, 23. února	Fridolin 6. března
		Edburka 12. prosince	Fridus viz Friedman
			Friedman, Friduš, 10. říj.

KOSMETIKA čili nauka o pěstování krásy tělesné. Neocenitelný rádce pro každého, jmenovitě pro dámy, jež by si rády svěžest a krásu uchovaly. Sepsal Dr. Otakar Zuna. 119 stran, Cena 25c, poštou 30c.

Proccaldus 12. září	Jan z Pí. 6. května	Krisostom Zlatoustý 27. ledna.	Martin 12. listopadu
Frumencius 27. října	— a Pavel, Jan Burián 26. června	Krispin 25. října	Martin 30. ledna
Fulgentius 1. ledna	Jan Křtěl 24. června	Kunbata z P. 3. března	Matěj ap. 25. února
Fulko 10. října	— Kvaib. 12. června	Kuno, Kuneš. 29. května	Mathilda 14. března
Gablian 19. února	Jana stěří 29. srpna	Kvalbert 12. července	Matouš Ev. 21. září
Gabriel, archanj., 24. břez.	u kř. 14. listopadu	Kvido 31. března	Maurs 21. září
Gabriela 10. února	Jan Evangel. 17. pros.	Kvirin, m., 30. března	Mauric 22. září
Gaudentius viz Radim	Januar 27. září	Ladislav, 27. června	Maximilian 12. října
Gehard, Jaromír, 27. srp.	Jarloch, Gerlich, 5. ledna	Lambert b. L. 14. června	Maximus 29. května
Geias Smich, 18. listop.	Jarolím 30. září	Laura 17. června	Mechtilda 31. května
Genesius 3. června	Jeremiáš 16. června	Lazar 17. prosince	Médardus 8. června
Genovefa, Ženeva, 3. led.	Jeřich, Eustasius, 19. bř.	Lebrecht Pravořij., 20. ún.	Melichar 6. ledna
Genulín 5. února	Jindřich, Hynek, 15. čercc'	Leó v. p., Lev 11. dubna	Michala zjevení 8. května
Gerhard, Radko, 24. září	Jindřiše 16. března	— p. 12., 28. června	Miketa 9. září
Gerlach viz Jarloch	Jiri 24. dubna	Leodegar 2. října	Mikuláš, biskup, 6. pros.
German 28. května	Job 9. května	Leokadia, Bělena, 6. pros.	Milada 29. prosince
Gertruda, Gedruta 17. bř.	Joel 24. května	Leonhard, Linhard 6. list.	Mimart, Meinhard, 31. led
Gertrás 19. června	Johanna 24. května	Leoneta 6. pros., nec	Mojžiš 3. září
Gidsolf, Jodek, 1. června	Jonatan 29. prosince	Leonetus 13. ledna	Monika 4. května
Gilbert 4. února	Jordan 13. února	Leonora, 12. dubna	Mořic 22. září
Gillas 29. ledna	Josafat 27. listopadu	Leonilla 17. ledna	Myroš 16. srpna
Gisela, Hlsta, 7. května	Josef Kal. 27. srpna	Leopold, Lipold, 15. list.	Napoleon 15. srpna
Glyceria 13. dubna	— pětoum 19. března	Leopoldina 15. listopadu	Narcis 29. října
Goar 3. července	Josua 33. února	Levin 14. července	Natalia 1. prosince
Gordian 10. května	Jovita 15. února	Levina 24. července	Nathan 21. října
Gotthard, Hotart, 5. květ.	Juda 28. října	Libor, Libobor, 23. čercc'	Nereus 12. května
Gottšalk m. p. 7. června	Judit, Julia, 6. prosince	Libodát, Liebmund, 27. listopadu	Nestor 26. února
Gracian 18. prosince	Julia 22. května	Libuše viz Amelie	Nicefor, p. 13. března
Gratus, Vděný, 8. října	Julian m. 9. ledna	Lidmila 16. září	Nicotas, Milat, m. 15. září
Gutval 6. června	Juliana p. a. m. 0. února	Lidvna 15. dubna	Nikodem 15. září
Gulbert 28. května	Julita 15. června	Ligor 13. září	Noe 28. listopadu
Gustav 2. srpna	Julius p. 12. dubna	Longin, Duboš, 15. břez.	Norbert 6. června
Guntir, Vintir, 28. listop.	Justina, Pravomila 7. říj.	Lot 4. ledna	Notburga 14. září
Hanibud 2. srpna	Justina, 28. září	Lotar, Lidčf, 21. dubna	Odila 1. ledna
Hartman 30. října	Justín m. 9. ledna	Lucie 13. prosince	Odon, a., 18. listop.
Hartvík 21. srpna	Justín 8. srpna	Lucia 7. ledna	Oktávia 22. března
Haštal 26. března	Justus Pravoslav, 9. září	Lucian 7. ledna	Oktavian 22. března
Háta 5. února	Juta 3. listopadu	Luciana, Světluše 30. červ.	Odrich 4. července
Havel 16. října	Juvenal Ml. 3. května	Lucius, 11. února.	Oiva 10. června
Hečvika 17. října	Kajetán 7. srpna	Ludomír, Lentfried, 3. říj.	Olympia 26. března
Helena, m., Jelena 22. kv.	Kamil 8. července	Ludovika, 30. ledna	Ondřej, a., 30. listopadu
Heliodor 3. července	Kandid Bělouš 3. října	Ludvík T. 19. srpna	Opatius 4. června
Herkules 6. září	Karel Borom. 4. listop.	Luit 9. července	Osvald, k. 5. srpna
Hermens 28. srpna	— v. 28. ledna	Luitgarda 16. června	— 15. října
Herman 24. prosince	Karolína 14. června	Lukáš 18. října	Otilia 13. prosince
Herman 7. dubna	Karolínka 6. července	Lukrea 7. června	Otokar 4. listopadu
Hilaria 12. srpna	Kašnar 6. ledna	Lydia 3. srpna	Othmar 15. listopadu
Hilarion Ml. října	Kašerina p. 25. listopadu	Magdalena 22. července	Otto, Udo, Orlík, 23. břez.
Hilarus 21. ledna	Kazimír 4. března	Magnus, Boleslav, 19. srp.	Pankrde, Václav, 12. kv
Hildebert 3. května	Kilian 8. července	Maikar, Bihosl., 2. 15. led.	Pantaleon 27. července
Hippolit, Ippo, 13. srpna	Klara 12. srpna	Malachláš, 3. listopadu	Papin 28. listopadu
Honor. Ctirad, 30. září	Klement, Klimeš, 23. list.	Mamert 11. května	Patricius 16. března
Honorat, Ctibor, 8. února	Klementina 23. listopadu	Mansuet, Milostav, 18. ún.	Paula vd 26. ledna
Hubert, 3. listopadu	Kleofáš 25. září	Marcell 16. ledna	— p. 18. června
Hugo, b. 1. dubna	Kletus 26. dubna	Marcella 31. ledna	Paulina 21. června
Hyaclnt, m. Jacek 11. září	Klothar, Lúthor, 7. dubna	Marcellian 13. června	Pavia obr. 26. ledna
Hygin 11. ledna	Klotilda 3. června	Marcellin, 10. dubna	— poust. 15. ledna
Ida, vd., 4. ledna	Kolumba, 17. září	Marcellina 17. července	— pun. 30. června
Ignác z Loj. 31. července	Kolumban, Holubán, 21. listopadu	Marciál, Marciáš, 27. ún.	— ap. 29. června
Illuminata 29. listopadu	Kolumbin 21. července	Marek 25. dubna	— a Jana 26. června
Inocenc 28. července	Kolumbus 9. července	Mariána 15. září	Pelegrin, Peřin 16. kvet.
Irena 5. dubna	Konkordia 18. února	Marián, Mareš, 30. dubna	Perpetua 7. března
Ireneus, Lubomír, 15. pr.	Konkordius, Svorný 1. led.	Marie Zasn. 23. ledna	Petr Al. 19. října
Isak, 30. prosince	Kondrát, Kondrát 26. list.	— Nar. 8. září	— Cel 19. května
Isabela 4. ledna	Konrád 19. února.	— Sněžné 5. srpna	— Ap. 28. června
Isuláš 8. července	Konstantia 19. září.	— Boj. 30. března	— st. v okov. 1. srpna
Išidor, pr., 10. května	Konstantin 11. března	— Hromnic 2. února	— m. 29. dubna
Ivan 25. listopadu	Koridula 22. října	— Zvěstování 25. břez.	— Nol. 31. ledna
Ivo 28. května	Kornel 16. září	— Navštívení 7. čercc'	Petronilla 31. května
Jachim, 20. března	Kornel 27. září	— u Hory 16. červce'	Plus m. 11. července
Jadocus, Jošt, 17. května	Krescencia 15. června	— Na nebezv. 15. srp.	Pravota 21. prosince
Jakub, Jar. 3. října	Krescentius, Rostislav 27. června	— Obětování 21. list.	Primus 9. června
Jakub v. 25. července	Kristín 14. května	— Početí 8. prosince	Priska 18. ledna
— ap. 1. května	Kristina 15. prosince	— Jména 15. září	Prokop poust. 4. červce
Jan Zlatoustý 27. ledna	Kristína 14. července	Markéta 20. července	Protas, Tas, 20. června
— Mláček, 8. února	Křtíř 15. března	Marna 19. ledna	Prudencie 9. března
— Boží 8. března		Martin 11. listopadu	Quinebert 18. května
— Nepomucký 16. kv.			Rachel 14. července

KAPLAN A DÍVKA Z LIDU. Z francouzského řed Em. Marriota. Volně přeložil M. Mašek. Patří jistě k nejzajímavějším, čistě svobodomyšlným románům, ličící nám průběh ze skutečného života. Cena vázané knihy o 166 stranách 40 centů, poštou 45c.

Radim, Gaudentius, 1. čer.	Sebeid, 19. srpna	Terezie 25. října	Valerian m., Jaroslav 24. dubna
Rafael 24. října	Serafin 12. října	Thekiz ab. 15. října	Vajtrud 9. dubna
Raimund 23. srpna	Serapion 14. listopadu	Theobald 1. července	Vavřinec 19. srpna
Reiner 17. června	Servác, Chrautibor 13. kv.	Theodolinde 22. ledna	Venanc 18. května
Rainold 7. ledna	Severidán 8. listopadu	Theodor b., Bohard 19. září	Vendelin, Vanda, 20. říjn.
Rebeka 9. března	Sibilla 29. dubna	Theodora m., Božena 25. září	Verner, Vernui 18. dubna
Regina 7. září	Sidonia, Zdenka, 23. čer.	Theodorich, Dětičich, 1. července	Veronika 4. února
Reičhard 7. února	Sidomius, Zdeněk, 23. srp.	Theodosia, p. m., Bohdan 2. dubna	Viktor A., Vítězslav 26. dn.
Reinhard, Reinart, 23. dn.	Silvia 3. listopadu	Tiburce, m., Cíbor, Bořek, 14. dubna	Viktor m., 30. září
Rembert 4. února	Silvin 17. února	Timotheus, b., Bohaboj, 24. ledna	Viktoria, 23. prosince
Richard 2. dubna	Simeon, b. a m., 27. února	Titus, b., 4. ledna	Viktorin 3. září
Robert, Robeš, 7. června	Simplie, p., 8. března	Tobiáš, Dobeš, 13. června	Vidém, a. 6. dubna
Rochnus, Hrož, 16. srpna	Stanislav, b. a m., 7. kv.	Tobias 13. září	Vilihald, Věslav 7. čer.
Roland 9. srpna	— kr. 13. listopadu	Robeta 5. března	Vincenc m., Čeněk 22. led.
Roman 28. února	Strachota, 9. března	Tomáš 18. září	Vincenc Fer., 5. dubna
Romana 28. února	Succensus, Prospěch, 19. ledna	— ap., 21. prosince	— z P. 19. července
Roz, Růžena 30. srpna	Svatof, Sanctus, 2. června	— b., 19. prosince	Vit 5. června
Rozalia, Rozára, 4. září	Svatopluk, 13. srpna	— An., 8. března	Vladimír 24. července
Rostna 13. března	Svátlík, Photius, 4. břez.	Trojan 30. listopadu	Vojslava 22. listopadu
Rudolf 27. dubna	Sylvester 31. prosince	Ubald, 16. května	Vojtěch, Adalbert 23. dub.
Rostna, Růžena, 10. čer.	Šalomon 8. února	Uřika, Odtříska, 6. srpna	Volde ar., 6. května
Ruřina, Rýšavín, 14. čer.	Šebestian 20. ledna	Urban, p. 25. května	Volfgang, Vlk, 31. října
Rupert, Rauš, 27. března	Šimek 18. února	Václav 28. září	Voršila, 21. října
Ruthard 16. července	Šimon, ap., 28. října	Valburka 25. února	Zachar, pr., Zachar 6. září
Rehof Naz, 9. května	Školastika 10. února	Valentin, m., Valeš 7. a 11. ledna	Zeno m., 22. pros.
— 09. března	Sofrontus Múdrota, 11. bř.	Valentína 25. července	Zikmund, 2. května
— 27. listopadu	Stěpán na l. 3. srpna	Vatser, Vladiboj, 29. list.	Zuzana p. a m. 11. srpna
Sabaš 12. dubna	— Kr. 2. září		— čísto 24. "
Sabian 27. srpna	— m. 26. prosince		Zbislav 24. března
Sabome 24. října	— Pr. 13. listopadu		Zbislava 29. února
Salomona 7. dubna	Tadyšá, 28. října		Zdeněk 7. listopadu
Samuel m. 16. února			Zdislava 20. ledna
— 26. srpna			Žofe, Žofka, 15. května
Sara 16. května			

Kalendář pamětihodných událostí, velkých mužů a výtečníků českých.

Leden.

- 1872 + Karel VI. Zap. učenec český.
- 1865 Zrušeno otroctví v Severní Americe.
- 1858 + v Miláně Josef Radecký z Radce, polní maršálek.
- 1829 + v Brně Josef Dobrovský, slavný učenec.
- 1642 + Galileo Galilei, přírodopysce a hvězdář.
- 1881 + v Praze Václav Hanika, badatel český a nálezece rukopisů královského.
- 1814 * v Karlově Ředici Boleslav Jablonský, básník český.
- 1794 + Edward Gibbon, anglický dějepisec.
- 1862 + v Praze Bož. Němcová, česká spisovatelka.
- 1852 + ve Vídni Jan Kolár, národní básník nář., rodem Slovák.
- 1833 * v Praze Josef Barák svobodář a žurnalista.
- 1737 * v Anglii Thomas Payne, americký svobodomyšlný spisovatel.

Unor.

- 1806 * v Kutné Hoře Josef Kajtán, Tyi, spisovatel český a přední buditel našeho národa.
- 1829 * v Toroni Niooi, Kopernik, slavný hvězdář.
- 1882 Pražská universita rozdělena ve dvě samostatná oddělení, české a německé.
- 1847 * v Ohu Thomas A. Edison, největší vynálezce z oboru elektřiny.
- 1809 * Abraham Lincoln, prezident a osvoboditel otroků.
- 1853 * v Lounech básník Jaroslav Vrchlický.
- 1472 * v Toroni Niooi, Kopernik, slavný hvězdář.
- 1846 * v Ostředku u Benešova náš národní básník Svatopluk Čech.
- 1732 + Jiri Washington, 1. prezident Spoj. Států.
- 1829 * v Praze Karolina světla, zasloužilá spisovatelka povílek z kraje a románu vesnického.
- 1849 * v Trebčíně a Slaného Václav Beneš Trebčický, oblíbený povídkář český.

Březen.

- 1880 + v Praze Karel Sladkovský, znamenitý řečník český.
- 1829 První pokus s lodími šroubem, jež vynalezl Josef Ressl, rodák chrudimský.

- 1799 * v Strakonělech Frant. Lad. Čelakovský, český básník školy národní.
- 1828 * Dr. Edward Grégr, politik český.
- 1882 + Ladimír Klácel.
- 1790 + Isaac Newton, původce nové nauky o pohybu těles nebeských.
- 1471 + Jiri Poděbradský, slavný král český.
- 1592 * Jan Amos Komenský, největší učitel národů.
- 1848 Zrušena roboty v Čechách.

Duben.

- 1834 * v Dolníku Vítězslav Hálek, oblíbený český básník.
- 1940 + v Praze Jan Svatopluk Presl, proslulý přírodopysce český.
- 1808 * Ladimír Klácel, slavný filosof a svobodář.
- 1865 Lee se vzdal u Appomatox.
- 1864 Maximilian stal se císařem v Mexiku.
- 1865 Zavražděn Abraham Lincoln.
- 1826 * v Praze Vojta Náprstek, velký lidumil a český vlastenec.
- 1882 + Darwin, přírodopysce anglický.
- 1429 * v Poděbradech Jiri Poděbradský, slavný král český.
- 1822 * Ulysses S. Grant, generál a 18. prezident Spojených Států.

Květen.

- Dělnický den.
- 1897 + Bedřich Schnell, vzácný lidumil a mecenáš naší "Ústřední Matice".
- 1884 + v Praze Bedřich Smetana, slavný hudební skladatel.
- 1833 * v Praze Žofe Poellipská, spisovatelka.
- 1868 Slavnost' položení základního kamene k Národnímu divadlu v Praze.
- 1891 Zahána Jubilejní výstava československá v Praze.
- 1895 + Eliška Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
- 1843 + Mikuláš Kopernik, slavný hvězdář.
- 1876 + v Praze otec národa František Palacký, dějepisec království českého.
- Zdohení hrobů.

30. 1416 Mistr Jeroným Pražský upálen v Kostnici.
1430 Nešťastná bitva u Lipan.
1778 + Voitaše, slavný spisovatel francouzský.
31. 1818 * v Hradci Králové Václ. Vladivoj Tomek, český dějepisec.
1892 Zhoutný požár v dolech Příbramských.

Červen.

2. 1541 Veliký požár na Hradčanech, kdy shořely desky zemské.
1848 Zahájen slovánský sjezd na ostrově Žofinském.
5. 1855 * v Praze spisovatel Eduard Jelínek.
7. 1835 * v Rychmburce Adolf Heyduk, profesor v Písku a přední básník český, "slávek potavský" nazvaný.
12. 1848 Vypukla v Praze revoluce.
14. 1798 * v Heselavěch na Moravě František Lad. Palacký, otec českého dějepisu.
1885 První hromadná návštěva amerických Čechů v Praze.
15. 1734 Prokop Diviš postavil první hromosvod v Příběticích na Moravě, tedy o 6 let dříve než Benjamin Franklin v Americe.
16. 1887 Přijeli do Prahy za velké slávy američtí Sokolové.
1896 Přijeli američtí Čechové po třetí do staré vlasti na "Národopisnou".
20. 1893 + v Litomyšli Alois Voj. Šmallovský, vojnou obilněný spisovatel.
1894 + v Mariánských Lázních Vác. Benes Třebízský, český povídkář a miláček českého lidu.
26. 1861 + v Praze Pavel Josef Šafářík, přední badatel a jazykozpytec slovánský.

Červenec.

1. 1833 * v Praze El. Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
2. 1881 Garfield, 29. prezident, smrtelně postřelen.
4. 1776 Prohlášena neuvěřitelná Spojených Států severoamerických.
6. 1415 Upálen v Kostnici mistr Jan Hus.
9. 1357 Karel IV. položil kámen základní ke kamennému mostu v Praze.
10. 1834 * v Praze Jan Neruda, čes. spisovatel a nejčelnější zakladatel čes. básnické doby nové.
11. 1856 + v Písku Josef Kajetán Tyl, umělec a spisovatel dramatický.
14. 1420 Bitva na Žitkově.
16. 1773 * Hrdličích Jos. Jungman, patriarcha novověké literatury české.
18. 1870 Odhlasováno dogma o neomylnosti papežově.
24. 1803 * Frant. Alex. Dumas starší, slavný spisovatel francouzský.
28. 1869 + v Praze Jan Ev. Purkyně, český učence jména světového.

Srpen.

4. 1366 Zavražděn dýkou v Olomouci v děkanském domě Václav III., poslední Přemyslovec.
5. 1852 + v Praze básník Frant. Lad. Čelakovský.
8. 1894 + v Ostru v Alpách Miroslav Tyrš spisovatel a vůdce českého Sokolstva.
12. 1881 Vyhofeno Národní divadlo v Praze.
14. 1431 Strašná porážka německých křižáků u Domažle.
1537 Řád jezovitů Loyola založen.
15. 1769 * v Ajacciu na Korsice Napoleon I., "nepřemožitelný světoborec".
22. 1891 + v Praze Jan Neruda, znamenitý spisovatel český.
23. 1831 * v Hronově Alois Jirásek, znamenitý spisovatel historických povídek.
24. 1572 Krvavá svatba patřičská (nece bartolomějská), v níž na 60.000 protestantů od katolíků pobito.
26. 1578 Přemysl Otakar II. zahynul na moravském poli. ("Den sv. Kufa").
1346 Padnul král Jan Lucemburský u Kresčáku.
31. 1864 + Fern. LaSalle, agitátor pro dělníky.

Září.

1. 1870 Bitva u Sedanu.
2. 1894 + v Praze Voita Náměstek, velký vlastenec pravý svobodář a hlaholník český.

3. 1883 + Ivan Turgeněv, spisovatel ruský.
6. 1791 Zahájena v Praze první zemská výstava v Čechách.
7. 1848 V Rakousku zrušena roboty.
8. 1841 * v Neuházevsi Antonín Dvořák, hudební skladatel český.
12. 1822 * v Praze Jindřich Fügner, spoluzakladatel českého Sokolstva.
14. 1769 * Alex. Humboldt, slavný učenec.
15. 1859 + v Praze Václav Vojtěch Klicpera, dramatický spisovatel.
16. 1817 Nalezl Václ. Hanka, rukopis královodvorský.
17. 1832 * Dr. Mir. Tyrš, vůdce Sokolstva českého.
21. 1125 + nejstarší náš kronikář Kosmas.

Ríjen.

2. 1892 + Arnošt Renan, slavný filosof a dějepisec francouzský.
4. 1884 + Fil. Stan. Kodým, spisovatel a učitel českého rolnictva.
6. 1874 + v Praze Vil. Hálek, vynikající básník český.
9. 1636 + Karel ze Žerotína, nejbohatší Moravan, spisovatel a podpůrce reformace.
11. 1824 + u Přístavi Jan Žilka z Trocnova.
12. 1492 Kolumbus objevil Ameriku.
13. 1781 Josef II. vydal toleranční patent, jímž povoleno protestantům svobodně vyznání víry.
18. 1599 + Daniel Adam z Velestavína, veleznámy knihtiskář pražský.
19. 1873 + Anna Náprstková, zakladatelka průmyslového muzea.
22. 1850 * ve Vrkočevích u Prahy Josef Herold, věhlasný poslanec a zastance práv nář. českého.
27. 1845 * ve Zbirově Josef Václav Sládek, přední básník český.
31. 1821 * v Borově u Ném. Hrodu Karel Havlíček, spisovatel a neohrožený bojovník za práva našeho národa.

Listopad.

5. 1836 v Litoměřicích Kar. H. Mácha, básník český.
7. 1811 * v Miletíně Kar. Jar. Erben, básník český a mistr slohu balladického.
8. 1629 Bitva na Bílé Holi.
10. 1683 * Martin Luther, náboženský reformátor.
1759 * J. Fr. Schiller, básník německý.
11. 1734 * v Rychnově nad Kněžnou F. Mars. Peick, slavný český učenec.
1844 * v Kameně Vysoké u Příbrami Josef Jím. Stankovský, český dramatický spisovatel.
1827 Poprava anarchoistů v Chiogatu.
15. 1670 + v Amsterodamu J. A. Komenský, nejsl. učitel všech věků a všech národů.
1883 + v Praze Josef Barák, proslavený český novinář, "otcem studentstva českého" nazvaný.
17. 1869 Otevřen průplav Suezský francouzským inženýrem Lessepsem.
18. 1847 * v Praze El. Krásnohorská, básnička čes.
1862 Otevřeno prozatím Národní divadlo na Nábřeží v Praze.
19. 1828 + ve Vídni Frant. Schubert, tvůrce umění písně, výtečný hudební skladatel.
21. 1870 + v Praze Kar. Jar. Erben, básník český.
27. 1796 * v Polence u Klatov Jos. Franta Šumavský, známý český slovníkář.
28. 1688 + Bohuslav Balda, slavný dějepisec český.
29. 1378 + v Praze král Karel IV.

Prosinec.

1. 1845 Ferdinand V., korunovaný král český, se poděkoval.
4. 1896 + v Praze František Kolár, dramatický umělec a spisovatel.
10. 1817 * + Semiloch Frant. L. Rieger, státník český.
14. 1799 + Jím. Washington.
16. 1823 Mexiko prohlásilo republiku.
19. 1831 * Jul. Grégr, svobodomyslný politik český a zakladatel "Národních Listů".
25. 1642 * Isaac Newton, slavný počtář a hvězdář.
27. 1571 * Jan Keplér, slavný hvězdář.
1822 * v Dole Ludvík Pasteur, slavný lékař francouzský.
21. 1384 + Jan Wiclef, známý reformátor náboženský.

Z Kalifornského ráje.

Hlavní klub St. Clare v San Jose, Cal.

Na pobřeží kalifornském. Skalní most v zatoce Monterey.

(Ilustrace k článku "Raj na zemi" od Fr. J. Prochy na str. 235.)

Výšatory podol Chicážské Pěky.

Spodní proudy.

Obraz z čicažského Babylonu.

Pro kalendář Američan napsal R. Jaromír Pšenka. Ilustroval Em. Nádherný.

I. Paní McLarenová a její rodina.

„Já ti ukázu, že si mohu dělati doma co chci!“

Po těchto slovech, pronesených hrubým mužským hlasem ve tvrdé poliční angličtině, a doprovázených úderem, jako když se lidské tělo shrouti na zemi, bouchly dveře. Na to zahlučely schody pod těžkými, vzdalujícími se kroky, a pak se dole ozvalo ještě jedno bouchnutí, domovních dveří.

V těžkém tichu, ve světelní zavládnutím bylo slyšeti křečovitě vzlykání jakéhos dětského hlasu. Pláč ten vycházel z pod postele. Po malé chvíli se ozvalo se zaúpění s druhé strany světnice, od kamen, a hned na to jiné, od okna. Zdálo se, jakoby celá ta prostora všemi svými stěnami a všemi kouty bolestně štkala.

U okna na zemi ležela nějaká ženská postava. Ta se pohnula, vydala hluboký vzdech, a pak se napolo zdvihla.

„Kriste Ježíši milosrdný!“

To žena, jež se namáhavě sbírala se země, tak zaúpěla.

Z kouta za kamny, odkud se před chvíli také ozval nějaký bolestný vzdech, vyšel teď polohlasný výkřik:

„On ti ublížil, Marie!“ A jakás stará žena, sehnutá, tapající kolem sebe, potácela se vratkým krokem k druhé, se země se zdvihající.

Z pod postele vykoukly dvě dětské hlavy s vyděšenými tvářemi a uplakanýma očima. Byli to dva hošiči. Starší z nich, rusovlasý, marně snažil se potlačiti vzlykot, jenž celým tělíčkem otrásal.

Žena u okna, poloklečící, poloshroucená na podlaze, vyčkala beze slova, až se k ní stařena přiblížila. Pak chytla její třesoucí se ruce, přitiskla je ke svým zhavým, mokřým tvářím, k svým rtům, a srdceryvným hlasem, jemuž odpověděl sesílený vzlykot z pod postele, zvolala:

„Matičko drahá, budete mi to moci někdy odpustit?“

„Neublížila jsi si, Marie?“ ptala se místo odpovědi starší žena, chtějící svými chabými silami pomoci druhé na nohy.

“Což já bych dbala!... I kdyby mne zabil — však jsem si to zasloužila... Ale že i na vás ruku vložil... ne, ne, to již... ne, maminko, toho jsem se nikdy nenadála...”

“Jen mlč, holka, buď ráda, že tě nezmrzačil. O mne nedbej! Já stará, k ničemu dobrá stará osoba to lehko snesu, ale ty, matka děti, sama druhá...”

“Oh, maminko, nemluvte tak. Já jsem si tím sama vinna. Proč jsem vás neuposlechla,” kvílela mladší žena, jež byla svoji matku usadila na židli, a sklesnouc před ní na kolena, mnula její ruce ve svých. “Ale vás jsem přivedla s sebou do toho neštěstí. Oh, že jsem vás neuposlechla, že jsem vás neuposlechla!”

Ženě, jež takto nařikala, bylo asi třicet let. Svízele a neštěstí vepsaly svoje stopy do její tváře hlubokými tahy, ale nedovedly hezkou lic o půvab připravit.

“On si dovolil vznést ruku na vás, on vás odstrčil — uhodil... Oh, ten surovec... Proč jen jsem vás neuposlechla! Jak mi tohle budete kdy moci odpustiti!”

“Tobě netřeba odpouštět, Marie, ty jsi za svoji chybu tak strašně vytrstána, že by bylo hříchem miti ti za zlé. Stalo se, stalo se! Musíme vzít osud tak jak jest a nésti svůj kříž.”

“Ne, ne, máti. Teď již nadále nebudu trpělivá. Teď je toho již dost. Až sem a ne dále... Pokud týral jenom mne, mlčela jsem, trpěla jsem. Považovala jsem to za svoje pokání, a nesla jsem je v oddanosti. Ale teď, dnes, když jste mne chtěla před ním brániti, a on, necita vás uhodil, odstrčil vás, že jste upadla, tu jsem se více necitila. Před vámi, moji matkou, starou ženou, aspoň měl mítí úctu. Všechno ve mně vzkypělo. Rozehnala jsem se proti němu... Odhodil mne taky, srazil mne k zemi jednou ranou. Udeřil mne — ano, ale co je ta bolest proti tomu vědomí, že si dovolil i vám ublížiti!”

“Nu, už je to odbyto, milá dceruško. Už je pryč, a to víš, že když takhle odejde, je od něho na několik dní pokoj!”

“A to vše jenom proto, že jsem mu nemohla dáti peněz na kořalku. Z těch čtyř, pěti dolarů, jež mi dává na živobytí pro celou rodinu! A to ještě ne vždy... abych mu z nich ještě dávala na pití... To bylo ale naposlady!” A žena se ve vzduchu vztýčila. “To bylo naposlady povídám, mami. Naposlady... Buď se odtud odstěhujeme, aby nás nenašel až se vrátí, nebo jej nepustím dovnitř, a bude-li hrubým, zavolám na pomoc policii.”

Stará žena zavrtěla smutně hlavou.

“Ty toho nedokážeš, odehnati jej. Vždyť je to přece jenom tvůj muž!”

“Takovou jsem byla do dneška, maminko, ale jeho dnešní skutek mne učinil jinou než jsem byla doposud. Teď je mé trpělivosti konec. Poslyšte, maminko.”

Mladší žena se přerušila. Z pod postele, odkud se neustále ozývalo dětské vzlykání, se vysoukal malý chlapec a za ním druhý. Ten druhý, větší to byl, jenž bez ustání vzlykal. Prvý se obrátil, jakmile se postavil na nohy, a pomáhaje druhému ze skryše, řekl:

“Pojď ven — a už přestaň brečet!”

Větší, nepřestávaje vzlykati, následoval menšího.

Ženy obrátily svoji pozornost k hošíkům.

“Pojď sem, Karličku,” řekla mladší z nich, berouc plačícího hochu za ruku.

“Vždyť se mu přece snad nic nestalo!” poznamenala druhá.

“Ne, nestalo se mu ničeho. Ale je tak hrozně polekán tatíkovým řaděním. Teď nebude zase celou hodinu k upokojení. Tak už přestaň, Karličku,

vždyť to nic není. Dost toho pláče!... No, už dost, buď trochu rozumný, vždyť se ti nic nestalo."

"Ten hoch je tak strašně citlivý, že je to až hrozné," řekla babička, hladíc plačícího po rusých vlasech.

"Jděte oba ven, jděte si hrát na ulici," řekla matka hochům, a obrácena k druhé ženě, dodala: "Venku se snad nejspíše uklidní."

"Můžeme jít k železnici, maminko?" zeptal se mladší hoch.

"Mluv česky, Jeniku!" napomenula jej babička, jež ani v této vážné chvíli nezapomínala na svoji zásadu přivykatí děti mluvě jich matky. Hošík opakoval svoji otázku dosti správně česky.

"K železnici nechoďte, děti," rozhodla matka. "Zůstaňte poblíž domova. A neskotačte, ať se vám nic nestane. Dejte si pozor na šaty, ať je neroztrháte! Nemohla bych vám koupit jině."

Když otevíral starší hoch, stále ještě vzlykající, dvěře, dodala: "Kdybyste viděli tatínka, přijďte hned domů a řekněte mi to. A dávejte jeden na druhého pozor!"

Dvěře se za hochy, jež byla matka vyprovodila láskyplným okem, zavřely.

Obě ženy, osaměvši, stály nyní proti sobě.

"Poslechněte, maminko," řekla mladší z nich, jež byla stále klidnější a hlasem pevnější. "Tisíckrát od té doby, co jsem si Johna vzala, jsem si vyčetla, proč jsem vás neuposlechla, když jste mi říkala a napomínala mne, abych si nebrala cizonárodovce a jmenovitě ne Irčana. Dosud jsem se vám k tomu nepřiznala. Hleděla jsem tu svoji lítost udusiti v sobě. Ale nebylo mi to lhostejno, když jsem viděla, jak moje kamarádky Jennie nebo Stázi mají krásné domácnosti, jak už mají obě svoje rodiny pod vlastní střechou. A oba jejich muži, jak Jennin, tak Stázin, se ucházeli napřed o mne, a byla bych si mohla mezi nimi vybrati.

"Dnes na mne všichni známi poukazují, že jsem měla Irčana radši nežli českého hocha a teď za to mám. Patří mi to, zasloužila jsem si to. Měla jsem vás uposlechnouti. Vždyť jste se za Konečného tak přimlouvala, a teď hoch se po mně zrovna bláznil.

"Nu, stalo se, stalo se! Měla jsem Johna radši. Dovedl lépe mluvit, měl hezčí postavu, říkal mi, co vydělá, dala jsem se zaslepití. John není ostatně zlý. Má dobré srdce, a kdyby nebylo té nešťastné kořaly, tak by snad byl tím nejlepším mužem. Když je strážlivý, a postěžuji si mu, div nepláče nad našim neštěstím. Ale jak dostane peníze, neudrží jej nic na světě od pití a pak neví, co dělá.

"Všechno, co jste mi tenkrát předpovídala, se splnilo. Smávala jsem se tomu, považujíc to za plané výhrůžky. Myslila jsem, že to vše říkáte jenom proto, že je vám Irčan protivný, že jste chtěla, abych si vzala Čecha. Brzy jsem seznala, že jste měla Johna lépe prohlédnutého nežli já, a že jste nemluvila do větru. Což ale je dnes platno všechno litování! Už ho mám na krku a toho je dost. Splnilo se, co jste předpovídala, a splnilo se také co jste nepředvidala.

"Dnes vznesl svoji ruku na vás, na moji matku. Od té chvíle s ním mám doúčtováno. To se opakovati nebude. Chcete-li, odstěhujeme se někam do jiné čtvrti, kde nás nebude hledati, nebo tu zůstaneme a nepustím jej domů až zase přijde, a bude-li dělati rámus, zavolám naň policii."

"A z čeho potom budeme žít, když již nyní je u nás nedostatek stálým hostem?"

"Mamie je už dost velká, aby se po škole postarala o hochy, a já budu moci jít po nějaké stálé práci. Tolik vždycky domů z krejčoviny přinesu.

co on mi dával, a bude o něho u stolu méně. Beztoho jsem si teď musela polovic času brát nějakou práci domů."

"Nu, což, já bych už doma Mejmince trochu vypomohla a řekla bych, co a jak. Mejminka je hodná, poslušná holka, a udělá vše ráda. Ale jak dlouho ty bys mohla pracovat, to je otázka. A co potom?"

Významný pohled matčin upozornil dceru na to, že není svobodna rozpočítávati si svůj čas dle vůle do příliš daleké budoucnosti.

"A co potom?" opakovala mladší žena teskně, dívajíc se upřeně k zemi. Pojednou ale zdvihla hlavu, jako ve vzdoru, a řekla: "Nu, nějak bude i potom! Snad pár grošů do té doby ušetříme, a pak nějaký ten měsíc přečkáme. A ostatně bude již za pár měsíců moci Mejminka jíti do práce, a také něco domů přinese... Teď se jen rozhodněte, maminko, máme-li zůstat tady, nebo se odstěhovat jinam, buď do Kalifornie nebo do Tábora nebo třeba do Town of Lake."

Těmito jmény označila manželka Johna McLarena tři po Plzni největší české čtvrti chicazské.

"Copak já bych rozhodovala!" řekla její matka, paní Prošlová. "Já jsem tu jenom jako přívěsek. Já, stará, nemocná osoba! Jen jednej jak uznáš za dobrě. Cheš-li, zůstaneme tady!"

"Myslím, že to bude nejmoudřejší. Přestěhování by nás připravilo o ten pakatýlek, jež mám uschovaný, a člověk se přece cítí bezpečněji, když má pár dolarů v záloze, třebaš to bylo tak maličko, co se mi podařilo na tom našem skrovném živobytí uskudlit."

"Jak myslíš, beruško!" vzdychla stařena.

"Jen kdybych vám mohla vynahraditi, čím jsem vám svoji neposlušností ublížila."

"Už o tom nemluv, Mery. Už o tom nemluv. Jen nestalo-li se tobě nic! Já jsem ráda, že mám kde býti, u svých, a nemusím na stará kolena do chudobince. Jen jestli se tobě nic nestalo!"

"Ne, myslím, že nic, ač mnoho nescházelo. Ten surovec jedná jako slepý, když je rozružen."

"Nu, snad to bylo naposled — dovedeš-li vytrvat."

"Ba, podíváte se, maminko, jak budu neoblomná, ukáže-li se tu zase. Teď jsem rozhodnuta. Zítra se půjdu poohlédnout po "šapech". O práci teď není nouze. Mamie se bude muset místo ležení v knihách poohlédnouti po domácí práci. Kde je ta holka? Mamie! Že si zase někde kazi oči čtením!"

Dvěře vedoucí do vedlejší menší světnice se pootevřely, a v nich se objevila hezká tvář štíhlého děvčátka ve stáří mezi třináctým a čtrnáctým rokem.

"Od zítřka se budeš muset zapřáhnouti do domácí práce, Mejminko," řekla matka. "Já půjdu do "šapu", a ty povedeš s babičkou domácnost."

"To budu muset zůstat ze školy doma?" zeptala se dívčinka smutně.

"Ne, toho nebude zapotřebí. Ráno mi pomůžeš vypravit bratříčky do školy, a když přijdete ze školy řekne ti babička co připravíš k večeři."

"Oh, to já budu dělat ráda! Budu tě zastávat... A proč půjdeš do práce? Což tatínek nedělá?"

"Tatínek již nepřijde domů," řekla matka a sevřela rty. Očima ji to zaškubalo, jakoby zápasila o zadrženi příválu slz.

"Ale on nic neříkal, že nepřijde, když odcházel," namítala dívka. "Jenom řekl, že bude dělati co chce, a..."

Děvče se zarazilo. Poznalo, že se prozradilo, že z vedlejší světnice pozorovalo bouřlivý výjev, jenž se odehrál před odchodem otcovým.

"Ty's viděla, a slyšela, co se tu dělo?" zeptala se matka přísně.

“Ano, maminko,” přiznala se Mamie, jejíž od pláce zarudlé oči potvrzovaly pravdivost slov. “A měla jsem tisíc chuti přiběhnouti a zadržeti tatínka než tě uhodil. Ale věděla jsem, že bych jej tím více rozzuřila. Beztoho nadávám vždycky hned jak mne vidí, proč ještě nechodím do práce. A když je opilý, tu by mne třebaš zabil, kdybych se mu postavila do cesty.”

“Nemáš nikdy koukatí klíčovou dírkou, ať se děje co chce!” napomenula matka deerušku.

“Ale když tady byl takový rámus,” omlouvala se tato. “Pak, když řekl tatínek, že si bude dělat co chce, tak jsem se schovala do šatníku. Myslela jsem, že se hned vrátí...”

Matka děvčeti dále nedomlouvala.

“Tedy zítra započne nový pořádek,” řekla, urovnávajíc ve světnici stopy nedávného bouřlivého výstupu.

“A nyní, ať si přijde,” opakovala si v duchu. “Budu pevnou a neoblomnou, i kdyby mne to mělo život státi. Dokud bil jen mne, snesla jsem všechno. Ale matku...!”

*

Uplynulo pět dní. McLaren se za tu dobu doma neobjevil.

Paní McLarenová chodila do práce. První den se vrátila jaksi nemocná, a druhý den zůstala až dopoledne doma na loži. Od té doby chodila do práce pravidelně a nabývala po své přechodné churavosti nových sil.

Postupem času cítila ale jak ztrácí odvalu do zápasu, jenž jí nastával až se muž vrátí. A vzdor tomu, že naň zanevřela od té doby, co sáhl surovou rukou na její matku, pocítovala jakýsi nepokoj nad tím, že nebylo o něm ničeho slyšeti. Nemohla v sobě potlačit vědomí skutečnosti, že jest jeho ženou a on jejím mužem.

Cítila skoro úlevu, když se pátého dne vrátila domů z práce a zastihla muže, sedícího v kuchyni u stolu.

Manžel, jak ji zahlédl, povstal, a volal ji veselým hlasem v ústrety:

“Pomysli si, Mary, že mne tohle vyžle nechtělo pustit domů... Kde je Mamie?”

Mamie byla ale zatím již v prachu.

Muž, považuje mlčení své ženy, jež se byla zastavila u dveří, a sbírala síly k boji, za vyzvání k dalšímu hovoru, pokračoval:

“Musel jsem skoro vyraziti dvéře nežli viděla marnost odporu a otevřela. Ale utekla hned do zadu, a zamkla se tam. Dobře udělalo to štěně, nebo bych mu byl dal řádnou zavyučenou.”

Žena dosud mlčela. V pozadí nuzně osvětlené světnice, na starém hou-páku viděla svoji matku, sedící bez hnutí, se zavřenýma očima, jako mrtvolu. Stará žena nechtěla bezpochyby ani svým pohledem, jež by byla mohla dcera vzítí buď za povzbuzení nebo za výzvu k shovívavosti, zasáhnouti do sporu.

“Nu, však už bude zase vše dobře, Mary,” řekl muž znepokojen nyní ženiným mlčením, jaksi nesměle, přistupuje o krok blíže.

McLaren byl hezký člověk. Byl téměř o hlavu větší nežli jeho žena, statné postavy, ale neprirozeně planoucí tváře. Z obličeje jeho bylo by se dalo souditi téměř na inteligenci, ale hlas, chraplavý a hrubý, byl hlasem člověka, jehož význačnými vlastnostmi nejsou vldnost a laskavost. Tentokráte se snažil McLaren dodatí svému hlasu zvláštního nádechu sladkosti. Zaražen odmítavým mlčením ženiným, pokračoval:

“Já vim, že jsem se posledně zase trochu přenáhnil, ale to nic nebylo, na to zapomeň.”

“To nic nebylo?” zvolala nyní McLarenová, jež byla mezitím sebrala všechny svoje síly. “To nic nebylo, praviš? Udeřiti, straziti k zemi moji

matku, tomu říkáš nic? My máme domluveno, pane McLaren. Můžete jít. Můj a mé rodiny domov není více vašim domovem. Jděte!"

A ustoupivši poněkud ode dveří, ukázala na ně rukou.

"Pomalu, pomalu, kočička," řekl muž, chtěje chopiti ženu za ruku. "Co je to za řeč? Já jdu sem do svého domova, k tobě, ke své rodině, a nikdo nemá práva mne vyháněti."

Žena se mu vymkla, a ustoupivši znovu o krok, s rukou stále ke dveřím napřaženou, opakovala: "Jděte!"

McLaren vida, že jest jeho žena odhodlána vytrvati, obrátil rychle, a řekl zase strojeně sladkým hlasem:

"Nu, vždyť ti povídám, že vím, že jsem chybil. Tak mi to pro jednou odpusť, a já budu hledět, abych se pro příště nezapomněl."

"Pro jednou!" zvolala žena. "Pro jednou! Kolikrát jsi mne bil, kolikrát jsi mnou hodil o zem, kolikrát jsi zůstal celé týdny pryč, nestaraje se, umřeme-li hladu, nebo kdo nás nasytí. Tomu ty říkáš "pro jednou!" Pokaždé když jsi se vrátil, jsi sliboval, že se napraviš, a pokaždé jsi za krátko začal znovu. A já to všechno snášela, já věřila tvým slibům, a trpěla jsem znovu. A to až do toho dne, kdy jsi uhodil moji matku. Nyní vidím, že jsi nenapravitelný ničema, jemuž není nic svato. Od té doby je konec mezi námi. Rozumíte, mistře McLarene? Konec. Můžete jíti. Dvěře jsou otevřeny. Jděte a nevracejte se, bylo by to marno. Jsem vdovou a dovedu své neštěstí snášeti statečně... Ven!" Oči mužovy nyní zaplály zlověstně.

"A kdopak je zde pánem? Kdo je tu u koho? Já u vás nebo vy u mně? Já mohu vyháněti vás všechny, i s tou bábou, která je všeho příčinou, ale ty mně vyháněti nemůžeš. Na to bych se podíval."

"Jděte a nemlujte!" vzkřikla žena, smrtelně hledá rozrušením, ale vysílající ze svých očí blesky odhodlání a energie. "Vy dobře víte, kdo je tu pánem, kdo ten domov založil. Vzpomeňte si, že jste naň ani grošem nepřispěl. Já jsem vše to ze svých úspor a za matčiny peníze pořídila, a to co vy jste domů nosil, nestačilo ani na uživení rodiny, kterou se vám zračilo postaviti na svět. Jděte si hrát na pána tam, kde jste nechával větší část svého výdělků. A nepůjďte-li, spustím pokřik, a nebude to mojí vinou, stane-li se vám něco velmi nepříjemného."

"A ty na mne takhle!" rozkřikl se muž, a blížil se hrozivě k ženě. "Vyhrůžovat mi kriminálněm. Kdo pak tě těm vzdorům naučil? To ti jistě ta stará megera napískala!"

Matka pani McLarenové seděla ve svém kontku bez hnutí, se zavřenýma očima, a ani při těchto slovech se nepohnula.

"Zadrž, bidáku! Ještě takhle urážeti moji matku, kterou jsi strhnul do téhle žebroty, a oloupil o klid jejich posledních dnů. Ven, ven, a vícekrát mi nechod na oči, vyvrheli."

McLaren se rozehnal po své ženě.

"Udeř, máš-li dost zbabělosti, udeř mne!" křikla tato hlasem, jenž jí sehnal a skřípl, a pokročila k němu se zoufalou odvahou. Cítila, že je jí to jedno, i kdyby jí ten surovec jednou ranou pěsti skolil.

Surovec sklesla ruka. Jaká se to stala změna s tou pokornou, trpělivou, bojácnou ženou! Nepoznával jí dnes. A ta její odhodlanost a ten její ledový vzdor mu naháněly strachu.

"Dobrá," řekl pojednou po chvílce uvažování, při němž se hryzl do rtu. "Já půjdu. Ty si to rozmysliš, a byla bys ještě ráda, kdybych se vrátil. Ale já už nepůjdu. Pamatuj si, že jsi mne vyhnala. Ne já tebe, ale ty mne."

Žena se trpce usmála.

"Kde jsou děti, ať se s nimi rozloučím," řekl McLaren podivně změkklým hlasem.

"You run, a viontrai mi nehoť
na oči vyvrheli!"

"Nestarejte se o děti, kde jsou. Nestaral jste se o ně jindy, neptal jste se mají-li kus hadru na sebe, aby mohly do školy, nebo nemají-li hlad. Jen když vy jste měl na svůj chlast. Teď se najednou chcete s nimi loučiti! Jen je nechte být, kde jsou a nestrašte je ještě víc. Mají z vás strachu dost! Beztoho je Karlík ze samého strachu před vámi nemocen."

"Cože, Karlík že je nemocen?" zvolal McLaren.

"Ano, nemocen. Když jste nás posledně ztýral a děti svým křikem vyděsil, nebylo jej lze po několik hodin utiшит. A od té doby jak je cokoliv rozechvěje, dá se hned do pláče. To je vaše práce na vašem dítěti, pane McLarene."

"Musím jej vidět!" řekl muž tiše a důrazně.

“Neuvidíte Karlíka, ani druhě. Toho není třeba. Jen jděte.”

“Dej si pozor! Nedráždí mne! Počihám si na něho a vezmu ti jej někdy a více jej nespátíš.”

Karlíček, jehož příliš citlivá, hysterická povaha vzbuzovala politování, byl matčiny miláčkem. Ale i otec jej měl raději než své ostatní děti.

Žena se téměř zapotácela a sáhla si oběma rukama na skráně.

McLaren viděl, že řal do živého. Pokračoval tedy:

“Ano, vezmu ti jej, a udělám z něho ještě horšího chlapa nežli jsem sám. Otrávím jej pozvolna kořalkou. Bude z něho lump, lump. Jsi s tím spokojena?”

“Raději jej zab na místě, nežli aby z něho byl takový muž jakým je jeho táta,” zvolala týraná matka z hloubi srdce.

“Tak vidíš!” řekl McLaren, jenž nepřehlédnul bodavou narážku v slovech těch obsaženou. “Neudělám ani to, ani ono, abys viděla, že nejsem zcela takovým za jakého mne máš. Ale pošli mi ho sem. Zavolej sem oba hochy, ať se s nimi rozloučím. Vícekrát mne neuvidíte, tak ať vědí že měli tátu.”

Matka pootevřela dveře vedlejšího pokoje a zavolala: “Charlie, Johnny!” Nikdo se neobjevoval. Matka musela zvolati znovu: “Pojďte sem, hoši, honem!”

Za chvíličku přiloudali se bojácně dva hošici. Jeník napřed, Karlík, chvějící se na celém těle, pozadu.

Stejně jako dceruška McLarenových Mamie, byli oba hoši hezci. Byli si hodně podobní, ale lišili se od sebe barvou vlasů. Jeník byl černovlasý — po matce; hlava Karlíka as o rok staršího zahrávala zlatem. Otec měl vlasy temně ryšavé, onoho pěkného odstínu, jenž hraničí na kaštanový. Bylo viděti, že Karlík bude mít vlasy po otci; nyní byly o něco světlejší, tak že mohl býti zván ryšavým. Hoši byli ve stáří sedmi a osmi let.

Nesměle, se zjevným strachem blížili se k otci, když jim matka naň ukázala. Karlík vypadal, jakoby měl každou chvíli vybuchnouti v pláč.

McLaren, jenž byl zatím vybrakoval všechny svoje kapsy, držel v ruce hrstku drobných peněz. Rozdělil je na dva díly, dal každému z hošiků jeden díl do kapsy kalhotek. Pak je vzal jednoho po druhém do náruči, přivinul je k sobě, políbil užaslé, nevědoucí co se s nim děje, na obě tváře, pak na ústa, a postavil je na zem.

To vše učinil bez jediného slova, před zraky matky, neméně užaslé nežli byly ty děti, i staré ženy, jež nyní s očima dokořán otevřenýma podivný výjev ten sledovala.

Obě ženy viděly, že si hrubý ten muž, obrátiv se rychle, setřel vrchem ruky obě oči.

Hošici, jakmile je otec pustil, spěchali do vedlejší světnice, držíce si kapsy ručkami.

“S bohem, Mary, podej mi ruku,” řekl na to McLaren.

“Máš ještě jedno dítě,” řekla žena náhle změkklým hlasem, mezitím co rozvažovala, má-li přání mužovu vyhověti a ruku mu podati.

“Řekni Mamii ode mně good bye. A podej mi ruku.”

McLarenová se podvolila a podala muži ruku.

“Good bye, Mary, good bye, všichni,” řekl muž, stisknuv manželce slabě ruku. Pak se rychle obrátil, a jakoby prchal, spěchal ven. Schody jen za bouřily pod jeho spěšnou chůzí...

Kdyby se byl mohl za několik minut podívat do světnice, již byl opustil, byl by viděl svoji ženu, skrápějící svými slzami hlavy tří dítek kolem ní nakupených.

Po jeho odchodu propukla teprve bouře lítosti a žalu v nitru nešťastné

ženy, a babičce i dítkám vzalo to dlouho, nežli ji poněkud upokojily. A když se uklidnila, měla zase práci tišiti přecitlivělého Karlika, jenž vida matku svou v pláči, vybuchl též a počínal si tak, že byla obava o jeho zdraví nebo rozum.

"Jsem vdovou, jste sirotky," opakovala si pak McLarenová celý večer. "Ale snad nám bude tak lépe."

II. Teresell, McLarenův přítel.

Za čtyři dny po tuto popsaném rozchodu McLarenovu s jeho rodinou, potkala dobrovolně ovdovělá žena na voze pouliční dráhy, když jela z práce, muže, o němž věděla, že je McLarenovým spoludělníkem. Oba muži pracovali v jedné z těch ohromných sýpek, nazývaných obecně elevatory, jež vroubí tok chčicažské řeky od dvanácté k dvaadvacáté ulici.

McLarenův spoludělník ji pozdravil, a hned se k ní přitočil s otázkou: "Prosím vás, paní McLarenová, co se to děje s vaším mužem? Je to pravda, že jste ho vyhnala?"

"Co pak dělá?" zeptala se žena, aby nemusela na otázku přímo odpověděti.

"Pije, pije a pije. To je všechno co se o něm dá říci. Ve dne někdy trochu vypomáhá, ale jak dostane groš do ruky, jde si pro pivo nebo kořalku. Říká, že utápí zármutek, a že se chce upítí."

Žena si bolestně povzdychla.

"Já jsem udělala na jeho záchranu vše, co jsem mohla. Klečela jsem před ním i na kolenou, prosíc jej aby toho pití nechal a staral se o rodinu. Místo odpovědi mne odkopl. Zapřísahala jsem jej a vyhrožovala jsem mu, vše nadarmo. Více by na jeho záchranu nebyla mohla žádná žena udělati. Mně nemůže přikládati vinu."

"Je ho škoda," řekl dělník s pokrčením ramen. "Byl by to jinak dobrý hoch. A jak pilný pracovník. Kde jen tvář a ruce ukázal, hned pro něj měli práci... Ale teď už to s ním jde nějak ke konci. Tak nízko ještě nebyl nikdy."

Když přišla McLarenová domů, řekla matce, co byla od mužova kamaráda slyšela.

"Je to s ním zlé," povzdychla si stará žena. "Snad by se teď napravil, kdybys mu dala ještě jednu příležitost."

Mladší žena zavrtěla smutně hlavou.

"Ne, maminko. Mně by bylo líti toho klidu a míru, jenž u nás panuje, od té doby, co je pryč... Kdyby bylo nějaké naděje, nejmenší vyhlidky, že se napravi, obětovala bych se ještě. Ale znám jej příliš dobře. Slibí všechno na světě, a jakmile se mu naskytne příležitost, vjede do starých kolejí. Vše marno..."

Druhého dne na to viděla McLarenová onoho spoludělníka svého muže zase. Tentokrát přišel k ní do domu, večer, právě ve chvíli, když rodina zasedala v kuchyni v chudíčké večeři.

"Jdu se vzkazem od McLarena," řekl, když se byl omluvil že přichází v tak nevhodnou dobu.

Žena nechtějíc o manželu před dětmi mluvit, vyzvala hosta do světnice. Když byla rozsvítila plynový hořák, řekla klidným hlasem:

"Osobně jste mi vítán, Mr. Teresell, ale stejně jako zde v naší domácnosti není místa pro McLarena, jenž není své rodiny hoden, tak nemohu přijímati od něho žádného poselství. Řekla jsem McLarenovi že máme spolu domluveno, a na tom trvám."

"Well, well," řekl host rozpačitě, "možná, že máte pravdu, paní McLarenová, ale dovoďte mi aspoň abych vyřídil, co mi bylo uloženo, abych mohl zítra říci, že jsem slibu dostal. Pak se rozhodněte, jak vám bude líbo."

Teresell, štíhlý muž suché postavy, trochu vynikajících licních kostí, pronikavých očí, byl asi stejného stáří jako McLaren. Mohlo mu býti něco přes třicet let. Jednání jeho bylo uhlazenější nežli průměrného amerického dělníka. Při vstoupení do bytu dokonce sejmul čepici, což jest přímo zeleňáckým proviněním se proti zvyklostem v třídě amerického lidu, do jaké se mohl tento prostý dělník počítati.

Nyni seděl na židli, točil svoji čepici v rukou a upíral své pronikavé zraky k tváři mladé ženy, na niž přímo dopadalo světlo plynového plamene.

"Nuže, nechci abyste se zlobil, že jsem vám nedala příležitost dostátí svému úkolu," řekla žena. "Mluvte tedy co chcete, ale předem vězte, že svoje slovo zpět nevezmu, a že jsem s McLarenem nadobro hotova."

Teresell se sotva znatelně pousmál.

"Dnes ráno našli McLarena spícího za bednami v nákladním skladišti dráhy u našeho elevatoru. Hlídači jej chtěli poslati na policejní stanici. Při mluvil jsem se za něj a pustili ho. Vzal jsem jej na sýpku, nechal jsem jej tam ještě prospati, a když jsem viděl, že je úplně střízliv, promluvil jsem mu do duše. Řekl jsem mu, že jsem vás včera viděl, a co jste řekla."

"Zajisté jsem neřekla jediného slova, jež by nebylo pravdivým," vpadla hostu do řeči McLarenová.

"On to také uznal," pokračoval návštěvník. "Chvilí bědoval na svoje neštěstí a pak mne prosil, abych k vám došel, vás požádati, zdali by směl domů. Musel jsem mu to slíbiti. Přišel jsem tedy, a nyní víte, co mne přivedlo."

"Slyšel jste již, pane Tereselle," odvětila žena, "co je mým rozhodnutím. Nemám, co bych dodávala. Slíbám McLarenovým, že se polepší, že začne nový život, věřiti nelze. Nechtěla bych dělati další zkoušku."

"To je zcela dobře," řekl host, jenž nebyl po celou dobu rozmluvy spustil zraku s ženiny smutkem zastřené, chvílemi rozhorlením planoucí tváře. "To je zcela dobře," řekl povstávaje. "Já jsem vykonal svůj úkol, a nikdo mi nemůže nic zazlívati. Ostatně," dodával přistupuje k ženě blíže, a sahaje po její ruce, "vidím, že jednáte zcela správně. Vy jste žena, které není McLaren hoden. Zkusila jste již tolik, že je na čase abyste měla trochu klidu a spokojenosti."

Teresell, mluvě taktó, díval se ženě zblízka a přímo do očí a při tom jí pevně ale ne hrubě tiskl ruku.

McLarenová nevěděla co by měla odpověděti. Návštěvník držel její ruku ve své děle nežli jí bylo příjemno, a proto jí zlehka vyvinula.

Ještě na odchodu, nežli otevřela přední dvěře, jimiž hosta vypustila, řekl tento:

"Vy jste příliš hodná a příliš hezká žena pro McLarena."

Byla ráda, když byl pryč. Slova, kterými se s ní rozloučil, se jí naprosto nelíbila.

Vešla do kuchyně a zasedla k jídlu s ostatními.

Ale jisti nemohla. Měla hrdlo jako zadrhnuto. Stále viděla před sebou ty divné oči Teresellovy, zabodnuté do její tváře, a slyšela poslední slova, jimiž McLarenův spoludělník dopověděl, co jeho oči neprozradily...

Uplynulo zase několik dní. McLarenová se dověděla o svém muži, že to s ním jde od pěti k jedné. Přespává prý kdesi mezi černochoy na druhé straně řeky, mezi dnem se potuluje kolem elevatorů a žebře na svých bývalých spoludělnících, aby měl na kořalku. Již prý jej odevšad vyhánějí, a jeho bývalí kamarádi se od něho odvracejí s ošklivostí.

A tu pojednou, mezi všemi těmi myšlénkami, jež jí vířily hlavou při těch zprávách, řekla si:

"To ty jsi z něho udělala svoji neústupností."

Ale hned se všemi silami proti té myšlénce vzepřela.

“Ne, naopak, vynaložila jsem vše na to, abych z něho učinila lepšího člověka, ale nebylo to v mé moci. Takové zakončení mu bylo souzeno dříve nebo později.” A přece znovu a znovu při vzpomínce, jak se její muž, špinavý, roztrhaný, spustlý, potuluje kolem sýpek a železničních skladišť, jak se po něm bývali kamarádi pošklebují a odvracejí se od něho, jak se ten muž, jenž býval její láskou, jemuž obětovala květ svého mládí, a první léta svého ženství, jehož dítek byla matkou, uchyluje na noc kamsi do černošského pelechu, vtírala se jí proti její vůli myšlénka:

“To ty jsi z něho udělala...”

Jednoho večera, když se ubírala z práce domů, byla na chodníku před svým domem zastavena Teresellem.

“Dobrý večer, pani McLarenová,” oslovil ji zdvořile, smekaje svoji čapku. “Mohl bych s vámi několik slov promluvit?”

“Co si přejete?” zeptala se oslovená, očekávajíc, že to bude zase nějaký vzkaz od jejího muže. Byla by přece jen ráda slyšela nějakou trochu lepší zvěst o něm.

“Přišel jsem se vás zeptat, zdali byste mne vzala na byt.”

Na podobný návrh nebyla McLarenová připravena. Přemýšlela chvíli a pak řekla vyhýbavě:

“Ještě mi ani na mysl nepřišlo, že bych mohla vzítí strážníky. Myslim ale, že by se to pro mne ani nehodilo v postavení v jakém jsem.”

“Proč pak ne? Se svým mužem již vůbec počítati nemusíte. Ten je již jako nadobro ztracen... Neříkal bych vám to tak hřanatě, ale vím, že jste na všechno připravena, a že ho tuze oplakáváti nebudete. Nezasloužil by toho. Vy se přece můžete považovati za úplně volnou, když se o vás muž nestará. Já jsem dal výpověď z místa kde bydlím, protože je mi to trochu daleko, a při hledání bytu jsem si vzpomněl na vás. Zbylo vám místo po muži. Váš byt je zcela příhodný, abyste si mohla držeti strážníka. Počítejte, jak by vám to ulehčilo. O co lépe by mohly býti vaše děti živý...” Nemohla se dočkat žádné odpovědi, ba ani námitky, již by byl mohl vyvrátiti, pokračoval: “Já vydělávám čtrnáct dolarů týdně. Platil bych vám sedm dolarů za byt a snídaně a nějaký ten lunč s sebou do práce. Na večeri bych ani necho-
dil, když pracujete jinde, aby vám to nedělalo nespokojenou mysl...”

Mc Larenová zdvihla hlavu, a zahleděla se na mluvčího, jenž se nyní jaksi rozpačitě díval do země. Ta suma, již jmenoval, sedm dolarů jí překvapila. To bylo skoro dvakrát tolik, nežli se v té době platilo za stejné zaopatření jinde. Proč jí nabízel mnohem více, nežli co měl takový “boarding” ceny? Proč?...

Teresell, domnívaje se, že žena váhá a rozmýšlí se, má-li svoliti, naléhal: “Já jsem člověk, který nikdy nepije více než dva pajnty piva denně, a uvidíte, jaký jsem správný bordynkář. Mám zahospodařeno pěkných pár stovek. Jsem vdovec, a proto jsem odkázán na “bordynky”. Byl bych rád v rodině, kde bych byl trochu jako doma. Měl bych vaše děti rád... a kdo ví... během času... až by nadešla nějaká změna... víte, teď se nemohu vyjádřit, ale jistě mi drabá pani McLarenová rozumíte...”

Pani Mc Larenová rozuměla. Zde měla odpověď na ono proč, jež ti byla před chvíli položila. Zde se jí nabízel ženich, ještě dříve nežli byl její prvý manžel mrtev. A zase Irčan!

V té chvíli byla také rozhodnuta:

“Z toho nebude nic, Mr. Teresell,” řekla. “Musíte uvážiti, že jsem ženou mající muže — třeba by se mnou nebyl. Nebylo by to správné, abych si nyní někoho brala na byt, a můžete si představití, jaké by z toho povstaly řeči. Ale nedbám na řeči, tak jako na svoji vlastní spokojenost. Ne, pane

Teresell, nemohla bych to udělati, nebylo by to správné, docela ne. Nemyslete na to více."

Teresell se ale nedal jen tak zlehka odbýti.

"Rozmyslete si to, paní McLarenová, dobře si to rozmyslete. Pamatujte při tom na svoje děti, jimž se lečehos nedostává co by měly mítí . . . Já nespěchám na odpověď, na to je dost času . . . rozmyslete si to, paní McLarenová . . ."

Žena došla domů, když ji Teresell opustil, jako opilá. Hlava se jí točila z toho, co jí ten člověk s těma divnýma očima povídal.

Hezké by to bylo, což o to! Sedm dolarů týdně! Tolik jí její muž za celou dobu co byli svoji nepřinesl. A ještě na ní ke konci týdne vždycky chtěl na kořalku. Hezké by to bylo . . . Ale — každé z těch "ale", jež tu stály pohotově jako námitky, bylo dosti silné, aby zahaly pomyslení na něco takového.

"Vyhnala svého muže a za čtrnáct dní si vzala jiného do domu." Do smrti by se nezbavila té výčitky.

III. Neočekávaný obrat.

Dva dny po posledním setkání se s Teresellem, čekalo na paní McLarenovou strašné překvapení při návratu domů z práce.

Jakmile vkročila do světnice, poznala hned, že se tu dělo něco neobyčejného. Nevlád tu obyčejný pořádek, jež Mamie pod vedením babičky udržovala. Stará žena neseděla na svém obvyklém místě. Mamie, jež bývala v tu dobu zaměstnána připravováním stolu k večeři, stála jaksi rozpačitě u kuchyňského stolu a hleděla ke dveřím jakoby byla matku dychtivě, ale se strachem očekávala.

"Co se to tu děje?" zeptala se přichozí své dcerušky hned jak vstoupila. —

"Mamí, je tady tatínek!" sdělovalo děvče, obracejíc oči úzkostlivě ku dveřím ložnice.

"Cože? Tatínek že přišel?" vyhrklo McLarenové.

"Nepřišel, přinesli ho. Neví o sobě. Vypadá jako mrtvo! Já bych ho nepoznala."

"A proč jste ho neposlali do nemocnice? Copak my ho tady můžeme ošetřovati?"

"To babička! Mluvila s policajty. Jeden z nich byl Čech. Řekli, že u něho našli dopis s tvoji adresou, tak ho zavezli napřed sem. Ptali se, mají-li ho odvéztí do špitála. Babička řekla, aby ho tu nechali, a dala jej donést do ložnice. Teď je tam u něho."

Žena se srdcem sotva bijícím úzkostí vešla do ložnice. Na chudičkém loži ležel její muž a oddychoval těžce jako v posledním tažení. Na jeho obličejí prosvítala sinavá barva skrze špinu, kterou jeho tchýně jakýmsi klůckem ve vlažné vodě namočeným umývala. Jeho lícní kosti byly vysedlé, oči zapadlé v temných prohlubních. Ruce jeho se chvěly na vrchu peřiny jako v deliriu.

"Maminko, proč jste to dělala!" zeptala se dcera s jemnou výčitkou v hlase.

"Je to tvůj muž," odvětila místo všeho vysvětlování paní Prošlová.

"Ano, ale což pak my jej můžeme mítí a léčiti doma? Neměl by v nemocnici lépe poslouženo?"

"Na to jsem v první chvíli nemyslela. Když ho přinesli, myslela jsem na to, že kdyby měl umřítí, bude lépe, umře-li u tebe, jako tvůj muž. Nebo se možná uzdraví, a pak to bude moci býti počátek obratu. Bylo by to přece

lépe, když by tvoje děti měly otce. Snad by ho to polepšilo, tahle zkušenost a ta nemoc. A pak jsem pamatovala také na to, jak by to bylo až ..."

"Na to nebylo více zapotřebí mysletí," odpověděla mladší žena divným hlasem.

Matka se podívala pátravě na svoji dceru.

Tato snesla její pohled pevně.

"Dobře's udělala," řekla matka sotva slyšitelně...

Po chvíli ticha, rušeného pouze sípavým dechem nemocného, řekla paní Prošlová: "Policista mi dal tenhle dopis psaný pro tebe. Našli jej v jeho kapse."

McLarenová se podívala na adresu.

"Mé ženě, Mrs. McLarenové," stálo tam nad udáním ulice a čísla.

Uvnitř obálky, již žena bez chvatu, mechanicky otevřela, stálo:

"Moje milá manželko. Odpouštím ti, že jsi mne svým jednáním dohnala až k smrti. Ale vina byla hlavně na mé straně. Byl jsem nenapravitelným ničemou. Když jsi mne vyhnala, měl jsem před sebou dvě cesty. Buď žítí řádně a ukázat ti, že nejsem tak ztraceným člověkem, nebo si zoufat. Neměl jsem dost síly k tomu prvnímu a vrhl jsem se přímo na cestu ke zkáze. Ještě jsem se chtěl zastavit a učinil jsem pokus, ale po té odpovědi, kterou mi přinesl Teresell, jsem viděl, že je vše marno, a už jsem se více neohlížel na nic. Teď piji, žiji jako zvíře, a čekám na konec. Až mne někde najdou nataženého, dají ti tento dopis.

Děkuji ti, že jsi mne nechala rozloučiti se s těmi dětmi. Měl jsem také polibiti Mamii. Polib ji za mne. Líbej všechny děti. Tvoji maminku také prosím za odpuštění. Nebylo to ode mne hezké co jsem dělal. Ale potrestala jsi mne. S bohem. Tvůj

John McLaren.

Mezitím co četla žena tento dopis, přišel lékař, poslaný sem policisty, kteří bezvědomého, nalezeného kdesi vedle trati dráhy, byli přivezli.

Po důkladné prohlídce nemocného oznámil lékař, že se tu jedná o zápal plic, zhoršený alkoholismem.

"Je naděje na záchraněni?" zeptala se žena nemocného.

"Při jeho silné soustavě se dá uzdravení očekávat, ač není možno s určitostí něco předpovídati. Ale radil bych vám, abyste jej dali odvézti do nemocnice... Beztoho by vás ošetřování jeho zdržovalo od práce," dodal, rozhlížeje se po chudíckém zařízení bytu.

"Ne, nechám si ho doma," řekla McLarenová.

Druhého dne nešla do "šapu". Stala se ošetřovatelkou nemocného.

Trvalo to devět dní nežli se McLaren probral z bezvědomí.

Když otevřel oči a spatřil u svého lůžka sedící ženu — svoji ženu — přimknul rychle víčka, jako před nějakým přízrakem.

Za hodnou chvíli je otevřel znovu, díval se na ni, skloněnou nad nějakou prací, a pak zašeptal s námahou první slova, jež za dlouhou dobu přešla přes jeho rty:

"Mary! Kde to jsem?"

Žena sebou trhla. Práce jí vypadla z ruky.

Nemocný upíral na ni široce otevřené oči.

McLarenová se v brzku vzpamatovala.

"Jsi u mne, doma. Jsi ošetřován. Uzdraviš se. Teď mlč, nenamáhej se, nemluv."

"Oh, Mary, ty anděle," vzdychl nemocný, a zavřel oči.

Po chvíli vynořila se jeho ruka nad pokrývku.

"Zavolej sem maminku," řekl nemocný.

Stará pani Prošlová, schýlenější k zemi než kdy před tím, vešla, jsouc dcerou přivolána.

Velká, ale vyhublá ruka Mc Larenova se pozdvihla k stropu světnice. Rty zachráněného se pohnuly.

"Přisáhám vám, že..." více nemohl McLaren říci. Pohnutí a slabost zdusily jeho hlas.

Ale obě ženy věděly, nač byl přísahal. Sladkobolná útěcha rozliila se jejich srdci. Lepší časy byly na obzoru...

Prozatím ale byla v domové jejich bída. Poslední pěták skrovných úspor byl vyčerpán. Lékař a lékárna čekali. Okresní jednatelna, lékařem upozorněná, dodávala rodině potraviny.

Jakmile se ale mohl McLaren posadit na loži, šla jeho žena znovu do práce a v brzku bylo nebezpečí bída zažehnáno...

Trvalo to hodně dlouho, nežli mohl jít McLaren sám do práce. Když jej jednoho rána vypravovala jeho žena z domu, nechala se od něho poprvé zase políbiti.

McLaren obejmul hošíky a políbil na tvář i Mamii.

"Ty jsi hodná holka," řekl jí. "Nevim, proč jsem tě neměl dříve rád."

"S bohem, maminko," volal ještě ve dveřích na pani Prošlovou.

Pani McLarenová vyšla za ním na chodbu, a řekla mu:

"Pamatuj na úmluvu, Johne. Ani kapku lihoviny!"

"Buď bez starosti, drahá Marie," odvětil muž vesele.

McLarenová se vrátila do kuchyně.

"Nu, teď snad nám nastane nový život," vzdychla si hlasitě a začala vypravovati děti do školy...

V sobotu přinesl McLaren domů prvních dvanáct dolarů.

Žena mu dala dolar na útratu a ostatní měla hned rozpočítáno. Byl tu ještě dluh u lékaře, ježž bylo nutno spláceti a "rent" byl také nějaký měsíc pozadu.

Trvalo to několik neděl, nežli byl poslední dolar dluhu, ježž si McLarenová přijmutím svého muže pod střechu na krk uvalila, splacen.

Muž nosil zprvu domů dvanáct dolarů, pak čtrnáct. Nyní byl zase již plně při svých silách, a byl zase tím vzorným dělníkem, pro něhož byla práce všude, kde se ukázal. Lihovin se od své nemoci nedotekl a nerad vzpomínal na doby, kdy byl ve spustlosti výstrahou svým spoludělníkům.

Teresell stal se znovu jeho přítelem, a časem jej přicházel navštívit. K pani McLarenové se choval uctivě, a tato nikdy nevzpomněla toho, co se mezi nimi odehrálo v době, kdy byl McLaren nad propastí zkázy. Byla ráda, že to vše již patří minulosti. Byla dosti sebevědomou, aby Teresellovi nezazlívala, že chtěl koutit železo když považoval jejího muže za ztraceného.

*

Bylo to jednoho pěkného nedělního odpoledne na začátku školních prázdnin. Celá McLarenova rodina s výjimkou otce si vyjela na procházku za hranice města. Nebyl-li McLaren s sebou, mělo to svoji příčinu. McLaren šel toho odpoledne do schůze podpůrného spolku, jehož se měl stát členem.

"Sám na to připadl," řekla pani McLarenová svoji matce, když o tom mluvily, sedíce na okraji dřevěného chodníku, vroubicího pruh země, jenž se měl někdy v budoucnosti státí ulicí, mezi tím, co se děti proháněly po rozkvetlém čtverci prerie.

"Sám si na to vzpomněl, že bychom měli býtí pojištěni pro případ, že by se mu něco stalo."

"Oh, jak se to vše změnilo," povzdychla si pani Prošlová, a dodala: "Je to zde dobrota, ty spolky! Člověk jako kdyby měl svoji velkou a bo-

hatou rodinu, která se o něho stará, když se mu něco přihodí... K jakému pak spolku se dá? K nějakému českému?"

"Ne, nemůže k českému, když neumí česky. Dá se k nějaké velké americké Jednotě. Pojišťují tam také na tisíc dolarů. Dnes mají schůzi, a zároveň tam bude doktor, který jej prohlédne."

"Toho jsme se ani před půl rokem nenadály, že budeš jednou pojištěna ta tisíc dolarů, viď, Marie."

"Ba, udělala s ním ta nemoc změnu!"

"Anebo spíše to, že jsi mu ukázala, jak snadno bys jej mohla postrádati, a jak ztracen je on bez tebe!"

"Anebo řekněte spíše, maminko, že s ním udělalo tu báječnou změnu to, že když byl již skoro zničen, jsme se ho ujmuly, že jste jej dala přinést k nám. Já bych to byla sama neudělala, byla bych jej poslala do nemocnice."

Paní Prošlová rychle zamluvila připamatování své zásluhy.

"Toho jsme si po dlouhá léta nemohly dopřát, vyjeti si od nás, z té začouzené a zaprášené ulice do přírody, trochu se nadýchat skutečného vzduchu. Člověk tak pookřeje! Přece jsem se na svá stará kolena dočkala trochu radosti. Hleď jak jsou ty děti šťastny."

Ve vysokém býli na široké "prerine" skotačili oba hošici, závodice mezi sebou v přeskakování předmětů. Chtěli dostati k svému závodění sestřičku Mamie, ale ta byla na jejich hru příliš vážnou. Vyhledávajíc nejhezčí z květů, splétala z nich kytici.

"Ty zdejší americké lučiny jsou chudé na pestré květy," řekla paní Prošlová. "U nás v Čechách v tuhle dobu hrají louky všemi možnými barvami. Pamatuji ještě, jak jsme jako děvčata dělaly věnečky ze sedmi různých barev. Vlčí mák, chrpa, pampelišky, to jsou barvy! Tady jakoby i ty pampelišky byly chudší, bledší."

"Které jsou to, pampelišky, babičko," zeptala se Mamie, jež se byla se svou kyticí přitočila k hovorné staence.

"Tyhle žlutavé na dutých stoncích."

"Oh, dandelions! Tedy dandelions jsou pampelišky. Pampelišky, pampelišky," opakovala si dívčina, aby nezvyklé české jméno nezapomněla.

"Pro koho to děláš kytici, Mejminko?" zeptala se babička.

"Pro koho jiného než pro tatínka!" odvětila tázaná. "Když nemohl jít dnes s sebou, ať má aspoň kytičku. A budu ho večer učiti vyslovovati "pampelišky." Je to tak k smíchu, když ho chci naučiti nějakému slovu a on je tak zdmolí. Že řekne na místo pampelišky — pampelíky. To se zase zasmějeme."

"Je to vskutku ku podivu," řekla dívčina matka, "když Mamie odskočila k bratříčkům. Dříve nemohl John ani slyšeti, když se mluvilo česky, a teď opakuje slova po Mamii, a říká že se chce česky naučiti."

"Také Mamii nemohl dříve ani vystáti, a stále jí jen posílal do práce, vydělávat. Teď se s ní vydrží baviti celé hodiny a chce, aby mu holka dělala učitele."

"Což Mamie, ta je teď šťastná. Její sen, aby mohla místo do krejčoviny jít ho "highschool" bude splněn. Tatínek jí to již slíbil. Holka by si jen přála býti učitelkou, a kdo ví, zdali se jí to nesplní. Od té doby, co se stal McLaren "formanem", a dostává osmnáct dolarů, přemýšlí jen, co by z dětí vychoval..."

Mezitím přiblížila se Mamie k hošíkům a napomenula staršího:

"Karlíku, nesměj se tak strašně! Co to děláš?"

Jeník se byl totiž při jednom skoku nešikovně svalil do trávy, a Karlík, vida to, dal se do hrozného, křečovitého smíchu, při němž se skoro svíjel.

Oči se mu zalily slzami a z hrdla draly se mu zvuky, které již ani smichem nebyly.

Matka vidoucí to, postěžovala si: "Jen Karlíkovo zdraví mi dělá starosti. Klouček byl vždycky nějak divně citlivým, ale od toho dne kdy měl tatík poslední záchvat zuřivosti, je to s ním ještě horší. Nezná míru ani v pláči ani ve smíchu. Také když jej něco rozlobí, jde z něho zrovna strach, ač je jinak zcela mírným. Obávám se, aby ho to někdy nezahubilo nebo aby z toho nedostal padoucnici."

Karlík byl skutečně divnou dětskou povahou. Jak byl mírným a poslušným, když nebyl rozrušen, tak se stal prudkým, neovládatelným, když byl pod vlivem nějakého mocnějšího dojmu. Jednoho dne, když se mu několik hochů ve škole smálo k vůli jeho ryšavé hlavě, dal se z pláče do zuření a vyhnal celou třídu ven. Když v místnosti osaměl, svalil se v strašném záchvatu pláče na zem a musel být odnesen domů.

A když se něčím rozesmál, nebylo to o mnoho lepší. Smích trhal celým jeho tělem, že se změnil v jakési hysterické škytání, z něhož se nemohl hošík probírat.

Tak tomu bylo i tentokráte. Starší Mamie měla práci, aby jej trochu uklidnila.

Mezitím se slunce chýlilo k západu. Jeho paprsky odrazily se chvílemi jako zlatorudé blesky od oken elektrického vozu ujíždějícího rychle po rovné cestě za několika čtverci lučin, a zastavujícího se na průsecích ulic, kde naň čekali lidé. Tu a tam po polích bylo viděti postavy výletníků, ubírajících se zvolna k zastávkám elektrické káry.

Od nedaleké farmy, obklopené stinným stromovím, ubírala se ke kolejím tramwaye celá skupina vesele naladěných výletníků. Hoši a děvčata zpívali. Jich zpěv byl na chvílku zastřen duněním vlaku, ujíždějícího po zvýšeném náspu k šedivé mlhovině na východě, označující, kde leží Chicago.

IV. Karlíkovo zakročení.

I McLarenovi se odhodlali k návratu.

"Již vidím, jak vítězoslavně nás John přivítá, až se přihnem domů," řekla pani McLarenová své matce, když se všichni byli usadili na sedátkách elektrického vozu.

Jenik spít čerstvým vzduchem, unaven běháním, usnul nežli dojeleli do své ulice. Mamie si jej ale vzala na starost a dopravila jej sama domů, postrkuje jej, a uklidňujíc jej, když začal natahovati moldánky.

Když přišli ku dveřím domova, byly tyto zamčeny, a klíč byl na obvyklém místě pod cipem koberečku v koutě chodby.

"John ještě není doma," řekla si McLarenová, a pocítila u srdce náhlé bodnutí.

"Kam by byl šel? Přece do hospody nechodí... a se žádným kamarádem se také nezdržuje, poněvadž to bez pití nejde... Kde asi je? Ale co si lámu hlavu! Je tak krásné, jistě po schůzi zatoužil po trošce čerstvého vzduchu, a šel se projít."

Čekali dlouho s večerí, a když otec nešel, povečeřeli sami, za teskného ticha.

Pani McLarenová nejedla.

Bylo deset hodin, pak jedenáct, a McLaren se nevracel. Hoši už spali, babička také již ležela.

Matka si hodila pojednou šátek přes hlavu a řekla: "Poď Mamie. Půjdeme se podívat k elevatoru, není-li tam tatínek. Možná, že tam mají nějakou noční práci, a že proň přišli, když my jsme tu ještě nebyly."

Vyšly do tmavé noci, ozářené pouze pouličními svítilnami. Vzduch byl teplý a chvěl se mnoha různými hlasy. Mladí lidé v párcích chodili volně po chodníku, nebo stáli na schůdkách před domy. Na rozích ulic byly celé skupiny hochů, bavících se lhučně. Z hostinců zazníval veselý hovor, zpěv, křik, hudba. Od tratí drah bylo slyšeti zvonění lokomotiv. Na průplavu houkla loď až bylo na tvářích cítiti zachvění vzduchu.

McLarenové to připadalo všechno tak nevýslovně smutné, hroživé. Měla úzkosti plné nitro. Měla strach, aby nebyl její muž někde v hostinci. To by znamenalo katastrofu, konec spokojenosti, konec budoucnosti.

Zašly do mrtvých, opuštěných ulic. Zvonění lokomotiv bylo jim stále bližší. Ponořily se do nějaké soutěsky mezi zdmi skladišť; nebyla to ani ulice ani příjezd. Když tou soutěskou prošly, viděly před sebou, za světélky, po kolejích železnic roztroušenými, vysokou, obrovitou šerou siluetu elevátoru.

Po dlouhém hledání přechodu přes koleje mezi nákladními vozy, došly ke zdem sýpky. Všechny dvře byly zavřeny. Uvnitř, pokud bylo možno viděti byla úplná tma.

Jak odházely, ozval se téměř těsně u nich lirmotný hlas:

“Co tu děláte?”

Žena i dívka se lekly, že nebyly slova schopny.

Před nimi stál nějaký muž. Nemoha se dočkati odpovědi, vznesl elektrickou svítilničku k jejich tvářím.

“Paní McLarenová!” zvolal pojednou. “Který vitr vás sem zanesl?” Byl to noční hlídač sýpky. Poznal ženu jednoho z formanů.

“Přišla jsem hledati muže. Nevrátil se mi ještě domů. Myslíla jsem, že snad pracuje v noci.”

“Ne, zde se v noci nepracuje. Ale nedělejte si starost. Někde se zdržel.”

“Někde se zdržel,” šeptala si zklamaná žena, hledajíc zpětnou cestu přes koleje. To bylo právě to z čeho měla největší strach.

Mamie začala potichu vzlykati. Její mladé srdéčko chápalo již zcela dobře vážnost situace.

Když došly k domovu, řekla matka dcerušce:

“Jdi se podívatí, není-li tatínek již doma.”

Nedoufala v to, a přece byla hořce zklamána, když se s výše schodů ozval dceruščin hlas, oznamující, že se hledaný dosud nevrátil.

“Zůstaň doma, a jdi spat!” řekla matka a obrátila se k odchodu.

“Ty ještě někam jdeš, maminko? Počkej, já půjdu s tebou, ať nejsi sama.”

Ale paní McLarenová již hlasu dcerušky neslyšela. Když vyšla Mamie před dům, nebylo již po matce nikde vidu.

Paní McLarenová zatím spěchala, letěla k siní, kde byla odpoledne konána schůze spolku, do něhož byl její muž přihlášen. Tam McLaren nikdo neznal. Žena vyzvěděla ale jména úředníků spolku. Pak sběhala tucet okolních hostinců, vpadávajíc všude jako šílená, nedbajíc podivu nebo poznámek podnapilých hostí. McLaren nebylo nikde. Běžela tedy do bytu jednoho z úředníků spolku.

Byla sbrocena studeným potem, když tam došla. Nezastihla hledaného doma. Šla k jinému, dvanáct čtverců daleko. Než vstoupila do chodby a zaklepala, zastavila se, a držela si značnou chvíli prsa oběma rukama. Srdce jí hrozilo vyskočiti z ňader úzkosti.

Druhý úředník byl doma, ale spal již. Dal se vybouřiti, a přišel do pokoje v županu.

“McLaren?” vzpomínal, když mu pozdní návštěvnice řekla co jí přivádí. “Je to ten velký, silný Irčan, jenž žádal za přijetí? Aha, ano, je to on.

Pravda, pravda, teď se pamatuji. Ten nebyl přijat! Byl odmítnut. Na uznání lékaře."

"Ale pane, můj muž je zdrav, silen, že je málo takových lidí na světě."*

"Ano, ano, pamatuji se velmi dobře. Chlapík je, to je pravda. Ale někdo upozornil náš výbor dopisem, že byl McLaren alkoholikem, a vyšetřováním se ukázalo, že je to pravda. Lékař také na něm našel nějaké poruchy. Nemohli jsme ho přijati."

"A kam šel ze schůze?"

"O tom nemám ani zdání. Odešel, když mu to bylo oznámeno. To je vše, co vím... Ah, počkejte, mně se zdá... oh, ano, nemýlím se, byl to on. Zašel jsem asi hodinu po ukončení schůze do jednoho hostince a zahlédl jsem jej tam. Ano, ano, teď si vzpomínám jasně. Všimnul jsem si ho, poněvadž jsem si řekl, že je to ten člověk co nebyl přijat do spolku a teď zapíjí svoji zlost."

"A byl opilý?" zeptala se žena stísněným hlasem.

"To zrovna nechci říci," odvětil tázaný. "Ale myslím, že již nějakou skleničku v hlavě měl."

McLarenová vyzvěděla, ve kterém hostinci to bylo, a pádila tam. Muže tam nenašla. Nikdo se naň nepamatoval. Za odpoledne a večer vystřídal se tam tolik lidí, skoro sami Irčané a skoro všichni podnapili... Kdo pak by si mohl jednoho pamatovat!

Vrátila se domů. Celou noc až do rána vyseděla u stolu, s očima upřenými na dveře.

Když druhého dne ráno oblékala děti, řekla si potichu:

"Co vše ještě na vás čeká, drabouškové."

McLarenová obstarala děti, oblékla se sama a vyšla z domu. Chtěla se jít podívat k sýpce, zda její muž přišel do práce.

Jak vyšla ze dveří, viděla svého manžela, vystupujícího po venkovních schodech k domovním dveřím. Byl poněkud pobledlý v tváři, jako nevyspalý, s očima unavenými, ale hlas jeho byl pevný.

"Halou, Mary!" zvolal jaksi nuceně veselé. "To jsi se asi polekala."

"Ano, polekala jsem se," odvětila žena, opřevši se o zábradlí schodou.

"Měl jsem ti dát vědět, že nemohu přijít domů, ale doufal jsem, že si to domyslíš, a nebudeš se o mne starat. Pracovali jsme celou noc. Teď si jdu na nějakou hodinu odpočinouti a odpoledne půjdu zase do práce."

McLarenová, hryznouc se do rtů, následovala svého muže po schodech nahoru do bytu.

Když vešli do kuchyně, začal se McLaren svlékat. Při tom se vyhýbal ženiným pohledům.

"Nevezmeš si snídani?" zeptala se McLarenová po chvilce.

"Oh, ano, třebaš — vidíš, ani bych byl na snídání nevzpomněl," odvětil muž, zouvaje si boty.

Dala mu snídani, pak rozlobena jeho lícenou lhostejností, vzmužila se k otázce: "Jak to bylo ve spolku? Jsi přijat?"

McLaren rychle vstrčil do úst velký kus chleba a žvýkal ho. Hleděl tím získat času k přemýšlení o odpovědi, nebo snad neměl dosti odvahy, k nové lži a váhal?

Za chvíličku, když byl sousto spolknul, řekl:

"Nu, to víš, jak by to mohlo jinak být. Což pak by mne mohli odmítnout?"

"A byl jsi doma, nežli jsi šel do práce?" ptala se žena znovu, jsouc nyní hnána pouze hořkou zvědavostí, jak daleko půjde mužova próhanost.

“Ano. Totiž, nedošel jsem až sem; zrovna před domem jsem potkal hlídače, jenž mi šel vyřídit, že se v noci bude pracovat.”

McLarenová se již dále neptala, ale když se muž odebral do ložnice a bylo slyšeti zachrastění slavníku, vzala ošatku na dříví, sešla dolů do dřevníku, tam usedla na nízký špalek, sklonila rozpálenou hlavu do spocených dlaní a přemýšlela. Co dělal její manžel této noci a proč ji lhal?

Zodpověděla si v duchu obě tyto otázky:

Domyslíla se, že McLaren, nebyv přijat do spolku, byl zachvácen zlostí. Zapomenul na svá dobrá předsevzetí i na přísahy, zašel někam do hostince a pil na vztek. Bezpochyby se ale ještě včas vzpamatoval a nechtěje přijít domů, když by ona snadno dle jeho vzhledu a čichem poznala, že se provinil, šel se někam vyspat, a odhodlal se k návratu teprve ráno.

Proč zapíral? . . . To je samozřejmo. Styděl se. Snad také ji nechtěl zarmoutit. Proto si vymyslel historku o noční práci, nemaje tušení, že se byla v noci přesvědčiti, pracuje-li se. Aby se zdálo jeho tvrzení o noční práci

pravděpodobnějším, bylo nutno jíti si nyní dopoledne lehnouti . . . Proč ale zapíral, že nebyl přijat do spolku? Styděl se bezpochyby i za to, a jistě bude dělati pokusy, aby se dostal do jiného, podobného spolku, tak aby ta otázka více nepřišla na přetřes a nepřivodila odhalení celé pravdy.

Žena si vzpomněla na důvod, proč nebyl její manžel přijat do spolku. Někdo napsal dopis, anonymní bezpochyby, že býval McLaren opilcem. Kdo by mohl býti oním udavačem? McLarenová si vzomněla na jednoho muže, ale nemohla najíti důvodu k takovému jednání, nyní když dělal McLaren dobrotu.

Ale konečně, jen když není ještě vše ztraceno.

McLaren se styděl. ano, on se stydí . . .

Rozechvěná žena pocítila velkou úlevu. Stydí-li se, ví dobře, že chybil, bude se míti nyní tím více na pozoru.

Jak byla ráda, že mu nedala ani jednu hláskou, ani jedním posuňkem na jevo, že ví celou pravdu, že je přehlávána.

Oddychla si, nabrala do ošatky dřevěných odřezků a s myslí mnohem lehčí nežli byla sešla, vystupovala po schodech nahoru. Když po chvíli vešla z kuchyně do světnice, kde u okna seděla její matka, paní Prošlová, zeptala se tato: “McLaren je již doma, že ano? Slyšela jsem jeho hlas.”

“Ano, vypomáhal někde s prací, a a teď si šel lehnout, maminko. Je to vše v pořádku.”

McLaren u baru.

McLaren odpoledne vstal, šel do práce a večer přišel domů o hodinu později než obvykle. Jeho kroky po schodech zněly nějak těžce.

Jeho manželka, netrpělivá jeho příchodu, povšimla si zvláštního zvuku jeho kroků a upřela polekané zraky ku dveřím.

Sotva vstoupil, poznala že pil.

"John!" zvolala mu vstříc bolestným hlasem. Tentokráte se neudržela.
"John, co je to s tebou? . . . Pro boha, co je to s tebou?"

"Mlč, nech mne," zahučel muž, ohlížeje se po židli, aby si sedl.

Mlčela, polykajíc své slzy. Měla hrdlo sevřené bodavou bolestí.

"To máš z toho, že jsi mne obelhala," vybuchl pojednou.

"Já tě obelhala? Tys mne obelhal! Kdo koho obelhal?"

"Proč jsi mi neřekla, že's mne byla v noci u elevátoru hledat?"

McLarenové se rozběsklo. Její muž se dověděl od hlídače, že provedl hloupost, přelhav jí dnešního rána, poněvač ona zcela dobře věděla, že se nepracovalo. To ho rozlobilo tak, že se dal znovu do pití. Člověku náchylnému jest každá záminka dobrou.

"Nemusela jsi běhat za mnou, vyptávat se, kde jsem. Tolik jsi mi mohla důvěřovati . . . Což jsem nějaká bába? . . . Nebo dítě, které potřebuje mítí nad sebou metlu? . . ."

McLarenová viděla, že jí nastává zápas na život a na smrt. Poznala, že je zle. Nepodaří-li se jí tentokráte udržeti muže nad propastí, je vše ztraceno. Veta po jejich šťastné domácnosti, veta po vyhlídkách do budoucna.

"Jdi si lehnout, John," řekla hlasem, jemuž se snažila dodatí tonu laskavosti. "Promluvíme si o tom, až budeš lépe naladěn."

Muž vyskočil.

"Snad mi nechceš říci, že jsem opilý?" zvolal.

Žena viděla, že mirnost by tu byla pokládána za měkkost a bázeň, a proto, přistoupivši k muži blíže, a dívajíc se mu přímo do očí, řekla:

"Ano, ty jsi pil, a nevíš dobře co mluvíš. Ale to nic nedělá. Jdi se teď vyspat, a nebruč více . . .!"

"A teď ještě spát nepůjdu, abys věděla!" zavzdoroval McLaren. "Půjdu si sednout na chvilku ven na schody."

Vyšel, a jeho žena s nim. Věděla, že v této chvíli potřebuje dobrého hlídače. Seděl chvilku na venkovních schodech, dívajíc se do ulice, nemluvíce spolu. Vlahý večer měnil se v noc.

Po ulici skotačil houfec dětí. Jejich oba hošiči byli mezi nimi. Několik školních děvčátek sedělo na nejnižším stupni vysokých venkovských schodů vedlejšího domu a prozpěvovalo si. Tam mezi těmi děvčátky byla i jejich Mamie. Po chvíli ozval se McLaren.

"Myslíš, že bys mi mohla zabrániti, kdybych si poslal pro plecháč piva?"

"Je ti lito, že jest u nás trochu spokojenosti a štěstí? Chceš zabiti ty časy, jež jsme měli od tvé nemoci?" řekla, dusíc pláč.

"Já chci, abys mne uznávala za pána v domě, a nechala mne dělati, co chci."

Neodpověděla mu na to, nechala ho mluvití.

"Já vím, co dělám," pokračoval. "Já vím, co mohu dělati. Nepotřebuji žádného poručníka."

Neslyše žádné odpovědi, citil se pevnějším.

"Charlie!" zavolal do ulice.

Jeden z hošičků dole na ulici si hrajících, pozdvihl hlavu a vřda na schodech matku a otce, nechal hry a spěchal k nim.

"John, co chceš udělati?"

"Budeš vidět," řekl tázaný. "Pošlu si pro pint piva. Nebudu pítí, ale postavím si ho zde vedle sebe, abys věděla, že si mohu dělati, co chci."

Nebohá žena věděla, jak dlouho by vydržel její muž, podlehnuvši již včera a dnes pokušení, plecháč s nápojem vedle sebe. Ale nežlí mohla něco říci, byl tu již Karlík a ptal se tatínka, co si přeje.

Vezmi si nějaký plecháč nebo džbánek a dojdi mi pro pivo. Za desák. Tu máš!"

"Nepůj . . ." Matka chtěla zvolati: "Nepůjdeš nikam", ale hlas ji zemřel na rtech.

Hošík, slyše otcův rozkaz, odstrčil ruku, jež mu podávala stříbrnou minci a chytiv otce oběma malýma pažema za krk, koktal hlasem, v němž se chvěl pláč.

"Tatínku, vy nesmíte pít, vy jste to mamince slíbil, a bylo to u nás tak hezké, od té doby, co jste nepil."

"Co, ty taky, lakane, bys chtěl "bossovát" tátu!" zvolal McLaren, ale již ne tím hlasem, jímž před chvílí vzdoroval ženě.

"Vidiš, to dítě má víc rozumu, než ty," řekla žena.

Karlík se pustil otcovy šíje a stál zahanben svou smělostí na schodech. Jeho tělem již zase začal otřásati vzlykot.

"Jdi si zase hrát s Džánikem," řekla matka a jakmile se hoch obrátil, zmocnila se mužovy ruky:

"John," řekla prosebným, ale pevným hlasem. "John, nevzpomináš již na svoji přísahu, kterou jsi nám složil, matce a mně, když jsme se tě, již ztraceného ujaly a když jsi se po nemoci zase vzpamatoval?"

McLaren škubal rukou, chtěje se ženě vytrhnouti, ale tato držela pevně.

"Ty nedovedeš posoudit ten rozdíl mezi tou dobou před svoji nemocí, kdy jsi byl ničemou a vyvrhelem, ani nevěda, že máš rodinu, a po nemoci když jsi se stal řádným mužem, vracel jsi se z práce domů, kde na tě čekala žena, děti, kde jsi měl připravenou chutnou večeři, příjemné posezení, všechno . . . všechno, domácí blaho a spokojenost?"

McLaren již nezápasil se ženou o svoji ruku. Sklonil hlavu do dlaně druhé ruky, loktem o koleno opřené — a skřípal zuby.

"Teď jsi znovu na rozcestí, John. Teď jsi zase zaběhl na stezku, vedoucí k tomu starému životu . . . Rozmysli si to dobře, kterou stezkou se chceš dáti, poněvadž tentokráte by již nebylo žádné možnosti návratu . . . Tentokráte již ne! Měl bys se již dobře znáti za ten čas, a měl bys si vzpomenouti, že jedna sklenice piva tě může státi nejenom celé rodinné štěstí, ale i život. John, John . . . pamatujte se! . . . Dokud nebude pozdě."

Muž poslouchal s hlavou stále v dlaní skloněnou a teprv za chvíli po té když žena, jejíž poslední slova byla doprovázena pláčem, umkla, řekl:

"Teď mne nech, Mary, teď mne nech, a již mi neříkej ani o slovo více. Já vim, co mám dělati. Už na mne nemluv."

McLarenová nevěděla, jak si má mužova slova vykládati, ale uposlechla jej, nemluvila více, ačkoliv toho měla ještě mnoho na srdci. Chtěla mu říci, že ví, že nebyl přijat do spolku, do jehož schůze včera šel, ba že ví ještě více, než on, že ví, že kdosi dopsal úředníkům spolku, u něhož byl zažádal o přijetí, udavačský dopis, jímž jeho přijetí znemožnil. Chtěla se ho zeptati, zda s ním nebyl nikdo ze známých ve schůzi, nebo nečekal naň po schůzi a nezatáhl jej do hospody. Měla jakési neurčité, nejasné podezření, že někdo, kdo není jejimu muži dalek zasahuje zlomyslnou rukou do osudů jejich rodiny. Chtěla se něco od muže dozvědět, a pak hledati, pátrati, hloubati, zda by se nechal hrozící katastrofě předejiti.

Ale poslechla svého muže, neříkala více ničeho. Zнала jej dobře a věděla, že nejmoudřejší od ní bude o tom co se stalo pomlčet, a více na to řeč nepřivádět.

Po chvílce mlčení začala mluvit o dětech. Přinutila se i do veselého tonu hlasu, a John, jenž byl také rád, že je bouře zažehnána, ji následoval.

“Já myslím, že Čálik se nechá ještě přerůst od Jeníka. Ten klučík roste jako z vody,” řekla pojednou z čista jasna, jen aby začala řeč o něčem jiném.

“Také toho něco spravi při každém jídle!” dodal McLaren.

“Nu, jen když jsou zdraví!” povzdychla si matka, ličíc spokojenost, ač ji při vzpomínce na zdraví nervosního Karlíka veselo nebylo.

“Tohle skotačení jim není na škodu.”

“Dnes jsou zvláště veseli,” poznamenala matka. “Je právě začátek prázdnin. To je pro ně nějaký svátek!”

“Jenom Manie není asi ráda. Ta by se jen učila a učila. Z té holky bude advokátka, nebo při nejmenším doktorka. Tu by nemrzelo seděti ve škole od noci do noci.” McLaren se již rozpovídal. Z ličeného veselého tonu přešel do opravdového. “Ale z těch kluků ji žádný nepřeroste. Je už nyní holka jako bidlo. Bude z ní velká ženská.”

Tak rozmlouvali o svých dětech ještě asi půl hodiny, načež, svolavše rodinu, šli domů.

Nežli ulehli, prohodil McLaren, již úplně vystřízlivělý ze své zlosti i z posledního obláčku alkoholové páry:

“Nescházelo mnoho, a nebyl bych si nikdy více šel takhle spokojeně lehnout.”

Žena uhodla nač naráží a s nitrem jásajícím nad velkým vítězstvím, jehož byla dobyla nad slabou stránkou mužova charakteru, zvolala, pokládajíc svoje ruce na jeho ramena:

“Dovedl bys se ještě zlobiti, když bylo to naše štěstí v nebezpečí, že jsem tě šla za noci hledati, a zašla jsem i k elevatoru?”

“Ne, ty jsi lepší žena, nežli jakou zasloužím. Zasloužím, aby mne hrom k zemi srazil, pokaždé když tě neposlechnu.” A vyjádřiv tak hrubě srdečným způsobem svoji myšlenku, pojal ženu do své silácké náruči a zlíbal ji tvář . . .

V. Pít či nepít?

Druhého rána, když se chystal do práce a žena mu podávala plecháček s “lunčem,” řekl:

“Nevezmu si ničeho s sebou. Děti mají prázdniny, ať mi kluci přinesou každý den oběd. Budou tam moci u elevatoru zůstat, hrát si u vody, a večer půjdou se mnou domů.”

“Oběd ti mohou donášeti, to bude dobré. Budu ti moci vždy dáti teplou kávu. Ale nechtěla bych je tam nechat u “slipu”. Což kdyby některý z nich spadl do vody?”

“O to není strach, tam si mohou hrát celý čas, aniž by spadli do vody, a pak je tolik lidí stále kolem, dělníků na nákladěšti, rybářů na loďkách, že není ani možno, aby se za dne někdo utopil. A domů teď chodím ještě za světla.”

“All right, tedy. Nechám plecháček zde a před polednem ti pošlu Čálika a Džanika s obědem.”

McLaren šel do práce. Před samými dveřmi k úřadovně sýpky sešel se s Teresellem. Teresell, vida přicházení svého přítele pevným, bujarým krokem, zarazil se překvapením, ale hned se opanoval a volal na něho:

“Nu, jak jsi se vyspal, John?”

“Eh, jdi! Podruhé si na mne přijdeš, nasadit mi brouka do hlavy a pak mne na cestě domů zatáhnout do salonu. Také bys mohl mít více rozumu!”

“Copak, copak?”

„Ještě se ptej. Mám bych byl zabrousil na starou cestu.“

„Ale jdi, to jsi pěkný hrdina, když nemůžeš vypít skleničku, abys nemluvil o potopě.“

„Však mně podruhé na tu skleničku nedostaneš!“

S tím se rozešli, každý za svou práci.

Když za pět hodin na to na vedlejší nízké budově, jež byla strojovnou, odhučela parní píšťala dvanáctou, misie svůj hlas s hlukem nesčetných siren a píšťal okolních továren a dílen, a tři tucty dělníků se vyhrnuly před sýpku. Čekali již oba McLarenovi hošici u vchodu. Starší, červenovlasý Karlík nesl plecháč, onu nádobu, jež je nepostrádatelným průvodčím amerického dělníka, dle jejíž plnosti se odhaduje prosperita země, a jenž má lidový název „lunchpail“ — plecháček na svačinu.

McLaren pohládl oba hochy, zeptal se jich, co dělali celé dopoledne, vzal z rukou Karlíkových nádobu s jídlem a následován oběma, šel se posadit do stínu obrovské hlavní budovy, ale stranou od ostatních dělníků, na převrácený ruční vozík. Slunce pražilo.

„Už jste jedli?“ zeptal se otec hochů, dříve než se dal do jídla.

„Ano, maminka řekla, že teď budeme mít každý den oběd o půl hodiny dříve a pak že půjdeme sem, k vám s obědem,“ řekl Jeník, jenž roztomile dětsky žvatlal.

McLaren rozebral nádobu, sejmul koflík na víku „pejlu“ připevněný, vyňal vrchní příhradu, v níž bylo nějaké maso, brambory a omáčka, a ze spodní nádoby si nalil do koflíku ještě teplé kávy. Mezitím co se hoši rozhlíželi k železničním kolejím, kam lákaly jejich pozornost celé řady nákladních železničních vozů, přešínované dýmajícími, zvonícími lokomotivami, dal se otec s chutí do jídla.

Nebylo snad jídla, aby si nebyl McLaren s povděkem vzpomněl, že má ženu Češku. Jaký to rozdíl mezi těmi sporými druhy anglického a irského „stů“ (stew), nebo do únavy opakovanými „raundstejky“ a „čaps“ a tím ohromným výběrem různých pokrmů, jež dovedla jeho žena připravovati.

S pohrdáním a s politováním pohlédl McLaren stranou k ostatním dělníkům, sedícím v řadě podél zdi po obou stranách velkého vchodu sýpky. Seděli většinou na zemi, zády o stěnu opření, se svým plecháčem buď na kolenou nebo vedle sebe. Téměř všichni popijeli k obědu pivo, pro něž si byli doskočili do nedalekého hostince. McLaren jim ani tak nezáviděl to pivo, jehož nesměl ochutnat, jako tu povahu, moci pít, a nebýt v nebezpečí stále větší žízně.

On takovou povahu neměl. Jakmile začal pít, byt i jen piva nebo lihoviny ochutnal, byl uchopen neodolatelnou touhou po dalším množství nápoje, a jeho síly, jež se dovedly vzepřít, pokud nápoje neochutnal, klesly jako podřaty, jakmile nasadil nádobu ke rtům. Inu, jsou povahy a povahy! On měl tu nešťastnou a uznával — nyní v úplně jasné chvíli — že pro takové lidi jest nejlepší způsob silnějšího nápoje se ani nedotknouti. Ti ostatní, kteří nemají v sobě takového věčně žíznivého ďábla, jenž se nedá uklidnit, pokud tělo stojí na nohou, ať si pijí . . .

Mezitím co tak dumal, pojídaje svůj „lunč“, ani nepozoroval, že se k němu přiblížil Teresell, s plecháčem na drátěném obloučku se houpajícím, v ruce.

„Kampak jsi to dnes zalezl?“ zeptal se přichozí. „Hledal jsem tě kolem dokola elevátoru. Ah, ty tady máš s sebou synátory! To je hezké! Mám celá rodina.“

„Tak co? Proč jsi mne hledal?“

„I jen tak, chtěl jsem tě vidět . . . Stýskalo se mi po tobě.“

„Já mám dnes společnost, a tu jsem se podstěhoval dále.“

“Je to radost, mítí takové děti.” Při těch slovech pozdvihoval Teresell plecháček, obsahující, jak bylo dle bílé, narůžovatělé pěny vidno, pivo, k svým ústům. Napil se dlouhými tahy, odfoukl si hlasitě, a beze slova podal nádobu McLarenovi. Vida, že tento po plecháči nesahá, řekl:

“Dnes je to nejlepší pivo, co kdy u Johnsona měli. Nenapiješ se?”

“Ne, děkuji ti, nebudu pít. Ani dnes, ani kdy jindy. Již to nezkusím.”

Teresell se dal do hlasitého smíchu.

“Zahrála ti zase včera, vid!” zvolal.

McLaren vzhlédl k svému kamarádu s údivem.

“Já tě nepochopuji, Joe! Teď chodíš stále za mnou a nutíš mne do piti pokoušíš mne. A přece když jsem na tom byl nejhůře, byl jsi to ty, jenž jsi mne zachránil před potahováním k soudu a kriminálem, nechal mne na sýpce vyspat a pak jsi mi udělal kázání, že mi ani žena nikdy takové neudělala . . . Tenkrát jsi mne zapřisáhal, abych nikdy ani nepřičichnul k pivu nebo ke kořalce, když nejsem dost silným, abych zůstal při skrovné míře. Pak jsi se dokonce uvolil, jít k mé ženě za mne prosit. A byl jsi tam, vim, že jsi tam byl, vzdor tomu že's nic nepořídil. Tomu nerozumím, Joe, tomu nerozumím. Tenkrát jsi mne chtěl zachránit, a dnes za mnou nosíš pejlek s pivem . . .”

Teresell přešlapoval, usmíval se nuceně, kousal si vousiska a hledal něco na odpověď. Nežli promluvil, řekl ještě McLaren:

“V neděli jsi byl ty tím vinen, že jsem šel ze schůze do hospody. Čekal jsi na mne před síní, a jakobys byl věděl, že nebudu přijat, a že se mnou nebudeš mít těžkou práci, rozlobeným jak jsem byl, vtahul jsi mne do hospody . . . A včera na večer zase. Když jsem se dověděl od hlidače, že se tu byla má žena v noci po mně ptáti, chtěl jsem jít domů a vysvětlit jí vše, domluvit se s ní. Ale ty jsi mi zase nakukal tu lež, abych si vzal skleničku na posilněnou a málem by to bylo stálo celé naše rodinné štěstí.”

“Snad bys to nechtěl bráti tak vážně!” zvolal nyní McLarenův kamarád. “Ty bys ze mne dokonce udělal zlého ducha! Ty nerozumíš žádnému žertu, McLarene!”

“Podivné žerty, při nichž je celý život rodiny v sázce!”

“Ty jsi ale hloupý hoch! Tak já to nemyslel. Chtěl jsem tě navyknouti, abys uměl také vypít jednu nebo dvě skleničky, jako my ostatní, a dovedl v čas přestat. Myslel jsem, že to musí být pro tebe smutný život, tak dočista se zdržovat každého doušku mimo vodu, a bylo mně tě líto.”

“Já ti děkuji za soustrast. Ale už jí není třeba. Teď jsem se proti tvým útokům opevnil.”

Teresell, jenž byl mezitím dopil zbytek piva ze svého plecháče, se rozkročil, zapřel ruce v bok, a zasmál se:

“Tedy ty tomu věříš doopravdy, že jsem tě chtěl sváděti k piti?”

“Nevím co tě k tomu vede, ale teď jsi mi znovu dokázal, že tomu tak je. Doposud jsem myslel, že je to tak náhodou, ale teď, když jsi za mnou přišel až sem, musím tomu věřit. Ale už se tvého pokušení nebojím. Připravil jsem se na tebe, kamaráde!”

“A jak pak?” vyzvídala Teresell, pohupuje plecháčem z ruky do ruky.

“Pojď sem, Čáliku!” zavolal McLaren na svého hošíka, nakukujícího zamřížovaným oknem do přiskleplí sýpky.

Rusovlasý hošík tu byl v okamžiku. Otče si jej postavil mezi rozevřená kolena, tváří k Teresellovi, přivinul ho k svým prsoum, drže obě jeho malé paže ve svých rukou a pohybuje jimi jako rukama loutky, řekl:

“Hleď, tenhle klučík a jeho mladší bratříček zde budou u mne každé poledne a půjdou se mnou z práce domů. Tenhle capart má kuráže za deset

velkých chlapů, a kdybys mi ještě jednou nesl pivo vyrazí ti plecháč z ruky. Vid', Čáliku!"

Karlik, soudě dle tomu otcovy řeči, že se jedná o žert, zasmál se zplna hrdla, a kýval hlavou. Při tom mu otec pohyboval pažemi tak, že se hošík tloukl ručkou do prsou.

"Ty si tedy skutečně myslíš, že mi na tom něco sejde piješ-li nebo ne."

Jakoby si jeho slov nepovšimnul, pokračoval McLaren.

"Ti hoši sem budou chodit po celé prázdniny, a až budou zase muset do školy, budu se hlídati sám. Běda tomu, kdo mne bude chtít svést k pití! Varuji tě předem."

"Ah, s tebou dnes není řeči!" řekl s úšklebkem Teresell a přehodiv prázdný plecháček do druhé ruky, odešel k ostatním dělníkům. McLaren díval se pohrdlivým okem za ním. Při tom měl zuby tak zataty, že mu vystouplé sanice dělaly dvě velké boule na tvářích.

Premýšlel, jakou příčinu měl Teresell, aby jej k pití pokoušel.

Napadlo mu: "Byla by mu, darebákovi, padla do oka má žena? Skoro by se tak zdálo, poněvač se změnil od té doby, co u ní byl s mým vzkazem. Tenkrát mi přinesl odpověď, že mne dá žena poslati do Bridewell, jakmile se ukáže poblíž svého domova. K tomu dodal, že kdyby tohle někdo vzkázal jemu, že by chlastal tím víc . . . Já jsem se tím také řídil — až mne našli polomrtvého. Musím se přesvědčiti, zda-li to žena skutečně tak řekla. Ani tomu nemám chuť věřit. Nu, teď jsem s ním hotov. Vi, co si o něm myslím, a neopovázá se více mne osloviti . . . A což je-li to skutečně pravda, že má namířeno na moji ženu?"

Na tvářích McLarenových objevily se znovu výstupky sanic, jak měl zuby zataty.

"Ah což!" řekl si pak pojednou. "Co se toho týče, mohu býti beze strachu. Kdyby se mne byla chtěla žena zbaviti, měla k tomu sto příležitostí . . . Ku příkladu včera. Moje prokletá slabost by byla obstarala ostatní práci. Mohla být vdovou nebo rozvedenou ženou v několika týdnech . . . A co udělala? Zápasila se mnou, aby mne zachránila. Byla by se se mnou o ten plecháč rvala, byla by se snad nechala utlouci, jen aby mi zabránila pít. Nebylo toho ale třeba. Tenhle klučina má zásluhu, že bitva skončila šťastně pro obě strany." A zrak tatíkův zalétl s pýchou k oběma hošíkům, bavícím se opodál házením malých kaménků na ruční vozík.

Píšťala na strojně se ozvala znovu, odhukujíc konec přestávky v práci. McLaren vstal, řekl Karlikovi, kde si mohou v sousedství elevátoru hrát, aby se jim nic nestalo, a odebral se znovu do práce.

Navečer ubíral se domů, veda si klíčky za ruce, každého po jedné straně. Ostatní dělníci hleděli za ním, divíce se, a uvažujice: "Včera se zdálo, že už se McLaren nasytil děláním dobroty a že začne znovu. Ale rozmyslil si to ještě v čas. Žena mu asi dala s sebou hochy, aby jej v poledne hlídali a večer dovedli přímo domů. Kde by ten člověk už byl, kdyby neměl té ženy! To je žena!"

"To je žena!" opakoval si po mluvčím Teresell, stojící za skupinou spoludělníků, a dívající se za odcházejícím McLarenem. Při tom se divně, prapodivně, hoře a zlověstně usmíval . . .

VI. Jasně mezi přáteli.

McLarenovi si šli po večeři sednouti na schody před dům. Byl dusný letní večer, a kde kdo hledal trochu vzduchu. Po celé délce ulice bylo viděti jak schodiště před domy ožívují postavami. Celé rodiny, odbyvše zrychla večeři, vycházely ven a rozsedávaly se na stupních schodů. Hovor, smích, místy i polohlasný popěvek, splývaly v nehlučný šum, jimž zaznívala celá

ulice. Do šumu toho výskl časem hlas děcka, skotačícího na ulici, nebo zavřeštělo nemluvně. Byla to odstrčená ulice, po níž nevedla žádná pouliční dráha, a kde byl v tuto denní dobu i vůz řídkým zjevem.

U McLarenových vyšli na vyzdych všichni s výjimkou Mamie, jež se nabídla, že umyje nádobi od večere. I babička vyšla ven s ostatními, a usadila se na nejvyšším schodu. Když tak seděli chvíli, a mluvili o lhostejných věcech, řekl pojednou McLaren:

“Pojď se trochu projít, Mary! Jenom tady od rohu k rohu!”

Chtěl mluvit se ženou beze svědků, a věděl, že je její matka provázeti nebude. Když se octli na chodníku, a kráčeli vedle sebe, zeptal se muž:

“Pamatuješ se Mary, na ten den, kdy k tobě přišel Teresell s mým vzkázáním, tenkrát, viš... když jsem... nu, ty viš, co myslím. Tenkrát, když se mi Teresell nabídl jít se za mne přimluvit.”

“Proč na takové věci pojednou vzpomínáš?” zhržila se žena. “Buď rád, že je to všechno za zády, a nemysli na to více.”

“Řekla jsi mu, že mně dáš sebrati policii a zavřítí do bridewellské trestnice, ukážu-li se v sousedství našeho domova?” zeptal se muž, jakoby byl její námitky neslyšel.

McLarenová se zastavila a zahleděla se na svého muže.

“Kdo ti řekl něco takového?” zeptala se.

“On sám,” odvětil McLaren temně. “To mi tenkrát vyřídil. K tomu dodal, že kdyby se to stalo jemu, že by se upil k smrti.”

“To je bídáctví!” povzdychla si žena. “To jsem mu neřekla. Nepamatuji se sice doslova, co jsem mu odpověděla, ale řekla jsem mu, že nechci podnikati žádnou novou zkoušku. O policii jsem se mu ani nezminila... Slovo Bridewell vůbec vysloveno nebylo. Proč to tak zkroutil?”

“Ano, proč, to se ptám já také. A ještě něco je mi při něm nápadného. Proč chodí od předčverejška za mnou a nutí mne do pití? Proč?” dodal McLaren.

“Myslela jsem si to, že to byl on,” zvolala polohlasně žena. “Měla jsem naň podezření. Rej, Johne, nebyl to on, jenž tě zavedl do hostince na Ashland avenue, když jsi nebyl ve schůzi spolku přijat za člena?”

“Cože, ty viš, že jsem nebyl přijat za člena? A viš i ve kterém hostinci jsem potom byl?” zvolal v úžasu McLaren.

“Ano, vím ještě více nežli ty. Vim, proč jsi nebyl přijat, a to ti možná otevře oči dokořán. Spolku byl zaslán anonymní dopis, s oznámením, že prý jsi nenapravitelný alkoholik.”

“Od koho to viš?” zeptal se McLaren, chopiv ženu za ruku.

“Od pokladníka spolku, u něhož jsem byla téže noci, kdy jsem tě hledala u elevatoru. Předevčirem.”

McLaren, zastavivši se na kraji chodníku, stíral si dlani hojný pot, perlici se mu po čele, a lapal po vzduchu. Krev se mu vevalila tak do hlavy, a ohromení mu zadržlo hrdlo, že se mu zdálo, že se udusí. Teprve po chvíli na to řekl:

“Teď je mi vše jasno. Takovým ptáčkem je tedy kamarád Teresell! Proto na mne čekal u východu ze síně po schůzi, a zavedl mne do hostince, abych prý šel vypít jednu na zlost. Proto mne vtáhl do salonu i včera, a dnes mě již zase pokoušel... Nu, však jsem mu dnes řekl jeho díl!” A McLaren vyprávěl ženě o scéně, jež se odehrála u elevatoru, když mu falešný přítel přišel o polední nabízetí pivo.

“Ten bídák!” šeptala si žena.

“Proč to všechno dělá?” zeptal se McLaren. “Slyš, Mary, řekni mi upřímně. Nepozorovala jsi, že by si tě byl nějak nadcházel? Nedělal ti nějaké návrhy, když jsem byl z domova pryč?”

Žena se okamžik rozmýšlela, má-li muži říci vše, a hned se rozhodla, že to bude nejlepším prostředkem, aby mezi nimi nikdy k vůli tomu nemohlo dojít k nedorozumění.

"Ano. Chtěl ke mně na boarding, a nabízel se mi platiti sedm dolarů. To bylo tenkrát, když nebylo nejmenší naděje, že se ty ještě někdy vrátíš domů a kdy u nás panovala bída."

"A ty jsi ho odmítla?"

"To se rozumí samo sebou. Vykonala jsem svoji povinnost."

"Děkuji ti, Mary," řekl McLaren hlasem, jenž se chvěl pohnutím, a stiskl jí vřele ruku.

"Slyš, Jobne," ozvala se žena. "Co se Teresella týče, chci tě požádati, abys se nijak neukvapil, a nedal se strhnouti k ničemu, zač bychom potom všichni pykali. Vzpomeň si vždycky, když na tebe přijde zlost, na svoji rodinu. To snad stačí."

"Ano, to stačí. Vzpomínka na rodinu stačí. Kdybych neměl něco, co by mne udrželo na uzdě, musel bych zítra, jakmile se s tím bidákem sejdu, zakroutiti mu krk. Ale opanuji se. Víím, co udělám. Odstraním jej se své cesty. Půjdu k řediteli, a řeknu, aby jej propustil. Udělá to beze všeho. Mám u něho slovo. Budu mít tu zmiji s cesty, a nepřijdu do pokušení."

"Ale bude-li se nám pak mstiti?"

"Bude se míti přede mnou na pozoru, neboť jsem nyní trochu jiným mužem, nežli jakým jsem býval."

"Mám strach, aby si třeba někdy nevyčíhal některé z našich dětí a neublížil mu. Takoví lidé bývají hrozně mstivi."

"A zřáběli zároveň, neměj strachu..."

Druhého dne šel McLaren do práce s úmyslem, jež neprovedl skutkem. Nešel k řediteli a nežádal za propuštění Teresellovo. Rozmyslel si to. Úsoudil, že bude lépe, bude-li mít toho nepřítele na očích. Nebude s ním mluvit, dá mu cititi, že prohlédl jeho proradnou duši, ale nespustí ho se zraků. Což kdyby skutečně bidák, chtěje se vymstíti za svoje propuštění, provedl něco takového, čeho se žena obávala? Nic nemožného to při jeho povaze nebylo.

Teresell tedy zůstal v sýpce, a pracoval nedaleko McLarena nadále. Ještě jednou se pokusil zapřisti s bývalým přítelem rozhovor, ale seznal brzy, že je nežádoucím společníkem a když mu McLaren ukázal svá široká záda, šel po svých.

Často mezi prací zastavil se u okénka, z něhož bylo viděti k "slipu", umělému, podlouhlým obdélníkem do země zabíhajícímu přístavišti, u něhož stála sýpka, a vyhledal zraky oba hošíky McLarenovy, tam si hrající.

Vzpomínal na jejich matku. Nemohl a nemohl na ni zapomenouti.

Oh, kdyby jen mohl nějakým způsobem svésti McLarena k několika douškům kořalky!

To nedosažené a uprchlé štěstí, jež mu bylo již na dosah ruky, nemohl oželeť. Taková žena!

VII. Požár sýpek.

To vše, co tuto vypravováno, událo se děle než tři měsíce před velkým požárem sýpek a železničních skladišť, o němž se v Chicagu mluvilo ještě dlouho potom. Tenkrát shořely dva z ohromných elevatorů, které jako beztvární kolosové vroubí chicažskou řeku v nějakých vzdálenostech od dvanácté ulice k jihozápadu, a celá řada jiných budov.

Byl to strašný požár. Zároveň s elevatory lehla popelem rozsáhlá železniční skladiště, mnoho nákladních vozů a zboží podél trati složeného. Po celé dvě hodiny se zdálo, že žádná moc světa nezabrání plamenům, aby ne-

zachvátily i třetí elevator, vzdálený pouze asi dvě stě kroků od sýpky již hořící, a odtud aby se nerozšířily na nedaleké dřevařské ohrady a truhlárny, zabírající severní břeh řeky na dvě míle daleko. Celému tomu obrovskému distriktu, kde je továrna vedle továrny, téměř všechny zaměstnané pracováním dřeva, umístěného v ohradách v nesmírných zásobách, hrozila zkáza.

Požár přeskakoval chvílemi na druhou stranu řeky, a několik stříkaček, přijedších s východní strany, muselo se přes nejbližší mosty vrátiti za řeku, aby tam zabraňovaly přenesení se požáru na druhý břeh.

Po rozsáhlých kolejích různých drah mezi četnými skladišti se splétajících, dýmaly, zvonily a pískaly lokomotivy, snažící se co možno nejvíce nákladních vozů odtáhnouti do bezpečí. Dělníci v nákladních skladištích dělali divy sebeobětování. Odvažovali se až k hořícím vagonům, aby od nich odloučili ty, které dosud plameny zachváceny nebyly. V některých případech myslili, že zachránili celou řadu vozů, a mezitím co je lokomotiva táhla dále od šířícího se jezera plamenů, vyšlehl oheň i z některého zachraňovaného vozu, od něho chytly druhé, a za chvíli musela býti lokomotiva odloučena, aby se s dělníky, rychle na ni naskákavšími dostala z okrsku plamenů.

Hasiči obmezovali se na lití vody do dvou hořících elevatorů a na chránění třetího, jenž dosud zachvácen nebyl.

Na řece zahoukaly mohutné hasičské lodice. Ve chvílce položeny od nich tlusté hadice k hořícím budovám, a proudy vody, tak silné, že se zdálo, že musí prorazití zeď na kterou jsou namířeny, puštěny s několika stran do výhně.

Po kolejích, v samé blízkosti hořících budov mihali se rychle ale klidně a tiše pracující hasiči, z jichž šatů tekla voda. Nepopsatelný chaos naplňoval vzduch. Pištaly stříkaček, sršících ze svých širokých kominů dým a jiskry, volaly žalostivými výkřiky o nové zásoby topiva. Praskot padajícího trámoví, rachot bortící se zdi a burácení ze vzdálené čtvrti příjízdních dalších stříkaček se zuřivým výstražným zvoněním střídaly se a doplňovaly.

Nedaleký viadukt a střechy opodál stojících nákladních vozů černaly se lidem. Diváci, jichž se sběhlo z celého sousedství na tisíce, byli nadšeni velkolepou podívanou a zaujali kde jaké místočko, odkud bylo na ten zápas lidí a poslušných strojů s dravým živlem viděti.

"Škoda, že to není večer, bylo by to ještě krásnější," povzdychl si nejeden divák.

Takovými jsou Chicažané. Zvykli na zápas s ohněm, jež od roku 1871 zovou nesmiřitelným nepřítelem svého města, mají nejlepší hasičstvo světa, a dívají se rádi, když se k tomu naskytne příležitost, na zápas svých čet se živlem. Zvláště tenkrát, když dáví živél pouze věci, budovy, zkrátka majetek, jenž ostatně je, nebo má býti pojištěn, a když není železi ztráty životů. Při tomto požáru ale byly i životy lidské v sázce.

Oheň začal před třetí hodinou odpolední v jedné sýpce, aniž by kdo věděl jak, a nežli přijela první stříkačka, šlehaly již plameny vysoko ze střechy. V deseti minutách bylo na místě osm stříkaček, ale tu již plápolal i druhý elevator, a dělníci ve zmatku přechali všemi jeho východy.

V tom prvním elevatoru pracovali McLaren a Teresell.

Dostali se oba šťastně ven spolu s ostatními dělníky, a hned se začali ohlížeti po tom, kde co by se dalo zachrániti, kde by mohli svých sil uplatniti. McLaren byl jedním ze tří zaměstnanců, kteří se ujali vystěhování všeho co bylo cenného v pisárně, na bezpečné místo. Chopil se dvou velkých zásuvek, a maje pod každou paži jednu, spěchal z ohroženého přístavku.

Teresell zůstal poblíže hořící sýpky. V nejnižším poschodí budovy bylo několik plechových nádob gasolinu, a jeden z dílovedoucích sebral jej a jed-

noho jiného dělníka a přikázal jim, aby nádoby vynesli a naházeli je do vody. Nebylo nejmenší pochyby, že se oheň dostane až v ta místa, a v zájmu celého okolí bylo odstraniti výbušné látky.

Jeden z dělníků k této práci zapřažených utekl s místa, jež všichni ostatní byli již dříve opustili, jakmile viděl, že dílovedoucí odešel jinam, a tak zůstal pouze Teresell na neširoké prostora mezi sýpkou, z jejíhož hořícího vnitřku se ozýval strašlivý praskot, a břehem "slipu", kotviště pro lodi. Teprve, když se pojednou s temným výbuchem vyvalil z jednoho okna sýpky žhavý oblak a s hůry se naň sesypalo krupobití hořícího a doutnajícího obilí, zpozoroval Teresell, v jak strašlivě nebezpečné situaci se octnul. Nesl právě k zátoce poslední nádobu hořlaviny, a nemeškaje, odhodil ji velkým rozmachem až do vody. Pak se sebe setřásl hořící zrnka, od nichž začal již doutnati na několika místech jeho kabát, rozhlédl se, kam by měl prchnouti, a spěchal s nebezpečného místa na širší prostoru. Kolkolem něho houstl dým, tak že dýchání se stávalo obtížným, a přitím, které se nad řeku pod oblaky kouře sneslo, prošlehovala rudá zář. Teresell, divě se sám soďě, že se na nebezpečném tom místě, beze všeho pomýšlení na vlastní bezpečí tak dlouho zdržel, spěchal dlouhými skoky ke konci budovy, za nímž bylo na volném prostranství viděti hemžící se hasiče, kde kynula záchrana.

Tu pojednou, když byl již u samého rohu budovy, před širším prostranstvím, viděl proti sobě utíkajícího, přes koleje a klády klopýtajícího hošika.

Z bledé tváře, z níž vytřeštěně zíraly oči, a ještě spíše dle nepokryté rusé hlavy poznal Teresell McLarenova Čálika. Karlík také poznal Teresella, přiskočil k němu a chytнув jej za ruku, zasípal: "Kde je tatínek, kde je tatínek!"

Teresell nevěděl. Ale nedbaje hochovy otázky, chtěl jej odvésti z nebezpečného místa. V těchto chvílích svrchovaného nebezpečí stal se z něho člověk, jenž pamatoval pouze na záchranu, záchranu svoji i jiných.

"Pojď pryč, najdeš tatínka jinde!" křikl a táhnul dítě zpět.

Ale Karlík měl představu, že je jeho otec v hořící budově. Škubal sebou div si paži, za níž jej Teresell držel, nevyvrátil, a křičel:

"Tatínek je tam, hoří, já musím pro něj!"

A nemoha se muži vyškubnouti, hodil sebou na zem.

Teresell, ani nevěda proč, zápasil s hochem. Chtěl jej vzít do náruči a odnésti jej, ale v tom se mu Karlík přece vytrhl, proklouzl mu mezi rukama, a s výkřikem: "Tatínek je tam!" hnal se k velkým vratům otevřeným uprostřed budovy naproti přístavišti, z nichž se valily liné kotouče bělavého dýmu.

Teresell se okamžik rozmýšlel, má-li hledati vlastní bezpečí a ponechati potřebštěného hochu jeho osudu, nebo má-li se obětovati na jeho záchranu.

V té chvílce se rozhodl pro to druhé. Proč? Snad se mu szelelo toho hošika, nebo snad si vzpomněl na přízeň jeho matky, již si bude moci zachráněním jejího nejdražšího dítěte získati? V takových chvílích jest těžko si vzpomenouti, jaké důvody nás k tomu neb onomu rozhodnutí hnuly. Snad to Teresell ani sám nevěděl, proč se vrhnul za hochem.

Dostihl jej u samých velkých vrat, ve chvíli, když se s výše znovu začaly po jiném temném výbuchu sypati jiskry doutnajícího obilí. Žhavý oblak zahálil na chvíli muže a dítě.

Teresell ucítil nyní na svých ramenech a plecích, na rukou i na hlavě stonásobné pálení. Rozzhavené, s praskotem pukající a hořící obilí vysypavši se naň s výše páliho jej na nesčetných místech najednou. Karlovi se nevedlo ostatně lépe, ale zdálo se, že hoch ten necítí ani neslyší ničeho, neboť jen volal: "Tatínek je tam," a obskakuje zoufale vrata, hleděl se dostatí dovnitř.

S výše sypalo se nyní nejenom hořící zrní, ale začaly lítati i větší ohar

ky a kusy dřeva. Teresell — Irčan — se pokřížoval. Viděl svoji zkázu. Na dosáhnouti některého z obou konců budovy nebylo již pomýšlení. Ovzduším pršely hořící předměty.

Nazad hořící sýpka, v předu tůň zátoky, úplně opuštěné nyní, na jejímž druhém břehu trávily plameny jakési nízké dřevěné skladiště, a po obou stranách sto kroků vzdálenosti deštěm ohně, kde každý krok mohl znamenati hroznou smrt.

Teresell se ještě podíval na vodu — a byl rozhodnut. Raději smrt utonutím, nepodaří-li se mu něčeho se zachytiti, nežli uhořením nebo pod troskami. A toho kluka, jenž byl příčinou toho, že se octnul v tak zoufalé situaci vezme s sebou.

Bezohledně, jako dravec vrhnul se nyní na Karlika, na němž již začínaly šaty hořeti, stisknul jej ve svých pažích, tak že učinil každý odpor nemožným, a několika skoky octnul se u "slipu"...

VIII. O život.

Teresell nebyl plavcem, a proto do vody neskočil. Posadiv se na břeh, a hledě se přidržeti kůlů, sklouzl k hladině vody.

Hoch v jeho náruči sebou trhal, a obraceje hlavu ke dveřím sýpky, křičel s napjetím veškerých sil:

"Tatínek tam... hoří!..."

Ale jakmile sklesl do vody, zůstal v náruči mužově bez hnutí. Po svém děsném rozčlenění, přepnutím nervů a bolestmi spálenin upadl v bezvědomí.

Teresell, ponořiv se, pocítil okamžitou úlevu od hrozně palčivosti. Hned se ale zase vynořil hlavou nad hladinu. Držel se pravou rukou za příční kůllec mezi koly břehu připevněný a tak udržoval svoji i hochovu hlavu nad vodou. Karlika, úplně nehybného nyní, jako mrtvého držel v náruči levou rukou.

Kolem nich padaly oharky a žhavě zrní, vyletující z hořící sýpky v celých mracích. Po rozčfčené vodě, syčící, jak do ní padal oheň, válely se těžké kotouče dýmu. Teresell zůstal tak hodnou chvíli, rozhlížeje se, a přemýšleje, co dělati dále. Prozatím byl zachráněn, ale cítil, jak mu paže slábnou, a věděl, že může očekávati svoji poslední chvílku, nepříjde-li odněkud spása. Chvilkami ponořoval hlavu do vody, aby se poněkud ochladil, neboť kolem panoval děsný žár. Břeh jej poněkud chránil před většími oharky, ale zrní, poletující porůznu sem a tam dopadalo téměř všade.

Opodál, tam kde ústila zátoka do řeky, manevrovala hasičská parní loď, vypuzená ze svého místa bližším se požárem, a hledající jiné kotviště, z něhož by mohla boj proti plamenům obnoviti. Myslí Teresellovou prošlehl záblesk naděje. Dal se do křiku, do volání. Doufal, že jej hasiči uslyší, že mu přijedou na pomoc. Volal zoufale, do ochraptění. Ale jeho hlas mizel v hučení požáru, praskotu trámů i v hluku, jež stroje lodi vyvozovaly, jako v burácení bouře. Loď, s níž jej nikdo nezahlédl, zmizela za cípem břehu. Křičením se jen více unavil.

Jeho síly byly vyčerpány. Ještě okamžik, a zdřevěnělá ruka povolí sama od sebe, a on se svým břemenem klesne ke dnu — bude konec.

Teď si vzpomněl, proč vlastně toho hochu, jenž jest beztoho snad již mrtvý, stále drží v náruči. Nebýti toho břemene, byl by se mohl zachrániti, maje obě ruce volné, byl by se mohl zachycovati od kůlu ke kůlu, za hřeby, jež tu a tam vyčnívaly, za výstupky a kolíky, až by se dostal v místo, kam oharky nepadaly a kde by se mohl vyšplhati na břeh.

Byl rychle rozhodnut. Uvolnil levou ruku a pustil svoje bezduché břemeno. Tělo hochovo se zatočilo a kleslo pod vodu. Ale nepotopilo se úplně,

Teresell cítil, že uvázlo něčím na jeho paži. Byla to šle hochova, pod níž se byla jeho ruka při rychlém vzetí do náruči dostala.

“Dobrá, jsi-li živ, nemusím si brátí tvůj život na svědomí,” řekl si Teresell, spatřiv v té chvíli pod poněkud rozestouplými a nad vodu skloněnými kůlci silnou skobu. Vybaviv svoji paži ze šle, pozdvihl s vynaložením posledních sil hochá, a zavěsil jej za šle na onu skobu asi stopu nad vodou. Tělo hochovo zůstalo ve vodě, ale hlava a ramena trčela nad hladinou.

Sotva se byl svého břemene zbavil, cítil se Teresell volnějším a silnějším. Vždyť měl nyní k zápasu o záchranu dvě ruce. Ohlédl se ještě po hochovi. Ten visel pod nahnutým silným kůlem, maje hlavu sklonem břehu

.....Ještě okamžik, a klesne se svým břeměnem ke dnu ..... bude konec.

před padajícími oharky chráněnu. "Nezadusi-li se, zůstane tam viseti až ho někdo najde a vyprosti — je-li ovšem ještě živ!" řekl si muž s částečným uspokojením. Pak se hleděl sám z nebezpečného místa dostat. Drže se jednou rukou svého kúlce, dosáhl po vedlejší a přehoupl se k tomu. Voda nadnášela jeho tělo, šlo to tedy. Pošupoval se od kúlu ke kúlu, zachycuje se i za malické výběžky, spoléhaje se na nosnost vody, jež jej podporovala, odvažuje se někdy i k odrazu mezi většími vzdálenostmi. Vzalo mu to snad čtvrt hodiny, snad více, než se dostal k řece.

Na pravo ve vzdálenosti dvou set stop spatřil opět hasičskou loď chrlicí k nebi dým. Tam odtud jej ani teď slyšeti nemohli. Ale po řece plula sem nějaká malá veslová lodička, řízená jedním mužem. Bezpochyby nějaký zevlovač, jenž chtěl viděti požár hodně zblízka. Teresell, jenž se vysoukal polovici těla nad vodu křičel a mával volnou rukou. Muž jej konečně zahlédl a zamířil k němu.

Za chvíli byl Teresell na dně loďky, vzdalující se od břehu, na němž dohořivalo dlouhé železniční skladiště.

Vzalo to hodnou chvíli, nežli se zachráněný poněkud vzpamatoval, a mohl pohlédnouti majiteli lodice do tváře. Uzřel před sebou otrhance, jehož by nebylo příjemno potkati na opuštěné ulici po půlnoci. Chlapovi koukaly z očí všechny špatnosti.

"Co mi dáte za to, že jsem vás zachránil?" byla první otázka neznámého muže, když se k smrti znavený Teresell posadil na sedátko loďky.

Oslovený byl otázkou tou nemálo překvapen.

"Jezdil jste tudy, abyste si něco vydělal zachraňováním?" zeptal se.

"To zrovna ne, ale když se mi to podařilo, vás vytáhnouti z takového výběru věcí mezi uhořením a utopením, myslím, že za to něco zaslužím."

"To je pravda," řekl Teresell. "Dostanete od mne desítku."

Trhan si hvízdnu. Bezpochyby radostí.

"A druhou desítku můžete vydělati, pojedete-li se mnou do protějšího "slipu", kde můžeme ještě někoho zachrániti."

Teresell byl již ustanoven na svém plánu. Jakmile se octnul v bezpečí, probudila se v něm hned zase vypočítavost. Zachráni-li Karlika, zmocni se znovu důvěry McLarenovy rodiny a bude blíž k svému cíli. Kdo ví, k čemu to může vésti.

"Tamhle do slipu k hořícímu elevatoru?" zeptal se lodník.

"Ano, zrovna tam, asi do prostředka."

"Ani za stovku! Za chvíli se budou káceti zdi, a to by tak bylo zrovna příjemno mít tam někde svůj hřbet a svoje hnáty. Ani hasiči s lodicí si tam netroufají, a já bych tam měl léztí?"

"Což kdybych vám skutečně stovku dal," zvolal Teresell, jenž si vzpomněl na svoje úspory. Nezáleželo mu tak na Karlikovu životu, ale na cíli, k němuž mohlo zachránění hochovo vésti.

"Hm, stovka je pěkný peníz," řekl otrhanec rozpačitě, blýskáje při tom očima. "Tolik vy ani nemáte."

"Bláhovče! Zde u sebe ovšem ne, ale na bance jich mám několik. A když se vám zaručím cti, že..."

V té chvíli byl hlas Teresellův přerušen rachotem, jenž i zde otrásl ovzduším, vzdor tomu, že přicházel z druhého břehu řeky. Oba muži pohlédli k hořící sýpce. Před okamžikem stál tam ještě vysoký čtverec zdi, z jichž středu šlehalo vysoko plameny, olizující spleteninu trámů, stále řidnoucí. Při tomto rachotu vyšlehl plameny do trojnásobné výše, a pak sklesly nazpět, na hromadu ssutin, jež se utvořila na místě kde se před chvílí vypínaly vysoké zdi elevatoru. Jedna zeď ještě stála, ale byla to ta, jež byla od "slipu" nejdále.

Rozloha požáru pokud lze mezi mračny dýmu viděti, byla již značně omezena. Nižší skladiště a zachvácené vozy byly již shořely, okolí bylo uhájeno, po střeše zbývajícího, třetího elevatoru proudily spousty vod vedené tam hadicemi od jedné z lodí. Požár obmezoval se již hlavně na to, co zbylo po obou zachvácených elevátorech. Byly to ohromné hromady rumu, vydávající hustý, bílý kouř pod účinkem vody, lité do nich s nesčítných hadic.

Trhan, jemuž byl Teresell nabídnul sto dolarů za výkon, jenž ještě před jednou minutou vyžadoval šílené odvahy, zvolal:

“Plati — sto dolarů tedy!” a odrazil loďku od břehu.

Teresell chtěl namítnouti, že nyní, když již nestává nebezpečí, že bude loďka zasypána žitici se zdi, to není té ceny hodno, ale zarazil se v čas. Zachránil-li hoča ještě živého, bude to státi ještě za více nežli tu cenu. Nepodařili-li se mu to, vysměje se trhanovi, a bude-li tento ve vymáhání ujednané ceny drzým, vyplatí ho několika ranami.

Za několik minut vjeli do slípu. Břehy kolem zdály se pořádě ještě výhni, neboť po troskách, ležících tu na hromadách poskakovaly ohnivě jazyky, tančice příšerný rej. Pro kouř nebylo ani na dvacet kroků viděti. Žhavé a dýmající sstutiny pokrývaly nyní celý břeh.

Jeli při samém kraji, zastavujice se chvílemi, pozorujice každou skulinu mezi kůly, až konečně zahlédli bělavý předmět prokmitávající mezi černými drvy. V minutě byli u místa. Trhan zajel k břehu loďkou zádí, na níž seděl Teresell. Karlik, pod jehož tíhou byly šle povolovaly, byl již bradou ve vodě. Ale ústa a nos byly ještě nad vodní hladinou. Byl stále ještě v bezvědomí, ale když jej Teresell s námahou vyprostil a položil do loďky, pohnula se jeho oční víčka poněkud.

“Žije!” zajásal záchranec. “Žije... Tak tedy přece dojde k účtování, vy, McLarenovi, mezi vámi a mnou.”

IX. McLarenův zármutek.

McLaren donesl šuplíky, jež byl z pisárny k žádosti účetního vzal, na bezpečné místo, a obrátil se nazpět. Když se přiblížil k elevatoru, shledal, že se požár již tak rozšířil, že by to bylo velmi nebezpečným pokusem, jíti do pisárny ještě jednou. Ostatně bylo již všechno vyneseno, co mělo trochu ceny.

Díval se tedy chvíli na oheň, na ten shon a ruch kolem, poslouchal burácení vřavy bitvy člověka s plameny, a při tom mu teprve napadlo, že si zitra bude museti jíti hledati jiné místo. Elevator, kde býval zaměstnán po tolik let, obracel se rychle v hromadu rumu. Vnitřkem, úplně prohořelým, šlehaly plameny do výše, a bylo viděti že za nedlouho sesypou se i zdi. McLaren neměl strachu, že v brzku najde jiné místo, přece ale se díval teskným zrakem k planoucímu, podléhajícimu kolosu, jenž mu byl druhým domovem po řadu let.

V tom si vzpomněl na rodinu. Jeho žena bude zajisté v hrozném nepokoji dokud se on nevrátí, neboť není pochyby, že zpráva o hořících elevátorech rozlétla se již po celém širém okolí. Snad jest již na cestě sem, vyhledati ho, přesvědčiti se, zda se mu nic při ohni nestalo.

McLaren se obrátil k domovu. Brzy poznal, že se nemýlil, když se domníval, že žena poběhne za ním. Potkal ji na poloviční cestě. Spěchala, že téměř sotva dechu popadala, když se potkali.

“To jsem ráda, že tě vidím. Ani nevíš, jak jsem se polekala. Když jsem slyšela po jedenadvacáté uháněti stříkačky, běžela jsem se hned ptáti kde to hoří. Sousední grocerák řekl, že hoří jenom nějaké cihelné skladiště u řeky, vrátila jsem se tedy k práci. Za chvíli jsem si vzpomněla na děti, že

půjdou zrovna ze školy, a že by se mohly rozběhnouti k ohni, a spěchala jsem ke škole."

"Nu, a co děti?" zeptal se McLaren dychtivě.

"Jsou ještě ve škole. Principál zaslechnuv o velkém ohni, dal učitelkám rozkaz, aby nepouštěly děti ven, dokud nebude po nebezpečí. Řekl mi to školník. Byla jsem ráda, že jsou děti v bezpečí a běžela jsem rovnou k sýpkám poohlédnouti se po tobě. To jsem ráda, že jsem tě našla... Jak... hoří vaše sýpka také?"

"Ba, už z ní nezbývají nežli čtyři zdi... Teď abych se staral o nějakou jinou práci!"

"A nepřišel nikdo o život?"

"Kdož to může vědět? V hořejších poschodích bylo lidu dost, ale doufám, že se všichni zachránili. Přišlo to strašně rychle, nežli jsme se nadáli, byla střecha v plamenu, ale přece snad měli všichni dost času utéci... Já jsem měl co dělati, abych se dostal ven. To by člověk nevěřil, jak rychle se může oheň v takové boudě, kde je vše ze dřeva, šířiti."

Za takové rozmluvy došli McLarenovi k velké školní budově. Šli si pro děti. Školník jim oznámil, že dosud nebyly puštěny domů, ale že to bude hned, protože říditel právě dostal telefonickou zprávu, že je šíření se ohně zamezeno.

Manželé počkali v nádvoří školy, aby si odvedli děti, až budou puštěny, přímo domů.

Za chvíli počaly vycházeti z jednoho vchodu dívky. Mamie, přesahující svoje družky z téže třídy o hlavu, byla mezi prvými. Matka na ni zavolala. Dívčina, udivená, že vidí svoje rodiče v nádvoří školy, připojila se k nim.

"My jsme viděli na oheň z okna," oznamovala rodičům. "Hned jsem si myslila, že to hoří elevatory. Byla bych tam běžela, ale učitelka nás nechala všechny po škole, a nežli nás teď pustila, zakázala nám i hochům, aby nikdo k ohni nechodil."

V té chvíli vyhrnuli se z druhých dveří školní budovy hoši. Většina z nich utíkala k brance plotu, jistě aby se ještě v čas, vzdor zákazu učitelek, dostali k ohni. Byli v třídách jako na trní, od té chvíle co věděli, že nedaleko je velký požár, a nyní se hnali ven, aby si vynahradili, co byli propásli.

McLaren stojící blízko u východu, aby mu nemohli hoši proklouznout, zahlédl Jenika utíkajícího k ulici a věda, že by křik, jež kluci tropili, nepřehlušil svým hlasem, vkročil mezi ně a uchopil svého hošíka za rameno. Při tom se ohlížel po Karlíkovi, jež v zástupu hochů neviděl.

Školáci se hnali kolem něho jako stádo bravu vypouštěné za rána z těsné stáje. Ale Kára mezi nimi nebylo.

Karel i Jenik chodili do téže třídy. Jenik, ač mladší, dohonil staršího bratříčka, jemuž výstřední, chorobně nervosní povaha ve školním úspěchu překážela.

Když se hoši vyvalili z branky, a bylo zase možno slyšeti vlastního slova, zeptal se McLaren, k němuž se nyní přidružila hochova matka i sestra: "Kde máš Karlika?"

"Upláchl, utekl z třídy a učitelka o tom ani nevěděla."

"Co to pravíš?" křikl otec i matka jako jedněmi ústy.

"Ano, on se dostal ze školy v čas, aby viděl celý oheň," řekl Jenik závistivě. "Dvěře byly otevřeny na chodbu, a Karlík seděl na kraji. Když začali hoši u okna povídati, že u řeky hoří, skrčil se a vyklouzl na chodbu. Za nim chtěli utíkat i jiní, ale učitelka skočila ke dveřím a zavřela je a hnala kluky zpátky do lavic. Jeden, co chtěl být blízko u dveří, si sedl do Karlíkovy lavice, a učitelka nepoznala nic. A žádný nic neřekl. Za chvíli přišel někdo oznámiti učitelce, aby nás nepouštěla ze školy. Tak jsme tam museli

zůstati až do nynějška, a Karlík zatím mohl viděti všechno, hasiče i "kachny". Kachnamí nazývají hoši požární lodě na řece.

McLaren zbledl. Jeho žena se počala chvěti na celém těle. Jeniček vypravoval jim to jako nějaký vítězný kousek svého bratra, nemaje ani tušení, jak je vyděsil.

"Ty jdi s dětmi domů," řekl McLaren ženě, sotva že hoch domluvil. "Já se jdu podívat k sýpkám, a přijdu s Karlíkem za chvíli."

McLarenová, vedouc každé dítě za jednu ruku šla domů, a McLaren zaměřil k zárovišti. Sotva zašel za roh, dal se do běhu. Utíkal k sýpkám co mu nohy a dech stačily.

Jeho žena dovedla děti domů a přikázala Mamii, aby hlídala Jeníka, jenž by snad byl přes zákaz a vzdor tomu, že byl poslušným hochem, se rozběhl k ohni. Sama vyšla před dům, a chvějíc se úzkostmi hleděla napjatě k rohu ulice, kde očekávala, že se její muž s Karlíkem vynaší.

Čekala dlouho, a nemohouc se jich dočkat, šla až na roh ulice, aby viděla dále do předu. Viděla po ulici ujíždějící červené hasičské vozy, dovážející uhlí stříkačkám, jichž nařikavý pískot bylo až sem slyšet, lidi, zapocené a kouřem začerněné, vracející se od požáru, rozmlouvající spolu živě, vyprávějící si navzájem různé podrobnosti velkolepého toho divadla, ale McLaren neviděla.

Mrak dýmu zahalující celou polovinu obzoru běhal a řidnul. Zástupy lidí od ohně k svým domovům se vracejících byly stále větší. Bylo viděti, že celé širé sousedstvo zanechalo svého pravidelného zaměstnání a bylo se podívatí na oheň.

Ale McLaren stále ještě nepřicházel. Slunce sklonilo se nad západ, a řidnoucí mraky dýmu a páry zrudly, jakoby z nich tu chvíli měly znovu vyšlehnouti plameny. A tam, za řadami domů, odkud vycházel ten dým, bylo stále ještě slyšeti úpěnlivé volání stříkaček, houkání lodí, temné zvonění hasičských vozů po ulicích přejiždějících. Divná, děsivá tesknota prostupovala ovzduší. Zápach spáleniště šířil se až sem, zdálo se, že jej ti lidé, jdoucí od ohně nesou s sebou domů v šatech a pouštějí jej kolem sebe.

Co vytrpělo srdce té ženy, té matky za tu dlouhou, nekonečnou dobu co na muže čekala!

A když se konečně objevil na rohu ulice, když jej vynašla svým zrakem, viděla, že se vrací — bez Karlíka. McLaren ji také viděl, nežli k ní došel, a hned, udělav si z dlaní hláskou rouru, zvolal nepřirozeným hlasem:

"Není ještě doma?"

Žena zavrtěla hlavou.

McLaren, na němž byla zpozorovala, že je strašně ušpiněn, na šatech potrhán, v tváři černý, se více neptal, více nevysvětloval, k ženě nedošel. Obrátil se a utíkal znovu k sýpkám...

McLarenová se teď vrátila domů. Již nedoufala.

Kdyby aspoň byla mohla plakat! Ale pláč se jí zarazil v hrdle, tiskl jim tam jako železný šroub a usedal jí na srdce, které hrozilo puknouti. Teprve, když se vrhla na prsa své stařícké matce, úzkostmi také sotva živě, propukla.

McLaren se vrátil teprve když se úplně setmělo. Přišel sám. Nepromluvil slova. Světníci rozlil se tu z něho protivný, tiskivý zápach spáleniště.

Mamie rozsvítila plyn. Teď teprve bylo viděti jak McLaren vypadal. Šaty na něm byly jeden cár, místy ohořelé, všude černé. Dle obličejce by byl McLaren nikdo nepoznal. Byl černý, jako rozvážeč uhlí, když jede večer do stáje. Obočí jeho bylo bělavé, sežehlé. I vlasy byly místy ožehnuty.

McLaren neusedl. Chodil dlouhými kroky po světnici, od rohu k rohu, a vykašlával kouř, jehož měl plné plíce.

Teprve za dlouhou, dlouhou chvíli zaúpěl:

“Ten kluk, ten kluk! Jak se tam dostal!”

“Našel's ho přece?” vyrazila ze sebe McLarenová, jež dosud před mužem byla dusila svůj vzlykot. Myslíla, že snad našel jeho mrtvolu. Viděla již v duchu to malé tělko, zohavené, ohořelé.

“Ne, nenašel,” řekl McLaren temně.

“Je tedy přece ještě naděje!” vzdychla žena.

“Jaká naděje?” zeptal se rychle McLaren.

“Snad někde přišel k úrazu, a odvezli jej třebaš do nemocnice.”

McLaren mávnul rukou.

“Sběhal jsem všechny policejní stanice, a kam jsem nemohl, tam jsem telefonoval. Na stanicích by to museli vědět.”

“Třebaš je někde v lékárně, a nemůže říci či je,” těšila se matka. “Při jeho rozrušenosti by to nebylo nic divného.”

McLaren se obrátil po těchto slovech k přístěnku, vyňal z něho čepici — neboť se byl ze svého hledání vrátil prostovlasý — posadil si ji na hlavu a vyběhl ven... Té noci se domů nevrátil.

Byl to strašný večer, a trapná, nekonečná noc u McLarenových...

Nevrátil se před večerem druhého dne, když již byla McLarenová sama obešla celé dosud dýmající spáleniště, vyptala se každého koho potkala, zda neviděl takového a takového chlapce, nebo takového a takového muže, když byla proběhala všemi lékárnami v širém sousedství, telefonovala na všechny policejní stanice a do všech nemocnic na západní straně města.

Když přišla domů, nepromluvila na nikoho, ani na ty děti, Mamii i Jeníka, kteří se k ní s pláčem přitulili. Byla zdrcena, na silách vyčerpána, neměla více slzy.

Pak, asi za hodinu po ní přišel McLaren. Když jej uviděla, vzdychla hlasitě.

“Tohle ještě k tomu!” a ruce jí klesly poděl těla.

McLaren byl opilý...

“Ten zármutek, viš ženo... já jsem — já nemohl... chudák Karliček, chudinka...” blabolil.

“Tohle ještě scházelo,” opakovala si žena, jež už se nedivila ničemu, mimo tomu, že její srdce ještě tluče, že se pod těmi ranami osudu ještě neroztrhlo.

Teď přemýšlela ta silná, skálopevná žena na to, jakým způsobem učinití tomu všemu konec. K čemu ještě žítí?

McLaren si sednul ke dveřím na zemi a plakal slzami opilce. Vydržel tam na zemi celou noc. Netroufal si jíti na lože. Chvilkami bylo slyšetí jeho blabolení: “Chudák Karliček...”

X. Ubohý Karliček.

Záchrance Teresellův měl svůj domov v oné bidné čtvrti Chicaga, jež činí přechod od obchodního středoměstského distriktu k vykřičené části města seskupené kolem dvaadvacáté ulice na východ od řeky. Byla to malá ulice, jejíž domky zdály se býti přikřčeny k zemi, jakoby strachem, že se velké zasmušilé tovární budovy se severu a východu sem se dívající na ně sesypou a svoji tíhou je rozdrtní. Byly to malé, spustlé domky, a onen, v němž bydlel Funny Sam, byl ze všech nejbidnější.

Funny Sam, jehož pravého jména neznal snad vůbec nikdo, ba ani stvoření, s nimž v onom bidném pelechu žil, a jež někdy, ve chvílkách lepšího humoru zval svoji ženou, byl by zasloužil spíše přezdívku Tragic Sam, neboť na něm nebylo pranic směšného. Naopak zírala z jeho schátralého zevnějšku a pustého výrazu tváře příšerná tragika.

Směšný Sam byl osobnosti známou všem tajným policistům v městě, jako jeden z nejvychytralejších ničemů. Lapiti jej při nějakém podezřelém kutění nebylo žádnou zácností, ale usvědčiti jej z něčeho, zač by mohl býti poslán za zdi káznice, bylo skoro nemožno. Proto nebyl jeho policejní rekord nijak zvláště bohatým a leckterý mnohem nevinnější povalovač měl pět měsíců trestu za každý jeho jeden.

Funny Sam měl za sebou teprve rok státní polepšovny, a několik měsíců bridewell rozdělených na tři nestejné porce, časem lezky od sebe vzdálené. Tedy celkem jenom čtyři vážnější odsouzení.

Sam se nepouštěl do podniků, při nichž běželo o krk nebo o dlouhotý žalář, a šel-li někdy tak daleko, byl jistě obklopen vši jistotou, že mu neprijdou orgány bezpečnosti na kobytku. Za to ale nepromeškal žádné příležitosti, kde se dalo něco vydělati nějakým úskokem, podvodem, špatností a podobnými pěknými cestami.

Když se nějakých peněz zmocnil, zahrabal se se svoji společníci, jejíž jméno bylo Maud, do svého pelechu, a dokud kořist stačila, pili oba, napivše se, porvali se, a nabívs se, pili znovu, až zmožení usnuli svorně vedle sebe. Jakmile se probudili, pili, bylo-li co, znovu, a tak se to opakovalo, dokud nebyl poslední groš propit.

Když nebylo čeho píti, ani nebylo nic kloudného na práci, povalovala se Maud doma ve špině a prachu v blažené nečinnosti, vycházejíc jenom, když chtěla sehnat něco k snědku. Funny Sam potloukal se po sousedních čtvrtích, tu a tam někdy se nabídl i k výpomoci při práci, která nebyla příliš namahavá, aby si vydělal nějaký groš na kus chleba a žvanec tabáku, když bylo nejhůře. Nejraději se potuloval kolem skladišť podél řeky, kde se dalo všelicos nehlídaného sebrati.

Při svých potulkách seznámil se s hlídačem nedalekého mostu, chlapičkem o málo lepším nežli byl sám, jež byl pravý, městem ustanovený a dobře placený řidič otáčecího toho mostu dal na svoje místo, a plátil mu polovičku svého služného. Tak měl politikář několik set ročního výdělku, aniž by potřeboval čeho dělati, a most měl hlídače. Takové rozdělení úřadu a práce jest v Chicagu na denním pořádku.

Hlídač měl pod svým mostem starou kocábku, a tu si časem od něho Funny Sam vypůjčoval, a provázel se po řece. V onen den velkého požáru sýpek přiběhl Sam také, a vypůjčil si loďku, s níž jezdil kolem žároviště. obdivuje řídkou podívanou, a vypočítává, pod jakou záminkou by mohl po uhašení ohně se pustiti k troskám, kde bude jistě leccos možno nalézt, co se dá zpeněžit.

Při tom zahlédl na břehu, nedaleko dohořívajícího železničního skladiště muže o pomoc hlasem i posuňky volajícího a stal se tak záchrancem Teresellovým, a o něco později i Karlíka McLarenových.

Dojel s nimi k mostu, kde uvázal kocábku. Na návrh Teresellův zůstali na tom místě pod mostem až do chvíle, kdy se začalo šeriti. Funny Sam poznal hned, že má zachráněný s chlapečkem nějaké tajné zámysly a maje na mysli pouze slíbenou odměnu, poslouchal na slovo. Teprve když Teresell oznámil, že se dají na cestu, zvedl se, a vystupoval po úzkých dřevěných schodech středem spleteného lešení k plošině. Teresell chtěl jej následovati s Karlíkem, jenž byl stále ještě v bezvědomí, a vzal bezvládné tělo hochovo do náručí. Ale když jej chtěl vyzdvihnouti, sklesl nazpět na sedátko tak prudce, že by byl málem loďku převrhl.

Teď teprve poznal Teresell, jak strašně je znaven a ztýrán. Jeho údy, na něž se vodou prosáklé lehké šaty lepily, se chvěly slabostí a chladem. Srdece mu tlouklo divoce jako po dlouhém běhu. Největším překvapením proň bylo, že nemohl hoča zdvihnouti ze dna loďky, a když se o to pokusil,

svallil se slabostí nazad. Před očima se mu dělaly mžiky, a v hlavě mu stále hučelo, jak by stál těsně vedle hořící sýpky.

Zavolal tedy na svého záchrance:

“Hej, člověče, pojdte sem!”

“Moje jméno je Funny Sam,” řekl oslovený, obrátiv se k volajícímu, “Co ještě chcete?”

“Pojďte sem, vezměte toho hocha a vynesete ho nahoru.”

Teresell měl sám dosti práce, aby se dostal po schodech na most. Nohy se pod ním podlamovaly, a paže měl jako přeražené. Vyšel ze zápasu o život jako vítěz, ale hodně pošramocen.

Když se octli na mostě, zeptal se Funny Sam držící hocha v náruči: “Tak kam teď?”

“Ke mně domů,” řekl Teresell.

“Dostanu peníze hned na místě? Dělá to sto deset dolarů,” vyzvídal Funny Sam.

“Co si myslíte, hned na místě!” zasmál se zachráněný. “Já peníze doma nemám, a banky jsou jistě již zavřeny.”

“Pak nepůjde to vyžle k vám, ale ke mně. Až dostanu peníze, dostanete kluka.”

“Copak se o ně bojíte?”

“Jesr!” zasyčel pobuda, držící bezduchého hošika v náruči.

“Dobrá, půjdu tedy s vámi, podívám se, kde hoch bude, zítra si dojdou pro peníze, dám vám co umluveno, a vezmu si jej.”

Teresell se dostal domů teprve pozdě večer. Trvalo to dosti dlouho, nežli se dostal k chatě Samově, a pak ještě déle, nežli se došel domů. Na vůz pouliční dráhy nechtěl vstoupiti, jak byl promočen, ušpiněn, zbědován. Raději se v nastalé tmě ploužil ulicemi, usedal na krajích chodníků, odpočíval a zase se dále potácel, až se konečně již za noci dostal domů.

Druhého rána nešel si pro peníze na banku, ani pro Karlíka. V noci se mu z třesení údů dostavila horečka, a ráno si musel poslati pro lékaře. Na vyjiti ven nebylo ani pomýšlení.

Odpoledne přišli k němu dva úředníci společnosti, již sýpka náležela. Chodili se přesvědčovati, zda žádný z dělníků při požáru nezahynul.

“Měli jsme obavu, že jste tam zůstal,” řekl mu jeden z návštěvníků. Byli jsme tu již včera a nikdo o vás nevěděl. Posledně jste byl viděn v elevatoru nedlouho před tím než se jižní zeď sřítla a proto byla domněnka, že jste pod ssutinami.”

“Doufám, že nezahynul vůbec nikdo,” řekl Teresell.

“Nikdo z dělnictva; ano. A přece se to neštěstí beze ztráty života neobešlo. Zahynul při tom bezpochyby — jak se za to má — jeden z McLarenových hochů.”

“Jak se to jen mohlo státi?” ptal se chorý s nelícenou zvědavostí. Byl totiž zvědav na to, co se o hochovu zmizení myslí.

Klučik utekl ze školy a pádil rovnou k ohni. Tam se bezpochyby dostal někam na ohrožené místo a přišel o život. Kde a jak se neví, poněvadž jeho mrtvola nebyla dosud nalezena.”

Teresell, jehož tato novinka pochopitelně nesmírně zajímala, chtěl vyzkoumati, zda nikdo neviděl hocha v tomtéž místě jako jeho a proto se zeptal:

“Je to jisté, že běžel k ohni? Viděl ho tam někdo?”

“To je úplně jisté. Hasiči vyprávěli, že jej odháněli, když se mezi ně pletl. Volal stále po tatínkovi. Jeden policista si dnes vzpomněl, že zrovna takového hochu, volajícího po tatínkovi odvedl od požáru do bezpečí. Ale není pochyby, že se tam kluk vrátil, když jej nikdo nepozoroval, a že tam někde zůstal.”

“Chudák klouček,” povzdychl Teresell s líčeným soucitem, “a chudáci McLarenovi! Měli toho hochů tak rádi.”

“Však také McLaren vyváděl, když ho přišel hledat. Každý myslí, že tam někde také zůstane. Div že žhavé trosky rukama nerozhrabával! Vyptal se kde kterého hasiče, a řádl jako šílený, pobíhaje od jednoho sbořeníště k druhému.”

“Až se dal dnes z toho všeho do pití,” dodal druhý host.

Teresell div neposkočil na lenošce, v níž spočíval.

“Co, že se dal McLaren zase do pití?”

“Ba! Bylo jej vidět ve třech hospodách. Od rána utápí svoje zoufalství nad ztrátou hochů.”

Po chvíli návštěvníci odešli.

“Tedy McLaren zase pije,” opakoval si po jich odchodu Teresell několikrát. “McLaren pije. Jde mi tedy na půl cesty vstříc!... Vždyť já jsem si to říkal, že na to jednou dojít musí. Taková povaha se vždycky zase zatoulá na starou cestu.”

Druhého dne, po náležitém odpočinku cítil se Teresell již dosti silným, aby mohl vyjít. První jeho cesta byla na banku. Nyní již byl nadobro rozhodnut dát Samovi vše co bylo umluveno, tak aby mu tento nedělal žádných potíží. Před polednem dostal se k obydlí svého záchrance. Šel dalekou oklikou, neboť si nepřál být od někoho známého viděn.

Zastal trhana i jeho společníci doma. Čekali na něho.

“Však, kdybyste nebyl přišel dnes, byl bych toho kluka již zanesl na policejní stanici,” řekl Funny Sam.

“Jak je s ním. Už se probral?”

“Hm, probral a neprobral. Je to s ním divné. Při sobě je, ale nemluví, a vypadá jako idiot.”

Teresell přistoupil k hromadě hadrů, v jednom rohu prostorné, ale úžasně špinavé světnice naházené, na níž o zeď opřen, seděl nehybně Karlík.

“Hello, Čáli,” zvolal naň přívětivým hlasem.

Hošík se nepohnul. Jako by byl neslyšel.

Návštěvník se k němu sklonil, vzal ho za ruku a pohlédl mu do tváře. Teď teprve pozoroval, že hoch, jehož hlava a tvář nesly stopy několika malých, kulatých popálenin, se díval před sebe tak tupě, bez účasti, s ústy pootevřenými, s jazykem na spodním rtu položeným, že činil dojem dítěte úplně blbého, kretena.

Teresell hochem zatřásl, tento ale nedať ani tahem své tváře na jevo, že by věděl o tom, co se s ním děje. Návštěvník naň volal jménem, tahal jej za ruce, dělal mu různé posuňky před očima, ale vše nadarmo. Hoch si ničeho nevšiml, zůstal úplně bezcitným.

“Dáváte mu něco jíst?” řekl Teresell, obrátiv se k ženě.

“Yes, dala jsem mu dvakrátě polévku. Tu on jí, a hodně zrychla, ačkoliv jsem mu ji musela podávat až do huby. Ale jinak je jako tělo bez duše.”

“To je jistě následek toho strašného vyděšení a rozrušení,” řekl si Teresell. “Snad se z toho časem vyběře. Ať tak nebo tak, matka bude se po svém dítěti píditi, dozví-li se, že je živo, a udělá vše na světě, aby ji bylo vráceno.”

Pak se vyrovnal s Funny Samem, a vyplatil mu ujednanou odměnu. Mezitím co dával trhanovi peníze, sháněla se Maud po svém šátku, jsouc přichystána jíti pro bohatou zásobu pití.

Teresell nevěděl, kam se žena strojí. Rozhlížel se po světnici, v níž panovala strašlivá nečistota, a rozmýšlel se, má-li nechat Karlíka v ošetřování těchto lidí. Ale co jiného by s ním dělal? Kam by jej vzal, aby se o tom někdo nedověděl? Chtěl mít Karlíka dobře ukrytého, do té doby dokud ne-

bude mít volnou cestu k McLarenové — což dle jeho úsudku nemohlo nyní dlouho trvati — a lépe nežli zde nebude dítě to nikde na světě před lidskými zraky ukryto.

"Same," řekl pojednou. "Chtěl bych zde toho hocha nějaký čas nechat. Asi tak týden, nebo možná několik týdnů. Co byste chtěli za jeho ošetření?"

Maud se ve dveřích zastavila a prohlédla si návštěvníka ještě jednou dobře. Teresell nevypadal jako nějaký boháč, ač byl dnes mnohem lépe přestrojen, nežli když se předevěřím v promočených šatech přivlekl k nim poprvé. Ženština jej odhadla jedním pohledem a řekla:

"Půlák na den. Tři padesát týdnů."

Teresell byl spokojen. Slíbil, že bude každé neděli přicházet a odevzdáváti poplatek na týden, a přesvědčiti se, jak se hochovi daří.

"Pečujte o něho dobře, ať se z toho ztrnutí rychle probere," napomínal opatrovníky nešťastného dítěte před odchodem. "Kdyby s ním bylo zle, zavolejte k němu doktora, já to zaplatím. Ale zavolejte nějakého, jenž vás zná, a řekněte mu, že je to váš. Jméno udejte jakékoliv."

Sam nemeškal vyprovoditi hosta těmito slovy:

"A vy zase hleďte býti tady pravidelně každé neděle s penězi. Jakmile jednou nepřijdete, donesu v to pondělí kluka do nalezince nebo na policii a řeknu jak jsem k němu přišel. Zadarmo ho živiti nebudem."

"Buďte bez starosti," řekl Teresell a vyšel na ulici.

Poplatek za živění hochu byl novým ošetřovatelům zaplatil na celých jedenáct dní do předu, tak že první neděle přijiti nemusel.

XI. Funny Samova nabídka.

Když přišel Teresell domů, a otevřel dveře parloru, společného všem nájemníkům kteří s ním sdíleli stejný byt, zarazil se na prahu ohromením.

S tváří ku dveřím obrácena seděla v pokoji na židli — McLarenová. Neďaleko ní seděla bytná, jež s ní patrně byla dosud rozmlouvala. Obě ženy se zarazily v řeči, jakmile Teresell do světnice vstoupil. McLarenová, jejíž strhaná, bledá, kolem zapadlých očí krvavě červená tvář vyprávěla o utrpení, jež tato žena za poslední dva dny zažila, rychle vstala a pokročila přichozimu vstříc.

"Nedivte se, Mr. Teresell," začala ihned, "že jsem k vám přišla. Byla jsem již téměř u všech dělníků a zaměstnanců, kteří byli v sýpce při ohni. Nevynechala jsem tedy ani vás. Víte jistě, o co se jedná. Náš Karlík běžel k ohni, a od té doby ho nikdo neviděl. Doposud ale nebylo nalezeno ničeho, co by neklamně nasvědčovalo, že zahynul. Mám ještě trochu naděje. Neviděl jste jej tam? Nemohl byste mi o něm něco říci? Dali jsme již i vozu "slipu" prohledati, ale tam také nebyl..." McLarenová mluvila rychle, jakoby chtěla všechno co na srdci měla, týmž dechem vypovědět.

Teresellovi, jenž se obával, že žena přišla přímo k němu svoje dítě od něho požadovati se ulevilo, když uslyšel, že byla u všech jiných zaměstnanců sýpky. Zde měl potvrzení, že Čalíkova matka neví ničeho. Mezi řeči McLarenové, již dále neposlouchal, přemýšlel co by měl říci. Když žena domluvila, zavrtěl smutně hlavou.

"Ne, neviděl jsem Karlíka, paní McLarenová. Ani okem jsem jej ne spatřil. Měl jsem sám co dělati, abych se dostal živ s místa."

Zevnějšek Teresellův potvrzoval jeho slova, neboť tvář jeho byla na několika místech popálena a levá ruka jeho byla obvázána.

"To je neštěstí, to je neštěstí!" řekla McLarenová šeptem. "Kdyby se našel Karlík, snad by bylo možno zachrániti i jeho otce, jenž je znovu na kraji propasti."

Srdce Teresellovo, jež se vzdor své zatvrdilosti pohnulo, když si tato pevná, odhodlaná žena před ním na svoje neštěstí postěžovala, se hned opět uzavřelo, jakmile padla zmínka o McLarenovi. Na ukojení svého svědomí řekl si v duchu, co by si před touto osudem stíhanou ženou nebyl troufal říci nahlas: "Jen trochu trpělivosti, milá ženo! Však ono ti bude bez McLarena lépe nežli s ním."

Nahlas se zeptal: "Je to s vaším mužem tak zlé?"

Návštěvnice jen pokývla. Bylať si vzpomněla na to, co si dosud ve svém bolu nepřipamatovala. Přišlo jí na mysl, že Teresellovi mohou tyto zprávy býti vhod, neboť tomu nebylo dávno, co chtěl jejího manžela strhnouti na tu cestu, na niž jej nyní neštěstí svedlo. Pak, rozloučivši se rychlým pozdravem s Teresellem i jeho bytnou, obrátila se k odchodu. Teresell jí šel vyprovodit na prah domu. Na cestě v chodbě jí řekl:

"Jak vás lituji, pani McLarenová!"

"Děkuji," řekla polohlasem a zrychlila krok.

Teresell se zastavil na prahu domu a díval se za ni. Když zašla za roh, řekl si:

"Hle, jak mi osud sám pracuje do ruky. To by v tom ďábel sám musel býti, abych nedošel k svému cíli..."

Uplynulo několik dní. Teresell, vyhledav si místo v továrně na bedny, již zase pracoval. Chodil teď denně z práce kolem McLarenových, a zastavil se pravidelně v hostinci na rohu, jehož majitel, Irčan, byl jeho známým. a kde se sešel s lidmi ze sousedství a od nich opatrně vyzvídal, jak si stojí věci u McLarenových. Bylo to ostatně veřejným tajemství, že McLaren druhého dne po ohni, při němž přišel o život jeho starší hošík, se dal znovu do pití, a že o něm jeho rodina po několik posledních dnů ničeho nevěděla.

"Kdo ví, kde je mu konec!" říkali si sousedé.

"Byl to celkem hodný člověk, a je ho škoda. Ale pro ni, pro McLarenovou by bylo lépe, kdyby se již více nevrátil. Teď je vidět, že není možno jej vůbec napravit, když jej i taková věc svede na starou cestu."

"Bude brzy čas kouti železo," říkal si Teresell, poslouchaje takovým řečem.

Přiblížila se neděle, ona, ve kterou slíbil Funny Samovi a jeho družce, že přijde zaplatiti týdenní výživné za Karlika. Šel tam pozdě odpoledne, téměř k večeru. Byl velice zvědav, zda se zdravotní stav děcka pozměnil.

V malém domku na odstrčené ulici naň čekali.

"Již jsme mysleli, že nepřijdete," uvítal jej Funny Sam.

"Jak je s hochem?" zeptal se host, zaměřuje do kouta.

"Je to pořád stejně a lepší to už nebude," řekla Maud, jež, ač o něco lépe oblečena, vypadala příšerněji nežli při předešlé Teresellové návštěvě. Řekla to drsným, chraplavým hlasem, jaký dostávají k stáří příslušnice nejnížšího polosvěta. Tvář ženštiny té byla popelavé barvy, a kolem obličje zkřížovaného vráskami vášni, poletovaly v neladu rozčuchané bezbarvé vlasy.

"Cože, pořád stejně?" zvolal host. "Což by měl z toho zůstat navždy blbým?"

"Už to takové bude!" pokývl Funny Sam.

"Měli jsme u něho doktora," oznamovala Maud. "Byl tu dvakrát a museli jsme mu dát deset dolarů."

Megera lhala jako když tiskne, ale nemohla přece propásti takovou příležitost, jakou jí poskytl hochův ochránce slibem, že zaplatí lékařské výlohy, bude-li zapotřebi přivolati lékaře.

Karlik seděl na nízké lavičce a s pootvřenými ústy díval se bezlesklým zrakem do prázdna. Bylo vidět, že si nevšimá ničeho kolem sebe, a že ani Teresella nepoznává. Spáleniny jeho byly zahojeny, ale místo nich měl na skráních a na čele nějaké zamodralé boule.

“Co znamená tohle?” zeptal se Teresell ukazuje na modřiny.

“Pádl nám tu několikrát a natloukl se. Tomu my nemůžeme zabránit. Najednou se zdvihne, dá se na útěk a vrazí třebaš do zdi nebo se svalí přes všechno co má v cestě,” vykládal Sam.

“A co říká, nebo volá, když utiká?” zeptal se host.

“Nic. Řeč ztratil nadobro. Jenom něco mumlá, co ale nemá žádnou podobnost s řečí.”

“To je hrozné,” povzdychl si Teresell, jemuž bylo nevolno při pohledu do té bledé, spadlé tváře malého blbečka. A přece jen bude jeho matka jako u vyjevení, až se dozví, že je její hošík na živu, a půjde za ním na kraj světa... pomyslí si Teresell. Řekl sice McLarenové, že hochu u požáru neviděl, a nebude se moci pochlubit, že jej před jistou smrtí zachránil. Ale bude moci říci, že se o něm dověděl, a že se pokusí jej matce navrátit, nebude-li tato neústupnou.

“Jak je to s jídlem?” zeptal se.

“Ji už sám, ale tak jako dvouleté dítě. Co mu dáme pevného, jako chleba, maso, to si podá sám, ale chci-li mu dát polévku nebo kávu, musím ho krmiti,” vysvětlovala ženština.

Teresell se ještě chvílemi díval se smíšenými pocity na nebohé dítě, nevědoucí co se kolem něho děje, a pak se obrátil do světnice. Pozoroval tu značné zvelebení. U okna stál jakýsi starý houpák, jehož tu dříve nebylo, opodál židle, na polici u malých kamen bylo několik kusů nádobí. I trochu lepší pořádek zdal se tu vládnouti. Ale to suad bylo proto, že naň čekali. Za to bylo ovzduší prosyceno výparý alkoholovými, a z úst obou těchto lidí bylo cítiti, že se před nedávnem oddávali noemovským požitkům. Ze svého pozorování byl návštěvník vytržen hlasem Funny Sama:

“Dostanu třináct padesát. Víte, deset dolarů za doktora!”

Teresell té historce o doktorovi příliš nevěřil, a naprosto již nevěřil tomu, že by zavolali lékaře, jemuž by museli platiti deset dolarů za dvě vísity. Ale pomyslí si, že to bude trvati již jen nějakých čtrnáct dní nebo nanejvýš tři týdny, a nechťje tyto lidi, jimž hleděly všechny necnosti z očí, popuzovati, odhodlal se zaplatiti.

Funny Sam, přijímaje od něho peníze, chytil jej pojednou za ruku a dívaje se mu z blízka do očí, řekl:

“To dítě je chudák, pro kterého není žádného uzdravení. A kdybyste si přál se ho zbaviti, jen mi dejte pokyn. To stačí.”

Teresell porozuměl okamžitě, a ač byl vzdálen vši útloučností, zachvěl se přece ve svém nitru. Ten chlap mu tak přímo, bez okolků nabídnul, že by nešťastného hošíka sprovodil se světa, kdyby to bylo jeho přáním!

“Ne, dal jsem vám jej k ošetřování a živění,” řekl rozhodně, vymknuv svoji ruku z prstů Samových, “a přeji si, abyste ho živili. Nechcete-li to dělati vy, dám ho jinam.” Teresell nevěděl sice kam by ho jinam dal, ale viděl, že je zde třeba mluvit rozhodně a rázně.

“I ne, uděláme vše zcela dle vašeho přání,” řekl rychle Funny Sam, schovávaje peníze do kapsy.

XII. Mezi přáteli Funny Sama.

Teresell se klamal, když se domníval, že Funny Sam, jenž se nabídnul hoča odkliditi, kdykoliv by mu bylo takové přání třebaš jen pouhým pokynem dáno na jevo, projevoval tím ochotu Karlíka sprovoditi se světa.

Funny Sam měl s Karlíkem mnohem černější plány.

V onen den, kdy dostal Sam od Teresella ohromnou sumu sto a deseti dolarů, a když se Maud vrátila s první baterií lahví různých lihovin, promluvil Sam ke své družce asi takto:

“Tentokráté budeme jednat s rozumem a ne jako obyčejně. Nebudeme chtít vypít všechno sami. Štěstěna se na nás usmála, buďme také přející k jiným. Máme mnoho přátel, kteří nám bývají časem dobrými. Ať se mají také jednou s námi dobře. Je tady Billy Stout, je tu profesor Dingo, tvoje sestra Nora, její chlap, pak máš dlouhého Majka, který si za mně jednou odseděl rok v Joliet, na Ted-Peta a jeho sestru Lucy také nesmíme zapomenouti, a ještě někteří jini nám přijdou na mysl. Sezveme je všechny, uděláme jim pěknou hostinu, nějaký lap-lunch, a pitiva co si budou přát — ať to trvá dva dny. Budeme se mít jako se ani John D. o posvícení nemá, a uděláme něco pro svoje přátele.”

“Ano, a až budeme v nejlepším, a naši hosté začnou prováděti bandurskou, přijde pár modrokobátníků, seberou nás všechny i s tím škrvnětem a bude po posvícení,” namítla Maud.

“Jen se neboj. To si dovede Funny Sam s policií zaříditi, aby se nic takového nestalo. Oni “modří” také nějakým tím dolárkem neopovrhnu, a člověk má příležitost udělati si u nich dobré oko. Vyčkáme, až bude na službě O'Hara, který je sám z našich a ten nám to již zařídí. Ostatně nejdná se o nic zlého. Pohostění několika přátel, to je vše...”

Za dva dny na to, za dusného podvečera scházela se k Samovi pestrá společnost. Příslušníci velkoměstských spodin, vyvrhelové společnosti, z nichž každý měl ve tváři vrytu celou litanii vášni a na rekordu výběr různých zločinů, oděni ve svoje sváteční šaty, v nichž vypadali jako figurky utečené z maškarního plesu trhanů, dostavovali se jeden po druhém.

Maud opatřila svůj “přijímací pokoj” několika židlemi, částečně od sousedů vypůjčenými a okna zatahla velkými kusy temné látky. Světnice osvětlena byla dvěma petrolejovými lampami.

Pítí a jídla bylo co hrdlo ráčilo. Hosté se činili aby zásob rychle ubývalo. Sesedli se v kruhu kolem starého Dinga, jenž předsedal, a bavili se vypravováním o svých dobrodružstvích a výzkumech. Někdy mluvili dva, tři najednou, a poněvadž se navzájem překřikovali, panoval ve světnici pravý chaos. Ten ale obyčejně byl zažehuán starým Dingem, jenž měl po ruce velký kus dřeva, a když se měnil hluk ve vravu, zjednával pořádek několika ranami do podlahy.

Starý Dingo byl dle vzezření úctyhodná osoba. Měl dlouhý, sněhobílý vous, skoro příjemnou tvář vážného starce, a poněvadž byl vysoké postavy, vypadal i ve svém ošumělém oděvu skoro majestátně. Starý Dingo byl jediným z celé společnosti, jenž nebyl nikdy ve svém životě trestán těžkým žalářem. Zaměstnával se hlavně vyučováním žebrotě, a proto mu někteří jeho vyučenci říkali profesor. On dovedl každému poraditi, jak nejlépe se zaříditi, aby vzbuzoval útrpnost kolemjdoucích. Cvičil svoje žáky, jak zkroutili prsty a ruce, aby vypadaly jako chromé, jak pod sebe složití nohy, opatřené pitvornou obuví, aby člověk vypadal jako mrzák neschopný učiniti krok, dovedl malovati otevřené rány, obvazovati údy, dělati ze zdravých lidí jednoruké, a kde to nešlo nacvičením nebo napodošením, a byl-li žák ochoten se podvoliti, prováděl skutečná znetvoření údů. Je dost takových

povalečů, kteří se práce štítí, a kteří, vědouce, že "dobré" to jest hodně do oka padnoucí zmrzačení je nejlepší doživotní pensí pro toho, kdo se nestydí žebroti, dají si ochotně příšerným způsobem některý úd zkomolit. V mrzačení děti k žebrotě určených byl profesor Dingo specialistou.

Také měl celé seznamy útlocitných osob ve všech částech města, takových, jež byvše požádány o almužnu, nikdy neodmítnou žadatele, a seznamy ty půjčoval žadatelům za určitý desátek. To vše mu přinášelo slušné příjmy, a mezi jeho známými šel hlas, že je "profesor" zazobaným dědkem, jenž má kdesi uschovaného pěkného "kasíra".

Tento vážený muž byl také hostem Samovým a bylo zcela přirozeno, že slavnosti předsedal.

"Kde se asi zdržel dlouhý Majk, že nejde tak dlouho?" bylo slyšeti každou chvíli znovu z kruhu popíjejících kumpánů, mezi nimiž zaujímaly ženy zcela rovnocenná místa.

Všichni přítomní čekali netrpělivě na dlouhého Majka, ne k vůli němu samému, ale proto, že byli žádostivi na vypravování Funny Sama, jenž slíbil počastovati shromáždění historikou o tom, jak přišel k stovce jakoby ji na ulici našel. Sam ale nechtěl se dáti do povídání pokud nebyli všichni sezváni přítomni.

"Snad dnes Dlouhý Majk večeri v Bridewell a my tady na něho marně čekáme," poznamenal Ted-Pet.

"Ba ne, já ho viděla ještě dnes ráno na State Streetu," odvětila Maudina sestra Nora, berouc z ruky Billy Stoutovy láhev s ginem.

"Hahaha," zasmál se Ted Pet. "Jakoby od rána do večera nebylo pro našince dosti času, aby se dostal do nějakého zamřížovaného pensionátu! O tom by nám mohl Billy Stout leccos povídati. Vid' kamaráde!" A s těmito slovy udeřil svého souseda do zad tak upřímně, že tento málem sletěl se židličky. Billy Stout se vzchopil a napřáhl na Peta pěst.

V tom se ozvalo zvenčí zabouchání na dvěře a vše ztichlo. V několika okamžicích byl Dlouhý Majk, vpuštěný "paní domu", Maudou, uvnitř a omlouval svoje zpoždění.

"Snad dohoním brzo, co jsem zameškal," řekl usedaje do kruhu a chápaje se jedné z polou vyprázdněných lahví. Poněvadž tu nebylo již žádné židle, usedl bez okolků na zemi.

Ve chvíli byl v kruhu i Funny Sam, a dal se do vypravování svého dobrodružství, jež zažil v den požáru. Ovšem, že vše náležitě přibarvil, aby to bylo zajímavější, bez ohledu na to, je-li pravdou co vypravuje. Hlasité projevy obdivu vycházející chvílkami z úst posluchačů slůvky "by gosh" nebo "dži", byly důkazem, že se mu to dařilo. Zvláště když vypravoval, jak mu mizerný hlupec nabízel za podniknutí výpravy do zátočiny ohněm obklopené pouhých pět dolarů, a jak jej on, Funny Sam, postupně po pětce vyšrouboval až na stovku. Tu projevil mu posluchači nejen obdiv, ale i pochvalu za ukázkou obchodní bystrosti.

Když byl hostitel s vypravováním hotov, a slova pochvaly a souhlasu dozněla, ozval se předsedající "profesor":

"A teď bychom si také přáli viděti toho spratka, který ti vynesl takovou pomazánku. Máš ho tady?"

"Ano, odklidili jsme ho do klosetu, aby nám ve světnici nepřekážel," řekla Maud, a zeptala se: "Mám ho přivést?"

"Nu, když si to "profesor" přeje, tak musíš!" rozhodl Sam.

Maud přistoupila ke dveřím malého přístěnku na šaty v jedné stěně, otevřela je a vytáhla za ruku polonahého hošíka, tam schouleného.

"Tady je to," řekla, vlekouc jej doprostřed kruhu.

Tvář děcka, ačkoliv bílá, bezvýrazná, jevila přece známky zděšení. Vyhublé tělo sebou škubalo jako v rychlé škytavce. Když jej megera vlekla k světlu, vzpíral se trochu.

"Hleď, ono by se to už pomalu bránilo!" řekla Maud, vsoupnuvši jej mezi zvědavé kumpány, při čemž mu uštědřila notný štulec.

Starý Dingo se hošíka chopil, a přidržev si jej za paže, prohlížel jej bedlivě. Ohmatával mu údy, otvíral a zavíral mu pěstě, obkukoval jej po všech stranách, jako matka pannu, již kupuje pro svoji dcerušku. Hošík se zdál býti ke všemu necitným, nechal s sebou vše dělati; jenom to vnitřní škubání trhalo jeho tělem, a ústa se trochu pohybovala, jako by se snažila promluvit.

"Co to má ten cvrček?" zeptal se "profesor".

"To s ním tak háže, když je rozčilen nebo poděšen. A trvá to třebaš hodinu nežli se uklidní," odpovídal Sam.

"Pláče někdy?" ptal se Dingo dále.

"Jak by mohl?" zasmál se Sam. "Vždyť ze sebe nemůže vyraziti hlásky. Ostatně neví co se s ním děje."

"Slyší ale přece! Či ne?"

"Oh, to slyší," odpověděla Maud. "Teď již je to na něm vidět i když ho zavoláme. Říkáme mu Judy, podle vlasů, a někdy pohne hlavou, když ho zavolám. Judy! Slyšíš Judy? Na, Judy. He, Judy, slyšíš?" Při posledním zvolání rozzlobena tím, že hoch zůstal úplně nevnímavým, udeřila jej pěstí do ramene, a hoch, nejsa již držen rukama Dingovýmá, svalil se k zemi.

Společnost vybuchla v smích.

"Svali se jako hnilička, jak se oň zavadí," chtěla se Nora.

Hoch zůstal ležeti na zemi. Maud se proň sehnula, chopila jej za jednu paži, a zatřepavši jim, postavila jej na nohy. Dítě se potácelo, a bylo by upadlo znovu, kdyby je byl starý Dingo nezachytil. Při tom ze sebe nevydalo jediné hlásky, jeho bezvýrazné oči zůstaly suchými a ústa bíbě otevřena. Jenom prudké škubání, jimž se hrud' hochova otrásala, až hlavička poskakovala, dávalo svědectví, že přece jen je v' tom nebohém stvoření jiskřička vědomí co se s ním děje.

"Mnoho-li že vám na to dítě ten člověk platí?" zeptal se Dingo.

"Tři a půl týdně," řekla Maud.

"Hm — tři a půl! Takhle zahazovatí kapitál!" A znovu si otáčel hocha na všechny strany. Pak se rozkřikl:

"Kapitál, pravím. Tohleto kůzle by bylo v' stavu živit celou rodinu... To je hotový poklad! Trochu ho poupravit, a musí vynášet dva, tři dolary denně. A na některém dobrém rohu pět! To je hotový kapitál."

Shromáždění poslouchalo pozorně výkladu zkušeného patriarchy.

"To se tak hned nenajde, takové vyžle, které by ani neceklo, třebaš by mu nohy uřezal. — To bych s ním zrovna neudělal, ale trošku mu ruce pokroutit, a s tímhle obličejem bude ten kluk vydělávat jako bursián!"

A starý Dingo hned znázornil pozorným kumpánům, jak by hošíka "poupravil". Vzal jednu jeho ruku, zkrivil její prsty úžasným způsobem, dlaň svinul v kornout a přidržev takto zohavený úd dvěma prsty, ukazoval jej kolem se kupicím divákům. Dětská ruka vypadala vskutku jako křivici znetvořená. Z kruhu ozvaly se projevy obdivu.

"K tomu se zlomí tadyhle kůstka, tak aby byla obrácena ruka ven místo dovnitř, na druhé ruce se také trochu pokroutí prsty, a to bych rád viděl chlapa, který by takovému žebráčku nedal nejméně pěták!... Není to hotový kapitál?... Fi! Tři a půl dolaru týdně! Já bych jim ukázal, tři a půl týdně. Ten fakan by musel nést při nejmenším patnáct zeleňáků, kdyby se vystavil na ulici jenom na dvě hodiny každý den."

Funny Sam a Maud se na sebe dívali, jakoby se radili, co dělati. Jejich hosté se jim začali vysmívat, že se spokojují drobečkem, když by mohli mít skvělý příjem.

Dingo stále ještě držel ve svých prstech zkroucenou ruku hošika, jenž by se byl nyní při šhubání, trhajícím jeho tělem, svalil k zemi, kdyby jej nebyl bezcenný dědek druhou rukou držel za rameno.

"To je těžká věc," řekl na konec uvažování Funny Sam. "Zde v Chicagu bychom jej využítkovati nemohli, a jinde, v menším místě by tak nevynášel."

"A proč ne zde v Chicagu?" ozvaly se asi tři hlasy.

"Kdo ví, čím kluk je, a jaká by po něm byla šňůčka, kdyby zmizel. A já nejsem tak hloupý, abych si pro nějaké takové vyžle nechal připnouti železa na nohy. Já dovedu vyčkat. Možná, že bude jeho patron rád, bude-li se ho moci zbaviti, a pak to půjde bez nebezpečí. Ale slepě do ničeho nevlezu."

"Funny Sam je opatrný," šlo kolem v kroužku.

"A potom," dodávala Maud, "kdybychom jej vystavovali a šel kolem někdo kdo jej znal, jsme v bryndě okamžitě. Ty vlasy..."

"Ah, co ty vlasy! To je právě dobře, ty vlasy. Kdyby se mu barvily na černo nebo peroxidem na plavo, nepozná ho ani jeho vlastní matka, protože by hledala zrůčka. A to, co by ten kluk vynášel, by vždycky stálo za to, aby se trochu upravil."

"Dingo má pravdu," řekla Maud, kterou začala vyhlídka na krásný a stálý výdělek lákati. "Budeme blázni, neuděláme-li to."

"Ty buď zticha, ty...!" zakřikl jí Funny Sam, přidav k tomu ošklivé jméno. "Já vím, co mohu a co máme dělati."

Maud mu odpověděla hnusnou poznámkou a úšklebkem. Měla již trochu v hlavě, stejně jako její kumpán. Funny Sam se po ní rozpfáhl. Billy Stout mu ale zastoupil cestu.

"Maud má pravdu, že jsi bába!" řekl mu.

"Já ti vyrazím všechny zuby z tlamy a bude bába z tebe," odvětil Funny Sam, a jeho pěst se míhla vzduchem. Stout zachytil ránu loktem a podrazil hostiteli obratnou klíčkovou nohy, tak že se tento svalil jak dlouhý tak široký na "profesora" Dingo. Světníci rozlehl se všeobecný řehot. Dingo ležícího Sama chytí za ramena a udržoval jej na svém klině, zády dolů, tak že se povalený nemohl ani hnouti. To dělalo ostatním hořujícím švandu, a začali kolem svého poraženého hostitele tancovati, hlučice při tom všemožným způsobem.

Funny Sam strašlivě nadával a proklínal, ale když mu starý Dingo nasadil k ústům láhev kořalky, zmlkl, udělal několik důkladných doušků, a pak se dal kočičně svých hostů také do smíchu.

V té chvíli se ozvalo zvenčí na dveře prudké zabouchání.

Maud, jakmile slyšela rány na dveře, chytla Karlika, stojícího uprostřed té masy jako tělo bez duše, nevidoucího a neslyšícího ničeho, a jen vnitřně vzlykajícího, smýkla jím k stěně a zavřela jej do přístěnku. Sam se mezitím vzhopil a běžel ku dveřím. Ptal se před otevřením jich, kdo to je.

"Policie! Otevřete!" znělo zvenčí.

Funny Sam dav svým hostům posuňkem znamení, aby byli zticha, otevřel, a hned ve dveřích přivítal vstupující dva policisty slovy: "Buďte nám vítáni, pánové, přišli jste se podívat na naši zábavu? My se zde pěkně a klidně bavíme."

Policisté nepromluvili ani slova. Jeden z nich se zastavil u dveří, a druhý postoupil doprostřed světnice a rozhlížel se kolem, po těch příšerných tvářích, jež se naň vesměs co nejprívětivěji usmívaly, po těch lahvičkách

To vyzle by bylo v stavu žití celou rodinu! ..... To je hotový kapitál.

na zemi a na stole rozestavených, po holých, špinavých stěnách, po zastře-
ných oknech.

Když se byl tak chvilku pánovitě rozhlížel, řekl přísně: "Tak ať je
mi tu ticho a pořádek, abychom se sem nemuseli vraceti!" S těmi slovy
se obrátil ke dveřím.

"Nevezmete si s námi skleničku, pánové?" zeptal se Funny Sam.

"Ne!" odsekl tvrdě policista, a zmčřil si trhana přísným pohledem.
Když se od Sama odvracel, setkal se zrak jeho se zrakem Lucy, Ted Patovy
sestry. Byla to ještě dosti hezká ženština, ačkoliv hýřivý život vepsal tvrdé
značky v její tvář. Lucy žila neustále s Ted Patem, s ním se nazývala
sestrou a bratrem, a nikomu nikdy nenapadlo se ptáti, co je na tom pravdy.
S policistou se jistě dobře znala, to bylo lze viděti z němeého pokynu, jež
spolu vyměnili. Když strážník odcházel, přitočila se Lucy k němu v chodbě.
Rekl jí několik slov potichu. Sotva se za strážníky zavřely dvře, zvolal
Funny Sam:

"Neřekl jsem to, že je O'Hara all right?"

"Na zdraví O'Harovi," zvolal Ted Pat, zdvíhaje láhev.

"Na zdraví!" volala Lucy a po ní sbor ostatních ...

Druhého dne večer byla celá společnost ještě u Sama. Pili do němoty,
spali tam kam padli, a když se probudili, chápali se lahvi znovu. Jediná
Lucy se mezi dnem vzdálila ...

Pítka trvala dva dny a tři noci. Když třetího rána Maud trochu vystří-
zlivěla, vzpomněla si na hochu v šatniku. Ležel tam v bezvědomí, polomrtvý
hladem ... Rychle mu udělala trochu polévky, a s námahou vrátila jej
životu. Štulci při tom také nešetřila.

Takový drahocenný hoch zasluhoval, aby byl všemi možnými prostředky
udržován na živu.

A proto, když se za několik dní setkal Funny Sam s Teresellem, projevil
ochotu děcko odstraniti. Tim nemyslí na zbavení ho života. Toho byl dalek!

XIII. Přátelský skutek.

McLaren měl mezi svými spoludělníky několik takových, kteří mu
byli upřímnými přáteli. Jedním z nich byl Čech Zdícký. Zdícký byl zaměst-
nán v sýpce s McLarenem pouze krátký čas a nepoznal tohoto nikdy opilého.
Blíže se seznámili, když se McLaren Čechovi Zdíckému jednou pochlubil,
že má ženu Česku. Při vzájemném vychvalování přednosti českých žen
stali se přáteli. Zdícký byl v Americe od svého dětství, mluvil anglicky
lépe nežli česky, ale rád se k Čechům hlásil a svoji rodinu také vychovával
česky. —

Když po požáru sýpek a zmizení Karlíkovu se oddal McLaren znovu
piti, nebyl tím s výjimkou jeho rodiny nikdo tak zarmoucen, jako Zdícký.
Asi čtvrtý den po katastrofě zastihl Zdícký McLarena kdesi v hostinci,
probírajícího se z jedné opice a chystajícího se koupiti si novou. Vzal
si ho stranou a promluvil mu do duše. Rozplakal jej připamatováním mu
jeho trpící rodiny, jež mimo ztrátu Karlička musí oplakávat i ztrátu otce,
zapřisahal jej, aby, když je to nemožno vrátiti rodině synáčka a bratříčka,
vrátil aspoň manžela a otce. McLaren se rozplakal hrozně, a slíbil Zdícké-
mu, že učiní dle jeho rady. Zdícký vyzval svého přítele, aby šel domů,
nabízej se, že jej doprovodí a u ženy se zaň přimluví. McLaren ale domů
jiti nechtěl dokud nebude úplně vystřízlivělý a vycichlý od různých zápachů,
jež do sebe za poslední dny nasbíral. Zdícký vzal jej tedy domů k sobě
a dal mu místo k prospání se. Při večeři, již paní Zdícká připravila, zatoužil
McLaren po svém domově, a znovu si poplakal. Bylo viděti, že nebyl ještě

vymaněn z vlivu alkoholu. Byl jednou z těch povah, jež v opilství znají pouze dvě nálady, buď neurvalost a nadávky, nebo lítost a pláč.

Zdický se odebral druhého dne do práce. Bylo ujednáno, že až přijde večer domů, obleče se McLaren do lepších šatů, jež mu kamarád půjčí, a půjdou spolu pi. McLarenovou radostně překvapiti. Ráno se McLaren na shledání se ženou těšil, neboť věděl, že mu bude ochotně odpuštěno. Odpoledne se ale začal stydět, že má jíti v průvodu svého přítele, tak jakoby sám nebyl dobrého rozhodnutí schopen. Pak se pojednou rozhodnul, že půjde sám. Pani Zdické, jež jej přemlouvala, aby počkal na jejího muže, řekl, že bude i Zdický rád, když se to odbude bez něho, a nedbaje jejich námitek, šel.

Na cestě bylo mu jíti kolem nejméně deseti hostinců. Když šel kolem prvního a druhého, smál se myšlence, že by tam mohl zajíti, při třetím si již myslel, že by sklenička něčeho co není příliš z úst cítit "na rozhodnutí" neškodila. Ale odolal. Při čtvrtém a pátém se cítil jakoby magnetem přitahován. Viděl v duchu ty lahve, stojící za bárem, tu zářivou, perlici se tekutinu jak tenkým praménkem teče z hrdla lahve do skleničky, jak z té skleničky láká, volá, svádí.

Ale odolal ještě. Před šestým hostincem se zastavil. Sáh si do kapsy. Měl tam několik dolarů. Když den po katastrofě začal pít, došel si do banky, kde měl uloženu část svých úspor a vyzdvihl si dvacet dolarů. Ty od té doby pomalu popíjel. Měl z nich ještě něco v kapse. Bár s lahvemi přitahoval jej neodolatelně, žízeň mu rvala hrdlo. Vzpomněl ale na ženu a na děti. Odtrhl se od dveří hostince a šel dále.

A do sedmého zašel. Na cestě mezi šestým a sedmým si řekl: "Eh, což, dokážu sobě a jim jednou, že člověk může vypít jednu, a jíti dál." A dokázal to. Vypil skleničku lehké kořalky a šel svojí cestou dále. Ale nežli došel k osmému hostinci, rozlily se páry alkoholu, příjemně omamující, jeho mozem a do následujícího hostince zašel, zase pouze na jednu — a vypil tři...

Domů nedošel a k Zdickým se nevrátil.

*

Trvalo to několik dní, nežli se o něm Zdický dověděl.

Někdo sdělil s McLarenovým přítelem, že se pobloudilý muž potlouká kdesi v Jižním Chicagu, poděkuje, žebrá a pije. Zdický nemeškaje, jel do Jižního Chicaga. Sběhal tři čtvrtiny průmyslového toho předměstí, nežli McLaren vypátral. Tentokráte s ním ale nemluvil. Byl odhodlán za každou cenu jej zachrániti. Zatelefonoval pro tři privátní policisty a povoz.

Druhého dne se McLaren probudil v soukromém ústavu pro léčení opilců. Zprvu zuřil, nadával, bít a kopal kolem sebe, ale když se úplně vzpamatoval, byl rád, že to tak dopadlo.

Za tři dny jej přišel Zdický navštívit. První otázka McLarená platila jeho rodině.

"Co dělá žena?" zeptal se.

"Trápí se, to víš," zněla odpověď.

"Však bude jinak... Kdo mi to vlastně vyvedl, tohle moje uvěznění zde?"

"Já," odvětil bez rozmýšlení Zdický.

"Děkuji ti, ty's pravý přítel... A co Karlík?" zeptal se McLaren pojednou. "Nenašli jej ani mrtvolu?"

"Nic, dočista nic, žádné památky po něm."

"To je divné, to je divné!" opakoval si otec ztraceného dítěte.

"Ale tatíka rodině vrátíme," zvolal pojednou radostně. "Tentokráte doopravdy, víš?"

"Tentokráte snad doopravdy," potvrzoval návštěvník.

“Co tomu říkají přátelé, kamarádi, kde jsem se octl?”

“Neříkají nic, poněvadž nikdo nic neví. Mimo mne a tvoji ženu, neví nikdo ani toho nejmenšího kde jsi. My to nikomu neřekneme, poněvadž to nemusí nikdo vědět. Až přijdeš domů a začneš nový život, řekneš lidem, kteří budou zvědaví kde jsi byl, co budeš chtít. Prozatím at si myslí třebaš, že jsi mrtev.”

“Znamenitě příteli,” pochvaloval si McLaren. “At si myslí třebaš, že jsem mrtev. Jen když zase vstanu z mrtvých... A kdy to asi bude? Doufám, že nejdéle do neděle!”

“Oho, kamaráde, tak zlehka to nepůjde. Nejméně pět týdnů zde budeš museti prodlet.”

“Ale vždyť mně nic není! A kořalku již nechci ani vidět.”

“Dokud se neoctneš před salonem, víd! Ne, zde musíš vyčkat několik týdnů, dokud nezapomeš jak alkohol chutná. Na tom se nedá nic měnit. Je to pro tebe a tvoji rodinu.”

McLaren se musil spokojiti svým osudem.

XIV. Tvář v tvář.

Teresell docházel pilně do irského hostince na rohu nedaleko bydliště McLarenových a vyzvídal opatrně co se děje v rodině jeho bývalého přítele. McLaren se již neukázal doma po tři neděle. Nikdo již nepochyboval, že někde zahynul. První nová zpráva, kterou se Teresell o McLarenových dověděl, byla, že stará paní, matka McLarenovy ženy je těžce nemocna a že nevydrží. Rány, jež se v posledních dnech na rodinu její dcery sesypaly, podkopaly co zbývalo z jejího zdraví. Za několik dní šel Teresell staré paní Prošlové na pohřeb. Nebylo to ze soustrasti. Šel tam za tím účelem, aby jej McLarenová viděla, a byla mu vděčnou za účast. Chtěl si již prošlapávat cestičku k jejímu srdci. Ale svého cíle nedosáhl. McLarenová neviděla nikoho z účastníků. Mezitím co vynášeli vychladlé tělo její matky z domu, ležela ve vedlejší světnici ve stavu nedalekém úplně bezcitnosti. Neměla více síly, neměla vůle, cítila se býti jako podřatý strom, oddělený krutým nástrojem od svých kořenů. Sotvaže po částečném oželení ztraceného synáčka dostala radostnější zprávu o svém muži, uzavřeném dosud v sanatoriu, ale jsoucím aspoň prozatím zachráněným, přišla na ni tato další rána, smrt její drahé matičky.

Paní McLarenová nemohla ani jeti svoji matku vyprovoditi na poslední cestu. Právě v den pohřbu roznemohla se těžce. Všechny ty strasti, utrpení, strachy a zoufalství, jež byla prožila, působily na ni ničivě a statná žena zůstala na lůžku jako bezmocný Lazar. Štěstí ještě že tu byla obětavá paní Zdícká, jež docházela k McLarenovým každodenně a spolu s Mamí nemocnou s nevýslovnou péčí obsluhovala. Nicméně zhoršil se stav paní McLarenové během dvou dní tak, že se Zdícký rozhodl jeti do sanatoria pro jejího manžela. Nepřivezl jej na pohřeb jeho tchyně, neuznáváje to za nutné, ale nyní, kdy byl život jeho ženy v nebezpečí, jel proň. Doufal též, že bude mít na stav nemocné dobrý vliv přítomnost jejího muže, uzdraveného, zachráněného.

Něco podobného pomyslel sobě Teresell, když se v hostinci na rohu dověděl, že je s paní McLarenovou zle.

“K čemu by vedla všechna moje práce a všechny moje oběti, kdyby nyní zemřela?” řekl si. “Naposled by zemřela, aniž by věděla, že je její oplakávané dítě na živu... Jistě by to mělo blahodárny účinek na její zdraví, kdyby to věděla. Její skleslá mysl by se vzchopila a pomáhala by tělu bojovat proti nemoci, se kterou si lékař neví rady.”

Teresell poznal, že je jeho povinností, aspoň vůči němu samému, aby nepřišel o kořist, na níž měl tak dobře poličeno, dáti paní McLarenové zprávu o tom, že její Karlíček žije... Vyčká ještě do druhého dne, a nebudou-li zprávy o McLarenové lepší, půjde jí novinku oznámiti. Proč by nyní ještě otálel? McLaren jest již mrtev nebo tak nadobro odstraněn jako mrtev, proč by se tedy nemohla McLarenová dověděti, že v něm, Teresellovi bude mítí vysvoboditele svého dítěte, po případě budoucího ochránce její osiřelé rodiny.

Druhého dne pracoval Teresell pouze donoledne. V poledne, udav nějakou pravděpodobnou záminku, odešel z práce. Na cestě domů se zastavil ve zámém salonu kamaráda Irčana, a dozvědév se, že není u McLarenů nic nového, šel domů. Doma se čistě umyl, převlékl se do lepších šatů, aby udělal nejpříznivější dojem a vydal se na cestu. Věděl, že jako zvěstovatel zprávy o Karlíkovi bude vítán, a to zahánělo všechny jeho obavy.

Na cestě ještě ve dveřích se zastavil. Což bude-li paní McLarenová právě spát, až tam přijde? Nebo nebude-li k vůli jiné překážce moci s ní mluvit? Vrátil se ke stolu, vzal kus papíru, pero, a napsal na lístek:

"Drahá paní McLarenová. Váš zmizelý syn Karlík žije. Dověděl jsem se to včera. Nemohu říci, kde je, ale učiním vše možné, abych jej vysvobodil z rukou lidí, u nichž se nachází, a odevzdal vám jej. Uzdravte se brzy, abyste mohla se z radostného shledání těšiti. Vytrpěla jste mnoho, ale konec vašich útrap se blíží. Zasloužíte si býti šťastnější než jste byla doposud. Doufám, že budete šťastnější. To vám přeje z upřímného srdce

Váš věrný

Joe Teresell.

"Tak, to budu mítí pro případ, že bych s ní nemohl mluvití," řekl si pisatel, jsoucí hrdým, že se mu složení dopisu tak povedlo. Vložil lístek do obálky, tuto do kapsy, a šel.

Když přišel k McLarenovým a zaklepal, přišla mu otevřítí štíhlá, bílá dívka s velkými, modrými očmi, tváře dětské ještě, ale jevící duševní vyspění, které předběhlo skutečné stáří o několik let. Byla to Mamie. Prožila ty všechny útrapy, boje a rozpory se svoji matkou, přemýšlela mnohem více nežli jiné dívky jejího věku, a byla již skoro dospělou osobou v dětském těle. Tvář dívky té předpovídala, že bude dceruška stejně hezkou jako její matka bývala.

Mamie, jež byla právě s nemocnou sama doma, byla překvapena. Znala Teresella, a aniž by určitě věděla proč, pocítovala vůči němu nedůvěru a odpor.

"Odpusťte, myslela jsem, že je to doktor," omluvila se za toho, že jej hned neuvedla dále. "Co si přejete, pane Teresell?"

"Mohl bych mluvití s matinkou?" zeptal se návštěvník sladce, zastaviv se na prahu.

"To asi ne. Musela bych se zeptatí lékaře. Maminka velmi stůně."

"Vím to, že jest nemocna, a nebyl bych přišel obtěžovatí, kdybych neměl cosi nesmírně důležitého oznámití."

Dívka se rozmýšlela, neustupujíc od dveří.

"Je to něco velmi dobrého. Radostná, potěšující novinka, a jsem jist, že pomůžte mamince k uzdravení," lahodil Teresell.

"O tatinkovi?" zeptalo se děvče, jež se bylo dnes dovědělo, že je tatínek živ, zdrav, a že přijde domů.

"Ba ne, něco jiného. Mnohem lepšího."

Dívka nevěděla, proč by měla zabránití přístup poslu dobré novinky a ustoupila ode dveří. Návštěvník drže klobouk v ruce, prošel světnicí a zastavil se na prahu ložnice. V pološeru zahlédl na loži vyhublou tvář trpi-

teiky. Z bledého obličejce zářily chorobným leskem temné oči, zapadlé hluboce ve svých důlcích.

"Teresell," zašeptala nemocná, poznavši přichozího.

"Ano, paní McLarenová, to jsem já. Dovolil jsem si přijít, poněvadž mám pro vás velice radostnou novinku."

"Přišel jste s Johnem?" zeptala se namáhavě pacientka, očekávající svého muže, a domnívající se, že snad tento, usmířiv se s Teresellem, poslal ho s předzvěstí."

"Oh, kdepak s Johnem! Kdo ví, kde tomu konec! Mám pro vás daleko lepší novinku."

Nemocná se opřela o loket a nadzdvihla se na svém loži.

"Jste připravena na vyslechnutí nejlepší zprávy?" zeptal se návštěvník, chtěje ženu co nejlépe vpraviti do nálady.

"Jaká pak jiná zpráva by mohla být lepší, než o příchodu muže," vypravila ze sebe McLarenová.

Teresell se již zlobil, že ta žena přece jenom stále pomýšlí na svého nehodného manžela. Proto řekl ve špatně ovládané zlosti:

"Přijde-li k vám někdo s dobrou zprávou, pak to zajisté nebude o něm, o tom člověku, jenž je všeho vašeho neštěstí příčinou. Tím si buďte jista. A já bych byl ten poslední!"

"A také budeš poslední ze špatných posílů," ozvalo se v tom hromovém hlasem za zády Teresellovými. Tento uskočil jako kdyby jej had byl uštknul a obrátil se bleskurychle.

"McLaren!" uklouzlo mu se rtů.

"Oh, ty padouchu!" zasípěl přichozí McLaren, jenž se byl v předsíni od Mamie dověděl o návštěvě a přiblížil se k ložnici po špičkách právě v čas, aby zaslechl poslední větu Teresellovu, jeho samého se týkající, a skočil po návštěvníkovou hrdle.

McLarenová vykřikla zděšením a sklesnuvši nazpět na lůžko, zavřela oči...

McLaren chytil hrdlo Teresellovo dobře a pevně a smýknul svoji oběti, stojící na prahu ložnice, do vedlejšího, většího pokoje. V tom ale již se hnul ode dveří kuchyně Zdícký, aby zabránil nějakému neštěstí. Marně ale hleděl vyprostiti lapeného ze železných pěstí McLarenových. Muž, jemuž se po několikanedělním odpočinku při racionální stravě vrátila jeho děsná síla, cloumal svoji oběti, drže ji pevně za hrdlo, a při tom trhaně mluvil:

"Tak ty takhle, ty jezevče jeden! Využítkovatí příležitosti, když svět myslí, že je muž mrtev, a přijít těšiti jeho ženu!... Třebas by byla také polomrtvá!... A povídati o muži takové hezké věci, jako že nestojí za to, aby se na jeho památku plivlo! — Nu, to jsem přišel v pravý čas. Já ti dám pěknou novinku!"

Zdícký, hledě McLarenovy ruce odtrhnouti od hrdla Teresellova, zadožil, zapřisahal.

"U všech ďáblů, vždyť jej zaškrtíš, ty jej zabiješ. Ustaň již. Vždyť už je modrý...!"

"Jen ať scepni, mrcha prašivá, úskočná. Jako pes ať pojde v mých rukou, jako pes, jako krysa!"

McLarenová na svém lůžku, se zavřenými očima slyšela to vše, a předpovídajíc hrozný konec zápasu, sebrala všechny svoje síly, a vzpřimivši se na polo vyrazila zoufalým hlasem: "Oh, John! John! Zastav!"

Pěště McLarenovy se otevřely jako na povel. Bezduché Teresellovo tělo dopadlo na podlahu.

McLaren, bled jako stěna, třesoucí se dosud neukrocenou zlostí díval se vyjeveně na práci svých rukou. Tvář Teresellova byla zamodralá. Na krku

byly široké krvavé podlitiny. Vyvalené oči měly skleněný lesk. Z pootevřených úst vystupoval naběhlý jazyk. Příšerný to byl pohled!"

"Co's to udělal!" řekl Zdícký, a sklonil se nad ležícím tělem.

"Já ho zabil!" zašeptal McLaren, sklesnuv na židli, upíraje stále vyjevený pohled k strašné, mrtvolné tváři. "Já ho zabil," opakoval si. "Proč sem ale chodil, co tu chtěl? Proč přišel právě dnes povídati mé ubohé ženě špatnosti o mně?"

Ve dveřích z kuchyně vedoucích, cvakajíc v hrůze zuby, stála Mamie. Teď se odvážíla promluvit. Drkotavým hlasem řekla:

"Pravil mi, že nese mamince tak výbornou novinku, že prý se po ní maminka uzdraví. Jenom proto jsem ho vpustila."

"Dobrou novinku?... Snad by to nebylo... ne, ne, to není možná — a já bych ho byl zabil!" koktal McLaren.

V tom vytáhl Zdícký, jenž byl ohmatával prsa ležícího, nějaký dopis.

"Co je tohle?" řekl.

McLaren, jenž se byl zatím již trochu opanoval, vzal psaní z jeho ruky. Rozbalil je chvatně a četl. Pak zůstal se zrakem na dopis vytřeštěným, se zuby zatatými, až mu boule na tvářích naskočily, jako ohromen.

"To je přes příliš!" řekl konečně. Dopis vypadl z jeho rukou.

Ve dveřích ložnice, opírajíc se o věrže, objevila se vyzáhla postava ženy, s tváří bílou a hubenou jako lice umrlé.

McLaren, probuzen ze svého strnutí šustotem nočního roucha, pozdvihl hlavu a spatřil svoji ženu.

"Ženo, má dobrá ženo!" zaúpěl, povstávaje, aby ji vzal do svého náruči. McLarenová udělala pohyb, jakoby se chtěla zmocnit dopisu.

"Není to zpráva o Karličkovi?" zeptala se šeptem.

McLaren němě pokynul.

"Žije?" zvolala žena pronikavým hlasem.

"Ano, žije," odvětil její muž.

"Kde je, rychle, kde je, honem!" křičela McLarenová, shýbajíc se pro psaní. Byla by upadla k zemi, kdyby ji byl muž nezachytil.

"To nevím, to tam nenapsal."

"A kdo nám to řekne, Kriste Ježíši, kdo nám řekne, kde je?" volala zoufalá matka. "Snad ho vzkřísíme," hádal McLaren.

Zdícký, jenž byl dosud skloněn nad tělem a ohledával je, se teď vzpřímil. Pohlédnuv zpřima na McLarena, zavrtěl smutně hlavou.

"Mrtev?" zeptal se sotva slyšitelně McLaren.

"Mrtev," padla odpověď.

"A já jeho vrahem, já vrahem!" zaúpěl McLaren.

"Oh, kdo nám nyní poví o Karličkovi!" To žena vrahova, potácející se zpět k svému lůžku tak zaúpěla.

"Kde je můj Karliček, kde je moje dítě," bědovala, zabořujíc v zoufalství hlavu do podušek.

XV. Na žebrotě.

Čas utiká. Ani se nenaděješ, a rok, dvě léta přeletí přes tvoji hlavu. Ať rádi — jako ti mladí, kteří se nemohou dočkatí života — nebo neradí — jako všichni ostatní — stárneme všichni. A čas utiká, zůstáváje lhostejným k těm, kteří by se rádi připjali na každou minutu, na každou hodinu, kteří se celou svoji bytostí vzpírají tomu nezměnitelnému zákonu stárnutí.

Uplynula téměř tři léta od doby, co se sběhly na březích Chicažské řeky tuto vyličené události.

Na jednom z živých rohů vnitroměstského distriktu, na hlučném místě, kle od noci do noci otřásá vzduchem hřmění vlaků zvýšené dráhy, přejíždě-

dějících přes výhybku, i rachocení dráhy pouliční, nedaleko obrovského portálu nejnovějšího v té době chicažského nádraží, z něhož každou chvíli vyhrne se dav lidí, kvapících, spěchajících, rozcházejících se do různých částí města, na tomto živém místě, kde za hodinu přejde mnoho tisíc chodců, pozastavovali se lidé nad zvláštním, ponurým a tklivým obrázkem.

Na kraji chodníku, opřena o jeden ze železných sloupů nesoucích zvýšenou dráhu stávala chorobně vyhlízející žena s velkými černými brýlemi na očích. Patrně byla slepá, neboť nepohnula hlavou ba ani svaem své tváře, ať se kolem dělo cokoliv. Obličej ženy té byl napuchlý, ale popelavá barva jeho svědčila o tom, že plnost tváří těch není zdravá. Vlasy, špatně urovnané, měly onu nepojmenovatelnou barvu vypráhlé ornice, nebo starého suchého provazu.

Žena ta měla svoji levou ruku položenu na rameni malého hochu, jehož stáří by bylo bývalo těžko odhadnouti, a jehož vzhled skytal ještě žalostnější pohled. Hošík byl mrzáčkem, nad nímž se musilo i nejzatrvelejší srdce ustrnouti. Blbá tvář, bezlesklé, úplně bezvýrazné oči, pootevřená ústa, to vše svědčilo, že jest to tělo oživeno pouze zvířecí bytostí, nemající při sobě pranic lidského. A k tomu byly ručky nebohého tvorečka hrozně znetvořeny, jako nějakou nemocí pokrrouceny, s prstíčky jako zakrnělými a v divné směsici do sebe zapletenými.

Každý, kdo se do tváře a na ruce tohoto tvorečka podíval, byl jat utrpělostí a téměř každý sáhnul do kapsy. Slepá žena opírala se jednou rukou o rameno hochovo a v druhé držela malý plecháček, jehož dno po celý čas nepřestalo se ozývatí kovovými nárazy. Centy, jednotlivé, po dvou i po třech, niklové pětníky jen pršely do plecháčku v ruce slepé ženy, mnohdy i stříbrný desák a nezřídka i těžký čtvrt dolar skanul z ruky roztesknělé tím pohledem osoby do plecháčku.

Slepá žena přesypala chvillemi obsah nádoby do velkého koženého kapsáře, ukrytého příhodně pod cipem ošoupaného kabátu. Na své stanovisko přicházela žebračka se svým průvodčím pravidelně o jedné hodině odpolední a odcházela o páté hodině večerní. Stávala vždy na tomtéž místě. Žádný policista ji nikdy neodháněl, ani ji neobtěžoval. Ostatně byl by se se zlou potázal, neboť kde kdo, by se byl nešťastné žebračky zastal, a policistovi bylo by zažiti trpkou čtvrtodínku.

Denně o jedné hodině přicházela slepá žebračka volnou chůzí, majíc ruku položenu na rameno blbého mrzáčka. Kdo tyto dvě osoby při chůzi pozoroval, nemohl rozoznati, zda vede chlapec slepou nebo zdali tato mrzáčka před sebou postrkuje.

Jednoho dubnového odpoledne ubíralo se po chodníku oné hřmotné ulice před průčelím velkého nádraží několik děvčat. Jedna z dívek se zastavila před dvojicí žebračků, a otevřevši svoji ruční kabelku, hledala nějakou drobnou minci. Její družky se zastavily rovněž. "Zdali pak by to člověku srdce neutrhlo, pohled na takovou bidu," řekla jedna a vhodila do plecháčku slepé ženy pěták. Ostatní děvčata podarovaly mrzáky centem nebo dvěma každá, a všechny pohromadě se ubíraly dále.

"My si tak často naříkáme nad svým osudem," pravila jedna, jež své družky o půl hlavy převyšovala, "a ani si při tom nevzpomeneme, že jsou na světě tvorové tisíckrát nešťastnější nežli my. Nám je hej. Můžeme pracovati, a ať dobře nebo špatně, uživíme se přece. Ale co si má taková ubohá ženská počítí? Sama je slepá, a ještě má na starosti chudáka, blbého mrzáčka."

"Nu, na štěstí je ještě dost soucitných lidí na světě. Hledte, z nás žádná není bohatou, a přece jsme jí daly dohromady pěkných pár centů. A ti bohatší dávají více."

“Některí lidé jinak nedají nežli nežli nejméně po pětáku,” řekla jiná.

“Což je to všechno platno, je to přece jen neštěstí, a člověk nemá srdce z kamene. Já když něco takového vidím, tak musím nějaký cent dát, když bych neměla mítí druhého dne na oběd.”

V té chvíli vysypala slepá žena plecháček do velkého koženého kapsáře ukrytého pod cipem ošumělého kabátu. Dnes již po osmém.

Jedna z dívek, ona největší, jež byla zároveň nejhezčí ze všech, vrátila se po chvíli k průčelí nádraží. Zdálo se jí, že jí něco táhne znovu v to místo. Když se se svými družkami, s nimiž šla dnes z práce trochu dříve nežli v jiné dny, a poprvé touto cestou, rozešla na nejbližším rohu, odkud se dala každá jinou cestou k domovu, vrátila se k žebrákům. Postavila se před průčelí, odkud mohla zcela dobře vidět na oba mrzáky, a dívala se na ně chvíli. Zajímala ji tvář toho hošika. Po chvílce zavrtěla zlehka hlavou a řekla si:

“Je to divné! Když jsem šla okolo poprvé a zahlédla jsem tu hošíkovu tvář, tu mně bylo, jakobych byla v zablesknutí viděla našeho nebohého Karlička. Vskutku je mu ten hoch trochu, trošičku podoben. Ovšem až na ty vlasy a ty ruce. Karlík měl vlasy načervenalé, kdežto tenhle je pěkně černovlasý. A ručky měl úplně zdravé... Je to divné, jak se někdy podoba shoduje.”

Za několik dní šla hezká, štíhlá dívka opětně kolem, tentokrát sama, a zase se před žebračky na chvíli zastavila. Dívala se na ně několik okamžiků, asi s tímiž pocity jako poprvé a šla zase dále k domovu. Od té doby chodila kolem téměř každodenně, a vždycky si se zájmem všimla hošika slepé ženy. Centů ze svého skrovného výdělku již do plecháčku neházela, poněvadž viděla, že se peníze slepé ženě přímo hrnou. Poznenáhlu přicházivala k poznání, že takováhle žebrota může býti zcela výnosným zaměstnáním, a dle počtu dárců, kteří se během několika krátkých minut u ženy zastavili, aby jí dali nějakou almužničku, odhadovala v duchu, jaká suma se za několik hodin v plecháčku sejde.

Jednoho odpůldne, když šla kolem slepé ženy a hošika a podívala se na tohoto, zarazila se sličná divčína. Ale vzpamatovavši se ihned, pooděšla k rohu budovy, kde nepřekážela chodcům po chodníku spěchajícím, a zahleděla se v úžasu k mrzáčkoví.

Ano, nemýlila se. V jeho černých vlasech, na nepříkryté hlavě zahrávalo tu a tam některé vláknko temným zlatem. Tak jako když se obarvené ryšavé vlasy po delší době proklubávají k svému pravému odstínu.

Štíhlá dívka zatajila v sobě dech. Skráně její se zarosily potem úsilovného přemýšlení. Srdce jí v nadrech bušilo jako kovadlina. Zašla do vchodu nádraží, a odtud, stojíc v rohu, za skleněnýma dveřmi, pozorovala žebračku a hošika dále. Pojednou se obrátila, vešla do před síně nádraží, vstoupila do jedné z telefonních budek, vložila do strojku niklový pěták a vyvolala nějaké číslo. Když se dočkala odpovědi, řekla: “Nerada vás obtěžuji, paní Vodrážková, ale mám na vás prosbu. Já jsem Mamie McLarenová. Vyřiďte, prosím, mamince, nebo k ní někoho pošlete, že dnes asi přijdu o něco později domů, aby neměla starost. Dostala jsem zvláštní práci, která mi vezme třebaš několik hodin. Děkuji vám.”

Pak spěchala znovu ke skleněným dveřím, a stála tam až do chvíle, kdy žebračka naposled vysypala obsah plecháčku do brašny, a postrkujíc hocha před sebou, dala se na cestu k domovu.

Štíhlá divčína následovala žebračku ve vzdálenosti asi jednoho bloku. Ani nedávala pozor, jakými čtvrtěmi se ubíraly, neviděla toho, že opustivše živý obchodní distrikt octly se v ulicích, jež byly oživovány pouze chodci ubírajícími se tudy z práce, většinou černochoy. Konečně zapadly do něja-

Silná dívka se zarazila při pohledu na hošíkovu hlavu.

kých ponurých ulic nedaleko zvýšených tratí železné dráhy, kde šly po bídném, blátivém chodníku kolem zasmušilých, spustlých domů. Na ulicích bylo téměř liduprázdno a objevil-li se tu někdo, byl to zpravidla černocho nebo černoška. Výjimečně bylo tu viděti i osoby světlejší pleti, ale ty nedělaly pranic lepší dojem nežli lidé tmavě zbarvení. Všichni chodci dívali se na cizé děvče, na němž na prvý pohled bylo poznati, že do tohoto okolí ne-náleží, s jakousi lačnou zvědavostí.

Divka ale nedbala toho všeho. Nebyla nikdy před tím v této části města, nevěděla kde je. Šla jen slepě za žebračkou s hošíkem. Chtěla ji vystopovati, přepadnouti ji u ní doma, zeptati se jí odkud toho zmrzačeného hošíka má, vzíti ji jej, vyrvati ji ho, bude-li zapotřebí, i násilím... Nyní již viděla, že žebračka není slepá, že není vedena hošíkem, ale že ho sama vodi. Pokud šli živými ulicemi, šla žena ta zvolna, majíc ruku na hochovu rameně, jakmile ale zapadli do těchto příšerných ulic, kde byla bezpochyby domovem, zrychlila žebračka svůj krok, a chytivši hošíka za ruku, vedla jej, či vlastně vlekla jej za sebou.

Konečně přišli k uzounké uličce mezi dvěma domy, právě naproti kolejím dráhy, v takové zapadlině, kde se vše zdálo hrobově smutné. Žebračka, vlekouc hocha za sebou, vešla do uličky. Divčina přidala do kroku a octla se před uličkou právě v okamžiku, když žena s hochem vystupovala po několika schodech ku dveřím jakéhos malého zadního domku, odděleného od přední, dvouposchoďové, a jak se zdálo úplně opuštěné budovy malým dvorkem, kde bylo v hrozném nepořádku naházeno různého harampádi a smeti. Divka se zastavila na chodníku a chvílku váhala, má-li falešnou slepou následovati.

"Ano, musím se dovědět ještě dnes se vši určitostí, je-li to on nebo ne," řekla si konečně a vstoupila do uličky. Mezitím zašla žebračka se svým svěřencem do dveří zadního domku. S tlukoucím srdcem, ale s pevným odhodláním vystoupila dívka po schodech k týmž dveřím a zaklepala na ně. Tyto se v okamžiku otevřely a v nich se objevila tatáž žena, jež byla před chvílí do nich vstoupila, ale značně změněná. Neměla více na očích černých brejlí, a měřila si neznámou dívku od hlavy do paty nevlidným pohledem ostrých očí. Návštěvnice nevěděla co říci, a koktala chvílku, nežli ze sebe vypravilasouvislé slovo.

"Odpusťte, pani... chtěla jsem, prosila bych... ráda bych se dověděla o hošíku, jenž sem byl právě přiveden, jenž sem přišel s vámi... nebo s jinou ženou... ta druhá..."

"Vstupte dále!" přerušila ji žena s popelavou tváří a pichlavýma očima.

Divka u dveří se rozmýšlela okamžik. Ale když viděla, že uvnitř světnice není nikoho, nežli tato žena chorobného vzhledu, malé postavy, a pak vzadu u zdi nehybně stojící, blbě vypadající hoch, dodala si odvahy a postoupila do světnice. Zde ji ovanul těžký, nechutnými výparý prosycený vzduch.

"Tak co si přeje slečinka," zeptala se žebračka, stavic se před návštěvnici.

"Byla bych ráda, kdybyste mi laskavě řekla něco bližšího o tomto hošíku, a nechala mne s ním promluvití," odvětila dívka.

"Ten nemluví, protože je němý, a já nemám co bych komukoliv o něm vysvětlovala," řekla úsečně žena.

"Němý!" opakovala si užaslá dívka, pohlížejíc se zaslzeným okem k hošíku. Pak se zeptala: "Ten hoch ale není váš, nebo je?"

"Já nemám co bych komu o něm vysvětlovala. Ten hoch je můj a nikomu po něm nic není!" odsekla megera.

Divka ale nebyla touto odpovědí spokojena. "Ráda bych s ním několik slov promluvila. Dovolíte mi?" zeptala se znovu.

"Co bych já dovolovala? Ten hoch mluvití nemůže, ani neslyší co se mu povídá, a ostatně není tu zapotřebí žádných řečí. Jaké pak vyptávání. Hleďte ať jste venku, a co nejdále odtud."

Divka ale, jež byla tvář hochovu nepřestala pozorovati, pokročila pojednou k tomuto, nedbajíc ženy, jež se pokusila ji zastavití, chytila jej za rameno, a dívajíc se mu zblízka do očí, zvolala vzlykavým hlasem, v řeči ženě neznámé:

“Karličku, Karličku, Čáli! Je to pravda, že neslyšíš a nemluvíš?”

Hoch pohnul hlavou, ale neodpověděl. Jeho bezvýrazné oči upíraly se s blbým výrazem k tváři dívky, jež vybuchla v pláč.

Stihlá dívka, Mamie McLarenová, Karličkova sestra, nabyla nyní jistoty, že se nemýlíla. Viděla tvář Karličkovu zblízka, poznala odstín jeho očí, i zlatou barvu vlasů, na černo nabarvených, a na části povyroslé od doby, kdy byly posledně barveny, v pravé barvě se jevicích... Byl to Karliček, ale změněný, zmrzačený, o rozum připravený Karliček. Oh, jak zapláče maminka, až jej uzří v takovém stavu!

XVI. Pohled nazpět.

McLarenova Mamie byla nyní téměř živitelkou rodiny, totiž své matky a bratříčka Jenika. Otec její, McLaren, dříve kdesi na východě, přispíval také časem na živobytí své rodiny, ale příspěvky ty byly nepravidelné a skrovné.

Když se McLaren v nešťastný den svého setkání s Teresellem u lože své manželky vzpamatoval ze svého zaslepení, dal si otázku, co nadále dělati. Poznal, že se ve chvíli neovládaného vzteku stal vrahem muže, jenž přinesl matce Karličkově zprávu, že její oplakávané dítě žije, a stav se vrahem, že poštlal na sebe zákon a spravedlnost.

Při činu ale nebylo nikoho mimo členy jeho rodiny a Zdíckého, proto nebylo strachu před okamžitým prozrazením.

Zdícký sám po krátké úradě rozhodnul co třeba činiti.

“Několik let vězení by tě neminulo vzdor všem polhčujícím okolnostem,” řekl. “Strachy a hanba by tvoji ženu dobily. To je zbytečno. Nikdo mimo nás nemá tušení co se tu stalo. Do zítřka můžeš být na sta mil od Chicaga, kde se pod cizím jménem ztratíš jako kapka vody v moři. Já zítřa půjdu věc sám udati, dám mrtvolu odvéztí a podám soudu takové vysvětlení, aby nebyla tvoje žena obtěžována.”

“A což Karliček, kdo bude hledati Karlička, jenž je na živu a v moci cizích lidí?” namítal McLaren.

“Myslíš, že by tě porota nechala na svobodě proto, abys mohl Karlička hledati?” zeptal se Zdícký. “Bude-li možno jej naléztí, nalezneme jej my, kteří tu zůstaneme, a po čase se jistě poměry upraví, tak abys se mohl k rodině vrátiti, nebo ji povolati někam za sebou a žiti s ní šťastně.”

McLarenová, ležící již opět na svém lůžku, s očima zavřenýma, ale poslouchající pozorně co se mluvílo, zavolala k sobě Johna slabým pokynem ruky. Když se k ní naklonil, řekla mu:

“Poslechni Zdíckého... Mluví moudře. Prehni... Já budu žiti. Vždyť Karliček žije, a musíme ho najítí. Budu žiti a shledáme se zase. Buď s bohem...”

Druhého dne, když byl McLaren již ve kterémś menším městě státu New Yorku, a hledal tam pod zcela jiným jménem práci, šel Zdícký na policejní stanici oznámiti, že v jedné ze dvou ložnic bytu McLarenova leží mrtvola muže jménem Josef Teresell. Oznámil též, že Teresell přišel obtěžovati těžce nemocnou ženu McLarenovu, že se k tomu muž právě hodil a v nastalé rvačce zrádného bývalého přítele zabil. Policie mrtvolu odvezla, po uprchlém vrahovi zahájeno pátrání, jež nevedlo k žádnému cíli, a za několik týdnů již na McLarenova a Teresella sotva kdo vzpomněl.

McLarenová se poznenáhlu pozdravovala. Vědomí, že je Karlík na živu a potřebuje záchranu, jí sililo a vzpružovalo. Jakmile jí to bylo možno, odstěhovala se se svými dětmi za obětavé pomoci Zdíckých z bytu, v němž každý kout v ní vyvolával trapné vzpomínky. Zdíckých, ač nebyli sami bohatí, podporovali nešťastnou rodinu ze všech svých sil.

Za čásek začaly přicházeti z východu menší částky peněz, zasílané na Zdíckého, ale určené pro rodinu McLarenovu. Nebylo toho mnoho, ale vypomohlo to z největší bídy. Bylo viděti, že McLaren pracuje, dělá dobrotu a nezapomíná na svoji ženu. Po roce vystoupila Mamie ze školy a vyhledala si místo. Nerada vzdala se svých plánů na vyšší vzdělání. Ale nutnost toho vyžadovala, a děvče šlo ochotně. Začala vydělávati, a poněvadž byla děvčetem velice bystrým a pracovitým, byly její výdělky brzo takové, že byla rodina před bídou zabezpečena. Pani McLarenová, ač se pozdravila tak dalece, že mohla obstarávati domácí práce, nenabyla nikdy té síly, aby mohla jíti za výdělkem. Nebylo toho ostatně již zapotřebí... Jediné, co jí nyní trápilo, bylo, že při všem možném pátrání nemohla najíti nejmenší stopy po zmizelém Karlíku. Tak uplynula téměř tři léta...

Karlík se mezitím stal majetkem jiných lidí. Jeho pány stali se Ted Pet a jeho společníci Lucy. Funny Samovi a jeho družce Maud, jimž připadnul, když se on Teresell po několika nedělích nepřihlásil, a výživné zaň nepřinesl, nebylo dopřáno těžiti dlouho z toho "kapitálu", starým Dingem k zbuzování hluboké soustrasti upraveného. Aby se sami uchránili před stiháním, když se přece někdo po hochovi sháněl, odstěhovali se prví jeho majitelé do jiné části města, a když jim "profesor" vrátil mrzáčka "upraveného", odjeli s ním do St. Louisu, poněvadž si v Chicagu přece netroufali s ním na živé ulice vyjít. Teprve po roce, když byli přesvědčeni, že se po mrzáčkovi nikdo více píditi nebude, a když jim v St. Louisu nešlo hnusné řemeslo tak jak očekávali, vrátili se do Chicaga.

Zde teprve se přesvědčili, že starý Dingo nelhal, nazýváje hoča kapitálem. Funny Sam, stavící se hluchoněmým, chodil s hochem od domu k domu, od hostince k hostinci a přinášel domů z každé pochůzky tučný výtěžek. Pak doma s Maud pili až vše propili, načež se vydal "hluchoněmý" se svým malým průvodčím na novou cestu. Jednoho dne ale sedla na Maudu třestívka. Funny Sam, mající právě přemíru alkoholu v sobě, ji chtěl vyhnati ďábla z těla ranami holí, a podařilo se mu to tak důkladně, že odvezli Maud do nemocnice polomrtvou. Křik týrané ženy přivolal policii dříve nežli mohl surovec pomýšletí na útek, a tak se dostal Funny Sam přece jednou na dlouhou lhůtu do žaláře, neboť Maud z ran, jež jí dal její druh do hlavy, nadobro sešilela.

Malého blbečka by byli policisté, kteří přišli do domu dělati pořádek, odevzdali k juvenilnímu soudu, náhodou ale přišla k tomu Maudina přítelkyně Lucy, a ta slíbila policistům, že se ubohého, opuštěného sirotečka ujme. Ti byli rádi, že mají o jednu cestu a starost méně, a ponechali hoča ochotně ženštině.

A Lucy se ho ujala. Za několik dní objevila se na rohu živé ulice u sloupu zvýšené dráhy známá nám slepá žebračka s blbým hochem a stávala tam každodenně až do dne, kdy jí Mamie následovala do jejího bytu. Čáli, nazvaný nyní Judy, stal se ještě výnosnějším majetkem v rukou proňhané Lucy.

Lucy a Ted Pet nepropijeli všechno co jim žebrota s hochem vynesla. Ačkoli si popřávali požitků do sytosti, šetřili přece, neboť touhou jejich bylo zaříditi si v pochybném onom distriktu noční hostince. Proto spořili. Peníze sobě uschovávali do příhodné skrýše v ložnici ve zdi za skříní. Měli tam již několik set. Byli přichystáni, že až budou chtiti nynější živnost zaměnití za jinou, prodají blbečka někomu kdo z něho bude chtiti na dále těžiti, a dostanou zaň pěknou sumičku peněz. Professor Dingo, jenž úspěchy svého odchovance, Judyho, pilně sledoval, a byl na ně hrdým, jim jistě dohodí někoho, nebo odkoupí hoča sám, aby jej s výdělkem znovu prodal.

XVII. V doupěti otrokářů.

Tak si stály věci v onen večer, kdy vešla Mamie, přesvědčená již, že se jí podařilo bratříčka vypátrati, do příbytku Lucyina.

Lucyí začala přítomnost té dívky znepokojevati od té chvíle, co tato promluvila na hochu cizí řečí. Viděla již že bude museti svěsti o výnosného blběčka boj, nebo s ním utéci, leda by se jí snad podařilo dívku přesvědčiti, že se mylí. Obrátila tedy pojednou, a začala návštěvnici vysvětlovati, že je to syn její sestry, jenž je od narození hluchoněmý. Ona že se ho ujala, a aby jej mohla vyživiti, že s ním chodí na žebrotu, jsouc sama přestrojena za slepou, poněvač to více vynáší.

Mamie byla ale již přesvědčena, že má před sebou svého bratříčka, zmrzačeného, o schopnost řeči připraveného, svého stavu nevědomého, ale tím více vysvobození z tohoto pelehcu, z těchto rukou potřebujícího. Nicméně uznala za vhodné dáti se na oko přesvědčiti touto ženou, a odejiti. Pak ale chtěla co nejrychleji běžeti na nejbližší policejní stanici, dáti ženu zatknouti, a vyrvati tak nebohé dítě z jejích spárů.

"Je to možno, že jsem se mylíla," řekla ženštině, stírajíc slzy se svých tváří. "Odpusťte mi, že jsem vás obtěžovala. Před několika lety ztratil se mi bratříček, a myslila jsem zprvu, že to je on. Ale teď vidím, že jsem se mylíla..."

S těmi slovy zaměřila ke dveřím, jež jí chtěla Lucy otevřítí. V té chvíli ale zarachotil zámek, dveře se rozlétly, a v nich stanul Ted Pet. Zarazil se, spatřiv cizí, sličnou dívku ve svém doupěti, zabranou v rozmluvu s Lucyí.

Žena, již zval svoji sestrou, k němu přistoupila a potichu mu dávala nějaké vysvětlení. Té chvíle chtěla využítkovati Mamie aby se vytratila, a zaměřila ke dveřím. Ale Ted Pet, jenž jí nespouštěl s očí, odstrčil Lucy a zastoupil dívce cestu.

"Počkejte zde," řekl bez okolků, "až se dozvim, co jste tu chtěla."

Mamie, jež se začala třásti strachem před divokým pohledem tohoto muže, sklesla na židli a dala se do pláče.

"A ty bys ji nechala odejiti?" mluvil Ted Pet k své družce potichu. "Ty myslíš, že ti uvěřila? Kdo ti za to ručí, že se nevrátí za půl hodiny s policií, a že nám Judyho nevezmou?"

"Nu, a co chceš dělati? Přece si ji tu nemůžeš nechat, nebo ji sprovoditi se světa? Myslíš-li, že se vrátí s policií, nezbyvá nám nic nežli sebrati kluka a naše peníze a odkliditi se z Chicaga."

Ted Pet neodpovídal. Měřil si pozorným zrakem dívčinu, pozoroval ladně rostlou postavu dívky, nyní na židli shroucené, obdivoval silný vrkoč krásných hnědých vlasů stočený do prostého účesu a obličej jeho se pojednou roztáhl k šerednému úsměvu.

"To si myslíš ty!" řekl k Lucyí. "Já zase vím něco jiného, co se dá s takovýmhle poupátkem udělati, aby po něm ani kohout nezakokrhal. A ještě nám to vynese peníze... Víš již, co udělám. Ty ji tady dobře hlídej, a dej pozor ať nedělá žádný zbytečný hluk. Já budu zpět za půl hodiny, a možná, že obohatíme náš poklad o nějakou stovku. Ted Pet nenosí nadarmo hlavu mezi rameny."

S těmi slovy vyšel Lucyin společník ze dveří, jež za sebou zamknul.

Lucy pochopila ihned co její druh míní, a změnila dívčinu vítězným pohledem.

Mamie, jež povstala, aby vyšla také ven, jakmile viděla, že hrozný ten chlap odešel, sklesla zpět na židli, když zaslechla zarachocení zámku. Ale hned se zase vzchopila. Přistoupila k ženě a řekla hlasem, jemuž se snažila dodatí pevnosti:

“Pusťte mne ven! Vy nemáte žádného práva mne tady vězniti!”

“Zůstaňte sedět, slečinko, a nepovídejte mi k čemu máme právo a k čemu ne,” usklíbila se ženština, a sahla po háku od kamen, jakoby se chtěla ozbrojit pro případ, že by se dívka domáhala své svobody mocí. Mamie se rozhlížela, snažíc se najítí také nějakou zbraň, již by si mohla volnost vybojovatí, ale Lucy napráhla na ni železný hák a zvolala:

“Jak se pro něco sehněš, srazím tě jednou ranou k zemi. Tady si sedni a ani nemukej, nebo...”

Nešťastná dívka poznala z tonu slov, že to krutá žena myslí doopravdy. Podvolila se nutnosti. Odhodlala se tedy vyčkati co se bude dále dítí, a při tom chtěla využítkovatí každé příležitosti, již by si mohla ku svobodě dopomoci. —

Mezitím co se toto dělo, uložil se blbý hošík na jakési nízké lože u stěny stojící, jakoby ničeho neviděl a neslyšel. Ve světnici se rychle stmívalo.

Byla již úplná tma, když se Ted Pet vrátil. Nepřišel sám. Nějaká žena, jejíž šaty šustěly hedvábím, přišla za ním. Lucy se zdvihla, rozsvítila petrolejovou lampu a postavila ji na stůl. Mamie, jež úzkostlivě pozorovala co se bude dítí, viděla, že přichozí žena byla bohatě oděna, na hlavě měla velký klobouk s drahými pštrosími pery. Tváře její zdály se býti silně nalíčený. Jak si volnými pohyby svlékala rukavičku, zasvitly na jejích prstech jiskry různobarevných kamenů, mezi nimiž diamanty převládaly.

“Hm, tak tady je ta divčína,” řekla zamženým hlasem, prohlížeje si zajatkyňi pozorně od hlavy k patě.

Dívka se vztýčila a sepnuvši k neznámé ženě ruce, zvolala:

“Pomozte mi odtud, drahá paní, pomozte mi, ti lidé mne tu vězni!”

Paní si divčína zvolání nepovšimla. Poobrátíla se k Ted Petovi a jeho družce a řekla polohlasně, v jakési hantýrce, již dívka s polovice nerozuměla:

“Pěkná holka, hezoučká postava. Ale k sobě ji vzítí nemohu. Tady v Chicagu je to přece jen nebezpečné. Neustála by v pokusech, dokud by se nedostala na svobodu, a pak by bylo zle s námi všemi. Ne, zde ji nenechávejte. Pak tišším hlasem dodávala: “Dám vám ale adresu do Springfieldu, na moji přítelkyni. Dopravíte-li kůzlátko tam, dostanete zaplacenou cestu a nejmiň stovku k tomu. Já sama bych dala dvě stovky na tom místě, ale bojím se. Mrs. Leister ve Springfieldu si s ní bude věděti lehkou rady. Za týden bude z rebelantky nejpokornější ovečka. Ta už takových zkrotíla.”

“Ano, ale jak jí poslatí do Springfieldu! To je nemožno. Ta holka se dá na útěk jakmile ji vyvedeme na ulici, a bude křičet jako by ji na nože bral. To bychom si dali!” namítla Lucy.

“To nech na starosti mně. O to já se postarám,” řekl Ted Pet, jenž si měřil urostlou dívku zálibnými pohledy. “Vše, co uděláš, jest, že půjdeš zítra hned ráno koupití pro ni černé, smuteční šaty. Černý klobouk s hodně hustým závojem také. Oblečeme ji do toho, já se také obleku do černého, a pojedeme jako na funus. Plakat si bude mocí po cestě, jak jí bude líbo. Při tom se ale postarám, aby ani hubu neotevřela. Ostatně pozná, že s námi nejsou žerty ještě nežli vykročí z tohoto domu.”

“Tak je to v pořádku!” pochválíla Peta bohatě oděná návštěvnicka, a přidávši potichu ještě nějaká poučení, odcházela. Ted Pet ihned za ni zamknul dvěře.

Dívka se dívala jako ve vyjevení za tou skoro vznešeně vypadající dámou, jež tu rozmlouvala s žebračkou a s příšerným trhanem jako se sobě rovnými. Pojednou projela hlavou divčínou hrozná myšlénka. Mamie se zachvěla od hlavy do paty. Napadlo jí slovo, jež často slýchávala, jež velmi často vidávala v časopisech. Slovo děsného významu pro mladou nevínnou dívku.

“White Slavery — bílé otroctví! Budeš prodána za bílou otrokyni,” šleho jí myslí. Srdce její sklíčilo se nevýslovnou úzkostí. Oh, kam to jen zapadla, kam se dostala! Co si počne její matička, která jistě již nyní trne strachy, co si počne, když se jí ani zítra nevrátí, a snad nikdy, nikdy více?

Mamie byla odhodlána raději zemřít nežli se nechati odvléci někam do otroctví. Nevěděla mnoho o tom, co slovo to znamená, ale pocitovala před tím neskonalou hrůzu a hnus. Vyděšený pohled dívčiny zalétal chvílemi do rohu, kde se na svém nízkém lůžku hoch zase posadil. Dělal nyní rukama divné posuňky. Jeho obličej zůstával při tom stejně bezvýrazným a ani hláška nepřecházela přes jeho rty. Mamie nevěděla co chce, ale Ted Petova družka to věděla. Hošík měl hlad.

“Jen počkej, až budeme mít čas se s tebou zabývat!” křikla naň. “Dnes máme důležitější věci před sebou.” Po chvílce mu přece ale hodila kus

“Pomozte mi odtuš, drabá paní, ti lidé mne tu vězní!”

chleba a kus nějaké uzenice. Hoch svýma zmrzačenýma ručkama obě sebral, a dal se lině do pojídání.

Mamie na židli nedaleko zamčených dveří sedící plakala a přemýšlela. Ale všechny její myšlenky nevedly k žádnému cíli. Nevěděla co se s ní bude dít, poněvač z řeči kumpánů nerozuměla ani každému pátému slovu, a proto si nemohla vypracovávatí žádný plán obrany.

Lucy a Ted Pet zasedli ke stolu a dali se do jídla nějaké na rychlo upravené a ne příliš lákavě vonící krmě, již zapíjeli lahvovým pivem. Megera pozvala i dívku ke stolu, ale tato se nehnula se svého místa. Byla každého pomyslení na jídlo vzdálena na tisíc mil.

Po večeri zeptala se Ted Petova družka: "Kam ji uložíme?"

Pet se k Lucy naklonil a něco jí šeptal. Tato odtrhla svoje ucho a pleskla jej přes tvář. Trhan se dal do smíchu a mluvil cosi polohlasem dále. Lucy vstala a odnášela sporé nádobi se stolu.

"Tady mi pojd' mýti nádobi!" zavolala na dívku pánovitě.

Mamie sebou trhla překvapením a vzdorem, ale pak si vzpomněla, že při tom bude mítí příležitost obhlédnoutí lépe byt, a snad i přijít na něco, co by jí mohlo posloužití k útěku. Šla tedy k vodnímu kohoutku, kde bylo otlučené nádobi složeno ve plechové vaničce, zvané "sinkem" a otřásajíc se ošklivostí, vzlykajíc neustále, vyhrnula si rukávy, vzala si jakýsi hadr před sebe, a dala se do práce, již byla z domova — za jiných okolností ovšem — zvyklá.

Pokud mohla vidětí, skládal se byt pouze ze dvou místností. Tato velká světnice, v níž byly i kamna i "sink", a vedlejší, jež byla bezpochyby ložnicí Ted Petovou a Lucyinou. Celý byt byl vyvýšen o několik schodů nad úrovní dvorku, a vzdálen ulice, tak že na vyskočení oknem nebo jen volání o pomoc nebylo pomyslení. Bylo slyšetí, jak po blízké železniční trati se každou chvílí s dunivým rachotem přehnal vlak.

Mezitím co se Mamie po očku rozhlížela, mluvili Ted Pet a jeho družka u stolu stále prudčeji. Jejich rozmluva začala se podobatí vádě. Žena již svého druha překřikovala.

"A já ti povídám, že ti rozbiju hlavu, jestli se o to pokusíš," zvolala pojednou.

"A já zas tobě povídám, že budeš pěkně zticha, a ani nemukneš!" křikl muž, udeřiv pěstí do stolu, až lampa poskočila.

"Nemysli si, že tě nedovedu zkrotití," ječela Lucy.

Ted Pet jí odpověděl drsným zakléním spojeným s nadávkou, a vstav, učinil dva kroky směrem ke kuchyňskému stolku, kde stála strachem se chvějící Mamie. Lucy vyskočila a vrhla se naň ze zadu jako tygřice. Chytla jej jednou rukou za límec kabátu, druhou za vlasy a křikla mu do ucha:

"Vydrápu ti oči, roztřískám ti hlavu."

Ted Pet se ohnal, setřásl se sebe ženu, a jedním rozmachem ji odhodil od sebe.

"A já ti ukážu, že si mohu doma dělatí co chci," zařval při tom.

Žena odlétla a padla zády na hranu stolu. Tento se nahnul, a lampa, zapotáčevisi se, skácela se k zemi.

Nikdo nepozoroval v té chvílí, že se na nízkém lůžku v koutě světnice vztýčila postava malého hocha, a vzduchem že se míhlo dvě malých zmrzačených rukou. Hoch seskočil se svého lože a mžikem byl pod ním.

Ve světnici se udělala tma. Ale ve chvílí se zase rozsvítilo. Rozsvítilo se příšerným mihavým světlem, vycházejícím od dlouhých jazyků plamene, šířících, rozlézajících se po podlaze. Plameny sálající z rozlitého petroleje běžely k té straně světnice, kde stála lehká police, plná různého harampátí a vedle ní kupa starých novin. Papír vzplanul vysokým žárem a různé

hadry v přihradách police uložené a z nich vykukující chytly hned po něm.

V téže chvíli ozval se řinkot skla a nocí zaječel zoufalou silou po třikráte vyražený výkřik: "Fire! Fire! Fire!"

To Mamie, rozbitví nejbližší okno taliřem, jež držela v ruce, dala poplašný výkřik, snažíc se, aby byl co nejdále slyšen.

"Mlčíš, ty štěně!" zařval Ted Pet a skočil po dívce, aby ji ucpal ústa, nebo stiskl hrdlo. Mamie, v níž hrozné nebezpečí života, spojené s pomyslením na možnou záchranu ze zajetí probudilo novou silu a téměř šílenou odvahu, mrštila po hlavě svého věznitele taliřem, jež držela v ruce takovou silou, že Ted Pet, zasažený přímo nad oči, se skácel k zemi.

Nyní se po Mamii rozehnal Lucy, jsoucí na druhé straně ohnivé louže. Lucy se dosud pokoušela uhasit oheň tím, že naň házela kde jaký velký hadr. Při tom ani nepozorovala, že na ni chytly sukně, až když udělala rychlý krok směrem k Mamii, a plameny ošlehly ji nohy. Tu vzkřikla zoufale, a skočivši bleskurychle k posteli hochově, strhla pokrývku a otočila si ji kolem nohou.

Mihotavé plameny zdály se již naplňovati celou světnici. Kouř stával se dusivým. Mamie, stojící u rozbitého okna, volala znovu zoufale o pomoc. Z dálky, venku se začaly ozývat zmatené hlasy. Mamie, chtějící nyní přiskočiti ku dveřím, se obrátila do světnice — a ztrnula ohromením.

Na zemi, bez hnutí, s krvácející ranou na čele ležel Ted Pet, a nad ním se skláněl — hošík, Karlík.

Tvář hochova nebyla více tváří blběčka. Byla to tvář, jevící neskonalou hrůzu, tedy pochopení svrchovaně nebezpečné chvíle. Ale ještě větší překvapení čekalo na Mamii. Karlík se vztýčil a začal tékat po světnici. A z jeho úst, dosud němou zavřených, začaly se drátí nějaké zvuky, nabývající tvarů, až pojednou začal Karlík sipavým, ale zcela srozumitelným hlasem křičeti:

"Hoří, hoří! Tatínek je tam, já musím pro něj, pustte mne tam!"

Vyrazí ze sebe tyto výkřiky, obskakoval plameny, tékal s místa na místo, nedbaje ohnivých jazyků, jež se za ním kroutily jakoby jej chtěly zachvátiti.

V tom se vzpamatovala ze svého zděšení i zebračka, již se bylo podařilo uhasit na sobě hořící šaty. Jedním rozhlédnutím se po světnici se přesvědčila, že na zabránění postupu plamenů není pomyslení. Obešla tedy ohnivou louži a sklonila se nad Ted Petem. Vidouc, že tento leží na zemi v bezvědomí s rozbitou hlavou, zazlořečila pustě. Vztýčila se a stanula před Mamii. Ale ta zde již stála přichystána k obraně, s novým těžkým kusem nádobí v ruce. Lucy viděla, že by s dívkou na vše odhodlanou ničeho nesvedla, naopak, že by se jí mohlo státi totéž jako jejímu druhovi. Obrátila se tedy, a přiskočila ke dveřím druhé místnosti. Ve dvou okamžicích bylo odtamtud slyšení vrznutí, jako když někdo odstrkuje těžký kus nábytku, a ve chvíli se vynořila Lucy znovu, epouc do svého koženého kapsáře jakési papíry, jichž několik utrousila po cestě. Byly to peníze.

Nevšimajíc si více ani Ted Peta, ani hochy, pobíhajícího světnici mezi plameny a kouřem, ani Mamie, stojící ještě u okna s mísou v ruce, a nemohoucí se z tolikerého děsu a překvapení vzpamatovati, záměřila s klíčem ke dveřím. Otevřela je rychle a vyrazila ven. V patách za ní ale vyběhla Mamie, jež byla chytla napřed Karlíka do náruči. Když se vzpamatoval, křikla mu do ucha: "Tatínek není tady, je tamhle venku. Pojď k němu!" Hoch zdvihnul hlavu, a zahlédnuv v záři plamenů dívčinu tvář, zašeptal: "Mamie!" a nechal se odnésti.

Jakmile se octla dívka na vzduchu, spatřila v bílém světle elektrické lampy na nedaleké železniční trati svítící, uličkou mezi domy se sem ženoucí

hlouček lidí. Proti hloučku tomu běžela megera, držící kapsář s penězi přitisknutý k tělu pod paži.

Lucy by byla proklouzla lehce hloučkem spěchajících a co se děje nevědoucích mužů, kdyby nebyla Mamie, jež se na vzduchu rychle vzpamatovala, a situaci přehlédla, zvolala pronikavým hlasem, jenž se rozléhl noci: "Chyťte ji! Držte ji! Lupička!"

Několikeré paže chopily se přehající ženy, a když se chtěla brániti, smýkly ji k zemi. Kozená brašna při tom vylétla z náruči chycené ženy, a drobné, stříbrné i zlaté peníze i bankovky rozlétly se po zemi.

Z oken domku vyšlehly zatím již plameny a osvitily dvorek červenou září. Zároveň zabouřila po dláždění ulice z dále kopyta koni, letících k místu s první stříkačkou. Poplašné zvonění se blížilo, ruch a hluk v okolí rostl.

V brzku přijel i policejní vůz, a do něho naložena Mamie s omdlelým zase Karlíkem, lapená Lucy i z horícího domu vyneseny Ted Pet s krvavým čelem a opálenými vlasy.

Za půl hodiny na to hrčel z policejní stanice, kam byli zachráněni i zatčení dopraveni, telefon do redakcí několika velkých ranních časopisů. Zapisující sergeant oznamoval:

"Pošlete si k nám reportery, chcete-li dostati historku, jakou nedostanete dvakráte za deset let!"

XVIII. Shledání.

Paní McLarenová té noci nespala. Vzdor tomu, že ji paní Vodrážková, manželka nedalekého kupce vyřídila Mamiin vzkaz, nemohla se zbaviti nepokoje, když se deccruška ani do devíti hodin nevracela.

Sedla si ke knize, pokoušela se čísti, ale každou minutu zaléтал zrak její k ručičkám hodin na protější stěně, jež se zvolna blížily k půlnoci.

Bylo asi půl dvanácté, když se na schodech před domem ozvaly nějaké kroky, jež zbystrěný sluch matčin okamžitě postřehl. Pak bylo slyšeti jak se otevřely domovní dvěře.

Rychle přikročila ke dveřím a otevřela je. Po schodech nahoru pádila Mamie s tváří jevící hrozné rozrušení, s očima od pláče začervenalýma, ale radostně planoucima.

"Matičko, drahá matičko!" zvolala, vpadnuvši do světnice.

"Co se děje, holka, co je to s tebou?" ptala se paní McLarenová.

"Někoho jsem s sebou přivedla, raduj se!"

Matka rázem zbledla. Myslela nejinak, než že se McLaren, zapomenuv na opatrnost, vrátil. Mezitím bylo slyšeti po schodech těžké kroky, polohlasné hubování mužského hlasu, a škrťání sirek.

Mamie přiskočila ke dveřím, jež byla matka po jejím vpádu do světnice zavřela, a otevřela je rázem. Na prahu objevil se hřmotný policista, hubující ještě, že se musel potmě štrachati na schody. V náruči držel něco co mělo formu dětského těla, a bylo zaobaleno v policajtském kabátu.

"To je Karlíček!" zvolala Mamie, nemohoucí potlačit jásot svého srdéčka.

"O dítě moje!" zvolala McLarenová, když se jí v porozhaleném plášti objevila bledá tvář hocha, divajícího se k ní s výrazem překvapení a nerozhodnosti. Rozpřáhla proti němu svoji náruč. Hoch chvíličku váhal, jakoby se rozmýšlel, a pak pojednou zvolal: "Maminko!" a odstrčiv se od policistových prsou, vrhnul se v nedočkavou náruč matčinu.

Mamie sama zatím poděkovala policistovi, jenž jí byl s Karlíkem doprovodil, a tento se vrátil k povozu, jež byli opustili na rohu nejbližší ulice, dbajíce toho, aby se matka příjezdem policejní ambulance nevyděsila.

Té noci bylo mnoho vpytávání, mnoho vypravování, mnoho radosti a

mnoho slz v útulném bytu McLarenových. Pouze pomýšlení na zmrzačené ručky Karlikovy kalilo tu nesmírnou radost matky, jež se shledala se svým synkem. Ale jen když měla svého pohřešovaného, oplakávaného hošika, svého Karlička opět v náručí, třebaš by byl i mrzáčkem. Tím více potřeboval nyní péče milující matičky. Zároveň s těmito city lomcoval nitrem McLarenové hrozný hněv při pomýšlení, že byl její synáček bezpochyby schválně tak zmrzačený.

Karlik sám nemohl vypravovati ničeho. Nepamatoval se zhola na nic, mimo to, že utekl ze školy při zprávě o požáru sýpek, že jej několikrát od požáru odehnali, a že se potom sekal s Teresellem u vrat sýpek. Pamatoval se ještě, že se s ním Teresell pral a chtěl jej odnésti. Ale to byla poslední vzpomínka, jež se v mysli hochově uchovala, až do chvíle, když jej vrátil vě-

"O dítě moje!" zvolala McLarenová.

domi Ted Petův výkřik: "A já ti ukážu, že si mohu doma dělati co chci," prořázený téměř stejnou scénou, jaká se odehrála v domácnosti McLarenových v onen den, kdy McLaren udeřil babičku a pak odhodil k zemi svoji ženu. Od toho hrozného dne zachvácen byl vyděšený Karlik onou přecitlivělostí a hysterií, jež jej týrala až do dne, kdy přišel o paměť a řeč.

Podobná scéna, a následující na to začátek požáru vrátily mu obě. Nyní byl tedy opět v náručí radosti plačící matičky, a neméně dojaté sestry.

Když vylezl z postele i Jeník, a obejmul svého bratříčka, shledala McLarenová a Mamie, že mladší hoch přerostl staršího za ty dva a půl roku o dva palce. Karlik vypadal stále jako osmiletý. Za ten čas nepokročil pranic ve vývinu. Jeho řeč byla zprvu trhaná, nucená, ale poznenáhlu dostával se do proudu.

A bylo radování a štěbetání v tom malém domově téměř až do rána.

Hned z rána druhého dne začaly se k McLarenovým hrnouti návštěvy. Nejprve přišli Zdických, kteří byli rychle zpraveni Mamí o nenadálém štěstí. Zdický přinesl s sebou dvoje ranní noviny, v nichž našla Mamie vyobrazení svoje, Karlika, i jeho uchvatitelů. Její dobrodružství bylo tu vysáno na několika sloupcích, nad nimiž černaly se tučné nadpisy: "Nebezpeční bílí otrokáři lapení" — "Šestnáctiletá Mamie McLarenová zranila svého uchvatitele a vysvobodila zmrzačeného bratříčka z moci lidokupců" — "Hošík, jenž přišel o rozum a řeč před třemi léty při požáru sýpek, nabyl obého při ohni v bytu uchvatitelů."

Podobně zněly nadpisy zpráv, v nichž dopodrobna vyličováno bylo dobrodružství, jehož hrdinkou se uplynulého večera stala Mamie.

Následky zpráv těch začaly se jevit hned o deváté hodině. Přišli reportéři od odpoledních listů, aby si vzali podobu paní McLarenové, matky dětí, o nichž se dnes po celém městě mluvilo. Vyžádali si i podobu McLarena, otce, jenž žil v dobrovolném vyhnanství, nezapoměli si o fotografování Mamii a Karlika s několika stran, Karlikovy zmrzačené ruce, dům, v němž McLarenovi bydleli, div že si neofotografovali i talíř, z něhož jedl Karlik svůj první oběd doma.

Pak přišli další návštěvy. Lékaři, specialisté, psychiatři, kteří čtli o podivném případě hochovu, a přišli si tohoto prohlédnouti, a položit mu různé otázky.

Jeden z lékařů, starší již pán, si hošíka dlouho prohlížel, a pak se dal do rozmluvy s jeho matkou. Rekl jí, že si vysvětluje případ Karlikova návratu k rozumu tím, že se tento octl ve stejných okolnostech, v jakých o rozum a řeč přišel. Když slyšel, jak býval Karlik před onim zmizením strašně nervosní, hysterický, byl ve své theorii jen utvrzen.

Pojednou se ale dala McLarenová do hořkého pláče. Vzpomněla si na hochovy ručky, tak hrozně zmrzačené. Lékař, jenž si byl již ruce Karlikovy jednou prohlédl, podrobil je novému ohledání a pak řekl:

"Utište se, paní. Váš Karlik bude mít zase ruce jako jiné děti. Trochu slabší třebaš, ale stejně pravidelné. Byl na něm spáchán hrozný zločin, ale na štěstí takovým způsobem, že se dá vše napravit. Hoch má v rukou vládu, a to je vše čeho zatím zapotřebí. Prstíky byly mu tak pokrouceny násilným fáčováním, ale nic není zlomeného mimo jeden zápěstní kloub, a i to se dá časem napravit. Uvolíte-li se nechati mi Karlika v léčení půl roku v mém ústavu, zavazuji se vrátiti vám jej duševně i tělesně zdravého."

Paní McLarenové se nechtěla, rozloučiti se s Karlikem, sotva jej byla našla, ale když se druhého dne přesvědčila o vážnosti, jaké se ochotný lékař ve vědeckém světě těší, svolila.

Hned po odchodu lékařovu přišly jiné návštěvy. Přišli právníci, s nabídnutím svých služeb pro případ potřeby, několik bohatých dam, jež nemohly odolati, aby se nešly podívat na Mamii, hrdinku dne, jež se dovedla zachrániti z tak hrozného nebezpečí. Téměř každá z nich se nabízela, že vezme Mamii k sobě a dá jí to nejlepší vychování a výskolení. Matka ovšem nechtěla ani slyšeti o tom, že by se měla i od dcerušky odloučiti, poděkovala dámám za jich laskavost a prohlásila, že se od dcery neodtrhne. Přicházeli starší i mladší pánové, dle vzhledu boháčů, pozeptati se matky, zdali potřebuje finanční podpory. Každý prosil, aby byl Mamii představen, a každý z nich s viditelnou zálibou obdivoval krásnou divčínu postavu a její milou tvář. —

Podvečer dostavil se nějaký pán velké postavy velmi příjemného zevnějšku a představil se jako soudce. Četl o případu v ranních i odpoledních listech, jež přinesl s sebou a přišel se dopodrobna vyptati na případ uprchlého McLarena. Když slyšel, za jakých okolností se stal McLaren Teresello-

vým vrahem, poradil paní McLarenové, aby dopsala muži, ví-li kde se tento nalézá, aby se vrátil do Chicaga a sám se vydal v ruce soudu.

"Rozvažte si, co je lepší, zda to, když jste od sebe navždy odloučeni, nebo kdyby přišel, podstoupil trest, jež by mu shovívavá v takovém případě spravedlnost uložila, a pak se vrátil s klidným svědomím ku své rodině? ... Přijde-li, postarám se mu o nejlepší právníky, a budu pracovat spolu se svými kolegy naší národnosti k tomu, aby dostal nejmenší míru trestu." Když řekl návštěvník "naší národnosti", pohlédla žena pozorněji k jeho tváři a poznala ihned fysiognomii McLarenova krajaná, Irčana. Krajaný zájem byl tedy jednou z pohnutek, jež tohoto pána sem přivedly.

"Jsem přesvědčen, že po jednom, nanejvýš dvou letech pobytu v některém státním vězení, kde byste jej mohla čas od času viděti, by byl propuštěn na svobodu, a tak vám vrácen."

Lepšího východu ze situace si nemohla McLarenová přát, a slíbila hostu, že se zachová jeho radou. Hned téhož večera napsala McLarenovi, jenž se pod jiným jménem zdržoval nyní v kterémsi východním kanadském městě, dlouhý dopis s důležitými zprávami.

V několika dnech obdržela zprávu od muže, že se vrací, jsa připraven zachovat se dle rady svých vlivuplných krajanů.

Ale nedočkala se ho. Čekala týden, dva, uplynul celý měsíc a McLaren ani nepřijížděl, ani neposlal žádného vysvětlení.

McLarenová se svého muže vůbec nedočkala ... Snad si zašel při svém návratu domů vypít na oslavu radostného obratu skleničku. Jen jednu a pak ty ostatní ... Spodní proud ho strhnul v hlubinu, tentokráte nadobro.

*

Za několik týdnů ode dne vysvobození Karlika vyvolán byl soud s Ted Petem, jenž se ze svého zranění ve vězeňské nemocnici jakž takž vyléčil, a jeho společníci Lucy. Oba mlčeli zatvrzele ke všem otázkám, jež jim byly kladeny, a prohlašoval jen, že ani Karlika, ani Mamii—kteří oba byli v soudnici přítomni—nikdy neviděli. Karlik přiveden byl do soudnice, maje ruce ve zvláštních důmyslně sestavených pérových formách, jimiž byly jeho zmrzačené prsty poznenáhlu přiváděny do přirozené polohy. Proti svým tyranům ale nemohl svědčeti. Neznal jich, nepamatoval se na ně. Nevěděl vůbec ničeho o tom, co se s ním dalo ode dne požáru sýpek do dne vysvobození.

Za to bylo svědectví jeho sestry pro oba zatčené přímo zdrcující. Když vyprávěla, jak našla svého bratříčka před průčelím nádraží se slepou žebračkou, a jak tuto následovala do jejího doupěte, trnuli všichni přítomní, porotce a soudce nevyjimaje.

Svědků, kteří poznali v Lucy onu slepou žebračku, jež stávala s blbým hochem u sloupu zvýšené dráhy, bylo v soudní síni několik, i jeden porotce vyvstal, aby se k jich počtu přihlásil. A pak tu byli policisté, kteří vynesli Ted Peta z hořícího domku, zatklí Lucy, držící dosud polovysypanou mošnu a slyšeli tuto, jak Mamii pustě nadávala, když byly oběti i jejich uchvatitelé v policejním voze odvázeni na stanici. To vše bylo úplně postačitelno k usvědčení nesevědomitých lidokupců.

Když viděla Lucy, že jí nic více nezachrání od mnohaletého žaláře, vzdala se své mlčenlivosti, rozpovídala se konečně, a když na ni bylo udeřeno otázkou, kdo Karlika tak zmrzačil, vyslovila jméno "profesora" Dinga. Soud odložen na druhý den, a když znovu zahájen, byl již starý ničema, do soudnice přivlečený, v počtu souzených. Téhož dne přivedli policisté i onu nádherně oděnou dámu, ověšenou šperky, ve tváři nalíčenou, jež byla v osudný večer dávala Funny Samovi návod, jak se zajatou dívkou naložiti.

Proti této poslední nebylo důkazu žádného zločinu, a proto vyvázla s pokutou, ale Funny Sama, Lucy a starého Dinga odvedli strážci nazpět do vězení. Dostali po čtrnácti letech.

Po soudu, o jehož celém průběhu přinášely časopisy podrobné zprávy na mnoha sloupcích, nahrnuly se znovu bohaté dámy kolem Mamie, a vědouce, že touhou této jest vzdělání, nabízely se jedna po druhé, že ponесou náklad na její vyškolení, v jakém oboru si bude přát. I o Karlíka se chtěly starat a dáti jej vzdělávat v tom oboru, k jakému bude nejpůsobilejší. Zájem o rodinu byl vskutku ohromný.

Paní McLarenová měla na vybranou z mnoha lákavých nabídek, ale rozhodně zamítla všechny, jež podmiňovaly její odloučení se od dítek. Konečně přijala jednu, jež byla příliš lákavá, než aby jí mohla odolati. Jakási stará bohatá dáma, nemající vlastní rodiny, citící se uprostřed sobeckého a neupřímného služebnictva opuštěnou na světě, seznámila se s paní McLarenovou, poznala, jak se v nitru ženy té poji vzácná energie, s ryzostí ušlechtilosti myslí a vykrystalisovanou neštěstí povahou. Nabídla tedy paní McLarenové místo správkyně svého domu, spojené s takovými výhodami, že mohla dáti McLarenová lehce všem svým dětem dobré vzdělání. Tak byla vyplněna hlavní touha této ženy, která si po tolika útrapách a neštěstích, jež by mnohou jinou ženu zdrtily a o odvahu do boje s osudem připravily, zasluhovala trochu štěstí.

Karlík se po několikaměsíčním léčení uzdravil téměř úplně, a s radostí pozorovala matka, jak se mu poznenáhlu vracela bývalá bystrost a důvtipnost.

Prvním dítkem, jež paní McLarenová z tohoto šťastného kruhu ztratila, byla — Mamie. Ale byla to ztráta toho druhu, jež obyčejně bývá provázána slzami radosti a bohatou hostinou.

Krajan Zdický měl totiž syna, strojního inženýra, hezkého a hodného hochu, jenž již před obratem v rodině McLarenových, nedbaje chudoby její, projevoval mnohé pozornosti štíhlé Mamii.

A poněvač byl Frank Zdických ještě o půl hlavy větší nežli Mamie, a měl srdce, jež bylo schopno přestáti mnohou rozhodnou zkoušku, a jelikož to všechno v očích roztomilé Mamie bylo přičítáno k přednostem, můžeme ponechat čtenáři na vůli, aby si konec tohoto románu doutvořil, bez obavy, že se zmýlí.

Říseň horníková.

Kdo jde cestou, nepochopí, nevyčítí, nepoznává,
že tam u nás zlaté slunce nikdy z lože nepovstává.

Stříbrně se kahan leskne, žíla rudý v temno svítí,
ale zář hvězd ve vysoku na hranách svých nezachytí.

Kdo jde cestou, nepochopí, bůh že nás tam v dolech nezná,
pukne skála, na hruď sřítí, nikdo ani nezastěná.

Nad krajem se slunce směje, všechno voní požehnáním,
jenom u nás temno — temno... Temno věčným zanikáním.

Ovoce poznání.

Obrázek z texaského života.

Pro kalendář Amerikán napsal J. B. Zahradský.

“Podívej se, Francku, tady je náhka komedie,” řekla dívka, kráčejíci po boku mladého muže hlavní ulicí městečka Louisvillu v Texasu.

Mladí lidé zastavili se na chodníku u prázdného staveniště, na němž postaven byl velmi objemný stan z plachtoviny. Z chodníku položeno bylo několik prken ku otvoru za dveře stanu sloužícímu, nad nímž byl nápis: “Každý je vítán.”

“Tož pojďme se na tu komedii také podívatí,” odpověděl mladík, “však to tak mnoho státi nemůže.” A poněvač se ku stanu ubíralo právě několik jiných osob, kráčeli naši mladí lidé za nimi. Podívali se však, když do vchodu stanu vešli, že tu není pokladny aniž výběrčího a že všichni vcházející bez jakéhokoliv zdržování šli přímo do lavic z hrubých prken na rychle zhotovených. Vpředu byl jakýsi výstupek, na němž se nalézalo několik starších žen a mužů. Před nimi na samém kraji výstupku za malým stolkem seděl starší muž v černém obleku, mající velkou knihu před sebou. Všichni ti lidé na výstupu se nalézající zpívali jakousi píseň, v čemž jim i mnozí z obecnstva napomáhali.

“Ale Francku,” pravi dívka svému průvodčímu, “to se mi nezdá býti komedií. Vypadá to spíše jako v kostele.”

“Však to nic nedělá,” odpovídal šeptem mladík. “Nemáme beztoho co dělat, posedíme tu a co budou dělati ti druzi, budeme dělati také. Když neumíme tu písničku, budeme s ostatními jen bručet.”

Mladí ti lidé se posadili opodál na lavici, tak, že byli od ostatních posluchačů jaksí oddělení. Lidé stále přicházeli, tak že byl stan již přes polovici naplněn. Po chvíli zpěv utichl, jeden z mužů na výstupu sedících povstal a přikročiv až na kraj, jal se ku shromážděným mluvití asi v tomto smyslu:

“Rozmířte sestry a bratři v Kristu! Buďte nám vítáni všichni, již jste přišli vyslechnouti slovo boží z úst našeho výmluvného evangelisty bratra Moodyho, který vás poučí o tom, co jest vůle boží a kterak ku cti a slávě jeho život svůj trávití máme. Nepřítel člověčenstva, ďábel, klade nám v životě tolik osidel a překážek, že je bez zvláštní boží milosti těžko překonati možno. Proto jest nám třeba stále nové posily pro duchovní život, abychom vždy dobré od zlého rozeznati dovedli. Ne každému jest bohem dáno fečnické nadání, které by duši posluchače uchvátilo a naplnilo silou, která uzpůsobuje každého ku vzdorování nástrahám nepřitele člověčenstva. Jedním z těch málo vyvolenců božích, jimž svěřen jest dar výmluvnosti jest zde přítomný evangelista bratr Moody, ježž vám tuto uctivě představuji.”

Po tomto představení se mluvčí ukloniv zasedl na své dřívější místo, načež představený, povstav, jal se zvučným hlasem ku shromáždění mluvití. Jeho hlas se jaksí stále stupňoval, zněl jasněji, nadšeněji, tak že po-

Přijel z města pan perníkář,
přijel, holky, k nám,
pojdte, pojdte kupovati
hochům marcipán.

ku záchraně člověčenstva. Každé zlo musí býti násilím potlačeno, když toho nelze jinou cestou docílit. Tak jako bůh dlouho shovívá, ale konečně přísně tresce, tak musíme i my, věrní sluhové jeho, uchopiti se všech možných prostředků, abychom to největší zlo ve společnosti lidské potlačili. Ano, bůh bude s námi kdekoliv se o potlačení toho ďábelského alkoholu zasadíme a bude dílu našemu žehnatí. Vynaložme veškeré své síly a všechny prostředky na to, abychom s povrchu zemského zahladili vše to, co s výrobou a prodejem lihových nápojů spojeno jest a nejen bůh, nýbrž i milionové nebohých žen a dítek budou nám a dílu našemu žehnatí."

Kazatel skončil. Onen muž, který jej z počátku představil, poděkoval za pozornost a vyzval shromážděné, aby při východu dle možnosti přispěli na výlohy spojené s bojem proti ďáblu alkoholu. Lid se rozcházel a téměř každý z přítomných hodil nějaký příspěvek na talíř, jež u východu jeden muž držel. I náš párek mladých lidí tak učinil, načež se pospolu ubírali do města.

"Co tomu říkáš, Francku?" tázala se dívka mladíka.

"Je to sice hezké, jak se to povídá," odvětil oslovený, "ale ve skutečnosti to jinak vypadá. Jestliže se jeden člověk opije a v opilství něco nepěkného provede, je zase tisíce jiných, kteří v požitku lihových nápojů naleznou osvěžení a úlevy v trampotách pozemských. Jsou lidé, kteří teprve když mají trochu v hlavě, jsou schopni vykonati věci pěkné, ba i veliké. Souhlasím s tím, aby se lidé zdržovali lihovin, tak aby se neopili, ale aby se střídmost prováděla násilím, s tím nemohu nikdy souhlasiti."

"To vím," opáčila dívka, "vy muži bez těch salonů nemůžete býti. Myslíte, že kdyby nebylo hospod, piva a kořalky, že byste nemohli býti ani živi. Proč my ženské můžeme býti bez hospod a bez piti lihovin?"

sluchači byli jim jako omámeni či hypnotisováni. Z počátku mluvil kazatel o lásce boží, o jeho dobrotě a milosrdenství, až pozvolna přešel k otázce požívání lihovin. Ličil, kterak ďábel člověčenstvu nastrčil alkohol jako nejmocnějšího pokušitele, který způsobem velice příjemným se člověka zmocní, jej ovládne a zavede na scestí, kam by se byl nikdy nedostal. Ličil slovy plamenými, kterak mužové jinak hodní, láskyplní, nechají se tomu ďábelskému nápoji svěsti k činům bezcenným, přímo ukrutným a zločinným. Dokazoval četnými dáty, jak mnoho lidí přivádí požitkem lihových nápojů do žalářů, ba i v předčasný hrob, a dokonce na popraviště. Ličil pak život v hostincích jako pravé peklo a v posluchačích vzbuzoval nenávisť ke všemu, co jest s výrobou a prodejem lihovin spojeno. Na to přešel k záповědi prodeje i výroby, což odůvodňoval takto:

"Výroba i prodej těchto ďábelských nápojů musí býti potlačeny

"Můžete bez nich býti, ale nejste," podotkl mladík. "Vy ovšem do hospo. nejdete, ale přece rády trochu té lihoviny vypijete, třeba doma za pecí, nebo při zábavě."

"Nu bodejt, necháme vše vypítí vám," odvětila uštěpačně dívka.

"Aj hle, Frantik s Mařenkou, již se procházejí jako manželé," zvolal tu náhle jiný mladík, který z nejbližšího krámu vyšel. "Snad již nakupujete do hospodářství?"

"Ještě nejsme tak daleko," odvětil se smíchem Frantik. "Já jsem sice k tomu hotov, ale Mařenka se na to dosud rozmýšlí."

"A budu se ještě déle rozmýšletí," odsekla ostře dívka, "pokud ty se nerozmýšlíš a neobrátiš se na tu cestu, již ti tam ten ve stanu naznačil. Já s tím souhlasím a žádám od tebe, abys se zřekl buď lihových nápojů, nebo mne." Po těch slovech se obrátila a rychlým krokem se vzdálila.

"Co pak to do té Marušky asi vjele?" tázal se nový příchozí. "Zdá se, že chce již zkoušetí pantofel na tobě a tím se připravuje k té sedmé svátosti."

"Je to nová ukázka, jaký vliv na ženské mají kněží," odvětil Frantik. "Vlezli jsme spolu tamhle do stanu v domněni, že je to nějaká komedie, ale zatím tam káže ten prohibičácký mluvka Mudy. Hubu má dobrou, káže pěkně a jeho vývody o lihovinách měly na Marii ten účinek, že se nauky té přichytila a chce ji snad na mně nejprve vyzkoušetí."

"Však ono jí to přejde," odvětil druhý. "Ode dneška za týden budeme mítí zábavu ve spolkové síni, přijed tam s ní a ona ve viru tance zapomene na tu temperenc. Pivo tam bude také, Marie si dá říci, že ho nějakou sklenku vypije a s tím se jí z hlavy ty prohibičácké náhledy vykouří."

"Bojím se," odušil Frantik, "že se v tom klameš. Marie má ještě jinou příčinu k souhlasu se zásadami prohibice. Kdyby byl její otec v požívání lihovin býval zdrženlivějším, nemusela celá rodina o Americe věděti, neboť by se jim ve staré vlasti bylo také dobře vedlo. Otec její se však chytil pítí, při tom karbanu, tak že statek zadlužil, že jej musel prodati. Zbylo mu jen tolik, že se mohl s celou rodinou dostatí do Texasu. Ale ani zde nezaanechal neblahé náruživosti nýbrž pije dále, tak že si nemohli k ničemu pomoci. Proto šla Marie raději do služby, aby neviděla zlych následků otcovy slabosti a která se matka nad tím trápí. Důtklivá slova kazatelova jí asi posilnila v náhledu, že lihoviny jsou zlem, jež nutno ze společnosti lidské všemi možnými prostředky vymýtiti. Souhlasím s tím, že požívání lihovin působí mnoho zla, ale nesouhlasím s násilným jeho potlačováním."

"Pojďme tedy na jednu," odušil druhý, "a tam při sklence sanantonského si můžeme o té prohibici a temperenci ještě dále porozprávěti."

Teď však jest již na čase představiti čtenářům osoby, jež jsem na dějiště svého vypravování uvedl. Ten Francek je synem zámožného farmáře Hrubše, který má několik set akrů pozemku, z nichž Frantik jako nejstarší syn čtyřicítku samostatně obdělává. Marie, jak již z předešlého vysvitá, je dcerou chudého nájemce Šerýho, který na Moravě statek pozbyl a do Ameriky se před čtyřmi roky vystěhoval. Když Marie viděla, že její práce v domácnosti není oceněna a že tím rodině valně neprospívá, přijala službu v městě, kde sloužila již na třetí rok v rodině zámožného obchodníka Williama. Pro svoji pracovitost a správnost byla v rodině té vážena a za člena rodiny pokládána. Rodina Šerých byla u Hrubšů v nájmu a tak se stalo, že se Frantik zakoukal hluboko do očí Mařenčiných a zamiloval se do ní. Hrubšovic, když viděli příčinlivost Marie, nenamítali ničeho proti lásce synově, ano přáli si již, aby si Mařenku co žínku do domu přivedl, a proto jej učinili samostatným, ponechavše mu čtyřicet akrů půdy k vý-

hradnmu používání. Marie také našla zálibu ve Frantikovi, ale zdržovala ji větší láska k matce, že se sňatkem stále odkládala. Dobrá ta dcera viděla, která matka i ostatní dívky trpí následkem nedbalosti a pijaňství otcova, proto zůstávala stále ve službě, aby jim z výdělku svého mohla vypomáhati. Jen to jí zráželo od přijetí nabídky Frantikovy, aby se stala jeho manželkou, ač jinak jej co spořádaného mladíka náviděla.

Obchodník Williams byl jedním z předních občanů lonevillských, děti měl již odbyté, jen nejmladší syn dlel dosud na studiích. Proto nebylo v domácnosti mnoho práce a paní Williamsová ponechávala Marii úplnou volnost, tak že si tato mohla vyjíti kdy a kam jí bylo líbo. Bylo to po poledním úklidu, kdy si vyšla z domu a setkala se na hlavní ulici s Frantikem, jak jsme je na počátku tohoto vypravování shledali, a když na to spolu vešli do stanu evangelisty Mudyho. Poněvač od té doby, co dům Williamsův opustila, uplynuly již dvě hodiny, spěchala bystrým krokem domů, kde zastihla paní na verandě ve čtení pohříženou. Tato pozvednouc zraky od novin, jež v ruce držela, vyčetla ihned rozechvění z tváře děvčete a prohodila:

“Aj, aj, Marie, vy jste nějak rozčilená. To se vám asi přihodilo něco neobyčejného. Či vás jen ten spěch domů tak rozehrál? Však nemusíte tolik spěchat, vždyť beztoho nemáte nic důležitého na práci.”

“Ba, že se mi přihodilo něco neobyčejného,” počala Marie chvatně vypravovati. “Věříte-li pak, milá paní, že jsem byla na kázání evangelisty Mudyho? Má tamhle na hlavní ulici stan, já myslela, že je to nějaké divadlo, a vešla jsem tam. Nu a když jsem tam byla, tu jsem nechtěla hned zase odejít, a proto jsem jeho kázání vyslechla.”

“To se vám tedy zajisté líbilo, když vás to tak rozechvělo,” vyzvíдалa paní dále.

“Ovšem že se mi to líbilo, poněvač ten kazatel mluvil tak výtečně k srdci mému,” tvrdila Marie. “Kázal o zlu, jež působí lihoviny, a já to zlo znám z vlastní zkušenosti. Můj nebohý otec propadl tomu ďáblu, ač jest jinak dobrým člověkem. Viděla jsem vždy, kterák ho to trápilo, když vystrízlivěl, ale při nejbližší příležitosti se opil zase. Kdyby té prokleté příležitosti nebylo, kdyby nebylo těch hospod, byl by tak mnohý dobrý člověk zachráněn před tím zlým duchem, opilstvím. Můj otec a celá naše rodina nemuseli jsme býti vypuzeni z vlasti a já nemusela býti služkou.”

Další slova děvčete přešla v usedavý pláč. Paní Williamsová polídlá s úcastenstvím na dívku a pravila vyčítavě:

“Co pak je to nějakou hanbou, býti služkou? Já ji také byla, naleznete ještě větší bohačky v této zemi, který bývaly služkami, a nestydí se za to. Ba naopak, pravá americká lady se tím honosí, že již od mládí si dovedla živobytí vydělati a že ji nenčinil teprve manžel neodvislou. Na vás, Marie, jest dosud patrný vliv evropského vychování. Tam se sice také uznává v theorii důležitost práce, ale v praxi se opovrhuje těmi, kteří práci tu konají.”

“Ach odpustte, dráhá paní, mému nepředloženému výrazu,” odprošovala Marie. “Neměla jsem na mysli, že by služba byla čímsi ponižujícím, mne rozčílila slova onoho kazatele a pocity, jež ve mně vyvolala. Já nejen, že jsem kázání ono v srdci svém zcela schválila, nýbrž si také předsevzala dle něho se řídit. Uminila jsem si zdržovati se veškerých požitků lihových nápojů a chci také ze všech sil svých pracovati k tomu, aby výroba i prodej jejich byly úplně zakázány. A první krok, jež jsem učinila, jest výpověď, již jsem dala svému ženichu. Řekla jsem mu, že se buď musí odříci lihovin, nebo mně.”

“To že jste učinila, Marie?” tázala se důtklivě paní Williamsová. “Je to sice hezké, držeti se zásady abstinence, ale není hezkým tuto někomu vnucovati. Spočívá to jaksi v lidské povaze, že se po ovoci zapovězeném nejvíce shání. Což jestli váš ženich naproti vaší vůli postaví vůli svou a na místě lihovin se zřekne vás?”

“Nechťsi!” zvolala důrazně Marie. “Mám před sebou odstrašující příklad matčin. Co jest jí platná veškera dobrota otcova, když jeho nešťastná naruživost jej i celou rodinu ve zkázu vrhá? Nedovede-li Frantik lásce své obětovati lihoviny, pak neztratím ničeho, když ho za muže nedostanu, nýbrž získám, jsouc ochráněna před utrpením, jaké matku moji stihlo v manželství.”

“Nezapomínejte však, Marie,” opáčila paní, “že mezi pijanstvím a střídým požíváním lihovin jest veliký rozdíl. Mezi stem poživatelů lihovin naleznou se sčezí dva skuteční opileci, kteří se nedovedou ovládati a kteří by potřebovali zpovědi. Těch devadesát osm z každého sta nalézá v pití lihovin skutečný požitek, pookřání, nebo úlevu v utrpení a těm všem se to má k vůli oněm dvěma slabochům zakázati? Nespočívá v tom více zla, než ho způsobí ti nestřídmí svým pijanstvím?”

“Možná, že máte pravdu, milá paní,” pravila Marie vážně, “já však provedu své předsevzetí, abych sebe zachránila před osudem, který matku moji stihl. Otec můj také byl prý jen střídým pijákem za svobodna, ale když se oženil, propadal stále více pokušení, až se stal pijanem ze zvyku. Budu-li moci Frantika od pití lihovin zcela zdržeti, tím lépe pro nás oba.”

Na to odebrala Marie po práci, kdežto paní Williamsová se dala do dalšího čtení novin. Netrvalo to dlouho, když před brankou domu se objevili dva muži, z nichž jeden jal se volati již z ulice:

“Dovolte, paní Williamsová, abych vám mohl představití pana Mudyho, kazatele evangelického, který na požádání zdejší temperenční jednoty sem přijel, aby tu hlásal slovo boží.”

Mezi řečí touto oba mužové vešli na zahrádku a vstoupíce na verandu domu, první jal se ihned představovati:

“Paní Williamsová, manželka jednoho z našich předních obchodníků. Reverend Mudy, hlásatel slova božího a šířitel zásad temperenčních.”

“Těší mne, že mám tu čest,” odvětila paní, podávajíc ruku oběma přichozím a nabídnuvši jim židle. Pak se usadila naproti nim a hovořila: “Již jsem četla ve zdejším časopise o přítomnosti reverenda Mudyho v našem městě; také ale jsem již obdržela dobrou zprávu o výmluvnosti jeho. Naše služka byla přítomna kázání vašemu, které na ni tak působilo, že se stala vaší přívrženkou, ač jest katoličkou.”

“Těší mne,” odvětil kněz, “že mohu slyšeti tak záhy po svém příchodu o úspěchu svého kázání. Ať jakékoliv povolání, každé blaží, když slyšíme, že se setkává s úspěchem. Těšilo by mne ale tím více, kdybych mohl slyšeti z úst vašich, že mé kázání se neminulo účinkem také na vás.”

“Chcete tím naznačiti,” vpadla knězi do řeči paní, “že obrácení mé k zásadě vaší mělo by pro vás více ceny, než obrácení mé služby? To jest patrně v rozporu s bibli, v níž stojí, že snáze velbloud proleze uchem jehly, nežli boháč vejde do království nebeského.”

Kněz postřehl narážku a jal se ihned omlouvatí výrok svůj řka:

“Naše zásada vyžaduje šíření mezi lid, aby ji tento uznal a zákonitě v platnost uvedl. A tu se nám ovšem jedná především o lidi vliv na jiné mající. Přece může zásadám našim naklonití více lidí paní, manželka vynikajícího obchodníka, nežli její služka, a to jest to, nač jsem kladl důraz. Ač jsou nám vítáni přívrženci chudí stejně jako bohatí, musíme si přece dáti více záležití na obrácení těch vlivných, nežli těch, veškerého vlivu po-

strádajících. Za tím účelem jsem se vydal tu s bratrem Morisem na obchůzku po občanech vliv majících a jedině k tomu účelu jsme se osmělili navštívit také vás."

"Nevím, nebude-li návštěva vaše u nás marnou," podotkla s úsměvem paní. "Můj manžel i já jsme přívrženci střídmosti, ale střídmosti dobrovolné, z přesvědčení pocházející, a proto odpůrci jakéhokoliv násili, ať zákonitého či nezákonného. Temperance a prohibice jsou dvě úplně různé věci, spíše si odporující nežli se doplňující. A pak, já mám za to, že otázka ta nespadá ani do oboru náboženského, spíše do vědeckého a zdravotního. Kterak můžete co kněz s úspěchem potíratí požitky lihovin, když bible, na niž se stále odvoláváte, ku požitku tomu výslovně vybízí? Lidé se mají zdržovati pítí lihovin a v křesťanských kostelích se pije víno na památku zakladatele téhož křesťanství, který výslovně řekl: Tak číňte na mou památku."

"Čtění paní má velice pádné důvody," odvětil kněz, "ale zapominá, že náboženství je spojeno s morálkou a kněz že jest nejen hlasatelem náboženství, ale i morálky. A nestřídmost v pítí jest nejen nemravem sama, nýbrž ona vede ještě k dalším nemravnostem. Je přece dokázáno, že většina všech zločinů má původ svůj v požívání lihovin a máme-li zločinům zabrániti, hleďme potlačiti prodej a výrobu lihovin a tím již bude dobrá polovice zločinů odstraněna."

"Zapomináte však, reverende," odvětila paní, "že zákonité potlačování lihovin nejen že nevede k cíli, o jakém vy mluvíte, nýbrž má za následek četná jiná zla. Je přece nade vše pochybnost zjištěno, že v záповědných okresích a státech se pijí lihoviny ve větším množství, než kde jest obchod s nimi dovolen, a lihoviny ty jsou dražší a horší. Při tom se šíří pokrytectví, krivopřísežnictví, bezzákonnost a podvod všeho druhu, což jsou zla nejméně stejně politování hodná jako obžerství. Chcete záповědi potlačiti zločiny a zatím je povzbuzujete."

"Vidím, že mám ve vás odpůrkyni, již by se mi nepodařilo překonati," odvětil kněz vstávaje. "Doufám však, že mi čas dovolí vás ještě jednou navštívit a to až bude pan manžel doma, načež bychom si o věcech těch ještě dále promluvili. Večer budu mítí opět kázání a pakli by je čtění paní svoji návštěvou počtiti chtěla, těšilo by mne velice. Rád bych ještě několik návštěv vykonal do večera a proto se uctivě poroučím."

Na to se oba návštěvníci ubírali z domu. V tu chvíli vstoupila Marie, již paní Williamsová představila kazateli slovy:

"Zde, reverende, jest naše Marie, na niž slova vaše učinila veliký dojem. Abych vám dokázala, že nejsem vaši nepřítelkyni, nýbrž jen odpůrkyni zásad vámi hlásaných, ponechám Marii úplnou volnost každého večera, aby kázání vaše vyslechla. Budete-li tím odškodněn za nezdar, s nímž jste se u mne potkal, bude mne velice těšiti."

CESARE LOMBROSO

Marie se zapýřila a chopic se podávané jí ruky knězovy, tuto dle starého jí v dětství jí vřtěpeného obyčejně políbila. Nyní však se zase kněz začervenel, nejša na podobné prokazování úcty zvyklý, a pravil:

“Odpustte, slečno, že vás musím za poctu mně prokazanou pokárati. Libání rukou jest zevní projev citu lásky a dá se omluviti nanejvš u lidí mladých různého pohlaví. U jiných však znamená projev podřizenosti, možno řici otroctví. V zemích evropských jest libání rukou obmezeno na úzké kruhy rodinné a na kněžstvo katolické, v této zemi však i to jest odstraněno, poněvač připomíná na poddanství a odvislost jedněch lidí od druhých. Chcete-li mi úctu svoji projeviti, navštěvujte horlivě má kázání, když vám k tomu paní vaše dovolení své dává.”

Podav uzardělé Marii ruku a ukloniv se paní Williamsově, opouštěl se společníkem dom, aby v navštěvách pokračoval. Marie pak se svolením paní nejen toho večera, ale každého následujícího kázání Mudyho navštěvovala a slova jeho si hluboko v srdce vštěpovala.

Uplynul týden a nadešel den, kdy měla Marie vyhověti pozvání Frantika Hruběše a jeti s ním na zábavu. Mladík přijel do města u večer a uvázav koně v kočárku zapřaženého před obydlím Williamsovým, vešel do vnitř, aby nejen Marii k zábavě vyzval, nýbrž i manžele Williamsovi o dovolení pro ni požádal. Vešel do domu setkal se nejprve s paní, již sdělil příčinu svého příchodu a požádal zároveň o dovolení pro Marii, aby s ním mohla na zábavu jeti. Tato neodporovala a zavolala ihned Marii. Sama se z předsině vzdálila. Marie vešla již slušně přistrojená, což Frantik považoval za dobré znamení, v domněnce, že se již do zábavy připravila. Proto rozradostněn podával jí ruku, řka:

“Nu, to je hezké od tebe, Mařenko, že jsi již připravena do zábavy; nebudeme se aspoň zdržovati a budeme tam co nejdřívě.”

Dívka pođala sice mladíkovi ruku, ale bylo na ní znáti jakousi nechuť, již projevila slovy:

“Nepřistrojila jsem se k vůli tobě, ani k vůli zábavě; mám před sebou jiný, vážnějši účel a žádám tě, abys mne následoval.”

Hruběš zůstal rozpačitě, státi. Ruce mu klesly a on pln údivu zvolal:

“Jak?! Ty nechceš se mnou jeti do zábavy, kde bude veškerý mladý lid z celého našeho okolí? Zajisté tam bude také tvůj bratr a snad celá rodina, a ty máš nějaký vážnějši účel před sebou? Copak je to za vážný účel, k němuž tě mám doprovoditi?”

“Na kázání reverenda Mudyho,” odvětila dívka, hledíc milenci jaksi přisně do oči.

“Tak?” zvolal jinoch pohrdlivě. “Ještě nemáš té komedie od minulé soboty dost? Kněžské klábosení je ti tedy milejši, než sejiti se s přáteli a příbuznými při společenské zábavě?”

“Vyprosím si, abys mluvil uctivěji o hlasateli slova božího,” zvolala vášnivě Marie. “To není žádné kněžské klábosení, nýbrž slovo boží, které nás lidi vésti má cestou k spasení. Jest mi líto, že jsem nebyla dřívě vedena cestou tou, již mi naznačil kazatel Mudy. Nám žádnému se nedostalo tak důkladného poučení o bohu a jeho pravém učení, jakého se mi dostalo od pana Mudyho, jehož kázání již po celý týden navštěvuji. Františku, chceš-li dojiti pravého blaha, pravého poklidu duševního, následuj mne, pojď se mnou na kázání dnes večer a zanech těch světských zábav, které vedou lidi jen na scestí, odvádějice je od boha a jeho pravého učení.”

“Nemám nic proti tomu, že navštěvuješ kázání toho kněze,” pravil jinoch klidně. “Také bych s tebou šel, když se ti to tak líbí, ale pro dnešek jsem připraven na zábavu a rád bych tě tam také měl. Pojedť se mnou dnes a já sem přijedu některý den v týdnu a půjdu zase s tebou do toho

stanu, když tě to tak těší. Všecko má své místo a bohoslužba má být obmezena na jisté dny tak dobře jako zábava. Poněvač zábavu máme jednou za několik neděl, bohoslužby však nejen každé neděle, nýbrž i každého dne, můžeš jít se mnou do zábavy a pak zase třeba každodenně na to kázání."

"Já však nechci více sloužití ďáblu!" zvolala Marie rozčileně. "Každá zábava je hříšná a odvádí lidi od boha. Ten, kdo chce bohu sloužit opravdově, kdo si chce pojistit život věčný, musí se zříci všeho světského a žít tak, jak to pismo svaté žádá. Já chci jít po cestě k spasení a chceš-li mne mít za společníci pro celý život, musíš kráčet touže cestou. Jinak cesty naše se rozejdou na vždy."

"Mařenko!" zvolal horoucně jinoch, "nezapuzuj mne k vůli jinému muži. Či ti již nestačí ono náboženství, jež ti rodičové a učitelé naši od dětství vštípili a které zábavu nezavrhuje? Nechodí se ve staré vlasti z kostela přímo do hospody k muzice, aniž by naši kněží co proti tomu namítali? Jestliže jedni křesťané tím nehřeší a boha nehnevají, proč by to u jiných bylo proviněním? Já myslím, že tě ten kněz očaroval, uchvátil svoji výmluvností, tak že jsi se naklonila k té jeho víře jen ve chvílkovém nadšení. Nechoď tam více a zapomeň na jeho svůdná slova, pojď se mnou a v kruhu přátel zapomeň na vše, tak že se opět staneš mojí milovanou Mařenkou."

Při slovech těch se přitiskl těsně k Marii, objal ji jednou rukou, jako by ji chtěl uchvátiti a násilím donésti na svůj kočárek a do zábavy. Dívka se mu však rychlým pohybem vymkla a odskočivši od něho zvolala:

"Nemám od dětství svého odstrašující příklad na svém otci, že víra, v níž jsme byli vychováni, není vírou pravou, poněvač člověka nečiní dosti silným ku vzdorování zlému? Ano, jen proto, že katolická víra dovoluje zábavy všeho druhu, při nichž se v hojnosti lihoviny požívají, nemůže být tou pravou, k bohu vedoucí, a proto jsem přišla k přesvědčení, že bude lépe, když se jí oba odřekneme."

"Jak jsi zaslepena," zvolal pohnutě jinoch, "Dle toho tedy by v té presbyterianské, nebo jiné prohibičácké víře lemošlo býtí žádných pijanů, a přece jsou tam. Právě ti apoštolové střidmosti bývají daleko většimi opilci než jiní lidé, jenže holdují své náruživosti potaji. Zkušenost učí, že tam, kde je prohibice, bují nejvíce tajný chlast kořalky toho nejhoršího druhu. Možná, že se o tom dříve přesvědčíš, než ti bude milo. Ještě se tě táží naposledy: chceš jeti se mnou dnes do zábavy?"

"Nechci a nepůjdu," zvolala dívka odhodlaně. "Zde se cesty naše rozcházejí. Já jdu po té božské cestě ku Kristu, ty si jdi po té hříšné cestě k ďáblu a k věčné záhubě."

"Tedy s bohem, Mařenko," pravil Frantik pohnutě, ruku jí podáváje. "Nerozcházej se s tebou v hněvu, spíše s lítostí, ale mám pevnou naději, že z té fantasie vystřízlivíš. Až tě pak ta bláznivá horečka temperenční přejde, vrať se do náručí mé a staň se opět mojí drahou Mařenkou."

Když byl takto promluvil, opustil dům Williamsův a vsedna do svého kočárku, uháněl z města, kde mohl sobě v tmavé noci, jinými neviděn, uleviti hořkým pláčem.

Ve vedlejších pokoji seděli manželé Williamsovi a slyšeli hovor mladých lidí. Ač nerozuměli rozmluvě po česku vedené, přece uhodli její smysl a výsledek, když slyšeli, že Frantik odchází samotou. Otevřevše dvěře do předsíně, spatřili Marii také plačící, která se k odchodu chystá.

"Vy jste se s Frankem rozešla ve zlém," pravila paní. "Dejde pozor, abyste toho někdy nelitovala. Přečetla jsem nedávno úryvek z dějin českého národa a z něho jsem zvěděla, která náboženské spory přivedly celý národ

váš téměř do hrobu. Což jste nečetla, Marie, o Husovi, Jiřím Poděbradským, Komenském a jiných velkých mužích národa vašeho, kteří museli téměř s celým světem zápasiti slovem i mečem o své náboženské přesvědčení?"

"Právě proto, že jsem to četla, nechci zůstatí více katoličkou," odvětila dívka. "Katolická církev to byla, která na národ český štvála veškeré národy, až jej konečně uštvala. Ona jest příčinou toho obžerství, jež tak krutě řádí mezi našim prostým lidem, poněvadž četnými svátky a slavnostmi k pití přímo vybízí, k zamezení toho pak ničeho nečiní."

"Myslíte Marie," vmisil se do řeči pan Williams, "že piti lihovin jest jediným zlem ve společnosti lidské? Což moda, již se ohromné miliony v obět přinásejí, není také zlem? Nestačil by každému prostý, jednoduchý oděv, jako býval kdysi národní kroj, jež dědil ještě vnuk po dědovi? A což káva, čaj, cukr, zmrzlina a různé mlsky nevyžadují také od lidu velikých obětí stejně jako lihoviny a tabák, proti nimž jedině tito hlasatelé prohibiční káží? Proti hlásání střidmostí by nikdo rozumný ničeho nenamítal, ale dělají ze střidmosti prohibiči, to nelze schvalovati. Těm hlasatelům střidmosti je střidmost věcí vedlejší a věci hlavní jest prohibice, čili zápovědnost. A ta je zase prostředkem k uchvácení vlády, mocí. Kněží chtějí vládnouti národem a prohibice jest jim k tomu prostředkem, poněvadž veškerá úřední moc jim stojí k službám ku pronásledování těch, již se jejich poručnictví podrobiti nechťejí. Právě jako kdysi církev katolická s pomocí vlády vyhladila veškeré obyvatelstvo Čech a Moravy, které jí poslušno býti nechťelo, podobně by učinili naši prohibičáci všem, kteří s jejich náhledy nesouhlasí. Více nežli o střidmost se jim jedná o vládu, pomocí jejíž by mohli lid zotročiti a jej pak ku svému prospěchu využítkovati."

Marie naslouchala slovům těm pozorně, načež prohodila: "Boha sluší více poslouchati než lidi a lépe jest na tomto světě přetrpěti nějakou nesnáz, než věčně trpěti v životě posmrtném."

"Kdo pak ale vám dokáže co bůh chce a co jest vůli jeho?" otázal se pan Williams. "Jen těch křesťanských sekt jest množství a každá o sobě tvrdí, že to, co hlásá, je ta pravá vůle boží. Hleďte, vy jste byla vychována po katolicku a byla jste učena, že je v tom vůle boží, když se v jisté dni zdržujete jídla; ale úplné zdržování se lihovin církev katolická nežadá. Za to presbyteriáni, methodisté, baptisté a jiní sektáři tvrdí, že je v tom vůle boží, aby se lidé zdržovali lihovin, kdežto ve zdržování se pokrmů vůli boží nevidějí. Dle učení cirkve katolické jest manželství nerozlučitelné a hřeší ten, kdo za života druhé strany vstoupí v nový sňatek. Dle jiných křesťanů však v tom není vůle boží, aby se manželé po celý život spolu trápili, když se shodnouti nemohou. Bůh jim prý dovoluje se rozejíti a jiný svazek manželství uzavřítí. Katolická církev tvrdí, že je to vůle boží, aby kněz nebyl ženatý, kdežto všecky jiné víry křesťanské tvrdí, že bůh nařídil manželství pro kněze jako pro jiného. Nedávno jsme četli v novinách, kterak křesťanská sekta menovitů v Kanadě propustila veškerá domácí zvířata na svobodu, ano i oděv odházeli, že prý je v tom vůle boží, aby žádných tvorů nevráždili, netýrali práci a kožemi jejich nebo srsti se neodívali. Množství jiných důvodů bych vám mohl uvéstí, kde si ty vůle boží rozhodně odporuji. Kterak tedy možno vám či někomu jinému tvrditi, která z těch vůli je pravou?"

"Já vám radim Marie," vmisila se do řeči paní Williamsová, "abyste dnes již na to kázání Mudyovo nechodila. Přemýšlejte trochu o tom, co vám řekl Frank a o čem jsme my s vámi mluvili a porovnejte to s tím, co káže onen kněz. Porovnávejte s chladnou rozvahou, vezměte na vše zdravý rozum ku poradě a pak teprve se rozhodněte, kterou cestou kráčetí máte."

“Ano, paní,” odvětila dívka zasmušile, “zdá se mi také, že klidná rozva-
ha mi přinese více uspokojení než kázání. Na spaní však je brzy a proto
myslím, že učiním nejlépe, když půjdu navštívit Annu do hotelu. Již jsem
ji dávno neviděla, neb ona má málo času k návštěvám a já ji také již dávno
nenavštívila. Přistrojena jsem a tedy se na ni podívám, co dělá”

Po slovech těch se ubírala z domu a zabočila na náměstí, kde se nalézal
hotel, nesoucí stejné jméno s městem, Loneville Hotel. Služka tam za-
městnaná byla také Češka, z téže vesnice jako Marie, ale o několik let
starší. Byla s Marií poněkud spříbuzněna a poněvadž se ze staré vlasti
znaly, navštěvovaly se i zde, aby si vzájemně porozprávěly o staré vlasti
a o tom, co vše v této zemi již zažily. Anna měla v hotelu práci těžkou a
nekonečnou, dostávala ale také vyšší mzdu a to ji zde drželo, neb chtěla
rodičům pomáhati k zaplacení farmy, již si nedaleko koupili. Marie ji na-
vštěvovala tedy v hotelu a když přišla, pomáhala ji při úklidu v kuchyni,
aby byla dříve s prací hotova, tak aby si pak mohly chvíli klidně pohovo-
řiti. Poněvadž v minulém týdnu chodila každého večera na kázání do stannu
Mudyova, neviděla Annu po delší čas, což tedy dnes hodlala napravit.
Jsouc známa v hotelu, vešla zadním vchodem přímo do kuchyně, kde na-
lezla Annu v pilné práci, zaměstnanou mytím nádobí.

“I vítám tě Mařenko!” zvolala Anna na vstupující. “Já myslela, že se
na mne hněváš, když jsi mne již tak dávno nenavštívila. To víš, já jsem tu
pořád jako zakletá, že se nemohu
ani hnouti a tak jsem tě také navští-
vití nemohla. Co pak se s tebou
stalo, že jsi se tu již přes týden ne-
ukázala?”

Marie svlékla se sebe vrchní šat,
přivázala si širokou kuchyňskou zá-
stěru a postavíc se soudružce po
bok, aby ji v práci napomohla, jala
se vykládati.

“Ale holka, byla to tak zvláštní
náhoda, která mne od návštěvy
zdržela. Tamhle na hlavní ulici se
nalézá na prázdném staveništi stan
a já do něj vešla před týdnem v do-
mnění, že je tam nějaká komedie.
Zatím ale tam káže jakýsi kněz,
Mudy ho jmenují, a ten na mne
učinil svým kázáním takový dojem,
že jsem ho chodila poslouchati kaž-
dého večera. Přála bych ti ho také
slyšeti a věř, že bys na vše jiné za-
pomněla a myslela jen na to, co on
povídá, jako já. Náš velebný pán
ve staré domovině uměl sice krásně
kázat, že nás často až rozplakal, ale

jako tenhle káže, to se nedá ani vypověděti. Po celý týden, večer jako
večer jsem ho chodila poslouchati a teprve dnes poprvé jsem kázání jeho vy-
nechala. A ještě bych tu nebyla, kdyby se nebylo přihodilo něco neoby-
čejného. Frantik pro mne přijel, abych s ním jela na zábavu do spolkové
sině tam nedaleko nich a já mu to odřekla. Rozhněvali jsme se spolu k vůli
tomu knězi. Je to hlasatel střidmosti, káže proti požívání lihovin a proti

FRANTIŠEK UDRŽAL.

všem světským požitkům a já chtěla Francka také k tomu pohnouti, aby se dle slov jeho řídil. On to odřekl a já zase odřekla jeti s ním na zábavu.”

“Ale holka, co tě to napadlo?” zvolala pojednou Anna. K vůli knězi se rozhněvat s hochem a to tak hodným hochem, který mimo to má již zavedené slušné hospodářství! Povídáš, že ten kněz se jmenuje Mudy? To je tedy ten, co zde bydlí již přes týden. Slyším často vyslovovati jeho jméno. Já ho sice dosud neznám, neboť do jídelny a do ostatních částí hotelu málokdy přijdu, tak že nevím, jak se který z těch pánů jmenuje. Ale co je to za kněze, jaké víry? Katolický kněz přece žádný nekáže ve stanu — to musí býti nějaké jiné víry než naší.”

“Nu, ovšem že je,” odvětila Marie. “Je to prý presbyterian, jak tomu tady říkají, dle našeho tedy evangelik, ale to přece nic nedělá, vždyť sloužíme všichni jednomu pánu bohu. Mně zaujalo jeho kázání zcela, tak že jsem po ten celý čas na nic jiného nemyslela než na to, co kázal. Nejvíce se mi líbí jeho nabádání ku střídmosti, vlastně ku zdržování se od veškerého požitku lihovin. Vzpomínám si při tom na otce. Kdyby byl žil dle slov toho kazatele, nebyl by přišel o statek a my jsme mohli pohodlně žiti ve vlasti.”

“Ale holka,” vpadla jí do řeči Anna, “což zapomináš na spásu své duše? Nevíš, že vyznávající všech jiných věr mimo katolickou jsou bludaři, kacíři, odpadlíci a jak ještě jinak je naši panáčkové jmenovali? Zapomináš, že tím hřešíš proti bohu a jedině samospasitelné církvi katolické? Co tomu řeknou tvoji rodičové až se dovědí, že jsi odpadla od katolické víry a přichytila se té helvítské? Viš, že jsme byli učeni, že se máme stříci osidel ďábelských v každé podobě, neboť pokušitel dovede na se vzítí každou podobu a tedy i kněžskou.”

“Inu je pravda, že nám to naši panáčkové tak říkali,” dí na to Marie, “ale kdybys slyšela tohoto kněze kázati, viděla by jsi zase ďábla v něčem jiném. Ten nejhorší ďábel vězí v alkoholu, poněvadž nejvíce zla natropí. Více než polovina všech zločinů jest spáchána lidmi pod vlivem opojných nápojů, tak že kdyby požitek těchto byl odstraněn, znemožněn, měli bychom již poloviční království boží na zemi. Pravdu slov těch mi dotvrzuje můj vlastní otec, který svým nestřídmým pitím celou naši rodinu ozebračil.”

“Ale jdi bláhová,” prohodila Anna, “co pak se ti vede tak zle? Nemáš se lépe, než bys se měla na našem statku? Nejen, že tak těžce nemusíš pracovati jako ve statku, ale máš lepší šat, stravu, obydlí a vše, co k životu slouží. Vezmeš-li si Frantíka, budeš mítí statek lepší než měl tvůj otec. Však se ani ostatním z vaší rodiny tak zle nevede, vydělávají si peníze a vzdor tomu, že otec časem ještě něco propije, pomohou si i zde zase k farmě. Ono to s tím otcovým propitím statku nebylo tak zlé, jak si to představujete. Dostal ho hodně zadlužený, pak když jste dorůstali, více jste potřebovali a tak místo aby se dluh byl uplácel, ještě se přiděloval. Co jiného tedy vám zbývalo než to prodat a jet do Ameriky? A jestli otec tu a tam něco propije, vždyť on se zase přičiní a dělá za dva. To bys si neměla bráti tak k srdci a k vůli tomu opouštětí víru svých rodičů.”

Takto rozmlouvaly obě dívky při úklidu až byly se všim hotovy, načež Anna vybidla Marii, aby s ní šla do její ložnice v hořením poschodí. Tam rozmlouvaly ještě dále když tu po nějaké chvíli se ozvaly dole v místnosti, nacházející se právě pod pokojíkem Anniným, mužské hlasy, které zvláště pozornost Mariinu upoutaly. Ustala náhle v řeči své, naplnula sluch a prohodila šeptem: “To je on, kazatel Mudy. Poznávám ho po hlase.”

Pokojík, který sloužil služce za ložnici, nalézal se již částečně ve střeše a skrze podlahu vedena byla roura od kamen, v dolní místnosti se nalézajících. Bylo to k vůli úspoře paliva, aby se v pokoji služčině nemuselo topiti zvláště a přece aby tam bylo teplo. Poněvadž bylo léto, byla kamna

odstraněna a na otvoru v podlaze byl položen jen kus plechu, tak že z dolní místnosti bylo nahoře slyšeti každé slovo. Proto byly zřetelně slyšeti hlasy dvou mužů již na chodbě, když vstupovali do pokojíku. Pak rozsvítili a usadivše se, pokračovali v rozhovoru.

“Zdá se, že dnešní kolekce již nevypadla tak skvěle jako minulé soboty,” bylo slyšeti z dola. “Lidem to již sevšednělo,” odpovídal druhý hlas.

“To je Mudy s Morisem,” pravila Marie šeptem Anně. “Ten první co mluvil, byl Mudy, ten druhý Moris, předseda zdejší temperenční ligy.”

“Inu, těm lidem se brzy přeji pánbů i ďábel,” mluvil zase Mudy. “Ale já se jim nedívím, vždyť mně se to již samotnému protiví, třeba že mi to vynáší hezké peníze. Mnoho-li pak jsme zase dnes chytili?”

“Není to sice skvělé, ale zaplať pán bůh za to,” odpovídal Moris, vydávaje patrně peníze na stůl, poněvadž bylo nahoru slyšeti jich chřestění. “Kdežto dnes týden vyneslo večerní kázání sto padesát šest dolarů, dnes bylo přijato jen sto pět a několik centů. Dle naší úmluvy připadne z toho tedy polovice nám, na krytí výloh a druhou polovici obdržíte vy. Jak dále víte, musím z toho také dáti něco druhým výborům, aby mlčeli a neřekli těm ostatním pravdu, tak že na mne mnoho nezbyde. To víte, kdyby se lidem řeklo, že každé kázání vyneslo od padesáti dolarů až do dvou set v neděli, ochabla by jejich obětavost, tak že by přestali platiti. Takhle se řekne, že příjem obnáší od třiceti do osmdesáti dolarů, temperenční liga dostane od patnácti do čtyřiceti za každé vaše kázání, vy dostanete svoji polovinu a o ten zbytek se již nějak podělíme. Tak, tu máte svých padesát tři dolary a lize se udá příjem padesát dolarů a tam tedy odevzdám dvacet pět a nám zbude dvacetsedm na rozdělení. Však je nás na to pět.”

Slova ta doprovázena byla harašením stříbrných peněz, načež kněz odpovídal: “Vždyť já vám také přeji, páni bratři, neboť si svoji agitaci zasloužíte několik těch dolarů. Co pak by ty baby svedly bez vás? Jím stačí sláva, že mohou ku chvále boží skučeti své huhňavé písně tam na výstupku, aby je každý viděl a slyšel. Vždyť se mají také na co těšiti po smrti. Ta sláva a radost v nebeském království jim přijde dosti lacino, za trochu toho skučení a modlení. My si zatím na dobré přátelství a na závďavek té blaženosti posmrtné něco vypijeme.”

Na to bylo slyšeti zacinkání sklenek, ba i kлокotání tekutiny z lahve lité, načež zazvonily sklenky znovu a téměř zároveň ozvaly se dva hlasy: “Tedy na zdraví.” Pak bylo slyšeti slabé klapnutí sklenek, následovalo opět liti z lahve a další hovor: “Ta je znamentá,” prohodil Moris. “To věřím,” dotvrzoval Mudy. “Však jí mám přímo z hlavního skladiště v Kentucky; ti by mi špatnou neposlali.”

V tom byly slyšeti z chodby kroky několika mužů a brzy na to vešli noví tři příchozí do pokojíku knězova. Následovalo vítání, nové cinkání sklenek a připíjení. Kostelní výborové si přišli pro svůj podíl ze sbírky a pro trochu toho zapovězeného ovoce, proti němuž volali celý svět do zbraně. Chrástění sklenek bylo slyšeti ještě několikráte, při čemž se hovor stával živějším a hlučnějším.

“Ale pánové,” ozval se po chvíli knězův hlas, “jestli pak byste chtěli jíti do nebe, kdyby tam nebylo požitku lihovin? Já aspoň si nedovedu představití blaženost bez nich. Se ženskými má sice člověk také vyražení, ale to trvá jen malou chvílku a pak mu působí zase různé nepříjemnosti. Za ta dobrá whiska jen blaží, příjemně rozčiluje a nedělá jiných nepříjemností, než trochu bolení hlavy. Na to se však vezme zase kořalka jako medicína a je dobře. Ať tedy nás blaží požitek lihovin.”

Následovalo zase pití a nové nalévání, načež bylo slyšeti hlas: “Kdyby nás teď tak naše baby viděly, ty by nám daly.” Jiný zase dodal: “Však ony

si také některé z nich popřejí, ale tajně, tak jako my." "Jak dlouho ještě zde s námi, reverende, pobudete?" tázal se jiný. "Myslím, že již ne dlouho, nejvýše ještě týden, bude tady vše spaseno, tak že by kolekce vypadaly bledě, já pak mám nabídky z kolíka míst, kde kyne lepší výděleček. Dnes týden jsem tu započal, myslím tedy, že to zde dodržíme do čtrnácti dnů a skončím příští pátek. Dle toho se řiďte a já dopíši do nejbližšího místa, kde mne chtějí, abych tam zase mohl mít první kázání v sobotu jako zde."

Tato pitka a zábava trvala asi půl hodiny, načež se páni výborové těžkými kroky ubírali domů a kněz osamělý se chystal ku spánku. Divky sotva dýchající naslouchaly, a když vše utichlo, odlehčila si Marie slovy: "Tohle že jsou apoštolové střidmosti, šířitelé mravnosti a pravého náboženství? A já bláhová chtěla těm jejich náhledům náboženským obětovati nejen víru rodičů svých, ale i lásku k muži milnému. Dobrou noc, Anno, teď jsem ze své potřebnosti vyléčena."

Na to opustila hotel a krácejíc domů, vzpomínala na Frantíka, na zábavu, a na všechny známé, které tam tušila, litujíc toho, že tam raději nejela. Ulehla, ale spánek dlouho mijel víčka její, neb v hlavě jí vířily myšlenky jako v kolotoči. Vzpomínala si na hřimající slova knězova tam ve stanu a zase na posměšná slova jeho v hotelu. Tam ďábel alkohol co největší zlo musí býti přemožen, zničen — tu zase si blaženost nebeskou bez lihovin nemůže představití. Ještě ve spaní jí ty knězovy protilehlé názory znepokojovaly a když se ráno pozdě probudila, cítila se unavenou více než po celodenní nejtěžší práci.

Byla neděle a tu nebylo třeba tak časně vstávati. Marie brzy se sebe svrhla únavu, neboť pomýšlení, že našla tak brzy cestu k usmíření se s Frantíkem, mysl její vyjasnilo. Rozradostněna přikročila ku své obyčejné práci a když manželé Williamsovi vstali, pozorovali hned změnu na dívce, neboť obličej její zářil radostí.

"Potěšila jste se tedy s Annou?" otázala se paní. "Zdá se, že vám něco hezkého pověděla. Vypadáte lépe, než kdybyste přijela ze zábavy."

"Reverend Mudy mně cosi hezkého pověděl," prohodila Marie, šelmovsky se usmívajíc. "Tak jste přece byla zase na jeho kázání?" tázala se paní.

"I ne," odpovídala Marie, stále se smějíc. "Já vyslechla jeho kázání v hotelu, kde je ubytován, ale to bylo zcela jiné kázání, než tam v tom stanu. Měl tam také jen čtyři posluchače řádné a my dvě, já a Anna, byly jsme posluchačkami mimořádnými, jako někde na galerii, jen že o nás nevěděl. A k tomu kázání bral si na pomoc na místě ducha svatého toho ďábla alkohola." — —

"Jak tedy patrnó," prohodila paní, "vyléčil vás z té prohibiční choroby zase ten, který vás do ní uvrhl. Nu, aspoň jste se přesvědčila, že ti, již boha stále na jazyku mají, v srdci nemají žádného. Hlásání slova božího je jim řemeslem, pramenem příjmu a prostředkem k blahu pozemskému. Oni sami pak jsou hlavní příčinou, proč lid od náboženství odpadá, poněvadž mu dávají špatný příklad."

"Považte, milá paní," vypravovala dále Marie, "ti přední kostelní bratři nejen že s knězem pili kořalku v jeho pokoji, ale oni podvádějí své spolubratry a sestry tím, že jim zatajují skutečný příjem ve stanu a o ten lup s ním se dělí. Na místě sto dolarů řeknou padesát že se vybralo, knězi dají jeho polovici, sami si však z té druhé polovice zase polovici nechají, tak že jen asi čtvrtinu příjmu té temperenční společnosti odvádějí. Pomáhají tedy kazatelé své spoluobčany nejen přelhávatí tou střidmostí, ale i v ohledu finančním okrádati, plnice si potají kapsy. Považte, každé to kázání vynese od padesáti až téměř do dvou set dolarů. Za týden vymámil ten kněz z lidí nejméně osm set, za čtrnáct dní sežene tedy asi šestnáct set. Z toho on odnese osm set

dolarů, o další čtyři sta a rozdělí ti přední církevní členové a teprve zbývající čtyři sta dostane ten temperenční spolek. Ten z toho zaplatí výlohy, které asi jsou velmi malé, neboť z pozemku bezpochyby nezaplatí nic, na nejvýše dají něco za vypůjčení a postavení stanu a za úklid v něm, tak že té temperenční lize asi tři sta dolarů zbydou. Co s nimi dělají?"

"Vynaloží je zase na agitace temperenční a prohibiční," pravila pani Williamsová. "Proto se šíří tak mocné hnutí prohibiční, poněvadž tyto kluby místní na to hojnost peněz věnují. Co jim pak záleží na nějaké stovce na letácích, na sjezdech, na vydržování řečníků, na soudech proti hospodským atd., když peníze ty lehko seženou? Ti páni výborové, kteří se o ty uzmuté peníze rozdělili, hodí časem na ty účele také nějakou pětku, již si však při nejbližší příležitosti důkladně vynahradi a ostatní peníze jsou většinou vymáčkány z chudého lidu."

"Ba, pravda, že z chudého," pravila s povzdechem Marie. "vždyť já sama vyhodila na to přes čtyři dolary. Ani jednou jsem tam nešla, abych byla nedala nejméně čtvrták, ba častěji půldolar. Mohla jsem raději koupiti za ty peníze šaty neb střevíce některé své sestře neb mamince. Jsem však ráda, že se mi tak brzy vyjasnil zrak a já poznala blud, do něž jsem zabředla. Proto nelituji těch peněz a přeji je tomu knězi, poněvadž mi dal dobré naučení pro celý život. Poučil mne, že tomu slovu božimu, jež hlásá, sám nejen nevěří, ale přímo posměch si z něho tropí. Považte, paní, on pravil těm druhým spolutaškárům, že by si radosti nebeské bez kořalky nemohl ani představití."

"Vidíte, milá holka," odvětila pani, "a vy jste tomu jeho kázání věřila, že byste mu byla obětovala svoji budoucnost. Doufám však, že jste Franka ve své zaslepenosti neurazila tak, že by se na vás pro vždy rozhněval."

"Na štěstí se ukázal moudřejším, než já," odpovídala Marie vesele. "Odešel se slovy, až mne ta bláznivá horečka prohibiční přejde, že se vrátím opět k němu a stanu se zase jeho milou Marií. Přešlo to dříve, než jsme se oba nadáli a já bych to s radostí Frankovi sdělila, abych ho potěšila a dalšího zármutku ho zbavila."

"To je velmi snadné," pravila pani, "dojeďte si k němu a řekněte mu to. Odpoledne nemáte beztoho ničeho na práci, my s manželem máme jiti

ANTONÍN SLAVÍČEK.

na návštěvu k sousedům, vezměte si koně a vozík a dojeďte tam. Však kůň beztoho má málo na práci a ne bude mu to škoditi, když se trochu proběhne. My se asi zdržíme u sousedů, pozdě do noci, tak že bude času dosti, když se vrátíme večer."

"Jsem vám velice povděčnou, milá pani," odpovídala dívka radostně. "Aby to však nevypadalo tak trochu neslušně, že sama jedu za ženichem, požádám Annu z hotelu, aby jela se mnou. Vždyť ubohá se nadře, aniž by se mohla jen na několik hodin vzdáliti. Mohou ji tedy páni také jednou na nedělní odpoledne propustiti."

Stalo se, jak bylo umluveno. Marie po snídani doskočila do hotelu, kde vymohla Anně dovolenou na odpoledne a ve dvě hodiny ujížděly

již obě dívky v kočárku pana Williamse po venkovské cestě směrem východním z Lonevillu. Cesta byla pěkná, ujetá jako mlat, kůň vystálý a dobře krmený uháněl s větrem o závod, tak že vzdálenost čtyř mil urazily v půl hodině. Octly se u venkovské síně, která sloužila za shromaždiště okolního lidu jak ku spolkovému jednání tak k zábavám.

Po včerejší zábavě tu bylo ještě vše rozházeno, prázdné soudky od piva, láhve a bedny od sodovky všude kol budovy poházeny a s úklidem zabývali se tři mužové. Dva venku svalovali soudky na místo za síní a sbírali láhve do beden, zatím co třetí v síní zametal a rovnal sedadla.

"Aj hle!" zvolal jeden z venku uklízejících, "to nám jedou pomocnice, Frantíku, zahod' koště a jdí otevřítí."

Z okna síně vystrčil hlavu Frantik Hruběšův, ale v okamžiku na to již byl venku a otvíraje bránu do dvora, volal radostně. "Mařenko, Aničko! Kde jste se tu vzaly? Na zábavu jedete sice již pozdě, ale váš příchod mi působí více radosti, než celá ta včerejší zábava. Co vás sem přivádí, děvčátka?"

"Vedu vám kajcníci, Františku," pravila Anna. "Mařenka se včera vyzpovídala, vlastně kazatel Mudy se vyzpovídal jí a ona přichází činití pokání za včerejší svůj přestupek."

Zatím dívky vjely do dvora, Frantik uvázal koně do stínu stromu a podáváje ruce děvčátům, pomáhal jim s kočáru. Při sestoupení Marie uchopil ji do náruči a líbaje ji, volal: "Tohle je pokání, jež ti ukládám a odpuštění máš již dávno. Za tento blažený okamžik, jež jsi mi připravila, ti odpouštím vše a žádám, abys i ty zapomenula na vše, co mezi námi roztržku způsobilo."

"Zapomenouti na to nemohu," odpověděla Marie radostně, "ale vezmu si z toho poučení pro celý život. Seznala jsem, že lidé, kteří předstírají tu největší horlivost ve službě boží jsou pokrytci a jedná se jim jen o využitkování těch hloupých, kteří jim věří. Jen náhodě mám co děkovatí, že jsem mohla nahlédnouti do soukromého života těch zbožných a shledala v nich zcela sprosté pokrytce a výdělkáře. Včera když jsi odjel, šla jsem navštívití tuhle Annu do hotelu a tam mi náhoda popřála slyšení rozhovor kazatele Mudyho se staršími cirkve. Popíjeli v pokoji knězovu kořalku a dělili se o kořist, již na lidech zaslepených, jako jsem já byla, vymámili. Také jsem tě svatouškům dala daň ze své hlouposti. Bylo toho přes čtyři dolary, co jsem přidala do jejich bezedného měšce, ale nelituji toho. Dostalo se mi poučení, jaké bych ani za daleko větší obnos nekoupila. Ty čtyři dolary si mnohonásobně vynahradím tím, že žádnému z těch apoštolů nedám více ani centu, ať si jest vyznání jakéhokoliv. Nabyla jsem přesvědčení, že ty všechny různé viry a sekty jsou jen různé způsoby mámení peněz z lidí, kteří se jim nechají omámití, jako já tomu Mudymu."

"Nu, to je dobře, že jsi z toho bláznění vystřízlivěla," volal Frantik, objímaje a líbaje dívku opět. "Nu a abys snad zase někdy do nějakého podobného poblouznění neupadla, nemyslíš, že by bylo nejlépe, abys se svěčila pro vždy mému dozoru? Však toho sloužení máš již dosti a rodičům a sourozencům tvým již také nějak vypomůžeme. Nechceš býti svoji vlastní paní raději než sloužití lidem cizím?"

"Myslím také, že to bude nejlepší, když místo více pánům podrobím se jen jednomu," pravila Marie, blaženě se usmívajíc. "Však se již o tom nějak dohodneme."

Co následovalo, laskavá čtenářka a nelaskavý čtenář se již dovtípí. Za čtyři neděle po tom odbyvána byla v téže venkovské síní zábava, ale byla to veselka Františka Hruběše s Marií Šerých. Předsevzetí, které Marie učinila, došlo prvního praktického provedení tím, že na utužení svazku manželského si vzali smířčího soudce. Také v dalším životě se řídili známým tla-

vličkovým pravidlem. Že se o veselce nezacliovali prohibiční zásadou, rozumí se samo sebou.

Hrubešovi vychovávají ditky své v náboženství prostého lidského rozumu—lidskosti. Učí je střídmosti, ale takové, jež si neosobuje uchvacování práv jiných lidí. Sami se těmi pravidly ve svém životě řídí, popřávajice si požitku silnějších nápojů s mírou a rozumem. Při tom žijí spokojeně a šťastně, jako lidé, kteří dovedou kráčet střední cestou.

Život bez štěstí.

POVÍDKA.

Napsal Bedřich Moravec.

Už na počátku října žloutlo listí na stromech, protože chladné podzimní počasí brzy se dostavilo v pohorskou krajinu, v níž ležela ves Brahovka. Jednoho takového nevlidného říjnového dne, ještě za ranního šera, dva mladí lidé stáli na konci vesnice při silnici vedoucí do okresního města.

On, mladík ztepilý, v mysliveckém úboru, držel v náručí dívku plavovlasou a modrookou, která plakala.

"Ale věrnou mi, Božko, zůstaneš?" tázal se.

Místo odpovědi dívka políbila ho na ústa a zašeptala:

"Věčně, věčně, Jindřichu."

Následovalo nespočetné slibů provázených vřelými polibky, a když slunko počalo oznamovati příchod svůj nad okolními zalesněnými chlumu, mladí lidé se rozloučili. Poslední polibek, poslední objetí, potom dívka proklouzla jako lasice za nejbližším plotem a chvátala k panskému dvoru, jehož obrysy se před vsí začaly objevovati v ranních parách.

Mladík čekal, až mu milénka zmizela v mlze, potom vzal se země dřevěný vak, jak jej češti rekruti bérou na vojnu, a vykročil po silnici k městu. Ale ještě mnohokrát ohlédl se ke vsi, kterou opouštěl na dlouhou dobu tři let. Obyčejná scéna, jak se opakuje každého roku po českém venkově, když nováčkové dostavují se ku svým plukům.

Jindřich Blahota byl v Brahovce lesním příručím. Byl tu několik let a zažil tu dobrých i zlých časů. Blahota záhy osiřel, ještě jako mladý student. Byl syn po úředníku a jeho poručník dobře věděl, že podpora na jeho vychování poskytovaná dlouho trvatí nebude, hleděl hoča zaopatřiti, pokud možno nejrychleji. Sotva že hoch vystudoval reálku nižší, zastavena byla podpora s důvodem, že hoch s tímto vzděláním už může se sám živiti. Nebylo to sice pravda, ale odpor nebyl možný. Zaopatřil tedy poručník Jindřichovi bezplatné místo lesního praktikanta u starého svého přítele, a po odbytých zkouškách stal se mladík příručím v Brahovce. Na úžích tu ustláno neměl. Plat nepatrný stačil sotva na šaty, strava u lesního paušální, byla bídná, k tomu lesní byl starý bručoun, který příručího považoval vlastně za otroka a všechny své povinnosti nejraději byl by na něho přenesl. Jako na omluvu říkával: "Já to ve vašich letech také neměl lepší."

Myslivna v Brahovce snad by se Blahotovi byla stala hotovým peklem, nebýti tu Božky. V Brahovce byl také poplužní dvůr, a správce, který jej

spravoval, měl rozkošné dítě, šestnáctiletou dcerku Boženku. Jindřich a Božena hnedle se seznámili a milovali se. Nebylo divu. On neměl v západlé dědině soudruha, a ona neměla tu družky. Správcovic známosti mladých lidí nebránili, ba byli jí skoro rádi. V dalekém okolí nebylo nikoho, kdo by se za ženicha Božce byl hodil, a do okresního města byly dobré tři hodiny. A Blahota měl na velkostatku službu jistou. Jednou stane se tu jistě lesním a bude si moci Boženu vzít. Brzy to ovšem nebude, ale Božena byla mladá a mohla čekat.

Ale když letos na jaře byl Blahota odveden k vojsku, sympathie správčovic rychle k němu ochladly. Bude teď tři roky sloužit na vojně, až se vrátí, musí nastoupiti službu znovu, a kdo ví, jestli se vůbec na zdejším velkostatku uchyti.

Blahota dobře tu chladnost postřehl, ale nic si z ní nedělal, protože Božena v ničem se k němu nezměnila.

Jestě dnes, když odcházel ke pluku, přiběhla se s ním rozloučit, aby rodiče nevěděli. To mu bylo novým důkazem, že ho miluje, a velmi mu to usnadňovalo odchod z tiché dědiny.

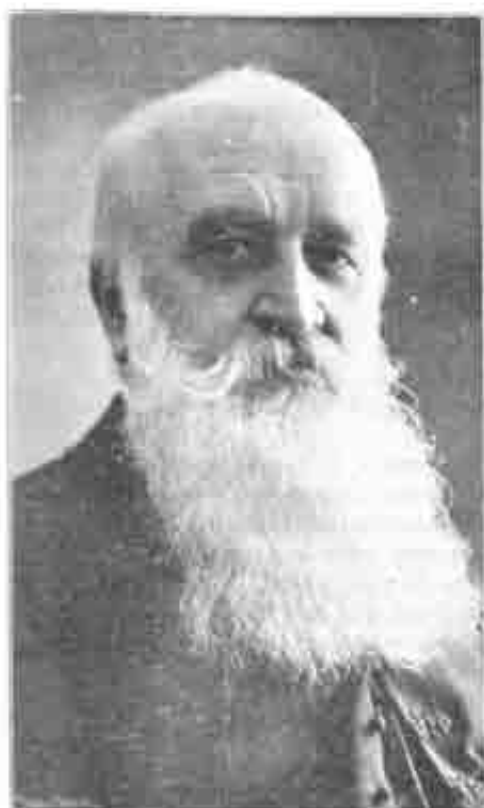
Dokud slunko za kopci se skrývalo, Blahota s těžkým srdcem kráčel vstříc neznámému osudu vzpomínaje dob zažitých v tiché dědině. Ale potom, když podzimní slunko ozářilo silnici, vyjasilo se mu v duši. Co konečně? Tři roky nejsou věčnosti. Bude tři roky vojákem, snadno se to přočká, Boženka bude mu dopisovati, tři léta uplynou jako sen, vrátí se do služby, za několik roků potom stane se lesním a Boženka bude jeho. Blahota div že si neposkočil při té slastné myšlence. A teď už vesele kráčel k městu. Čím dříve bude u pluku, tím lépe. Každý den tam ztrávený bude moci odpočítati od těch tří let. Ale radostná nálada minula hned, jak ve městě se přihlásil u doplňovacího velitelství a bylo mu tu oznámeno, že bude dopraven k husarskému pluku do Uher. Jaké to překvapení! On myslivec a na koně. Co živ na koně nesáhl a teď má jezdit na erární kobyle! A tak daleko! V Uhrách! Kdy dojde tam dopis od milované Božky?

Ale odmluvy nebylo. Druhého dne již unášel ho vlak do Uher.

Celou cestu marně Blahota lámal si hlavu, proč dostal se vlastně k husarům, ale na místě se mu to potom rázem vysvětlilo. Majitel panství, kde Blahota sloužil jako lesní adjunkt, byl rytmistrem u husarů a bydlil se svou rodinou v místě, kde švadrona jeho ležela posádkou. Chtěl teď mít svého myslivce u sebe a to úplně dostačilo, že se český myslivec stal husarem.

Rytmistr hrabě vysvětlil Blahotovi všechno. Potřeboval ho v Uhrách z dvou příčin, z vojenské i občanské. U švadrony, u níž hrabě-rytmistr sloužil, dosluhoval starý účetní strážmistr a hrabě vyhlédl si Blahotu za jeho nástupce, aby při té věci měl jaksi svého známého člověka a nemusel stále účtů přehlížeti, za druhé měl hrabě pro své vyražení v Uhrách najatou honitbu, platiti si myslivce, bylo by mnoho peněz stálo a taktó měl v Blahotovi účetního strážmistra i myslivce zadarmo. Odmluva tedy nebyla možnou a Blahota rychle s osudem se smířil. Však mu to zas hrabě v občanském životě vynahradí. Ostatně nevedlo se mu v Uhrách zle, a nebýti té vzdálenosti od Božky, na nic by si Blahota nebyl mohl stěžovati.

Výcvik na koni odbyli s ním jen tak, aby se vyhovělo předpisům, a potom hned přišel do kanceláře, kde ho starý účetní strážmistr seznamoval s účtováním švadrony. Do zimy hrabě povýšil Blahotu za desátníka, a když o novém roce starý strážmistr odešel do nějaké státní služby, Blahota převzal jeho hodnost i povinnosti a rytmistr mu řekl: "Zůstanete tu se mnou, až já složím vojenskou hodnost a vrátím se na své statky. Budete-li

KAREL ADÁMEK.

mi tu věrně sloužiti, dám vám potom doma dobré místo."

To se Blahotovi libilo. Psal v kanceláři, někdy šel s hrabětem na lov, opatroval jeho najatý revír a čas rychle plynul.

Božce psal často. Z počátku odpovídala na každý jeho dopis psaním plným vřelých slibů a přísah lásky. Později Blahota psával častěji než odpověď dostával. Božka jaksi ochabovala. Čím dále, tím více dopisy její pozbývaly vřelosti. Nejednou zdálo se Blahotovi, že ona na jeho dopis odpovídá pouze ze zdvořilosti. Ta věc počala ho znepokojovati, zahrnul Božku předhůzkami a potom obyčejně zas přišel dopis vřelejší. Ale už často si Blahota bezděky připomínal staré české přísloví: "Sejde s očí, sejde s myslí."

Docela už měl jistotu, že láska Božčina ochládá, a ochladne docela, bude-li jí dlouho vzdálen. Ku konci druhého roku jeho činné služby přestaly dopisy Božčiny úplně. Psal ještě několikrát, ale dopisy jeho zůstaly nezodpověděny. Nespomohla zapřísáhání,

upomínání na staré sliby, Božka se neozvala.

"Zapomněla, zapomněla," řekl Blahota. "Nešťastná vojna, o všecko štěstí mne připravila."

A tak v ustavičném trápení prosloužil třetí rok. Mnoho času mu ovšem k truchlení nezbylo. Nebylo-li práce v kanceláři švadrony, už tu byl hrabě a nutil: "Pojďte se podívat do revíru!" Přece však někdy zbylo Blahotovi trochu času k vzpomínkám. To byly hodiny, kdy sám procházel se hraběcím revírem a mohl nerušeně mysliti na svou zhrzenou lásku. A ty chvíle byly mu tak milé, protože byly bolně—slastné.

A za toho stálého roztoužení uplynul třetí rok služby, ani se Blahota nenadál a tu ho jednoho dne rytmistr-hrabě oslovil: "Tak, strážmistře, za čtrnáct dní půjde se na dovolenou. Zůstanete nebo odejdete?"

"Půjdu na dovolenou," odpověděl Blahota rozhodně.

"Jakže?" divil se hrabě. "Co budete doma dělat? Měl jsem s vámi zvláštní dobrý plán. Vysvětlím vám, jak jsem se chtěl o vás postarati. Poslechněte mne, a nebude vám to na škodu! Budu ještě tři roky sloužiti ve vojště, potom vystoupím a uváží se ve správu svých statků. Ty tři roky bych vás tu měl rád. Jako strážmistr budete dostávati odměnu za službu přes zákonný čas, a až spolu vysloužíme, dám vám doma hned místo lesního a připočtu vám ta tři léta, která jste se mnou na vojně dobrovolně strávil. Mám vás rád a moje rodina už tak na vás zvykla, že by se jí bez vás v Uhrách stýskalo. Tak se rozhodněte! Zůstanete ještě tři léta na vojně?"

“Nezůstanu, Osvícenosti,” odpověděl Blahota rychle. “Ani hodiny nebudu sloužiti přes čas.”

“Nepochopuji, co vás domů láká,” řekl rytmistr rozmrzele. “Na mém statku není teď místa prázdného, a že byste se jinde uchytil, na to není naděje. Je u nás v Čechách při všech oborech lidí schopných přebytek veliký.”

“Mám doma nevěstu,” řekl Blahota nejistě.

“V tom případě vás přemlouvati nebudu,” řekl hrabě náhle zvažněv. “Máte-li doma závazky, to je ovšem jiná. Co je láska, to vím sám. Povinnosti zákona jste dostal, dostojte teď povinnosti lásky. A má nevěsta vaše tolik, abyste se v občanském životě uchytil? Promiňte mé indiskretnosti, pryšti jen z přátelství k vám.”

“Myslím, že nemá,” odpověděl Blahota.

“Je to někdo od nás?” tázal se hrabě.

“Nevěstou mojí je Boženka, dcera pana správce ve dvoře, vaši osvícenosti v Brahovce,” odpověděl Blahota.

“Ale přáteli, zůstaňte beze všeho se mnou na vojně!” řekl rytmistr svraštěl čelo. “Darmo byste odcházel. Doma už nevěsty nemáte. Před rokem Boženka provdala se za učitele v sousední vsi Sanově. Nedivte se tomu. Ženské se vdá, kdy se k tomu právě příležitost nahodí. Je málo ženských, které se vdávají z lásky, většina to činí k vůli zaopatření. Božka byla patrně z toho druhu žen. Nevěříte-li mi, mohu vám ukázati dopis jejího otce, v němž mne prosí o nějakou podporu na výbavu své dcery.”

“Věřím panu rytmistrovi a zůstanu na vojně,” řekl Blahota pevným hlasem. “Už nemám, co bych doma dělal.”

“Tak to mám rád,” zvolal rytmistr radostně. “Jen ne hlavu věšet! Jste vojin, tedy každou ránu osudu nésti mužně. Pro jedno kviti slunce nesvítí. Za tři léta vrátíme se domů, dám vám nejlepší lesovnu u Semova. abych vás měl na blízku, protože v zámku Semovském hodlám se trvale usaditi a moje děti by bez vás ani nemohly býti živý. A byl by v tom čas, abyste nenašel družku života lepší než byla nevěrná Božka. Jen co čas zahojí tuto vaši srdeční bolest. A k tomu vyhojení hodí se ta tři léta vojenské služby výborně. A pak děvčat je krásných jako květů pestrých na lučině. Tak jen se vzmužte!”

“Už netruchlim, pane rytmistře,” řekl Blahota.

Oba muži podali si ruce, a oba byli rádi. Jeden, že našel někoho, kdo mu pomohl přes bolest duševní, druhý, že získal někoho, kdo mu bude pomáhati nésti fadusu garnisonního života vojenského.

* * *

Byl parný jarní den. Ve vsi Semově sekali žita a rovnali je do budek; ves byla liduprázdná, kdo jen trochu sebou hnouti mohl pomáhal na poli. O žních je každá ruka dobrá. Do zájezdního hostince při silnici vstoupil mladý muž v mysliveckém úboru. Posadil se za stůl, odložil klobouk a shrnul si vlasy s čela. Byly spocené, boty myslivcovy byly zaprášené, obě svědčilo, že vykonal v dnešním vedru kus cesty pěšky.

Jen se usadil, přinesla mu buclatá dívka sklenici piva a postavivši ji před hosta, řekla s úsměvem: “Vitám vás. Vykonal jste v tom vedru asi kus cesty?”

Pocestný pohlédnuv na ladný dívčin zjev, řekl usmívaje se: “Ba, zpotil jsem se dost po zaprášené silnici a také řádně vyhladověl. Byl bych vám vděčen, kdybyste mi přinesla něco k snědku.”

“Ale ráda posloužím,” odpověděla ochotně. Otočila se na podpatku, zmizela v kuchyni a v minutě se vrátila s bochníkem domácího chleba a talířkem čerstvého másla.

“Poslužte si, je dnes vrcené,” podotkla postavivši obě před hosta. Ukrojil si krajíc chleba, pomazal máslem a pojídaje, upijel zvolna pěnivého piva. Divka usedla bez ostychu proti němu, opřela buclaté lokty o stůl a zapřádala rozmluvu: “Jdete z daleka, že se osměluji ptáti?”

“Z nádraží okresního města,” odvětil.

“A s dovolením, nejste snad náš nový pan lesní?” tázala se s dětinskou zvědavostí.

“Uhodla jste,” odvětil myslivec usmívaje se. “Jsem Semovský lesní.”

“A to jsem ráda, že já vás první poznala,” zvolala a tleskla si radostně do rukou. “Celá ves je zvědavá, kdo se k nám do lesovny dostane.”

“Dejte pokoj! To je taková událost?” usmál se myslivec Blahota, neboť on byl počestný myslivec, a pohlédl při tom na děvče proti sobě sedící.

Byl to ladný zjev, na nějž radost bylo se podívat. Divka plných tvarů, s příjemnou tvářinkou a očkama jako chrpa modrýma, z nichž zářila upřímnost a dobrodušnost, usmívala se na Blahotu a řekla: “Ovšem je to pro naši dědinu událost. Pan hrabě už před třemi nedělemi usídlil se s rodinou v zámku a na vždy se tu usadil. Starého pana polesného zdejšího dal do pense a lokaj hraběcí chystal zdejší lesovnu z nařízení pana hraběte pro nového lesního. Nový nábytek tam dopravili a všecko pěkně zařídili, protože zdejší lesní je jako nad všemi ostatními revírníky celého velkostatku a vede účty i ostatních dvou statků, jež náš pan hrabě má, ale kde prý je málo lesů. Ale staršího jsem si vás představovala.”

“Proč pak?” divil se žertem Blahota.

“No, protože budete nad ostatními a jste přece ze všech nejmladší,” řeklo děvče pohlížejíc s úsměvem na Blahotu a podpírajíc kulatou bradu oblou ručkou. “Lesní z Brahovky by dobře mohl být vaším otcem.”

“Tak?” usmál se Blahota vzpomínaje na svého někdejšího principála. A tu už také před duševním zrakem vynořil se mu obraz Božčin. O ní by se byl rád hned něčeho dozvěděl.

“V Brahovce je dosud starý pan správce?” začal vyzvídati.

“Je tam dosud,” odvětilo děvče.

“A Boženka, jeho dcera, je vdaná?” tázal se, při čemž dech se mu zatajil.

“Byla vdaná,” řeklo děvče. “Vdala se sem k nám do Semova za mladšího učitele. Ale dlouho vdaná nebyla. Pan učitel byl souchotinář a umřel jí do roka. Pensí nedostala, protože pan učitel neměl odslouženo ještě ani deset let. Tak dostala jen nějakou odbytnou a vrátila se k rodičům s dítětem, které se jí narodilo brzy po mužově smrti.”

“To je smutné,” řekl Blahota.

“Ba smutné,” svědčilo děvče. “Odbytné utratila a rodiče stárnou. Co si počne, až otec jí zemře? To jsou opravdu smuté vdavky.”

“Vy byste se tak nejspíš nevdala za muže chorobného?” tázal se Blahota žertem.

Děvče se na chvíli zamyslílo.

“Přijde na to, jak bych ho měla ráda,” řeklo potom bez rozpaků. “Ale Božena správcovic našeho pana učitele ráda neměla. Měla známost s nějakým lesním adjunktem, který býval u starého polesného v Brahovce, a když ji milence odvedli na vojnu, honem se vdala, bez lásky, jen proto, aby byla vdaná. Nemohla čekat na toho svého?”

“Nejspíš si myslila, že ten adjunkt, až se z vojny vrátí, hned tak nedomůže se místa samostatného, aby si ji mohl vzít,” řekl Blahota nutě se do klidu.

“V tom můžete mít pravdu,” řeklo děvče. Ale přece měla čekat.”

“A vy byste čekala?” tázal se.

“Čekala bych jistě, když bych ho měla ráda,” řeklo děvče upřímně. “Čekala bych tak dlouho, až bych se dočkala.”

Ze sousední místnosti ozval se slabý dětský pláč.

“Odpusťte na chvílku,” zvolalo děvče a odskočilo do kuchyně, odkud pláč se ozval. Blahota slyšel, jak konejší tam dítě uspávajíc je kolébáním v kolébce.

Vrátila se za chvíli, přinesla Blahotovi čerstvého piva, a hned vysvětlovala: “Naši jsou všichni na poli a matka mi tu nechala malého mého bratříčka. Předvíreem ho odstavila, aby mohla pomáhati o žních. Byla bych šla raději na pole a matku nechala doma, ale otec tak nařídil. Matka by dítě nemohla upokojiti bez prsu a při tom obsluhovati hosty. Jsme při okresní silnici, staví se tu každou chvíli někdo, je tedy třeba rychle se otáčeti a matka moje je stará, na všechno by nestačila. Potom mi také zavezou vůz s obilím na dvůr a tu po chvilkách obilí smetám do stodoly.”

“No, to jste hodná dcera,” řekl Blahota upřímně.

“Myslím, že jsou jiné hodnější než já,” řeklo děvče zapřívši se nad cizincovou chválou.

Chvíli potom nastalo ticho. Nebylo nové látky k hovoru. Děvče něco uklízelo v šenkovně a Blahota díval se jak se míhal pestrý živůtek a krátká suknice divčiny po světnici při čilé práci.

“A kdypak k nám přistěhujete svou paní?” tázalo se děvče náhle.

Otázka Blahotu uvedla v malé rozpaky.

Vzpamatoval se však a řekl s úsměvem: “To tak brzy nebude, protože paní nemám.”

“Jakže, vy jste svobodný?” divilo se děvče.

“Je na tom něco divného? Což musí každý lesní býti ženat?” tázal se Blahota žertovně.

“Zákon to ovšem není,” smálo se děvče, “ale je to podivné, protože svobodného lesního u nás dosud nebylo. A jak to budete, pane lesní, hospodařiti? Pan hrabě poslal do lesovny starou Kulivalku, aby tu hospodařila, než nový lesní přijde. Ale je to už stará ženská, a to si ji necháte?”

“Budu asi muset, když ženy nemám,” řekl Blahota. “A na stravu budu chodit do hostince. Jinak jsem zvyklý všechno obstarati si sám.”

“To byste tedy na stravu mohl choditi k nám,” řeklo děvče rychle. “Oba svobodní páni učitelové se u nás stravují a také pan hospodářský příručí ze zámku. Vařím sama, učila jsem se v hotelu ve městě.”

“To bychom mohli tedy tu věc hned vyjednati,” řekl Blahota. “Velkých nároků na vaše kuchařské umění činiti nebudu a rád se spokojím domácí stravou. Je tu však jiná okolnost, na kterou vás musím upozorniti. Budete se mnou mít mnoho starostí, protože málo kdy dostavím se k obědu v čas. To řídí se dle okolností, kdy mi služba dovolí odběhnouti do vsí.”

“Všecko zařídím,” slibovalo děvče ochotně. “Pan příručí ze zámku také někdy nepřijde v poledne a musí se mu oběd uschovati.”

“A jak vám říkají, abych věděl, kdo bude mojí kuchařkou?” tázal se Blahota.

“Jmenuji se Marie,” odpovědělo děvče.

“Tak, Mařenko, od zítřka počítejte mne mezi své strávníky” řekl vesele. “Bude mi potěšením,” řekla s úsměvem.

Zatím vedro trochu uléhlo a Blahota vyrovnal svou útratu a rozloučiv se podáním ruky s Marií, vyšel, aby odebral se v nový svůj domov.

Chtěje se vyhnouti zrakům zvědavců, neboť rolníci pilně po silnici svázeli obilí domů, obešel ves za humny a ostrým krokem ubíral se k lesovně.

Semov znal ze svého dřívějšího působení v Braňovce. Na vršku ohlédl se po vsi. Všechno to bylo, jako když zdejší krajinu opouštěl. Ves rozložena v úžlabí uprostřed žirných polí lemovaných věncem zalesněných chlumu, uprostřed vsi kostelík s cibulovitou věží, vedle škola a na konci vesnice starý, omšelý zámek s parkem. A za zámkem dole u lesa při potoce bělala se Semovská myslivna — jeho nový domov.

"Ale budu tu sám," pomyslí si hledě na bílou myslivnu, o jejíž stěny odráželo se teď letní slunko klonící se zvolna k západu. "Jak šťastnější bych byl, jak více by mne nové místo těšilo, kdybych do myslivny byl mohl uvést Božku jako svou ženu. Ruku v ruce bychom vkročili teď přes práh, řekl bych jí: "Hleď, to je náš domov, tu budu já pánem a ty paní!" Eh, hlouposti," přetrhl svoji samomluvu a ohlédl se na západ, kde v záhybu silnice ve vzdálenosti necelé hodiny bělal se dvůr v Braňovce.

"Tam je, nevěrná, sama zničila své i mé štěstí," řekl si. "Už na ni myslití nebudu."

Odhodlaným krokem vykročil směrem k myslivně. Na prahu uvítala ho stará Kulivalka, žena již vetchá, která se však hned čile otáčela jako lasice, jakmile zvěděla, že on je nový pan lesní.

Ukazovala mu zařízení myslivny a Blahota byl spokojen. Hrabě byl se o něho štědře postaral. Měl v myslivně Blahota zařízený útulný pokojík za pracovnu, jiný pokojík za ložnici a ještě jeden pokoj byl tu opatřen nábytkem.

"A pro koho to všechno?" smutně si Blahota vzdychl při prohlížení nového svého domova.

Ostatně rychle všechny trudné myšlenky zapudil. Oznamila mu jeho hospodyně, že pan hrabě dnes zas poslal dvě bedny, které prý ráno teprve přišly po dráze. Blahota byl radostně překvapen. Hrabě totiž, vystoupiv z vojska,

JINDŘICH MOŠNA.

už před měsícem odejel z Uher, ale Blahota musel dosluhovati, až na své místo pro kancelář švadrony vycvičil nového strážmistra. Než však hrabě odejel, dal Blahotovi větší obnos peněz, a Blahota nakoupil si vše, čeho potřeboval k svému výstroji a své výzbroji, a ve dvou bednách to poslal po dráze do Semova. Dopravili teď s Kulivalkou bedny z předsíně do pracovny. Ještě Blahota s babkou se domluvil o denním pořádku. Řekl jí, že mu bude vařit jen snídaní, na oběd i večeři, že on bude chodit do hostince ve vsi a tak, aby oběd vařila jen sobě. Babka spokojeně přikyvovavala hlavou, potom hned odklidila se do kuchyně a Blahota pustil se do vybedňování beden. Vybíral obsah jejich kus po kuse, ukládal všechno do skříní, zejména zbraně prohlížel si se zálibou a tak se tím bavil, až noc znesla se nad krajem.

Uléhaje na připravené lůžko, zase si vzdychl: "Úpíně jsem sám ve svém novém domově. Jak jsme teď mohli býti s Božkou šťastní!"

Usínal zvolna, jak ani jinak býti nemohlo po tolika prožitých nových

dojmech. A než usnul, pojednou podivná myšlenka prolétla mu znaveným mozkiem: "Takové pěkné stvoření, jako je Mařenka z hospody, proměnilo by můj mládenecký domov v hotový ráj. Ale kdepak! Vždyť je to ještě dítě."

Nemohl myšlenku tuto dále rozprávati a sledovati, neboť spánek snesl se na jeho víčka.

Ráno neměl jiné myšlenky než své povinnosti. Oblékl se do svátečních šatů a pospíchal, aby se představil svému chleboďárce.

Hrabě přijal jej laskavě, vyptával se ho, jak se rozloučil se švadronou a novým jejím velitelem, odmítl všecken dík, který Blahota vyjadřoval za místo i zařízení lesovny, a na konec hrabě řekl: "Splnil jsem jen, co jsem vám slíbil. Ostatně jednal jsem trochu sobecky. Semovský lesní od nepaměti vede správu lesů na zdejších velkostatku, lesovného nemám. Povinnost tuto bude vám teď také přijmouti. Přesvědčil jsem se, že jste řádný člověk, poctivý, příčinnivý a svědomitý a proto ve všem se na vás spoléhám. Víím, že tu najdete dosti nepořádku, který se nastřádal po čas mé vojenské služby, ale vy to brzy napravíte. Přejete-li si, udělil bych vám titul lesovného čili lesmistra?"

"Děkuji vaši osvícenosti," rychle odmítl Blahota. "Titul polesný je docela čestný, a nechci, aby moji starší soudruzi už z mého titulu cítili, že jsem jaksi jejich představeným. Bude dosti hořkosti z toho, že mně, člověku tak mladému, byla svěřena správa celého polesí. Ale přičiním se, abych správu vedl v pořádku a moji soudruzi aby přece nepocítili, že jsem jim nadřízen."

"Však vás znám z vojny dostatečně," řekl hrabě a podáváje Blahotovi ruku, řekl upřímně: "Přeji vám mnoho štěstí a zdaru v novém úřadě."

Tim byl Blahota uveden v nový svůj úřad. Dopoledne ještě svolal hajné svého revíru a s mapou v ruce prošel kus revíru, aby se seznámil s majetkem jemu svěřeným. V poledne zaběhl do Semova na oběd. Mařenka představila ho jako svého starého známého otci a matce, potom nastalo seznamování s místními učiteli a několika pány ze zámku, kteří se tu sešli, aby nového polesného poznali.

Odcházejce po obědě z hostince, byl předmětem všeobecné zvědavosti obyvatelů Semovských. Bylo už vesměs známo, že sloužil s hrabětem na vojně a že hrabě starého polesného Semovského dal do výslužby, aby místo bylo uprázdněno pro Blahotu, až přijede z Uher.

Po několik dní prohlížel si Blahota v průvodu svých hajných svůj revír, zatím si ho Semovští okoukali, v neděli učinil návštěvu rodinám hraběčích úředníků. Byl velice potěšen, že to byli vesměs mladí pánové a ani jediný neměl dospělé dcery, která by si byla mohla mysliti na zaopatření v Semovské myslivně.

"Všecko se mi daří dle přání," řekl si spokojeně seznáv zdejší poměry. "Nikdo mne nebude obtěžovati návrhy na ženění, na něž nelze mi mysliti."

Po řadě potom navštívil jednoho lesního po druhém a tak se stalo, že když třetí neděli hrabě svolal všechny své lesníky do zámku k řízení a představil jim Blahotu, všichni polesní, adjunkti i hajní znali Blahotu a on znal je i jejich hájemství. Potom hned zahájil s nimi první řízení. Řekl bez obalu, co kde shleáal, co třeba změnit, ale všecka nová nařízení dovedl věcně odůvodnit, a co nařizoval ostatním, nařizoval také sobě, vůbec všechny opravy přednesl všeobecně, nikoho se nedotekl osobně. Takové počínání líbilo se hraběti i starým lesním a tak hned tímto prvním vystoupením získal si Blahota úctu i náklonnost všech svých podřízených.

Hrabě zas byl rád, že Blahota uvedl se takovým lehkým způsobem v úřad, bez jeho přičinění a nařizování.

Jak tomu na venkově bývá, každá nepatrná událost zčeří hladinu klidného života, ale lid venkovský je samá starost a práce a proto rychle na každou novou událost zapomíná. Tak bylo i s Blahotou. Za dva, tři měsíce už tu žil tak, jakoby tu byl dvacet let. Nikomu už nenapadlo přemýšlet o tom, že tento mladý polesný je představeným všech těch starších, nemyslíli o tom ani oni sami. Věc už tu jednou byla, nic se na ni měnit nedalo, zvykli tomu všichni a život plynul dále starými vyjezděnými kolejiemi.

* * *

Blahota hleděl si svých povinností, blíže nestýkal se s nikým a přece stal se hnedle v Semově všeobecně oblíbeným. Příčinou oblíbenosti této byla přímá jeho povaha a jakýsi zvláštní dar duševní, jimž dovedl si každého nakloniti. Věc tu provedl obratně nejen v obcování s lidmi, po nichž mu vlastně nic nebylo, nýbrž i ve službě. Když se do Semova dostal, měl tu několik pytláků, kteří mu dosti službu stěžovali. Předchůdce jeho byl na tu věc trochu slabý, ale Blahota zakročil proti pytlákům se vši přísností a hnedle měl pokoj. Ale dvou pytláků přece nemohl se zbaviti. Byli to dva bratři Kratinové, oba nádenníci, z nichž mladší Vojta byl hluchoněmý. Po těch mohl Blahota slídit jak chtěl, při činu jich nepřistihl. Žalovali mu ostatní revírníci, že Kratinové stále pytláči, zvláště němý Vojta, Blahota sám se přesvědčil, že žaloby na pravdě spočívají, ale proti těmto dvěma výškoleným pytlákům byl bezmocným.

Ale Blahota uměl si dobře poraditi. Co nešlo po zlém, muselo jiti po dobrém. Netrvalo dlouho a zmohl i oba tyto obávané pytláky. Oba Kratinové pytláčili vlastně z bídy. Nemohouce, zvláště v zimě, obživiti se z bídného výdělků nádennického, kradli zvěř z hraběcích lesů a prodávali ji do města.

I na tu věc našel Blahota pomoc. Zavolał si oba Kratiny a otázal se jich, zda-li by přijali u něho práci v lese, když by jim na celý rok zajistil výdělek. Slíbili ochotně a přijali vděčně. Od toho dne bylo Blahotovou starostí, aby oba pytláči měli v lese co dělat. V zimě káceli stromy v lese, na jaře zaměstnal je při sázení kultur, a v létě už nějaká práce se najde.

Po jaru vida, jak Kratinové v lese se číní, Blahota se utěšoval: "A teď budu mít klid. Odzbrojil jsem nejhorší škůdce lesa a mohu se teď věnovati jedině jeho zvelebení."

Ale ještě jednou byl klid jeho porušen.

Jednoho dne, když vrátil se z obchůzky, Kulivalka doručila mu psaní, které právě posel poštovní byl do myslivny přinesl.

Blahota byl dopisem překvapen. Neměl na celém božím světě přítele ani známého, od koho by byl dopis mohl očekávati. Ještě více byl překvapen, když roztrhl obálku a nahlédl v dopis. Prvním pohledem poznal písmo Božčino, a hned srdce hlasitě se mu rozbourilo. V největším rozčilení četl. Zase jednou po mnoha letech četl písmo, které ho kdysi naplňovalo blahem.

Božka ho odprošovala za to, že ho před lety opustila, za to, že zmařila jeho štěstí i všechny jeho naděje, zkrátka za všechno, psala, že co se nestalo, může se státi ještě teď a dopis podepsala "tvoje věrná Božena".

Dlouho chodil Blahota zadumán po svém pokoji nose Božčin dopis v založených rukou na prsou. Pod stolem ležel pěkný stavěcí pes "Boj", dar to hraběte. Boj díval se dlouhou dobu na svého pána, konečně snad to dlouhé chození jeho zdálo se mu podivným. Zdvihl se, zivl a hlavou se otřel o pánovu nohu.

"Co chceš, Boji?" otázal se Blahota.

Pes podíval se moudře na pána, potřásl hlavou a podával mu tlapu.

“Tys věrné zvíře,” řekl Blahota dojat. “Nechceš mne viděti smutného. Vidíš, na tobě měl by se člověk učití věrnosti. Jsi mi věren bez ziskuchtivosti.”

A už byl Blahota rozhodnut.

“Rozumím jí, chce se vdát,” řekl si s bolným úsměvem. Zasedl k psacímu stolu a červenou tužkou podtrhl v dopisu Božčině jeho závěrek “tvoje věrná Božena”. Vložil dopis do nové obálky, opatřil ji adresou a poslal Kulivalku s dopisem do vsi.

“A teď snad se dovtípí a dá mi pokoj,” řekl si a oddechl si volně.

Rozhodnutí to stálo ho velký duševní boj, ale zjevil se mu zase obrázek Mařenčin před duševním zrakem, a to rozhodlo.

Mařenka stávala se mu ode dne ke dni milejší. Nebylo mezi nimi styků důvěrných, leda že děvče chovalo se k němu přívětivěji než k ostatním svým strážníkům, ale teď mu najednou připadlo, kdyby se oženil, že by nemohl už choditi na obědy k Mařence, musel by postrádati jejího přívětivého úsměvu, každodenní její přítomnosti, a za tu cenu vlastně zřekl se Božky.

A zase plynul čas obvyklým chodem jednotvárného venkovského života.

Každého poledne Mařenka už ho s obědem čekala. Přišel-li později a ostatní strážníci už odešli, sedla si pak k němu, aby si s ním při jídle popovídala. A ty její hovory byly mu tak milé, že přicházel pravidelně později, aby mohl býti s Mařenkou sám a raději se spokojil obědem ohříváním.

V zimě potom přicházel každého večera na večeri, zdržel se tu nějakou hodinu ve společnosti, hosti nebývalo mnoho, Mařenka to snadno obstarala, že jí dosti zbylo času, aby si mohla přisednouti k pánům a poslechnouti, co pan lesní povídá o Uhrách. A ty chvíle večerní byly Blahotovi také tak milé, když děvče sedělo podle něho a upíralo na něho své upřímné oči a někdy se zasmálo, když Blahota něco rozmarného vypravoval ze svého vojenského života.

A snad by to tak bylo trvalo stále, kdyby i na těch dvou mladých lidech nebylo se vyplnilo přísloví: “Co se hledá, najde se.”

Srdce jejich se hledala a oni o tom nevěděli. Ale našla se přece, a to jednoduchým způsobem.

Jednou po obědě seděli sami dva v šenkovně, pěkně proti sobě. Venku byla sněhová vánice a vítr dělal závěje kolem vsi, že vypadala jako valem obehnána. “Nestýská se vám teď v myslivně?” tázala se pojednou Marie.

“Ba, stýská, Mařenko,” odvětil Blahota.

“Se starou Kulivalkou asi mnoho hovoru nenaděláte,” smálo se děvče. “A “Boj” mluvití neumí.”

“Ve všem máte pravdu, Mařenko,” řekl Blahota. “Jsem jako poustevník ve své myslivně.”

“Měl byste se přece jen oženiti,” začala Mařenka hovor. “Vidíte, všichni páni fořti mají paničky, drží si nějakou tu kravičku, mají kus deputátního pole, a vy ze všeho nemáte nic. Věřte mi, že mi ani jako pan lesní nepřipadáte, spíše se mi zdá, že vypadáte jako svobodný pan adjunkt.”

“A pro koho bych si hospodářství zařizoval?” usmál se Blahota. “Přece má Kulivalka dosti práce s domácností, ještě abych ji krávu kupoval.”

“No, Kulivalce ne,” hovořila Marie. “Ale vidíte, lidé se vám diví. Pole najmete, dostanete za ně málo, a tráva v lese, kterou byste uživil tři krávy, zvadne bez užitku, a vy to ani lidem neprodáte, aby nepoškodili lesních sadeb.”

“Vy jste nějaká moudrá hospodyně a usvědčujete mne pojednou z ne-

hospodárnosti," usmál se zase Blahota. "Raďte mi tedy, co bych měl činiti!"

"No, každý kdo o vás mluví, povídá, že byste si měl vyhledati nějakou paní polesnou," odvětila Mařenka upřímně.

"Tak to vidíte!" řekl Blahota zase už vážně. "Vyhledejte si paní polesnou, ale kde ji mám hledati?"

"Však vy byste dlouho nehledal," odvětilo děvče. "Každá by si vás ráda vzala."

"A vzala vy byste si mne?" náhle otázal se Blahota.

Otázka přišla neočekávaně, tazatel ani sám nevěděl, vyřkl-li ji vážně nebo žertem, ale otázka tu byla a děvče muselo odpověditi.

Teprve teď začal Blahota o celém dosahu své otázky přemýšlet, a najednou ho napadlo, že se ukvapil, a že si asi připravil novou bolest, řekne-li Mařenka 'ne'.

A jak na děvče pohlédl, spatřil, že všechno tone v rozpacích, že se celé zaruměnilo a oči sklopilo. A teď zbledl v trapném čekání, jaké se mu dostane odpovědi.

Rozpaky přemohla Mařenka hnedle. Pohlédla k němu nejistě, patrně nevědouc, jestli pan lesní otázku pronesl žertem aneb opravdu.

Proto odpověděla vyhýbavě: "Což já bych se snad ani do Semovské lesovny nehodila. Našel byste lepší nevěstu."

"Ale kdybyste chtěl zrovna vás?" tázal se s dechem utajeným.

"Kdybyste o mne stál, pak bych šla do vaší lesovny ráda," řekla rozhodně a ještě více se zaruměnila.

"Ráda, Mařenko?" tázal se nejistě.

Místo odpovědi děvče vstalo, usmálo se a podávalo mu obě ruce.

Uchopil je radostně, stiskl je jemně a jen řekl:

"Tedy ujednáno. Zatím o věci pomlčte, zeptám se zítra hraběte. Svoli-li, budete mou nevěstou."

"Ale hned mi oznamte, co pan hrabě řekne vašemu rozhodnutí," řekla už zase vesele. "Nesvoli-li, zůstaneme přece dobrými kamarády."

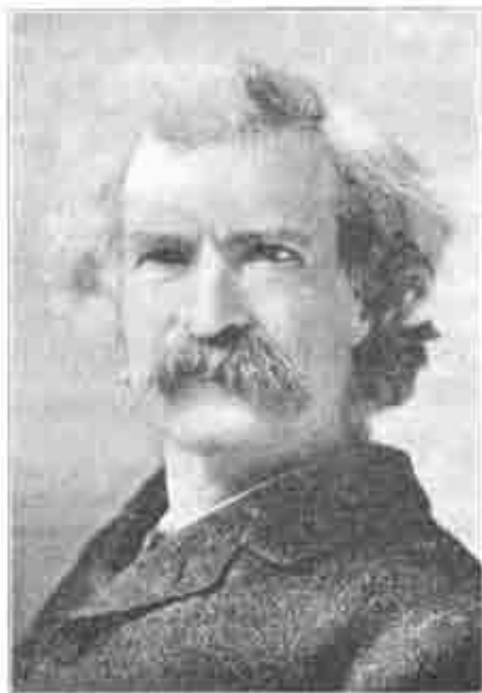
"To jistě zůstaneme," přisvědčil Blahota.

Ráno Blahota spěchal do zámku. "Přicházím k vaší osvicenosti s prosbou," oslovil svého chleboďárce.

"Těší mne, že také jednou ode mně něco chcete," usmál se hrabě. "Tak honem, v čem vám mohu vyhověti?"

"Rád bych se oženil a prosím o svolení k tomu," vyrazil Blahota jedním dechem.

"Tu to máme," smál se hrabě. "Neřekl jsem vám tenkrát v Uhrách, že je děvčat jako makových květů, když vám Boženka Brahovského správce tu hloupost vyvedla? Hledte, jak dobrým jsem

MARK TWAIN.

byl prorokem. Svolení vám dávám ze srdce rád, a chcete-li i požeňnání vám udělím," dodal žertovně, ale hned zvažněv pokračoval. "Beze žertu, jsem rád, že tato vaše srdeční záležitost přijde do rovnováhy. Měl jsem o vás strach, že zůstanete starým mládencem a úplně se minete životním štěstím. Rád bych proto znal děvče, které vás vytrhlo z ponurých myšlének staromládeneckých."

"Vezmu si Mařenku z hospody," řekl Blahota.

"Pěkně," řekl hrabě. "Hezké děvče, znám je a tatík dosti věnoval na její vzdělání. No, ze srdce vám přeji štěstí." A hrabě podal Blahotovi ruku.

Mařenka zůstala před hospodou. Viděla dobře Blahotu vcházející do zámku a teď ani dočkat se nemohla až vyjde.

Netrvalo to ani čtvrt hodiny a už Blahota rychlým krokem vyšel ze zámku a zaměřil návis k hospodě. Nevyčetla nic z jeho tváře a letěla mu přece vstříc, tušíc, že dobře pořídil, když přímo k ní přichází.

Neptala se ho nic, on nic nepovídal, jen se usmál a chopil se pravice, kterou mu podávala.

Tak spolu vešli do stavení. V kuchyni hostinská kolébala svého nejmladšího a hostinský něco opravoval na nějakém náradí.

Byli oba překvapeni, když milenci vešli sem ruku v ruce, ale Blahota hned je z rozpaků vyvedl, řka: "Prosím vás, lidičky, dejte mi Mařenku! Máme se rádi a právě teď pan hrabě svolil, že si Mařenku mohu vzít."

Matka hned oslzelá a také otec usmíval se skrze slzy. Ale rychle se vzpamatovav, sevřel Blahotu v náručí a řekl srdečně: "Vám ji, pane lesní, dám ze srdce rád. Však jsem věděl, že si patříte a že k tomuhle jednou dojde. Holka nemluvila než o vás. To jsem rád, ani nevíte jak, že jste se domluvili bez dlouhých známostí. Už jsem měl strach, že se to děvče začne trápit, jestli mezi vámi nedojde k dorozumění. Zaplať pánbůh, že to šlo tak hladce. Děvče má svou hlavu, a bylo by jistě nešťastné, kdybyste o ně nestál. Ani nevíte jak rád vám ji dávám."

"Tedy jsi moji," řekl Blahota a sevřel svoji nevěstu v náručí.

"Však jsem tě měla ráda od prvního našeho setkání," řekla Mařenka opětujič jeho polibky. "A vidíš je to podivná věc. Nevěděla jsem, že bys mne chtěl, a přece jsem tě měla ráda."

"No, patřili jste si," řekla matka blaženě se usmívajíc.

Od toho dne byl Blahota jako vyměněn. Počal ho zase těšiti život, těšily ho zas ty lesy zelené, třeba teď vysoký sníh vadil jejich kráse.

"Ožením se, babko," hlásil radostně Kulivalce.

"A to já budu muset pryč," lekala se stařena.

"Ale kde pak," smál se Blahota. "Zůstanete v myslivně do smrti. Vezmu si Mařku hostinských a ta si vymínila, že tu zůstanete, abyste ji v hospodářství pomáhala."

"Aby ji za to pámbiček štěstí dal," radovala se stařena. "Bude teď u nás veseleji."

"To jistě bude," radoval se také Blahota.

Mařenka teď denně Blahotu doprovázela, když z hostince odcházel, a hnedle se vědělo, že je jeho nevěstou. Při takových příležitostech bývá na vsi hojně klepů, ale u našich snoubenců nic takového nebylo; jedno — svorný úsudek zněl, že ti dva hodí se k sobě, jakoby se byli hledali.

Několikrát také Blahota dovedl svoji nevěstu do myslivny a tu se spolu radívali, jak si vše zařídí. Otec slíbil, že dá Mařence dvě krávy, a to už mladá nevěstinka všecko si v myslivně zařizovala dle svého.

Svatba byla ustanovena na jaro a letos se ho snoubenci dočkali brzy. Přišlo záhy. Už v dubnu slezl sníh a kalné vody z něho odběhly potokem

někam do dálky. Počátkem května už celá příroda byla v jarním rozpuku, což jiná léta v zdejší horské krajině nebývalo.

Mařenka teď byla stále s Blahotou v lese. Prožívali teď své lásky čas, a jak ta příroda k novému životu se probouzela, tak jejich srdce se sblížovalo. A všechno teď bylo tak souhlasné s jejich city. Stromy kolem vsi, jež odívaly se bílým květem, ptáci v lese, kteří pěli lahodnou píseň lásky při budování svých hnízd, i ta pestrá kvítka u potoka, která zakvítila, aby nasadila na plod, všechno hodilo se teď zrovna k nim, kteří chystali se založiti si společnou domácnost jako ti ptáci lesní.

Na počátku května měli první ohlášku. A právě té neděle, kdy první Blahota s Mařenkou "spadli s kazatelny", dostal Blahota ze zámku rozkaz, aby tam byl dodán srnec.

Jaký už Blahota byl, že každou práci raději vykonal sám, než aby ji udílel jinému zařídil to i s tímto srncem. Mohl snadno vzkázati některému lesnímu, aby dal srnce odstřeliti, ale nechťeje takovou maličkostí soudruhy obtěžovati, nařídil hajným, aby mu oznámili, kde nějaký srnec vychází, že ho pak odstřelí.

Téhož dne, uléhaje večer, zaslechl v lese výstřel. Vyskočil a uchopiv pušku, vzal Boje a spěchal do lesa. Chodil hodinu než našel místo, kde se výstřel ozval. Pes hnedle našel stopu pytlákovu. Vedla ke vsi. "Zlořečený chlap," odlehčil si Blahota. "To byl jistě Kratina, ten němý. Darebák. Celou zimu jsem ho živil a k jaru zase se chytá pytláctví. Odstřelil mi zajíce, jistě březí ramličí. Ale zítra s nim promluvim důkladně."

Ráno Kratinové přišli jako obyčejně do práce a Blahota hned na ně udeřil tázaje se zda-li zase nepytlačí. Zapírali oba, zejména hluchoněmý bil se pěsti do prsou, posuňky naznačoval, že by dobrému panu lesnímu za žádnou cenu takových starostí nezpůsobil, a bratr jeho dokonce prohodil, že by to bylo špatnou vděčností, kdyby se panu lesnímu za všechna jim prokázaná dobrodíní odměňovali pytláctvím. Blahota pohlednuv bystře na oba bratry, nabyl z dohráckého výrazu jejich tváří přesvědčení, že mu zaječící včera neodstřelili a domníval se proto, že někdo jiný ze vsi pokouší se pytláčiti v jeho revíru.

"Však mu brzy žilu zatnu," pomyslí si odcházeje od bratrů Kratinů.

Téhož dne v poledne hlásil hajný, že na paseku v "Mejtkách" vychází statný srnec šesterák, že tu bývá pravidelně před sešeřením a stojí na pasece skoro hodinu, než se pustí ku kraji lesa na pastvu.

"Dobře, odstřelím srnce dnes večer, a vy zjednejte někoho, kdo by ho ráno dopravil do zámku," řekl Blahota hajnému.

Odpoledne odešel Blahota k Mařence, aby se s ní potěšil a pohovořil si o nastávající svatbě, před večerem pak Mařenka ho jako obyčejně vyprovodila. Šli spolu ruka v ruce mezi zelenajícími se lučinami. Dnes však Blahota nezaměřil k myslivně, nýbrž řekl své nevěstě: "Půjdu ještě na čekání do "Mejtek". Musím odstřeliti srnce pro hraběcí kuchyni. Mohla bys se vrátiti."

Ale večer byl tak krásný, skutečně májový, a Mařce se nechtělo k návratu. "Půjdu s tebou až k pasece," řekla. "Bude ještě světlo až domů doběhnu."

"Pojď tedy!" řekl jsa rád, že děvče ještě kus cesty půjde s ním. Šli vzhůru k lesu nade vsí, v polích ještě skrívání je provázeli večerní písní a na pokraji lesa pěli kosové ve vrcholcích smrků jásavé hymny na oslavu zapadajícího slunce, které zvolna zacházelo za nedaleké chlomy a celou krajinu barvilo do červena.

Když milenci vešli do lesa, bylo tu už pološero, dlouhé stíny stromů kladly se na zem, ale ptáci ještě pěli a někde v dálce kukala kukačka.

Milenci zastavili se ve vysokém lese a naslouchali kukání. Kukačka kukala dlouho. "To nám věští dlouhou řadu let," řekla Mařenka.

"Jen aby byla všechna ta léta šťastná," vzdychl Blahota. "Nerad bych, abys kdy svého rozhodnutí litovala. Ani tomu svému štěstí nevěřím a jímá mne neblahá předtucha, že tě v posledním okamžiku ztratím."

"Jdi blázinku, co by se mohlo stát, aby mne od tebe odpudilo?" řekla dívka a něžně se k ženichovi přitulila. "Máme se rádi a to dostačí. Jsi dosavadním svým neblahým osudem přestrašen, že už ani v štěstí nevěříš. Hleď, není to velkým štěstím, že získal místa polesného a že jsem tě poznala a počala tě milovat? Jen věř. Já pevně věřím, že s tebou šťastná budu."

"Kdybys šťastně prorokovala," vzdychl Blahota a přivinul nevěstu na svá prsa. "Ale teď už se vrať! Šeří se a tu na paseku vychází srnec, na kterého si počkám."

Nastavila mu ústa k políbení, ale jedva rty jejích splynuly, houkla na pasece střelná rána.

"Pytlák," vykřikl Blahota a vyvinuv se z náručí Mařenčiny, strhl pušku s ramene a odkvapil. Na paseku bylo stojatým lesem jen asi padesát kroků a Blahota přeběhl to v okamžiku.

Jak vyběhl z lesa na plano, zlosti zaskřípal zuby. Uprostřed paseky ležel zastřelený srnec a nad ním oba bratři Kratinové. Němý s puškou k výstřelu připravenou stál u pařezu a bratr jeho byl zaměstnán protrhováním šlach na nohou srnce, aby ho snadněji mohli odnésti.

Blahota hned postřehl hrozné postavení němého, ale už bylo pozdě ustoupiti do lesa, byliť ho oba pytláci zpozorovali.

Přilíčil tedy pušku a vykřikl: "Odložte zbraň, poznal jsem vás oba! Vzdejte se!"

Jen vykřikl, němý vypálil a Blahota pocítil v prsou trhnutí, jakoby do něho mocně rýpnul. Ještě viděl jak němý Kratina bratra uchopil za rameno. Zamířil na něho a stiskl ze své dvojky obě rány rychle po sobě.

Zaslechl výkřik, ale už zatmělo se mu před očima a bez vlády klesl do vlhké trávy. Mařenka stála chvíli v lese, v tom zaslechlá volání Blahotovo. Domnívajíc se, že někoho přistihl na lesní škodě, dala se zvolna směrem k pasece. Když zaslechl oba výstřely rychle po sobě následující, už věděla, že se stalo neštěstí a uchopivši suknice do hrsti, klusem vyběhla z lesa.

Rozhlédla se po pasece a spatřila klesajícího svého ženicha.

"Jindřichu," vykřikla jako raněná lvice a několika skoky octla se u něho. Měl ještě tolik síly, že řekl: "Kratinové. Němý střelil napřed."

Ukázal při tom před sebe, a tu spatřila Mařenka v houstnoucím šeru skupinu tmavých těles na pasece. Ale nevěnovala jim pozornosti, hned zaměstnávala se svým ženichem. Rozepjala mu kamizolu a roztrhla košili, ale rány na prsou nenašla. "Kam tě střelil ten lotr?" křičela zoufale. Ale Blahota neodpovídal, pozbyv úplně vědomí.

Vzala ho pod paži a volala o pomoc. Lesní ozvěna smutně opakovala její zoufalé volání.

Sedla Blahotovi za hlavu a položila si ji do klína a tu zpozorovala, že po levé dlani rozlévá se jí nepříjemné teplo. V šeru večera poznala, že je to krev ronící se z rány pod levým pažím. Rychle ránu ucpana svým kapesníkem a zase volala o pomoc. Konečně se rozhodla, že raněného donese na pokraj lesa. Chopila ho pod paži, a tu zas ucítila teplo na pravé dlani a hnedle našla i pod pravou paži Blahotovou otevřenou ránu a ucpana ji jeho kapesníkem. Potom položená strachem vlékla bezvládné tělo stojatým lesem na pokraj, tu zase usedla v zákopu, položila si hlavu i prsa Blahotova do klína avolala, co ji hrdlo stačilo.

Volala dlouho, ale konečně podle lesa ozvaly se těžké mužské kroky a Mařenka vykřikla radostně. Byl to hajný. Jen mu pověděla, co se stalo, už od vsi bylo viděti kmitající se světlo a po chvíli přiběhlo sem několik lidí ze vsi, mezi nimi i Mařečin otec.

Blahotu dopravili do Semovské myslivny a hajný chvátal do zámku pro lékaře hraběcího, který byl zároveň lékařem obvodním.

Ráno celá ves věděla, co se stalo. Blahota byl postřelen němým Kratinou. Kulka projela mu hrudi napříč. Jak mířil na pytláky vnikla kule pod pravou zdviženou paží.

“Rána není životu nebezpečná,” prohlásil lékař, “ale bolestná. Pan lesní dlouho si poleží a doma by se nevyléčil. Je třeba dopravit ho do pražské nemocnice. Kule sice nepoškodila žádného něžnějšího ústrojí, ale rána jest tuze choulostivá. Je třeba bedlivého hojení, aby nezůstavila následků.”

Slova lékařova pronikla srdcem Mařečným jako ostrý meč.

Ještě v noci lesní a hajní probledávajice paseku v “Mejtkách” našli tu mrtvolu němého Kratiny. Rána z pušky Blahotovy zasáhla jeho obličej a rozštěpila ho úplně. Vedle mrtvoly ležel zastřelený srnec. Za jitra přišla do Semova četnická hlídka a jala se pátrati po druhém pytlákoví. Našla Kratinu na lůžku. Druhý výstřel Blahotův vjel pytlákoví do nohou.

Zatím co četníci odváželi raněného pytláka do vězeňské nemocnice v okresním městě, Mařenka v průvodu hraběcího správce odvážela Blahotu do nemocnice pražské.

Mnoho dní ležel tu Blahota zápase mezi životem a smrtí, a když konečně jednoho dne nabyl jasného vědomí, spatřil u svého lože Mařenku.

“Kde jsem?” bylo jeho první otázkou.

Vysvětlila mu šetrně všechno, co se událo, oznámila mu, že v Praze bydlí u příbuzných, aby ho denně mohla v nemocnici navštěvovati a nad uzdravením jeho bdíti.

Byl ještě tak slab, že lékař každé rozčilování zakázal, tak mohl Blahota vděčnost svoji nevěstě jen stisknutím ruky projevit.

A teď, když se uzdravoval nastaly mu trapné okamžiky. Skoro denně dostavovala se k němu soudní komise. Jeden Kratina byl mrtev, druhý zmračen. Blahota vyšetřován byl ze zločinu zabítí, musel vypovídati, jak se věc udála, a velikým štěstím bylo, že Mařenka putujíc stále k trestnímu soudu, mohla přísnežně celý děj potvrditi, při čemž hlavně na váhu padala slova, která jí klesaje Blahota řekl: “Němý střelil napřed.”

Konečně celá vleklá procedura soudní byla skončena. Kratina vyhojiv své postřelené nohy ve vězeňské nemocnici, zůstal na ně chromým a dostal několik měsíců vězení, Blahota byl obžaloby sprostěn, že dopustil se zločinu zabítí jen v sebeobraně, Mařenka mohla odjetí domů a Blahota zvolna se uzdravoval.

•

Byl krásný, slunný den ku konci léta, když před Semovským zámkem vylezl muž z najatého povozu a vrátnému oznámil, že přeje si mluvit s hrabětem.

“Jste to vy?” vzkřikl hrabě sprásknuv ruce a poznav Blahotu. Mladý lesní činil dojem starce. Vlasy měl prošedivělé, následkem postřelené hrudi byla postava jeho shrbená, že ruce visely v předu těla, čelo plné vrásek a obličej barvy mléčné. Mladý stařec.

“Ale službu můžete přece zastávati?” tázal se hrabě.

“Řekli mi v nemocnici, že jsem zdrav,” podotknul Blahota. “Ale shrben zůstanu až do smrti.”

“Což to nevadí, jen když bolesti necítíte,” řekl hrabě. “Zatím vás zastupoval Brahovecký lesní. Zejtra tedy nastupte! Kdyby vás služba v lese

namáhala, hned mi oznamte! Našel bych pro vás něco snadnějšího. To je maličkost. Člověk vašeho druhu dovede se všude uplatnit. Ale jak si stojíte teď se svou nevěstou? Doufám, že vaše nehoda nebude míti zhoubných následků na vaši ženitbu?"

"Nevím, Osvícenosti," řekl Blahota klidně. "Celý měsíc nevím o Mařence ničeho. Odjela z Prahy a už mi nepsala."

"Jen netruchlete!" řekl hrabě. "Hlavu vzhůru jako starý vojin! Však se věc sama ukáže. Ale kdyby vše špatně dopadlo, jen myslí neztrácti!"

Odpoledne vešel Blahota do Semovské myslivny. Lesní adjunkt trhl sebou překvapením, ale přemohl se a mlčky podal lesnímu ruku nutě se k úsměvu. Za to Kulivalka, jak Blahotu spatřila, dala se do pláče a volala: "Jeje, můj zlatý pane polesný!"

"Mlčte, babo," okřikl ji adjunkt.

"Však já vim, jak vypadám," s úsměvem řekl Blahota a bába plačíc odklidila se do kuchyně.

Potom, když si odpočinul, odešel Blahota s adjunktem do hájemství, aby si prohlédl, co tu nového. Přišli hajní, aby ho přivítali, chodilo se, prohlíželo a povídalo, až sluněčko začalo se chýliti k západu. Myslivci se rozešli. Hajní šli domů, adjunkt do vsi na pivo a Blahota vracel se do své lesovny.

Poprvé, když byl si vyšel s ručnicí na rameně zase po dlouhém čase do lesa, prsa jaksi blahým pocitem se mu šířila, ale teď při návratu do lesovny bylo mu nějak smutno.

"Zase jsem sám," řekl si.

Na prahu myslivny přivítal jej "Boj". Věrný pes jevil nezměrnou radost z návratu pánova. Kulivalka byla někde ve vsi, tak Blahota odloživ pušku usedl na pohovku, mazlil se se psem hledě oknem na zapadající slunce.

V tom otevřely se dveře a na prahu stanula — Mařenka. Vůně, světlo, lahoda, zdálo se že vnikají v pokojík. Drobným krůčkem rozběhla se k němu, objala ho kolem krku volajíc: "Jsi doma a já o tom nevím. To je, pěkně, od cizích lidí se dovědět, žeš zdráv."

A zase ho líbala plačíc radostí.

Hned se nevzpamatoval. Teprve po chvíli ze sebe vypravil: "A nebudu ti teď špatným, Mařenko? Hleď jak vypadám!"

Se zatajeným dechem čekal její odpovědi.

"Ty zlý člověče, teď když jsi zdráv, chtěl bys se mne zbavití," řekla a smějíc se, skrze slzy ho zase líbala. "Myslíš, že jsem tě milovala jen dokud jsi byl svěží a krásný? Zapomněl-li, co jsem s tebou zkusila v Praze, abych si tě zachovala? A teď myslíš, že tě méně miluji? To mne bolí!"

Děvče už zase strojilo se k pláči, ale Blahota objav svoji nevěstu, řekl: "Marie, tys anděl."

"Anděl ne, ale milující žena, a tomu vy muži málo rozumíte," řekla opětuje jeho polibky. "A hned se mnou pojd' k našim, aby neměli starosti."

Šerem lesa kráčeli spolu k Semovu vypravujice si o přestálém utrpení a když vstoupili do kuchyně hostinské otec a matka Mariin Blahotu přivítali výčitkou: "To je dost, že jdete!"

"Ani jsem si netroufal teď," řekl Blahota v rozpacích, podávaje rodičům ruku.

"Milý Jindřišku," řekl otec vážně, "ani by Marie nebyla mou dcerou, kdyby vás teď opustila. Ta holka měla dobrou školu od své matky. Když jsem byl mladší, mnoho let jsem stonal prsní chorobou a tu Marie viděla, jak se naše matka namáhala, aby mi ve všem ulevila a přece nikdy nereptala. Marie ví, co je povinnosti věrné ženy a větší bolesti byste ji nemohl způso-

biti, než kdybyste svazky s ní přetrhal z falešné citlivosti, že nechcete děvče připoutati k sobě, protože už nejste takovým, jako jste byl, když jste se do sebe zamilovali."

"No, už je to pryč. Marie mi všechno vymluvila," řekl Blahota usmívaje se. "A věřte, že ji teď budu mít dvojnásobně rád."

"Tak je to dobře," řekl otec vážně. Marie si vás bere z lásky a vy ji také, to je jistým základem vašeho štěstí."

A když potom Blahota vstoupil s Marií do hostinské místnosti, kde bylo valně lidu shromážděného, přivítání byli hlasitým: "Ať žijí!"

Za čtrnáct dní byla svatba, hostina svatební odbyvala se v zámku a hrabě první přihlásil se k připitku. Blahopřál manželům, že našli se po trpké zkoušce a zakončil: "Zkoušku přestála vlastně jen vaše láska, a taková potom trvá až po hrob. To vím ze zkušenosti, neboť i já svoji ženu musel jsem dobývat si mnohými bolestnými boji. V té věci tedy o vás se neobávám. Imotného neštěstí na vás nedopustím, protože Blahotovi jsem mnoho povinován; on ztrávil se mnou nejhorší léta mého života v Uhrách a kdybych zemřel dříve než on, moje děti nastoupí mé místo, a ty Blahotu miluji jako já, protože byl v útlém věku jejich jediným soudruhem a učil je všemu, co sám umí. Jediné věci jsem se obával, že bude mu trávit život bez štěstí, a nenalezne ženy, kterou by mohl milovati. Ale mladá paní Blahotová těch starostí mně zbavila. Přeji vám tedy ze srdce, abyste dlouho se milovali."

A když pozdě v noci hraběcí kočár přivezl novomanžely do Semovské myslivny a Blahota se svoji mladou žinkou vstoupil do ložnice, objal ji a řekl: "Prošim tě, Mařenko, je to všecko pravda? Jsi mojí ženou? Ani tomu věřití nemohu."

"Ale dneska všecko je pravda," řekla vesele a zavěsila se muži kolem krku. "Jsem tvá, na věky tvá, nic nás už nerozdvoji, to je veliké štěstí, a jsem blažena, že jsem tvoji ženou. Přeješ si víc?"

"Nic, nic víc," řekl tiskna ji na svá prsa. "Už nechci nic, jen když mám tebe. Už vidím, že nebude život můj bez štěstí."

A Boj obskakoval objímající se manželé jako divý. I on měl radost z jejich štěstí.

Návrat k rodným polím.

Vracím se k vám, rodná pole,
píseň svou vždy zas a znovu,
jak to horské přes vrcholy
táhne perut' skřívanovu.

Únavná k vám cesta byla
cizím světem z bludné pouti
křídla má se opozdila
sotva moh' jsem dolétnouti.

Ne už bujně nad osení
vracím se k vám na strniska,
jarní píseň už to není,
stlumeně jen zvučí, stýská.

Vaše meze, chrástky, skalky
co těch upomínek mají.
Všechny jsou jen jako z dálky
zvony když k vám zaznívají.

Přec jen v podzimkovém chladu
— srdce teskné, perut' chromá —
i když do brázd vašich padnu,
u vás jen jsem doma, doma!

Sládek.

Sestřenky.

Dovídka z česko-amerického života.

Napsala F. STAŠKOVÁ-BUJÁRKOVÁ.

"Dědečku, dědečku!" volala Terka, sedmnáctiletá dcerka farmáře Březiny; ženone se jako velká voda dědovi vstříc; "Klára už přijela!"

"Nu, co tak letíš, divoká," káral ji starý Březina, "jako bys nikdy lidi neviděla; co pak si o tobě Klárka pomyslí! Kozel ví, po kom jsi se, holka, zvrhla."

"Ale, děde," hájila se černoooká Terka, utírajíc rúmenné lice zástěrkou, "po vás, celá po vás; maminka mně to každý den předhazuje. Já a nebožtík k pražský strýček jako kdyby prý jsme vám z oka vypadli."

"Nu no, nu no," opakoval své oblíbené úsloví děd, upíraje láskyplný pohled na vnučku: "tak jen už to vysyp, co tě tlačí na srdci."

"Děde, to budete na Kláru otvíratí oči. Lejdy, celá lejdy! Co ta bude na farmě dělat? A hezká je, taková bělounká, a způsobu zná; mámě říká pani tetinko a tátovi pane strýčku, naši Babrynu měla za děvčečku a Johna za čeledína; děde, ty se jí teď budou mstít. A potom se ptala maminky, kde je její pokoj, že se chce převléknout, a maminka si hned na ní vyjela: "Jo, milá holka, u nás žádné pokoje nemáme, holky mají na půdě "cimru", budeš spávat s nimi. Vidíte, dědečku, neměla jí to maminka tak říkat; chudák Klára byla celá zaražená. Ale tatínek jí vzal za ruku a dovedl ji nahoru do naší sedničky. Pak přišel zpátky a nakázal nám, abychom se chovali ke Kláře zdvořile a přátelsky, nebo že nás spraví. Já jsem tatínka za ta slova vzala kolem krku, ale maminka mně dala štulec, John mne mezi dveřmi rejpnul a Babryna řekla, že mně nepůjčí v neděli svoji bílou sukni." Terka jedním dechem, jako rozjetý stroj, svěřovala dědovi, k němuž měla neobmezenou lásku a úctu, své starosti.

"Poslouchej, Terko," zastavil se děd v chůzi, "ty to sekáš jako do jitřnic, člověk ti nestačí poslouchat. Mluv přece trochu souvisle, ať z toho něco pochytím."

"Nemohu, dědečku, nemohu. Maminka řekla, že musí uvařit trochu bryndy a nemá doma žádnou kávu, tak mne poslala k staré Bouzkové, aby nám pár zrněk půjčila."

Terka, řkouc to, uhnula se z cesty a v pravo zrající kornou pustila se k Bouzkovic farmě.

"Terka, Terka, čertova holko, počkej přeci!" volal děd. Dívka však již neslyšela, jen červený, před sluncem jí chránící čepec kmital se jako plaměňáček korništem.

“Nu no,” vzdychnul si dědeček Březinů, narovnáva je statnou ještě postavu a upíraje k nedaleké farmě hled posud neozbrojených, bystrých tmavých očí. — “Tak Klárka je tu — nu, budeme viděti. Ublížít ji nedám, vždyť je to má vnučka a sirotek.”

Vytáhnuv z kapsy modrý šátek utřel jim spocené čelo a prokvetlé vlasy, a pak v myšlénkách posadil se na mez u cesty. Myšlénky jeho zalétly do dávné minulosti, kdy svého nejstaršího syna Václava dal na studie. Nechtěl tomu, vzpíral se, dlouho se vzpíral. Děti bylo čtvero a při usečlosti pouze pod čtyřicet měřic polností. Ještě kdyby to byla pole v kraji, ale v horách jen tak žito, oves a brambory možno pěstovat a úroda mnohdy dosti hubená. Tu přišel učitel a farář a hučeli doň: “Březino, dejte Vašíka na studie, hoch je do učení jako jiskra, byla by ho škoda a měl byste hřích.”

Ono se to mluvilo panu faráři a učiteli, když vždy na prvního si mohli jít pro peníze; ale kde polnosti nemnoho, úrody nevalné, tam sehnat dvacet, čtrnáct zlatých měsíčně, znamená velké peníze. “Víte, Březino,” posledního argumentu chopil se farář, “až Vašík projde gymnasium, dejte ho na kněze, to už vás nebude mnoho stát, a až vystuduje, pomůže těm mladším. Vidíte, já jsem dva mladší bratry podpořil ve studiích a otec trávil u mně bezstarostně stáří, matka ovšem již před mnoha roky zemřela.” — Nebožce se to hezky zamlouvalo, míti syna velebníčkem. On však se stále vzpíral, považoval za nespravedlivé vynaložit vše na jedno a okrást děti druhé. Říkal: “Jednoho budu mít pánem a druhého pohánkem, a ten pán se potom za toho pohánka stydí.” Když však i Vašík se dal do breku, že chce na studie, dal se konečně pohnouti a dal jej na gymnasium do Chrudimi. Živě si vzpomíná, co jeho nebožka žena se nastarala. Každý kousek másla, každé vajíčko, vše šlo na studenta, ale to vše nestačilo; tu knihy, tu šaty, zase boty, věru nevěděli mnohdy, kde jim starost hlava stojí. “Jen mlč, staroušku,” těšila jej nebožka, “až bude Váša velebným pánem, tak si k stáru pohovíme.”

Zatím třetí dcera Ančka dorůstala, a že byla vzhledná dívčice, necházel se o ni Vacík, truhlář a majitel domku z blízkého městečka. Mladí lidé se měli rádi a Březina už se těšil, jak svou dceru dobře zaopatří. Když však Vacík zvěděl, že jí otec může dát pouze tři sta zlatých věna, nějak se zarazil. Alespoň prý šest set, že má taky na domku výplatu. “Nemohu, Vacíku,” bolestně vzdychnul si Březina, “víte, máme toho studenta, ten něco stojí, a pak jsou druhé dvě děti.” Bylo po svatbě. Poplakala si Ančka kolik dní, ale matka těšila ji slovy: “Mlč, holka, jsi mladá, nemáš nic zmeškáno, až Váša bude velebným pánem, on se o tě postará.”

Avšak student přes zlaté sny rodičů a sourozenců udělal čaru; že prý na kněze nepůjde, že chce do Prahy na universitu.

Otec i matka mu domlouvali, však mladý akademický občan nedal se pohnouti. Naopak, klekl před rodiči a prosil tak dlouho, až je uprosil.

Václav Březina jel do Prahy studovat práva.

Byla-li starost s gymnasiem, nastala dvojnásobná starost s juristou. Gymnasia v mnohém se obejde, co universitánu nemožno postrádati. Jalo více na to padla, aby alespoň slušně vypravili syna na vysoké učení do Prahy. Václav si ovšem kondicemi přivydělával, to však daleko nestačilo.

Sotva byl Václav rok v Praze, vzpomněl si druhorozený syn Toník, že se bude ženiti. Namluvil si pořádné děvče, Barču Marvanovu. Pomoc také měla, tedy na rodiče naléhal.

“Co ti to, Tondo, napadlo,” vzpíral se Březina, “já na výměnek ještě nemohu, víš to sám dobře, že to být nemůže. Váša ještě nevyštudýroval a pro nejmladší Terezku taky nemám nic nastřádáno, a k tomu je na živnosti dluh, tak je to těžké.”

Toník byl dobrák; věděl, že musí ještě čekat, a jen na naléhavou žádost Barčí činil na otce nátlak. Barča však již tenkráté pojmula nenávisť proti Březinovic studentu.

Starý Březina byl jako ze žuly: dřel se, staral a zdraví měl přímo nezdrbné. Ne však jeho žena Kačenka. Ve třetím roce pobytu synova na vysokém učení ukládali dobrou tu ženu a starostlivou matku k věčnému odpočinku na tichý vesnický hřbitůvek v horách. Udělala, ustarala se.

Hořce zaplakal Václav na rovu matčině. Chápal, jaké oběti přinesla prostá ta žena pro své dítě.

Mezitím ale táhly se Václavovy studie ke konci. Když byl mladý Březina na doktora práv promován, nemohl ani otec do Prahy; nebylo peněz. Ale radost měl starý Březina, že syn konečně jest u cíle. Tak jeho nitro přetévalo, že i na hřbitov šel, aby to nebožce oznámil.

“Kdybys tak, Kačenko, mezi námi byla,” hovořil k rovu, “to bys z Váší měla radost. — Nu no, ono je ti tam lépe než nám.” Ba i kravkám v chlévě a stromům na zahradě povídal, že je Váša advokátem. Nešlo mu ale nikterak do hlavy, když už syn vystudoval, že má se dít tři roky jako koncipient zdarma.

Václav později vstoupil do státní služby. Pak vydal Březina Ančku na chalupu, Toník se oženil a nejmladší Terinka na vybidnutí kamarádky vydala se s jinými vystěhovalci na cestu do Ameriky. Otec ji nebránil, peníze na cestu jí ještě sehnal, a hůře, než doma, předpokládal, že se jí ve světě nepovede.

Výměnek od syna nebral. Pracoval s mladými jako když sám býval ještě hospodářem, a s nimi též zasedal ke společnému stolu.

"Vidíte, pantáto," dávajíc průchod své nenávisti, dobírala si starého snacha Barča, "to jste toho od pána z Prahy dostal! Možná, že by ještě bral."

"Však ještě nic nepotřebuji," bránil se starý; "kdybych potřeboval, Váša by dal."

"Tatínek je přece u nás, na svém," zastával se svého bratra dobromyslný Toník. "Ani výměnek neběře a jen a jen se dře." — To věděla Baruše též a nikterak starému nechtěla ublížit, jen nenávisť k "pražskému" kladla jí zlá slova na jazyk.

Pak přišel dopis od Václava z Prahy, že se hodlá oženit. Nevěsta prý jest sirotkem a má asi sto tisíc jmění. Mladší její bratr, Oskar, jest prý v kadetce. Dále nesměle jim svěřil, že jejich otec býval baronem z Hartmanů.

"Vida, náš Váša má nevěstu stotisícovou a nákou od "fon", rozumoval starý Březina, "nu no, holenku, to je něco."

Václav přijel s nevěstou představití se příbuzným a otce si odvezl s sebou do Prahy. Starý dlouho v Praze nevydržel. Stýskalo se mu po celodenním plahočení, po polích, po dobytku, zkrátka po celém hospodářství, s nímž od svého mládí rostl. Vrátil se do hor. Rok následující přišly kroupy a rozbily kde co, že nebylo ani co jíst. Zle bylo, zle.

Tu přišel dopis od Terinky. Již jednou je dcera a sestra v dopise důrazně vybízela, aby se vydali na cestu do Ameriky, ona že se provdala a dobře se jí daří v Chicagu. Báli se však, jak se říká, pustit jisté pro nejisté. Tentokráte, když přišel nový list se stejně naléhavým vybízením, bylo jinak. Sýpky prázdné, zima za dveřmi, samé smutné vyhlídky.

"Tatínku, jel byste s námi do té Ameriky?" tázal se mladý svého otce.

Zarazil se Březina nad těmi slovy. Na stará léta měl se vydati daleko do neznámých krajů, opustiti místa, jež celý uplynulý život mu připomínala! Znal zde každý kámen, každý strom, na vše poutala jej jakás boľná nebo radostná upomínka. Na paľouku za stodolou zelenalo se čtvero stromů, dva javory a dvě lípy. První javor vsadil, když se jim Váša narodil. Byl to již takový rozklenutý strom. Druhý vsadil, když se narodil Toník, a lípy, když se narodily dcery. Pod javorem Vášovým, jak jej jmenovali, jeho nebožka sedávala nejraději, tam též vždy se synem se loučovala, k dobrému jej napomínajíc. Tam také naposled pohlédli v mrtvou tvář nezapomenutelné ženy a matky. Na kopci u cesty na křižovatce ležel kámen, na němž sedával dávno před tím se svou milovanou nevěstou Kačenkou ze sousední vsi, když ještě byli milenci a když jej tato chodívala na půl cesty vyprovázet. Tam ten křížek u cesty pamatuje po celý život, jako by se té litiny zub času ani nedotknul; tam jedenkrát jako školákoví natloukl mu Franta Melicharů, že zapomněl před křížkem smeknouti. Ty jeřáby u silnice pomáhal nebožtíku Loukotovi sázeti, když býval cestářem. Ano i tu silnici, po níž chodil, pomáhal každého roku navázat šterkem. A tam na hřbitůvku celá rodina od kolikátého kolena leží pohřbena. Věru, těžké by to bylo loučení pro člověka, jehož žiti skloňuje se již k západu. Když však viděl, že syn jest opravdu pro Ameriku rozhodnut, ba že má již na živnost kupce, pravil:

"Tak Toníku, prodej to i s výměnkem, sám tu přece nezůstanu."

Pak přijel Václav s dceruškou Klárinkou, aby se s dědečkem rozloučili. Paní prý přijeti nemohla, že churaví. Když se otec loučil se synem pod "Vášovým" javorem, tu Václav vtiskl otcí do ruky tobolku.

"To je pro vás, tatínku," pravil. "Je tam patnáct set zlatých, opatrujte si je dobře a jen pro svou potřebu jich použijte."

Trásla se mu tenkrát ruka a slza zkalila mu zrak. Nevěděl, má-li tolik peněz přijmouti.

"Jen si je vezměte," nutil jej syn, "máte na ně svaté nároky. Nebojte se, nejsou z věna ženina, sám jsem je ze služného uhošpodaril, a kdyby vám mělo být jednou snad zle, tak mi pište."

"Vidiš, Barčo," s uspokojením ve hlase vykládal své snaše. "Váša dal, když bylo třeba. Patnáct set zlatých dal' nu no' to jsou, holenku, peníze!" Barča však pražského švakra nepřestala nenáviděti.

Pak odjezd, to bolestné loučení se známými přáteli a památnými místy. Dále cesta. Oh, jak se všichni divili, jak ten svět jest veliký. Přišla cesta přes nekonečnou hladinu mořskou, kdy děti, snacha ba i syn byli nemocnými, jen on, děd, starý horal, se držel a sám všem posluhoval.

Když konečně na obzoru ukázaly se americké břehy, hoj, jaký tu nastal v davech mezipalubníků jásot! Každý s nitrem naději přeplněným a zrakem široce rozevřeným hleděl na úzký, tmavý pruh, jenž jako by mezi oblohou a zemí vklíněn byl.

Pak vjezd do Newyorského přístavu, vyloďování, ten shon v celnici, kde kolem hláholila cizí jim řeč, a oni jako postrašená kuřata tulili se skromně stranou.

"Jste Češi?" zavzněl jim pojednou v ústrety hlas."

"Jsme, jsme!" ozval se unisono hlouček českých vystěhovalců. V jejich hlasech bylo tolik nelicené radosti a důvěry, že jest zde přece někdo, kdo jim rozumí a dovede jim snad poraditi.

“Máte listky na dráhu?” vyslychal je krajan dále. “Ukažte! — Co vy, holka, chcete do Chicaga a nemáte ani listek ani penize? To je zlé!”

Divka asi osmnáctiletá dala se do hořkého pláče. Szelelo se dědovi děvčete a obrátiv se na jednatele vysvětloval mu, že on sám ji vypomůže, aby se dostala do Chicaga, kde má strýce. Ta radost dívky, kdy mezi smíchem a pláčem libala mozolovitou ruku dědovu!

“Máte hlad?” tázal se jich dále agent. Všichni jaksi nesměle mlčeli.

“To máte. Pojdte, zavedu vás na místo, kde byste se mohli lacino najíst. Do odjezdu vlaku máte času dvě hodiny.”

V dědovi probudila se nedůvěra utlačovaného českého člověka.

“Poniženě prosím,” děd vystoupil o dva kroky ku předu, “my bychom raději šli hned na to nádraží.”

“Poniženost pošlete zpátky do Čech, dědo,” houknul neomalené celkem, však dobromyslně jednatel; “tady jste ve svobodné Americe, za své peníze si můžete poručit, za svou mzdu dáváte práci, tak jaké pak poniženosti. Mne se nebojte, jsem Pastorův agent, na kterého jedete, a právě před všeli jakými vydrížduchy, vás mám chrániti.”

Šťastně dostali se do Chicaga, kde je dcera Terynka se svým mužem na nádraží očekávala.

Dědečkovi se však život v městě valně nezamlouval. Stýskalo se mu a jen toužil po venkově. Když i syn Antonín a snacha Baruše byli povolenými, zakoupil ve státu Nebrasec čtyřicet akrů panenské prerie. Prérijní půda zpracovává se snadněji nežli půda lesní, má to však též svou stinnou stránku: Není dřeva na stavbu ani k pálení. Březinovic po příkladu jiných postavili si drůák, to jest, vykopalí ve svahu prohlubeň, obložili strany buř dřevem, cihlami nebo kamenem, strop se položil prkny, do těchto se vyřiznul otvor pro okénko a komín, na prkna se naházela hlína a na tuto položil se dřn, do průčelí z prken hrubě sbité dvře a dům byl hotov. Ani tornádo, ani cyklon takový pařác neodnesl. Několik roků bydlěli Březinovic v podobném drůáku.

Léta plynula, děti dorůstaly, z malé čtyřicítky vzrostla farma na okrouhlu stošedesátku. Postavili slušné obytné stavení a drůák sloužil k ukládání zeměčat a jiných potřeb pro zimu.

Tu přišel z Prahy dopis, že Václavovi, jenž se stal tajným soudním radou, zemřela žena, sáhnuvši si vlastní rukou na život. Učinila tak z lítosti, že svou lehkomyšlností okradla své vlastní dítě. Zaručila prý se bez vědomí mužova za svého zhýralého bratra důstojníka, jenž jí sliboval, že výhodným sňatkem vše v pořádek opět uvede. Se sňatkem však sešlo a ona přišla o celé své jmění.

Po půl roce opět přišel dopis sdělující zprávu, možno-li ještě smutnější. Oznamoval v něm Václav, že byl raněn na honu zbloudilou koulí a že musí se podrobiti nebezpečné operaci. “Piši tyto řádky večer před operací,” psal, “ačkoliv mně bylo lékařem všeliké rozčilování a pohyb zakázán. Zapřísahám vás, otče i bratře, skončí-li má operace osudně, abyste se ujmulí Kláry. Uhobé dítě ve stáři sedmnácti let mělo by se státi úplnou sirotou, tím trpěti zajisté to úděl, že sirotou chudobnou a pro samostatnou obživu nevyzbrojenou. Ze svého služného nemohl jsem mnoho zalospodariti; částka, již mám sotva stači na lékařské účty. Bohatá žena činí z pravidla velké požadavky. Tatínku, při památce zvěčnělé matky Vás prosím, ujměte se Kláry a nedejte ublížit mému dítěti! Nemá než Vás. Se strany mé chotí bližšího přibuzenstva nestává, vyjma onoho prostopášníka, jenž ji okradl o mateřský podíl. Snad poslední — kdož ví? — pozdrav v žití posílá Vám
Váš nešťastný syn a bratr Václav.”

Za měsíc přišel úmrtní list a srdce jímající dopis od sirotka.

Děd, za souhlasu synova, vnučce odepsal, aby uvedla si tam věci do pořádku a přijela k nim. Nemá-li peněz na cestu, aby hned psala, že on sám ji cestu vyplatí. Snacha ovšem se vzpírala a všelijak děda špičkovala. Ten však měl podíl na farmě, proto na její řeči mnoho nedal.

To vše křížovalo nachýlenou hlavou dědovou a tento jat starostí o tubo-
hého sirotka, hluboce si vzdychl.

"Nu no," broukl si pro sebe, "Toník je dobrák, ten Klárce neublíží, ale Barča, Barča, ta neměla nikdy Vášu ráda a Klárka je jeho dítě. — Nu no, ublížit jí nedám, to nedám!"

Dědeček vstal, narovnal statnou posud, v modrou dělnickou bluzu a takové též spodky oděnou postavu, vzal v trávě ležící širák, posadil si jej na hlavu a zamířil k blízké farmě.

Den se chýlil ku konci, slunce nad západem zlatilo koruny stromů a hrálo zlatými odstíny na hladině rybníka. Dobytek z rozsáhlého pastviště táhnul se blíže k farmě a z komínu jako hádek zakroužil modravý kouř. — "To Barča vaří trochu té bryndy pro Klárku, jak Terka povídala. — Nu no, to je tak na světě — otec tajný rada a dcera — nu no, vždyť já jsem tu ještě."

II.

Již za čtrnáct dní byla Klára u svých příbuzných a za tu krátkou dobu poznala, že jí teta, bratranec John a sestřenice Babryna nemají ve velké lásce. Farmářka Březinová nikterak nezakrývala svou nechuť vůči dívce, ač věděla, že podobné jednání jak muže tak děda holestně se dotýká.

"Na Vášu všecko dal," hubovala před mužem, "vás druhé děti okradl, máma se vám starostmi nad panem studentem umořila a teď nám pošle takovou "budiž k ničemu" na krk."

"I mlč," chlácholil jí muž. "Je chudý sirotek, nemá nikoho na světě než nás."

"Tak proč pak jí "pražskej" nic nezahospodařil? Taková služba a oni všecinko probendili. Bodejť, táta její darmo neštudýroval na advokáta. On dobře věděl, že má děda tisíc dolarů na farmě a chtěl, aby holka aspoň něco urvala. Já ti, muži, ale povídám, na ty peníze mají jen naše děti právo; "pražskej" dostal dost."

"Prosím tě, mlč!" konejšil rozezlenou ženu Březina, "což nedal Váša tátovi patnáct set, když jsme jeli sem do Ameriky? A nedře se nám tatík od rána do večera, ač mu v tom bráním?"

"A já ti povídám, že jí zde nechci. Dejte jí do města na službu. Ani krávu podojit, ušípaný uklidit, nic, ale nic neumí, jen o jedlika je vic."

"Nu no, Baruše, tak ty vyčítáš sirotkovi i ten žvanec!" ozval se pojednou děd, vcházející do dveří a kývající povážlivě hlavou.

Farmářka zarytě sklopila hlavu a chtěla vyjít ven.

"Jen počkej, Baruše," zastoupil jí staroch cestu. "Holky nejsou doma, dobývají brambory, tak si můžeme o té věci porozprávět. — Uznej, Baruše, měkce pokračoval, "že Klára nemá než mne. Je to dítě mého syna, moje krev a já bych byl starým darebákem, kdybych jí dal ublížit. Kdyby tvé děti byly v takovém postavení, taky bych je neopustil. Měj s ní strpení aspoň do jara. Budu ti na ni platit dolar a půl týdně a sám ještě víc se přičiním, abys újmu nepoznala."

"Ale tatinku," rozhorlen povstal mladý Březina. "snad byste nebláznil, takovou hanbu nám udělat. Vždyť to žena tak zle nemyslí, to víte, má na Vášu zlost, že musela kolik roků na mne čekat a všelijaký posměch od chasy zakousnouti."

"Ne, Toníku, už jsem řekl," stál na svém děd. "Nu no, vim, tys měl vždycky dobré srdce, ale víš dobře, že nedorozumění v domě jsem nemíval nikdy rád."

"Dobře, pantáto," zasykla snacha, "byla bych hloupá, abych nebrala. Pro Vášu jste míval vždycky peníze, kdyby třeba poslední dobytče mělo padnouti, protože byl pánem; a pro jeho dceru taky hned otvíráte měsíc. Bodejť, panské dítě!"

"Blázen jsi, Barušo, blázen! Proto, že byl syn pánem, tak mám jeho dceru vyhnat, ne?" Staroch vyšel ven a poprvé snad ve svém životě prudce tisknul za sebou dveřmi.

Zatím Terka s Klárou činily se s dobýváním brambor. John jim z rána rozoral brázdy a matka nařídila Terce, že musí do večera s Klárou brambory vybrat. Terka se činila za dvě, aby ulehčila Kláře, již při nezvyklém zaměstnání bolela hrozně záda.

"Jdi, Klárko, sedni si," vybízela svou sestřenku, "já jsem tomu zvyklá, přichvátnu si a taky budeme do večera hotovy."

Klára bolestně zkrvác tvář narovnála svou štíhlou postavu.

Nápadná byla dívky tě podoba k dědovi a sestřence Terce. Jen výrazy tváře a povahou se s touto od sebe různily. Měly stejné tmavé oči, ale zrak Kláry byl vážnější, oduševnělejší, kdežto Terce šotek z očí hleděl. Tytéž rovné nosy a krásně vykrojené rty, však rty Klářiny jakoby ani veselý úsměv mládež neznaly, kdežto Terka dlouho truchlit nedovedla. Jen pleť měla Terka od větru ošlehanější a vlasy v prstencích neposlušně draly se jí ven z pod čepce. Klára však měla pleť bledou a měkké tmavé vlasy tvořily krásný rámec hrdému čelu.

"Ach ne," vzdychla Klára, "to by bylo hezké, Terínko. Já budu lenošit a ty za mne pracovat!"

"Kláro, říkej mi Trisa, to mně jen rodiče a dědeček říkají Terka, po česku ještě; ostatní mně říkají Trisa. — A podívej se, Kláro, dědeček se na nás jde podívat. Halou děde! Jděte nám pomoci, nebo jste nám něco dobrého přinesl? Musím vám, dědečku, žalovat na Kláru. Boli vám jí tolik záda a ona ne a ne si odpočinout."

"Teď si odpočínate obě dvě!" nakazoval děd, starostlivě pohlížeje na útlou postavu Kláry.

"Ale dědečku," vzpírala se tato, "teta nakázala, že brambory musíme dnes vybrat."

"Teď já zase nakazuji, že si máte odpočinout. Doufám, že zde mám též právo poroučeti. Domů k obědu nechoďte, tady jsem vám přinesl čerstvé mléko a chléb s máslem. Nu no, tak se to patří, já vám zatím pomohu s těmi brambory."

"To jste hodný, děde, že jste si na nás vzpomněl. Já domů jít nedbám, beztak bychom měli brambory se slanečkem. Fuj, ani cítit to nemohu. Vidíte, děde," přitouchvíši se k starci šeptala Terka, "že máma zas na ubohou Kláru hubovala?"

"Potom něco zvoň!" napomenul ji tiše děd.

"Pojď, má zlatá sestřenko," se srdečnou vroucností pravila Terka, "pojď, zasednem k hostině."

Dívky byly jak náleží vyhladovělé a s chutí pustily se do jídla.

"Poslouchej, Kláro, počala Terka, když první hlad utišila, "dělala tvá nebožka maminka také někdy k obědu brambory se slanečkem?"

Klára sotva znatelně se usmála. "Ne, Triso; moje zvěčnělá matka nikdy sama nevařila."

"A co jste tedy jedli?"

“Měli jsme kuchařku, matka jí jen poručila, co se má vařit, a v určený čas bylo vše na stole.”

“A pole jste taky neměli?”

“Ne. Létá jsme trávili vždy na venkově nebo v mořských lázních.”

“Jeje!” divila se upřímně Terka. “A co tys celý den dělala?”

“Chodila jsem do ústavu, učila jsem se hudbě na klavír.”

“To je na piano, víd? Já jsem chodila už zde v Americe do školy, ale jenom v zimě. Kdepak v létě, to jsem musila doma pomáhat. Ty toho ale musíš umět, když jsi tak dlouho do školy chodila.”

“Umím, ale nic dokonale. Když mně bylo dvanáct let, roznemohla jsem se těžce, tak že o mém životě pochybovali. Uzdravila jsem se, ale byla jsem tak slabounká, že lékaři nařídili, že nejméně dva roky nesmím se mnoho učit a zimy že musím trávit buď v jižní Francii nebo v Itálii.”

“To je v Netaliji, jak dědeček říká, víd? A kde jsi se učila anglicky?”

“Učitele angličtiny vzal mi otec až po smrti drahé mamá; říkával drahý tatiček, kdož ví, k čemu že to nebudu potřebovat. Neovládám angličtinu správně, jen tak že se domluvim.”

“Ty mluvíš lépe, než náš John, taky jsem mu to řekla, ten ti měl vztek, jen že to tak divně vyslovuješ. — Je v té Praze hezky?”

“V Praze je krásně, Triso, tuze krásně!” Kláře záplál nadšením zrak.

“Já jsem byla jednou v Lincoln, tam je taky hezky. Ty si o mně asi myslíš, že jsem hloupá husa, víd, Kláro? Ale já umím házet lasso a jezdit na koni. Viš, co je to lasso?”

“Četla jsem o tom. A kde jsi se tomu naučila?”

“Na Watsonovic renči; tam jsem to odkoukala. Tam ti mají stáda koní a hovězího dobytka, jeje! Kolik tisíc kusů. Mají “cowboye”. Viš, co je to?”

“Snad pasáci, ne?”

“Ty ale všecičko víš, Klárko. Tu jsem je vždy pozorovala, jak si počínají, pak jsem to sama zkusila a pomalu to šlo. Já tě tam jednou vezmu s sebou, to musíme ale capat přes celou naši sekci, tam v tu stranu.” Ukazovala k západu.

“Půjdu s tebou ráda. Kdybych místo brinkání na klavír uměla podojit krávy, bylo by mně to v mém nynějším postavení užitečnější.”

“Však se tomu naučíš. Já však vím, že ty u nás nezůstaneš, že půjdeš do města.”

“Půjdu tam, kam dědeček půjde, tak mi umírající otec přikázal. Pojdme již, Triso, my si hovíme a starého dědečka necháme pracovat.” Klára vstala, hluboce vzdychnouc.

“Ale příští neděli půjdeš s námi k Millerovým,” přicházela s novým nápadem Terka, “bude tam tanec.”

“Viš přec, že mám smutek, že netančím.”

“Já vím, Kláro, vím, však tančit nemusíš, to jen abys se tam podívala a poznala zdejší mladý lid. Já moc ráda tančím, jen že pak maminka hubuje, že roztrhám mnoho střeviců. — Jeje, dědečku, vy jste udělal kus práce!” divila se upřímně Terka.

“Pomohu vám, abyste byly dříve hotovy,” odvětil děd. “Což ty, Kláro,” starostlivě obrátil se na tuto, “bolí tě ještě záda? Jen řekni pravdu! Jsem tvým otcem, tvou matkou musíš mít ke mně neobmezenou důvěru.”

“Tu mám, dědečku,” odvětila dívka a rychle políbila dědovu upracovanou ruku.”

“Nu no, co pak to děláš, Kláro, to nesmíš!” a obemknuv její bledou tvář svýma ožehnutýma rukama, vtisknul jí na čelo otcovské políbení. “Tak, až budeme hotovi, zajdu k Millerovým, koupím tam nějaké mazání a Terka tě večer namaže; to se ti ulehčí. Zítřka zůstaneš hezky doma a

odpočineš si. Je to taky rozum, zapráhnout tě hned do pole, když tomu nejsi zvyklá."

"Tetička řekla, že zítra budeme . . ."

"Nic nebudeme," skočil jí do řeči děd, "nechci, abys se rozstonala."

"Jo, milá Klárko, náš dědeček nestrpí odporu, a má pravdu; ty nemůžeš zastat tolik, jako já! Vidíte, děde, že ne?"

Schylovalo se již k večeru, když dovybrali poslední brázdu. Dědeček zavázal naplněné pytle a zamířil přes pole k Millerovým.

U Millerů byla pošta a lékárna. Mimo to obchodovali s koloniálním a materiálním zbožím, kupovali a prodávali obilí i pozemky, obstarávali různé notářské práce, byly majetníky hostince i taneční síně, zkrátka, ač jich dům stál o samotě, soustřeďoval se u nich duševní a obchodní ruch okolních farmářů.

Divil se John, když přijel s vozem, aby odvezl úrodu, že holky již jsou pryč a práce řádně že jest vykonána. Ač ho mrzelo, že neměl příčiny se rozkřiknouti na Terku a řádně ji vyhubovati. Věděl, že Klára již se dovtipí, že to též padá na ni. Takto byl o radost připraven. Mrzutě nakládal pytle na vůz a zlostně zaklel na pár statných "hnědek".

III.

V neděli po polední bylo u Březinů rušno. Mladí lidé strojili se k odpolednímu tanci.

John, sotva že položil lžici, odešel mezi kamarády. Devatenáctiletá Baruše odešla nahoru do světničky, aby pohodlně se vyfintila. Dědeček u stolu podrímoval a hospodář se ženou vyšli posedět na zahradu.

"Babryno, tys chytrá," volala za sestrou Terka, "odejdeš si od stolu jako milionářka a já s Klárou musíme samy umývat nádobí. Počkej, ty lenochu, povím to mamince!"

"To jen běž," ozvala se výsměšně Baruše, "to si dáš! Kolik pak máš těch hrců umejvat?"

"Myslíš, že tam bude Petr, víš? Proto se chceš dvě hodiny fintit."

Na štěstí Baruše sestru více neslyšela, jinak by slovní šarvátka přešla v zjevnou válku.

"Tak pojď, Kláro," po ukončení práce pravila Trisa, "teď my se půjdeme k tanci nastrojiti."

"Řekla jsem ti již, že nepůjdu."

"Snad bys nám to neudělala, Klárko," prosila Trisa, "vždyť nemusíš tančit, to jen že mezi mladé lidi přijdeš a rozveselíš se trochu."

"Děkuji ti za dobrou vůli, Triso, ale nepůjdu nikam."

"Je jí to moc sprosté, to víš, slečna z Prahy," vyjela si vstupující teta.

"Tetičko, mám smutek po rodičích."

"Kdybys raději řekla, že je v tobě kus panské pýchy, to jo, a že ti farmářské zábavy jsou sprosté." Březinová vzala se ždíle vlněný šátek a vyšla opět ven.

"Nu tak tedy nechod," omlouvala se Terka, "víš, já myslila, že se trochu rozveselíš."

"Kláro," řekl děd, když Terka odešla. "Jdi se podívat k těm Millerovým, to by nebylo k vydržení. Ubodali, ušpičkovali by nás."

"Myslíte, dědečku? Ale vite . . ."

"Vím, děvečko, vím, to jen pro dobrou vůli. Pobuď chvílku a pojď domů."

Vedle pestře nastrojených sestřenic vyhlížela Klára v černém šatě s bílým vyšívaným limečkem kolem krku spíše elegantně než skromně.

Kolem taneční síně, jež tvořila samostatnou dřevěnou budovu, stálo plno povozů a osedlaných koní. To vzdálenější se sjeli.

"Jsou tady taky Watsonovi "cowboyové"," upozorňovala Terka, "to bude veselo." — Kláru pestrá ta společnost nezvykle upoutala. To nebyly nádherné sály žofinské s davem dekoletovaných tanečnic a v bezvadné úbory oděných elegantů. Zde jevila se společnost tak, jak narostla, bez přetvářky, se svou upřímností i chybami. Srdečně a nenuceně měli se k sobě, nebylo mezi nimi kastovníctví. Výjimku tvořil mladý Watson, k němuž všichni chovali respekt, ne snad pro jeho bohatství, spíše pro udatnost. Prožil jako důstojník některé srážky s domorodci na Filipínech, načež vystoupil z armády a věnoval se dobytkařeni na své rozsáhlé renči. Časem zašel mezi mladý lid.

"Kláro, podívej se," šeptala Trisa, štučnouc tuto loktem. "To je Mr. Watson, co má za naši sekci renč."

Mladý Watson, podepřen o sedlo ušlechtilého koně, rozmlouval se dvěma mladíky. Jeho nenucené držení těla a způsob mluvy prozrazovaly, že jest zvyklým poroučeti.

"Pojď, půjdeme do "hallu"," vybízela Terka. "Koukej, Babrynu už Petr vede k tanci." Kláru schvátila jakási úzkost; společnost zdála se jí býti pestrou, bála se však jiti mezi ty lidi.

"Jdi sama, Triso, počkám zde na tebe."

Neodbytná Trisa by jistě byla provedla svou a vtáhla svoji sestřenku do síně, ale švarný mladík jakýs vyžádal si ji k tanci. Po odchodu sestřenky upadla Klára do větších ještě rozpaků. Nezvyklé okolí, ruch z taneční síně sem doléhající působil, že se úzkostlivě ohlédla. Tu zrak její spočinul na mladém Watsonovi a zmatek její byl dokonalým. Shlédlat, že i on upřeně na ni hleděl.

Tu však přicházela již Trisa zpět, aby ji vysvobodila.

"Pojď, Kláro, dovnitř, pojď!" rozjařená tancem nutila tuto, "nemusíš tančiti, můžeš si sednout na lavici."

Klára nevěděla, jak kolem Watsona přešla, cítila jen, jak plamenný nach ožehl celou její tvář.

Watson upřel dlouhý, zvědavý pohled na stepilou její postavu a zdál se tázati: Kde ty se zde běřeš? Kam jsi to zabloudila?

Když vstoupily do síně, upoutala na se Klára pozornost mladíků svým sličným zjevem. Zmatena v ovzduší cizím chopila Trisu pevně za ruku.

"Pojď, Kláro," vybízela Trisa, "tamhle u zdi je prázdné místo, kam si sedneme."

"Ne, ne, Triso," šeptala tato ulekaně, "to bychom musely jiti přes celý sál."

"Jdi, hloupá," dala se do smichu Trisa, "snad se nestydiš!" a chopivši Kláru pevně za ruku, zamířila k prázdnému sedadlu.

"To je Březinovic "zeleňačka"," šeptala si mládež.

"Goddam, John," zalibně lusknul prstý Pat McGarthy, "to je hezká holka! Jestli pak by šla se mnou tancovat?"

"Zkus to!" pohrdlivě zkrviv rty, odvětil John.

Pat nedal se nutiti. Posunul do pravé polohy vázanku na krku, fešácky do zadu narazil si klobouk, aby nádherná kšticce světlých vlasů mohla více vyniknouti, a kolébavým krokem nesl se přes sň.

"Miss, prosím," pokusil se o nejkrásnější poklonu, "chtěla byste se mnou zkusiti taneček?"

"Odpusťte, pane," omlouvala se Klára v smrtelných úzkostech, "já netančím."

Pat zamumlal jakous omluvu a zahanben zůstal nerozhodně stát. Ale hlasitý výsměch kamarádů, zejména Johnův, připamatoval mu, že jest pozorován. Jako opařen šel zpět.

"Ha, ha, ha!" výsměšně přivítal jej John, "to ti slušel ten tanec, co, kamaráde?" A znovu zazněl nevázaný smích, až se celá budova otřásala.

"Však s tebou by taky nešla!" ohražoval se Pat.

"Dříve než s tebou."

"To se neví . . ."

"Já ti to dokážu."

Hudba právě spustila skočnou. John pronikavě zahvizdl, kývaje rukou.

"Kláró, pojď tancovat!" volal přes celou síň.

"Podívej se, Kláro," upozornila tuto Trisa, "John se zbláznil; chce, abys s ním šla k tanci. Vždyt jsme doma o tom mluvili, že nebudeš tančit."

Klára zbledla a úzkostlivě ohlédla se kolem.

"Slyšela's?" netrpělivě volal John, přistupuje blíže, "chci, abys šla se mnou tančit!"

"Odpusť, John," ustrašeně se omlouvala, "nebudu tancovati."

"Cha, cha, cha!" spustili unisono mladici, vidouce nezdar Johnův. "Dostal's pořádný koš, víd'!" hlučeli jeden přes druhého.

"Když nechce tancovat, proč sem chodí!" rozněcoval kamarády Pat.

"Ano, toť se ví," hlučně přisvědčovali ostatní, "proč sem chodí? Chce nás snad urážet? Ho, ho, to se nedáme! Ať jde z hálu ven, když nechce tancovat! Vyveďme ji ven!"

"Ne, chlapci, ne, já mám jiný nápad," navrhoval po pomstě toužící Pat. "Když nechce tancovat s námi, musí tančit s koštětem!"

"Hurej Pat!" smáli se pivem rozjařená mladici; "kde je koště? Bude tančit s koštětem!"

"Tady je!" volal jiný, vytahuje z pod lavice staré koště.

"Ha, ha, to bude švanda!" chechtala se k výstřednosti stržaná mládež; "což abychom koště trochu naporádili! Aspoň klobouk mu dejme! Pat, půjč novému tanečníku klobouk!"

Pat narazil klobouk na široký konec koštěte a všichni se smichem hrnuli se směrem ku Kláře.

Klára úzkostlivě pozorovala, že vzbudila nelibost mladiků. Slyšela, jak živě o čemsi rokuji a výhrůžné pohledy k ní vysílají. Bylo jí úzko, nevýslovně úzko. Ráda byla by se vzdálila, mladici však stáli poblíž vchodu a ona se bála jíti kolem nich "Co jen ode mne hrozí ti lidé žádají?" vzdychla si, když viděla blížící se hlučící klubko lidských těl.

Tu vystoupil Pat, drže v ruce koště a čině před Klárou komickou poklonu. "Miss," spustil, "když vám nejsou zdejší chlapi dost dobří, zatančíte si s tímto gentlemanem!"

Chasa spustila pustý ryk. — Na Kláře vystoupily krůpěje ledového potu. Nejsouc slova mocna, zděšeně zírala na Pata.

"Co to hrajete za komedii?" rozkřikla se kurážně Trisa, postavíc se před Kláru. "Vedete si jako dobytek v pastru! Když já nebudu chtít s vámi tančit, nikdo mne nepřinutí."

"Pusť, Triso," houknul Pat, "proti tobě nic nemáme. Ale ta vaše "greenhornka" musí si zatančit s koštětem!"

"Nepustím!" vzdorovitě vzepřela se Trisa, "a co ty, irský kolohnáte, ty mezi svobodnou chasu nepatříš, jdi si k své Nelli a pomoz jí chovati!"

Opět homérický smích. Mládež se bavila.

Zhorka nakvašená Trisa špatně těmi slovy Kláře posloužila. Pat vztekle blýsknul očima, obrátiv se k druhům.

"Kamarádi, odtáhněte Trisu, tu druhou já si vezmu na starost!"

Několik rukou chopilo se vzpirající se dívky a vyvedlo ji ku dveřím. "Co je to uvnitř za pekelný rámus?" tázal se v té chvíli pan Watson jednoho z vycházejících "cowboyů".

"Mr. Watson, chlápci tam mají švandu!" smál se hluchně tázaný. "Nějaká holka, snad "Bryzinova" příbuzná, nechtěla s nimi tancovat a oni ji chtějí přinutit, aby tančila s koštětem. Ha, ha, ha!"

"Nick, podrž mi koně!" poručil krátce Watson, a vstoupiv do taneční síně, zamířil k hlučící a smějící se skupině. Pohled, jenž se mu tam naskytl, vehnal mu rýměn zlosti a opovržení ve tvář. Mezi skupinou nachmelelených a rozjařených mladíků stála uděšená, chvějící se, bezbranná dívka — tatáž, jež byla před chvílí neobyčejně ladným zjevem upoutala jeho pozornost. — "Tancuj, hrdopyško!" řval Pat, "nebo ti přivážu koště provazy k tělu! Hej, hoši, dejte sem provazy!"

Rychlostí blesku vyňal Watson ze zadní kapsy revolver a namířil na Patu. "Pate McGarthy," zahřměl, "na kolena a odprosit Miss!"

Do hloučku rozjařenců jako by byl hrom udeřil. Všichni se rázem ohlédlí a vyděšeně zírali na přichozího. Nejvíce překvapen byl ovšem Pat.

"Mr. Watson," vysvětloval, "nechtěla jít se mnou tančit, ať tedy tančíte s koštětem."

"Na kolena a odprosit Miss!" neúprosně poroučel Watson.

"A když neuposlechnu?" pokusil se zavzdorovati Pat.

"Pak slib, jež jsem ti dal patnáctého června, ruším. Víš, že jsem si vyhradil jisté meze."

Pat se zachvěl a klesl před Klárou na kolena. "Odpusťte, Miss," jekal, "byl jsem opilý."

"Dobře," řekl Watson a dal zbraň zpět do kapsy. "Jdi! Když se nemíš k dámám uctivě chovatí, tancuj na pastvišti s klisnami. A vy, hoši," obrátil se k ostatním, "vy se můžete stydět! To jste Američané? To jste gentlemani? Fúj!"

Klára jsoucí blízka mdlobě zírala v úžase na svého vysvoboditele a zastánce. Když kruh mučitelů na jeho slova jako čarovným proutkem dotknut se rozešel, učinila dva kroky v před, chtějíc svému ochránci poděkovat. Ale dojmy vzrušující scény byla její síla vyčerpána. Dívka se zapotácela. Ale neklesla k zemi; dvě silných pružných paží přispělo jí ku pomoci.

"Domů, domů," úpěla dívka.

"Nick," poručil Watson, podporující ji s něžností bratrskou, "nechť Miller dá zapřáhnout do kočárku, odvezu slečnu domů. Jest zde někdo od "Bryzinů"? — Nikdo se neozval. Terka v té chvíli jako víchřice pádila domů pro pomoc a John s Baruší nepozorovaně se vytratili, jakmile viděli Watsonovo zakročení. — Watson pln starostlivé péče usadil dívku do kočárku a vzav otěže do ruky, řídil koně k volnému klusu. Starostlivě pohlížel chvilkami na stulenou v koutku dívku.

"Miss," počal po chvílce, "odpusťte těm chlapecům. Nejsou zlí, jen když vypiji několik sklenic piva, zdivočí a neznají meze. Dle vašeho přízvuku pozorují, že jste cizinkou, a tu divokost a nevázanost jejich mohla byste si jinak vykládati."

"Ano, pane," odvětila dívka. "Jsem cizinkou. Přijela jsem nedávno z Čech. Odřeknutím tance nechtěla jsem ony muže nikterak urazit. Ale mám smutek po rodičích a jen abych dobrou vůli v rodině příbuzných udržela, šla jsem se sestřenkou do taneční síně. Ujistovalit mne, že rozhodně tančit nemusím."

"To vše spískal ten divoký Pat; neměl jsem mítí s ním milosrdenství," doložil více pro sebe.

"Dovoľte, pane, tamto přichází moje sestřenka a děd."

Vskutku. Trisa, majíc starou, téžkou brokovnici přehozenou přes rámě, hnala se v před.

"Terko!" křičel starý Březina, chvátaje za ni co mu nohy stačily.

"Terko, což jsi se zbláznila? Kam pak s tou flintou utikáš?"

"Jdu pomstít Kláru, dědečku," odpovídala v chvatu Trisa. "Jestli jí ublížiti, tak je postřilím. Pata a Johna nejdív! Zbůjnici, lotři!" ulevovala svému nitru rozohněná dívka.

"Triso!" zvolala v té chvíli Klára, vystupujíc za přispění Watsona z kočárku.

"Ty, Kláro!" zajásala Trisa, hodíc brokovnici na zem. "Neublížili ti ti Indiáni?"

Když konečně i děd přichvátal, Klára poděkovala ještě jednou svému ochranci a tento, vyskočiv na kočárek, odejel.

IV.

Od osudného tance nenáviděla Březinová Kláru možno-li ještě více. Považovala osiřelou dívku za příčinu všech nesvárů v rodině.

Děd odstěhoval se s Klárou do malého srubu, jež si za výměnek postavil, kteréhož ale používali dosud za skladiště různých potřeb. Pojal pevný úmysl z jara s vnučkou někde hodně daleko se usaditi.

Mladý Březina byl nevrlý, mrzelot jej bezohledné jednání ženino a syna Johna. Když děd vyčítal snaše, jak surově vůči Kláře John si vedl, projevila tato jiný náhled. "Proč pak s ním tedy nešla k tanci?" pravila. "Však by se proto rodiče v hrobě nebyli obrátili; aspoň několikrát otočit se s ním mohla. Ale bodejť, slečna z Prahy! Žebrota jedna!" ulehčila si.

"Tak když se žádá holka k tanci, to se na ni hvizdne přes celý sál, jako na nějakého psa? Nemohl k ní přijít a slušně jí říci: Klárko, hoši si mne dobírají že se mnou nepůjdeš tancovat; pojď, otoč se se mnou několikrát! Ale bodejť, furiant, chtěl kamarádům ukázat, za jakého je u nás Klára otroka. Jen se ho, klacka, zastávej," horlil dále děd, "však ty toho budeš jednou litovat."

"Je to pravda, mami," přisvědčovala dědovi Terka, "John se moc osklivě ku Kláře zachoval."

"Ty mlč!" zakřikla jí matka; "tys taky takový previt..."

Klára změnou, která na farmě nastala, rozhodně získala. Jediná světnice ve srubu, jež zároveň za ložnici a kuchyň jim sloužila, stala se jí velmi milou. Za vedení děda vpravovala se pomalu do hospodářství a zbývající čas věnovala svým knihám. Děd jako obyčejně vypomáhal v hospodářství, ale nedocházel k společnému stolu. Bral si užitek od jedné krávy, dal si semlet pšenici, a vše ostatní, co pro stůl potřeboval, syn s radostí mu poskytl, aby žena nevěděla.

Děd jako by byl omládl. S radostí spěchal po ukončení práce k svému malému srubu, kde vital jej milý úsměv vnučky, jež svoji ochotou a dětskou láskou snažila se mu odměniti za vše, co pro ni učinil.

Udržovala až úzkostlivý pořádek, stůl pro dědečka byl vždy bělostně prostřen, přivezlat si prádla plně kuřy, dýmka nappána a krmě přesně dle návodu dědova upravena. Tak plynul měsíc za měsícem.

Za dlouhých zimních večerů sedávala na nízké stoličce u noh dědových a vypravovala mu o svých rodičích, nejvíce ovšem o otci.

Dědeček při vypravování vnučky byl mnohdy hluboce dojat. Poznával, že ti "páni" jimž tak mnohý závidí, mají též hodně, ba hodně mnoho těch různých křížků. Jedenkrát je též navštívil pan Watson, aby se poptal

po zdraví Kláry. Zastihl tuto pohříženou do četby anglické gramatiky. Vyměnil s ní několik zdvořilých frází a opětně odešel.

Trisa přicházela vždy, když matka odešla nebo v neděli, kdy nikdo ji nepostrádal. "Máš to tady tak hezké, Klárko," říkávala, "že se mi od vás ani nechce."

"Přijď tedy častěji, Triso," zvala ji Klárka. "Budeme se spolu učit z knih a ručním pracím."

"Trisa sem nesmí chodit jenom tajně," vložil se do hovoru vyučec děd, "ale počkej jen, holka, já ti to vymohu, abys k nám mohla veřejně docházeti; přiučíš se mnohému od Kláry, co zase ty neznáš."

Po hudbě se Kláře stýskalo. Byla dosti dobrou pianistkou a milovala tento nástroj nade vše.

Bližily se vánoce. Severák se přihnal na bílém oři a dal krajíně bělostný, sváteční ráz. Napadlo hodně sněhu, sanice byla výtečná.

Dědečkovi připadl na starost poklid dobytka. Mladý se synem odešl ke vzdálenému farmáři, aby mu pomohl při kácení stromů v lese, a holky, ty že jen podojily.

Bylo k polednímu. Klára chystala pro děda jeho zamilované jídlo: livance sypané perníkem, když v tom venku zacínaly rolničky a v zápětí zaklepal někdo na dvěře.

"Vstupte!" zvala Klára, ruměná od práce při kamnech.

Do světnice vstoupil muž oděný v dlouhý kožich.

"How do you do, Miss Clara," zdravil. Byl to pan Watson.

Klára uvítala přichozícího a vyzvala jej, aby se posadil.

"Dědeček tu bude každou chvíli," omlouvala nepřítomnost dědovu.

"Odpusťte, Miss," slabě usmál se Watson, "i kdyby "old dad" přišel, těžko bychom se domluvili. Dnes k vám přicházím s velkou prosbou."

"Pokládala bych se za šťastnou, kdybych se vám mohla něčím zavděčit," odvětila dívka; "jsem přece posud vaši dlužnici."

"Budete-li to bráti na takové přesné váhy, tedy raději pomlčím."

"Jistě ne, Mr. Watson, zarmoutil byste mne velice."

"To zajisté není mým úmyslem. Ale slyšte tedy: Před týdnem přijela ke mně na návštěvu moje sestra. Vzalať si do své mladistvé hlavinky, že prý by mne bylo o vánocích zde na venku teskno. Psalť jsem totiž matce do Chicaga, že nemohu jako obyčejně na vánoce domů přijet. Daisy, tak se jmenuje moje sestřička, mne překvapila, jinak bych, znaje s dostatek její vrtošivou povahu a zdejší nehostinné zimy, jí to byl nedovolil. Nyní jest zde, ale hrozně se jí stýská po divčí společnosti. Tu jsem si vzpomněl na vás, slečno Kláro, zda byste byla tak obětavou a věnovala několik deňních hodin mé vrtošivé sstřičce!" Watson hleděl dívce prosebně a tázavě do očí.

"Mileráda, Mr. Watson," ochotně slíbovala dívka; "myslim však, že se vaše sestřička, ve mně zklame. Od smrti svých rodičů nedovedu býti veselou družkou."

"Sestra Daisy jest od matky rozhyčkána, a tu prosím, Miss Kláro, mějte s tím děckem trpělivost."

"Sestřička jest ještě malá?"

"Malá právě ne, jest jí sedmnáct let, ale já jí posud nazývám dítětem. Jest skvostná sanice, určete, prosím, hodiny, a já pro vás vždy pošlu saně."

"Až jak děd rozhodne. Jsem jeho hospodyňkou a nemohu o ničem rozhodovati bez jeho vědomí. Ale tamto již přichází."

Kolem oken mihla se postava dědova a v zápětí na to vstoupil tento sám do světnice.

"Ah, Mr. Watson, pěkně vítám!" srdečně, po staročesku vital děd hosta.

Když mu vnučka oznámila žádost hostovu, tu mílerád svolil; ano byl rád, že Klára přijde mezi lidi. Bývaloť mu jí líto, ač si Klára nikdy nestýskala.

"Jen přes noc mně nikde nezůstávej," nařizoval vnučce. "Večer tě chci mít vždy doma."

"Nebojte se, dědečku," a dívka s dětskou přítulností objala svého milovaného děda, "já naše malé hospodářství nezanedbám. Pojedu vždy jen na několik odpoledních hodin."

"Zdali pak jsi pozvala pana Watsona na české livance?" s pravou českou pohostinností tázal se děd. "Jen ho pobidni, co pak by si o nás pomysll?"

"Co pravil "old dad"?", tázal se Watson.

Když mu Klára stlumočila nápad dědův, vysvětlivši mu zvyky lidu na českém venkově, tu se veesele zasmál.

"Good, old dad", pravil, svlékaje kožich, "budu vašim hostem."

Nenadála se mladičká hospodyňka, že Watson s takovou ochotou přání dědovu vyhová. Do jakých nemilých rozpaků ji to přivedl!

Ale Watson s pravou chutí — snad aby učinil Kláře radost, pustil se do předložených livanců, a statečně si na nich pochutnával.

Druhý den po poledni zastavily před srubem saně, a lehounce, jako váněk vyskočila z nich mladistvá dívka. Tulení kožíšek obepínal její nevelkou postavu a na světlých kadeřích výbojně seděla jí kožešinová čapka.

Klára, oděná v tmavý, vkusný kabátec, připravena na cestu, vyšla před srub.

"Jsem Daisy Watsonova, a vy jste Miss Klára, že ano?" šveholila veesele dívka, podávajíc Kláře obě ruce. "Jste zrovna taková, jak vás bratr vyličil."

"Těší mne, Miss Daisy, že vás poznávám," vážně pronesla Klára.

"Ne, tak ne," opravovala rychle Kláru štěbetavá dívka. "Vy mne budete oslovovati prostě Daisy a já vás Klára. Jaké pak poklonkování zde na západě, na zapadlé renči . . . Zdali totiž dovolíte, Miss Klára!"

"Činíte mně potěšení, odvětila srdečností dívčinou mile dojatá Klára. "Přejete si vstoupiti dovnitř?"

"Chtěla bych poznati "old dad-a"."

"Lituji, že děd není právě doma; byl by zajisté potěšen."

"Až po druhé mne s ním tedy seznámíte, vidte, drahá? Pozor, Same," upozorňovala kočího, "sedáme! Do této příkrývky si sedněte, Kláro — tak. Hotovo, Same!"

Pár mladých ořů, pohazujících bujně hřivami, zaržál a saně lehounce jako pták v letu daly se v rychlý pohyb.

Dole u "corn-cribu" stál děd, pohlížející za saněmi s milou vnučkou.

"S bohem, dědečku!" volala Klára, kynouc rukou, "přijedu brzy."

"Good bye, old dad," mávala kapesníkem Daisy. "Že jsem se nemýlila, Kláro, že ne? Že jest to "old dad"?"

"Ano, jest to můj drahý děd," odvětila dívka vřelým hlasem. "můj jediný pravý přítel na celém širém světě."

"Jen ne slze, Kláro, to ne. Chci býti veselou, sám dnešní krásný den nestrpí chmurné nálady, zvláště když máme s kým žvatlat. Dovedu řídití spřežení sama, uvidíte, Kláro, jedenkráte si spolu vyjedeme, až nebude bratr doma; on by mně ovšem také dovolil, avšak jen s párem usedlých klisen. Hleďte, zlomyslníka, co řekl: aby prý aspoň někdo při tom měl rozum. Můj bratříček nechce a nechce věřiti, že žena ve všem vyrovná se muž. Já bych mu přála, aby dostal emancipovanou ženu."

Klára poslouchala štěbetalku pouze jak se říká "na půl ucha". Všechnu její pozornost upoutalo okolí. Den byl jasný a nekonečná sněhová pláň pod upřímným pohledem slunečním oslňovala bělostnou září.

Než se nadály, zastavili se koně před brankou, Sam seskočil, aby otevřel, a saně vjely na pět tisíciakrový pozemek pana Watsona.

Po další několikaminutové jízdě objevila se rozsáhlá hospodářská stavení. Na mírném návrší vypínal se "New Castle", obydelný dům pana Watsona.

"New Castle" s věžičkami, v nichž malá okénka upomínala na střílny starých hradů, obehnán verandami, vyhlížel velmi malebně. Celá stavba

provedena byla z kamene místo oblíbených a v Americe ponejvíce používaných cihel. Široké volné schodiště vedlo na polokrytou verandu kde se otvíral domovní vchod. Klára usoudila, že místo to jest zajisté velice útulné za jarních a letních dnů, kdy stromy a keře kolem domu oděny jsou bujnou zelení.

Koně frkajíce, zastavili se před schodištěm. Domovní vchod se otevřel a pan Watson spěchal dívkám v ústřety.

"How do you do, Miss Clara!" vital dívku. "Doufám, že moje povídavá sestřička vás svým nekonečným štěbetáním neunavila."

"Bavily jsme se velice dobře," děkujíc za přivítání, pravila Klára.

"Hleďme na zlomyslníka!" na oko durčila se Daisy. "Jak ošklivé to od tebe Thomase, pomlouvati svou vlastní sestru. Však jsem řekla Kláře..."

"Daisy!" napomenul ji bratr.

“Ano, Kláře, my jsme “slečny” poslaly na východ a učinil bys dobře, kdybys mého příkladu následoval. Ano, řekla jsem Kláře, jaký tys’ despota.”

Divky za pomoci Watsonovy vystoupily ze saní a všichni za veselého povídání Daisina vešli do domu.

“Pojďte, drahá,” pravila Daisy, když odložily kabátce. “Provedu vás domem. Ale nebojte se, Kláro? Každý kout v tomto domě má svou strážidebnou historii.” A vskutku, činila-li zevní část domu dojem jakés tvrze, nebylo jinak ani uvnitř. Ba i nábytek misijního slohu, odpovídal celkové náladě. A z prostorné předsině vedlo schodiště do patra hořejšího. V levo byla hovorňa, v pravo prostorná jídelna. Nanejvýš poutavým místem byla knihovna. Ležela o dobrých deset stop níže druhých místnosti, tak že z hovorňy vedlo dolů do knihovny dvanáct schodů. Tato nejsouc přepažena stropem, ve výši třiceti stop vyběhala v kopuli. Obloukovitá okna vysoko umístěná, připomínala kapli. Kolem stěn stály obrovské skříně naplněné knihami; mnohé svazky úctyhodné velikosti a stáři přímo vybízely k nahlédnutí. Ve skříních rozestavena byla kovová a mramorová poprsí velkých amerických mužů. Ve středu stěny proti hlavnímu vchodu byl velký krb, na němž po různu rozestaveny byly ukázky indiánského umění. V pravo na zvláštním stolku obrovský globus. Vykládaná podlaha pokryta byla orientálskými koberci. Pohodlné lenošky, lehátka, pohovky a malé kuřácké stolky rozestaveny byly v nahodilé skupiny, čímž místnost nabývala vzhledu útulné nestrojenosti. Za knihovnu byla menší místnost kulečníková.

Klára v prostém, ale vkusném tmavém šatě zdála se zde býti ještě něžnější a její vzdušná postava, octnuvši se v příbuzném jí okolí, vedla si s roztomilou nenuceností a elegancí.

“A kde je strýc Jack?” zeptala se Daisy bratra.

“Myslím, že v knihovně,” odvětil tento, “ale již přichází.”

Do hovorňy vstoupil statný, asi šedesátiletý muž. Ač napadal na pravou nohu, přece jeho přímé držení těla a rázný, skoro vojenský krok připomínaly bývalého vojína.

“How do’, Miss. Jsem Jack Watson, plukovník severní armády ve výslužbě,” představoval sám sebe divcé. Měl předsudek proti Jižanům a jako veterán občanské války nazýval sám sebe plukovníkem armády severní.

“Moje nová přítelkyně, Miss Bryzina!” představila dívku Daisy. “Doufám, strýče Jacku, když máme milého hosta, že nebudeš celé odpoledne zaváděti s Thomasem odborné rozhovory o křížení ušlechtilých koňských plemen. Já s Klárou se rozhodně nemíníme věnovati chovu dobytka, ani koní. Že ne, Kláro?”

“Daisy!” přístřeným hlasem napomínal Thomas svou sestru.

“Vy prostořká Miss, později si spolu promluvíme.” A strýc Jack obrátil se dvorně ke Kláře. “Buďte nám srdečně vitána, Miss Klára!” oslovil dívku. “Myslím, že toto staré hnízdo v přítomnosti tak roztomilé mladé dámy stane se neodolatelným.”

“Příznávám se,” odvětila nenucenou zdvořilostí mile dojatá Klára, “že k své litosti nemám nadání společenské neodolatelnosti. Chci se však upřímně vynasnažiti.”

“Tak jsem to rozhodně nemyslel,” opravoval svůj výrok starší Watson. “Vždyť pouze přítomnosti zjevu tak sličného celé okolí běře na se veselý ráz.”

“Strýče Jacku,” vyjela si Daisy, “vůči mně nejsi nikdy tak galantním.”

Společnost za hovorů sešla dolů do knihovny a usedla do pohodlných křesel.

Klára byla zvláštností architektonickou přímo nadšena a neskrblila projev obdivu.

“Místnost tato připomíná spíše jakous kapli, poznamenala.

“Jste blízka pravdě, Miss Kláro,” pravil Thomas. “Není-li tomu tak, strýče?”

“Nikoliv, pouze blízko pravdě,” odvětil starý důstojník. “Miss pravdu vystihla. Místnost tato byla skutečně kapli. “Ano, ano,” pokračoval, překládaje jednu nohu přes druhou. “Stavba tato jest velice starou. Pochází z doby, kdy stát Nebraska byl částí louisianské a missourské teritorie, kdy hordy rudochů projížděly se na svých malých konicích po zdejších pláních. Přejete si zvěděti něco o dávných obyvatelích tohoto domu?” obrátil se s otázkou ku Kláře.

“Ano, pane,” odvětila dívka, choulíc se do velké pohodlné lenošky. “Budou vám velice povděčna, historie starých hradů a domů jsou vždy zajímavé a poučné.”

“Strýče, snad až po druhé bys mohl vypravovati,” odporovala Daisy, “ty moji novou přítelkyni svým vypravováním poděšiš, že k nám nebude chtít více přijížděti.”

“Bojíte se, Miss Klára?” pátravě pohleděl do očí dívka Thomas.

“Bojím se . . .”

“Strýče, prosím, dnes nevypravuj!” vpadl Kláře do řeči mladý Watson.

“Zlých lidí se bojím,” dokončila větu Klára, “ne však mrtvých, nýbrž živých.”

“Dobře Miss,” spokojeně pochválil Kláru starší Watson, “mrtvý, byť i nepřítel, nám neublíží.”

Starý pán se zamyslel, jakoby shledával v hlavě zatoulaná data, a po chvíli počal: “Historie bývalých majitelů tohoto domu čerpána jest dílem ze zápisů v tomto domě dědem nalezených, dílem z vypravování staré černošky.

Na konci století osmnáctého byl majitelem této ranče Miguelo Lopez. Majetnické právo jeho bylo ovšem velice pochybné, však Indiáni kmene Dakota nebo-li Sioux, s nimiž žil v míru, mu nezabránili postavití tento pevný dům. Zabýval se obchodem s Indiány, kupuje od nich kožešiny a chovem koní. Nejspíše měl mezi svými lidmi dosti zručných řemeslníků, že se mu podařilo postavití tuto pevnůstku a kapli; na kostel Španěl nezapomene, a Lopez byl Španělem. Ozdobné přístavky a verandy dal postavití náš otec, když po připojení Nebrasky k Unii 1. března r. 1867 tuto ranče koupil. Stavba byla spustlá, velice poškozená a jediným tvorem, jenž v ní bídně živořil, byla staříčká černoška.

Lopez měl sličnou dceru, Fernandu, do níž se na smrt zamiloval poloindián kmene Siouxů, potomek Indiánky a francouzského lovce. Pierre se jmenoval, nejspíše po otci, však Indiáni zvali jej Bůvolím Okem. Snad se líbil Fernandě onen mišenec, kdož ví! Vášnivá Španělka odkázána na společnost otce — Lopez byl vdovcem — černé služky a drsných lovců a pasáků, zajisté postrádala společnosti mladých, slušných lidí! Není tedy divu, že našla v hezkém poloindiánu, vychovaném francouzským otcem, muže svého srdce. Vášnivě oddala se krásná Fernanda svému milenci, a poněvadž otec často mnoho dní byl vzdálen, měli k schůzkám dosti příležitosti. Lopez ovšem o ničem nevěděl a černoška svou velitelku neznadila.

Z jedné své cesty vrátil se Lopez v průvodu mladého, hezkého muže, Mexíkána. Malebný mexický oděv a vrozená španělská gradesa, činili jej nejen příjemným, ale i zajímavým.

“Fernando,” pravil Lopez k deři, když se tato do svého pokojíku uchýlila, “Manuel” — tak se host jmenoval — “jest synem mého starého přítele Gomeza v Mexiku. Pamatuješ se snad na krásné Mexiko, odkudž nucen jsem byl prchnouti, když jsi byla ještě dítětem. Již jako děti jsme vás zasnoubili, a mladý Gomez přichází, aby si získal tvou náklonnost a ruku. Podaři-li

se mu to, pak si tě odveze zpět do krásného Mexika, kde jest majitelem rozsáhlých haciend a v Městě Mexiku velkého obchodu." Otec políbil dceru na čelo a zanechal ji jejím myšlénkám.

Krásná dívka se nad sdělení otcovým zarazila, ba zděsila. Měla ovšem příčinu. Obávala se, co tomu řekne milénec její Pierre.

Fernanda nenáviděla, ale život v pustině a s bólnou touhou vzpomínala na krásné Město Mexiko, kde své dětství prožila. Oh, ty procházky v parku za večerních soumraků, kdy vzduch se ochladil a vůně květin přímo omamovala! Pamatuje se, jak ji matka vodívala s sebou, ano, dobře se pamatuje, jak v parku setkávaly se s krásným mladým mužem, s takovým jako Manuel, jenž ji přinášival pamlsky, aby dala pokoj a nerušila jeho hovor s matkou. Pamatuje se též, že chodívala s matkou do šerých chrámů, kde tato před obrazem Madony se modlívala. Pak se ještě pamatuje, jak jednou v noci probudil ji otec ze spánku, napomenuv ji, aby se tiše chovala, oblékl ji v nejnutenější šat, tichounece vyšel z domu a osedlav koně vyšvihl se naň a prchali ven do tmavé noci. Úsnula opět v náruči otcově a když se probudila byli ještě na cestě. "Kde je maminka?" tázala se otce. "Matka ti zemřela, moje malá Fernando," odvětil vzrušeně otec, tiskna ji vřele k sobě. Jako v mlze pamatovala si i další dlouhou cestu po suchu i po vodě, až konečně usilili se v této pustině, kde Indiáni a dobrodružní lovcí byli jim jedinými sousedy.

To vše jako v kaleidoskopu mihalo se v mysli Fernandině. Proto nemohlo býti pro ni nic lákavějšího nežli jíti zpět do Mexika, do toho kraje vůni, hudby, chrámů a milostných dobrodružství, a za večerních procházek přijímat poklony mladých seňorů. Jakou že ona jest Španělkou, když zná býcí zápasy pouze z vypravování otcova neb z nemnoha knih. Jaké to kouzlo, viděti na se upřené ohnivě pohledy matadorů a toreadorů, a vítězi vlastnoručně pestrou šerpu kolem boku ovinouti. Vášnivá krev, zábavy milovné Španělký se v ní probudila; proto boj, jež se svou láskou podnikala, byl bojem nerovným.

Uplynulo dalších několik dní a Fernanda nacházela stále větší zálibu ve společnosti Manuelově; byl tak dvorný, ohnivý, uměl se tak bezstarostně smáti a veselí příhody vypravovati, že zaujal celou její mysl. Jen při vzpomínce na Pierra, úzkostí sevřelo se jí srdce. V duchu porovnávala ty mladé muže a nemohla upříti, že Manuel jest švarnějším, hezčím."

Pan Watson se chvilku zamyslíl a pak pokračoval:

Na poslední stránce zápisníku dívčina stálo: "Manuel požádal za mou ruku a já za souhlasu otcova svolila. Ne, nemohu celý svůj život v této pustině pohřbiti. Co však tomu řekne Pierre! Požádal mne dnes v noci za schůzku; ach, bojím se jej, bojím!"

"Tam dívčin zápisník končil," poznamenal starý pán, "další jest známo z vypravování černošky.

Fernanda se k dostaveníčku dostavila. Požádala černou otrokyni, aby nechala dvěře domu otevřeny, tak aby nepozorovaně mohla přijíti zpět. Bylo to u severního ramena řeky Platte, kde s bývalým milencem se sešla. Co se mezi mladými lidmi odehrálo, zůstalo tajemstvím. Fernanda však druhého dne byla neobvykle stísněna a naléhala na otce i snoubence, aby, možno-li, hned odjeli z této krajiny. Starý Lopez byl však jiného mínění. Chtěl, aby se svatba odbyla v domácí kapli a pak teprve aby mladý párek nastoupil cestu do Mexika. Přípravy k sňatku byly rychle konány, katolický kněz z blízké misie objednan a určen den, v němž se měl sňatek uskutečnit.

Fernanda stala se ženou Manuelovou. Sňatek byl v domácí kapli dle ritu římsko-katolického proveden. Po odbytí církevních obřadů i mladá paní dala výhost zasmušilostí, stala se veselou. "Jak jsem byla dětinskou," svěřila se černé služce, obávala jsem se Pierra. Zavyl jako coyot, když

jsem mu své rozhodnutí oznámila. Jak jsem byla zpozdilou! Zitra nastoupíme cestu do krásného Mexika a nikdy, nikdy více se sem nevrátím."

Španělové jsou národem střídým, ale při zvláštních příležitostech i oni vyjdou z miry. Přirozeno tedy, že při sňatku jediné dcery rančerově hodovalo a popijelo se pozdě do noci.

Bylo po druhé hodině s půl noci; ticho po celém domě nasvědčovalo, že všichni odebrali se již na odpočinek. I v ložnici novomanželů shaslo světlo. Kohouti kokrhali oznamující blížící se den. Dva ostatní buldoci nepokojně obcházelí podél zdi, jimiž obehnan byl obytný dům. Po chvílce se dvířka ve zdi otevřela a ozval se tichý hlas lákající psy; tito zajisté hlas ten poznali. Radostně si běželi pro svou smrt; dvojí sotva slyšitelné zakňučení a věrných strážců nebylo více. Pak ozvalo se slabé zahouknutí sovy a na toto umluvené znamení asi padesát lidských stínů, tichounce jako duchové vešlo do vnitř dvoru.

Pravil jsem, že všichni spali. Ale nebylo tomu tak. Z okna své komůrky pozorovala podezřelé stíny otrokyně Jemina. Kdo by to mohl býti nežli rudoši, pomyslíla si věrná služka. Rozbřesklo se jí v hlavě. To je ten prokletec Pierre. To nerozvážné dítě dalo mu klíč od venkovní brány. Rychle vyběhla ze své komůrky, aby vzbudila panstvo. Těžko však bylo buditi alkoholem zmožené spáče. Když mladý párek uslyšel, že podezřelé stíny mihají se uvnitř hradby, záupěla Fernanda: "Pierre se mstí!"

"Do kaple, do kaple!" nabádala věrná Jemina svou paní, "tam jest záchrana."

"Nikoliv," vzpíral se Manuel, "dovedu tě ubrániti i zde!"

"Do kaple, drahý," volala Fernanda, nutic svého miláčka. "Máme-li zemřít, nechť jest to na stupních oltáře!" Mladý párek sledován věrnou služkou, přechal ku kapli. Sotva že vešli dovnitř, ozvalo se domem zavytí, při němž krev hrůzou stydla, a věrná otrokyně hrůzou se tetelíc, zalezla do kouta za zpovědnici. Světla zaplála a v domě rozpoutal se krátký, však krvavý boj. Uprchlíci v kapli již mysleli, že jsou zachráněni, ale mýlili se. Dvěře se pojednou prudce otevřely a náčelník rudochů, následován po krvi a lupu toužící hordou, jako hejno šakalů vehnali se dovnitř. Na stupních oltáře, na téměř místě, kde nyní stojí krb, byla Fernanda za svou nevěru potrestána. Pierre jediným zamávnutím tomahawkem rozpořtil Manuelovi čelo, pak chopil Fernandu za nádherný černý vlas, jediným říznutím nože zbavil ji skalpu, jež vítězně zvedl do výše, a pak dívce, již tak šíleně miloval, vrazil nůž do hrudi. Dále černoška nic neviděla, hrůzou ve svém úkrytu omdlela."

Starý pán dokončil, a povstav, v zamyšlení procházel se v místnosti.

"Děkuji vám, Mr. Watson za vypravování," pravila Klára, stírajíc si slzu. "Škoda, že ty nejzajímavější historie bývají zároveň nejsmutnějšími."

"Musím ti říci, strýče Jacku," vrtěla sebou nepokojně Daisy, "že's nám onu historii nikdy tak podrobně nevypravoval. Ubohá Fernanda, jak ji lituji!"

"Jest vám Fernandy zajisté také líto, Miss Klára," tázal se dívky Thomas.

"Ano, lituji ubohé; byl to zajisté krutý trest, přivodila si jej ale lehkomyslným zahráváním s posvátnými city člověka. Ale ubohý Pierre, jak asi onu dívku miloval, když zradu její tak ukrutně mstil!"

"Nelitujte rudocha, Miss," odporoval plukovník. "Pierre, vzdor tomu, že byl mišencem, vychováním byl divochem. Znam ty rudé netvory, co dokážou; vždyť několikrátě súčasnil jsem se výpravy, vládou proti těm krvežiznivcům pořádané. Mezi nimi není poctivého boje, jsou to zákeřníci, přepadnou nepřitele ve snu, když vědí, že se nemůže brániti; bestie to jsou!"

Domem ozval se měkký zvuk gongu.

"Dinner," upozornila Daisy. "Při strašlivém vypravování bychom zapoměli na hlad. Strýče, chceš-li býtí hoden té zvláštní pocty, můžeš vésti nejmladší ratolest patricijské rodiny Watsonů k dinner!" Nenapravitelná šibalka nabídla plukovníkovi své rámě.

"Miss Klára," pohlédv dívce do očí, pravil mladý Watson, když malá společnost brala se k jídelně. "Litujete vskutku Pierra? Nebyl přec čisto-krevným rudochem, v žilách kroužila mu též ušlechtilá krev francká."

"Zapomínáte, že povaha se tříbí výchovou. Byl-li ubohý Pierre vychován kočovnými Indiány, přijal na se jich zvyky a vášně. Jest to zcela přirozeno tím spíše, že byl po matce z jich krve. Otec říkával, že k opanování vášni vede cesta dlouholetým sebezapřením."

"Děkuji vám, Miss, že máte omluvu pro ubohého Pierra. Až v létě dovedu vás některého dne na zapadlý hřbitov, kde Pierre a Fernanda leží pohřbeni. Strýc totiž historii onu neukončil; třetí den po pohřbu obětí našli mrtvolu Pierrova na hrobě Ferdinandu."

Společnost vešla do jídelny, kde úslužný Číňan Lee Hung drobnými krůčky otáčel se kolem prostřeného stolu.

"Co dobrého jsi nám připravil, Johně?" tázala se Daisy, užívajíc obvyklého v Americe pro Číňany názvu.

"Chop suey, Miss meliken, oh vely faj!" s úsměvem odpovídal mandlokový příslušník nebeské říše, jenž nemohl se naučiti vyslovovat hlásku "r" ač si s nim Daisy všemožnou práci dala.

"Drahá Kláro," pravila se smíchem Daisy, "u nás jest pravá exotická kuchyň; bratr jest velký milovník čínského jídla "chop suey", proto si přivezl z válečného tažení na Filipíny kuchaře, jenž mu zde obstarává celou domácnost; strýc opět jest náruživým milovníkem "roast beefu", jež nikdo mu nedovede připravit tak jako Sally, potomek rodáků z okolí jezera Victoria Nyanza. Proto strýc běře sebou černou Sally kdykoliv odjíždí. Vidíte drahá, to jsou pak otužili vojini."

"Dovol prostořeká neteri," s těmito slovy plukovník pohlédl přísně na dívku. "Snad nechceš, aby starý plukovník byl svým vlastním kuchařem, když si rozmazlená neter' vezme do hlavy trávití vánoce na "renčí"."

"Ne, strýče Jacku, já stojím s tebou při Sally. Ta umí péci výtečné pohankové livance."

Po obědě, jenž se protáhl do pěti hodin, odešly dívky do hovorny, mladý Watson vyšel ven dáti svým lidem rozkazy a plukovník prohlížel došlou poštu.

"Pojďte Kláro, zahraju vám něco," pravila Daisy, usedajíc ke skvostnému pianu.

V Kláře poskočila radostně dušinka. Klavír! Klavír!

"Něco hodně veselého, že ano? Abychom strýcem vyvolanou náladu zahnaly." Daisy uhodila do kláves a z pod jejich prstíků rozezvučely se veselé zvuky skotačivého valčíku.

Klářina snivá povaha klonila se spíše k hudbě vážné.

"Hrajete drahá na pianě?" tázala se Daisy.

"Poněkud," odvětila tázaná.

"Sláva! Dovolte, Kláro, půjdu nahoru vyhledat něco pro čtyři ruce, jest tam celý sklad hudebnin."

Když dívka odešla, přistoupila Klára k nástroji a probírala se lehounce v klávesách. Pak usedla, a po krátké předehře polohlasem, však s vroucím citem zapěla jednu z nejkrásnějších českých ukolébavek: Snad vzpomínka na šťastné dětství přivodila jí slze do očí.

Před portierou objevily se hlavy obou Watsonů.

Dopěla a podepřela v bolném zamyšlení čelo. Hlavy za portierou zmizely.

“Zde toho mám plnou náruč,” volala vesele vracející se Daisy. “Vyberte si!”

Kláře však nebylo více do hry. Vymluvila se na děda, jenž o ni bude mít velkou starost. Daisy, ač zklamaná, přec Kláru více nenutila. Objala ji bouřlivě, přejíc ji dobré noci. Plukovník, podávaje dívce ruku, podržel ji chvílku ve své pravici, pak skloniv se, políbil ji lehce na čelo.

“Otcovský polibek od starého muže,” omlouval se.

“Děkuji vám, Mr. Watson,” vroucně děla Klára, “od smrti drahých rodičů vyjma děda, nikdo mne tak nepolíbil.”

Thomas Watson, neobyčejně něžně usadil dívku do sani, ukryv ji pokrývkou. Sám pak, usednuv vedle ní vzal otěže do rukou, a bujně zpřežení zabralo v běh.

Večer byl jasný, hvězdy na tmavomodrém blankytu zářily ohnivým jasnem a z nedaleka doléhalo k sluchu vytí coyotů.

“Miss Kláro,” počal po chvílce Watson. “Odpusťte mé zvědavosti, jakou jste to pěla píseň?”

“Ukolébavku, jež zvěčnělá matka mi zpívala. “Ano, když jsem již divkou byla, tu dobrá matka kladla moji hlavu na svůj klín a pěla mi tuto píseň.”

Mladí lidé více nepromluvili, obírajíce se každý svými vlastními myšlenkami. Saně zastavily se před srubem a Klára za pomoci Watsonovy vybařivší se z pokrývek, vyskočila ze sani přímo do náruče svého drahého děda.

“Dobrou noc, Miss Klára! Dobrou noc, good old dad!” vřele loučil se Watson.

“Nu, no, Klárinko, dceruško, jak jsi se měla?” švitořil dědeček, hledě láskyplným pohledem na milovanou vnučku. “Bojím se dceruško, že se ti tam moc zalíbí a nebudeš více ve srubu starého děda spokojena!”

“Dědečku, dědečku,” vyčítavě odvětila dívka, “jak jen tak můžete mluvit! Byť i v našem srubu nebylo bohatství, přece jsem zde ráda, mám zde drahého děda, jenž mne nepošle pryč když jej omrzím.”

“Nu, no, děvečko, bodejť, snad bys si to tak nebrala. Na kaminkách máš večerí, pojez a pak mně musíš vypravovat jak jsi se tam měla.”

Klára aspoň okusit musila, aby děda uspokojila.

Za chvílku přišla na táčky Trisa. Klára usednuvši na nízkou stoličku u noh dědových, vypravovala jim o své návštěvě u Watsonů. O Fernandě a Pierrovi vypravovala, na klavír že si zahrála, ba i o Čiňanovi učinila zmínku.

Ani nevěděli, že může býti tak útulno v chudíčkém srubu, když tři milující duše k sobě se stulily.

V.

Bylo odpoledne, poslední neděle před vánocemi. Před vchodem do obrovské konírny stál Pat, známý z prvé kapitoly našeho vypravování, a pohlížel zamračeným zrakem za Frankem, též pasákem páně Watsonovým, jenž v plné parádě odjížděl.

“Hrom aby do takového života,” odlehčil si hlasitým zaklením, “čert mně byl západ dlužen! Oh, zlaté Chicago, tam bývaly jiné časy! Holek a peněz dost a dost. Zde sotva že si chce vyhodit z kopejtky, už mne odkazují na tu ufnukanou kuňku Nelli a toho uřvaného fakana. Čert mne s ní spletl. To on zas Frank jede za tou Trisou. Hm, ta má jiný život v sobě. To je son of . . . holka.

Nemít ten vroubek u chicažské policie,” pokračoval v duchu. “však já bych zde nedřepěl. Ale když ten son of . . . McMullen po mně pase! Vim to, ten mne má na mušce, že jsem mu trochu připíchl kamaráda. Eh, čert

aby do horoucího pekla všechny zákony odnes. Člověk neví z čeho dříve velebníčkovi se zpovídat. A tady jsem si to taky zkaňhal a ještě jsem dal Watsonovi příznání. Běbec jsem, běbec! Aby to čert spral! Pánbů mně odpust, že tak kleju. A kamarádi? Což mám nějakých? Od té příhody s tou prokletou zeleňačkou každý se mi vyhýbá. Tisíc hromů aby do takového života! Pánbů mně odpust! Ale až já dostanu "čens" — potom — nu, to se těšte." Pat stáhnul rty k odpornému úšklebku.

"Tamhle je Miss, tuším, že jde sem," pravil, spatřiv Daisy. "Hrome, snad si mne nejde namlouvat," zasmál se uštěpačně. "Fuj, také takový darmožrout!"

Daisy bezstarostně příběhla, poděkovala na pozdrav Patův a nahlédla do konírny.

"Kde je Frank?"

"Jel za holčkou," drze odvětil tázaný.

Dívka nelibosti jata, stáhla brvy. Nebyla zvyklá na takové odpovědi.

"Buďte tak laskav, Pat, zapřáhněte mi do saní "Kinga"!"

"Kinga, Miss?" jako by nevěřil svému sluchu opáčil otázku.

"Ano Kinga, chci si s Klárou vyjetí."

"Mr. Watson však nedovoli, aby někdo jiný, vyjma Franka a jej samotného s Kingem vyjížděl."

"Pamatujte si, Pat," s vysoka pohlédla naň Daisy, "když není bratr doma, mimo strýce, já poručím!"

"I čert tě vem, když nechceš poslechnout," bručel Pat, vcházeje do konírny, aby vyplnil rozkaz; "s tou zeleňačkou že pojedje? Dobře, ať je to potluče, to by mně sám nebeský lord pomstil."

Kůň King, ušlechtilé, ale příliš ohnivě zvíře, s lesklou černou srstí nepokojně pohrabával předníma nohama a v bujně nespokojenosti hlavou pohazoval. Bylo to zvíře mladé, bujné, ba i svěhlavé a vyžadovalo ku svému ovládnutí zvláště pevné ruky. Mladý Watson znaje přednosti i chyby Kinga, svého zamilovaného koně, zakázal svým lidem s ním vyjížděti, vyjímaje Franka, jsa přesvědčen o Frankovu neobyčejném umění v krocení koní.

"Všechno to potluč, Kingu," šeptal si zbožné přání Pat, dávaje postroj na koně, "nebo to zavez do řeky! Počkej, přitáhnú ti hezky udidlo, to ty nemáš rád — tak."

Dívky, připravené k vyjíždce, vyšly na verandu.

"Hleďte, drahá Kláro," upozorňovala Daisy, "není to krásné a ušlechtilé zvíře ten King? Jak jen hlavu nese a ta chůze — oh! Pomyslete, Thomas mi zakázal s tímto koněm vyjíždět; ne, on jest přec jen sobíkem. Ten se podívá až se zítra z Omahy navrátí. Dnes teprve poznáte, co jest to vyjíždka!"

"Nečiníte správně, Daisy," namítala Klára, "jednáte-li proti vůli pana Watsona; myslím, že učiníme správněji, zůstaneme-li doma, nebo dáte-li zapřáhnouti jiného koně."

"Oh ne, Kláro," skorem plačtivě protestovala Daisy, "celou radost byste mně pokazila. Já se tolik těším. Pojďme!"

Dívky usedly do saní a Daisy chopila se otěží.

"Well, Kingu, mlaskla k povelu, "go ahead!" — Saně vyjely.

"Ta umí jezdit," pochvalně prohodil Pat, "dobře, že jsem to udidlo utáhl."

"Neni-liž pravda, Kláro," pochvalovala Daisy, již lice nadšením se rděly, "to jest jiná jízda, nežli s těmi želvami, jež bratr k vyjíždce nám dává zapřáhat."

"Co je s Kingem," pravila po chvílce, "že tak nezvykle hází hlavou?"

Kůň vskutku počínal si cize, tu jel volněji a opět v divý dal se běh, jako by jakous nepřijemnou věc se sebe svrhnouti chtěl.

“Já ti své vzdory vyženu!” Daisy vzala bič, jež spíše k okrase sloužil, než k potřebě a šlehla koně na zad. King rozmrzen nezvykle utáženým udidlem, ucitiv štipnutí, vyhodil do výše zadníma nohama a dal se v šílený běh. Dívka pokusila se jej zastavit, ale marně. Ztratila nad ním kontrolu.

Terka stála u cesty, po hřívě popleskávajíc koně, s něhož jezdec právě byl seskočil.

“Jedeš, Franku, k Millerovým?” tázala se. “John s Babrinou šli také k tanci, a maminka s tatínkem vezli do města máslo, tam prý víc platí, než Millerovic a nemusí se všechno vybrati ve zboží.”

“Co je mně po Johnovi,” odvětil Frank, hledě Terce do očí, “za tím já přec nejezdím.”

“Ale Babrina taky není doma.”

“O tu já také čerta dám.”

“Nebylo by to taky nic platno; Babrina hochu už má. Ale Franku, máš to hezkého koně, lasso a všecko na něm v takovém pořádku.”

“Věříš mně, Triso, že sem k vůli tvé sestře nejezdím?”

“Ty bys tomu dal! Tuhle si mne Babrina dobírala, co by mohla mítí hochů, že i ty se za ni blázníš. Věříš-li pak Franku, že jsem minulý týden chytla do lassa našeho býka?”

“Prosím tě, Triso, zač mne máš!”

“Nevěříš? Zeptej se Johna. On se v “bárně” utřhl, dvěře byly otevřeny a už byl venku. Ved si jako divoký, dvoje saně rozbil, “fenc” u zahrady povalil a pak se pustil do “corn cribu”. Tatínek povídá Johnovi: “Jeď k Wastonovým a požádej je aby některý pasák přišel ho chytit do lassa; my máme naše lasso pro parádu nebo aby si s ním Terka hrála.”

Toho jsem se chytla. Tatínek tedy myslel, že já si s lassem jenom hraju. Marš zadními dveřmi do stáje, vyvedla Lucku, připravila lasso a než se John vypravil na cestu, ležel býk na zemi jako hrouda.”

“Triso, ty si musíš vzít “rančera”, viš, já mám zahospodařeno dvanáct set, “zrentuju” si “renč”.”

“Ale byl to hoz, Franku, jen to vzduchem zašeptalo a už to měl kolem nohou. Ale naše Lucka, to viš, to není tvůj kůň,” mazlivě položila si hlavu na hřívu koně, “neumi se opřít jak se patří, skorem by byla nazpět padla.”

“Tys statečně děvče, ale po druhé toho raději nech; viš, jsi přec jenom ženská, holka, bylo by tě škoda.”

“Eh, co holka,” rozdurděně vyjela si Trisa, “ať jsem, na tom nesejde, však je John mužský a nedovedl to. A řekni mi, umi zdejší holka takhle si vyskočit do sedla jako já?” Než se Frank nadál, Trisa jako přibitá seděla na hřbetu jeho koně.

“Nu, tak se projeď, když tě to tak těší, ale “rančera” si musíš vzít Triso, ty pro farmáka nejsi.”

Na dívku bylo milé pohlédnutí jak jistě si v sedle vedla; lehounce posmírala koně do slabín nohou, jak u Franka vidívala, a tento dal se v mírný klus dolů k řece. Cesta u řeky činila prudký záhyb a vedla podél toku půl míle dále k mostu. Jako ptáče za slunného jarního dne, tak šťastnou cítila se v tomto okamžiku Terka.

Pronikavé hvízdnutí proletělo vzduchem.

“Tak umí jen Frank hvízdát,” pravila k sobě, otáčejíc koně. “Snad se o mne nebojí!”

Od farmy v šíleném běhu běžel jí Frank v ústrety, kývaje rukou, aby si pospíšila. Za ním, v nevelké již vzdálenosti letěl splašený kůň vlekoucí saně.

Splašený kůň, saně, řeka, Frank, pomoc, to vše okamžikem zavířilo v hlavince Trisině. Pomoci, musí pomoci!

Bleskurychle vzala do levice lasso, které Frank k hozu vždy měl připravené, rýpla koně podpadky do slabín a hnala se proti splašenému koni. Postřehla, že nemůže zaujmouti stanovisko vyčkávací na samém břehu řeky, jež nebyla v středu zamrzlá. Nešla daleko, tak dobře dva hozy lassem, otočila koně — však zde již pádilo splašené zvíře. Trisa chopila pravou rukou smyčku, lasso jako had zakroužilo vzduchem, vycvičený kůň sám dal se v běh opácným směrem, pak se opřel o přední nohy — mocné škubnutí a splašené zvíře leželo na zemi.

Trisa se ohlédla a výkřik zděšení vydrál se jí z hrdla. Na umrzlé cestě, vyhozena ze saní, ležela dvě ženská těla.

“Však již se kolem ni mihnul Frank, a oba spěchali ku pomoci nešťastným divkám.

“Klára!” vzkřikla Terka úzkostlivě, sklánějíc se nad omráčenými, snad života zbavenými těly.

“Hrome, to je Miss Daisy a ta druhá Miss! Já si to hned myslil, když jsem poznal Kinga.”

Mladí lidé nevěděli zdešením co si počít a statečná Trisa dala se do zcela nestatečného pláče. Volala Kláru něžnými jmény, hladila ji, stírajíc jí krev, řinoucí se z rány na čele.

“Triso,” vzpamatoval se konečně Frank, “jdi pro vašeho děda, musí nám pomoci!”

Mladí lidé ani nepozorovali, že dolů po cestě přijíždí saně tažené párem rychlých koní.

“Co je Franku, co se stalo” ozval se z blížících se saní hlas mladého Watsona, jenž nečekaje až koně zastaví, seskočil.

“Klára, Daisy!” uklouzlo jeho rtům a smrtelná bledost pokryla mu líce. Však jen na okamžik poddal se hrůze; vojín, zvyklý ovládati situaci, se v něm probudil. “Franku, pomoz mi dátí raněné do saní!” velel, “a pak rýchle spěš pro lékaře!”

Za chvíli odjížděly saně s raněnými k New Castle. Frank pak na svém rychlonohém koni jako o závod letěl k nedalekému městečku pro lékaře.

Trisa osaměla. Zapoměli na ni, jako by jí zde nebylo a ona by byla tak ráda ubohým raněným pomohla. Nemrzelo mladistvou hrdinku toto přehlédnutí, ale přec jen jí bolelo. Vždyť Klára byla její sestřenkou!

Tu spočinul zrak její na koni ležícím pod troskami saní.

“Chudáku,” litovala zvíře, odhazujíc trosky. “Ono ti asi dobře není, víd’!” A opět myšlénky její zaletěly k raněným. “Jen aby Klára nebyla nebezpečně zraněna.” — Měla by to jíti říci dědovi, ale zde to také nemůže tak nechati.

Mezitím co Trisa vedla v nitru svém spor co dříve počítí, byl již Frank nazpět. — “Triso, statečně ty děvče,” volal seskakuje se sedla, “ty zasluhuješ vyznamenání; tys čertova holka. A což King! Nezlámaly mu saně hnáty?” Frank jal se vyprostovati zvíře. “To byl hoz, Triso, nikdy bych to u tebe nebyl hledal.”

“Myslíš, že jsem to vyvedla dobře?”

“Dobře? Povídám ti, já bych si nebyl lépe počínal.”

“Vidíš tedy, že také holky něco dokážou. — Mám však velký strach o Kláru; myslíš, že si mnoho ublížily?”

“Nevím, doufám ale, že ne; padly do sněhu. — Get up Kingu! Get up!” pobízel k povstání třesoucího se koně. — “Vidíš, že to jde, — nemůžeš na zadní nohu? ukaž! — Ne, Kingu, zlomená není. Který pak pitomec utáhl tak udidlo? To je lotrovina. Naši lidé přec vědí, že King je měkkohubý, to se věru nedivím, že se splášil. Podívej se, Triso, až do krve má hubu odřenou; rád bych věděl, kdo ho zapřahal?”

“Nevím, Franku, snad to vyšetříš. Nyní ale musím jíti k dědovi oznámit mu jaké neštěstí Kláru potkalo. Věř mi, mám z toho strach; dědeček už je starý.”

“Nic se neboj, naše česká povaha už něco snese. Řekni mu, že kdyby nebylo tebe, King by je byl zavezl do řeky. No, Kingu, no, ukaž taky teď co umíš, ať do večera dolezeme domů.”

VI.

Smutné Vánoce zažil dědeček Březinů a s ním oba Watsonové. New Castle proměněn byl v nemocnici, kde dvě ošetrovatelky nemocných ujaly se vlády. Nahoře v ložnicích ležely pacientky. Daisy utrpěla poranění vniterní, Klára pak byla poraněna na čele a ruku měla zlomenou. Celý denní pořádek vyšel z obvyklých kolejí. Nebylo v domě ruchu, každý ploužil se co stín, vykonávaje a přijímaje služby více ze zvyku než z potřeby.

Lee Hung připálil “chop suey” a mladý Watson ničeho nespozoroval, Sally opět připravila “roast beef to well”, ač věděla, že plukovník není jiný než krvavý, aniž by tento protestoval. Těžká chmúra ležela nad obyvateli New Castle. I ta příroda doplňovala tuto disharmonii bouřlivák proháněl se po pláních a skučel v komínech, druhý den opět těžká mlha se snesla a počalo sněžití.

“Well, Thomasi,” tázal se plukovník při snídani svého synovce, “jak jest dnes našim pacientkám?”

“Kláře jest lépe,” odpověděl tázaný; “jak se ošetrovatelka vyjádřila, mnohem lépe; však Daisy čini mi velké starosti, při kašláni stále ještě krvácí. Nemyslite strýče, že bychom měli uvědomiti matku?”

Plukovník povstal a v zamyšlení prošel několikrát jídelnou. “Viš, Thomasi,” pravil zasmušile, “znám tvou matku; všechna vina padne na mne. Vim však, uznávám, že zpráva se jí podati musí; otáleli jsme dosti dlouho.”

“Prosím, strýče, napište depeši, já vyhledám Franka aby jí obstaral.”

Zatím co Watsonové dleli u snídane, odehrál se v konirně jiný výstup.

“Povídám ti, Pat,” křičel Frank, široce rozkročen, “že jsi lotr, darebák!”

“Damm, chceš, abych tě vykuchal?” Pat zdůrazňoval svá slova pohybem ruky do kapsy.

“Nech si kudlu v kapse, nebo ti ustřelím ucho u samé hlavy. Poslouchejte, kamarádi,” Frank obrátil se k několika výstupu přihlížejícím pas-tevcům, “je mezi námi jediný, jenž by nevěděl, že King je měkkohubý?”

“Ne, ne,” hučeli v odpověď tázani, “to víme všichni.”

“A je z vás jediný, jenž byl nevěděl, že Mr. Watson zakázal komukoliv, vyjma mne, s Kingem vyjíždět?”

“Zlobí nás to dosti,” odpovídali opět, “však pravdou jest, že to víme.”

“Je mezi vámi některý, jenž by nevěděl, že King jest příliš ohnivý, svě-
hlavý a pľachý, že kůň s podobnými nectnostmi i rukou osvědčenou ztěží
bývá krocen?”

“Víme to, bodejt že víme,” odpovídali opět.

“A jak byste nazvali chlapa, jenž by na žádost mladičké a nerozumné
dívký zapřáhl ji Kinga k vyjízdce a ačkoliv vi, že kůň jest měkkohubý, utá-
hnul mu udílo až do krve?”

Přítomní se ztišili. Vědělit kam Frank míří, však přítomnost tohoto
bránila jim v otevřeném projevu.

“Eh co,” ozval se po chvílce jeden z nich, “lotrasem by byl, darebákem!”

“Toť se ví, že by byl!” přisvědčovali ostatní.

“Tak vidíš, Pate, to jsem chtěl, abys od kamarádů slyšel! Teď ti to řekli
oni, když mně věřití jsi nechtěl. Tady ho vidíte, kamarádi.” Frank ukázal
na Pata, jenž s hrozivě staženým obočím stál jako ku skoku připraven. “Pat
zapřáhnul na žádost Miss Watsonové Kinga, ač věděl, že slabá dívčí ruka
jest neschopna jej ovládat, a aby lotrovinu svou korunoval, přitáhnul mu
udílo do krve. A proč? Poněvadž s Miss Watsonovou jela ta druhá Miss
Klára, a on má na ni dopal, že s nim tenkrát nešla tancovat, nic nedbaje na
to, že měla smutek po rodičích; proto se chtěl pomstít a obětovat život obou
mladých dívek. Kdyby nebylo Trisy Březinovy, jejíž statečnost a ducha
přítomnost dívký zachránila, unášela by řeka Platte jich mrtvolý.”

“Co ty son of ... budeš na mne žalovat?” vzkřiknul hrozivě Pat.

“Jaký trest, kamarádi, by takový holomek zasloužil?”

“Lynčujme ho,” byli s rozsudkem brzy hotovi pasáci, “lynčujme!”

“Dřív mne musíte bíbá sebránko mítí!” Pat skokem ucítnul se u dveří
— však běda!

“Stát!” ozvalo se ode dveří, mezi nimiž stál mladý Watson, míře na
Pata revolverem

Pat se zděšenou tváří se před samým ústím zbraně zastavil.

“Hoši,” počal Watson, maje stále zbraň namířenou na Pata, “náhodou
slyšel jsem čeho se Pat dopustil. Ale my nemáme práva, jako pořádku dbali
občané brátí zákon do svých rukou.”

“Pat jest lotr,” hlučeli pasáci, jež vyhlídka na “lynch” zdála se bavit,
“ať jest lynčován.”

“Ne hoši, nejsem vašeho názoru, Pat jest lotrem a proto pravím: necht
zákon jej potrestá! Pate,” oslovil tohoto, “byls vojínem, bojoval jsi pod
hvězdnatým praporem americkým, proto již dvakráte dal jsem ti příležitost
k polepšení. Nedbals, následky přičti si sám!”

“Co mně může kdo dokázati,” vzpíral se bidák, když poznal, že mu ne-
hrozí okamžitá oprátka, “musil jsem poslechnouti, jak Miss rozkázala.”

“Máš pravdu,” odvětil Watson, “na základě této lotroviny tě nemohu
nechat zatknouti; zapomináš však, ty zloději koní, že mám tvé přiznání v
kapse a že od uplynutí tvé poslední lotroviny minulo sotva půl roku. Franku,

odejmi mu zbraň! Vy hoši dávejte naň pozor, aby neupláchl! Jedu do města, abych odpřisáhl naň zatykač."

Stalo se jak Watson rozkázal. Za hodinu odvázel šerif vinníka k městu. Nastala bouřlivá noc. Sypký sníh, poháněný větrem hnal se po pláních, tvoře misty vysoké závěje. Vyti hladových préríjních vlků ozývalo se s několika stran.

Ve srubu u dědečka Březinů bylo ještě světlo, ač pozdní ponocování nebývalo jeho zvykem. Dnes bylo tomu jinak. Frank, přišel na hrádky až po deváté hodině, když Trisa již odešla a dědeček na lůžko jiti se chystal.

Dopoledne chodil děd do New Castle, aby navštívil vnučku nebo se přeptal po jejím zdraví. Byl by ji měl ovšem raději doma, však lékař soudil, že u Watsonů jest o ni lépe postaráno. Večer pak přicházel Frank, aby přinesl zprávu o stavu nemocné a s dědem přátelsky pohovořil.

Dnes přišel později. Zdržel se dlouho v městě, a doma opět bylo k hovoru tolik látky, že by byl málem na dědečka zapoměl.

Vypravoval dědovi o výstupu s Patem a o jeho zatčení. Čas rychle ubíhal, že bylo již po jedenácté hodině, když se zvedl k odchodu.

"Abys Franku nechodil domů a zůstal tu přes noc," zdržoval děd hosta, "venku jest hotová psota a ty dnes ani koně nemáš."

"O mne se, dědečku, nebojte," usmál se sebevědomě Frank, "já jsem již jinou psotu prodělal. Koně jsem brát nechtěl, hnal jsem jej dnes alespoň sedmkrát do města, má toho dost. Dobrou noc, děde!"

Vánice venku jej oslepila, však jen na okamžik. Sáhł za pás zda bambitka jest na svém místě a zamiřil přes úzký úhon na silnici.

Cesty obývalo mu pomalu a bylo již půlnoci, když docházel k domovu. Bylo jeho zvykem než odcházel na lůžko projiti konírnu, kde stálo nejcennějších dvě stě kusů koní. Tak učinil i dnes, nedbaje pozdní hodiny. Divně mu bylo hned při vkročení, že dveře u konírny našel pootevřené: jat podezřením vytáhl bambitku a tiše vstoupil. Světlo v lucerně blikalo, jako vždy pověšené na přičce. Tu se konírnu ozvalo bolestné zafíčení koně.

"Hrome, co to!" neprozřetelně zvolal Frank, pospichaje k oddělení odkud hlas se ozval.

Na zemi ležela krásná hnědá klisna, bijic nohama. Nežli se mohl v přišerí rozhlédnouti, podrazil mu někdo nohy až padl na zem, a s hrozbou: "Střež se mně ty son of ... prchal ze stáje.

"Pat ..." nanejvýš překvapen vzkřikl Frank, zvedaje se rychle ze země a hnal se za lotrem. Ten však měl předskok a zmizel ve tmě.

"Jdi do pekla kam dávno patříš!" Frank vypálil několik ran za prchajícím zločincem.

Celý dům se vzbouřil. Několik pasáků vyběhlo na dvůr, a vyskočivši na koně, jalí se pronásledovati uprchlíka. Však bezvýsledně.

Prohlédnuvši koně, shledali, že má na zadních nohou přerézané žíly, u dveří pak našli dynamitovou patronu. Zákeřník chtěl nejdříve trvale zmraziti nejlepší koně, a pak bez pochyby vyhodit do povětří nebo poškoditi stáj a poděsiti obyvatele New Castle.

Pat dostal se z chatrného venkovského žaláře na svobodu. Kde vzal dynamit nemohlo se vyšetřit, však někteří pasáci tvrdili, že jej mival stále uschovaný. Ani šerifovi a jeho pomocníkům nepodařilo se zločince vypátrat. Zmizel z okolí a snad i ze státu.

VII.

Vdova po chicažském boháči Thomasu Watsonovi, puzena jsouc obavou o svou nejmladší dceru, přijela do New Castle. Dáma tato ve vystupování obřadná, povahou chladná, ba hrdá, byla pravým opakem svých dětí.

Uznávala pouze dvě třídy lidí: americké milionáře a evropskou šlechtu. Ná- zory její v tomto bodu zabíhaly až do výstřednosti, ba fanatismu. Každý fanatismus činí lidi nespravedlivými, sobeckými. Říkávala: "američti milio- náři, to jest vlastně americká šlechta, výkvět národa." Velice jí mrzivalo, že se nazývá jen tak občansky: Mrs. Watson. Proto byla jejím ideálem evropská šlechta. Šlechtic, byť i schátralý, zdál se jí přece býti něčím vyš- ším. Přistěhovalci, zvláště menších národů, pohrdala. Kdo nebyl přísluš- níkem Anglie nebo Francie, byl u ní částkou nežádoucího živlu. Že právě přistěhovalci němečti a ostatních menších národů pomohli americkým mili- onářům nashromáždití tak obrovská jmění, na to ve svém obmezeném názoru nepomyslela. Ve svém srdci chovala nejvroucnější přání, svou nejmladší dce- ru provdati za evropského šlechtice. Pro ty naděje, jež do ní skládala; stala se Daisy jejím miláčkem a proto podporovala matka její mnohdy nezdravé rozmary.

Ethel, její druhorozená dcera, provdána byla za bankéře a majitele dolů Noela, a pro prvorozeného syna Thomase, měla vyhlédnutou již nevěstu, Evelinu Smythovou, bohatou dědičku. Neschvalovala Thomasovu zálibu v životu na renčích, však syn měl svoji hlavu a demokratičtější názory nežli matka.

V knihovně, kde v krbu praskala velká polena, seděla paní Watsonová, zabráná v živý hovor s plukovníkem. Že by to byl pouze hovor zábavný, ne- dalo se souditi dle výrazů jich tváří a živosti hlasů.

"Nemohu pochopit, plukovníku, jak jste mohl dovolit takové známosti!" oslovila svého švakra plukovníka.

"Právda," rozhořčeně odvětil plukovník. "To je hrůza taková společen- ská messaliance, my, Watsonové, taková šlechta!"

"Ano, šlechta," odsekla zlostně, "rodina Watsonů jest staroanglická rodina, jejíž rodokmen sahá až do dob Alžbětiných. Dám prozkoumatí celý náš rodokmen. Watsonové nejspíše bývali šlechtici."

"Ano, Mrs. Watson," dobíral si příbuznou, "vévodkyně neb alespoň hraběnka má zcela jiný "odeur" nežli prostě Mrs. Watson."

"Nejsem právě v náladě poslouchati vaše žerty, plukovníku. Jak jsem již pravila, nevidím ráda, by má dcera přátelila se s ledakýms. mám s ní vyšší cíle."

"Dovolte, Mrs. Watson," vážně pronesl plukovník, stáhnuv hrozivě brvy, "nazýváte Miss Kláru ledakýms, tu vás mohu ubezpečiti, že se mý- lite. Rodem i vychováním vyrovná se úplně mé neteři. Konečně nejsem vychovatelem Daisiným. Jest v létech, kdy sama přítelkyně voliti si může; tolik aspoň máte své dceři důvěřovati. A zda vyšším cílem nazýváte, pově- siti dollarovou princeznu některému zbankrotělému hrabátku na krk, pak vás lituji! Nezapomeňte však, že za pět set tisíc dolarů věna koupíte velice pochybnou korunku."

"To jest, prosím, moji starosti, plukovníku."

"To jest v pořádku, Mrs. Watson, zapomináte však, že jsem Daisiným poručníkem."

"Příští jaro bude Daisy osmnáct let, stane se plnoletou."

"Jsem přesvědčen, že se nemůžete dočkati uvéstí ji na evropský trh. Ubohé dítě mého bratra..."

"Co tomu však řeknete, že prostá farmářská holka zachránila budoucí šlechtičně život? Že se mohla jen opovážit!"

"Slyšela jsem od Thomase; myslím, že se vše pořádně zvětšuje. Nechci však býti neuznalou, koupím ji krásný dar."

"Dobře, řekněme, že to oné dívce dostačí; neznám její povahu; co však jí dáte za utrpení, rozmarem vaší dcery ji způsobené?"

"K ní necítím úplně žádných závazků. Nehodou onou jste vy, plukovníku, vinen. vám jsem svou dceru svěřila."

"Zde to máme, co jsem řekl. Budiž, беру vinu na sebe."

"Dám Kláře znáti, že již může jít domů, nemohu snést každodenní návštěvy toho starce. Hu, mluví on divnou řečí a neví jak se chovat k bohatým lidem."

"Oh, mama," pravil vcházející Thomas, zaslechnuv poslední větu. "Ty nevíš, že "good old dad" je nejpoctivějším a nejslechetnějším člověkem. Co se Kláry týče, mama, tu ji musím omluvit; chtěla již druhý den po nehodě domů a jen na mé a sestřiny snažné prosby zůstala. Jeť tak milá, něžná a obětavá, pravý ideál ženy."

"Oh lord, synu, jak to mluvíš? Hezké věci zde shledávám! Jest nejvyšší čas, abych zakročila. Thomas Watson, syn patricijské rodiny Watsonů, jehož předkové několik pokolení krváceli pro vlast a došli vyznamenání a poct, sblíží se s takovým nežádoucím živlem."

"Mrs. Watson nazývá nežádoucím živlem ty, jež pracuji na tučná věna dollarových princezen," posměšně zabručel plukovník.

"Snad. Jest dvoji druh lidí, plukovníku: jedni, jež si nechají sloužit, ti jsou nezávislí, a druzí, jež slouží, to jsou rabové."

"Dovoluji si vaše rčení opravit," pravil plukovník. "Všichni lidé slouží, však přec jest mezi nimi patrný rozdíl; kdo slouží za odměnu, jest mužem volným, poněvadž svou energii prodává za peníze, tedy výměna; kdo však slouží své vášni jest otrokem nečistého pudu. Nezapřete v sobě přímého potomka otce, jenž poroučel stádu ubohých negrů."

Thomas pohlédl vděčně na svého strýce a spokojený, sotva patrný úsměv zahrál mu rtoma.

"S vámi, plukovníku, nelze polemisovati; jste hrozně, odporně demokratický. Že právě z Jihanu vyšly nejstarší a nejčistokrevnější americké rody, ani vy, plukovníku, upříti nemůžete."

"Ano, Mrs. Watson, uznávám, až na to "čistokrevný"; o tomto slově dovoluji si učinit velikou pomlčku."

Paní Watsonová neuznavši plukovníka více za hodna odpovědi, obrátila se k synovi: "Thomasi, až se tvá sestra částečně pozdraví, odjedeme do Chicaga. Doufám, že připojíš se k rodině. Chci, abys přišel do častějších styků s Miss Smythovou." "Ano, matko, na každý pád vás doprovodím."

"Těší mne, synu," s uspokojením pronesla hrdá žena; "mějte mne omluvenu, jdu nahoru k Daisy."

Po odchodu paní Watsonové oba muži zahleděli se na sebe a jali se přecházeti místnosti.

"Tak synu mého zvěčnělého bratra," pravil po chvíli plukovník, "co tomu říkáš?"

"Že i pro jednání matky sahající do práv svých dětí stanoveny jsou jisté meze."

"Ano, hochu, máš pravdu, však žena posedlá slavomamem, když si postaví hlavu i přes srdce svých dětí provede svou vůli. A pak, ta nevděčnost vůči Kláře a její sestřenicí jest přímo odpuzující."

"V tom se střetnou naše povahy. — Strýče, miluji Kláru."

"Já též, hochu. Jenže láska šedesátiletého muže jest střízlivější, proto také stálejší. Ví Klára o tvé lásce?"

"Neví, však zajisté tuší, musí tušit. Strýče, porad!"

"Porad, porad," opakoval plukovník poslední jeho slova, "Klára nechť odjede ještě dnes k dědovi, i přes protest Daisin. Až budeš jist její láskou, pak se otevřeně svěť matce. Neočekáváš okamžité svolení?" s ironií ve hlase pokračoval. "Byl's však vojínem, bojuj! Já jsem s tebou."

“Děkuji ti, strýče; zachovám se dle tvé rady. Ostatně Kláře se zavděčím; ještě dnes ráno se mně tázala, kdy by mohla odjet domů. Matce, bohužel, se též zavděčím, přiměje zajisté sestru, aby Kláru nezdržovala.”

Schylovalo se k večeru, když mladý Watson odvážel dívku k dědovi. Klára měla ruku ještě v obvazu, byla však na nejlepší cestě k vyléčení.

Když se plukovník loučil s dívkou, obemknul tvář její rukama a vtisknul jí na čelo dlouhé políbení.

“Děkuji vám, pane,” zaslzela Klára. “Mezi nejkrásnější upomínky na New Castle, zařadím na prvním místě vaši otcovskou náklonnost, již mne, přistěhovalku, cizinku a sirotu obšťastňujete.”

Něžně, jak jen láska umí, usadil Watson dívku do saní. Vidá upřímnou radost v oku jejím, skorem pocítil bolest, že dívka New Castle tak ráda opouští. Neměl ovšem ani potuchy, že Klára vytušila skrytý odpor, jež jeho matka vůči ní pocítovala.

“Drahá Kláro,” řekl za jízdy Watson. “Předpokládám, že jste uhodnula city, jež vůči vám chovám? Nebo si snad lichotím, tvrdě, že ve vašich očích čtu, že i vy mně máte ráda?”

Přímá tato slova přivedla dívku do sladkých rozpaků; rděla se a krásný tmavý zrak odvrátila stranou.

Koně jako by rozuměli náladě pánově, volně loudali se cestou.

“Pohleďte na mne, Kláro, chci se pokusit vyčistit odpověď ve vašem zraku.”

Rozpaky dívčiny rostly ještě více. Neměla zkušenosti v lásce. Myslíla, že ten svatý pocit, jenž její panenské nitro rozchvíval, při jejím přiznání byl by znesvěcen.

Ale mladý Watson býval vojínem, jenž zajisté mnohou zamilovanou pletku prodělal, než láska opravdově zaklepala mu na hruť.

“Mýlil jsem se,” pravil, chtě dodati dívce odvahy. “Odpusťte blouznivci, Miss, že se mohl opovážiti doufati v tak závrtné štěstí.”

Klára pozvedla zrak a plaše pohlédla na Watsona.

“Či drahá Kláro, přec jen mohu doufati?”

“Ano...” pronesla dívka tak tichounce, že jen sluch zamilovaného to uslyšel, a slze zalily jí zrak.

“Moje dívko drahá,” zvolal Watson, hluboce dojat nasmělým počínáním panenské té bytosti, “nechci rozbouřiti vaše nitro vášnivými slovy blouznivého milence; dostačí mi prozatím vaše přiznání. Chci, aby láska naše rozvinula se volně, bez všelikých pomůcek působících na vnímavou mladou mysl. Jen důvěru ve mně mějte, drahá, nechť se stane cokoliv, buďte ubezpečena o mé věrnosti. Kdyby se však city vaše vůči mně do roka změnily, pak vás ze slibu propouštím.”

“Nikdy ne!” davši průchod přetékajícím citům, zvolala dívka, tak že se Watson blahem zachvěl. V zápětí však sesmutněla.

“Vaše matka, Mr. Watson, nikdy nesvolí.”

“Pro svou nastávající ženu jsem prostým Thomasem, či, drahá, jest vám to tak za těžké vyslovit?”

Co dnes ubohá ta bytost zažila zmatku; ne, nemohla se odhodlati nazvat jej Thomasem. Cesta zdála se jim býti dnes neobyčejně krátkou, když koně zastavil před srubem, kde děd s otevřenou náručí objal milou vnučku.

“Což pak, pan Watson nepůjde na chvílku k nám?” tážal se Kláry.

Ne, nemohl, musil ven, do přírody, popustit uzdu rozbouřenému nitru.

“Good night, dad!” pravil podávaje starci ruku, “good night, Miss Klára!”

“Dobrou noc, Thomasi,” zašeptala krásná dívka.

Saně již ztratily se v šeru, když vstoupila s dědem do srubu.

VIII.

Několik dní později stála Terka u cesty, horlivě debatujíc s Frankem.

“Ne, Franku,” horlila, držíc v ruce pouzdro, v němž zářil náramek posázený démanty, “povídám ti, vem ji ten dárek nazpět, nechci ho. Co tady s tím! Řekni mně pravdu, Franku, zachránila jsem tu vaši Miss jistě před smrtí?”

“Tot se ví, byly by se i s koněm utopily; led nebyl a není dosti silným.”

Trisa se na chvílku zamyslí, pak vzdorně pohodlila hlavou:

“Vidíš, Franku, kdyby nám někdo před úrazem zachránil jen slepici, já bych šla a poděkovala bych mu; kdyby ale zachránil Kláru, je pouze moji sestřenicí, zlíbala bych mu ruce i nohy. Když jsem paní Watsonové za to nestála, aby přišla a řekla mně vřidné slovo, necht' si své šperky nechá, taky bez nich budu živa.”

“Máš pravdu, děvče, cestou jsem již o tom přemýšlel, však nechtěl jsem ti kazit radost.”

“To je dobře, že se mnou souhlasíš. Nesmí si ti bohatí myslet, že chudého mohou odbýt všelijak. Jen ji to vem zpět a dej to zase té černé Sally, co ti to odevzdala. Tady je taky lísteček, ať se vezme za nos. Mám ti ho přecíst?”

“Čti, však souhlasím již předem.”

“Dear lady! — Nevěděla jsem jak ji titulovat, ona prý je moc pyšná. Poslouchej dál! — Posílám vám ten ‘present’ zpátky, protože se pro mne nehodí a já nechci dělat ze sebe více než jsem. Taky byste mohla myslet, že jsem vaši dceru zachránila pro nějaké obdarování. To byste se na mně zmýlíla; co jsem pro ni udělala, učinila bych pro každého; protože já lassem tuze ráda házím, jen když mám vycvičeného koně a ne naši Lucku. Odměněna jsem tím, že jsem i Kláru, moji milou sestřenku zachránila. — A pak jsem se podepsala. Je to tak dobře, Franku? Šla bych se optat Kláry, ta by však nedovolila psaničko odeslat, vím to.”

“Dobře, statečné děvče, dobře! Víš, on pán sotva ví!”

“To je jedno, jen jim to hezky navrat. Dobře, že naši nic neví.”

“Statečná jsi, holka,” pochvaloval Frank, “na rub i na líc statečná! Ale farmáře si nebeř, ten na tebe nestačí, ty musíš na ‘renč’. Víš, jaký návrh mi učinil pan Watson?”

“Snad ti nedaroval Kinga?”

“Něco mnohem lepšího, lepší než ta obroučka od staré lady. Dal mi návrh, že mně pronajme jednu ze svých ‘renčí’ a do začátku že mně nějakým kapitálem založí. Jen prý si musím vyhledat nějakou hospodyňku. Jáčku, že jsem si jednu již vyhledal.”

“Ty’s hezký,” zvažněla Trisa, “a děláš se jako by’s o holky ani nestál! A podívej se! Není to někdo z vašich, že saně zahmuly ke srubu?”

“To je stará lady, co pak ta tam chce.”

“Jde Kláře poděkovat. Vidíš, k ni našla cestu a ke mně ne. Ale ať, Kláře to přeju.”

Děd nebyl doma. Klára nemohla ještě pracovat, krátila si čas čtením a myšlénkami. Dědovi se s mladou svojí láskou ještě nesvěřila, však povi vše drahému dědovi. Zlaté dívčí sny obetkané vůni jara a předtuchou léta. Myslíla na drahého zvěčnělého otce, jak mu pomyslení na její nejistou budoucnost činilo smrt těžkou. Byla to smutná zkouška pro ubohou sirotu! Ta cesta do Ameriky a pobyt u příbuzných, jimž byla přítěží. Za rok se však vše změní; stane se milovanou žínkou a bohatou paní a vše bude zapomenuto. Rok? Brzy-li rok neuplyne. Pak děd nesmí více pracovat, nikoliv, to nedovolí. Bude s nimi bydlet v hezkém domě a jen poroučeti bude. A Trise dá bohaté věno, by si Frank mohl koupit ‘renč’. Ví dobře, že ho má

sestřenka ráda. A do Prahy pojedou, do její krásné české Prahy. Na rovy rodičů dají postavit nádherné pomníky, aby aspoň po smrti jim dokázala, že stále a neskonale je miluje a ctí jich památku. Ovšem, trošinku ji mrzelo, že Thomas není Čechem—však ona jej češtině naučí, toho drahého, jediného.

Z myšlének byla vyrušena zvukem rolníček.

“Stará pani...” úzkostlivě zvolala a v neblahé předtuše povstala a otevřela dvře.

Pani Watsonová, hrdá a zamračená vešla dovnitř.

“Miss Klára,” bez úvodu počala, “přicházím k vám za velmi nemilou záležitostí!”

Klára, chvějící se, nabídla jí židli.

“Děkuji,” pravila tato odmitavě, “nebudu se dlouho zdržovati. Můj syn se mně dnes ráno svěřil s bláznivým nápadem. Co byste řekla jakým?”

Ubohá dívka byla blízka mdlobě.

“Že prý se s vámi ožení,” nemilosrdně pokračovala pani Watsonová, “abych dala k tomu své svolení a požehnání. Ha, ha! Rozuměla jste, Miss? Nechtějte, abych si o vás myslila, že jste vypočítavou prospěcháčkou. Nahlédněte přec, že já své svolení nikdy nedám, nikdy! Či chcete přes odpor matky odloudití ji syna? Neraďím vám k tomu! Mám moc, abych jej před podobným nerozvázným krokem zachránila. Kláro, mějte rozum; dám vám věno, vdejte se nebo odtud odjeďte, jen mi slibte, že Thomase sváděti více nebudete. Nahlédněte, jaká to nemožnost, vy taková přistěhovalka bez vyšších společenských styků a on, syn staré patricijské americké rodiny.”

“Nikoliv, madam, nesvádím vašeho syna,” bolestnými vzičky přerývaným hlasem úpěla Klára. “On sám vyznal mi svou náklonnost, on sám mne prosil, abych se stala jeho ženou. Jsem jeho snoubenkou a svůj slib nemám práva sama rušiti.”

“Jste jeho neštěstím, jeho společenským hrobem, to jste!” rozkřikla se na ohromenou dívku návštěvnice, “zchytralou záletnicí jste, jež umí líčiti na bohaté muže. Vite-li, když si vás vezme, že se stane v našich kruzích nemožným? Vyhýbatí se mu budou jeho přátelé a známi. A myslíte, že jej trvale upoutáte? Nikdy ne, o to já se postarám!”

“Mějte milosrdenství, madam!” zvolala klečící Klára, zvedajíc prosebně sepnuté ruce.

“Zde máte tři tisíce dolarů, Kláro, pro chudou holku jest to jmění,” pokračovala Watsonová, otvírajíc příruční kabelku. “Vdejte se, nebo číňte co vám líbí, jen odejděte z tohoto místa, aby až přijede zpět, neměl vás stále na očích.”

“Nechci vašich peněz a neznadím svou lásku!” řekla dívka odhodlaně.

“Pak jste záletnicí, nevěstkou jste!”

“Madam!” úpěla nezaslouženým ponižením pohaněná Klára.

“A co ty, Kláro, před ní klečíš?” ozval se od dveří hlas starého děda, jenž nepozorovaně vstoupil a několik vteřin trapnou tu scénou pozoroval. Nerozuměl tomu co bylo mluveno, však uycítil, že Kláře ubližují.

“Marš odsud!” bouknul na pani Watsonovou, “co vy tady máte co kázat, babo zatracená. Hezky z ostra, sypte, nebo vám pomůžu na vzduch!”

Stará dáma div nezdřevěněla překvapením, že se jí opovažuje někdo ukázat na dvře. Ale lrdě, neuznávajíc za hodnou Kláru ani jediného pohledu, vyšla ven.

“Nu, no, moje beruško,” s pohnutím ve hlase pravil kmet. “Pověz mi, co tady chtěla.”

Klára s pláčem usedla u noh dědových a vyzpovídala se. Nic nezamlčela, jen ta ponižující jména, jimiž ji pani Watsonová obsypala nemohla jí přes rty; stydno jí bylo je vyslovit.

Dědeček naslouchal vypravování vnučky a schýlil šedou hlavu do dlani. "Nu, no, chybil jsem, že jsem ti dovolil k nim nohou vkročit, chybil. Mladý Watson, pravda, ten za nic nemůže, ten je docela jiný, ba i ta jeho sestra; ale ten starý lucifer, pánbů mně hříchy odpust, ten ti pošle celé peklo na hlavu. Nejlepší by bylo, milá Klářinko, kdybys mladému řekla jak se věci mají, aby tě ze slibu propustil."

"Děde, dědečku," zaplakala dívka, "když já jej mám tolik ráda."

"Pravda je to, věřím ti, má drahá vnučko, ale jseš mladá, po čase zapomeneš. To už tak ve světě je, že i ta největší bolest časem vybledne. Raděj si poplač chvíli, nežli bys měla celý život ztrpčený, zkažený. Mají prý Watsonové mocných přátel, spiknou se proti tobě a co já starý, řeči nezalý člověk, zmůžu?"

"Vím to, vim," lkala dále dívka, "dělejte, co za dobré uznáte, drahý dědečku, já však Thomase nepřestanu mít nikdy ráda."

"Nu, no neplač," těšil vnučku, "necháme to tedy běžet, však taky ještě něco dokážu, a ublížit ti nedám, neboj se!"

IX.

Pomalů ubývalo zimy. Nebýti veselé Trisy, jež hleděla sestřenku všemožně potěšiti, byla by si Klára často zaplakala. Dobré to děvče, ač nebylo do všeho zasvěceno, přec jen vystihlo, že Kláru něco neobyčejného tísní. Ona i Frank, vždy 'náhodou' se sešli večer ve srubu u děda na pobesedování.

Únor chýlil se ku konci, když kruté neštěstí přikročilo na dědečka a celou rodinu. Syn dědův, Antonín, při spravování střechy spadnul a zlomil si vaz.

Nešťastná tato událost působila na děda tak, že jeho prokvetlý vlas úplně zbělel. Nenaříkal, to nebylo jeho zvykem, však často sklonil ustaranou hlavu do dlani a v zamýšlení hleděl před sebe.

Nyní bylo na Kláře, aby stala se těšitelkou dědovou. Ano, tu moc měl pouze měkký hlas milované vnučky, že se děd opět vzhopil.

"Starý hochu," pravil k sobě, "co ti to napadlo, pomýšlení na smrt! Máš zde odkaz Vášův, vnučku Klárku, o tu se musíš dříve postarati."

Vzhopil se, nezdolný ten horal, a odcházel, připoután opět k životu, za svou práci. A musel se přičiniti, aby snaše příčiny nedal, že snad je zadarmo živi. Dříve všelicos pomohl syn Antonín, nyní ale spoléhali se pouze na děda.

Za krátký čas zaklepal na srub nedostátek; mouka docházela, luštěniny a různé jiné potřeby, jimiž dříve, bez vědomí ženy, zaopatřoval mladý Březina. O sebe děd tak nedbal, starý, bouří ošlehaný pařež ten již něco snese, ale o to se staral, jen Klárka aby netrpěla nedostatkem. Však dobrosrdečná Trisa uhodla starosti dědovy a navečer přinesla mouku.

"Nechci holka, abys bez vědomí matky něco nám dávala!" napomínal vnučku děd.

"Nemluvte dědečku," odporovala Trisa, "stydím se, že se tak děje tajně, vždyť se dřeje za dva. Tatínek by se v hrobě obrátil, kdybych dopustila trpět vám nedostatkem."

Proti těmto vývodům nemohl děd ničeho namítati, jen si vzdychnul a v duchu žehnal oběma vnučkám.

Když druhý večer přinesla Trisa kus uzeniny, přijmul to s myšlénkou, by Klárka měla něco lepšího, tato opět pomýšlela, přilepšiti dědovi.

Dojemná srdečnost a obětavost těchto tří ubohých lidí oslazovala jim život a práci.

Watson psal Kláře, že k naléhání matky a sestry musí je provázeti na jih, ježto Daisy stále ještě není zdravou. Pozdravoval děda, a Trisu a těšil se na jaro, jež je opět svede.

Na veselost Trisinu padla chmura. Frank odjel do státu Montany, aby si prohlédl reně, již mu Watson k pronajmutí nabídnul, a dívka po jeho odchodu teprve poznala, jak jej má ráda.

Snacha Baruše a její syn John pokoje však nedali; štváli proti Kláře, aby ji děd na službu do města poslal, že ji rozhodně žítit děle nebudou. John že se chce ženit, že bude tedy jedlíkú víc než třeba.

“Dobře,” rozhněval se děd, “když půjde Klára, půjdu já s ni, samotnou jí do světa nevyženu.”

“Když je vám tak milá, tak si jděte,” odsekla snacha, však to již sami zastanem.”

“Myslíš to Baruše do opravdy?”

“A proč ne? Však se bez vás taky obejdem.”

“Beru tě za slovo, Baruše, odejdu, ale ten tisíc dolarů co mám na farmě, musíte mně vyplatit.”

To hospodyni zarazilo, na to nepomyslíla; ztratit pracovníka a ještě tisíc dolarů, to její lakotnou povahu nutilo k přemýšlení.

“Nemusíte to brát hned tak vážně,” vymlouvala se.

Však účinek zlého slova nedovedla více napravit. Necht to vymlouvala jakkoliv, děd byl neoblomným.

“Postarejte se mně o peníze a já půjdu,” byla stále jeho odpověď.

“Ale kde, dědečku, kde je vezmem!”

“Jděte na banku, vim že tam peníze máte uloženy, Antonin se mi několikrát svěřil.”

“Snad byste nechtěl okrást děti,” vyčítala dědovi, “máte svědomí?”

“Chci jen své. Ty bys měla cit starého člověka vyhnat bez centu? Takové ty máš svědomí!”

“Dejte mu to, maminko,” vložil se do debaty John, “jen až si vezme to panské dítě s sebou.”

Po druhé ve svém životě, děd strojí se do cizího. Nebylo tu bolestného loučení s vlastí, však i tato místa stala se mu během let drahými, připomínající mu každým krokem syna Antonina. Děd pojal úmysl zakoupiti menší pozemek, jež by pro vnučku Klárku zvelebil, necht po jeho smrti tato jej prodá neb ne.

X.

Jen Trisa truchlíla; nedovedla si představit, že by mohla být bez dědečka a Kláry, k níž tak přilnula.

V nádherném domě Watsonových na Sheridan Road, v chicažském předměstí, kde jen boháčci bydletí dovolit si mohou, bylo neobyčejně živo. Daisy sličná dceruška domu, vrátila se právě v průvodu matky a bratra z jihu, kde nabyla dokonalého zdraví.

Daisy bylo osmnáct rokú a matka uvedla jí do společnosti.

Dnes pořádali domácí zábavu na oslavu jejího uzdravení. Celý dům, vyzdobený sedmikráskami a bujnou zelení tonul v záři elektrických žárovek umístěných v uměle provedených květech sedmikrás.

Daisy u vchodu vitala hosty. Byla rozkošná v bílém svém rouše s kytičí sedmikrásek vetknutou za útlým pasem; pobledlá ještě po přestálé chorobě podobala se spíše vzdušné víle než bytostí pozemské.

Přirozeno, že ani Klára příliš netruchlíla, když jí děd oznámil, že za krátko opustí srub a vynajdou si jiný, jak doufal, klidnější domov.

Paní Watsonová, v nádherném úboru ze starorůžového hedvábí, zářila spokojeností a hrdostí.

Mělo to svoji příčinu; čekali vzácného hosta barona Oskara z Hartmannů, rakouského důstojníka, jenž, jak se paní Watsonová z dobrých pramenů

dozvěděla, dlel v Americe na dovolené za tím účelem, aby si vyhlédl jednu z dollarových princezen za ženu. Poznali barona již na jihu, kde o Daisy jevil velký zájem.

Sen, její blahý sen, se počal uskutečňovati. Baron byl nápadníkem elegantním, distingovaným, jazyk anglický ovládal trochu s cizím přízvukem, což jej činilo neodolatelným. Co nejvíce u ní platilo, že věnoval velkou pozornost jí, matce.

Baronka — to přec znělo jinak nežli prosté Mistress. Což v Americe, kalkulovala, zde mnozí lidé nedovedou oceniti titul šlechtický, však v Evropě každý jinak s člověkem jedná a hrbí záda před přívěskem "fon". Že by dcera novým nápadníkem byla příliš nadšena, to nemohla říci, od čeho byla by však matkou, když by jí nedovedla přesvědčit, jaký rozdíl je mezi baronkou a prostou občankou.

Větší potíž měla se synem. Thomas, stále myslí na tu českou přistěhovačnou dívku; sama se přesvědčila, že jí dopisuje. To jistě ten nesnesitelný plukovník jej v jeho bláhovém nápadu podporuje. Ona se již za každou cenu postará, vypuditi mu tu holku z hlavy a přiméje jej, aby se zajímal více o Miss Smythovou.

Automobily přijížděly do podjezdu a z nich, lehounce jako chmýří pampelišek vyskakovaly rozkošné děvušky se svými průvodci neb průvodkyněmi. Místnosti se plnily. Umělecký kvartet, skrytý za skupinou palem, kouznil čarovné zvuky ze svých nástrojů. Mladí lidé bavili se ve skupinách v zákoutí, z květin a palem uměle provedených.

Paní Watsonová, nepokojně pohlížela ku vchodu. Mráček usadil se jí na čele. V tom baron z Hartmanů vstoupil; mráček se rozplynul a sluníčko usmívatě zazářilo na vstupujícího elegána.

Baron s hlubokou poklonou přál domácí paní dobrého večera, líbaje jí konečky prstů.

"Madam Watson svým zevnějškem potvrzuje pravidlo o kráse žen amerických!" pravil baron dvorně.

"Prosím vás, barone," odvětila paní Watsonová, libě se usmívajíc, "nečítejte mne na stará léta ještěnou; zapomináte, že mám dospělého syna a dospívající dceru."

"Pak opravuji ono pravidlo v ten smysl, že Američanky zůstávají věčně mladými a krásnými."

"Vy nenapravitelný lichotníku! Dovolte, barone, půjdu zastati Daisy, ač myslím, že všichni hosté jsou již přítomni."

"Dovolte, prosím, bych vás doprovodil!"

Dvojice odešla do předsíně, kde Daisy přicházela jim vstříc, zvěstujíc, že pozvaní hosté se již dostavili.

"Kde jest Thomas, mama?" tázala se dívka; "myslím, že jsem jej dnes ještě nezahlédla."

"Nevím, dítě," odvětila matka, nevoli lehounce zbarveným hlasem — "bezpochyby, že v některém zákoutí se bavi. Barone," oslovila tohoto, "prosím, buďte pro dnešní večer rytířem mé dcery."

Baron Oskar z Hartmanů, hluboce se ukloniv, podal dívce rámě.

"Po celý život, poručíte-li madam," pravil dvorně, odváděje dívku.

Watsonová se zahleděla za mladým párkem a pyšně vypnula hrud.

Hudba zanotovala ladný valčík a mladí lidé pustili se v rej.

"Marto," oslovila paní Watsonová pokojskou, "jest můj syn doma?"

"No, ma'am," odvětila tázaná, "vyšel odpoledne a dosud se nevrátil."

Zlověstný blesk šlehnul matce okem. "Jistě, že jest u plukovníka, pravila si v duchu. "kde umlouvají se, jak odporovati přáním matky." Watsonová se nemýlila.

V kuřárně pohodlného bytu plukovníkova seděl pohřešovaný se svým strýcem.

“Na, hochu, zakuř si,” pravil plukovník, nabízející synovci schránku s doutníky, “pravá havana, to tě usmíří na okamžik se stavem věci.”

“Nikoliv, strýče, neusmíří,” zamračně odvětil Watson, “mám všeho právě až po krk. V New Orleansu byl nám představen nějaký baron Hartman. Matka jej více nepustila, pozvala jej k nám do Chicaga, proto jest dnes u nás domácí zábava.”

“Což na tom hochu, přej matce radost, že může pohostit opravdového barona.”

“Věř mi strýče Jacku, že by mně ten rakouský baronek neležel tak v hlavě, kdyby matka ubohou sestru mu přímo nevnucovala. Šla již tak daleko, že se telegraficky tázala amerického konsula ve Vídni na rodinu baronovu.”

“Nu, a?” zeptal se strýc.

“Konsul poslal obšírný dopis.”

“A obsah jeho?”

“Baronem je i nadporučíkem. Je poslední z větve rodiny Hartmanů. Jest prý znám jako náruživý hráč karet. Nebýti této vášně, byl by vzorným důstojníkem. Dluhů má dosti, čestné dluhy však posud vždy vyrovnal. Práví se o něm, že přivedl na mizinu svou nevlastní sestru, vydluživ si od ní na zaplacení čestného dluhu sto tisíc zlatých. Sestra tato si později zoufala a kolují o příčině její smrti různé, na barona nehezké světlo vrhající pověsti.”

“A to ti matka sama svěřila?”

“Nikoliv. Já se tázal na tajné policejní agentuře ve Vídni. To jest odpověď. Nejhorší na věci jest, že matka získala Daisy úplně svým názorům.”

“Tak, tak,” prudce uhodil plukovník rukou do stolu, “gambler, třeba vrah, jen když má šlechtický titul. Budeme my dva tvořiti smutnou garnituru kolem šlechtické pečeně. Potomci předků, kteří bojovali za rovnost občanskou, stávají se zvrhlíky, nehodnými zásad svobodného národa.”

Plukovník vypouštěje z úst kotouče hustého dýmu se zamyslí.

“Co soudíš, strýče,” pravil po chvíli mladý Watson, “možno-li pro sestru něco učinit?”

“Nic, pranic, jest plnoletou. Můžeš jí sám domluvit, upozorniti na léčku, do níž jest vlastní matkou vřáněna, to jest vše.”

“To jsem již učinil.”

“Nu, a Daisy?”

“Tobě se snadně mluví,” pravila, “když tě domov omrzí, odjedeš na cesty nebo na renč. Konečně to není zlé, býti baronkou. A že má dluhy? Že si jej vlastně kupují? O tom mama má jiný názor.”

“Propadla úplně nezdravému vlivu matky. Well, promluvíím ještě jednou s Mrs. Watsonovou, ač... eh, darmo mluvit. A což ty, hochu?”

“Je to zlé! Jsem v pravém slova smyslu znásilňován. Došlo to již mezi mnou a matkou tak daleko, že jsem se odhodlal odjetí tajně na renč.”

“K tomu bych ti neradil. Máš-li Kláru opravdově rád, jednej třebaš bez souhlasu matky; na ústup se však nedávej.”

“Psala mně drahá Klára, že děd její nucen byl se vystěhovati; koupil prý malou farmu na hranicích kansasských.”

“Pociťuji k té dívce otcovskou náklonnost, proto hochu spěchej, by strýc Jack mohl se podepsat co svědek na svátební smlouvu. Jsem starým mládencem, nechť se ještě zahřeji na výsluní vaší lásky. Nyní jdi, bys šťastně se zabavy, jest to tvá matka a sestra.”

Druhý den po zábavě shledáváme se s paní Watsonovou v soukromé úřadovně právníka Browna v důvěrné poradě.

Právník Brown, nevelký člověk, chytrých, ba listivých očí s rozlezlou lysinou na velké hlavě, znám byl jako nevyrovnatelný obcházeč zákona, jenž se nešťil žádného případu, v němž cítil peníze. Seděl na pohled nečetně, kdo však by bystřeji naň byl pohlédl, shledal, že s velkým zájmem sleduje slova své nové klientky.

"Tedy váš syn nechce od oné dívky upustiti, není-liž pravda, Mrs. Watson?" pravil Brown, pohlédna ji do očí.

"Ano. Pomyslete té vzdorovitosti; dnes ráno zcela otevřeně se mi vyznal, že i přes můj odpor, pojme onu dívku za manželku."

"Jest váš syn plnoletým, madam?"

"Zajisté, jinak bych si s ním dovedla poradit sama."

"A dívka ona, jak jste pravila, jest nedávno přistěhovalá."

"Ano. Nebudu litovat žádných peněžitých obětí, abych onomu nerovnému sňatku zabránila."

"Jest mravně zachovalou?"

"Bezpochyby. Vůbec, jak si můžete dovolovat pochybovat o mravnosti dívky, již můj syn uznal za hodnu své pozornosti!" rozhořčeně odvětila paní Watsonová.

"Prosím, ne se rozčilovat. Mám-li pomoci, musím vše do podrobnosti znáti. Tedy dívka ona jest mravnou." Právník povstal a v zamyšlení přecházel úřadovnu. "My však nechceme, aby byla mravnou!" pravil, zastaviv se těsně před svou klientkou a pronikavě hleděl ji do očí.

"Nerozumím vám."

"Dnešní zostřený přistěhovalecký zákon zakazuje vstup osobě neb osobám, jež sem přijíždí za nemravnými účely."

"Mluvíte v hádankách?"

"Kdybychom měli onu dívku zde," pravil polohlasem Brown, "tu bychom již našli svědky, kteří by ji z nemravnosti usvědčili."

Watsonová pochopila, však přec jen ulekla se také podlosti. Nechtěla Kláru zničiti, pouze sňatku chtěla zabrániti.

"Hleďte jinou cestu, právníku!" pravila.

"Pravíte, že chcete zabrániti sňatku svého syna s onou dívkou?"

"Ano, za každou cenu."

"Cenou tou jest mravnost dívčina, neznám jiné cesty. Nechcete ji přec nechat úkladně zavraždit?"

"Budiž," přisvědčila po chvíli Watsonová, "co záleží na jedné přistěhovalce!" umlčela uražené svědomí.

"Dobře. Nejdříve onu dívku musíme do Chicaga přilákat; upozorňuji předem, že to bude stát mnoho peněz!"

"Má se vám jich dostat."

"Dopisuje si váš syn s onou dívkou?"

"Jsem přesvědčena, že ano, ač jsem se jej netázala."

"Přál bych si dostati jeho rukopis!"

"Za hodinu jej zde máte."

"A ještě další podrobnosti ohledně jich poměru."

Watsonová podrobně vypověděla co ji bylo známo.

"Nyní, prosím, čtyři tisíce ku předu a další čtyři po provedení."

Watsonovou zarazila tak vysoká cena, však bez poznámky vystavila ček.

Brown, lhostejně, jako by se jednalo o nepatrný obnos uložil ček do koženého pouzdra. "Počnu na vašem případu pracovati hned," pravil, "o výsledku vás uvědomím."

Po odchodu Watsonové zamnul si spokojeně ruce a čile přistoupil k te-

lefonu. Obdržev spojení, tázal se po panu Swiftovi. "Mám pro vás dobrý obchod," mluvil do telefonu, "přijďte okamžitě." Brown byl chytrákem; špinavé, protizákonné práce nechal za sebe konat jiného, sám měl ruce čisté.

Za necelých deset minut ozvalo se klepání na dvře a na vyzvání vstoupil vytáhlý, přihnutý muž prostředních let, jehož zevnějšek silně připomínal Španěla. Oba muži potřásli si rukama.

"Potřebuji, byste pro mne vykonal nějakou práci, Swifte," počal Brown.

"Dobrá, mnoho-li je v tom?"

"Tisíc dolarů vám, pět set vašim pomocníkům."

"A žádáte?"

"Usvědčení řádné dívky z nemravnosti."

"V Chicagu?"

"Nikoliv, v Nebrasce. Do Chicaga ji musíme teprve přilákati."

"To jest málo."

"Dostanete tedy dva tisíce. Nemluvte! To jest dosti dobře zapláceno. Patnáct set vyděláte, aniž byste prstem hnul; pět set hodíte lotrům, již vám budou pomáhati."

"Pravíte, že vydělám si ty peníze za nic? Jen za to, že svou osobu vystavím možnosti přijiti na doživotí do žaláře. Lákavé, co?" dodal ironicky.

"Buďte chytrým, od čeho máte své pomocníky? Ústup si vždy kryjte! Máte spolehlivých lidí?"

"Vždy několik jest jich na zahálce. Před několika dny se vrátil do Chicaga Pat McGarthy, zda se naň pamatujete. Před dvěma roky zastřelil zde strážníka; ten se ani vraždy nelekne."

"Pamatuji se dobře na tu bestii, chlapík, co? Jest to však smělost, odvážit se znovu do Chicaga."

"Nikdo by jej nepoznal, přebarvil jsem jej na bruneta."

"Dobře, dostane později práci. Potřebuji spolehlivého, dobrý dojem činičního člověka, jenž by se vydal dnes večer na cestu."

"Mám jej, lišák Tracy."

"Pak uvědomte tu čarodejnici, Blackovou, aby ve svém pelechu měla uprázdněnou jednu světnici pro nové čerstvé zboží. Necht' jest to jedna z komor, jejíž zamřížená okna vedou do dvora. Sedněte, vysvětlím vám na jakém podkladě budete pracovati."

Oba "poctivci" usedli k důvěrné poradě.

XI.

Dědeček Březinů měl plnou hlavu starostí, jak koupiti za málo peněz dobrou, byť i nevelkou farmu. Konečně po dlouhém hledání zakoupil dvacítku v Kansasu, bližie hranic Nebrasky.

"Klářinko, hezky to tam budeš mít," těšil svou vnučku, "domek nevelký, pravda, avšak mnohem prostornější našeho srubu a pohodlnější, stojí hezky na kopečku a přiléhá těsně k malé štěpnici. Neboj se, dceruško, do městečka je nedaleko, však se neztratíme."

"Nebojím se, drahý dědečku," odvětila starosti touto hluboce dojatá Klára, "všude jest mi dobře jsem-li s vámi. Ale děde, vite, mohu mu napsat, kam se budeme stěhovat?"

"Jako panu Watsonovi? I napiš, beruško, napiš, když tě to uspokojí. Napiš taky pozdravení ode mne..."

Za jasného jitra v druhé polovici měsíce března, nakládal děd skrovný svůj nábytek na vůz; umínil si cestu k novému domovu vykonati povozem. Statného koně a vůz koupil od Millerů.

Březinová zúmyslně odjela do městečka, aby s dědem nemusela se rozloučit; takovou pojala proti němu nenávisť.

Za to Trise div se neutopily oči v záplavě slz. Pomáhala dědovi zdát-
ně nakládat, urovnávat, provazy přitahovat, jen to štěbetání ji nešlo ze
srdce. Usmála-li se na děda neb Kláru, byl to úsměv bolestný, slzami za-
topený.

“Dědečku,” upozorňovala Trisa, “tady v předu je místečko pro vás;
vystlala jsem ho hezky senem a v zadu zase je místo pro Klárku.”

“Má-li pak tam Klářinka nějakou přikrývku,” tázal se děd, “dny jsou
ještě chladné.”

“Jako kanapíčko jsem ji to připravila, nemějte, děde starost. Děde, dě-
dečku...” rozplakala se Trisa pojednou, “jak já zde bez vás vydržím. Bu-
dete vidět, že jednou za vámi uteču. John už vyhrožuje, že až se ožení, a
a Babrina vdá, že musím s maminkou do srubu.”

“Nu, no,” konejšil ji děd, “snad bys nevyváděla hlouposti! Nečiň
matce žalost a poslouchej, však každý máme nějakou chybičku.”

Vůz s drahým dědem a Klárkou ztrácel se již jako malý bod na cestě
a Trisa stále ještě hleděla za drahými příbuznými. Jak ji ten svět připadal
pustým! Kdyby aspoň Frank přijel.

Když děd v poledne krmil koně a chtěli i sami ze zásob na voze nalože-
ných něco pojísti, tu se podivil, jak se tyto zvětšily. Trisa využítkovala ne-
přítomnost matky a naložila jim do proviantu co se dalo: slaninu, máslo,
chléb, uzeninu, vejce, ba i hrnek sádla tam vpašovala.

“Božinku,” zasteskuul si děd, “ta holka dostane od mámy...”

Již měsíc usazen byl děd v novém domovu a počínalo se mu tam líbiti.
Selo se, brambory sázely a nyní připravoval se k seti kukuřice; práce bylo
dostí. Na pastvišti dvě statné kravky a ve dvoře hejno slepic zaměstnávaly
dostatečně Kláru. I dojit se naučila, aby dědovi ullehčila v práci. Za nic
na světě nebyla by se dědovi přiznala, že často si zapláče touhou po vzdá-
leném snoubenci.

V neděli jezdívávala s dědem do městečka, kde bylo i několik českých
uředlíků a kde si učinili brzy známost. Zvláště mladý krajan, právník Jan-
ský, zdál se o Kláru tuze zajímat; významnával ji okázale před jinými
dívkami. I Klára ráda s ním promluvila; bylť on inteligentním a příjem-
ným mužem.

“Klářinko,” pravil ji jednou děd, “ten by se pro tebe lépe hodil, než
mladý Watson.”

“Možná, dědečku,” odvětila v zamyšlení dívka, “já však bez lásky
bych se nikdy nevdala.”

“Klářinko,” oslovil jednoho večera děd vnučku, “zítra pojedu farmáři
Klausovi vypomoci s koněm. Viš, on nám zase poseká pšenici až budou žně,
musíme si navzájem vypomáhati.”

Druhý den časně z rána Klára otáčela se u kamen, aby připravila dědovi
snidani. Kus slaniny, dárek to Trisin, škvařil se na rendlíku a malovaný
hrneček naplněn po okraj teplým mlékem a pořádný bochan chleba při-
praveny čekaly na stole.

“Neboj se, Klářinko, nic se ti zde nemůže stát,” loučil se s vnučkou,
“večer zase přijedu.”

Po odchodu dědovu, Klára zabývala se domácí prací, nakrmila drůbež,
podojila, v zahrádce rozsázela zeleninu a než se nadála bylo zde poledne.
Vešla do domku, aby poobědvala mléko a chléb.

“Kdo to k nám zahýbá s povozem!” pravila si hledíc oknem, “ani jej
neznám; co as chce?” Dívka vyšla před dvéře.

Z kočárku vystoupil vážný, důvěru budící muž prostředních let a zdvo-
řile pozdravil zaraženou dívku.

“Prosím, trefil jsem dobře na Březinovou farmu?” tázal se cizinec.

“Ano, pane,” odpověděla Klára.

“Přijíždím z Chicaga a přál bych si mluvit s Miss Klárou!”

“To jsem já. Co si přejete?”

“Zde prosím jest dopis, na odpověď mám počkati,” cizinec s těmito slovy podal dívce psaní.

Klára překvapeně pohlédla na muže a opět na dopis, jež držela v ruce, pak proněší omluvu, vešla do domu.

Po jejím odchodu cizinec loudavě obcházel svůj povoz; zdálo se, že nemá pro nic jiného zájem než pro kopyta koně, jež jedno po druhém prohlížel.

Po chvílce Klára na smrt bledá vyšla ven.

“Pane,” pravila vzrušeně, “jest skutečně stav pana Watsona tak povážlivý?”

“Ano, Miss, tuze,” rychle odpověděl tázaný. “Lékaři nedávají mnoho naděje.”

Klára opět vešla do domu a znovu vzala do ruky listek, na němž stálo: “Milovaná Kláro! Přijďte okamžitě! Ležím těžce nemocen v Chicagu. Thomas.”

Znalá to drahé písmo, vždyť sama měla od něho uschováno několik dopisů. Co činiti? Uvažovala zoufalá dívka. — Pojedu, musím jej spatřiti, jen co se děd vrátí. Vyšla opět na zápraží.

“Víte zajisté, pane,” oslovila cizince, “co onen list obsahuje?”

“Ano, Miss, proto jsem zde, jinak by byl list zaslal poštou.”

“Pojedu až děd navečer se vrátí.”

“To už snad bude pozdě,” cizinec pohlédl pátravě dívce do očí, “lékaři nedávají mnoho naděje. Chcete-li Mr. Watsona zastihnouti mezi živými, musíte jeti bezodkladně. Obdržel jsem od přítele mladého pána i peníze na cestovní vydání, abyste se nemusela zdržovat.”

“Nevím, co činiti?” naříkala dívka, “chtěla bych přec jen na děda posečkati.”

“Čiňte, jak vám líbo. Ale chcete-li splnit poslední přání umírajícího, tedy nemeškejte ani minutu a pojedte! Nemocný stále vás volá, lékař chtěl jej uspokojiti musil mu slíbiti, že zítra jistě přijedete.”

“Kdy odjíždí vlak?”

“Za hodinu a půl. Pospíšíte-li, můžem dorazit na nádraží za tři čtvrtě hodiny.”

Klára více neotálela. Vběhla do domu a rychle počala se oblékati. Pak ještě různé potřeby nastrkala do příruční tašky a napsala dědovi několik řádků, jež položila na stůl a zatížila nožem.

“Jsem hotova,” pravila vycházejíc.

“Rychle, Miss, vsedat, jest nejvyšší čas!”

“Prosím, přineste moji příruční tašku, jest v kuchyni.”

Cizinec rychle vešel do kuchyně a pátravým pohledem obhlédl nevelkou místnost. Spozoroval listek na stole, rychlostí eskamotera jej uchopil a stopil v kapse. Pak chopiv tašku vyšel ven. Za několik okamžiků vyjel povoz ze dvora...

Bylo již pozdě navečer, když se děd vracel domů. Zdálo se mu divně, že Klára, jako obyčejně činívala, nepřicházela mu v ústrety a ještě divněji, že krávy na blízkém pastvišti bučely. Dav koni obroku vešel do domu. V kuchyni panovalo již šero a po vnučce ani památky.

“Že šla do města,” pravil k sobě, “a zdržela se pozdě.” Vyšel ven; by podojil krávy. Setmělo se a Klára posud se nevracela. Úzkost padla mu na duši; taková tísňivá nejistota jej sevřela. “Možná, že zůstane u známých v městě přes noc.” zaplašoval strach o milou vnučku. Ani mléko a chléb, jež k večeri si vzal, nechtělo mu do krku, ač byl řádně vyhladověn.

Vyšel opět ven a pustil se kus po cestě směrem k městu. Doufal, že snad potká Kláru, marně, po dívce nebylo ani slechu. "To už ji tam zdrželi," pravil si v duchu, "musím ji napomenouti, aby nikde na noc nezůstávala; lidé jsou všelijací."

Dědeček starostí ani spáti nemohl, každou chvílku probudil jej zlý sen. Za prvního rozbřesknutí byl již na nohou a vyšel ven, upíral nedočkavě zrak na cestu. "Jsem to přec jen dítěna," broukl polohlasem, "já myslím, že by zde mohla již býti a ona snad ještě spí."

Šel poklidití dobytek a pak pro Kláru a sebe uvařil snidání. "Přijde a bude mítí hlad," pravil stavě hrneček na stůl.

Slunko poskočilo, nakouklo oknem do kuchyně a zvědavě zahledělo se dědovi do tváře.

"Božinku," uleknul se tento, "to už je sedm hodin a Klára zde ještě není!" Více již neotálel, zapráhl koně do vozíku a vydal se na cestu do města. V městě obešel nemnoho známých, však o Kláře nikdo nevěděl. Děd byl jať nevýslovnou úzkostí.

"Pane Březina," volal naň někdo přes ulici, "cože tak brzy děláte v městě? Stýská se vám zajisté po vnučce."

"Oh, pan Janský," pravil příjemně překvapen děd a zamířil k mladému muži, "ba že stýská, odešlať včera a posud se nevrátila."

"Z Chicaga nemůže býti do rána zpátky."

"Z Chicaga?" nanejvýš udiven tázal se děd. "Co by v Chicagu dělala?"

"Což vy nevíte, že jela do Chicaga."

"Nevím, nic nevím. Přijel jsem včera večer, Klára nebyla doma; myslil jsem, že odešla do města a zůstala zde přes noc, ač to nebývá jejím zvykem."

"Pojďte se mnou do mé úřadovny, Mr. Březina," vyzval jej Janský, "pohovoříme si o té záležitosti." Oba zaměřili k nedaleké úřadovně.

"Tak pane Březina," počal Janský když usedli, "vy tedy nevíte o cestě své vnučky?"

"Ani potuchy nemám," skličně odvětil děd.

"Vaše vnučka odjela do Chicaga s nějakým mužem."

"To se mýlíte, pane Janský," zděšeně odporoval děd, "to nebylo ona!"

"Nemýlím se. Jak víte zabývám se též prodejem pozemků. Včera s dvouhodinovým vlakem čekal jsem jistého kupce z Limos, proto vyšel jsem mu na nádraží naproti. Stál jsem u okna čekárny, když přijel kočárek, z něhož vystoupila vaše vnučka s jakýmsi mužem. Tento odevzdal povoz sluhovi z veřejné půjčovny koní, promluvil s Miss Klárou a vešel do čekárny. Byl to muž prostředních let, prohlédl jsem si jej dobře, však i on upřel na mne pátravý pohled. Kupoval dva listky do Chicaga. Měl jsem v úmyslu vyjíti ven a přáti slečně šťastnou cestu, v tom však již přirachotil vlak od západu a moje přání, bohužel, zůstalo nevysloveno. Přec však jsem ji zahlédl, když vstupovala do vozu. Byla velice smutná. Zdálo se mi, že i ona mne zpozorovala; ohlédla se, jakoby promluvití chtěla, však její průvodce přiměl ji, aby rychle vstoupila do vozu."

"Pane Janský," vybuchl žalem přemožený děd. "Moji vnučce hrozí velké nebezpečí! Oh, ten mladý Watson, ten je našim neštěstím!"

Děd na vyzvání Janského vypověděl vše, co událo se v jich starém domově. Bolestně vzdychl si mladý právník při vypravování dědově; naděje na získání milé dívky mizely. Však jako právníka velice jej zajímal tento případ.

"A kde mešká Mr. Watson?" tázal se Janský.

"V Chicagu; vždyť Klárce tam odtud psal. Pane Janský," a děd sepnul prosebně ruce, "prosim vás, pomozte mně ji vyhledati. Víím, cítím to.

že mé milé vnučce hrozí velké nebezpečí! Nejsem boháčem, ale vše co mám rád obětuji, jen mi ji přiveďte nazpět!"

Zoufalé naříkání starého muž dojalo Janskýho a tento uminil si případ onen vzít do svých rukou.

"Chci vám dle svých sil pomoci," pravil. "Musíme případ dobře promyslet. Radil bych vám jako právník, bychom asi tři dni vyčkali, než něco podnikneme. Možná, že vaše vnučka odjela na vyzvání pana Watsona a zapoměla vás uvědomiti; zajisté že na vás vzpomene a za tři dni zde bude dopis. Pakli ne, tu ovšem bylo by to podezřelé a museli bychom něco podniknouti."

"Věřte mně, pane Janský," hořekoval dále děd, "že mé vnučce hrozí velké nebezpečí! Kdybyste ji jen dobře znal, to by ona nikdy neučinila, aby bez mého vědomí odjela."

"Dobře tedy, přineste adresu pana Watsona, otázku se jej telegrafickou cestou, zda něco ví o odjezdu slečny Kláry."

Za půl hodiny byl děd nazpět, nesa celý balíček dopisů.

"Neumím anglicky," pravil podávaje je Janskému, "musíte si to zde vynajiti."

XII.

Jest kolem jedenácté hodiny v noci. V chicažských uličích "dole v městě", obchodním to středu, rozproužil se pestrý život. Divadla propouštějí své čitatele. Obyvatelé předměstí chvátají na různými směry jedoucí pouliční dráhy a předměstské vlaky. Za těmito táhnou se ti, kteří nemívají na spěch a obyčejně zacházející na vybrané občerstvení a poklepnouti do blízkých restaurací. Mezi tyto patří většinou mladí a mladší lidé, však i muži s pořádnými skluzavkami na hlavách lze mezi nimi hustě zřítí. Chicažští sporti!

Z jedné elegantní restaurace vyšel hlouček rozjařených mladých mužů a zastavil se na nároží. "Kam teď?" vyjadřovaly jich pohledy.

"Pojďme k Blackové," navrhoval velký brunet, "tam jsou děvčata "a number one!"

"Ty té Blackové nějak nenadcházíš?" ušklíbl se jeden z jeho druhů.

"Pat má pravdu," vložil se do hovoru třetí. "pojdme k Blackové, tam může člověk aspoň zůstat dlužen." Hlouček se hnul jižním směrem.

"Hoši," počal opět brunet Pat, mám u Blackové kůstku, Klára se jmenuje, je zde nedávno ze starého světa, ale vypálená je holčička. Má mne ráda, ale 'žampus' ještě radši. Má ale chybu, že má moc ráda změny."

Mladí pánové dali se do veselého smíchu.

"Poslouchej, Pate," přitočil se k tomuto vytáhlý mladík, "nepřepustil bys mně na dnes tu svou zeleňačku?"

"Ale ano, kamaráde," žoviálně přisvědčoval Pat, "proč ne! Od toho je tam. Jen máš-li peníze?"

Společnost došla k domu, jenž od svých sousedních pranicím se nelišil a zazvonili. Po chvílce se dvéře otevřely a mladíci vešli dovnitř.

V jedné z bidných komor brlohu Blackové uvězněna byla Klára. Z tváře ubohé dívky, dané na milost té hyeně vyhlíželo zoufalství. Sinavá bolest a modravé kruhy kol krásných očí dávalo svědectví o jejím utrpení.

Pozdě zpozorovala dívka kam byla vlákána pod falešnými předstírkami. Každý den přicházela odporná megera Blacková, aby ji sváděla k životu hanby.

"Váš vzdor vám neprospěje," syčela uděšené dívce v uši. "Nechám vás o hladu, dokud se nepodvolíte. Mohla bych s vámi jinak zatočit, ale chci, abyste přišla k rozumu sama."

Jindy opět prováděla ji nádherně zařízenými místnostmi, kde vůně vybraných jídel dráždila hladovici dívku. Jednou pozdě v noci probudila Kláru z polosnění a přinutila ji, aby ji následovala. Šly po schodech nahoru do jedné prázdné místnosti. Blacková zavřela opatrně dveře, odkryla malý poklop v podlaze a přiměla dívku, aby tam poléhla. Ubohá Klára nevěděla zda sní neb co se s ní děje; zdálo se jí, že shoří studem, že se propadne do země, že sklesne k zemi mrtva. Bacchanalé . . .

“Pani, čím jsem vám ublížila!” Klára, sepnuvši ruce klekla před svou tyrankou. “Raději mne zabte, však k životu hanby mne nepřinutíte nikdy! Nikdy!”

“Jsi pitomá holka!” Netvor ten kopl u nohou se jí svíjící bytost. “Mohla bys vydělat peněz se svou škraboškou! Ale marně vzdoruješ, odsud se nedostaneš!”

Jídlo přinášelo Kláře malé, hubené děvče, jež nenadělo mnoho řeči. Obyčejně postavilo skrovně odměřené jídlo na stolec a odešlo. Kdykoliv se ho Klára na něco tázala, tu vždy odkázalo ji na Blackovou.

“Jak se jmenujete?” Klára učinila opět pokus přimět dívku k mluvení.

“Berta,” odvětilo tentokráte děvče.

“Berta . . .” propukla Klára v síze; “měla jsem spolužačku, dobrou, milou to duši, daleko tam v Čechách, jmenovala se též Berta. Proč se na mne hněvate, Berto?”

“Nehněvám se.”

“Proč jste tedy na mé otázky nechtěla nikdy odpověděti?”

“Nesmím, Blacková zakázala.”

“Zapřísahám vás, Berto, máte-li jen špetku lidského citu, pomozte mi odsud!”

“Což já mohu?” pravila zádumčivá Berta; “moje matka pro Blackovou pere, vydělá si hezké peníze, tatík od nás utekl a je nás pět dětí, mám je připravit o chléb? Sama jsem ošklivá, nezdravá, jen tak pro nějakou posluhu se hodím. Ale víte,” šeptala Kláře do ucha úzkostlivě se ohlédnouc, “kdyby s vámi něco zlého obmysleli a já o tom věděla, povím vám to.”

Co již horšího mohou s ní dělati, po odchodu dívčině přemýšlela Klára. Kdyby jen aspoň mohla psátí dědovi nebo Watsonovi, co se s ní stalo, kam byla vlákána. Ubohý dědeček, jak se asi trápí, když žádné zprávy od ní nedostává.

V poledne přinesla ji Berta dvě dlouhé, ostré kloboukové jehlice.

“Tímhle se braňte, kdyby vám chtěli ublížovat,” pravila. “Jen probůh, mne nezradte! Kdyby na ně Blacková přišla a tázala se, kdo vám je dal, řekněte, že jste je zde našla. A poslouchajte,” šeptala opatrně, “večer nic nepijte, kdyby nevím jak vás nutila. Namíchala by vám něco; to taky dělají, když holky nechtějí povolit. Můžete-li, vyspěte se za dne a v noci buďte vzhůru. Včera se na vás díval okénkem ve stropě černý Pat; ten chlap vás asi nenávidí, před tím se mějte na pozoru. Potom tady byl ještě jeden černý čahoun, říkali mu Swift. Taky se na vás díval a potom s Blackovou dlouho si šeptal. Je mně vás líto, protože všichni o vás ukládají.”

“Berto,” upěnlivě prosila Klára, “pro boha vás prosím, uvědomte policii, aby mne vysvobodila!”

“Nic by Blackové neudělali, jsou uplacení, zakoupení, věrte mně! Vždyť to vím; sami sem chodí užívat, aniž zaplatí, ničemové! A matka, kdyby se to dozvěděla, zabila by mne. Dnes před polednem Blacková odešla, proto se zde mohu zdržet, jinak by už za mnou byla.”

“Co si mám počítí,” zděšeně šeptala Klára, “kdo mne vysvobodí?”

“Kdyby tak “resort” vybrali, jako se někdy stává, to by vám snad pomohlo.”

“Nerozumím vám, Berto!”

“Nu, stává se taky, že někdy v noci přijede patrola a sebere celý dům, holky, mužské a kde koho.”

“Nebesa, to by bylo ještě hůře, přijiti nevinně do žaláře! Vždyt jste řekla, že policie je uplácena?”

“Bodejt by nebyla! Je. To jen je takové dekorum, aby lidé mysli, jak dobře hlídají. Jeje, Klára, vy jste ještě zelená! Vy se ještě budete muset dlouho zaučovat.”

“A pak ty holky zavřou?”

“Ale kdež; dají jim deset nebo až pětadvacet dolarů pokuty a pustí je. Ty potom nadávají! Onehdy stálo v novinách, že když město takové domy povolí, že policie nemá práva je pokutovati; jinak prý to vypadá, jako by se s nimi město o výdělek dělilo. Vy byste mohla říci soudci, že vás sem vlákali a možná, že by vás propustil. Nebo třeba by vás poslal do domu Dobrého Pastýře, není-li vám ještě osmnáct let. Ale na svobodu byste se přece jednou dostala.” Klára zoufale sepnula ruce.

“To vám přikazuji, nevyzradte mne. Jsou holky, které se docela obrátí. Jako Dolly! Když ji sem přivedli před půl rokem, vyváděla jako blázen; hlavou do zdi tloukla, museli ji svázat. Teď je nejprohnanější ze všech. Před měsícem dověděl se o ni její bratr a přijel sem až z Filadelfie. Na kolena před ní klekl a prosil ji, aby zanechala života hanby, že tím vraždí svoji matku.”

“A ona?”

“Nechtěla. Řekla mu že se jí zde líbí. Když odešel, opila se a vyváděla! A nyní již musím jít, Blacková se může každou chvilku vrátit.”

Po odchodu dívky Klára zaúpěla. Zoufalé myšlenky rozhostily se jí nitrem. Nikdy nepomyslela, že tolik krutosti a hnusu mezi lidmi mohlo by stávat. Ale na štěstí není beze zbraně. Až bude nebezpečí největší, vrazí si Bertou jí darované jehlice přímo do srdce. Opatrně vetkla si jehlice do vlasů, aby je měla stále po ruce.

Oh, morální bahno velkoměsta, kolik perel utonulo v tvých šnilých vodách!

Již druhý týden vězněna byla Klára v brlohu Blackové a život stal se jí přímo břemenem. Měla ovšem okamžiky, kdy jiskřička naděje jako bludička zasvítla jí v temno, ale byly to jen okamžiky. Temno, chmurno bylo před ní a nikdo nepřicházel, aby rozehnal zkázonosný mrak, jenž padal níže a níže, aby jí ve svých kalných vodách pohřbil.

K večeru přišla opět Blacková a tentokrát vedla si nějak nasládle.

“Pojďte, Kláro,” pravila, “vykážu vám jinou ložnici!”

“Nepůjdu s vámi” vzpírala se dívka, “bojím se vás.”

“Vždyt máte zbraň,” posměšně se usmála kuplířka; “můžete si ji vzít s sebou.”

“Kam mne chcete zavléci?”

“Nikam. Pravila jsem, že vám chci vykázati čistší ložnici, to jest vše. Či se vám to zde líbí?”

“Oh, hnusila se Kláře špinavá ta díra. Lůžko hemžilo se hmyzem a povlaky nebyly snad nikdy prány. Zúmyslně prohnaná ta megera nechávala komoru tak zanedbanou, aby dívky v ní vězněné staly se povolnějšími.

Zásady Klářiny ucelené dobrým vychováním lišily se od názorů dívek, jichž charakter nebyl dostatečně pěstován a nacházel se teprve na stupni vývoje. Za žádnou cenu nevyměnila by Klára tento pelech za nádhernou komnatu, již svou ctí vykoupit by musila. Však vyhlídka na čistou světničku jí přec jen lákala. Když má zemřít, nechť jest to alespoň na čistém

loži. V její hlavě vířil chaos. V jednom okamžiku přála si smrt, v okamžiku příštím se jí opět děsila.

"Dobře, půjdu s vámi," pravila dívka; "zpozoruju-li však něco podezřelého, vrazím si tyto jehlice přímo do prsou."

"Nemluvte hlouposti a poďte!"

Šly o jedno patro níže, kde Blacková zahrnula do chodby a otevřela jedny z dveří. — "Sem vstupte!" vybízela Kláru.

Před zrakem dívky objevila se bohatě zařízená ložnice, osvětlovaná tlumeným růžovým světlem. Podezření se dívky opět zmocnilo.

"Nebojte se," konejšila ji Blacková, "uvnitř jest klíč, můžete se uzamknouti. Poďte přec!"

Klára se odhodlala. Když mijela Blackovou, vytáhla jí tato rychlým pohybem obě jehlice z ruky.

"To je ta vaše zbraň!" zasmála se opovržlivě.

"Vraťte mi je!" vzkřikla zděšená dívka, "zpět je dejte!"

"Abyste provedla nějakou hloupost, ne? Nač potřebujete zbraň, můžete-li dveře uzamknout? Převlékněte se, máte tam čisté prádlo. Budete-li si něčeho žádat, zazvoňte!"

Po odchodu Blackové Klára rychle uzamkla dveře a kolem klíče nastřkala vlasniček, aby nikdo z chodby nemohl jim pohnouti; pak udiveně rozhlédla se kolem. V levo stálo lůžko. Klára rychle vyšetřila, zda pod ním není nikdo ukryt. Při pravé stěně umístěna byla pohovka. Ani pod touto nikoho nebylo. Dále tu byl stolek, na něm zcela naplněná láhev a dvě sklenice; konečně houpací židle a dvě pohodlné lenošky. Po stěnách rozvěšeno bylo několik obrazů, jež vehnaly dívce růměncem studu do tváře. Na stěně podél lůžka viselo velké zrcadlo. Na všem ovládal dráždivý vkus. Klára opět šla ke dveřím a zkoušela, zda možno je otevřít; s prohlídkou byla uspokojena. Na chvilku se jí ulehčilo. Cítila se alespoň na příští noc jistou. Ba ani na stropě nevypátrala žádný otvor, ač od namáhání umdlél jí zrak.

Na lůžku leželo čisté noční roucho, přes židli pak přehozen byl lehký, vrchní šat. Čistota prádla dívku přímo vybízela k obměně. Pohlédla na sebe, až se otrásla, jak zbledovaně vyhlížela, umačkaná, pošpiněná. Již přes čtrnáct dní neměnila své prádlo. Kdo poznal, jak lákavé jest pro čistotného člověka obměna prádla, pochopí. Potřetí již zkoušela dveře, opět s uspokojením. Vzala noční šat do ruky. Byl bohatě zdoben krajkou, čistounký a voněl nasládlou, příjemnou vůní. Více neodolala. Přikrčila se za lůžko a počala se svlékati. Pak ještě jeden bázlivý pohled na dveře a vklouzla do čistého šatu.

Oh, jak se jí ulehčilo; cítila se osvěženou. Usedla na okraj lůžka a vzpomínky její zalétly k drahým. Přála si, aby jako tenkrát před opilými mladíky i nyní Thomas Watson jí vysvobodil. Při vzpomínce na milovaného muže sladce se usmála.

Po chvíli pokoušela se o ní ospalost. Dívčí síla vypočítávaná bděním a omámená nasládlou vůní prádla nedovedla více klásti odpor, ač se namáhala. Klára usnula. Tichounce spočívala na čistém lůžku, sama bílá. Nic nerušilo ticho. —

Po chvíli ozvalo se slabounké šustnutí — a opět ticho. — Po dalších několika minutách otevřela se tichounce tajná tapetová dvířka, prolomená ve zdi za židli, na níž přehozeny byly šaty. Jimi stará kuplířka, démonicky se šklebic, jako duch zla vstoupila dovnitř. Upřela dlouhý, pátravý pohled na spící oběť a spokojeně se usmála. Pak sebrala šat, ježž byla Klára odložila, vytáhla ze zámku vlasničky, klíč lehce otočila a zmizela toutéž cestou.

Bylo kolem jedné hodiny s půlnocí. Ticho bylo, že i tlumené kročeje nočních chodců z ulice sem zaznívaly. Dívka pravidelně oddechovala. —

Tapetová dvířka opět se otevřela a velké černovlasé chlapisko, oděné pouze v noční šat, vtáhlo se dovnitř. Za ním vešla Blacková, nesoucí na ruce mužský oděv, jež přehodila přes sedadlo u samého lože stojící. Dívka ve snu blaženě se usmívala.

Na ulici ozvalo se hrčení rychle příjíždějícího vozu, jenž náhle zarazil.

Blacková zbystrila sluch a posnůkem upozorňovala svého důstojného kumpána. — Domem ozvalo se zahrčení elektrického zvonku. Kuplířka rychle opustila místnost a uzavřevši opatrně tapetová dvířka, spěchala otevřítí.

Chlap tiše obešel lůžko, jež nestálo u samé zdi, a beztréstně Neřest kladla se po bok Neviny. Klára hluboce si oddechne, polmula rukou.

V domě nastal zvláštní šum a shon; krátké povely, tlumený pískot dívek a klení mužů záletníků. "Resort" Blackové byl počten nevíтанou návštěvou policie.

"Jménem zákona!" ozvalo se za dveřmi ložnice Klářiny.

Však ani tenkrát dívka neprocitla. Omamující výpary voňavky konaly svoji práci.

Strážníci zkusivše dvěře, jež povolily, vešli dovnitř.

"Kdo zde?" tázal se jeden z modrookabátníků Blackové, jež je následovala.

"Prostitutka Klára Brezina," drze prohlásila kuplířka.

"Páreček snad přebíral, že tak tvrdě spí!" dvojsmyslně usmál se strážník. "Jménem zákona vás zatýkám!" zvolal hodně hlasitě.

Ubohá oběť otevřela oči a vyjeveně, zděšeně hleděla na cizí tváře.

"Vstaňte, holka!" velel strážník, "a vy, pane, také; půjdete s námi na stanici!"

Chlapík, ležící po boku Kláry zaklel a sklouznuv s lůžka, zamířil ke dveřím.

"Nepospíchejte, pane," posměšně zastavil jej druhý strážník; "v tak lehkých nedbalkách na ulici nemůžete. Zde jsou vaše šaty, obléčte se! A vy, holka, taky; nemáme času dlouho se zdržovat."

Teprve nyní Klára počala chápati. Policie, policie! Jest vysvobozena! Chtěla se již vrhnouti strážníkům k nohám a prositi za ochranu. Příštím okamžikem však vzpomněla si výstražných slov Bertiných o uplacené policii. Ne, raději půjde s nimi a svěří se soudci.

Že na lůžku po jejím boku policisté spatřili muže, o tom ubohá dívka neměla ani ponětí.

"Jděte ven, pánové," prosila, stahujíc pokrývku přes sebe. "Chci se obléknouti."

"Snad se dokonce nestydíte?" drze usmáli se strážníci. Ale přece stoupli za dvěře.

Teprve nyní shlédla muže, jenž, obrácen jsa tváří ku vchodu, se oblékal. Byla zmatena, nevěděla co to znamená, neuvažovala mnoho.

Hledala šat, jež před spaním odložila, ale hledala marně. Konečně shlédla jakýsi šat na židli, pestrý volný, domácí šat. Ten přece nemůže obléci. Co by si o ni soudce pomyslíl a jak by v něm vyhlížela!

"Jste již hotova?" volal netrpělivě jeden ze strážníků, nahlédnuv zvědavě do dveří.

"Nemám zde šatu!" úzkostlivě odvětila Klára.

"Vezměte na sebe, co máte při ruce; na stanici jsou již na všelicos zvykli, jen dělejte!"

Klára více neváhala. Sílena jsouc nadějí na vysvobození, vzala na sebe pestrý ten šat.

Před domem stály dva patrolní vozy. Do jednoho byli dáni muži, do druhého mezi nadávající prostitutky vcepali Kláru, a vozy se rozjely k nedaleké policejní stanici.

XIII.

Daisy Watsonova stala se baronkou z Hartmanů. Druhý den po domácí zábavě u Watsonů pořádané požádal baron, nepřímo byv vyzván paní Watsonovou za ruku dívky. Daisy souhlasila, a jelikož dovolená baronova blížila se ku konci, bylo určeno matkou aby jich sňatek se odbyval v nejbližších dnech. Bálat se ctizádostivá dáma, aby ji baronek příležitostně neupláchl za dědičkou bohatší. Jak vidno, velkou důvěru k titulům neměla.

Ku cti baronově musíme doznati, že byl do své nevěsty skutečně zamilován. S dluhy se netajil; proč také? Nezapíral, že přijel do Ameriky uloviti dolarovou princeznu, jelikož velenutně potřeboval peníze, aby pošpiněné korunce dodal nového lesku.

Co jediné mrzelo Watsonovou bylo, že pro krátkost času nemohla při svatbě rozvinouti náležitou pompu. Přirozeně, že mladý Watson před takovou rodinnou událostí nemohl z domu odjeti, ač po své drahé dívce tak toužil. Když však obdržel od právníka Janského depeši, týkající se odjezdu Kláry, omluvil se matce i sestře dopisem a neprodleně se vydal na cestu do Kansasu. Třetí den v průvodu Janského přijel zpět do Chicaga, aby zahájili pátrání po zmizelé dívce.

* * *

Krásné květnové odpoledne vyhládalo na verandu, odkudž nezastřený byl pohled na jezero Michiganské, jehož modravé vody poháněné vlahým vánkem lehce se vzdouvaly, mladý párek. Daisy vyhlížela úplně šťastna; vždyť vymanila se z poručení matky a život ženy důstojníka, šlechtice, těkavě její povaze zcela se zamlouval. To zhýčkané dítě bylo milovnící střídavých dojmů.

"Řekni mi, drahý Oskare," tulila se mladá žínka k svému choti, "bývají v té Praze, kde budeme bydlet, také koňské dostihy?"

"Od nedávna také. Zažádám však po našem návratu za přeložení do Vídně. Chci, aby moje krásná ženuška mohla se zalesknouti před vzneseným světem."

"Těším se velice na naši cestu; Prahu částečně již znám."

"Z mapy, drahoušku?"

"I ne, z vypravování Kláry — Kláry — eh, nemohu si vzpomenouti na její příjmění."

"Kláry?!" podivil se Hartman.

"Ano, jest to ona dívka z "renče", již jsem zvala kdysi svou přítelkyní." Daisy se vesele zasmála, "Mama ti snad o tom vypravovala. A co bys tomu řekl, Oskare? Můj bratr Thomas se do Kláry na smrt zamiloval."

"Tedy známost s kyprou farmářskou dcerkou!" usmíval se baronek pod knirkem, "Bodejt by byli američtí synkové lepší evropských floutků!"

Pravím ti, Oskare, že zcela vážně se zamiloval. Mama o tom ovšem nechce ani slyšeti, stydí se."

"Ah, což na tom, nechť se mladá krev vybouří."

"On chce však Kláru pojmouti za ženu. Pomysli, drahý, taková mesaliance!" Novopečená baronka začala se přizpůsobovati. "Pomysli, rodokmen Watsonů možno sledovati až do dob Alžbětiných. Mama dala staré rodinné dokumenty a památky prozkoumati odborníkům; myslí, že naši předkové bývali šlechtici."

"Necht tvůj bratr čini cokoliv, jisto jest, že ke mně o radu nepřijde. Nemá mne ve velké lásce. Ty, drahoušku, jsi baronkou Hartmanovou, to ti musí postačiti. Jdi, Daisy, připrav se k vyjízdce, již jsme si umluvili. Musím též obstarati různé záležitosti na rakouském konsulátě; představím tě při té příležitosti konsulovi."

"Good, Oskare," vyskočila hbitě mladá pani. "Máš mne zpět za půl hodiny!"

Po odchodu Daisyně sáhl baron po časopisu, ležícím na stolku, a zahloubal se do přehlížení různých článků a zpráv. Někaká zpráva upoutala pojednou jeho nejvyšší pozornost. Dvakráte pozorně ji pročítal. Zpráva ona zněla:

"Mezi lehkými dívkami, zatčenými před týdnem ve vykřičeném domě H. Blackové, nalézá se též mladistvá, velmi sličná dívka, Klára Březinová, jež o sobě tvrdí, že jest dcerou zvěčnělého tajného soudního rady V. Březiny z Prahy v Čechách. Dívka ona dále tvrdí, že jest nevinnou, že byla do brlohu Blackové pod falešnou předstírkou vlákána. Okolnosti však ji usvědčují ze lži a strážníci tvrdí, že ji našli za okolnosti, jež nepřipouštějí pochybnosti. Další dva mladici se přiznali, že s ní udržovali poměr. Při dnešních přísných přistěhovaleckých zákonech hrozí divce deportace zpět do Prahy, jelikož v Americe nemešká ještě celý rok. Přistěhovalecký úřad byl o případu uvědoměn. — Dívka čini velice dobrý dojem, a kdyby nebylo přímého svědectví strážníků, byl by soudce G. uvěřil jejímu tvrzení a propustil ji na svobodu. — Dívky energicky ujímá se mladý právník Janský z Kansasu, jenž schválně v zájmu jejím do Chicaga přijel. Tvrdí, že dívka ona byla vylákána pod falešnou předstírkou z farmy svého děda. Též se hodně hlasitě šeptá, že dívky se nápadně všele ujímá syn chicažské, možno říci americké přední rodiny. Ba mladý pán se snad tím ani netají. Celý případ slibuje sensacimilovnému obecenstvu skvělý požitek. — H. Blacková měla již několikráte opletání s úřady pro lákání a věznění dívek ve svém brlohu. Bohužel, nemohla býti posud usvědčena. Zdá se býti na vyšším místě dobře zapsána."

"Omyl jest nemožným," vzkřikl baron; "jest to ona, ubohé dítě mé sestry!"

"Zde jsem, Oskare," švitořila vracející se Daisy; "co jest ti?"

"Daisy, na, čti! Nevím, zda šílenství se o mne pokouší..."

"Oskare!" v údivu zvolala mladá pani po přečtení zprávy. "To jest ona dívka z farmy, o níž jsem před chvílkou povídala. Ne, nikdy bych to nebyla do ní řekla. Ubohý Thomas, tomu se teď otevrou oči!"

"Pojď dovnitř, drahá!" Baron rozčilen vešel do domu, následován jsa Daisy.

"Dnes ke konsulovi nepojedeme, musíme k osvobození oně dívky něco podniknouti."

"Které dívky?" ozval se ve dveřích hlas pani Watsonové.

"Zde, prosím, čtete!" baron vzal list z ruky Daisyny a podal jej tehýni.

"Proč vy se té dívky vlastně ujímáte?" po přečtení zprávy vyjela si ostře pani Watsonová. "To jest podezřelé!"

"Ano, Oskare, co je ti po ní!" nevděčná Daisy zrazovala muže.

"Mnoho, tuze mnoho jest mi po ní! Je to dítě mé zvěčnělé sestry, moje neteř Klára!"

Obě ženy leknutím vzkřiknuvše, vytřeštěným zrakem hleděly na barona.

"Co jste pravil, barone!" koktala zděšeně pani Watsonová.

"Jest to moje neteř," bolestně opakoval baron. "Zde musí býti nějaký omyl. Pravím vám, že ona dívka není, nemůže býti špatnou! Pohnu nej-

váženější pražské rodiny, aby dosvědčily její bývalou bezúhonnost. Moje ubohá Klára!"

"Nemyslete, barone," vzpamatovavši se navrhovala paní Watsonová, "že by bylo lépe s onou záležitostí se nešpinit?"

"Vy mně radíte, abych dívku onu ponechal jejímu osudu?"

"Nejen radím, ale co matka vaši ženy vás o to prosím!"

"Prosím, madame, máte mne již za takového padoucha?"

"Váš erb jest spolumajetkem vaši ženy, mé to dcery; vy nemáte práva zatáhnouti jej do kalu!"

"Máte pravdu, madame," rozčilen vedl si baron, "že mně onu obchodní záležitost připomínáte! Mé šlechtictví jste si koupili, pravda, však to jest vše. Vaše dcera stala se baronkou sňatkem, moje neteř jest po matce šlechtičnou rodem. Jsem dlužníkem oné dívky, prohrál jsem v kartech její věno! Drahá Daisy, půjdeš se mnou, nebo zůstaneš u své matky?"

"Odpusť, mama," omlouvala se matce, "jsem jeho ženou."

Mladí lidé zamířili k východu.

"Zůstaňte!" zaúpěla Watsonová, rozčilením se chvějíc.

Baron se obrátil.

"Chci se sama pokusiti dívku onu vysvobodit," přerývaným hlasem pravila. "Mám mocné politické přátele, na všechny strany se obrátím."

"A když vám neuvěřím?" zamračeně prohodil baron.

"Dejte mně lhůtu tři dnů; nebudu-li moci do té doby podati zdařilý výsledek, jedněte pak sám!"

"Svolují, madame," po krátkém rozmyšlení pravil baron; "dávám vám tři dny času."

* * *

V soukromé úřadovně Brownově shledáváme paní Watsonovou v důvěrné poradě s právníkem.

"Ano, Mr. Brown," hovořila dáma, "poměry se utvořily tak, že dívka ona musí býti očistěna."

"Dovolte, Mrs. Watson, "s vaším záměrem přicházíte snad pozdě. Vystěhovalecká úřadovna v New Yorku nedá si předpisovati, hledí tam jeden druhému do not. Jest to nemožno."

"Nechci slyšet slovo "nemožno", netrpělivě vpadla mu do řeči paní Watsonová; "chci, aby ona dívka byla očistěna a na vás jest, abyste to provedl! Jakých prostředků k tomu použijete, to jest vaši věcí."

"Uznáte, madame, že jest to velice nesnadné . . ."

"Připouštím to. O vás však jest známo, že dovedete plavat i na suchu. Ostatně s věcmi, s nimiž si dovedeme poradit sami, nechodíme k právníkovi."

Právník na chvíli se zamyslel, pak sejmuv skřípec, horlivě jal se čistiti skla, jako by na nějakou věc bystřeji chtěl pohlédnouti.

Paní Watsonová úzkostlivým pohledem hleděla mu do tváře nervosně pohybuje prsty. Až na takový stupeň nejistoty chtěl starý šibal přivésti svou klientku, aby ji mohl řádně využítovati.

"Peněžitá oběť bude se vám zdáti snad tuze vysokou," pravil.

"To ponechte mně na starosti."

"Má se státi dle vašeho přání, ale bude vás to státi třicet tisíc dollarů."

"Třicet tisíc!" žasla paní Watsonová. I pro její kapsu zdála se ta částka příliš velkou.

"Ano, třicet tisíc, Mrs. Watson. Okolnosti jsou velice nepříznivé, musíme pracovati úplatky. Polovici hned, druhou polovici po osvobození dívky."

Bez další poznámky vystavila paní Watsonová ček na patnáct tisíc a pak v nepříjemné náladě opustila úřadovnu.

Právník Brown si spokojeně mnul ruce.

"Vidíme madame do karet," šibalsky se ušklíbnul; "synáček činí na mama velký nátlak, bezpochyby vyhrožuje nějakým škandálkem, a tchyně baronova nerada by přišla do spojení s "resortem" Blackové. Ha, ha! — Ten právník z Kansasu zcela opravdově se zasazuje, aby dívku očistil, a málem by se to bylo jemu samotnému podařilo. — Mrs. Watsonová mně lépe nemohla hrát do rukou. Nu, zavoláme si Swifta."

Za půl hodiny byli oba "poctivci" pohrouženi v poradě.

"Dívka, již jste měl usvědčiti z nemravnosti, musí býti očistěna," počal Brown.

"Z "resortu" Blackové?"

"Ano. Zaplatím vám královsky; dva tisíce dostanete."

"Pak, mistře Browne, jste chudým králem. Za tak nepatrnou odměnu nehnu prstem."

"Co vás to napadlo, Swifta! Sám spokojím se s menším dílem."

"Pravím, že je to málo! Snáze se špíní než čistí; to, tuším, víte!"

"Well, mějtež si tři tisíce!"

"Jest to vůbec těžké. Pokud Pat McCarthy neodvolá, že s onou dívkou udržoval poměr, dá se těžko co dokázati."

"Pat musí odvolati!"

"Stěži dá se pohnouti. Jest to zrovna podezřelé, jak ten chlap onu dívku nenávidí; neprozřetelně se přiznal, že by třeba tisíc krivých přísah k jejímu usvědčení složil."

"Well, necháme jej padnouti!"

"Padne-li Pat, strhne s sebou Blackovou; znám chlapa."

"Blackové by bylo škoda; jest dobře zapsána u policie a babec dá se ke všemu použiti. — Eh, co, zájmy naše toho vyžadují; padne také! Doufám, že jste byl dosti opatrným a vyjednáváte podobné záležitosti v přestrojení a pod jiným jménem?"

"To ano. Masku dovedu si připravit, vždyt jsem býval hercem. Bylo toho také třeba, baba jest mazaná a nechala mne několikrát stopovati, ovšem bezvysledně."

"Ujednáno. Doufám, že Pat bude dosti moudrým a podvolí se nutnosti. Ne-li, pak anonymním dopisem upozorníme policii, že jest to pláček, jenž před dvěma roky zastřelil strážníka."

XIV.

Chicažská policejní soudnice skytá mnohdy velice pestrý obraz, jenž svou čistě americkou rázovitostí liší se od podobných soudů v Čechách.

Jest kolem desáté hodiny. Soudní síň začíná se plniti. Nejdříve trouští se právníci, mezi nimi někteří takoví, kteří v naší roztomilé česko-americké hantýrce jsou zváni "šajstry". Jsou to ti, kteří shánějí své klienty v předších policejních soudnic.

Pak přicházejí rozvadané ženy, jež daly své silnější polovice pro ještě silnější "argumentace" do školy na policejní stanici, aby je soudce naučil býti dobrými manžely, vzornými otci a mírumilovnými sousedy a tak dále. Konečně usedne soudce na svoje vyvýšené místo, pisař rozevře partesy, bailif s kladivkem v ruce obstarává režii a jedno z jednání z chicažského obrazu ze života počne se odehrávat.

Dnes zvláště byla soudní síň zabrána zvědavými čumily; mělot se rozhodnouti o osudu Kláry. Již podruhé octla se pronásledovaná dívka před přísnou tváří soudce G. Klára byla se již resignovala, zmučená její duše toužila po konečném klidu.

Právník Janský zaujal místo vyhrazené obhájcem. Watson nevrátil se ještě z New Yorku, kde u vlivuplných přátel pracoval na divčinu osvobození.

Soud započal. Návladní naléhal, aby dívka byla odkázána k distriktnímu spolkovému soudu. Nový přistěhovalecký zákon praví, že osoba nebo osoby přijedší do Spojených Států za nemravnými účely a nemeškající zde plný rok, mají býti deportovány zpět.

"A poněvadž dotčená Klára Březinova," končil právník, "jak hodnověrní svědci dosvědčují, oddala se životu hanby, odvolávám se na dotčený zákon. Žádám ctihodného soudce, aby dal zákonu průchod a předal případ onen na patřičné místo."

Dalšího slova ujal se Janský. Pravil, že proti literě zákona mluví litera citu, litera rozumu. "Jest nemožno sobě pomyslit, že by dívka, již se dostalo tak pečlivého vychování od nejlepších učitelů, jejíž život byl tak dokonale čistým, mohla pojednou tak se zapomenouti a klesnouti na stupeň nejnižší, na stupeň padlých, prodejných žen. Jest prostředí mezi zlem a dobrem. Toto prostředí každý, kdo s výše klesá nebo z nížin se povznáší, musí projíti. Jako bouří předchází mrak, noci soumrak, tak i morální skleslost předchází špatná výchova. Příčí se to lidskému rozumu, že by výtečná ta dívka, jež zasnoubena byla ctihodnému mladému muži, jež byla téměř modlou starého děda, u něhož klidně žila, oslazujíc mu stáří dětskou přítulností a láskou, jež byla milována a vážena každým, kdo ji blíže poznal, že by dívka ta bez přechodu klesla na tak nízký stupeň. Nevím, co se oné noci událo, ač přál bych si z té duše do tajemství onoho nahlédnouti. Neví to ani ona dívka, jež tvrdí, že byla převedena Blackovou do oné ložnice, že opatrně uzamkla dvéře, převlékla se a zvláštní únavou jata usnula. Věřím jí, tím však nepravím, že pochybuji o pravdomlupnosti svědků. Kriminální historie předvádí nám úžasné množství případů, kde svědci sami byli podvedeni. Zaměstnával jsem po čtrnáct dní dva z nejlepších chicažských detektivů, kteří prolezli každý jim známý brloh; dvakráte u Blackové byli, aniž by byli dívku onu spatřili. Z toho následuje, že pravdivá jsou slova, jež dívka ona tvrdí, že byla podvodem do Chicaga vylákána, bez svého vědomí do špatného místa dopravena, a tam vězněna v smrduté, tmavé díře.

"Obrácím se na vás, ctihodný soudce," končil Janský, "abyste uvážil všechny okolnosti, jež ubohou dívku obklopují, tlačíce ji na nevinné čelo neshmazatelné znamení hanby. Nechtěl bych obtížiti své poctivé svědomí vědomím, že pomáhal jsem udupávati bytost nevinnou. Jsou zákony nepsané, jež ve výjimečných případech spravedlivěji rozsuzují zákonů psaných."

Na soudce i obecenstvo učinila řeč Janského hluboký dojem a většina z nich přála Kláře, aby byla osvobozena.

Návladní jako dodatek pronesl pouze několik slov.

"Žádám opět důtklivě ctihodný soud," pravil, "aby se řídil neúprosnými slovy zákona. Buď jest obžalovaná nevinnou, čemuž odporuje svědectví, a budiž propuštěna; nebo jest vinnou, což hodnověrní svědkové dosvědčují, a pak budiž odkázána spolkovému distriktnímu soudu. Nestává žádného prostředí, žádných výjimek, žádných nepsaných zákonů. Je-li svědectví křivé, nechť obhájce svědky usvědčí!"

Hlavní svědek, Pat McGarthy, upíral chvilkami záštíplný zrak na ubohou oběť, jež s rukama na klíně sepnutými očekávala svůj ortel.

Mezi ženským obecenstvem skorem hlasitě lkala nevelká bledá dívka, hledící násilím tlumiti své pohnutí.

Soudce na chvilku se zamyslel, pak přelétl zrakem soudní síň a dlouhým pohledem utkvěl na obviněné.

"Jsem zde, abych plnil a ochraňoval plné znění zákona," pravil zvolna; "nesmím srdce své přikloniti k té ni k oné straně, ale jen dle spravedlivého

znění zákona musím podati svůj rozsudek. Nemám práva nevěřiti svědectví přísahou stvrzenému, proto obviněná Klára Březinova, odkazuji vás k spolkovému . . .”

“Zadržte, vaše ctihodnosti!” vykřikla ona nevelká bledá dívka. “Klára Březinova jest nevinnou, což chci před tváří vaší ctihodnosti dosvědčiti!”

V soudní síni nastalo velké pohnutí, tak že nikdo si nevěšimal dvou ramenatých mužů, již právě dovnitř vstoupili.

I svědek Pat, zmaten výkřikem nové svědkyně, upíral na ni nejistý pohled, nevěšimaje si ostatních.

Ramenatí muži vešli za zábradlí a ve všeobecném zmatku popošli k místu pro svědky vyhrazenému.

“Patriku Galahane,” promluvili současně, položivše těžké ruce na ramena svědka Pata McCarthyho, “ve jménu zákona vás zatýkáme!”

Pat sebou trhnul a zděšeně pohlédl ku dveřím, kde obrovský Cerberus s klackem v ruce hlídal vchod.

Přítomní pojednou se stišili. Každý s ústy pootevřenými hleděl na zvláštní ten výjev.

Když jeden z tajných přečetl řádně vystavený zatykač, dali na srozuměnou zajatému, aby bez odporu s nimi šel.

“Ano, zajisté,” na oko ochotně svoloval zatím vzpamatovavši se lotr; “zde se stal omyl a přeji si, aby byl vysvětlen. Pojďte!”

Touto ochotou byli i zkušení tajní zmateni a nesvírali tak pevně jeho ramena. Pat, bezstarostně se usmívaje, zamířil ku dveřím, kde minuvše bai

lífa octli se na šeré chodbě. Nyní byl čas jednat. Pat dvěma mocnými rameny udeřil do tváří nic netušící tajné, a několika dlouhými skoky octnul se na ulici. Ubíhal k blízkému vysokému náspu železniční trati. Na nároží minul Watsona, jenž do soudní síně spěchal.

“Tot Pat!” zvolal Watson, poznáv okamžitě prchajícího.

V soudní síni nastal nevýslovný zmatek. Bailif, spozorovav co se stalo, za prchajícím do chodby vystřelil, čímž zmatek změnil se v paniku. Vše hrnulo se k východu, ač většinou nevěděli oč se jedná.

Tajni zatím se vzpamatovali a silně krvácejíce z nosu pustili se s přítomnými strážníky na honbu za uprchlíkem.

Nastala krátká, však vzrušující honba.

Pat zahnul kolem menší tovární budovy, aby se chránil před možnou střelbou a jako štvaný jelen pádil k blízkému železničnímu náspu. Z nedaleka ozýval se rachot přijíždějícího vlaku — naděje Patovy. Již dosáhl náspu a pracně šplhal se nahoru. Však již blížila se také smečka pronásledovatelů s tajnými v čele.

“Stát!” ozval se povel.

Rychlostí známou u amerických drah, blížil se osobní vlak. Pat došplhal se právě na násep. Pak skok — a zdálo se, že se přilepil na stupátko jednoho z vozů. Pronásledovatelé, zuřice, pohlíželi jak jim lotr uniká, aniž by kouli za ním poslati se odvážili, z obavy, aby některého cestujícího oknem nezasáhli.

Zatím nastalo v soudní síni utišení. Většina zvědavců vyšla ven a soudce nechav síň uzavřítí, po předepsané přísaze zahájil výslech nové svědkyně.

Berta, vlastním jí způsobem vypravovala jak odpoledne, předcházející osudné pro Kláru noci, pomáhala matce třiditi prádlo v domě Blackové a jak s matkou u dveří vyslechly hovor umlouvajících se o zkáze Kláry.

“Jak se mohli umlouvatí o zkáze dívky,” pravil soudce, “když Blacková o návštěvě policie ničeho nevěděla.”

“Ctihodný soudče, věděla,” odvětila Berta; “slyšely jsme, když řekla dlouhému Patovi, že policie příští noc resort navštíví.”

Dále na vyzvání soudce vypravovala Berta o celém spiknutí, utrpení a věznění nevinné dívky.

“Slibila jsem Kláře,” končila, “že dozvim-li se o nějakém spiknutí vůči ní, že jí uvědomím, však toho večera neměla jsem více příležitost. Blacková mne poslala s matkou, abych jí pomohla nésti prádlo domů.”

“Víte, svědkyně,” přísně pravil soudce, “že jest trestuhodné zamlčovatí tak důležité svědectví?”

“Odpusťte mně ctihodný soudče! Matka pere pro Blackovou a její holky a byla za to dobře placena. Nás je sedm dětí, nejstarší jsem já, nezdravá, ošklivá a těžší práce neschopná. Byl to jediný pramen naší obživy. Myslím, že mne matka zabije až se dozví co jsem provedla, nemohu si však pomoci, jest mně ubohé Kláry tak lito.”

Soudce naléhal, že musí vyslechnouti matku dívky. Janský se uvolil, že v průvodu strážníka svědkyni přivede. Vycházeje ze soudnice byl uchopen někým za ruku.

“Mr. Watson,” pravil s úžasem, “vy zpět z New Yorku?”

“Ano, přináším Kláře nejlepší naději na osvobození.”

“Není toho více třeba, Mr. Watson. Dívku musí osvobodit zákon. Spěchám pro rozhodující svědkyni, chcete-li připojte se ke mně, sdělím vám jak se případ vyvinul.”

Za tři čtvrté hodiny vraceli se v průvodu statné pradelny, Bertiny to matky. Cestou vysvětlil jí Janský, aby se neobávala mluvití pravdu, o budoucnost celé její rodiny, že se postarají přátelé dívky.

Tim byla největší překážka odstraněna. Pradlena slíbila, že bude mluvití pouhou pravdu. Svědkyně v plném souhlasu potvrdila výpověď své dcery, ba řekla ještě více.

"Ctihodný soudče," pravila resolutně, "u Blackové se dějou někdy věci, nad kterými by paničkám z Evanstonu vstávaly vlasy na hlavách. Holky jsou tam kupovány a prodávány jako neživé věci, jsou mučeny různým způsobem, nuceny k pití alkoholu. Ano, pamatuji se, že před dvěma roky jedna z dívek nadobro zmizela. Blacková tenkrát pravila, že přehla, já však tomu nevěřila, poněvadž od té doby do jedné části sklepa nemám přístupu."

"For Lord's sake, pani," žasnul soudce, "proč jste nemluvila již dávno?"

"Lehce se řekne tomu, kdo dvěma rukama nemusí žít sedm krků. Ano, vaše ctihodnosti, chudákovi chce se také jísti a Blacková platila mně dobře."

"Na základě těchto svědectví prohlašuji vás, Kláro Březinova za nevinnou!" pravil slavnostně soudce a povstav se svého místa postoupil k dívce a podal jí ruku.

Klára, jež byla již po všem utrpení tak skleslou, že ani objevení se svědkyně v její prospěch ji nedodalo naděje na šťastný obrat, zmateně se rozhlédla. Bylať se již vzdala vši naděje na vysvobození.

"Slečno Březinova," pravil Janský bera dívku srdečně za ruku, "blahopřeji vám k vítězství."

Ještě někdo vystoupil z pozadí a neohlížeje se na přítomné, bral se přímo k dívce. Byl to mladý Watson.

"Kláro," pravil, chopiv ruce dívčiny a tiskl je s úctou ke rtům, "dnešním dnem končí vaše pronásledování a aby více nikdo vám neublížil bude svatým mým úkolem."

Teď teprve uvěřila dívka, že jest skutečně volnou, osvobozenou, očištěnou. "Thomasi!" vzdychla blaženě.

Tim však byla síla její nadobro vyčerpána. Jako zlomený květ klesala zachycena byvší mužnou náručí svého snoubence.

XV.

V údolí mezi pohořími Little Belt a Big Belt, ve střední Montaně na renči Franka Nováka jest vždy veselo. Ženě "renčera", švarné Trise, jest celíčký den do zpěvu a smíchu. Ano, naše boдрá Trisa z Nebrasky, již celý měsíc jest ženou Frankovou. O osudu ubohé Kláry nemá ani ponětí. Děd jí nepsal, obávaje se hadího jazyka snachy Barušé.

Když bylo Trise nejtesknější, přišel Frank, jenž pronajal dobytčářskou renč od mladého Watsona, otázal se dívky, zda by s ním nešla snášeti radosti a žalosti západního "renčera" a již byla ruka v rukávě. Frank požádal Březinovou za ruku Trisinu. Březinová ji neoránila; nedělalof to od smrti muže doma dobrotu.

John neurvale ubližoval a zkracoval nejmladší sestru kde jen mohl, a tato nebyla z těch, o nichž se říká, že nechaji na sobě štipat dříví. Bůh chraň, z těch naše Trisa nebyla. Hubu a srdce měla na pravém místě, říkal o ní děd. A právě že se nedala, byly pŭtky na denním pořádku.

Březinová mnohokrátě si zaplakala; vzpomínala na dobrého muže, jenž tak mrzutosti nenáviděl, ba nechtíc, i na děda často vzpomínala.

S výbavou mnoho vydání Březinová neměla. Frank toho ani nežádal, nemohl se dlouho zdržet. Peřiny dala jí ještě české, nějaký ten hadřík koupila u Millerů a nevěsta byla vybavena. Trisa byla spokojena, jen když šla z domu.

Ovšem, bez svatební hostiny se to neobešlo, to by Watsonovic 'cowboyové' Frankovi nikdy nebyli odpustili; to však již nesahalo do kapsy matky, to platil Frank.

Trisa psala dědovi a Kláře, sdělujíc jim den svého sňatku; však odpověď nepřišla, což dobré srdce dívčino naplnilo smutkem, že tak brzy na ni zapominají.

"Kdož ví, zda psaní dostali a máš-li pravou adresu," konejšil ji Frank. "Dopíšu na mladého Watsona, ten jistě něco o nich ví!"

Loučení novomanželů nedopadlo nikterak dojemně. Trisa chtěla si vzít na památku některé nepatrné předměty po zvěčnělém otci, avšak John, s vrozenou mu lakotou nechtěl tomu připustiti; slovo dalo slovo, tak že konečně Frank musel od sebe odtrhnouti rozvaděné sourozence.

Matka byla nějak zamlklá. Snad přec jen lakota Johnova vzbuzovala v ní starost vzhledem na její stáří.

Sestře Babryně to bylo jedno, že Trisa jde; což na tom, ona bez tak má též před svatbou...

Když přijeli novomanželé do nového domova, jež nesl jméno "Spring Valley Ranch", uchopila se Trisa energicky nového jí úkolu.

'Renč' byla o třech tisících akrech a svažována hojně menšími prameny stékajícími s hor. Pastvy bylo po celé léto s dostatek. Několik set akrů měli oseto alfalfou, již sušili pro zimní krmivo. Zbývalo-li seno, dalo se výhodně prodati okolním "rencerům". Dobytky měli kolem padesáti kusů, nepočítaje v to ovce; odstavovali však skorem každé telátko a doufali, že za dva roky se stádo mnohonásobí. Obydejný dům byl dosti rozsáhlý, však stále pro přezimování dobytka byly obrovské. Nábytku, jen co je pravda, mnoho neměli, však Frank slíbil mladičké ženoušce, že až pojedje za obchodní záležitostí do Leadboro, přiveze jí ten nejhezčí "side board", jaký za osm dolarů bude moci koupit. Tím Trisa úplně se spokojila.

Když Frank svému slovu dostal a "side board" přivezl, byla plna nelíčené radosti a nadšení. Umístila jej v parádní světnici, jak jí pokřtila, kde mimo cihlami dlážděný krb, stála opelichaná pohovka, stůl a několik židlí.

"Takový krásný kus nábytku mohli by mně Millerovic závidět," pravila, nemohouc se nasytití pohledu na prostý osmidolarový míšník.

Mimo obstarávání domácnosti pomáhala Trisa hlídati dobytek a ovce; měliť do začátku pouze jednoho dělníka, museli pilně přiložit ruce sami. Bylo také třeba hlídat, lesní vlci nadělali mnohdy značných škod. Když Trisa vyzbrojena puškou a lassem odjížděla na vycvičeném koni, aby ohlíděla stáda, bylo na ni milé pohlédnutí. Seděla v sedle jako s koněm srostlá. Na výslovnou žádost Frankovu brala si s sebou za průvodčího silného ovčáckého psa, jenž se ani vlka nebál a na slovo svou velitelku poslouchal.

Uplynul měsíc a mladé ženoušce připadalo, že jest to týden, tak byla zaneprázdněna.

"Franku," oslovila Trisa jednoho dopoledne svého muže, "vím, že's dostal včera od někoho dopis a jsi od té doby jako vrtohlavý. Poslouchej! Má býti mezi manželi nějakého tajemství?"

"Máš pravdu, ženo," odvětil hodře Frank, pohladiv žinku na ruměném líčku, "bylas vždy statečnou, doufám, že ani dnes mne nezklameš."

"Prosím tě, to je nějaká tajnost!"

"Týká se to Kláry."

"Mluv, Franku, pro boha mluv!" vzkřikla neblahou předtuchou jata Trisa. "Co se s ní stalo?"

"Jsi ty Triso, zvláštní tvor," evičil v trpělivosti Frank svou ženu, "jsi odvážná, chladnokrevná, když ti nebezpečí sedí na nose, tušíš-li jej však jen ze vzdáli, pak spustíš dokonalou lamentaci. Jsi pravý opak žen jiných."

"Prosím tě, Franku, nemuč mne a řekni, co jest s Klárou!"

"Zde máš od Watsona dopis, přečti si jej. Půjdu na hodinu ven, za tu dobu se snad taky vypláčeš."

Frank vyjmul z vnitřní kapsy objemný dopis, podal jej ženě a jak pravil, vyšel ven.

Za hodinu skutečně se vrátil; byl dochvilným. Našel svou statečnou žinku v záplavě hořkých slz.

“Franku, Franku,” štkala, majíc oči rudé od pláče, “jest to přímo hrozné, co moje ubohá Klára musela vytrpět! Proto chudáček nemohla nám na dopis odpovědět a dědeček nechtěl mne zarmoutit. A ten Pat, ten netvor, proč jen se jí tak mstí. Zcela v pořádku je, že Mr. Watson celou smečku nejvyhlášenějších detektivů za nim vyslal. A poslední stopu ztratili v Beach. Měl tedy zaměřeno někam v naši stranu. Franku, nepřála bych tomu bidákovi, aby mi přišel do ruky!”

“Jsi ty troufalá žinka!”

“Taky že jsem. Nelekla bych se; jen zbraň mi ti po ruce!” Trisa přicházela do jasnější nálady. “Ta šelmička Klárka se mně nepřiznala, že Mr. Watson po ní střílí očima! Ale věř, Franku, přeji jí ze srdce štěstí! Ty taky, vid’?” “Že se můžeš ptát!”

“Dnes, Franku, nic na mně nechtěj; budu psát Kláře dlouhatánský dopis a dědovi také. Přemýšlela jsem již mnohokrát, že by dědeček měl u nás mnohem lépe, nežli plahočit se tak sám. Je už taky starý a sedřený.

“Viš co, Triso,” navrhol Frank, “udělej na rychlo něco k obědu, já pak odjedu po práci a ty můžeš napsat ty dopisy.”

Odpoledne usedla Trisa ku psaní. Šlo to dosti těžce, však ke čtvrté hodině dopis pro Kláru byl přec skončen. Dědovi umínila si psátí příští neděli.

“Abych se přece jen podívala ke stádu,” pravila si, ukládajíc dopis do kalendáře. “Frank možná natahuje drát kolem alfalty, aby tam dobytek nemohl, nemá ani času k stádu dohlédnouti.”

Vyjdouc ven, spatřila dělníka Jeroma napájeti koně.

“Jerome,” zvolala, “kde je Frank?”

“Šel se podívat k stádům, odvětil tázaný, “mně nakázal dehtovat kůly.”

“Vyjel na Nelly?” “I ne, šel pěšky, povídal, že daleko nepůjde.”

“Prosím vás, Jerome, odvažte Nelly, chci objet stáda.”

Trisa narazila si velký sombrero na hlavu a vyšvihla se na koně. Pes bez vyzvání přidrůžil se k ní.

Slunko nad západem rozhodilo zlatý prášek po obloze. Zlato pomalu přecházelo do červená a hrálo v korunách stromů sterými odstíny.

Mladá žena zastavila na chvíli koně a v zanícení zahleděla se na tu krásu přírodní. Jela asi míli k západu, když ucítila štiplavý kouř. Po chvíli zahlédla šedivý dým vycházející z pokraje lesa. Jest to na severozápadě vždy věc podezřelá, proto jest přirozeno, že Trisa napnuvši zrak i sluch, opatrně zahrnua do vysokého podrostu. Kůň i pes jevíli patrný nepokoj; zvláště pes podezřele věřil, tak že opatrná Trisa přinucena byla přivázat jen na tenký provázek, jichž pravý zápaďák má vždy zásobu v kapse sedla, k sedlu koně.

Pak učinila velkou okliku a s opačné strany, kde bylo husté mlází, chtěla vyšetřiti původ kouře. Kůň i pes neslyšitelně šli po měkké jarní půdě.

Již zaslechla lidské hlasy. Uvázala koně ku pni stromu a co možná nejopatrněji se kradla za zvuky hlasů. Přicházela na pokraj lesa a podrost stával se nižším. Sehnula se a možno-li ještě opatrněji plížila se v před. Rozeznávala nyní zcela zřetelně dva mužské hlasy a jeden z nich připadal jí tuze povědomým. Plížila se ještě asi dva hozy lassem, přisedla si na paty a tichounce počala rozhrnovati mladé listí, jež zabraňovalo jí další rozhled. Konečně podařilo se jí v spleti listů vypátrati vyhlídku.

— Hu...! Pohled, jenž se jí naskytl působil na ni takovým děsem, že

div nevykřikla. Výkřik na štěstí umřel jí na rtech. Zírala se zrakem, hrůzou široce rozevřeným, na obraz, jenž se jí tu jevil.

Na pokraji lesa připoután provazy ke stromu, stál její muž Frank... Stranou od něho dva chlapi, sedíce na pařezu o něčem se umlouvali.

"Musíme si s ním trochu zahrát," řekl jeden z nich a vyskočil, "než ho pošleme k Abrahamovi."

Trisa ku svému zděšení poznala lotra Pata McGarthyho. Vědomí velkého nebezpečí, v jakém její muž se octnul, navrátilo jí chladnokrevnost a odvahu. Věděla, že od Pata její muž nemůže očekávat žádného milosrdenství.

"Ty, Snaku," obrátil se Pat na svého soudruha, "stoupni stranou, já vyjdu na pastviště a budu se cvičit dle indianského způsobu v házení nožem do tohoto živého terče. Poněvadž nože máme pouze dva, musíš mně je opět házet zpět."

"Dobře, budeme mít trochu zábavy," souhlasil druhý lotr povstav — "však ve tvé umění v házení nožem tuze nevěším."

Trisa, pohlédnouc do tváře zlosyna poznala, že jest to poloindián, což ostatně bylo patrné dle jeho zvláštní, pouze Indiánům vlastní chůze.

"Aspoň to bude zábavnějším, když ho tak někdy přibodnu," surově smál se Pat. "Pušky polož stranou, ať nám nepřekážejí."

"Viš co!" chechtal se Snake, "dám je chlapíkovi pod nos, aby se vztekem zalknul."

"Dobře, Snaku, dobře, ten bude mít radost."

“Na, chlape, střel si!” vysmíval se spoutanému Snake, kláda před něj dvě nabitě pušky.

Trisa více neotálela; nahlédla, že jest nejvyšší čas něco podniknouti.

“Frank o tobě říká, že's statečná žena,” pravila v duchu, “musíš mu to dokázat!”

Kradla se opatrně zpět ke svému koni. Rychle prohlédla lasso, pušku na neštěstí s sebou neměla — vzala koně za uzdu a opatrně vedla jej blíže k místu děje.

Lotrasové byli do provádění svého ďábelského plánu tak zabráněni, že ani nezaslechli slabě zavýti psa.

“Netvař se tak zamračeně, Franku,” vysmíval se spoutanému Pat, “to bude švanda, lepší než u Millerů bývala. Haha... ale tady jsme na větší samotě, a musíš mi dovolit, abych se z té šťastné náhody, která nás zde nečekávaně svedla, potěšil. Ne?”

Pat poodcházel od zajatce zkoušeje nehtem ostří nožů. Snake se postavil stranou nedaleko oběti. Nyní nastal pro Trisu čas. Rychle odvázala psa, vyskočila na koně aoba, kůň i pes vyrazili z podrostu.

“Bismarku, chyt!” poštvala Trisa tiše věrné zvíře.

Trisa před spoutaným zarazila koně až tento vysoko se vzepnul, skočila dolů a jedním řezem nože přeřízla provazy, jimiž Frank k stromu připoután. Druhým pak řezem uvolnila spoutané ruce. Pak zvedla bleskurychle se země jednu z pušek a mihnutím byla opět v sedle, aby se vypořádala s Patem. Druhého lotra ponechala na starosti psův.

Celý tento výstup odehrál se v době několika vteřin.

Pat slyše nějaký šum a vzkřiknutí kumpána, rychle se ohlédl; spatřiv ale pouze ženu, mnoho se nezalekl; s tou troufal si býti brzy hotov.

“Pate McGarthy, znáš mne?” vzkřikla Trisa, jsoucí již zase v sedle, mřící naň puškou.

“Hrome, to je Trisa! Kde ty se tady bereš čertova nevěsto?”

“Jsem ženou Frankovou a sestřenicí Kláfinou. Pate, vzdej se nebo střelím!”

Zločinec poznal nebezpečí, sáhl rychle po bok kde mival zbraň, však s hrubým zaklením upozoroval, že odložením pušky vyvedl velikou hloupost.

“Pravím ti, Pate, vzdej se!”

Pat počal ustupovati chtěje se dostat zpět do lesa. Ale Trisa okamžitě pochopila jeho úmysl.

“Není ti to nic platno, Pate, do lesa tě nepustím. Vzdej se nebo střelím! Věru takového lotra nebude žádná škoda.”

Lotras nedbal výstrahy mladé ženy; vida, že do lesa se nedostane v šileném úprku pustil se přes pastviště k říčce Smith, kde doufal na břehu ve vysokém podrostu nalézt bezpečný úkryt.

Trisa postřehla jeho úmysl a již tiskla spoušť. V posledním okamžiku se však rozmyslila. Vášeň v házení lassem se v ní probudila. Vzala rychle lasso do levé, smyčku do pravé ruky, pošimrala koně do slabin, čímž chytré zvíře bylo upozorněno na výkon, jenž má nastati, a rozjela se za přehajícím.

Ššššš... zasvištělo lasso vzduchem. Kůň se obrátil, vzepíel se o přední nohy a zločinec, ušněrován v půli těla svalil se do trávy.

Statečná žena obrátila koně a zajela k lapenému.

“Aha, baba, snad strachem neomdlel! Dobře, lotře, když o sobě nevíš, zatáhnu ti ruce hezky ztuhla řemenem; ten je pevnější než provaz a nepovolí.”

Vyhledala v kapse sedla silný řemen a spoutala Patovi na zad ruce.

“Teď, Pate, vstaň!” zatahala jej za ucho. “Klade se soumrak a já nemám vařenou večeři.”

Pat se probudil z mdloby a snažil se povstat. Spozorovav, že jest spoután, hlasitě zaklel.

“Vstaň, vstaň Pate!” resolutně rozkazovala. “Zde tě nenechám, to sám uznáš, kdybych tě měla nechat po zemi koněm odtáhnout.”

Vyhlička býti smýkánu po zemi se lotru nezamlouvala, ač s námahou, přec jen na nohy se postavil, neboť poznal, že s Trisou neradno žertovati.

“Poslouchej Triso,” počal prosíkem, “pusť mně a já se ti zapřisáhám, že nikdy nikomu z tvé rodiny neublížím.”

“To je skorem urážka, že mne pokládáš za tak hloupou. Tvá přísaha je jako zahvizdnutí; rozplyne se ve vzduchu a je po ní.”

“Ale pustit bys mne mohla,” načinal s jiného konce, “ne-li budu se vám mstit!”

“Ty motáku se nám budeš mstit? Než si odseďš své kousky bude z tebe dávno dědek. Já tě varuji, Pate! Kdybych tě chytila po druhé, nic se nebudu ohlížet, že se to na ženu nesluší, a pověším tě na bidlo. Hajdy! Musíš capat pěšky, a já tě na lassu povedu.”

Pat vida nezbytí, se podvolil, ač se myšlenky na útěk nevzdal.

Když přišli k lesu, vyšel jim vstříc Frank.

“Zde je druhý lotr spoután,” pravil, upíraje na Trisu pohled obdivu, úcty a neobmezené lásky. Na zemi spoután ležel Snake. Tento však neodnesl to tak lehce. Byl zle od Bismarka spořádán.

“Tento chlap sotva bude moci jít,” pravila Trisa; “buď na stráži, Franku, skočím pro Jeroma, aby přijel sem s vozem. Za deset minut mohu býti zpět.” A aniž by čekala na odpověď, pobídla koně a s větrem o závod letěla pro pomoc.

Po odchodu Trisině nastalo ticho. Pat zarytě hleděl do země a druhý lotr bolestně hekal.

“To jsi se nenadál, lotře,” počal Frank, “že to takhle dopadne! Co?”

“Aby vás ďábel oba odnes,” ulehčil si Pat, “ale Trisu on by si v pekle nenechal; ta je nade všechny čerty.”

“Statečnou jest moje žena,” chvalořečil Frank, “zmužilou a dobrou jest.” “Čert ji vem!”

Opět nastalo ticho, pak ozvalo se hrčení příjíždějícího vozu. Za několik vteřin byla zde Trisa s Jeromem. Zločinci naložení na vůz a odvezení na reně.

“Prosím tě, Franku.” zeptala se Trisa svého muže večer, když seděli o samotě ve světnici, mezitím co lotři na nohou i rukou spoutaní a Jeromem i psem hlídání, uloženi byli na seně. “Prosím tě, jak se stalo, že jsi se nechal zajmouti?”

“Mým neštěstím bylo, že jsem vyšel bez pušky,” vysvětloval Frank. “Když jsem zahrnul kolem řeky Smith, ucítil jsem kouř. Místo abych chytře a nepozorovaně se přiblížil, jako ty, šel jsem rovně.

Přijdu na pokraj lesa, a chlap, jež nazývá Pat Snake-em, stahoval na trávě ovci. Jářku, komu jinému ji ukradl nežli nám? Houknul jsem si naň, aby ovci zaplatil, a z mého pozemku šel klidil. Co se s lotrem tahám, dostanu do zadu hlavy ránu, že jsem pozbyl vědomí. To učinil Pat, jehož jsem neviděl. Zlosynové mne bezmocného přivázali k stromu a ostatní viš.”

“To bylo vnuknutí, Franku, že jsem tam šla.”

“Tys měla býti ženou hrdiny, a ne nepatrného ranchera, moje malá, statečná ženo,” řekl Frank, a pojal svoji odvážnou, ale v této chvíli slabou ženušku do mocných paží...

Druhého dne byli lotři dopraveni do Leadboro, kam si pro ně zajeli z Chicaga vyslaní detektivové, kteří byli jejich stopu ztratili, kteří ale se v brzku dověděli, že hledání ptáčkové, jsou chyceni. Tak se dostal Pat Mc

Garthy zpět do Chicaga rychleji nežli byl utikal na daleký západ, kde doufal býti před ramenem spravedlnosti jist, a kde jej zásluhou Trisy čekalo takové překvapení.

XVI.

Klára po svém osvobození se roznemohla a celý měsíc si poležela. Po celý čas její nemoce každodenně navštěvoval ji její strýc baron z Hartmanů, jenž o další dovolenou požádal a též ji obdržel.

Po pozdravení Kláry paní Watsonová pojednou nápadně se změnila. Stala se k dívce nezvykle pozornou a nekladla synovi žádných překážek více. Celé její chování bylo demokratičtější, již nekladla důraz na slova: má dcera baronka z Hartmanů. Ba i k dědečkovi, jenž starostl jat za svou vnučkou přijel, chovala se velice laskavě a pozorně, jako by dřívější svou nadutost omlouvala.

Watsonovi to bylo nápadné a upozornil na to též strýce plukovníka.

“To má svoji příčinu, hochu,” odvětil plukovník, “povím ti to při příležitosti, dnes však ne.”

Ku kriminálnímu soudu jako svědkyně proti Blackové a Patovi dostavila se Klára již jako Mrs. Thomas Watsonová. Blacková dostala šest roků káznice. Povědání pradleny o zmizení dívky v domě Blackové postrádalo dokladů. Půdu v přísklepi našli sice rozkopanou, však ničeho více.

Patrick Galahan čili McGarthy, odnesl si dvacet roků pobytu v Jolietské káznici, pro zavraždění strážníka Haise a pro krivou přísahu. Berty a její matky ujala se rodina Watsonova.

Když se mladý Watson dozvěděl z dopisu Frankova, že Trisa lotra Pata zajala, dopsal ji, že jest oprávněna k odměně, již na zlosyna vypsal. Novomanželům přišel ovšem tento příspěvek do jich hospodářství vhod, a jejich stáda mohla býti značně rozmnožena.

*

Již týden meškali novomanželé, Thomas a Klára Watsonovi na renci New Castle. Dědeček s plukovníkem šťastni ze štěstí svých miláčků, přijeli s nimi. Zvláště děd nemohl se od své Klářinky odtrhnouti.

Klára ozařována láskou a štěstím vyvinula se v neobyčejnou krásku, však duše její zůstala marnivostí a povyšování se prostou.

“Slibil jsem ti, hochu, že ti povím příčinu nápadně změny v názorech tvé matky,” pravil plukovník svému synovci jednoho večera, když Klára již na odpočinek se odebrala. Pojď na chvíli do knihovny!”

“Ano, strýče,” odvětil Watson usedaje podle plukovníka na pohovku, “slibil’s mi to.”

“Nevím, zda je ti známo,” počal plukovník, “že matka tvá poslala velice starou, v cizí řeči psanou bibli a různé rodinné listiny znalecům, aby pomocí jich vypátrali, zda rod náš je ze staré anglické šlechty.”

“Matka ovšem o tom mluvívala, já však její slova nebral vážně.”

“Výsledek pátrání byl zaslán mně. Myslím, že se to stalo omylem, předpokládali asi, že já jako nejstarší hlava rodiny mám o to zájem. Nu, hochu, ty se nezdáš býti ani dost málo zvědav? Což jsi-li potomkem některého dědičného lorda?”

“Mám tušení dle chování se matky, že díky nebi, nejsem žádným takovým urozcem.”

“Nejsi, máš pravdu. Ale původu našeho rodokmenu přece jen se dopátrali. Ty hochu, i já vždy jsme myslívali, že jsme kovaní Anglo-Američané.”

“Doufám, že jimi jsme.”

“I toto, ani pomyslení. Kolébka našich předků stávala v Čechách.”

“Strýče!”

“Divíš se hochu? Já se také divil. Slyš dále! Jak jsem již pravil, že v rodinných památkách nacházela se stará bible psaná jakous cizí řečí. Já i tvůj strýc myslivali jsme, že některý z našich předků obdrželi ji darem.”

“Pamatuji se též, že otec mi onu bibli jednou ukázal.”

“Byl to již zvyk v naší rodině, že jsme do této sezloutlé knihy psávali jména nově narozených členů naší rodiny. Byly tam ovšem řádky psané v cizí řeči, však v které staré bibli není něco připsáno. Nuže, poněvadž my jsme se o to nestarali, pověděli nám to znalci. Jest tam psáno, že jistý Tomáš Vacoň, kloboučnický pomocník z Plzně v Čechách nucen byl opustiti vlast a dobrodružnou povahou obdařen, pustil se za moře do Ameriky.”

“Strýče! Strýče!”

“Neboj se hochu, nic nečestného se o našich předcích nedopátrali. Praotec náš bojoval roku 1675 proti králi Filipovi, jeho pak vnuk válčil s vyznamenáním v řadách Washingtonových. Proto s dobrým svědomím můžeme sebe považovat za dobré Američany. Dále si předek náš stýská, že jeho syn Tomáš změnil své jméno na Thomas Watson, aby jinonárodovci mohli je snáze vyslovovati.”

“Jsme tedy, strýče, ač vzdáleni, přec jen krajané mé zbožňované ženy Kláry a “old dada”. Proto já se do ní hned na prvý pohled zamiloval, proto ty strýče, pojal si k ní vřelou sympatii. Vždyť jsme jedné krve, jednoho rodu.”

“Že jsem si nemohl té radosti odepřítí, abych tvé matce osobně blahopřání nešel složití, snad uvěříš!”

“Lituji matku.”

“Nic hochu, nelituji. Teď, co ví, že předek náš nebyl anglickým šlechticem, ale prostým plzeňským kloboučnickem, jest zcela jinou. Byl to radikální prostředek, však zdá se mi, že dobře působil.”

K. S. SOKOL

GABRIELA PREISSOVÁ.

Unesená.

Příběh ze života českých přistěhovalců. Věrně dle skutečnosti pro kalendář "Amerikán" napsala M. J. Folková-Bělohlová.

Pepička Šajnostová před únosem.

Bylo to z jara roku 1888, když přistěhovali se do okresu Brown v Nebrasce rodiny dvou krajanů M. Šajnosty a Václava Hambeka. Oba krajané, kteří byli švakry, žili do té doby v okresu Valley téhož státu. V nové krajině, kam se byli přistěhovali, zabrali si pozemky vedle sebe a doufali, že vytrvalostí a přičiněním domohou se pro sebe a své rodiny spokojeně budoucnosti. Mimo ně bylo v okolí ještě asi deset českých rodin a o něco dále roztroušeni byli sami Američané. Hned jak se obě rodiny přistěhovaly na místo, postavili mužové malé stavení na pozemku Šajnostovu a v něm žili pak všichni společně nějaký čas než postavil si švagr Hambek stavení na pozemku svém. Šajnostovic bydleli přes léto v prvotním obydlí, které bylo na rychlo stavěno a bylo beze stropu a bez podlahy. Na podzim ale rozhodli se postavit si pohodlné, čisté a teplé stavení z drnu, ve kterém by chránění byli před blížícím se nečasem.

Jednou odpoledne asi v polovici října, když dodělával

otec Šajnost vnitřek svého nového obydlí, přišla za ním manželka jeho se sestrou svoji paní Hambekovou a prohlížela práci jeho s uspokojením.

"Nu, už se těším až tu budeme zůstávatí," řekla k sestře. "Budeme tu mít mnohem více místa a snáze si tu uklidím a udržím čistotu."

"Poslouchej, táto," prohodila, obrátivši se k mužovi, "my půjdeme k jezeru nasbírat si nějaké palivo. Ty větší dvě holky půjdou s námi a ty tři malé tu nechám tobě na starost. Budou si tu hrát okolo tebe a ty na ně dohlédni. To ti ale povídám, dej na ty caparty pozor, ať se jim nic nestane!"

"Nevím, co by se jim mohlo státí," odvětil muž.

"Jen nepovídej," řekla žena, obrátivši se již ve dveřích. "Mohou spadnout do studně nebo něco může padnout na ně. Zvláště na tu nejmenší mně dej dobrý pozor!"

"Buď bez starosti," konejšil ji muž, "ty se vždycky zbytečně obáváš. Jenom jdi a já tu na ně dohlédnu."

Obě ženy vyšly a s nimi Baruška asi jedenáctiletá a Marie as devítiletá. Tři mladší děvčátka, šestiletá Anička, čtyřletá Faninka a dva roky stará Pepička hrály si nedaleko na voze. Pepička držela v malé ručce bič a vši silou tloukla jím vůz.

“Maminko, já jedu do Valley,” volala na matku.

“I jen jeď,” směla se tato, “ale při tom nespádní dolů. Jděte k tatínkovi a hrajte si okolo něj a já s tetou a s holkami půjdeme k jezeru.”

Odešly, a malé dívčiny utíkaly do drňáku k tatínkovi.

“To se ti to tady bude pěkně cupat, vid, Pepičko!” řekl otec, vida jak jeho nejmladší skáče a běhá po podlaze. Tato jen hlavičkou přisvědčila a vesele dále skotačila a tančila se svoji panenkou. Po chvíli ale stichla a usedla si v koutku na podlahu.

“Tatínku, Pepička usnula,” volala pojednou Anička.

“Odnesu ji do světnice na postel,” řekl otec, a zanechav práce, vzal dívčinku do náruči a odnesl ji do starého stavení. Tam ji uložil opatrně na peřinu, nechal ji i malou její panenku v ručkách a šel zase po své práci. Anička s Faninkou hrály si střídavě na dvoře i kolem tatínka v drňáku. Po chvíli si vzpoměly, že se půjdou podívat na Pepičku, zdali ještě spí. Jaké bylo ale jejich překvapení, když přiběhly do světnice a Pepičky na posteli nebylo.

“To ona asi už vstala a šla k strýčkovi,” usoudila moudře starší Anička, “pojdme tam za ni.”

Vzaly se za ruce a daly se v tu stranu, kde byla farma strýčka Hambeka. Našly tohoto na dvoře, kde si něco okolo maštale upravoval.

“Co pak mi nesete, holky?” ptal se jich.

“Nic, strýčku. My se jdeme jen podívat je-li tu naše Pepička,” řekla Anička.

“Tady není,” odvětil strýček. “Co pak ji nemáte doma?”

Anička vysvětlila jak se ji sestřička z dohledu ztratila a ku konci doložila: “Možná, že šla za maminkou k jezeru.”

“To je možné,” řekl strýček; “měly jste na ni dávat lepší pozor. Jen teď jděte domů a poohlédněte se po ní. Začíná foukat severní vítr a bude k večeru zima.”

Dívčiny se obrátily zase k domovu a po cestě si povídaly, že asi maminka již přijde brzo domů a přivede Pepičku s sebou.

Zašly do stavení a vyhlížely oknem, zdali už maminka jde.

Šajnostovic měli stavení nedaleko cesty, která se táhla po kopečku podél jejich pozemku a za touto asi půl druhé míle rozkládalo se jezero. Tam odešly obě ženy s děvčaty sehnat trochu paliva. Byly na místě asi dvě hodiny, když se obrátil od severu vítr.

“Pojďme už domů,” řekla Šajnostová. “Máme toho zatím nasbíráno dost a můj může zítra ráno sem pro to dojetí.”

Vydaly se k domovu. Když ušly asi míli, viděly po cestě kolem Šajnostovic pozemku uháněti nějakého jezdece.

“To on ten pasák se tam zase byl napít,” povídaly si. “Dnes ale shání dobytek časněji než jindy.”

Asi tři míle na sever byla velká dobytkařská renč a stalo se často, že dobytek odtamtud zatoulal se až na pozemky nových osadníků. K večeru rozjel se pasák po okolí, aby dobytek sehnal a přes léto kolikrát zastavil se u Šajnostů na dvoře, aby se u studny napil. Nyní uháněl evalem po cestě a dva psi, kteří byli se ženami u jezera, vidouce jej, pustili se úprkem za ním. Marně je ženy zakřikovaly, oni jako rozrušení pronásledovali uhánějícího jezdece až zmizel po cestě mezi kopci. Když se psi, celí udýchání vrátili, byly již ženy blízko domova. Anička s Faninkou přiběhly jim naproti.

“Kde je, maminko, Pepička?” volaly zdaleka; “nebyla tam u vás?”

Matka se zarazila.

“Což není doma?”

“Ne, tady nikde není,” oznamovaly dcerušky.

Matka pospíchala do nového drňáku.

“Kde je Pepička?” ptala se ustrašeně svého muže.

“Kde by byla?” opáčil tento. “Vždyť musejí holky o ni vědět.”

“Ty o ni ale neví,” zaštkala matka a dala se do pláče. “Kde jenom je ta moje děvečka?”

“Proč hned pláčeš?” ptal se udiveně muž. “Ty se tak zbytečně nastaráš. Holka je ve stavení a spí. Sám jsem ji tam před chvíli odnesl.”

Odložil práci a šel se ženami do starého stavení. Ku svému zděšení ale našli postel prázdnou. Na peřině ještě bylo vyležené místo jako hnízdečko, kde Pepička nedávno spala a v něm zůstala malá její panenka; po samotném děvčátku ale nebylo nikde stopy. Hledali všude po dvoře, volali, ale vše marně; Pepičku nenašli.

“Kde jen to dítě může být?” uvažoval nyní již také postrašený otec.

Náhle se obrátil.

“Že bude tamto u cesty u toho stohu sena! Teď se pamatuji, že se mně mihla tím směrem před chvíli. Myslíl jsem si, že si tam všechny tři hrají.” Běželi ku stohu, ale hledanou nenašli. Hádali potom, že snad když se probudila, běžela za matkou k jezeru a v krajině zabloudila.

Brzy pobouření byli sousedé a hledáno a pátráno po celou noc i následující den, ale bez výsledku. Přijel i majitel renče se svým pasákem a několik anglo-amerických sousedů a rozjeli se po krajině, aby hledali nějaké stopy po zmizelé. Všichni ale vrátili se s nepořízenou. Když tak po několik dní marně hledali a ničeho nenalezli, byli nuceni v pátrání ustati. Několik nejblížeších sousedů sešlo se u nešťastných rodičů a tam radili se ještě o tom, co by se dalo činiti. Všichni shodovali se v tom, že jest to podivné, jak mohlo dítě tak beze stopy zmizeti. Uvažovali, že kdyby byla dívčinka někde zahynula, byla by nalezena alespoň její mrtvola; kdyby byla bývala nějakým dravým zvířetem roztrhána, tu při tak usilovném pátrání bylo by se přišlo alespoň na nějaké útržky šatů. Ostatně ale žádná dívka, člověku nebezpečná zvěř v krajině té nebyla.

“Možná ale, že přepadlo ji stádo potulujícího se dobytka a rozslapalo, rozdupalo jí,” prohodil jeden ze sousedů.

“Tomu nevěřím,” odporoval jiný. “Kdyby se něco takového dělo, tu by bylo slyšení řvaní dobytka daleko do okolí, takže všichni bychom na to byli upozorněni. Mně už napadlo, že snad byla ukradena někým a unesena.”

“To už jsem taky řekla,” vpadla mu do řeči žalem ztrápená matka. “Já si pořád myslím, že ji unesl ten pasák, co jel tudy okolo po cestě, když jsem šla se sestrou domů.”

“Bylo by to zvláštní, proč by to dělal,” řekl soused, “ale ono se ledacos na světě přihodí. Půjdu k renčákovi a budu hledět z toho chlapa něco vy-zvědět.”

Co slíbil, také vykonal. Vymyslíl si příčinu, aby mohl na renč nenápadně přijeti. Když si vyřídil svoji záležitost, neodmítnul pozvání k obědu a šel s domácími ku stolu. Při jídle brzy počalo se mluvit o ztraceném dítěti a soused prohodil, že rodiče jeho jistě si myslí, že rozdupáno bylo k smrti potulujícím se dobyttem. Tomu však majitel renče odporoval a opakoval to, co již jeden soused u šajnostů povídal, totiž že by dobytek v takovém případě tak strašně řval, že by to daleko slyšení bylo.

“Však ona není mrtva,” ozval se pojednou pasák, který až doposud mlčel. “To děvče je jistě živo a mohlo by se nalézt.”

“Proč tak soudíte?” ptal se živě soused.

“Jen tak si to myslím,” odtušil krátce tázaný.

“Vy byste přece mohl něco o tom věděti, když jste byl v těch místech právě v době, když se děcko ztratilo,” řekl soused.

“Kde jsem byl?” zeptal se pasák ostře.

“Nu, ženské vás viděly, jak jste jel po cestě, když šly od jezera a to mohlo býti zrovna asi v době, kdy se maličká ztratila. Mohl jste tedy viděti v okolí něco co by mohlo vésti na stopu ztracené.”

“To jsem jel hledati dobytek, ale nic jsem neviděl a nic nevim,” řekl jaksi urputně pasák a rychle skončiv jídlo, vstal a šel ven.

Když soused přijel k Šajnostovům a tam oznámil výsledek své návštěvy, netajil se tím, že i v něm vzniká již určité podezření proti pasákovi.

Oba zarmoucení rodičové zapřísahali jej, aby tam hned druhý den zase jel a na pasákovi hleděl prosbou nebo hrozbou vynutiti něco bližšího.

“My neumíme anglicky mluvit a proto nemůžeme tam za pasákem sami jeti,” vysvětlovali mu, “proto buďte tak hodný, jeďte tam k vůli nám ještě jednou.”

Chtěje vyhověti jejich přání jel soused hned následujícího rána opět na renč. Jaké však bylo jeho zklamání, když se dozvěděl, že pasák minulý večer dal výpověď, a hned, ani na večeri nečekav, pryč odejel. Majitel renče sám nemohl sousedu nic pověděti, neboť pasák pracoval pro něho jen krátkou dobu a byl povahy nesdielné.

Tak zmizela Šajnostům i poslední naděje, že by mohli dcerušku svou ještě naléztí.

Jejich zármutek byl tím větší, že neměli jistoty o jejím osudu.

“Snáze bych dvě zemřelé děti oplakala nežli jednu takto ztracenou,” říkala s pláčem matka. “Kdybych byla jista, že zemřela, alespoň bych věděla, kde jest a byla bych zároveň jista, že netrpí; takto ale stále ji mám na mysli a obávám se, že má někde hlad nebo že je její zima a že ji někdo ubližuje.” Mnohdy celé noci probděla, vzpomínajíc na svého miláčka.

Jednoho dne z jara následujícího roku pracovala matka Šajnostová na poli sázejíc si tam nějakou zeleninu, když přiběhla za ni Baruška sotva dachu popadajíc.

“Maminko, maminko, viděla jsem naši Pepičku,” volala z daleka.

Matka ustala v práci.

“Kde jsi ji viděla?” ptala se, spěchajíc dívce v ústrety.

“Zastavili se tam u nás na dvoře nějací lidé s přikrytým vozem a chtěli se napít,” vyprávělo děvče, “a jak jsem se pođívala do vozu viděla jsem v něm ležeti naši Pepičku. Vim, že to byla opravdu ona. Když se napili odjeli a já jsem pospíchala sem, vám to říci.”

Matka bez meškání chvátala k domovu a jelikož děvče s určitostí nevědělo, kterým směrem cestující se obrátíli, běžela daleko po cestě na obě strany vyhlížejíc po krytém voze. Byla odhodlána vůz takový doběhnouti a bez okolků dovnitř nahlédnouti, není-li tam její ztracené dítě. Jak dalece ale mohla viděti, byla cesta úplně prázdná a proto když chvíli marně po cestě chodila, vracela se unavena a zklamána domů. Kdyby byl býval muž nebo švagr doma, byla by je vyzvala, aby jeli na koni pođívati se za vozem. Ale muži byli oba ten den ve městě a k sousedům se s takovou žádostí neodvážila jíti. Vždyt nebylo ani jisto, že dítě ve voze byla jejich Pepička. Baruška se mohla snadno mýlití přes to, že stále ujišťovala, že to opravdu jejich Pepička byla. Vždyt tí lidé, kteří ji unesli dojista nezajížděli by do této krajiny a obzvláště ne k nim. Případem tímto opět oživena byla nezacelená rána a ubohá matka hořce si zaplakala.

Šajnostovic bydleli v okrese Brown pět roků. Následkem častého sucha měli špatné úrody a pobyt v krajině té se jim stále více protivil.

Odstěhovali se tedy do severní části státu až ku hranicím jižní Dakoty do okresu Boyd, který v tom čase počal se osazovati. Zároveň s nimi stěhovali se i Hambekovi a na novém místě usadili se obě rodiny opět vedle sebe. Zde byla krajina lepší a našim krajanům po nějakém čase dařilo se dobře a oba hmotně prospívali. Do rodiny Šajnostovic přibyli zatím ještě tři hoši, Frank, Ladík a Josef.

Uplynulo čtrnáct roku od té doby co se ztratila Pepička, když jednoho nedělního odpoledne přišla k Šajnostovým na návštěvu dcera souseda Holečka Marie. Brzy po příchodu počala vyprávěti, že četla v jednom českém časopisu zprávu vyňatou z anglických novin, jak jistá žena hledá rodiče dítěte, které jako ztracené před čtrnácti lety našla. Marie Holečková hned jak to přečetla vzpomněla prý si na Šajnostovic Pepičku, o níž slyšela vyprávět a chtěla jim ono číslo časopisu přinést; zatím ale dnes nikde časopis ten nalézt nemohla a domýšlí se, že mladší děti jej roztrhaly. Šajnostovic ihned dopsali na redakci časopisu, ale buď se psaní ztratilo nebo přišlo nějak k pohození, že odpovědi žádné se jim nedostalo.

Opět uplynuly skoro čtyry roky.

V Butte, hlavním městě okresu Boyd bydlel Anton Šajnost, bratr našeho známého M. Šajnosta. Jednoho jarního dne šla šestnáctiletá dcera jeho volným krokem po dvorku, když upoutal pozornost její poletující papír, který větřík donesl až před ní. Poznala, že jsou to nějaké anglické noviny. Zvednuvši je, zběžně jen tak letmo stránky jejich prohlížela. Pojednou ale sebou trhla a když chvilku pozorně v jedno místo hleděla, rozběhla se do stavení.

"Maminko, kdy se ztratila strýčkovi jeho Pepička?" ptala se hned na prahu.

"Bylo to myslím roku 1888," řekla matka po krátkém přemýšlení. "Proč se ale ptáš?"

"Podívej se maminko," řekla Elsie živě. "tady v těchto novinách hledá omažský policejní náčelník rodiče, kterým ztratila se před osmnácti roky dcera. Ona dívka mu psala z Chicaga a žádala jej, aby rodiče její vyhledal. Byla prý někde v Nebrascce z domova unesena když byla asi dva roky stará."

"To by se shodovalo," uznávala matka. "Až přijde tatínek večer domů ukážeme mu to. Byla by to ale radost pro strýčka a tetu, kdyby to opravdu jejich Pepička byla."

Večer, když přišel otec domů a noviny prohlédl, bez meškání napsal do Omahy psaní a žádal o adresu dívky.

Obratem pošty přišla odpověď, že adresa náčelníku policie známa není, ale že uveřejní v omažských novinách zase ohlášku, aby se jí dopátral. Za nedlouho přišlo jiné psaní a v něm žádaná adresa.

Dívka udávala jméno Lila Franklinova a s touto nyní začal strýček Antonín si dopisovati.

Dívka psala, že nikterak na únos nepamatuje. Jak dalece si může vzpomenouti, pokud byla ještě malinkým děvčátkem, že dlela střídavě tu a zase jinde a jen občas přišla k ní žena, již ona považovala vždy za svou matku. Ta měla ji u sebe krátký čas a opět někde ji u cizích lidí nechala a na delší dobu znovu odjela. Když jí bylo asi pět roků, vzala ji matka, která vedla kočovný život, úplně k sobě a nějaký čas jezdila s ní.

Potom pamatuje si, že se zastavili v nějakém mlýně a matka provdala se za mlýnáře, jenž se jmenoval Franklin. Od těch dob nesla malá Lila — jak byla vždy jmenována — svoje nynější příjmení. Ve mlýně se jí to líbilo.

neboť mlynář byl k ní hodný, ale matka byla povahy prudké a brzy začaly mezi nimi hádky. Po jedné takové šarvátce odjela matka od mlynáře a vzala Lilu s sebou. Po nějakém čase začal s matkou jezdit jiný muž, jménem Bird a potom teprve počal pro Lilu ten pravý kočovný život.

Bylo jich celá společnost a jezdili od města k městu a dávali pod boudami různá představení. Brzy byla Lila nucena učiti se různým těžkým výkonům a při představení spolupůsobiti. Když nechtěla něco dělati nebo dobře to nedovedla, byla bítá a hladem trestána. Kolikráte, když hladem jsouc pužena, vyhledávala tajně v zásobách kousek chleba, byla dopadena a pak teprve ještě nemilosrdněji bítá. Jednou, pamatuje si, když opět byla tak bítá, přišli nějací cizí lidé. Dva z nich vzali ji ze stanu a odnesli v náručí pryč. Vypyтали se jí zdali bývá častěji tak trestána a když přisvědčila, ptali se jí, je-li žena, která ji u sebe má její matkou. Lila vždycky si myslila, že to její matka skutečně jest a proto na tuto otázku přisvědčila. Pak odnesena byla do nějakého domu, kde bylo více malých dětí a tam byla několik dní. Když si hrála jednou s ostatními dětmi v zahradě a zaběhnuvši, na chvíli osaměla, přistoupil k ní neznámý nějaký chlapec a nařizoval ji, aby s ním ihned šla. Právil, že matka její na ni na blízku čeká a poroučí ji, aby bez meškání k ní přišla. Lila se nesmírně matky obávala a proto, strachujíc se trestu, jenž by jí neminul, kdyby neposlechla, hned s chlapcem odběhla. V nedalekém domku čekala již na ni matka a odvedla ji opět s sebou. Po cestě se jí vypytovala na všechno, co se s ní dělo, a když Lila vyprávěla o tom, jak se jí ti cizí lidé několikráte ptali jestli ona její matkou, tu s důrazem jí nařizovala, aby vždy jí za svou matku vydávala.

Od té doby jezdila Lila dále s kočující společností a bývala opět bítá. Pamatuje si dobře, jak jednou při představení udělala nějakou chybu a zmíněný Bird vyvedl ji za kulisy a tam, chytiv ji za rozpustěné vlasy mrští ji s takovou prudkostí na zem, že narazivši čelem na podlahu, pozbyla vědomí. Probrala se teprve za chvíli a za svoje pochybení byla pak ještě trestána postem. Po nějakém čase si Bird pořídil balon a v jednom městě oznamoval na plakátech, že se vznese v balonu do vzduchu se svojí malou dceruškou. Přiblížil se oznámený den a malá Lila oblečena byla v krátké bílé šatečky, bílé punčěrky a střevičky i nařizováno jí, aby byla pohotově na dané znamení do balonové sítě vejíti. Ubohé dítě se nesmírně bálo a chvějíc se, s úzkostí očekávalo, kdy bude nuceno do závratné výše se vznést. Jak naplňován byl balon tak rostlo i rozčilení děvčete a když jí bylo rozkázáno, aby do balonové sítě vstoupila, dala se do zoufalého pláče. Pojala ji taková dětská hrůza a bázeň, že ani přemlouváním, ani hrozbou nedala se přinutiti k tomu, aby k balonu se přiblížila. Když Bird, vztekem bledý, uchopil ji do náruči a nic nedbaje jejího křiku a bránění se, chtěl ji odnésti k balonu, tu zakročilo obecenstvo, a překazilo mu v provedení plánu.

Bird se musil vznést v balonu sám. Ale za to, když bylo po představení a diváci se rozešli, ztrestal Lilu provazem tak, že tato několik dní ležela. Za nějaký čas Bird zemřel a Lila s matkou opustily západní státy a přestěhovaly se na východ. Žily nějaký čas v Chicagu, když matka onemocněla. Trpěla žaludečním rakem. Lile bylo asi šestnáct roků a přes to, že matka bývala k ní nelaskavou a krutou, obávala se o ni a ošetřovala ji pečlivě.

Vždyť se domnívala, že nemá na světě nikoho než jí a jsouc povahy přitulné, měla ráda matku i přes její zvláštní rozmary. Tato kolikráte když trpěla bolestmi a Lila ji obsluhovala, říkávala:

„Já bych ti měla něco říci. Ublížila jsem ti, ale chci to ještě napravit, bude-li mi možno.“

Nemoc její stále se horšila až po čase musila býti pacientka dopravena

do nemocnice. Lila uchýlila se k jedné známé sousedce, hodně to ženě, a s touto chodila matku do nemocnice navštěvovati.

Když nadešly poslední chvíle Liliny nepravé matky, a dívčina seděla u jejího smrtelného lože, tu nemocná slabým hlasem pronesla opět tu často opakovanou větu: "Lili, já bych ti měla něco říci."

Zamlčela se, ale po chvílce pokračovala:

"Obávám se ale, kdybich ti to řekla, že bys mne potom nenáviděla. Ublížila jsem ti a ty jsi byla ke mně vždy hodná. Slib mi, Lilo, že mne nikdy nebudeš nenávidět... Až zemru, jdi do St. Louis k mé sestře — adresu najdeš v mé poznámkové knížce — a ta nechť ti odevzdá zlatý prsten, který jsem si u ní uschovala. Ten si nech ode mne na památku a — Lilo — — nehněvej se na mne."

S těmi slovy zemřela a Lila upřímně ji oplakávala.

Když dle udané adresy vyhledala sestru své domnělé matky v St. Louisu a hlásila se o prsten, tu byla zkrátka a příkře odmítnuta.

"Ten prsten ti nedám," řekla jí žena, kterou dívka zcela přirozeně považovala za svojí tetu, "ten jest nyní mým majetkem, protože ty nejsi dcera mé sestry. Povím ti pravdu. Moje sestra tvůj matkou nebyla, ty máš rodiče někde na západě, snad v Nebrasce. Sestra tě unesla roku 1888, tobě bylo tehdy asi dvě léta. To je vše co ti mohu říci a můžeš býti jista, že jest to úplná pravda."

S podivnými pocity a všechna jsou rozrušena odjížděla Lila zase nazpět do Chicaga. Vyprávěla vše své ochránkyni, dobré sousedce a tato sdělila to svému muži. Ten byl rovněž hodný, rozšafný muž, a když byl vše vyslechl, ujistil Lilu, že on a jeho manželka přičiní se všemožně, aby vyhledali její rodiče.

"Ty svými rysy neukazuješ, že bys byla dcerou Anglo-amerických rodičů," řekl, pohlížeje jí pozorně do tváře. Svým kulatým obličejem, jasnými modrými očima a všemi svými tahy spíše poukazuješ na předky, jichž kolébka stála někde v střední Evropě. Tolik soudím já a myslím, že se nemýlím. Budeme oznamovati v novinách a snad se nám podaří tvé příbuzné nalézt."

Oznamovali pak skutečně několikráte v různých anglických časopisech, ale stále bezvýsledně. Až po čase připadl muž na myšlenku dopsati na policejního náčelníka v Omaze a tím způsobem dostali se na stopu.

"Nyní konečně po dlouhé době mám opět naději, že najdu svoje rodiče," psala Lila.

Policejní náčelník pátral a vynašel, že jak dalece známo neztratilo se v roce 1888 v Nebrasce žádné jiné dítě nežli Pepička Šajnostova a dále že ve Stuart, Nebraska byla v policejních záznamech udáno, jak v roce 1894 byla zatčena jistá žena z potulné divadelní společnosti za to, že nemilosrdně trestala svoje malé dítě. Toto bylo jí odejmuto a dáno do sirotčince, odkud ale za krátký čas zmizelo. To vše shodovalo se s vypravováním Lily Franklinové, kterou ale nyní počneme jmenovati jejím pravým jménem, totiž Pepičkou Šajnostovou.

Po výměně několika psaní poslali Šajnostovi své nalezené děti do Chicaga peníze na cestu a čekali na její příjezd s pochopitelným rozechvěním.

"Kdyby se i stalo," řekla matka Šajnostová, "že až by přijela, poznali bychom nějak, že to přece naše Pepička není, necháme si ji za svoji. Když nemá chudinka rodiče, budeme ji mít tak jako tak za naši Pepičku."

Zatím jela Pepička z Chicaga na západ a čím více blížila se k cíli, tím větší byla její úzkost. Přiznala se k tomu potom po čase rodičům, jak se obávala, zda jí uznají za svou nebo zda ji odmítnou a ona zase bude nucena jíti zpět do světa, nemajíc nikoho svého. Otec s dcerou Annou jel od Spencer

do Butte a tam očekávali ztracenou a šťastným řízením osudu opět nalezenou Pepičku.

Matka zatím s ostatními čekala doma na jejich návrat. Nadešla noc a ti ostatní všichni již spali, jen matka bděla a čekala.

Přes tu chvíli vyběhala a poslouchala, uslyší-li v dálce rachot vozu, na kterém má přijeti její, před osmnácti léty ztracené dítě. Byla již půlnoc, když se vozu dočkala. Ale na něm přijeli jenom muž a dcera Anna. Očekávaná ten den nepřijela. Teprve druhý den po poledni viděli blížiti se po cestě kočárek a v něm muže a ženu. Poznali hned kdo to jest. Byl to bratr Antonín, se svoji, domů se vracející neteří. Nemusím vypisovati setkání se rodičů s dcerou. O tom není potřeba mluvit, ani psát, neboť opravdové city se mohou jenom pročititi a řeč neb pero jsou příliš slabými ku vyličení jich.

Nemusila se Pepička obávat, že jí Šajnostovi za svou dceru neuznají a do své rodiny ji nepřijmou.

Neměla zapotřebi žádného jiného důkazu svého původu, ničeho jiného ku ztotožnění nežli svoji tvář. Jest velmi podobna své matce. Má tutéž milou, kulatou tvář, ten tupý nosík, mírně hledící, upřímné oči. Ale ještě nápadněji podobna jest ku svému bratru Frankovi, který se narodil za nedlouho po jejím z domova zmizení.

Při pohledu na ty dvě zcela stejné tváře nemůže žádný mít pochybnosti o tom, že jest to bratr a sestra.

Sl. Josefa Šajnostová po návratu do
rodinného kruhu.

Jenom jedno kalilo rodičům radost ze setkání s dcerou a to bylo, že se s ní nemohli smluviti. Ona neuměla ani slovo česky a oni zase neuměli anglicky. Hovořila tedy Pepička jen se svými bratry a tito tlumočili řeč její rodičům. Poznenáhlu ale přiučovala se chápavá dívka češtině a když jsem ji poznala — to byla doma již dva roky — pěkně již česky mluvila. Starší sestry jedna po druhé se provdaly a odcházely z domova a Pepička zůstala sama s mladšími bratry u rodičů. Na místo sester byly nyní jejími družkami sestřenice, dcery strýčka Hambeka, který nedaleko bydlí. Všichni přátelé a každý, kdo ji poznal, měl ji pro její milou, mírnou povahu, kterou si v tom vše utrpení neblahého mládí zachovala, rád. Také Pepička se cítila spokojenou a šťastnou. Byla by u svých rodičů zůstala ještě dlouho, kdyby se nebyla seznámila s mladým krajanem Frankem Bickem.

Ku konci ledna roku 1910 strojili u Šajnostů zase veselku, tentokrát nejmladší dcery Pepičky. Z okolí sjelo se velké množství přátel a známých, jídla i pití bylo hojnost, svatebčané srdečně a přátelsky se mezi sebou bavili a všichni vespolek upřímně přáli novomanželům štěstí.

Kdyby bylo šlo vše dle přání ženicha a nevěsty, byla by se svatba odbyla jen v rodinném kruhu, bez hlučné veselosti, neboť byli oba snoubenci povahy skromné a tiché. Ale otec Šajnost nechtěl o takové veselce slyšeti.

"Ztratil jsem ji jednou," řekl s důrazem, "a po léta jsem se domníval, že se s ní již nikdy neshledám. A proto nyní, když odchází opět od nás,

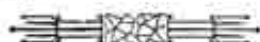
chci při té významné události míti kolem sebe všechny upřímné přátele a známé."

Pepička, jak z tohoto vypravování patrně, měla za sebou zvláštní, pohutou minulost, která, kdyby napsána byla ve vymyšlené povídce, zdála by se nemožnou. Hned jak ponejprv slyšela jsem historii jejího života a sezнала jsem ji osobně, umínila jsem si, že někdy vše napíši, tak aby i širší veřejnost, krajané česko-američti i ti v dálné vlasti dozvěděli se o tomto tak zvláštním případu.

Vyptala jsem se na vše a podávám to tak věrně, jak jen možno, bez přibarvování nebo ozdob. Činím tak ráda a se zájmem, neboť hrdinka této události učinila na mne hned při prvním seznámení příznivý, sympatický dojem a co toto piši, vidím před sebou v duchu tu milou, mírně se usmívající tvář Pepičky Šajnostovy.

Nyni žije Pepička se svým manželem na farmě u Bristow, Nebraska. Není daleko od svých rodičů a dojíždějí k nim často na návštěvu. Přeji Pepičce, nyní pani Bickové upřímně a opravdově klidný, šťastný život po boku hodného muže.

Šajnostovic dodnes nedovedou si úplně vysvětliti proč a jakým způsobem byla jim dcera ukradena. Hádají jen, že ona žena, jež pak se vydávala za její matku, potřebovala asi pro nějakou příčinu dítě, které by mohla za své vydávati a potom když již je jednou měla, upotřebila je při svém divadelním, kočovném životě.

FRANCISKO FERREK V PRAZE

Připíjení.

Na zdraví všech hodných sládků
kteří dobré naváří
i pijáků, kteří v chládku
čas daremně nemař. —
Ať žijí — vesele
dílňi jsouce kórbele.

Na zdraví všech zdárných Čechů
kteří řeč svou milují,
a ve vlasti své vospěchu
především si líbují,
ať žijí — dlouhý věk
svorní jsouce vespolek.

Na zdraví všech, kdož a olečně
jsou vždy myslí veselé
kdož upřímní — dnes i věčně —
jako my jsou přátelé,
Ať žijí — vesele —
věčně jsouce přátelé.

K. J. Erben.

Sbirka řeči a proslavů

ku všem slavnostem spolkovým a národním, upravil J. Hájek. Poštou jeden díl 80c., oba \$1.00. Spis tento obaahuje řeči při zakládání a uvádění spolků, odhalení praporu, základním kameni, otevírání škol, při výročních, elegických a dámských slavnostech, při sjezdech a různé jiné proslavy příležitostné. Každý, kdo je členem nějakého spolku anebo jinak ve veřejnosti se pohybuje, měl by ji míti. K dostání u Aug. Geringera, 451 W. 12th St., Chicago, Ill.

Pro smutné chvíle.

Příkladná obětavost.

- Na plesu ve prospěch chudých: Nechcete si odpočinouti, paní baronko? Vždyť se rozplýváte potem!
- Co chcete, vždyť je to pro chudé, aby netrpěli zimou!

Rozdíl.

— Jaký je rozdíl mezi automobilem a balonem?

— To je snadné. Když to praskne a sletí na zem, je to balon. Když to praskne a vyletí do vzduchu, je to automobil.

Jiná otázka.

Dohazovač nevěst: A vařit také umí. Ženich in spe: Což o to, ale může-li se to co uvaří také jíst?

Přátelská rada.

— Co říkáš, Toník Pánků mi řekl, že jsem nejhlopnější ze všech oslů. Mám ho žalovat?

— Jsi-li přesvědčen, že to není pravda, a může-li to dokázat, tak ho žaluj!

Ten se zná.

Vkladatel na bance: Já si chci uložit dvacet dolarů na knížku. Mohu si vy-zdvihnouti peníze, kdykoliv chci?

Úředník: Ovšem, že ano!

Vkladatel: Do kolika hodin máte dnes otevřeno?

Inu, ta roztržitost.

Pan profesor, známý svoji roztržitostí, potká známou paní.

— Ah, paní Strojená, jak se rače.

— Děkuji, pane profesore. Ujde to, ale jak vidíte, jsem ve smutku po mém manželu.

— Ah, ano, váš pan manžel. A jak se mu vede, panu Strojenému?

Zázrak ve 20. století.

Pani Pomykáčková již letos ve svém životě viděla.

ale aby pejsek snášel vjeze.

v to by byla před tím nikdy ani nevěřila.

Slibná budoucnost.

Ženich: Já doufám, milá Jessiko, že až budeme svoji, že nebudete tahati toho ohavného pudla všude s sebou?

Nevěsta: Ovšem že ne. Toho budete pak vodit vy!

Výhoda mláď.

Starý pán: Milý mladý muži, to já jsem viděl nežli vy jste se narodil!

Mladý muž: To je v pořádku, starý pane, a já to budu vidět až vy budete mrtev.

Srozumitelné.

Pani Vsetečková: Kam pak jedete, drahý pane?

Pan Zamklý: Do Prahy.

Pani Vsetečková: Co tam budete dělat?

Pan Zamklý: Vystoupím z vlaku.

Dětská zvědavost.

— Tatinku, jsou generálové stateční?

— To se rozumí, že jsou.

— Tak proč se dycky dívají na bitvy dafekohledem?

Vždy galantní.

Jistý Francouz vypravoval svému novému obchodnímu příteli o svých rodinných poměrech.

— Kolik máte ditek? ptá se přítel.

— Pět, a samé dcery, odpovídá Francouz.

— To je škoda, že není mezi nimi také hochů, není-li pravda?

— Oh ne, pane. Ti přijdou. Moji synové totiž, ačkoliv nejsou ještě narozeni, jsou tak galantní, že dají dámám přednost. Až budou všechny dcery na světě, pak přijdou synové.

Dobry prodavač.

— Tyhle botky jsou mi trochu těmé.
— Buďte bez starostí. Jakmile si v nich několikrát povyždete, povolí a budou sedět jako ulité.

— Mně se zdá, že jsou mi tyhle botky poněkud volné.
— To nevadí. Jakmile s nimi přijдете do vřelka, arať se trochu, a budou jako ulité.

— Nu, teďhle pár botek mi jde jako ulité.
— A huďte jistě, že tak zůstanou a ani se nepohnou.

Spravedlivá závěť.

— Slyšel jste, že Quido Čimčára, vyrabitel léků proti všem nemocem zemřel?

— Ano, ale jsem žadostiv, komu odkázal celé svoje velké jmění.

— Ústavám pro choromyslné.

— Proč to?

— Nu, napsal do závěti: Od bláznů jsem všechno svoje peníze dostal, bláznům je zase vrátím.

Vyzná se.

Dobytkář potká svého starého přítele: Nu, nazdar. To jsem rád, že tě zase jedno vidím. A jak patrně, daří se ti dobře. Vždyť už žíš přes 200 liber. Hm, nějakých 208 jistě.

Přítel: Človče, jak's to mohl tak navlas uhodnout? Ano, včera jsem se vážil a mám 208 liber.

První přítel: Hm, to ty nevíš, že jsem nejlepším odhadcem dobytka v celém kraji?

Kdo to zodpovídá.

Dvanáctiletý Oskárek vyzvídá na mamince: Mamí, když se narodí někdo v Americe, tak je americkým občanem, třebaš by rodiče sami nebyli občany, že ano?

Mamá, vzdělaná dáma: Ano, Oskárku.

Oskárek: Tak každý je občanem tam kde se narodí?

Mamá: Zcela správně.

Oskárek: A což když jedou jeho rodiče zrovna do Ameriky, a narodí se v polovici cesty mezi Evropou a Amerikou?

Mamá: Pak je té národnosti jako jeho maminka.

Oskárek: A což jede-li na místo s maminkou s tetičkou?

Tomáš.

Soudce: Jak jste stará, slečno?

Svědkyně: Viděla jsem již devětadvacet jar.

Soudce: A jak dlouho jste byla slepá?

Kam to dopravujeme!

Řeknete při pohledu na tyto postavičky, že jsou všechny vrchované směšné a bláznivé. Ale nemýte se! Dáme-li se modou ovládat jako až dosud, dojde brzo i na uskutečnění toho, co se nám dnes zdá nemožným.

Nebezpečné.

Učitelka: Poslouchej, Pepíku, nebudeš-li ty se ve škole lépe chovatí, dojdu si k tvému tatínkovi.

Kluk: To nedělejte, slečno, maminka je strašně žárlivá, kdo ví, co by si myslela. —

Ty poměry a "poměry"!

— A proč nebylo nic z tvého snátku se slečnou Dawnových?

— Inu, když jsem tam přišel na námluvy, přiznal se mi tatík k svým nynějším poměrům a dcera k svým dřívějším poměrům.

Nejmodernější.

Mladá panička: Posledně jsem měla štěstí. Kuchařka mi vydržela celých šest měsíců, a poslední manžel dokonce celý rok.

Pře počítal se.

Návštěva: Podívejte se, pane Kopejtko! Tyhle střevíce nosím sotva dva měsíce a už se začínají trhat. Když jsem si je dávala dělat, ujišťoval jste mne, že je do smrti neprochodim.

Pan mistr: Ano, ano, paničko, pamatují se. Ale vy jste tenkrát, vypadala náramně bídne, když jste je kupovala.

Když se nevidí za kulisy.

Husa: Jak se časy mění! Jak živa bych byla neřekla, že někdy spatřím lišku a kachnu tak klidně a svorně vedle sebe!

Na návštěvě.

První návštěvnicka: Je to zde ale mizerné u těchto Klapáčkovic. Podívejte se na ty zlíkované a děravé ubrousky a otlučené nádobi.

Druhá: Ba že; a to si ještě vypůjčili ode mně.

Pěkná příležitost.

— Já jsem slyšel pane rado, že máte krásnou sbírku starožitností. Přišel jsem tedy, byste byl tak laskav a ukázal mi ji.

— O prosím, ale dovolíte, abych vás napřed představil mé manželce a moji dceři?

Pel.

— Inu, ta Hedvička je přece jen rozkošný motýlek.

— To myslíš proto, že pouští barvu, když ji dá člověk hubičku?

Škoda!

— Ježíšmarjá, ženo, nedělej to, ještě je tam skoro čtvrtka koňalky ve flašce!

Překvapení.

— Hele, moje Zuzanka dneska nic neříká. Naposled ani nejsem opilý.

Dobře řečeno.

Zaměstnavatel (v kanceláři svým úředníkům): Prosim, aby dodržovali hodiny, pánové, trochu lépe než dosud. Teď přicházíte jako ministři a odcházíte jako zedníci.

V městské radě v N....

Jeden radní: A já vám řeknu, že jste všichni mízerní lumpové...

Starosta: Drž hubu, Vašku. Chceš-li nadávat, tak si napřed řekni o slovo.

Pod pantoflem.

— Bojíte se bouřek, pane Humer?

— Venku ne... jenom doma.

V Americe.

zemí orlů, losů, Pythiovců, dřevařů, atd.

— Není váš muž hypochondr?

— Ne, on nepatří k žádnému spolku.

Zlodějská drzost.

— A nemohl jste toho zloděje chytit?

— Ale kdež! Hodil jsem po něm oknem kladivem, a on kladivo sebral a utekl s ním.

Hrozně.

— Dnes jsem proseděl skoro celou noc v posteli.

— A proč to?

— Dvakrát se mi zdálo o tchýni, a pak už jsem si netroufal usnout.

Příjemná vyhlídka.

Host (uslyší v chodbě zařinčení nádoby): Zdá se mi, že se sklepník s mým jídlem natáhl!

Hostinský: Ano, ale bude tu hned. Už jenom sbírá brambory.

Myšlénka.

Dávati jest milejší nežli přijímati — jmenovitě při pohlavku.

Porovnání.

— Nu tak, jak pak se daří vašemu muži s jeho snahou odvyknouti si pítí?

— Znamenitě. Teď už pije vodu jako kořalku.

Neklamné znamení.

Učitel: Podle čeho se poznají jedovaté houby, Stehličku?

Hoch: Podle bolení břicha.

Dobrá výmluva.

— Ale mužíčku, co pak že přicházíš dneska teprve o půl jedné domů?

— Ach, moje drahá dušičko, to je proto, že jsem tě nechtěl vyrušit z nejdražšího spánku před půlnocí.

Nepodařená výhrůžka.

— Nezanecháš-li toho pítí, dám se od tebe rozvést!

— Jak toho mám zanechat, když mi ještě děláš laskominy!

Otázka.

— Vy nezpíváte, slečno?

— Mně bylo zpívání zakázáno.

— Kým, lékařem nebo sousedy?

To nejde.

Úředník: Vy chcete vědět, jak je drahý telegram? Každé slovo šest centů.

— To... to by bylo mo-mo-moc drahé, protože j-j-já koktám.

Moderní sňatek.

— Ty skutečně chceš, mami, abych si vzala toho pana Kychtáňa? Toho spuchelého dědka, toho mamonařského zhýralce, tu lidskou zrceninu? Vždyť ho nemohu ani citit!

— Mírně se, Běluše, to všechno mu můžеш říci až budete jednou svojí.

Pěkné pozvání.

Král lidožroutů k cestovatelům: Neodcházejte ještě. Snad mi dovolíte, abych si vás tu nechal k obědu.

Filosofie.

Pani Šmocháčková (po zubní operaci): "Vždyť vy jste mi, člověče vytáhl falešný zub — vy jeden fušář, vy nemotoro, vy jste packal a nic jiného!"

Zubní lékař: "To není divu, že člověk v tak velké hubě zabloudí."

Jen to ne.

— Čáliku, nebudeš-li hnedka zticha, zavřu tě do kurníku k slepicím.

— K slepicím mně můžeš zavřít, mamí, ale to ti povídám hned: vejce klást nebudu!

Dobré zařízení.

Sluha v hotelu: Tak tady je jejich pokoj. Tadyhle je zvonek, a až budou chtít abych jich vzbudil, tak na mně potřebou jenom zazvonit.

Dobré stanovisko.

— Jaké stanovisko zaujímáte: obledně trestání dětí?

— Jaké stanovisko? Přitáhnou kluka, sednu na židli, položím si jej přes kolečko a dám mu co mu patří.

Správná replika.

Farář (opilému sedlákovi): Proč vy se nevystříháte piti? Přece víte, že je alkohol vašim největším nepřítelem?

Sedlák: No, a nekážou voui každou neděli, že máme své nepřátele milovat?

Na plesu.

— Odpusťte, pane, ale vy jaksi příliš tančíte po špičkách.

— Božinku, slečno, a jak mám jinak tančít než po špičkách?

— Ano, ale tancujte si po svých, a ne po mých!

Proti týráni zvířat.

— A nezapomeňte, pánové, že nechci vidět, aby někdo z vás ublížil některému psu. Já jsem členskými spolků proti týráni zvířat. A teď vzhůru na jelená!

Měšťáci na venku.

— Jak starý je ten volček?

— To není volček, to je kráva.

— Ach ano. Máte pravdu, a jak je tedy stará vaše krávka.

— Dvě léta.

— A jak to oznáíte?

— To se vidí podle rohů.

— Ach, skutečně, je pravda. Má dva rohy!

Zlomyslné nedorozumění.

Panička: Pro boha vás prosím, zavolejte si toho psa, vždyť jsem plná blech.

Pán: Pojď sem, Karo, pojď — ta pani má blechy.

Už ne.

Poddůstovník (k vojákovi, jemuž praskly kalhoty): Jsou vám ty kalhoty moc úzké?

Voják: Teď už ne, pane lajtnant.

Padl na to.

— Ferda je tedy ženat?!

— Ano.

— Se slečnou Mastilkovou?!

— Oh ne. Dva dny před svatbou přišel na účet své nevěsty od švadleny, kde bylo počítáno za jedny šaty osm set dolarů. Přerušil svou známost hned.

— A koho si vzal?

— Tu švadlenu.

Čas jsou peníze.

Žebrák: Prosim o almužnu — ale rychle, nechal jsem stát bicykl na silnici!

Na zdraví.

"Na tvé zdraví, brachu!" Každý o Sylvestru praví — a při tom "na zdraví" chlastu ničí svoje zdraví.

Jsou dobří lidé, kteří mluví
vždy více na jiné nežli na sebe.

— Drahoušku, podív se, zde je zpráva, že jsme zdědili dvakrát sto tisíc.

— Oh, můj ty božinku! Střecháčkovice popukají závisti a zlosti.

Šibeniční humor.

Odsouzenec k šerifovi: Človče, vy tu máte nějak slabý provaz. Co pak nevíte, že jsem dopustil těžkých zločinů, že jsem tedy těžký zločinec?

Na cestě z hospody.

Mojí staré jsem slíbil... že, že ji koupím za zajíce. Teď ji nesu místo zajíce — opici. Hm... teď jsem jen žádostiv na tu omáčku, kterou mi k tomu udělá.

Pro manžele.

Ríkejte svoji ženě: "Stará", jenom pokud je mladá.

Těžko pamatovat.

Boss: Jak to přijde, pane Karle, že si stále pletete datum?

Pisář: To je zcela přirozené, když je každíčkův den jiný.

Útěcha.

— Človče, vždyť vy můžete mluvit o štěstí, že jsem nejel se svojí šedesáti-koňkou. Co vás přejela to je pouze moje malá výletní mašina.

Zlý problém.

— Jak mu dát na jevo, že nejsem žádný honec na vysokon nebo černou, že stíhám jenom koroptve a zajíce?

Výhoda.

— Co tomu říkáš, že v Africe chodějí vojáci nazi?

— Hm, to je pro ně velká výhoda v čas války: nemohou dostat ani na kalhoty ani na frak.

Spočítá si to.

— Jak dlouho již bydlíte v tomto domě?

— Já ani sám dobře nevím — stará, kolik termínů jsme dlužni činži?

Dost času na fotografii.

Služce Madle se udělala v obličejí velká boule. Šla se dát na kliniku léčit. Tam ji lékař hned posadil před aparát, aby ji napřed ofotografoval i s tou bouli.

"Ach ne, pane doktore, zvolala Madla. "Chtějí-li ode mně mít obrázek, počkaj až bude ta boule pryč, teď jsem moc ošklivá.

Dentista — automobilistou.

Ale človče, co mi tady ubazujete svůj chrup! Přijďte ke mně do officu, úřaduji každý den od devít do pět. Tam se na to podíváme.

Při deváté sklenici.

— Paní hostinská, prosím vás, stáhněte záclony. Je tu zas nějaký ochmelda, který se sem dívá drze dovnitř.

Podá důkaz.

Soudce: Tak vy se chcete dát rozvést proto, že vaše žena špatně vaří? To přece nejde, to není žádný postačitelný důvod k rozvodu.

Manžel: Prosim, pane soudce, mohl bych vás pozvat k obědu?

Skromný.

Soudce: Obžalovaný, oznamuji vám, že na základě rozhodnutí poroty, jež vás uznala vinným, jste odsouzen do žaláře na čtrnáct let. Máte něco k namítání?

Odsouzenec: Slavný soude, to nemohu požadovat, aby se stát o mne tak dlouho staral.

Stará se o pacienty.

Služka: Pane doktore, pan Zmírálek už na vás čeká od rána, a poslal mne už třikrát za vámi. Dává se vás ptát zdali je vám zdraví vašich pacientů docela lhostejno.

Dr. Pijálek: Ale co si myslíte, lhostejno! Řekněte mu, že už tady po třetí pijeme na zdraví našich pacientů.

Sladká smrt.

Kuvec nkaruje své deersuče zařízení sklepu; Hleď, zde do toho sudu syrobu spadla myš.

Deersuška pozorujíc mrtvou myš: To musela být ale sladká smrt!

Pěkný úkol.

Milionář přijede do lázni s rodinou, a dá si zavolat lékaře: Tak pane doktore, s námi budete mít na práci tohle: Já se chci trochu spadnout, má stará chce trochu stlouznout, a dcera chce zůstat jak je. Tak to něk zařídte. Co to bude stát, na tom nezáleží, my máme peněz dost.

Ví to jistě.

Učitel: Nyní jsem vám tedy vysvětlil, z čeho se dělají látky na šaty. Petříčku, řekni mi, z čeho jsou zhotoveny tvoje kalhoty?

Petříček: Z tatínkových starých kalhot.

Pokroky vodolěčby.

Slon v službách zásad Kneippových.

Dlouhé rozmýšlení.

Slečna Sedavá se tak dlouho rozmýšlela, má-li si vzít plavovlasého nebo černovlasého.

až se konečně musela spokojit s takovým, který nebyl ani plavovlasý ani černovlasý.

Ruská filosofie.

- Dobrý den Ivaně Petrovič!
- Dobrý den, Nikolajeve!
- Jak jsi se měl po celé tři měsíce co jsem tě neviděl.
- Nu, ne zrovna nejlépe. Oženil jsem se.
- Ale? To jsem nevěděl. Tak gratuluji.
- Děkuji, není třeba. Oženil jsem se se zlou ženou.
- A jdi; to je mrzuté.
- Ne tak docela; měla dvě stě tisíc rublů věna.
- Ah tak! Nu to je aspoň náhrada.
- Taky ne úplně. Použil jsem věna ku koupi stáda ovcí — a pomyslí si, přišla epidemie a všechny pošly.
- Ach, to je neštěstí.
- Není to tak zlé. Prodal jsem z nich kůžce, a ty mně vynesly víc než co stály ovce.
- Tak můžeš být spokojen?
- Ba ne. Dům, do kterého jsem uložil peníze, vyhořel do základu se všema penězi.
- Človče, ty jsi ale nešťastný.
- Nenařikám si. Ta zlá žena byla v tom domě a uhořela s sebou.

Před svatbou.

- Farář: Řekni mi, Marjánko, kolik je pánubohů.
- Něvsta: Jeden.
- Farář: Dobře; a kolik je osob.
- Něvsta: I s muzikanty čtyřiačtyřicet.

Výstraha.

- Sedlák Honza: Zítřka poženu na trh dvanact volů.
- Sedlák Boula: To nedělej! Vš, že je třináctka nešťastně numero!

Pramen.

- Kde, prosím vás, sebral váš muž tu novou nemoc?
- Oh, tu si vyhledal z té velké doktorské knihy, kterou si nedávno koupil.

Její právo.

- Paní Kandilková: Tak ty si opovížeš přijít zase tak pozdě z hospody? Ty jeden...
- Pan Kandilek: Máš pravdu, ženuško, to je neomluvitelné. Já jsem přece jenom ničema, mizerný, lump, jenž okrádá rodinu, jeden větroplach, bíd...
- Paní Kandilková (napřed oněměvší úžasem pak pojednou vybuchne): A co pak je tohle? Mám já držet kázání, anebo ty?

Změna povolání.

- Habrdilek přešel od literatury k divadlu. Dříve byl zaměstnán v knihkupectví oprašováním knih a teď se stal přesunovačem kulís.

Skutečný pokrok.

- Paní (při snídani): Ten váš nový spolek "Pokrok" je něco velmi pěkného. Ten nám tu ještě chyběl. Z první schůze jsi se vrátil v jednu hodinu, z druhé ve tři, a dnes dokonce teprve ráno!
- Muž: Nu, a není to snad pokrok?

Dítě svého věku.

- Malý Otokar k svému otci: Papa, viš to, že jsem dnes jezdil se strýčkem v automobilu? Považ si, jeli jsme tak rychle, že už jsme kolem sebe ani nic neviděli, že už jsme ani mluvit nemohli, že už jsme ani pro prach v ústech dýchat nemohli a v hlavě bylo mi tak divně... o, papa, ani nevíš, jak to bylo krásně!

Nechápaná utrpení.

Zdravý nevěří nemocnému, sytý hladovému a svobodný — ženatému.

Přání se splnilo.

Student potřebuje deset dolarů a proto píše svému strýci panu Budníkovi.

Předrahý strýčku:—

Kdybyste mne v tomto okamžiku viděl, divil byste se, proč se tak rdím studem, a zajisté byste mne litoval.

Poměry mne nutí, abych Vás požádal o půjčku deseti dolarů, a já to nemohu udělati. Stydím se oříšit, než abych mohl prosbu tuto svěřiti papíru. Ne, nemohu to učiniti, raději zemru.

Posílám Vám tento dopis po poslíčkovi, který bude čekati na Vaši odpověď. Nezlobte se, drahý strýčku na svého oddaného a poslušného synovce

Karla.

Douška. Ne, není možno, abych dopustil, aby se list, který jsem právě napsal, dostal do vašich rukou. Rozběhl jsem se za oslíčkem, ale již jsem ho nedostihl. Kéž by jej něco zdrželo, nebo kdyby aspoň dopis po cestě ztratil.

Pan Budník, velice pohnut, odpověděl:

Drahý Karličku, utiš se a nerď se, ani se nermuť. Dobře nehe vyslyšelo Tvých prosieb. Dopis se ztratil.

Tvůj strýc.

Měla pravdu.

Dívalelní řiditel: Ah, již tedy zpět u nás? Já slyšel, že jste řekla, když jste se vdávala, že vás ani deset párů koni nepřitáhne zpět na jeviště.

Hvězda: A taky nepřitáhli. Já přijela v automobilu. Aeropos, znáte nějakého dobrého rozvodního právníka?

Petříkův ideál.

Lazebník: "Tak co, Petříčku, jak si přeješ mítí vlasy sestříhnuty?"

Petříček: Tat jako tatinet — s vejkou dijou ve pjosťsed."

Zřetelné.

V jisté společn. sti byly vyprávněny různé vtipy na tchýně. Rozlobena nad tím, obíatila se jedna z dam — šťastná majetnice tří neprovdaných dcer — k mladému muži, který tu tiše seděl, aniž by se zlomyslných poznámek účastnil a zvolala: Jste také nepřitelem tchýni, pane? — Ale kdepak, zněla odpověď, tak daleko to vůbec nenechám přijít, abych se jim mohl státit!

Jeho přání.

Majitel villy sedí se svým hostem v besídce u živého plotu, který je dělí od domu sousedova. Náhle dává návštěvník majiteli villy znamení, aby byl tich, neboť za plotem ozvaly se dva hlasy, mužský a ženský.

"Nejmilejší, nejlepší má Mařenko, dej se přece obměkčit a dej mi jednu — jenom jedinou!"

"Ne, to je úplně vyloučeno."

"Maroušku, viš přece jak tě miluji, viš oředce, dušinko moje, jak něžně jsem ti oddán. Dej mi jednu."

"Ne, ne, dostal jsi ji ode mne před čtyřmi dny. Bylo by to hříchem, už zase ti jednu dát..."

"Zajisté jsou to milenci" zašeptal host. "On chce na ni hubičku!"

"Ale kde pak," vzámál se majitel villy. "To je můj soused se svoji paní, říká si o korunku, aby měl nějaký groš na tabák a ona mu ji nechce dát."

Žena nové doby, čili všechno samá atletika.

Šerm.

Tomis.

Vapřání.

Druslení.

Jízda.

Veslování.

Dobré osvícení.

Pan Grešlička k své polovici: Vidíš, to jsou takovíhle lidé, kteří zaviňují vysokou úmrtnost v městech! Co je to za nápad jít ven v takovém úpalu bez klobouku.

Narozen na šťastné planetě.

— Tamhle přítel Novák měl divný měsíc. Napřed mu vyhořel dům, pak mu kára při srážce přerazila žebro a předevčirem mu zemřela tchyně.

— Hrome, ten je narozen na šťastné planetě! Tolik štěstí najednou!

Strašlivé.

A: Slyšel jsi to už? Dnes odvedl policajt dívku z kostela od samotného oltáře.

B: To je strašlivé! Ale proč vlastně?

A: Protože se s ní oženil!"

Co lvovi schází.

Jsou chvíle, kdy si lev přeje, aby měl krk žirafy.

Dobré opatření.

— Člověče, jak jsi si mohl najmout byt v tak hlučné čtvrti! Vždyť tady ani nebudeš moci spát!

— Ah! Člověk si zvykne!

— Možná, ale počkej, ten první měsíc, nežli si zvykneš, nezamhouříš oka!

— Proti tomu jsem se již zařídil. Já ztrávím ten první měsíc na venkově.

Ohleduplný manžel.

— Nejhorší při tom je, co bude říkat žena, až bude vidět moje kalhoty zase roztrhané!

Enfant terrible.

Dáma (zuřivě k svému pekaři): Ty biskuity, jež jste nám včera zaslal byly tak mizerné, že bych je ani čuňatům nepředložila.

Pekař: Prosim tisíckrát za odpuštění; vezmu je zpět!

Malá Elsa: O, to není už třeba, snědli jsme je včera k dessertu.

Dojemný obrázek.

— Jak se hezky snáší.
Nu, vždyť se narodili v tentýž den!
— Ah, tak to jsou jakoby se řečko, dvojčátka!

Šibeniční humor.

Operátér: Musím vám oznámiti smutnou zprávu, že vás budeme muset ještě jednou operovati.

Pacient: Ale, Kriste Pane, vždyť jste mne již otevírali dvakrát!

Operátér: Nic naplat, na tom závisí váš život.

Pacient: Já vám tedy povím, doktore. Teď mne již nezašivejte, až s tím budete hotovi. Udělejte mi břicho na knoflíčky, abyste nemuseli řezat, až budete muset znovu do mých vnitřností.

Přejíčný tatík.

Co, vy necláte toho caparta, aby mne holil?

— Já mu nemohu to potěšení odepřít. Dnes jsou jeho narozeniny.

Moderní Amerika.

— Je ta dáma, kterou jste zdravil, vaší přítelkyní?

— Ne, jsme poněkud příbuzní. Je to druhá žena třetího muže mé první ženy.

Ta móda!

Modistka: Před třemi roky měla jsem ve výkladní skříni místo na deset klobouků, loni již jen na tři, a letos se mi tam vejde sotva jeden.

Povážlivá ztráta paměti.

— Je to skutečně divně, jak moje paměť vůčihledě slabne. Na tři věci si nemohu nikdy vzpomenouti. Na jména, na cifry a... a... a hrome, teď nemohu vzpomenout, co je ta třetí věc.

Kdo ho koupí.

Kloboučník: Podívejte, tenhle panama stojí 25 dolarů a to je za babku.

Kupující otáčí klobouk dlouhou chvíli v ruce a prohlíží jej se všech stran, a pak se zeptá: A kde jsou ty díry, prosím vás?

Kloboučník: Jaké díry, nanama přec žádné díry nemá.

Kupec: Well, ten klobouk by měl mít díry, aby jimi mohl prostrčit své rohy ten vůl, který by zaň dal 25 dolarů

Jak je to nespravedlivě rozděleno.

Když má pan Pinický, vynálezce pomády na rychlý a jistý vzrůst vlasů hlavu jako koleno,

a pan Linický, výrobce kulečnickových koulí takovouhle hřivu.

Evropský respekt.

Dusné vedro panuje v kanceláři a úředníci jsou na polo upečení. V tom usedne nestydatá moucha jakási na nos jednomu z úředníků. Napadený sebou zlostně trhne a prudkým pohybem mouchu odžene. Moucha odlétne a usedne rovnou na nos přednostovi kanceláře.

Úředník polekaně vzhledne ve tvář svému představenému a třesoucím hlasem se omlouvá:

"Pane přednosto, prosím tisíckrát za odpuštění. Kdybych to býval jenom tušil, co ta moucha má v úmyslu, nebýval bych ji ze svého nosu odháněl."

Praktické.

— Proč si pan hrabě vždycky sebou na hon běže zdejšího notáře?

— To je jednoduché. Chce si to, v případě že by nějakého zajíce trefil, ihned nechat notářsky potvrdit!"

Důkaz.

Jistý profesor dával na své klinice správký jistému velmi zručnému, ale hluchoněmu mechaniku. Kteréhosi dne objednal jej opět aby mu něco spravil. Mechanik dostavil se o něco dříve, v době, kdy profesor dosud měl na své klinice k studentům přednášku. Učenému pánovi zdálo se to býti vhodnou příležitostí, aby se před svým posluchači jak se patří zabýlsknul svými vědomostmi.

"Pohlédněte na tohoto muže," zvolal na studenty, když mechanik do sálu vstoupil. "Nevidíte na něm nic zvláštního. Všimněte si dobře útvarů lebky, obličjeje... Nuže?... Jak vidím, nepřicházíte na nic. Řeknu vám to tudíž: Tento muž je hluchoněmý!"

"Odpusťte, pane profesore," odvětil klidně mechanik. "to je můj bratr, co je hluchoněmý. Nemůže dneska přijít, a proto mne posílá za sebe."

Dětský rozum.

Karloušek: Maminko, což pak jenerálové nejedí s nožem a vidličkou?"

Matka: "Zajisté, že ano. Jak však přijdeš na tuto otázku?"

Karloušek: "Právě tady čtu: Jenerál jedl se svým celým plukem."

Otázka v pravý čas.

— Má milovaná! Vaše oči jsou dva safiry, vaše rtíky jsou z korálu, vaše zuby jsou perle, vaše vlasy čisté zlato...

—Teď mi jen řekněte, zdali kámen, jenž je v tomto vámi darovaném prstenu je diamant nebo imitace.

Zatrolená roztržitost.

— Ach, u všech kozlů! Vždyť je to můj klobouk! A já si už hodím představuji, že je to plivátko.

Soucitná.

“Jednoho dne přijdu k malé farmě” — vyprávěl jeden tulák — “s neobyčejně pečlivě vypěstovanou zahradou; dělalo to na mne dojem, že bych tu mohl nalézt nějakou dobrou a citlivou duši, která by mne nakrmila a napojila. Přistoupil jsem bližší k domu, uleh na trávník a počal okusovati trávu. Netrvalo dlouho a z domu vyšla mladá a hezká dívka a ptala se mne, co prý to dělám. Řekl jsem jí, že jsem už po celé týdny pořádného sousta nepožil a že zde okusuji trávu, abych nezahynul hladu. Tu na mne soucitně pohlédla a měkkým hlasem řekla: Ubohý muži! Pojďte raději do zadu za dům — tam je tráva větší!”

Ve spěchu.

Volební kandidát (ve své agitační řeči): Chcete-li novou školu — zvolte mne! Chcete-li nějakou novou ulici — zvolte mne! Chcete-li mít čistokrevný dobytek — zvolte mne!”

Pochopitelné.

Mladé děvče (k námořníkovi): Proč má většina lodí ženská jména?

Námořník: Kdybyste věděla, jak těžko taková loď dá se řídit, ani byste se neptala.

Nedorozumění.

Restaurační číšník (drže před hostem, venkovcem, cínový táč): “Prosím, vašnosti, něco za tu hudbu.”

Venkovčan (běře za táč): Tak vám teda pěkně děkuji... však byla ta muzika mizerná dost!

Nikdy neslibujte!

— Nu a nyní, kdž jsme svoji, ženouško drahá, docela svoji, nebudeme mít jeden pro druhého žádných tajností. Není-li pravda?

— Oh, ano, miláčku. Tak mi nyní řekni doopravdy, mnoho-li jsi dal za ten snubní prsten!

Dobrá příčina.

Maminka: Řekni mi, Pepo, proč nechceš být hodný. Dříve jsi býval takový poslušný hošíček, a teď s tebou není k vydržení.

Sedmiletá naděje vlasti: Mami, já jsem tadyhle slyšel dědečka povídat, že ty hodné děti umírají, a ty darebné tu zůstávají. A já si nechci zabírat!

Lehká pomoc — pro Herkulesa.

Ach hošíčku, teď začíná pršet, a my nemáme s sebou deštník. Můj nový klobouk bude zničen.

A bylo by se stalo, kdyby nebyl měl galán velkou sílu — a dobrý nápad.

Osudná kritika.

Hudební kritik (tu komponistovi, jenž mu právě přečhrál svou nejnovější operu): "Jsem přesvědčen, že nápěvy obsažené ve vaší opeře stanou se po jejím prvním provedení ještě populárnějšími, než jsou dosavad."

Moc zvyku.

— Jak brzy jste se naučil psát na psacím stroji?

— O dosti brzy, avšak první čas nemohl jsem mu jaksi zvyknout; chtival jsem jej vždy zastrčit za ucho.

Při stříbrné svatbě.

Pani (plna nadšení): "Dnešní naši hosté jsou vesměs staří dobří známí, jsou to vesměs právě ti, kteří zde byli shromážděni před pětadvaceti lety."

Muž: "Ano, pravdu říká — tytéž škodolibé tváře."

Vysvětlení.

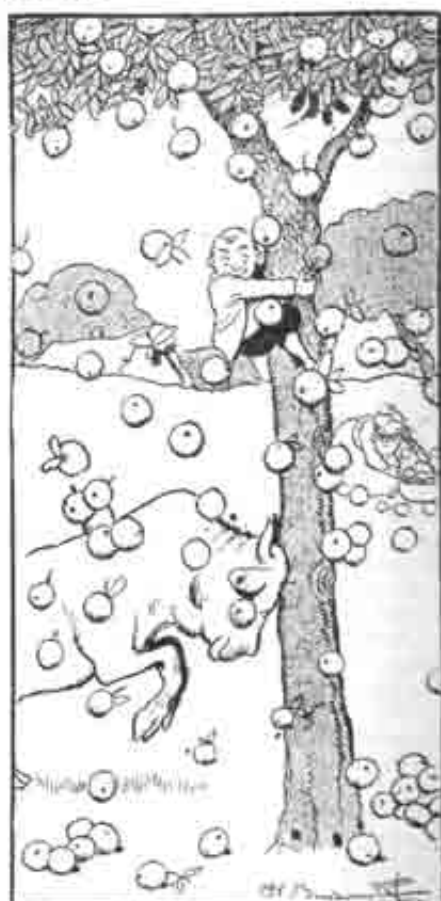
— Tentokráte bylo mi zaplatit \$25, že jsem pojmenoval svého souseda volem — a minule stačila na tutéž obžalobu \$15.

— To zaviniily asi nynější zvýšené ceny dobytka.

Chytrost nejsou — žádné čáry.

Třesení stromem, aby zralá jablka spadala, je těžká práce,

ale když, si člověk umí pomoci, jde to samo.

Nepolepšitelný.

Soudce: "Pro opětované pytláctví jste odsouzen ku tříměsíčnímu vězení. Nastoupíte svůj trest hned?"

Obžalovaný: "Smím-li prosit slavný soude, odseděl bych si to nejraději v době letění zvěře."

Stará bolest.

Synovec: "Odpusť, strýčku, že k tobě opět přicházím. Avšak věř, že mne to stálo velké přemáhání, než jsem se k tomu odhodlal."

Strýc: "To je všechno hezké — ale co to bude státi mne?"

Moderní žebráci.

— Čím to, že k vám nepřicházejí žádní žebráci?

— Oh, my se jich snadno zbyli. Má paní jim dala vždy jednoduše jíst, a teď se neukáže v našem domě ani jeden žebrák.

Zlomyslný.

Host, (jenž si objednal láhev starého vína): "Tu pavčinnu jsem vám položil, pane hostinský, tuhle na časopis — té budete snad moji ještě použítí."

Nejstrašlivější panika.

— U nás v dílně byl dnes v poledne ohromný poplach, při němž div že nebyl jeden dělník umačkan.

— Což hořelo?

— To ne, ale my přeslechli tloucí hodiny a tu najednou vykřikl někdo: Jest pět minut přes dvanáct!

Skromný.

Mladý Kutáček přišel žádati továrníka a velkého boháče Pyšného o soukromou rozmluvu, a když mu byla povolena, přiznal se, že miluje slečnu Pyšných a že by bylo jeho velkým přáním ji pojmouti za manželku.

Pan Pyšný ztrnul. Tento nepatrný človíček si dovoluje žádati o ruku jeho jediné dcery?

"Člověče, co vám to napadá?" houkl na návštěvníka. "Víte, že mám jen jednu jedinou dceru, které připadne všechno moje bohatství? Jen jednu, jedinou dceru, rozumíte?"

"Ano, pane Pyšný, ale vždyť já na vás nechci dvěř!"

Zcela možné!

— Račte milostivě odpustiti, ale dovoluji si vás upozorniti, že místo rukávniku iste sebrala kožešinu od postele.

Je to pravda,

že je žena nejkousavější, když má nejnůž zubů?

Jemné upozornění.

Pán (ve vlaku): "Nyni přijde dlouhý tunel, slečno. Nebojíte se?"

Dáma: "O ne! V tomto tunelu jsem již jednou jednoho zpoohlavkovala."

Zázračný účinek hudby.

Oh, to je báječné, ahle hudba, Ten smuteční pochod! Jaký to cit! Chvilími

se mi zdá, že mi vlasy vsiávají na hlavě.

Maximilian, Charlotta a Juárez.

Historie mexického císařství.

Pro kalendář Amerikán napsal A. R. Nykl.

Bylo kolem půlnoci a město pohříženo v klidný spánek, když jsem vystoupil z vlaku v nádraží v Querétaru. Po bělavých stěnách nejbližších domků hrálo si slabé světlo lamp se stíny; v přítmi u nádraží čekali dva dobří mulci, zapráženi do malého wagonu, aby přichozí dopravili do středu města. Ovanul mne chladný dech noci, dech volnosti a měl jsem radost, že dosud bloudím světem, syn hlubokých českých lesů.

Vůz pouliční dráhy, malíčky, nicméně pečlivě rozdělený na první a druhou třídu, po čtvrthodinném rachocení a proplétání úzkými ulicemi, zastavil na konec pod tmavými obrysy vysokých stromů na Plaza mayor. Bylo chladno a oranžové světlo luceren jakoby vrhalo do stínů náměstí smutek. Dal jsem se za tlustým Španělem, který se prohlašoval za majitele dolů a zašel zároveň s ním do vrat začernalé budovy nesoucí nápis "Gran Hotel". Tlustého Španěla znali, bodeť jej camarista doprovázel do světnice, ale se mnou se dlouho rozmýšleli, kam mne umístiti. Po dlouhém rokováni odvedl mne camarista do velké sice, však pusté světnice s rozbitým, zaprášeným koberecem a rozviklanou postelí. Měl jsem "zajištěnou existenci".

Nad městem pluly tmavé mraky, protkané bělavými kotouči mlh. V jich moři ztrácel se chvílemi jasný, neúplný dosud obličej měsíce a zase se objevoval na obloze, oblévaje bledým svitem střechy domů. Stál jsem u okna a hleděl do ztichlého tržiště, po němž rozestaveny byly stany prodavačů. V jednom koutku zdi jakés budovy skrčen spal chudý pán, zachumlán v příkrývku. Nedaleko něho v klubko schoulen odpočíval hubený, opelichaný pes. Na věži katedrály tloukly hodiny. Těše zavanul chvílemi větřík ulicí a mně, pohližejičimú na spící město a vzdálenému všeho hluku malých lidí, bylo volno.

Zde v Querétaru vznikla první revoluce proti Španělům v r. 1810. V domě corregidora Domingueza, podporování manželkou tohoto Donnou Josefou Ortiz scházeli se nespokojenci a na konec pod vůdcovstvím faráře z Dolores, Hidalgo, bojovali proti královskému vojsku téměř rok. Donna Josefa Ortiz má na hřbitově zdejším, Panteon de la Cruz, pěkný náhrobek a v městě Mexiku pomník v malém parku před kostelem Santo Domingo.

Rovněž zde v Querétaru by v r. 1867 dobojován poslední zápas monarchie s republikou a zde skončila smrtí truchlivá historie Maximilianova. Srazily se dva proudy; všemu pohodlí zvyklé pokolení hlav korunovaných, s hebkými prsty a voňavkami napaštěnými rouchy chtělo zde vládnouti prostému lidu zvyklému na volnost od dob nepamětných, oblečenému v hadry a na malém stupni pokroku sice, však hrdému na svoji zemi a svoje zvyky. Jaké dvě protivy tvoří indianský president Juárez a Maximilian! Z chudičkého chlapce z indianské zapadlé vsně u Oaxaca vyrostlý reformátor, nepřítel sluhů božích a odpůrců všeho volnějšiho myšlení mezi lidem stál zde s nepatrným jen množstvím věrných proti representantům civilisované Evropy, francouzským legiím a jich lžičce, nerozhodnému Maximilianovi. Ale zvítězil a rachot pušek na Cerro de las Campanas byl poslední salvou vypálenou na pohřební cestě císařství, které nešťastný arcikníže zde měl založiti.

Maximilian je téměř zapomenut dnes v jiných zemích mimo Mexiko. V Rakousku několik zbylých dobrovolníků rakouských z praporů hraběte Thuna a knížete Khevenhüllera časem si vzpomene na doby mexické a vypráví o třileté slávě císařství za oceánem, o době strádání v pustých mexických pláních. Ve Francii republikánská vláda zaujala místo mocného kdysi Napoleona III. a jeho chráněnce Maximiliána.

Chodil jsem za jednoho pošmourného dne po Cerro de las Campanas a viděl jsem v duchu celý průběh ztroskotaného pokusu o císařství táhnouti před sebou, se všemi osudy hynoucích panovnických rodin.

Byl to pěkný sen Napoleona III., zmocnění se zlatých mexických dolů pod zámkou zavádění pořádku a šíření civilisace. Potřeboval jen někoho, jež mohl by nadchnouti touto ideou a posaditi jej na vybájený trůn pod záštitou 40,000 fran-

couzských bajonetů. Dobrodružná povaha Maximiliánova a ctižádostivý temperament manželky tohoto, Charlotty, daly mu v moc mladý arciknížecí pár, ochotný podjati se snadného na pohled úkolu.

Maximilian byl povahy poněkud dobrodružné a tékavé, jeho názory pak pro člena habsburské dynastie byly příliš liberálními. Nebyl přítelem Říma a oblíbenou zemí jeho byla Belgie, kde protirímské a protináboženské náhledy kvetly. Tam se seznámil se s mladou princeznou Charlottou, která se do plavovlasého a modrookého Habsburka zamilovala horoucí láskou vášnivě dcery latinské rasy, dívky v mládí ztrativši matku a nemající nikoho, jehož by mohla zahrnouti žářem lásky a oddaností, tlumeným v nitru. Štíhlý a hrký zjev mladého arciknížete, —opda oqof upašasaod mosti spojené s duchaplností v mluvě, vlastní všem tékavým povahám, jakož i jeho pověst jako mistodržitele Lombardie, utvrdily v Charlottě představu, že Maximilian jest geniem. Ve své bujně obrazotvornosti kreslila si ráj po boku svého vyvolence na nejvyšším dosažitelném stupni slávy.

Ferdinand Maximilian byl o dva roky mladší svého bratra, císaře Františka Josefa. Byl určen pro námořnictví a jako kapitán fregatty "Novarra" vykonal několik cest, jednu z nich do Brasílie; svoje dojmy sepsal v několika knihách. Po svém sňatku s Charlottou odstěhoval se na zámek, který dal vystavěti na jednom vrchu poblíže Terstu a vyzdobiti s neobyčejným vkusem a nádherou, nazvaný Miramar (vyhlídka na moře). Jméno jest španělské. Snad tehdy již táhly se v představách arciknížete sny o možnosti založení říše pro svůj rod v Mexiku. Vynikající členové konservativní strany v Mexiku, žijící ve Francii a Itálii, s nimiž se Maximilian seznámil při dvoře Napoleona III., dali možná k myšlenkám podobným podnět.

Strana konservativní, klerikální, byla tou dobou v Mexiku značně potlačena stranou liberální, republikánskou, v jejíž čele stál tehdy znamenitý reformátor, president Benito Juárez. A tu proti všem zásadám vlasteneckým obrátili se přívrženci kněžstva mexického, jež bylo duší strany konservativní, o pomoc k cizině. Zničení Juáreze zakročením evropských mocností a jejich vojsk, zdálo se arcibiskupům, biskupům a jich věrným jediným prostředkem k znovunabytí neobmezené moci nad lidem a velikých statků církevních, které Juárez prohlásil s rozhodností za jmění národní a dal zkonfiskovati. Tento krok zavdal příčinu k nové občanské válce, zjevu druhdy v Mexiku velmi častému, a v r. 1862 přistály válečné lodí Francie, Španělska i Anglie ve Veracruz, aby v Mexiku zaveden byl opět mír a zajištěna bezpečnost majetku usazených tam občanů řečených tří zemí. Španělsko i Anglie byly uspokojeny slibem vlády Juárezovy, že mír bude zajištěn, však Napoleon III. podnícen skvostnými vyhlídkami, které mohly dojiti uskutečnění, kdyby Francie zjednala si rozhodující slovo v zemi tak bohaté, dal vyloditi v Mexiku přes 40.000 vojáků, kteří zmocnili se všech důležitějších měst a maršál Forey ustanoven byl prozatímním mistodržitelem v červnu roku 1863. Vlastní vláda měla býti v rukou rady zvané "Junta de los notables", sestávající z předních občanů země, kde hlavní slovo měl ovšem mexický arcibiskup. Nicméně tato rada neměla valné váhy, neboť vše konalo se v zemi dle rozkazu francouzského maršála.

Mezitím se v Evropě pilně vyjednávalo s Napoleonem ohledně zvolení některého vhodného člena slavných rodů panovnických, který by se podjal úkolu založiti v Mexiku dědičnou dynastii. Takovým způsobem doimníval se klerus zajistiti si trvalou vládu v zemi. Juárez se svými věrnými byl na ústupu a sídlem vlády republikánské byl San Luis Potosí. Strana zpátečnická byla přesvědčena, že po příchodu nového vladaře bude Juárez za pomoci francouzských vojsk nadobro ze země vypuzen a s odchodem jeho že zhyne též republika. To zdálo se jim býti velmi snadným a v tomto smyslu pracovali zástupci jejich v Evropě při dvoře francouzském a později při vyjednávání s Maximilianem. Líčili lid mexický jako toužící po zbavení se republikánského jha, jako nenávidící Juáreze a jeho spojence a dychtící po okamžiku, kdy nový císař přinese mu blaho v lůně matky církve římsko-katolické.

Maximilian jim připadal jako ideál mexického císaře, zejména když jim byl doporučen Napoleonem. Jezdili za ním plně na Miramar a z audienci odcházeli nad míru uspokojeni. Arcikníže dovedl každému promluvití dle jeho povahy. Arcibiskupům a biskupům mexickým se líbil již proto, že si v malé kapli na Miramaru dal zaříditi oltářík s pannou Marií Guadalupskou. Během svého dvouletého vládnutí v Lombardii získal si arcikníže pověst dobrého státníka a ježto o jeho osobní povaze nebylo mnoho známo, byli zástupci kleru mexického úplně přesvědčeni, že z Maximiliana stane se veliký císař za oceánem.

Nastávající imperátor znal Mexico a jeho lid jen velmi málo z popisů a tím menší pojem měl o budoucím císaři lid mexický. Doby vyjednávání o příštích osudech Mexika používal Maximilian k učení se španělštině a čtení dějin mexických, sepsaných zjevným odpůrcem klerikalismu, Lukášem Alamánem. To ovšem byla

špatná příprava pro panovníka, jenž měl být zvolen stranou kněžskou. Vůdce konservativců v Evropě, Don Gutierrez Estrada byl nicméně nadšen osobností arciknížete a svoje krásné představy zvětšil v popisu jeho, kterým lid mexický měl být rozohřán pro přijetí císařství. "Čelo jeho, veliké a čisté, ukazuje vyšší inteligenci; v modrých a jasných očích zračí se pronikavost, dobrota a jemnost duše. Výraz jeho obličejé jest nezapomenutelný. Duše jeho obráží se v jeho obličejí a v něm možno čísti poctivost, vznešenost, energii, výborné pochopení a neobyčejnou dobrosrdečnost." Vedle toho vyjmenovány byly i jiné cnosti arciknížete, na př. že každého dne vstává v 5 hodin, že mluví šestí jazyky a básní. Rakouský dobrodruh a pozdější důvěrník Maximilianův, kníže Salm-Salm, oplývá rovněž něhou, když popisuje ve své historii císařství povahu svého velitele a příznivce. Není pochyby o tom, že Maximilian byl nadšen vším krásným, že jeho touhy nesly se ku vznešeným cílům a úmysly jeho byly v základě nejlepší, však některé jeho vlastnosti úplně rušily soulad v jeho činnosti a zejména činily jej nezpůsobilým k újmuti se vlády vyžadující chytrosti, bezohlednosti a obratnosti státnické. A tyto vlastnosti velmi dobře vystihuje abbé Domenech, jenž ve francouzském vojsku prodělal celou periodu císařství. "Když Gutierrez rozhodl se vybrati Maximiliana pro trůn mexický," píše Domenech, "domníval se, že vlastnosti arciknížete postačí k obrození země a k založení pevné a trvalé vlády. Byl to omyl, neboť nebylo možné obrození země ani ustavení pevné vlády s panovníkem slabým a na neštěstí byl právě tento panovník povahy vrátké. Domníval se, že Mexiko bude jakousi odbočkou Lombardie a že vydaním dobrých zákonů zajistěn bude zemi blahobyt; to však ukázalo se býti pouhou ilusí. A kromě nestálosti své povahy a vedle svých ilusí, nebyl arcikníže jinak mužem, jen by se byl mohl státi pánem situace. Jak lehce pojmál svůj budoucí úkol, jest patrnó z toho, že mezitím co delegace vynikajících Mexičanů vyjednávaly s ním o důležitých záležitostech týkajících se budoucího pořádku v jeho ještě nezaložené říši, objednával arcikníže z Paříže a Vídně nákresy livrejů a knoflíků pro své budoucí služebnictvo a zaměstnával se prohlížením a studiem nákrešů pro korunovační vozy, aby v ulicích svého příštího hlavního města učinil co největokolepější dojem.

Na jaře r. 1864, když byl se již všude na severu rozloučil a měl vše připraveno k odjezdu, bylo by málem došlo k odvolání všeho. Byla mu totiž předložena odřikací listina, kterou se měl vzdáti všech nároků na posloupnické právo v Rakousku. Toho Maximilian se patrně nenadál a proto raději se rozhodl zřeknouti se trůnu mexického. Tak se stalo, že vyslanci, kteří měli Maximiliana doprovoditi na cestu do Mexika našli celý Miramar ve velkém rozčilení. Charlota plakala a Maximilian běhal rozčilen po své pracovně. Byl rozhodnut jeti na výlet do Říma a nechat císařství s pokojem. Na veliké prosby se všech stran dal se přece obměkčiti, ale vyjednávání s různými vyslanci z Vídně nevedlo ke konci. Konečně sám císař František Josef přijel do Miramar a oba bratři se dohodli na poněkud mírnějších podmínkách, jež byly podepsány. Nicméně musel se Maximilian trůnu zřeknouti pro vždy, ač učinil tak nerad. Dne 10. dubna 1864 konalo se pak slavnostní přijetí císařské koruny mexické. Maximilian v přítomnosti opata Jana Raáce přísahal, že bude věrně plniti své povinnosti vládařské, deputace mexická zvolala třikráte: "Viva el Emperador!" "Viva la Emperatriz!", sloužilo se slavně "Te Deum", střílelo se z děl a pak byl lanket. Zástupci nového císaře byli nuceni nyní zprostředkovati půjčku 270 millionů franků, neboť bez peněz není snadno dělati monarchy. Byl to poněkud drahý přepych, však sen Charlotty byl skutečným.

* * *

A zde jest počátek Maximilianova císařství. Dne 14. dubna r. 1864 vydal se nový císař na své fregatě, provázen svými rádci a důvěrníky na cestu ku břehům mexickým asi v podobné náladě, jakoby jel kamsi na výlet. V Římě zastavil se u papeže Pia IX. na mši a přijal požehnání pro budoucí svoji dráhu jako ochránce svaté matky církve za mořem. Jel pln ilusí a spokojen jako někdo, jenž je na cestě k vlastnímu hospodářství v teplé krajině, poblíže azurového moře. A houf rádců jeho byl v něm méně spokojené náladě, neboť v Mexiku kynuly jim zlaté žně bez práce. Věděli stejně málo jako císař o skutečných poměrech země, do které se ubírali, aby zařídili novou vládu, ale věděli zcela jistě, že se jim nepovede špatně. Považovali se, právě jako jejich velitel, za tvory vyšší, za apoštoly civilisace, kteří budou vládnouti špinavým, opilým a divokým Mexičanům, a povznášeti je za dobrý plat na vyšší stupeň vzdělání. Maximilian očekával, že svoji osobností získá si v brzku přízeň republikánů a přivede je různými ústupky lehce na svoji stranu. Měl velké naděje státi se otcem Mexika. Nepočítal při tom, že republikáni byli rozhodnými vlastenci, jichž hrdost přičilo se jakékoliv zakročení ciziny v jejich záležitostech. Nemohli tudíž nikdy se spřáteliti s vladařem; importovaným pod ochranou nenáviděných francouzských stejnokrojů. A počet jejich byl daleko větší, než se kdo ve Francii domníval

Hned jakmile nový císař přistál ve Veracruz, ukázalo se, že není proň valného nadšení. Přijetí jeho bylo pouze oficiální a tak chladné, že Charlotta se dala do pláče. Nicméně vydal Maximilian proklamaci, v níž hrdě a nevěcně hlásil: "Mexičané! Přáli jste si mého příchodu, váš vzácný národ určil mně dobrovolnou většinou hlasů k tomu, abych bděl ode dneška nad vašimi osudy." Arcikníže začal od tohoto okamžiku vésti politiku dle svého plánu a to tak, že klerikálové začali nad tím vrtět hlavou. Císař nechtěl se jmenovati panovníkem z boží milosti, do znaku císařství zapomněl dát přidělati kříž a své první jméno Fernando změnil španělsky neuznal za vhodné pro svůj titul, nýbrž začal se podpisovati Maximiliano I. V rozmluvě a některými republikány pronesl různé poznámky o fráterích, svobodě náboženství a podobně, které dávaly příčinu k vážným obavám mezi kněžstvem. Však na konservativce čekala ještě mnohá, daleko horší překvapení.

Cesta do hlavního města trvala ovšem dlouho, třeba nebyla tak obtížná jako za časů Cortézových. Do Mexika nevedly ještě dvě dráhy jako dnes a císařova družina byla nucena dělati mimo to zastávky v každém větším místě a přijímatí pocty obyvatelstva. Jest pochybné, že se Maximilianovi a Charlottě valně zamlouvali u špinění Indiáni a prostá jejich kuchyně, však sražili se býti všude laskavými a demokratickými. V jedné vesnici dali si pozvati indiánské starosty z kraje ke stolu a jedli s nimi "mole de guajolote" (krocani pečené s mexickou omáčkou z chile) a pili dokonce pulque. V městě Puebla byla učiněna delší zastávka na oslavu narozenin Charlotty, při kteréž příležitosti arcibiskup tamější pronesl na balkoně svého paláce k lidu malou řeč a rozhnil lid k nadšenému volání: "Ať žije císař! Ať žije císařovna! Po tisíce let a tisíce věků viva, viva, viva!"

Mezitím pod dozorem klerikálů a Francouzů konaly se velkolepé přípravy k důstojnému přijetí císařského páru v hlavním městě. Ulice se čistily, zdobily se domy prapory a zapovídalo se přísně vypalovati výbušné látky v jakékoli podobě. Konečně v červnu, za hlaholu zvonů a zvuků hudby vjel Maximilian do svého hlavního města, spokojen, že dosáhl nyní svého cíle a bude moci ukázati světu svoje nové zásady státnické.

Ku podivu nejevil mnoho starosti o upevnění své vlády, neboť byl přesvědčen, že francouzské vojsko dostatečně se o to postará. Však jeho vkus esthetický, zvyklý na drobné formality evropských dvorů, byl velmi nemile dotčen při pohledu na neohrabané Mexičany, kteří místo padání na kolena, potířasali císaři bez dlouhých ceremonií po kamarádsku rukou a k tomu poklepávali mu dobrácky po zádech. Stejně jako muži k císaři chovaly se i dámy k císařovně a tato nemálo byla jednou překvapena, když manželka jistého předáka strany konservativní ji po mexicku obejmula a dala jí pěknou hubičku. Jestě zajímavější nápad měla jiná dáma, která při audienci z něčeho nic vytáhla z kapsy balíček cigaret (mexické dámy velmi rády kouří) a nabídla císařovně jednu s pravým mexickým pozváním: "Ud gusta?" (Je líbo?) Bylo to zcela pochopitelné, neboť v Mexiku měli pramálo ponětí o lokajské servilnosti evropských dvorů. A tomu umínil si Maximilian odpomoci na prvním místě. Byla to jediná práce, které se v Mexiku věnoval se zájmem a kterou také provedl.

Jmenoval celou řadu dvořanů a šlechtu, zavedl přísnou etiketu a vlastnoručně sepsal velmi podrobná nařízení pro nejrůznější obřady dvorské o 700 stránkách a 37 článcích. Nejlepší a nejlépe placená místa při dvoře byla ovšem zachována cizincům a přátelům Maximilianovým přivezeným z Evropy, čímž domácí živel byl značně roztrpčen. Platy, které cizinci dostávali, byly vskutku královské a z daleka neodpovídaly schopnostem dotyčných osob, většinou dobrodruhů v Evropě nemožných a zapomenutých. Jest přirozeno, že pokladna nového vladaře brzy byla vyčerpána a bylo nutno činiti půjčky na všech stranách. V prvních čtyřech měsících výlohy dvora činily na \$320 000, suma v Mexiku neslýchaná, neboť dřívější presidenti všichni žili velice skrovně a útraty jich neobnášely více než \$1000 na měsíc. Juárez vycházel dobře i s polovinou tohoto obnosu, neboť všechna nádhera byla jemu, synovi chudícké indiánské vesnice v Oaxaca, zcela neznámá.

Otázky daleko důležitější odbýval císař lehkomyšlně a povrchně a skoro vždy ve svůj neprospěch. Klerus a strana zpátečníků byla by konečně neměla valných námitek vůči velkým vydáním spojeným s císařským dvorem a různými dětinskými nápady Maximilianovými, jen kdyby byl císař stál při právech církve a hájil její zájmy. V tomto směru bylo kněžstvo hned z počátku hrozně zklamáno, neboť Maximilian ukázal se býti liberálnějším Juárezem.

Vojenským velitelem francouzským byl tehdy v Mexiku maršál Bazaine, nástupce Forey-ho. Člověk dosti záhadné povahy, jenž později ve válce francouzsko-německé špatně posloužil své vlasti, Francii. Hlavním rysem jeho povahy byla přímo pověřená víra v náhodu, a celá jeho kariéra byla dobrým dokladem této

víry. Náhodná shoda okolností získala mu slávu v bitvách alžírských a sláva tato dobyla proň vrchní velení vojenské expedice v Mexiku. Bazaine nikdy se nepouštěl v vlastní újmě do velkých operací, nýbrž ponechával věcem vlastní vývin během času a dovedl dobře využítkovati vhodné pro něho příležitosti. V tomto směru sám o sobě říkával, že má spíše povahu Araba, než Francouze. Tento muž měl býti ochráncem Maximiliana a býti mu nápomocen k vybudování nové vlády.

Téměř rok před Maximilianovým příjezdem byl Bazaine v Mexiku úplným diktátorem, jenž nedbal pranic námitek prozatimné vlády notáblů pod předsednictvím mexického arcibiskupa Labastidy a prováděl rozkazy svého vrchního velitele Napoleona III. bezohledně.

A plán Napoleona III. nezahrnoval nikterak splnění nejvřelejších tužeb mexických prelátů a zpátečníků. "Francouzská vlájka má býti zárukou svobody a civilisace, nikoliv odznakem slepého poslušnosti jisté strany," pravil Napoleon v jednom dopise svém k maršálovi. Mezi klerikály vzrostla značnou měrou nespokojenost oproti Francouzům před příjezdem Maximilianovým, a kladli velké naděje v arciknížete, jenž měl dle jejich domněnek býti jich vysvoboditelem z útisků francouzského maršála. Bazaine totiž nejen neodvolal zákon Juárezův, nýbrž jej v plném znění schválil a prohlásil všechny statky církevní za jmění národní. To byla ovšem velká rána pro konservativce, kteří takovým způsobem svoji zradou na vlastní zemi ničeho nezískali. Doufali v Maximiliana, aniž by byli počítali s tím, že vůle Napoleona III. a jeho zástupce, maršála Bazaine-a byla všemohoucí, kdežto rakouský arcikníže nemohl ničeho pro ně vykonati.

Maximilian sám pak nebyl z daleka nakloněn vyslyšeti přání kleru i kdyby byl býval mohl. K velikému překvapení arcibiskupův a biskupů schválil úplně Juárezův zákon, do všech důležitějších úřadů povoloval muže nakloněné straně republikánské, o klerikálech pak říkal, že jsou protivný houf pokrytců a s velkým potěšením užíval pro ně posměšného názvu "mochos" a "cangrejos" (ostřihanci, raci), které byly jim dány republikány. A Charlotta byla v tom ohledu věrnou stoupenkou svého vznešeného manžela.

Arcikníže domníval se, že takovým způsobem udělá nejlepší tah v mexické politice. Strana konservativní musila býti spokojena s tím, co císař, jí samotnou do země povolavší, za dobré uznal, a z této strany neměl Maximilian čeho se obávat. Proto byl pevně přesvědčen o tom, že svým liberalismem přivede na svoji stranu republikány, zejména po té, když Juárez bude nadobro ze země vypuzen, nebo sám se dobrovolně vzdá svého úřadu. Však mužové, kteří stáli při Juárezovi, byli stejně odhodláni vytrvati v odboji proti francouzským vetřelcům a hájiti neovdislost své vlasti s vynášením všech sil.

Všechny operace proti republikánům děly se ovšem pod vrchním velením maršála Bazaina a jeho podřízených generálů francouzských, kteří oproti generálům mexickým chovali se velmi pánovitě a tak podřývali nemálo dobrou vůli v řadách svých mexických spojenců. Stávaly se i případy, že francouzský plukovník nechťel nposlechnouti rozkazů mexického generála Miramona, bývalého diktátora v Mexiku a nejlepšího generála na straně císařově vůbec. Mexičané všeobecně byli podceňováni, pohlíželo se všude na ně s vrchu a tyto urážky jejich národnímu citění činěné působily v řadách jejich značné trhliny. Neoblíbenost Francouzů stupňovala se pak tím více krutostmi, které páchaly menší oddíly cizinecké legie pod velením plukovníka Dupina, a plukovníka afrických myslivců. Úloha těchto byla udržovati spojení mezi většími armádními sbory, které vyslány byly na sever, aby vyhnaly ze země vládu indiánského presidenta a přinesly na její místo pochodeň civilisace. A tato pochodeň plála ve spálených vesnicích a postřílených oddílech mužů, kteří nechťeli uznávati vládu Maximilianovu, loupení a násilnostech páchaných na ženách. Násilnické tyto kousky zdaleka nemohly získati přízeň císaři, který objížděl větší dobytá města a snažil se liberálními proslovy přivést k sobě lásku lidu.

Juárez byl nucen ustupovati ze San Luis Potosí k severu a vojska francouzská a jejich mexičtí spojenci zabírali všechna důležitější města, zavádějice novou vládu. Republikáni se svým presidentem ustupovali do Saltillo, pak do Monterrey a na konec uchýlili se do nehostinných plání státu Chihuahua. Bylo jedině potřeba poslati jednu divisi vojska do této oblasti a Juárez byl by obrácen na útěk do Spojených Států. A tato poslední divise postupovala již ku předu. Zdálo se, že republiku nikdo již nezachráni a hrstka jejich ochránců že dobrovolně se vzdá. Císař a jeho okolí nepředvídali ovšem, že tento triumf jest vynucen jedině násilím a bodáky a že stačí jen odvolati vojsko z oněch krajín, aby republika získala zase široké pole

Jediny, jenž celou situaci viděl jasně, byl Bazaine. Ten pomíjel vše se svoji obvyklou lhostejností a jednal přesně dle rozkazů, které jej docházely z Paříže. Maršál viděl hned z počátku, že z povahy, jakou měl arcikníže, nelze vybudovati císaře republikanismu nakloněné země, který by se dovedl trvale udržeti, a dle

toho zařídil svůj způsob jednání. Není vyloučeno, že na předpokladě, v jehož brzké uskatečnění doufal, že Maximilian totiž bude přinucen trůnu se zříknouti, zbudoval pro sebe dosti výhodný plán. Počítal, že by z Mexika mohla se státi zámožná kolonie pod protektorátem Francie a on v ní guvernérem. Jest dosti možno, že právě proto se oženil po smrti své manželky s vynikající mexickou dámon. Maximilian, ač se s Bazainem špatně snášel a všemi silami o jeho odvolání se zasazoval, při této svatbě stavěl se býti usmířeným a nově paní maršalově daroval mimo drobnější věci celý zámek. Tři dny na to byl opět na Bazaine-a rozružen, neboť tento nechtěl a nemohl fiditi se vůli mexického císaře, nýbrž jedině vůli vlády, které byl zástupcem.

Stoupenci kněžské strany se císaři počali očividně vyhýbat i kde mohli, dávali mu na jevo svoji nespokojenost. K jejich stížnostem poslal papež císaři dosti nepřijemným způsobem sepsané mínění o jeho chování se vůči církvi. Maximilian začal vyjednávat i po dlouhých nátlacích poslal papež na konec do Mexika svého zástupce, aby palčivou otázku katolické církve příznivě vyrovnal. Vyslanec papežův byl přijat s velkou slávou a lichocením, ale vše to nemělo naň vlivu. Nepřišel vyjednávat, nýbrž zřejmě klásti podmínky, jak hned z počátku mexický klerus si je diktoval a pro které prosadil povolání katolického císaře do Mexika na ochranu proti dravým republikánům.

A podmínky ty byly: všechno dříve zabavené jmění církevní bude vráceno, svoboda náboženství bude odstraněna a katolické náboženství prohlášeno za panující v zemi. Bez přijetí těchto podmínek nebylo vůbec vyjednávatí nějaké možno a vyslanec papežův to dával zřejmě na jevo. Nicméně domníval se Maximilian, že prosadí svou a vyslal do Říma zvláštní komisi, aby s papežským dvorem přímo se dohodla o různých sporných bodech. V očích kleru a konservativní strany byl nyní Maximilian kacířem a zrůdcem svatě jejich věci, který si nezaslouhal podpory. Byla to bilance velmi smutná, býti nenáviděn jednou stranou a neoblíben, ba téměř stejně nenáviděn u strany dříve jemu přátelské. Jedinou oporou císaře bylo francouzské vojsko.

Bylo sice úmyslem Maximilianovým zbaviti se francouzského vojska pokud možno nejdříve a z té příčiny dal najímat i Rakousku a Belgii dobrovolníky, za jejich pomoci doufal zříditi z mexického vojska domácího pevnou armádu. Dobrovolníkům těchto našlo se dosti a hlavně z Rakouska. Rakouským dobrovolníkům veleli hrabě Thun a hrabě Khevenhüller, belgickým vůdcem byl plukovník Van der Smissey. Oba tyto shory snášely se špatně mezi sebou a hůře s francouzským vojskem, a časté spory a nedorozumění šířily nepořádek v armádě. Jestli dobře bylo, dokud Maximilian měl trochu peněz v pokladně, ale jakmile peněžní prostředky byly vyčerpány, počala nespokojenost mezi dobrovolníky růsti, neboť nedostávali pravidelného platu, ba ani peněz na nejnnutnější potřeby, jako oděv a jídlo. Bylo přirozeno, že když jinak si nemohli pomoci, byli nuceni své potřeby hráti po vesnicích a městech od obyvatelstva násilím.

Bazaine vypomáhal císaři půjčkami z vojenské pokladny, pokud mu bylo dovoleno, a císař byl nucen pěkně vždy prositi nemlého mu maršála, chtěl-li dostati nějaký kapitál k udržení své slávy. Nyni již sám nahlížel, že se dostal do postavení velmi špatného, avšak umínil si hráti svoji úlohu po tak dlouho, jak bude možno.

Dříve francouzského vojska zabrala na podzim r. 1865 město Chihuahua a Juárez byl nucen přehnouti až k El Paso, ku břehům Río Grande. Tato okolnost zavdala příčinu k velikým radostem v hlavním městě a konservativci byli nyní přesvědčeni, že republikáni již nebudou míti odvahy hájiti dále svého presidenta a bývalou vládu, tím spíše, když lhůta presidentské služby Juáreza byla téměř již vyprčela. Proskakovaly pověsti, že Juárez jest na útěku do Spojených Států, aby tam hledal podporu a po případě zůstal na dobro.

Spojené Státy byly tehdy zmítány občanskou válkou a nemohly tudíž zakročiti nikterak ve prospěch mexické republiky, ač dávaly zřejmě na jevo svůj nesouhlas s plánem Napoleona III. Však Napoleon počítal, že mezitím co skončí se občanská válka ve Spojených Státech, bude již Maximilian pevně usazen v Mexiku a nikdo nebude moci jej vypuditi.

Mělo se za to, že útekem Juáreza ku hranicím Spojených Států bude císařství mexické, jež dosud vzbuzovalo malé naděje, upevněno a nový běh věci uveden do proudu. Zároveň se doufalo, že císař bude okolnostmi přinucen vyhověti požadavkům kleru a vše půjde pak hladce.

Maximilian vydal ihned po obdržení zprávy o vypuzení Juáreza z Chihuahuu proklamaci, ve které prohlášoval všechny, kdo by se protivili nyní, když věc, za kterou "s takovou statečností bojoval Don Benito Juárez" padla, novému pořádku, za lupiče a zblázníky, kteří mají býti dle vojenského práva trestáni. Pochválením Juáreza chtěl si opět nakloniti republikány, avšak ti vycítili, že z tohoto jinak zby-

tečného lichocení čiši slabost základů monarchistické vlády a tento pocit změnil se v opovržení, když později se ukázalo, že Juárez zemi vůbec neopustil, nýbrž nadále se drží na hranicích, podporován všude drobnými oddily republikánského vojska. Situace se tedy vlastně zhoršila a velitelé francouzští si toho byli dobře vědomi. Sotva že zanechali v některém vzdálenějším místě slabší oddíl vojska, byl tento ihned nspaden republikány a vyhlazen nebo vypuzen z okolí. Bylo stále patrnější, že k udržení mexického Indiána, jenž dosáhl nejvyšší cti ve své zemi. Do dvanácti let neznal Benito Juárez jiného obzoru, než rodné údolí v San Pablo Guelatao ve státu Oaxaca, nehostinné hory zahrazující rozhled do ostatního světa a chudou vesničku indiánskou, kde se narodil 22. března 1808. Osířel v útlém mládí a ježto starší jeho sestra byla ve službě v městě Oaxaca, neplynuly dny jeho opuštěnosti prvích let utěšeně. Když dospěl 12 let, umínil si odebrati se také do města jako jiní indiánští hoši, aby v domě některého bohatšího občana sloužil a měl lepší živobytí. Tehdy neznal ani španělsky a čtení i psaní bylo mu až na některé záčátky, kterých se mu dostalo zásluhou faráře v Ixtlan, takřka neznámo.

Juárez v mnohém ohledu může býti porovnán s Lincolnem, ač v osobních vlastnostech jest mezi oběma velký rozdíl, spočívající hlavně v úplné různosti rasy. Ale jak podivuhodnou jest životní dráha amerického presidenta, tím podivuhodnější jest běh života drobného mexického Indiána, jenž dosáhl nejvyšší cti ve své zemi. Do dvanácti let neznal Benito Juárez jiného obzoru, než rodné údolí v San Pablo Guelatao ve státu Oaxaca, nehostinné hory zahrazující rozhled do ostatního světa a chudou vesničku indiánskou, kde se narodil 22. března 1808. Osířel v útlém mládí a ježto starší jeho sestra byla ve službě v městě Oaxaca, neplynuly dny jeho opuštěnosti prvích let utěšeně. Když dospěl 12 let, umínil si odebrati se také do města jako jiní indiánští hoši, aby v domě některého bohatšího občana sloužil a měl lepší živobytí. Tehdy neznal ani španělsky a čtení i psaní bylo mu až na některé záčátky, kterých se mu dostalo zásluhou faráře v Ixtlan, takřka neznámo.

K lepší existenci pomohla mu čirá náhoda. Zbožný jeden kostelník, jenž si jej oblíbil pro jeho čilost, rozhodl se, že jej dá do učiliště, aby jej připravil na dráhu, která se mu zdála býti nejčestnější a nejvýnosnější, povolání kněze. A tím byla mladému Indiánovi otevřena cesta ke vzdělání a cesta do širšího světa.

Jakého druhu byla věda, kterou přednášeli na mexickém semináři, dá se snadno uhádnouti. Za špatné bylo vyhlášováno to, co v životě skutečném osvědčovalo se býti jediným zdrojem svobody a spokojenosti. V pohnutých tehdejších dobách v Mexiku, kdy jeden státní převrat sledoval druhý, se stále radikálnějšími hesly, nemohly mysle mladých lidí zůstatí nedotčeny a přirozeně klonily se ku svobodě myšlení a slova.

Když tedy jednalo se, má-li Juárez pokračovati ve studiu theologie, nebo vstoupiti do neklávně před tím založeného ústavu, kde přednášela se práva, rozhodl se mladý Benito pro poslední. Učinil tak po delším váhání a hlavně pod vlivem svých přátel, neboť nechtěl zklamatí naděje svého pěstouna. Tímto rozhodnutím byla zpečetěna jeho budoucí kariéra jakožto hlasatele svobody myšlení, jediné spásy pro pověrami tjařmený lid.

Po ukončení studii věnoval se Juárez provozování právnické praxe, avšak toto zaměstnání nevyplňovalo z daleka jeho volný čas. A jelikož Juárez toužil po činnosti, v níž by mohl prospěti své zemi, počal všimati si politiky. Byla to činnost v dobách těch málo vděčná a nevnášela peněz jako za dnešních dob.

Juárez stal se členem městské rady v Oaxaca, později byl zvolen do kongresu. V tomto úřadě získal si nejen mnoho přátel, ale též některé mocné nepřátele. Hlavním z těchto byl generál Santa Ana, který když v r. 1853 stal se diktátorem Mexika, považoval za moudré odstraniti Juáreza ze země, a tento byl beze všeho předchozího oznámení zatčen a vyvezen do New Orleansu, kde byl nucen ztráviti dva roky v chudobě a vyhnanství.

Víak generála Santa Ana stihl též osud, když štěstí se obrátilo proti němu a Juárez se vrátil do Mexika. Setrval na dráze politické a ježto byly schopnosti jeho již od dřívějších dob známy a ceněny, provázal jej úspěch. Po dvakráte byl zvolen za guvernéra státu Oaxaca a v r. 1857 byl ustanoven předsedou vrchního soudu za vlády presidenta Comonforta. Tento president, ač prohlásil 5. února 1857 v Mexiku novou konstituci neměl patrně v úmyslu jí dodržeti ježto se mu více líbilo býti presidentem z vlastní vůle, než z vůle lidu. Proto, když po vypršení jeho lhůty byl Juárez zvolen presidentem, Comonfort dal tohoto uvězniti a zamýšlel vládnouti v zemi dle svého uznání. Plány tyto se mu zhatily a on sám byl nucen z Mexika uprchnouti. Juárez přeložil pak sídlo vlády do Guadalajary, ale protivníci jeho způsobili, že byl nucen opětě odebrati se do Spojených Států. Však Juárez tam dlouho nemeškal; v r. 1859 přistál ve Veracruz a tam prohlásil poprvé svoje pověstné zákony reformní. V městě Mexiku byl tou dobou diktátorem generál Miramon, ale před rostoucími řadami přátel Juárezových byl nucen vstoupiti a indiánský president opanoval hlavní město v r. 1861 právě na počátku francouzské intervence.

A na svém místě vytrval tento drobný, nepatrný zevnějškem a chorobný vzezřením muž, však vůle železná a neústupnosti vlastní jeho rase, dokud nebyl vy-

puzen francouzskými pluky. "Buď mne zastřelte, nebo se postarám, abych mohl postřeliti vás," bylo jeho odpovědí na všechny výzvy imperialistů. "Nezvlám se místa, které svěřeno mi bylo vůlí mexického lidu, a setrvám ve svém úřadu dokud toho vyžadovati bude obrana vlasti."

Tato vytrvalost získala mu sympatie celé Ameriky. Napoleon marně se nábáhal, aby Spojené Státy uznaly císařství, a počínal z obav před možnou roztržkou kloniti se k odvolání vojska francouzského z Mexika. Tím spíše, když ve sněmovně francouzské ozývaly se stále mocnější protesty proti zlehčování francouzské vlajky prováděním záměrů tak nečestných a zároveň velmi drahých. Mimo to objevoval se na obzoru stále patrnější mrak války s Německem.

"Postavení naše jest kritické," psala Charlotta do Evropy nedlouho před vypuzením Juáreza z Chihuahua. Práce civilizační, kterou si císař chtěl obrati za svůj program, dařila se špatně. Mexičané byli stále přesvědčeni o tom, že jejich indiánský prezident dovede říditi osudy země lépe, než císař, přivtělený pod záštitou kleru, třebaš evropští dvořané trnuli hrůzou nad hrozným stavem, jenž musí býti v zemi, kde vládne takový "divoký domorodec". Maximiliana ovšem práce brzy omrzela, neboť vše, co podnikal, se mu hatilo následkem jeho úplné neznalosti poměrů a nedostatku prozíravosti. Raději jezdil po zemi, procházel se v rozkošné zahradě Borda v polotropickém zákoutí Cuernavaca, zlobil velebníky a dělal různé plány na okrášení zámku Chapultepec a města Mexika. Od něho pochází myšlenka spojití krásný lesík u Chapultepecu s městem, zřízením širokého boulevardu, který dnes jest nejkrásnějším v Mexiku: Paseo de la Reforma. Jméno nyní již ovšem jest republikánské.

V podstatě byl Maximilian dobrák. Měl jednu velkou přednost, kterou vynikal nad ostatní aristokraty oné doby: klonil se ve všem k moderním názorům. Vřak jakmile jej něco pozlobilo, stal se z demokrata ihned uminěným despotou a změnil svoje názory okamžitě, jako všechny povahy slabé a tékavé. Scházela mu chladnost a "common sense".

V takové slabé chvíli a pod vlivem špatných rádců vydal patrně řečenou již proklamaci dne 3. října 1865, když Juárez byl zahrán ke hranicím.

Proklamace ta jej ubíla. Všichni, kdož hájili republiku, byli prohlášeni za členy lupičských tlup a vydáni smrti, jakmile budou dopadeni.

I bez této proklamace bylo v dřívějších dobách množství bojovníků za republiku postřeleno. Četní vynikající vojenští zajatci byli na místě zastřeleni, posíláni do vyhnanství v Evropě. Mnozí byli držáni v zajetí v Mexiku a v každém případě bylo s nimi špatně nakládáno.

Vřak ničím nebylo Mexiko po celou tu dobu tak pobouřeno, jako osudem dvou mladých generálů republikánských, kteří byli z prvních obětí Maximilianovy proklamace. Tito byli zaskočeni plukovníkem Mendezem poblíže Uruapay a zajati se svým vojskem. Mendez netroufal si vydati je na smrt o své vůli, ale když z Mexika došlo nařízení, aby jednal přísně dle proklamace, odsoudil oba mladé generály k smrti. Dopisy, které jeden z nich, Arteaga, psal stařícké matce a druhý mladé své ženě, dostaly se do oběhu a naplnily rozhořčením i přátele Maximilianovy. Nikdo nemohl uvěřiti, že císař byl by mohl k něčemu podobnému dáti svoje svolení. Vřady oba zastřeleni mladí mužové nebyli loupežníky, nýbrž konali jediné svoji povinnost, hájíce svobodu země a svých drahých. Oddíl dobrovolníků belgických, kteří byli v zajetí republikánů, poslal ihned po obdržení této zprávy Maximilianovi protest se žádostí, aby Mendez byl sesazen a pohnán k zodpovědnosti. "Přišli jsme sem hájiti svoji princeznu, ale nechceme býti pomahači katů na lídech, kteří se k nám zachovali šlechtěně," bylo obsahem jejich dopisu. Avřak Maximilian nedhal. Myslíl, že hlavou prorazí zeď a když se stejnou bezohledností bude pokračovati, vymůže si konečně poslušnost lidu. Méndez byl v odměnu povýšen na generála.

Tak ovšem neoblíbenost arciknížete rostla. Vyjednávání s papežem nevedlo ke konci a mexický klerus choval se k císaři chladně.

Občanská válka ve Spojených Státech byla skončena a tajemník zahraničních záležitostí Seward zůstal k veřkerým dlouhým spisům francouzského předsedy kabinetu Drouin de Lhuysse neoblomným. "Spojené Státy nemohou nikdy uznati právoplatnost císařství, zavedeného proti vůli sousední země, jež tvoří část demokratické Ameriky, kde monarchie jest nepřijatelnou formou vlády."

Veliké výlohy spojené s expedicí, velké množství vojska francouzského za mořem a možnost vážných zápletek politických přiměly Napoleona k povolnosti. Seznal, že výprava nemůže skončiti jinak, než úplným fiaskem, a proto počal činiti kroky, aby fiasko ono zmenšil pokud možno nejvíce a s dobrou výmluvou odstranil Francii z jeviště.

Prvními rozkazy v tom směru byly: stáhnouti vojsko ke středu země a nepůjčovati Maximilianovi peněz, "ježto císařství mexické jest již dosti pevně, aby se samo udrželo". Bazaine počal se svoji obyčejnou chladností a lhostejností rozkazy tyto vykonávati a strany imperialistické počalo zmocňovati se zděšení. Maximilian zahrnul Francouze výčitkami, psal Napoleonovi, prosil Baraine-a, snažil se reorganisovati finanční ministerstvo, ale marně. Vojsko francouzské stahovalo se k jihu a místo jejich přivalem zabírali republikáni. Bazaine peněz půjčiti nemohl, finanční poměry země byly takové, že na nějaké zlepšení nebylo možno pomýšleti. Maximilian počal pozdě nahlížeti, že na všech stranách byl zklamán a zrazen.

Uchýlil se tudíž k poslednímu prostředku, který mu sama jeho choť Charlotta navrhla: Charlotta měla se odebrati do Evropy a žádati Napoleona III. a papeže o pomoc. V neveselé náladě a rozzechvěna strachem o špatný osud svého manžela, vydala se nešťastná arcikněžna na cestu. Smutný byl její odchod. Zlé tušení ovládlo celým zámekem, kde v umělecky vyzdobených komnatách, na vysoké skále s rozhledem na široké údolí mexické a oba sněžné vulkány ztrávila arcikněžna několik šťastných chvil. V ten den, kdy odjížděla, viděla z verandy, obrostlé spoustou květin a keřů, celé svoje vysněné císařství naposled. Její dvorní dámy plakaly a Charlotta sama nemohla zdržeti se slz, když jedna z nich a pláčem ji obejmula a vyslovila, co všem tanulo na mysli jako těžká předtucha: "Veličenstvo, mně něco praví, že se vidíme naposled."

Pak přišla cesta na moři do St. Nazaire, která mysl Charlotty rozrušila úplně. Neustálé přemýšlení o výsledku jejího poslání, obtížného a takřka beznadějného, podlomilo její sílu. Již na lodi bylo na ni pozorovati nezvyklé chování, však nikdo nemohl předvídati tehdy smutný konec.

Bez odpočinku chvátala arcikněžna po svém příjezdu do Francie k Napoleonovi do St. Cloudu. Císař nechtěl jí zprvu ani připustiti ke slyšení, avšak naléhání Charlotty bylo tak rozhodné, že konečně svolil. Mezi oběma odehrála se prudká scéna. Na vášnivé výčitky arcikněžny odpovídal Napoleon výčitkami, prosby její pomijel chladně a nedal se zvíklati ve svém rozhodnutí odvolati vojska francouzská z Mexika. A když arcikněžna v zoufalství vykřikla poslední hrozbu: "Budeme tedy abdikovati!", řekl císař klidně: "Tedy abdikujte!"

Charlotta v nejvyšším rozčilení opustila palác a odjela společně do Miramare, aby se zotavila. Osud její byl již zpečetěn. Rozmluva s Napoleonem připravila ji o duševní rovnováhu a stav její stále se horšil, ač okolí její dosud netušilo, co se v mysli mladé arcikněžny odehrálo. Mluvila sice již tehdy o lidech, kteří jsou namířeni Napoleonem, aby ji otrávil, však to považováno bylo pouze za chvilkové rozčilení.

Choroba její propukla teprve, když odebrala se do Říma, aby navštívila papeže. Při první návštěvě byla značně rozčilena a mezi rozmluvou pravila, ukazujíc na dveře: "Jsem otrávena a tam venku stojí ti, kteří mne z rozkazu Napoleonova mají otrávit."

Ani toto podivné chování nezbudilo vážných obav. Teprve 1. října 1866 nabyl lékař arcikněžnin přesvědčivých důkazů, že s její mysli to není v pořádku, a radil jí, aby již nechodila vyjednávati s papežem, jak měla v úmyslu, nýbrž aby zůstala doma. Však Charlotta přes to odebrala se k papeži, zůstala celý den ve Vatikáně, jedla s papežem a nechtěla za žádnou cenu palác opustiti, tvrdíc, že venku na ni čekají najatí vrahové a že jedině v blízkosti Jeho Svatosti se cítí bezpečnou. Veškeré domluvy nepomohly. Charlotta chtěla zůstati přes noc ve Vatikáně.

Byla jí tedy upravena světnice a nešťastná arcikněžna ihned se sama do ní odebrala a zamkla. Časné ráno odebrala se do kaple, kde Pius IX. obyčejně sloužil mši, a pak nechala se odvésti do katedrály Sv. Petra. Na to bez cíle nechala se prováděti po různých místnostech Vatikánu a konečně byla odvedena do hotelu, kde byla ubytována. Její bratr byl na rychlo o všem zpraven a 8. října přijel do Říma, aby choromyslnou Charlottu odvezl na Miramare, kdež měli ji léčiti vynikající profesori vídenští.

Maximilianovi byla oznámena choroba jeho manželky telegraficky. Jeho osobní lékař Dr. Basch chtěl zprávu poněkud zmírniti a ponechat císaře v pochybnostech, však k naléhání jeho musil přiznati celou pravdu. Truchlivý tento obrat ochromil mysl Maximilianovu na dobro. Zmalomyslněl a jedinou jeho myšlenkou bylo opustiti co nejdříve nevděčné Mexiko, zanechat celou svoji slávu za oceanem a vrátiti se na svůj zámek, aby mohl dlíti v blízkosti nemocné své choti.

S úmysly těmi se příliš netajil. Bylo mu již lhostejno, že Napoleon nedodržel svého slova a nařídil spěšné ustupování francouzského vojska k hlavnímu městu a jeho návrat do Francie. Ale zpátečníci, kteří viděli, že nyní nebude žádné hráze více proti přiválu republikánů, nebudou-li držeti s císařem, jakmile zvěděli o úmy-

slech císařových, spustili nátek a zapřisahali Maximiliana, jen aby zůstal. Francouzské vojsko ať odejde, z pluků domácích a dobrovolníků bude prý možno sestaviti armádu dosti silnou, aby mohla vzdorovati útokům republikánů. Straně konservativní, ač s politikou Maximilianovou nesouhlasila, zdál se býti odjezd jeho hrozným neštěstím, neboť nečekali od republikánů nic dobrého. Činili tedy císaři nové naděje, ale Maximilian vida, že všechno je zmařeno, a mimo to jsa zarmoucen osudem své choti, zůstával pevným ve svém rozhodnutí. Dostávalo se mu ze všech stran nyní sympatií, v kostelích se pořádaly modlitby za uzdravení Charlotty, ale peněz nikdo nechtěl dáti ani půjčiti a vojsko francouzské bylo na odchodu. Bylo patrné, že Napoleon chce svého bývalého chráněnce na každý způsob přinutiti, aby se nějak obratně vymluvil a zřekl trůnu, a odebral se pod ochranou Francouzů k domovským břehům.

Koncem r. 1866 vydal se Maximilian, nevidoucí již jiné cesty, skutečně na zpáteční cestu, zanechav písemní prohlášení zřeknutí se trůnu v rukou předsedy ministerstva. Prohlášení to mělo býti uveřejněno, jakmile se císař octne na palubě lodi v přístavu veracruzském. Na cestě k Veracruz zastavil se v rozkošném údolí v Orizaba, aby vyčkal soustředění se francouzských vojsk v městě Mexiku, kde zatím vládl maršál Bazaine. Bylo již jisto, že Maximilian opustí s francouzským vojskem zemi a Napoleon byl spokojen, že nešťastná intervence skončí aspoň bez velkého hluku.

Dá se tedy představití, jaké bylo překvapení Bazainovo, když najednou mu císař oznámil, že se vrátí do města Mexika. Neprospěly dopisy, důtklivé žádosti, ani zvláštní vyslanci; Maximilian z čista jasna byl rozhodnut vrátiti se do hlavního města přes to, že francouzské oddíly jeden po druhém je opouštěly.

Nelze s určitostí říci, co přimělo Maximiliana k tomuto kroku, nicméně možno poukázati na tři mocné důvody, jež dle všeho měly naň rozhodný vliv. Především byl to dopis jeho matky, arcikněžny Žofie, ve kterém mu tato kladla na srdce, aby "raději se nechal pohřbiti pod troskami Mexika, než aby se poddal vůli Francouzů." Mimo to navštívil jej vrchní generál vojska imperialistů Miramon a vykreslil mu situaci v mnohem lepším světle, než byla ve skutečnosti, a dal mu nové naděje. Miramon doufal, že porazí republikány, spojené již zase a bližící se od severu a zastraší je na delší čas. Mezitím hodlal organizovati vojsko císařské a byl přesvědčen, že bez pomoci francouzské bude možno republikány udržeti zpátky. "V každém případě bude lépe," pravil Miramon, "padnouti se cti, je-li již nutno padnouti." Zároveň s Miramonem přemlouval Maximiliana generál Márquez a páter Fischer.

To vše byly důvody dosti silné, aby přiměly arcikněžete k dobrému promyšlení situace, v níž se nalézal. Rakousko bylo tehdy po válce s Pruskem a císař František Josef nebyl rozradostněn výsledkem. Maximilian měl poníženi, jako zbankrotělý dobrodružný císař mexický vrátiti se do Rakouska. V Evropě byla jeho pověst pokažena a mohl se připravovati na přival úsměšků se všech stran.

V tomto postavení, kde již nebylo co ztratit a naopak mohlo se doufati v nějaký překvapující obrat, roztrpčen celou mexickou výpravou a smuten nad osudem své choti, rozhodl se Maximilian zůstatí. Ještě nepozbyl všech svých přátel a naopak mohl očekávati, že dostane se mu pomoci těch, kteří dříve nebyli mu nakloněni pro jeho protifirmské smýšlení.

Před svým příjezdem napsal ministerstvu, aby svolalo schůzi předních osobností za účelem rozhodnutí, má-li monarchie v Mexiku dále trvati, či přeje-li si lid, aby císařství byl učiněn konec. Psal také Bazainovi a žádal jej, aby na oné schůzi podal svoje mínění o stavu země a o možnosti zachování císařství věcně a nestranně. Bazaine také tak učinil. Pouze několik málo členů schůze vyslovilo se o dalším podporování monarchie, jako nemožnosti; arcibiskup mexický a biskup ze San Luis Potosí chytře se vymluvili svoji nezpůsobilostí rozhodovati o záležitostech vojenských a národohospodářských. Maršál Bazaine ve svém proslovu ukázal výmluvně a stručně na situaci země, jakož i početilost počínání všech, kteří nadále ještě chtějí brániti se přivalu republikánskému, jehož zásady převládají ve většině myslí obyvatelstva.

Nicméně nebylo tohoto výmluvného posudku dbáno a Maximilianovi bylo oznámeno, že většina lidu si přeje návratu jeho, jsouc hotova proň vše obětovati. Dne 21. ledna 1867 vítali konservativci nadšeně ztraceného a opět nalezence císaře v hlavním městě. Bylo by třeba předpokládati v Maximilianovi značnou dávku zaslepenosti, kdyby se chtělo tvrditi, že si nebyl vědom toho, co vše dává v sázku a jak nebezpečné proň jest jeho počínání. Snad byl tehdy ukolébán myšlenkou, že v nejhorším případě neztratí svůj život a při tom nebude hráti úlohu vojáka, "který zahazuje pušku na bojišti, aby mohl rychleji prchatí", jak sám se vyslovil.

Bazaine ještě tu i tam pokusil se přímo i nepřímo zradit Maximiliana od jeho rozhodnutí, avšak na konec dostalo se mu odpovědi, která jej popudila a zatvrdila nadobro vůči císaři. Odchod francouzského vojska byl stále urychlován, vězňové váleční navzájem vyměňováni a těm vojínům, kteří chtěli v Mexiku nadále zůstat, dáno k tomu dovození pod ztrátou občanství ve Francii.

Maximilian propustil rovněž rakouské a belgické dobrovolníky a ponechal jim na vůli, chtějí-li při něm vytrvati, či ne. Z rakouských dobrovolníků zůstal jen malý počet císaři věrným. Hrabě Thun byl se již dříve před tím vzdal velení a zbylým Rakušanům velel plukovník hrabě Khevenhueller. Za pomoci cizích důstojníků mělo se zřizovati vojsko císařské, které mělo odraziti útoky se všech stran se bližících "juariatů".

Dne 5. února seřadily se všechny zbylé francouzské pluky k odchodu. Francouzská vlajka byla odevšad sundána, zásoby střeliva a opevnění byly již před tím zničeny, ač císař chtěl, aby bylo vše ponecháno pro jeho vojsko. Kolem vládního paláce odcházela oddíl Francouzů za oddílem a mijeli z dohledu. Maximilian hleděl na ně, skryt za staženými záslonami u jednoho okna paláce a když poslední oddíl zašel, řekl trpce: "Konečně jsem svoboden! Smutná věru svoboda!"

Nyni mohl spoléhati pouze na pluk rakouských dobrovolníků a několik tisíc mexických, špatně vyzbrojených a majících malé ponětí o disciplíně. Generálové Miramon, Mejia a Mendez zahájili obranná opatření proti republikánům na severu a na jihu někteří imperialisté odrazili útoky generála Porfiria Diaze, který se blížil z Oaxaky k Puebla.

Však ani Miramon, který byl nejlepším válečníkem na straně císařově, nemohl zmocit s malými silami vojska mnoho proti obhájícím republiky. Po některých šarvátkách byl poražen u San Jacinto úplně a byl nucen zachrániti se s nepatrným počtem svých vojáků útekem do Querétaru, kde byl opevněn generál Mejia. Bratr jeho Joaquin padl do zajetí a byl zastřelen, stejně jako na 130 Francouzů, kteří byli zajati s ostatním vojskem. Touto bitvou byla moc císařských zničena a Bazaine učinil ještě poslední pokus k přiměnění Maximiliana k návratu do Evropy tím, že mu z Puebla psal ihned po té, jak zvěděl o porážce Miramona.

Však Maximilian místo ústupu uposlechl vyzvání konservativců, aby přítomnosti svojí dodal vojsku v Querétaru chabrosti. Patrně si nebyl plně vědom nebezpečí, jakému se vrhá vstříc a domníval se, že tímto hrdinným vystoupením získá si slávu, aniž by si tím zamezoval možnost útěku do hlavního města. Dne 13. února vydal se do Querétaru a po několika dnech octnul se mezi posledním zbytkem svého vojska, asi 6000 špatně vyzbrojených mužů.

Neměl valné důvěry k Miramonovi, poněvadž snadno propůjčil sluchu jeho nepřítelům, mezi nimiž hlavním byl generál Mendez. A přece Miramon byl mezi všemi nejlepším jeho přítelem a člověkem čestným, který nezrušil daného slova ani před nejsvědčejší nabídkou. Nebylo tajno, že konservativci přemlouvali jej, aby se prohlásil za diktátora a Maximiliana nadobro ignoroval. Na to však jim odvětil: "Dal jsem své slovo, že budu hájiti vše císařství, a to nezruším." Není pochyby, že hrdé jeho povahy velmi citelně se dotýkala nedůvěra Maximilianova, kterou mu tento nepřímo dával na jevo tím, že vyznamenával osoby povahy listivé a prodajné, jakými byli generálové Marquez, Mendez a pobočník Maximilianův, plukovník Miguel Lopez. Miramon byl mezi všemi jediným kavalírem a jediným, který mohl císaře zachrániti v případě potřeby. Však talent jeho rozvinul se v době nepříhodné a znamenitý tento muž byl osudem odsouzen k neblahému konci.

Republikánský generál Don Mariano Escobedo obklíčil Querétaro a zahájil útoky na město asi tři týdny po příchodu císařově. Obléžení trvalo přes šest neděl. Během této doby byly zásoby potravin i střeliva skorem vyčerpány a posila, kterou měl generál Marquez přivést z hlavního města, nepřicházela. Marquez vydal se do hlavního města jakožto mistodržitel. Když se dověděl, že generál Diaz ohrožuje město Puebla, vydal se s 3000 muži posádce tamnější na pomoc. Přišel již pozdě. Dne 2. dubna dobyl Porfirio Diaz město a v následujících dnech udeřil na Marqueze a přinutil jej k ústupu do Mexika. V hlavním městě nastal ovšem poplach. Ministři a ostatní předáci strany konservativců nechtěli zbaviti se poslední obrany města, ku kterému se blížilo vítězné vojsko Diazovo.

Císařští v Querétaru byli takto úplně odříznuti od hlavního města. Podnikli tu i tam výpad, aby se zmocnili potravin, ale bylo patrné, že dlouho tak vydržeti neuze. V neveselé náladě procházel se Maximilian po městě a snažil se povzbuditi skleslé myslí. Dne 14. května, vída nezbyti, svolal poslední válečnou poradu v klášteře de la Cruz a v této bylo rozhodnuto vypadnouti s vojskem směrem od kostela, proraziti čáru obléhatelů a obrátiti se k hlavnímu městu bez děl a vozů. To uznáno bylo za jedinou spásu, neboť v tu stranu bylo okolí jen slabě nepřitelem obsazeno.

A zde vystupuje na jeviště queretarské truchlohy záhadná postava Miguela Lópeza, jakožto zrádce Maximilianova. Miguel López byl pobocníkem císařovým a těšil se velké důvěře svého velitele. Měl býti jmenován v krátké době generálem, ale císař si to ještě ponechal na rozmyšlenou, ježto se dověděl o některých tmavých bodech v minulosti Lópezově a mimo to nechtěl vzbuditi žárlivost jiných plukovníků.

Válečná porada byla skončena kolem půl jedné v noci. Maximilian odebral se do své komnaty a mluvil s německým dobrodruhem, knížetem Felixem de Salm Salm, aniž by se byl zmínil o Lópezovi. Kořem dvou hodin ráno byl viděn López v průvodu jiného muže — byl prý to sám generál Mariano Escobedo — u kostela de la Cruz, patrně aby jej zasvětil do podrobnosti zamýšleného výpadu. Husarům vábořícím zde poročil odsedlati koně, odstranil i stráž z kostela, děla dal namířiti zcela opačným směrem a vůbec počínal si velmi záhadně.

Ráno v pět hodin vpadl López do bytu Maximilianova, volaje: "Kostel de la Cruz jest obsazen! Zachraňte císaře!" Zpráva ta byla ohromující. Rozčilení a zmarek zmocnilo se císařských. Všechno buď prchalo, nebo vzdávalo se nepříteli, který měl kostel obsazen a město takřka ve svých rukou. Jediné rakouši husaři drželi se statečně a bránili vstupu republikánů do města po nějakou dobu.

Císař odebral se pěšky na vršek de las Campanas a s nim i Miramon s poslední hrstkou vojska. Každý odpor byl marným, zbytečným proléváním krve. Byl tedy vztyčen bílý prapor a když generál Escobedo se svým štábem přijel na vršek, odevzdal mu císař svoji šavli.

Byl nyní válečným zajatcem, který měl býti souzen vojenským soudem. Dle zákona mexické republiky stačilo pouze zjištění jeho a mohl býti zastřelen, však v tomto případě generál Escobedo chtěl jednati teprve v dohodnutí s vrchním úředníkem republiky. Maximilian byl prozatím uvězněn v klášteře kapucinském.

Záhadné počínání Lópezovo bezprostředně před zamýšleným útokem a okolnost, že nebyl zajat, utvrdila všeobecný náhled, že císaře prodal nepříteli za určitou sumu peněz. Vezme-li se v úvahu povaha Lópezova, jest dosti důvodů, aby se mohlo věřiti v pravdivost tohoto tvrzení.

Nicméně po dvaceti letech po této události podal generál Escobedo vysvětlení zrady Lópezovy, která vrhá na celý děj jiné světlo, třeba nezdá se býti pravdivým.

Plukovník López byl dle této zprávy poslán Maximilianem k Escobedovi, aby s ním vyjednával o kapitulaci. Maximilian chtěl pouze, aby byl v bezpečném průvodu propuštěn do Veracruz, kde prý vsedne na loď a nikdy již nespočine nouhou na půdě mexické. Celé ostatní vojsko a generálové měli býti vydáni v ruce republikánského vůdce. Vše to prý mělo býti učiněno jedině proto, aby se zabránilo dalšímu krveprolití. Když však Escobedo nechtěl na podobné podmínky přistoupiti, tu prozradil mu López celý plán útěku a poradil mu, aby obsadil klášter de la Cruz. Takovým způsobem měli býti zajati všichni a Maximilian doufal při tom vyváznouti životem sám a zároveň zachrániti svoje generály. Dle toho byl by zrádcem sám Maximilian, což jest velmi pochybné. Možná, že Maximilian vyslal Lópeza, aby vyjednával o kapitulaci, ale že mu dal plnou moc k prozrazení plánu k útěku, není pravdě podobno. Escobedo dle všeho přemluvil Lópeza k tomu činu za nějakou odměnu.

Maximilian domníval se, že svoji dobrotou a laskavostí získá si sympatii svých vězňů. Mimo to spoléhal na zakročení mocností evropských a Spojených Států. Neustále ještě byl oním těkavým snilkem z Miramare, který nedovezl železnou rukou vládnouti životem. Byl přesvědčen o tom, že nevykonal nic zlého a proto že není možno, aby byl potrestán smrtí za všechny krásné a dobré úmysly, s kterými přijel do Mexika. Doufal, že bude propuštěn a pak odjede na svůj zámek na břehu Adrie, žíti v klidu ve svém uměleckém zátiší.

Republikáni viděli věci jinak. Byl to hlavně předseda nejvyššího soudu a pozdější president Lerdo de Tejada. Tento byl hlavním rádcem Juárezovým a vypracování pověstných zákonů reformačních jest z větší části jeho dílem. Náhledem jeho a zároveň ostatních předáků strany liberální bylo, že v zemi nikdy nezavládl by úplný pokoj, kdyby pokofená strana konservativců měla stále zraky obráceny k bývalému císaři. Stále by doufala pak v možnost nového převratu a těmto nadějím musil být učiněn konec způsobem odstrašujícím. Maximilian musil býti zastřelen.

Přimluvy zástupců mocností evropských i Spojených Států byly bezvýsledné, právě jako veškerá výmluvnost obháječů nešťastného arciknížete. Po dvoudenním zasedání rozhodl válečný soud, že Maximilian má býti zastřelen. Poslední pokus záchrany odsouzeného arciknížete podnikla kněžna von Salm Salm, jež v horečném spěchu odejela do San Luis Potosí prositi Juáreze o milost. Indiánský president byl velmi pohnut, když viděl kněžnu klečeti před sebou a úpěnlivě prositi za miládeho Habsburka. Byl by se snad dal pohnouti k omilostnění arciknížete, avšak v rozhodném okamžiku objevil se mezi záslonami dveří přísný obličej Lerda de Te-

jada a zazněl temně jeho hlas: "Teď anebo nikdy!" To byl pravý rozsudek smrti nad Maximilianem.

Praví se, že jen jediná okolnost byla by mohla arciknížeti zachrániti život, totiž kdyby hlavní město bylo se poddalo republikánům hned po obdržení zprávy o zajetí Maximilianově. Však Mexiko kladlo stále odpor, neboť pomocí falešných zpráv byla rozšiřována mylná domněnka, že Maximilian porazil republikány u Querétara a v krátkce zahájí boj proti Diazovi. Takovým způsobem nebylo ukončeno krveprolití a to bylo kladeno za vinu arciknížeti, ovšem bez příčiny.

Za krásného letního jitra, dne 19. června 1867 vyjel z Querétara kočár, provázený oddílem vojska. Byla to poslední cesta Maximilianova a jeho dvou generálů, Miramona a Mejia. Arcikníže byl klíden a při pohledu na široké údolí ozářené ranním sluncem, na bující kolem život prohodil a truchlivým úsměvem: "Vždy přál jsem si zemřítí za tak krásného jitra." Bylo mu řečeno, že jeho choť zemřela, a to mu dodávalo větší oddanost v blížký konec. Jaké as myšlenky bouřily jeho hlavou! Vzdálen od místa, k němuž pontaly jej nejněžnější vzpomínky mládí a snů, se zámky svých ideálů proměněnými v hromadu sutin, jel zvolna uprostřed opálených indiánských vojáků na pustý pahorek — k smrti. Potomek slavného rodu Karla V. a člen aristokratických kruhů evropských dvorů, zvyklý na jemné, zdvořilé obcování s lidmi plné úslužnosti, měl zhynouti neslavně na oně půdě, kterou přišel zvelebovati.

Bylo před sedmou hodinou ranní, když průvod dojel na Cerro de las Campanas. Maximilian vystoupil z kočáru a pomáhaje svým soudruhům při vystupování, pravil: "Pojďte, pánové!" Generál Mejia, churavý a mlčenlivý Indián, beze slova zaujal místo vykázané odsouzceným. Miramon chtěl, aby císař zůstal ve prostřed, ale Maximilian tomu nedovolil. Postavil Miramona do prostřed, pravě: "Dobrý panovník má ctíti své věrné generály i v poslední chvíli." V poslední době přesvědčil se totiž o ryze povaze Miramona a smířil se s ním úplně.

Pak přistoupil k vojínům, kteří měli vypáliti smrtenosné salvy, podal každému z nich ruku a dal jim po zlatém dvacetidolaru se svoji podobou. Žádal, aby nebylo mu stříleno do hlavy, tak aby matka jeho mohla viděti neporušený mrtvý jeho obličej. Na to promluvil krátce k okolostojícím: "Mexičané! Necht krev moje jest poslední, která bude prolita, a kěz přispěje k rozkvětu této nešťastné země. Umírám za věc spravedlivou, za svobodu a neodvislost Mexika. Ať žije neodvislost! Ať žije Mexico!"

Byla to slova stále stejného snílka, promluvená do větru vanoucího ze Sierry Madre. Na to promluvil Miramon, obražuje se proti obvinění vznesenému naň, že byl zrádce. "Bojoval jsem za věc, které jsem dal své čestné slovo poctivého vojína. Nedovolte, aby podobná skvrna, jako označení mne zrádce, lpěla na měji synu. Ať žije císař! Ať žije Mexico!"

Mejia zůstal tich a se stoickým klídem hleděl na město v rovině, pomijeje vše opovržením.

Důstojník, velice popravě, dal povel a vojáci se hotovili k palbě. Maximilian odhodil na stranu svůj pečlivě pěstovaný, plavý plnovous a ukazuje na srdce, zvolal ještě: "Mířte dobře, hoši! Mířte právě sem!"

Šavle důstojníkovy zableskla se ve slunci a výstřely zarachotily. Po prvním výstřelu císař nebyl mrtev. Se rtů splývalo mu slabým dechem sotva slyšitelně slovo: "hombre" (člověk). Důstojník nakázal jednomu z vojinů, aby střílel císaře přímo do srdce, aby byl učiněn konec jeho smrtelnému zápasu.

Na to odvezeno bylo mrtvé tělo v laciné truhle do Querétara a několik mexických lékařů provedlo pitvu na arciknížeti. Mrtvoly obou generálů byly vydány jich příbuzným ihned, však uplynula delší doba, než mrtvola nešťastného císaře byla poslána do jeho vlasti. Říká se, že se tak stalo ze spekulace, však tyto domněnky nejsou oprávněny.

Po dlouhou dobu nezástalo na Cerro de las Campanas nejmenší známky o truchlivé události, jejíž jevištěm byla pustá stráň vrchu. Později byly tam postaveny tři kameny se jmény zastřelených a před sedmi roky vystavěna byla na svahu pahorka pěkná kaple. Starý Indián Estanislao Garcia jí hlídá a žije spokojeně ve své malé chatrči nedaleko kaple. Keře kaktu órgano tvoří plot kol domku a za ním mezi slepicemi batoli se vnucci starého Garcia. Na druhé straně kaple nasázeny jsou keře magney, jež patří k nešaléké haciendě a pulque z nich vydobytý slouží k osvětlení myslí dnešního pokolení. A na tomto místě byl před lety zastřelen Maximilian. Jeho choť Charlotta žije dosud kdesi ukryta před lhostejným světem a její zatemnělá mysl neví ničeho o smrti toho, jehož tolik milovala.

Daleko od Mexika, na břehu Jaderského moře, stojí vzdálen ruchu světa zámek Miramare, na vršku porostlém stromovím. Bělavé jeho věže vyčnívají nad korunami stromů a sblížíje dolů na moře, jehož vlny v širokých obloucích dorážejí na skalnatý břeh. V šumot jejich často mísí se něžná slova zamilovaných, kteří procházejí se na cestě z Terstu do Nabresiny. Šumot ten stejně tajemně obklopuje stichlý letohrad, zaléhá k jeho oknům jako tehdy, když mladý arcikníže pár naslouchal jeho svůdným písním o císařství za mořem.

Po této cestě k Nabresině svíto se mnoho románů mladých srdcí a nová generace vyrostla v okolních osadách během třiceti let. Zabloudil sem též veliký Carducci a své dojmy vyjádřil v jedné ze svých obdivuhodných barbarských ód, nadepsané "A Miramare". Hlavní myšlenkou této básně jest, že duch posledního panovníka Aztéků, zavražděného Španěly Cuauhtemotzina, a stín bývalého strašného boha války mexických Indiánů, Huitzilopochtli, volají přes oceán pomstychtivě na mladého Habshurka, pravnuka Karla V., za jehož vlády Mexiko bylo dobyto: "Přijď! Přes oceán sřáí zrak modly hrozného boha války, sraženého s trůnu bohem křesťanským, plameny radosti a pomsty zároveň. "Nechtěl jsem tvé předky, nehodné mé pomsty," volá Huitzilopochtli, "ale vezmu si tebe jako oběť, pravnuka Karla V., mého zničitelé, tebe krásný a silný a čistý Maximiliane!" A mladý arcikníže poslouchá neodolatelnou silou k mexickým břehům jej táhnoucí hlas a vydává se na cestu, zanechávaje uměním vyzdobené zákoutí, kde smálo se naň zevšad štěstí i své zamilované knihy, aby padl na pustém vrchu Cerro de las Campanas za oběť svým ilusím.

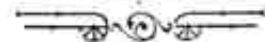
Hleděl jsem a onoho vrchu do širého údolí a na bělavé věže Querétara. K jihu ubíhal šedými pláněmi vlak k hlavnímu městu. A když zrak můj pak opět se svezl na kameny kolem mé ložici a keře kaktusů rostoucích vůkol, připomněl jsem si smavý vršek Monte Mario u Říma a verše Carduccioho, prosté a hluboké:

"Zemfeme zítřa a stále se pachtící země,
kol dalekého ve výši bude se otáčet slunce,
tisíce tryskat z ní bude okamžikem každým,
životů jak išker.
Životů, v nichž nové chvíli se budou lásky,
životů, jimiž zápasy budou otřásat nové
a k novým jež bohům zpívati budou hymny,
budoucích časů.

Zbudou jen památky v museích. V národním museu mexickém veliký obraz Maximiliana sblíží na lůžko, kde naposledy vydechil Juárez. Obraz Chorlotty, Napoleona a Eugenie jest v bezprostředním sousedství různých relikvií z dob bojů revolučních, nádherný kočár císařský druzí se k prostému vozu indiánského presidenta a kolem všeho prochází se dnešní zvědavý dav bez účasti.

Zanikly stopy bojů, staří bojovníci zemřeli a na Cerro de las Campanas vít pohrává keři agave a trsy kaktů. A časem zablaholi zde z dětského hrdla píseň: "Dulce chica, dulce chiquita."

Těmito kraji šel jednou syn hlubokých českých lesů a chtěl vám povědětí osudy Maximiliana, jak o nich dumal na opuštěném vrchu de las Campanas.

Ráj na zemi.

Obrázek z kalifornského údolí Santa Clara. Podává Fr. J. Pracna.

Veselé zvuky hudby zaléhají do mého pokoje. Vyhlednu z okna a zřím dvě hudební kapely, jdoucí v čele velkého průvodu mužů, z nichž každý má na prsou velkou čerstvou růži. Co to znamená? Chápu se ranních listů a dovidám se, že mužové v tomto průvodu jsou členové naší obchodní komory a účelem parády té že jest dobrovolná sbírka k uhrazení výloh velkolepé slavnosti "Růžového Festivalu". Slavnost tu zamýšlí naše obchodní komora uspořádati každoročně po způsobu Passadenských v jižní části státu, kde prvního ledna každého roku jest pořádán krásný průvod s povozy vyzdobenými nejnádhernějšími čerstvými květy.

Slavnost růží uprostřed zimy! Nebo v době, kdy jinde jaro je téměř na začátku svého rozpuku! Obecenstvo šťastných těchto koutů světa jest zváno, aby oslavovalo tu nesmírnou výhodu, zdejší krásu a přičemž podnebí a porovnálo je s poměry v oněch krajinách, kde jsou domovem kruté zimy, kde za mrazů a ve spouště sněhu musí se obyvatelé po několik měsíců v roce těšiti na kýžený příchod jarního počasí.

Zde tomu ovšem jinak, zde zimy v pravém slova smyslu neznáme. Zelená a květy po celý rok, a plody přírody po velkou část roku. Kam pohled sahá, mile za míli, všude zahrada, sad a vinice a zase zahrady do nekonečna. A ještě rozdává naše obchodní komora spousty rozličných semen a veškeré obecnstvo, jmenovitě pak žáci škol jsou vybízeni k vysazování keří a stromků na každém prázdném místě, v zahradách, na prázdných staveništích, u plotů, kolem chodníků, podél cest atd. Již nyní jest město naše San José známo pod jménem zahrady celé Californie. Jak bude dále, až to vše, co se nyní podniká, vypučí, vykvete, vydá ovoce? Pak tu bude teprve již skutečný ráj na zemi.

Neželím toho, že hledaje místo odpočinku po dlouholeté práci pro sebe a nevhodnější místo pro otřesené zdraví mé manželky, když jsem byl procestoval mnohá místa a celé státy, jsem zapadl sem. Jsem úplně spokojen se svým výběrem.

Chci podati krátký, prostý popis této krajiny, a tu připomínám předem, že nemám ničeho na práci ani na prodej, a proto že není mi nikterak zapotřebí přehvalovat a nadsazovat. Chci die své možnosti a schopnosti vyličiti zdejší poměry a ony dojmy, jimiž zdejší kraj a celá zlatá Californie vůbec na mne působila, v domněnce, že mnohého krajana, jenž vezme tyto řádky do ruky v přísné zimní době, to bude zajímati.

Báňnice a Archiv v San José Cal.

Město San José (Američané vyslovují San Josej; správně španělsky San Chosé) počítá obyvatel asi 50,000 a má rozměr asi 20 čtverečních mil. Leží v krásné rovině položené asi 90 stop nad hladinou mořskou se sklonem k zálivu sanfranciskému, vzdálenému pouhých osm mil na sever. Město má výstavné budovy obchodní, ulice jsou široké, rovné, velmi úpravně dlážděné asfaltem a elektrinou osvětlované. Stinné stromové tvoří baldachýny nad ulicemi a domy jsou po celý rok obklopeny květinami, hlavně růžemi, a vinoucími se vzhůru keří. Růžové keře pnou se někde až ku střechám, a časem přikrývají celé domy.

Růží se zde pěstuje více než sto druhů; dále jsou obvyklými květinami geranium, fialky, fuchsie, heliotropy, různé tropické květiny, calla lillie a mnoho jiných druhů mně dosud neznámých. Jest těch květů taková hojnost, že se člověk cítí býti uprostřed velikého parku. Ve skutečnosti jsou to pouze naše residence obklopené trávníky a sady. Ze stromů rostou zde statný pepřák, mnoho druhů palm, magnolie, loquety, umbarilly, žaponský trnovník (agát), sykamory, cypřiš, blahovičník (eucalyptus), borovice, dub, různé druhy jilmů, javor, ořeš, kaštan, topol, madrone, vrba a tolik exotických, australských a asijských druhů, že se jména jejich snad do smrti nenaučím.

A v tom stromovádi ulice, asi 50 mil délky, s mnoha sty mil chodníků, uprostřed té bujné květeny dýchá obyvatelstvo každodenně ten rajský čistý vzduch; to, co jest tu nejlepšeho, že vskutku jest těžko se s tím loučiti, když člověk konečně musí.

Navždy vryla se v mou paměť slova mé drahé manželky, když na smrtelném

Joži mi řekla: "Těžko jest mi, drahý muži, od vás milých v takovém ráji se loučiti a na věčnost se ubíratí." Srdcevní vada ukončila pouť nezapomenutelné dne 13. srpna 1900 . . .

Naše město jest dobře opatřeno parky. Dva velké městské parky, z nichž jeden uprostřed města, jsou pravým potěšením pro srdce každého návštěvníka. St. James Park, nacházející se ve středu města má veliké množství rozmanitého stromoví ze všech dílů světa a různé exotické květiny, z nichž některé jsou tak choulostivé, že časem utrpí v chladných ranních hodinách. Ale přece žijí zde pod širým nebem v době, kdy na východě ledové rampouchy ozdobují kraje stěch a příroda spí pod sněhovým rubásem.

Zde v tu dobu na sta lidí, sjíždějících se sem ze všech dílů světa, hoví si venku v parku na pohodlných lavičkách pod zelení stromů s barvami květů kolem, baví se hovorem a hlavně porovnáváním podnebí jiných částí zeměkoule s tímto kontem světa. A přijdou lidé i z jižní Francie a Italie a všichni doznávají přednost zdejšího podnebí a to nejenom v zimě, ale i v létě.

Léto jest zde totiž mnohem chladnější nežli kdekoli ve Spojených Státech s výjimkou některých jiných částí Californie. Vždyť minulé léto dle mé vlastní zkušenosti nebylo v naší domácnosti ani zapotřebí ledu. Noce jsou vesměs tak chladné,

Kalifornská residence uprostřed zimy.

že se snadno snesou i dvě lehčí pokrývky. Maso, mléko, máslo a jiné potraviny lze ve zdejším čistém povětří snadno udržeti ve stínu, aniž by bylo ledu zapotřebí. Chladný vánek věje celou noc až do doby, kdy slunce kolem 9. hodiny ranní počne ohřívati veškeré rostlinstvo.

Teploměr vystoupí za nejparnějšího léta zřídka výše 90 stupňů, a pouze dvakráte za minulé léto dosáhl 95 stupňů, kterážto teplota při zdejším suchém ovzduší se snese snáze nežli 85 stupňů na východě. Sluneční úpal jest tu věcí neznámou. Bouře jest věci nesmírně vzácnou. Pouze jednou minulou zimu zaslechl jsem rachot hromu a to bylo v sousedních horách, dvacet mil vzdálených.

Musím doznati, že i zde míváme zimní doby trochu mrazu a to obyčejně za ranních hodin před východem slunce. Někdy sklesne teploměr až na 26 stupňů nad nulu. Takový mrazík potrvá ale pouze krátký čas a nadělá málo škody. Jedině tropické rostliny ve svém květovém obalu nastydly, ale nezmrzly. V lednu bývají v květu mnohé druhy růží, fialky, sedmikrásy a jiné; ze stromů magnolie, loquet, umbarilla oranžovníky a citrony. Mandlové pupence jsou k prasknutí naduřelé a chystají se též rozkvésti. To vše v polovici ledna.

Druhý městský park, zvaný Alum Rock (kamencová skála) má rozměr bezmála tisíc akrů ve vzdálenosti od města asi 7 mil v úžlabině (cañonu) tří míle dlouhém a jest spojen s městem elektrickou dráhou. Park tento jest jednou z největších přírodních zvláštností. Má asi dvacet pramenů léčebné vody, tu studené, onde horké, někde bílé, jinde začernalé, po většině sírové, magnesiové, kamencové,

sodové železité, a jeden pramen arsenikové. Vody ty doporučeny jsou lékařskými autoritami proti žaludečním neduhům. Park jest otevřen celý rok a přístupný jak spolkům, tak rodinám i jednotlivcům jako nejpříhodnější výletní místo. Mnohé rodiny staví si tu stany a žijí tak v přírodě třeba celý měsíc. Park jest pod přísným dozorem zdravotním a policejním.

U vchodu do parku vidět lze meteorit, obrovský to balvan asi 40 tun těžký, o němž není přesně známo, jak se tam dostal. O balvanu tom koluje prostodušná legenda, jež praví, že když stvořitel vyjímal žebro z těla Adamova, aby z něho udělal ženu, kopal Adam kolem sebe tak silně a vzpíral se, že vykopal ten kámen z ráje, a kámen spadl až do tohoto jiného ráje. Zdali Adam kopal kolem sebe z bolesti nebo z radosti nad tím, že dostane ženušku, se neví.

Park má též malý zvěřinec, množství ptactva, koupele, restaurace a nejkrásnější ozdobu v tropických květinách a stinných stromech. Správa města vynakládá na zlepšení a rozšiřování parku velké sumy peněz a chce z něho udělati nejkrásnější park v celé zemi. Veškeré prameny jsou úpravně tesanou zdi obelhnány a vody z nich lze dostatí ku koupí ve všech lékárnách.

Cestující ze všech částí zeměkoule přiznávají, že nikde, ani v celé Evropě, nelze v jedné lázních naléztí tolik druhů léčebných vod pohromadě na tak malé prostře.

Železniční stanice a hotel St. James v San José Cal.

Město San José jest živé obchodné a průmyslové. Mezi průmysly zaujímá vynikající místo ovšem odvětví připravování ovoce. Jest tu továrna na vyrábění znamenitě fiko-švestkové kávové náhražky, 13 nakladáren ovoce, z nichž některé jsou největší na světě, a v nichž se zužitkuje ovoce všeho druhu zde vypěstované. Jest tu neméně než 27 skladišť a elevatorů pro sušené ovoce.

Nesmím opomenouti napsati, že město založeno bylo Španěly, a až doposud nejenom jeho jméno ale i jeho ráz nese pečeť svých zakladatelů. I ráz ulic, budov atd. zůstává dle toho. Téměř všechno, stejně jako město, se nazývá po svatých. Jest tu ulice svatého Antonína, sv. Julia, sv. Pedra, sv. Carlose, sv. Barbory, sv. Josefa, sv. Lucie a snad každého svatého nebo svěťce z kalendáře. Není divu, že se člověk cítí býti tak blízko nebi, mezi tolika svatými! Ale to není pouze zde v San José, je tomu tak po celém státu, od San Diego na jihu až k San George na severu. Po Španělech přišli Mexikáni, ti pojmenování ta podrželi, nu, a nyní Američtí přivyknou v lámání a komolení španělských názvů.

Poměry, jež jsem jako převládající vylíčil o našem městě, platí většinou pro celý okres. Náš okres a údolí Santa Clara jest polohopisně uprostřed státu po jeho délce od severu k jihu a má asi 30 mil mořského břehu Tichého oceánu. Poloha jeho jest nanejvýše příznivá. Na sever 40 mil leží San Francisco, osm mil na severovýchod jsou vody zálivu, na východ je okres obklopen horami The Inner Coast Range, z nichž nejvyšší Mount Hamilton má slavnou hvězdárnu na svém temeni, 4200 stop vysokém. Na západ jest pohoří zvané Bache s nejvyšším vrcholem Loma Prieta (černý vrch) 3780 stop výšky. K jihu otevírají se údolí od 3 do 30 mil šířky.

Pravé údolí potoka Santa Clara, mající délku 34 míle a šířku 15 mil, nemá snad sobě rovného. Práví se, že Caliifornie, po Texasu největší stát Unie, jest nejbohatší přírodními krásami, bohatstvím půdy, má nejkrásnější povětrnost. To vše uzná za pravdu každý, kdo se o tom osobně přesvědčil. A když se k tomu vezme, že okres tento jest jedním z nejkrásnějších a nejbohatších ve státu, pak skutečně možno mluvit o ráji na zemi.

Blizkost moře, hory, chránící kraj před letními vedry, jaká panují ve vnitřku státu, jako ku př. v údolí San Joaquin a Sacramento, kde panují vedra po několik měsíců, dále blízký záliv mořský, San Francisco Bay, mají tak příznivý vliv na počasí, že naše průměrná teplota ovzduší jest 50 st. v zimě a 70 v létě. V zimě časem sklesne až na 26 stup., ale to pouze v časných hodinách rauních, a každý ví, že se během dne oteplí. V létě dostupuje někdy teploměr 95 stup., ale za to jsou noce vždycky chladné a chládek vytrvá až dlouho do rána. Teploměr klesá letní doby v noci někdy až k 50 a 40 stup., a tu jest ovšem příjemno přitáhnouti si příkrývku k bradě, mezitím co v jiných státech se lidé potí a marně snaží se usnouti bez příkrývek.

Statistika vládního pozorovatele Spoj. Států nám praví, že za uplynulý rok bylo 245 dní krásně jasných, 61 částečně podmráčných, 50 deštivých.

Humboldta vyšší škola v San José Cal.

Roční doba jest zde dvojitá. Suchá a deštivá. Suchá znamená, že od dubna až do prosince vůbec neprší, nebo velmi zřídka kdy, pak začne doba deštivá a ta trvá od prosince až do konce dubna. Ale čtenář nesmí sobě myslet, že po celou tu dobu prší. Někdy neprší třeba po celý týden. Někdy ovšem máme dlouhé, několik dní trvající deště, ale někdy prší pouze jednou za den, někdy vícekrát po způsobu našich dubnových přeháněk na východě. Obvyčejně prší za noční doby. Deště jsou velmi mírné, nejsou provázeny žádnými bouřkami a hromobitím. Vždy se oteplí, a pak se spustí jemný, hustý a vydatný deštěk. Průměrně zde napaadne od 16 do 20 palců vody, dostatečně to pro všechny plodiny a výjimkou pomerančů, citronů a některých pozdních plodin, které vyžadují zavodňování k uzrání plodů. Obilí a peckovité ovoce netřeba zde zavodňovati, péče ale někteří štěpaři příležitostně tak činí. Jejich ovoce jest větší, ale neudrží v sobě tolik cukroviny, není tak sladké, a při sušení, jež se zde děje na slunci, se více sevrkne.

Ve vrchách a na úpatí hor dostanou více deště, časem dvojnásobně tolik jako v údolí. Čím více na sever, tím více spadne vody. Na jihu od San Diego a na pobřeží mají pouze od 4 do 6 palců, uvnitř v Empire Valley ještě mnohem méně, kdežto v okrese Humboldt spadne až 50 palců deště.

Snad na celém světě nenalezneme plochu 125 čtverečních mil, vysázenou ovocnými stromy všeho druhu a vinicemi, jako zde. Pohled za jarního času, kdy jest všechno to stromová v květu, jest velkbný a úchvatný. Nejdříve začínají kvést mandlové stromy. Ty kvetou obvyčejně v únoru. Pak následují třešně, broskve, merunky, žvestky,

nektarinky, hrušky a jablka, na to slívy, persimony, olivy, ořechy, kaštiny, pomeranče, citrony, granátová jablka, moruše, a mnoho jiných stromů užitečných i keřů ozdobných a různých druhů palm.

Rozhlédne-li se člověk z návrší, má před sebou takovou panoramu, že se cítí zrovna býti v nějakém jiném, krásnějším světě. Jest zde v našem údolí přes šest milionů pouze ovocných stromů!

A jak krásné to vypadá, když je to všechno v květu, tak úchvatný pohled jest na tu naši ohromnou zahradu, když to všechno zraje. Jak blažený to pocit, projížděti těmi sady, kde ze všech stran směje se krásné, zrající ovoce. Kolem lidských obydlí lze při tom viděti nejkrásnější ozdobné květiny, palmy, růže, vinné keře, pnoucí se po domech do výše a obalující je zelení. Jaký to rozdíl, vzpomene-li si člověk na březnu a duben někde v Minnesotě nebo v jiném severním státu!

Oblek tu nosíme tentýž v zimě jako v létě, aniž bychom pociťovali potřebu zimníků. V létě jest tu ovšem mnohem příjemněji nežli v zimě, ačkoliv sem množství lidí z východu přijíždí ztráviti zimu. V létě se ovzduší ochlazuje každodenně jakmile zapadá slunce. Komáři člověka nezlobí, much je málo u porovnání s jinými místy, a každá noc je příhodná k odpočinku a osvěžení.

Ovšem ani tento obraz krásy a rajských požitků není beze skvrny. Zemětřesení nejsou tu neznámým hostem. Bylo tomu v dubnu pět let, co po sobě jedno, ze všech nejstrašlivější, zanechalo smutné památky v okrsku 50 až 70 mil kolem San Francisca, kde na sta lidí přišlo o život a za nespočetné miliony naděláno škod požárem a sesypáním domů.

Ale nezdolný duch zdejšího obyvatelstva se brzy vzpamatoval z pohromy. Znovu a dále pracuje se na zvelebení toho co již příroda tak bohatě nadala.

Zdejší veřejné cesty jsou výtečné, široké, tvrdé jako mlat a dobře upravené. Jest jich v šířím okolí města na 400 mil. V létě jsou kropeny tak jako ulice města. Člověk se podívá, když ve vzdálenosti 15 mil od středu města potká povoz s kádí, kropící silnicí. I na úpatí vrchů nalezne člověk pohodlné, klopené cesty. Milovníci jízdy koňmo nebo automobilem nemohou sobě lepších cest přát, než jaké naleznou tady.

Okres Santa Clara jest doslovně nejrozsáhlejší ovocné údolí na světě. Polovinu veškerých švestek pěstovaných v Soustátí dodává náš okres. Žádný jiný okres kteréhokoliv státu nepěstuje tolik třešní jako tento, a totéž platí o merunkách nejlepší jakosti. Ovoce tohoto kraje má po celém Soustátí přednost a je vyhledáváno.

Od měsíce května až do listopadu zasílá se čerstvé ovoce do trhu na východ, a mnoho jde až do Londýna a různých částí Evropy. Sušené ovoce zdejší, zejména hroznů, broskve, merunky a hrušky drží nejlepší cenu ve světovém trhu. I naše říky rovnají se oněm přivezeným z Smyrny, zdejší angršt jest tak dobrý jako nejlepší v Řecku.

Statistika zdejší obchodní komory udává, že při obyčejné úrodě přijde zde do prodeje 140 milionů liber sušeného ovoce, 30 mil. liber zavařeného v krabicích, a čerstvého se odváží na východ až na 200 milionů liber. Cena ovoce a vína zde vypěstovaného páchá se v jednom roce na \$12.000.000. Naše víno si nezadá s evropským a odneslo si zlaté premie z výstav v Paříži, Buffalu a St. Louisu. Do ciziny bylo ho loni vyvezeno tři miliony gallonů, a jsou to známé druhy šampaňské, claret, souterne, jež se zde nejvíce pěstují.

Ročně se odtud vyváží na 2.000 tun jahod a malin a zeleniny, hlavně špagletů až tři miliony liber. Z čerstvé, křehké zeleniny se těšíme po celý rok a jahody jsou po celých devět měsíců. Mimo v prosinci, lednu a únoru můžeme si po celý rok pochutnávat při sbírání chutného ovoce toho.

Dalším produktem tohoto kraje jsou semena různých plodin. Tisíce akrů jest věnováno výhradně tomu účelu, a sta dělníků jest zaměstnáno setím, pletím, oboráváním a sbíráním semen, všech druhů salátů, řetkve, cibule, řepy, canardského semene a jiných. Květinová semena všeho druhu se zde pěstují s nejlepšími výsledkem. Překrásná jest podivaná v měsíci květnu a červnu na sta akrů hrášku (Sweet Peas) v plném květu. Veškeré východní závody zaměstnávající se prodejem semen zásobují se zde potřebným zbožím, plně železniční vagony rozesílají se do různých států i za moře do Evropy.

S obou stran na úpatí našich hor, chráněny jsou před mrazíky jsou velké sady krásného zlatého ovoce, pomerančů, citronů a pomoly (grape fruits) i vinných hroznů, hodících se na královskou tabuli. Nejlepší druhy sušených hroznů, jdou do obchodu jako hrozinky. Naše olivy, jak zralé černé, tak zelené naložené jsou velmi oblíbené na východě a z nich lisovaný olej závodí s nejlepšími evropským.

Pokud se hospodářských plodin týče, pěstuje se zde se zdarem ječmen pro potřebu našich pivovarů, oves, pšenice, kukuřice, sladká i obyčejná zemčata a vůbec veškeré plodiny mírného podnebí, rozličné trávy a sena, zejména vojtěška (alfalfa), kterou

jsem minulé léto viděl čtyřikrát sekati bez zavodňování. V krajích uvnitř státu, kde je mnohem tepleji a kde zavodňují, sklízí až sedmkrát do roka, od 7 do 10 tun po akru.

Rovněž výnosným jest tu chov včel a i chov drůbeže se tu dobře vyplácí. Vejce zde stojí kolem nového roku 55 až 60c tucet, krocan 35c lb. živé váhy, slepice 18 až 24c libra, husy, kachny, holoubata, vše se tu dobře daří a vyplácí tomu, kdo se tím chce zabývat a přičiní se. Doznati však musím, že zdejší obyvatelé, jmenovitě Američané se tou prací neradi zaměstnávají. Většina jich nedrží ani krávu pro svou potřebu, ani drůbež, ani si nepěstují zeleninu, kterou by mohli míti v zahrádce po ruce po celý rok. Raději kupují své potřeby každodenně od Číňanů, Žaponců, Italů nebo Portugalců, kteří se té práce neštítí a z toho bohatnou. Rodiny v tomto okolí mohou zcela dobře žít na malém kousku půdy, 5 nebo 10 akrech, a jsou-li jen trochu přičinliví, mohou si i něco zahospodařiti, neboť dobré trhy jsou na blízku, vše se lehce prodá a dobře zpeněží. Naši krajané zde usazení jsou toho nejlepším vzorem.

Mimo pěstování ovoce a plodin jsou tu ještě jiné druhy těžení z přírody. Ze zbytků z cukrových dílen, molassu a z poškozeného ovoce vyrábí se lih v několika vinopalnách, také jemné pálenky, apricot, brandy, likéry z broskví a třešní. Pouze z daní na vyrobené pálenky shrábne strýc Sam ročně více než \$15,000.

I útroby země vydávají své bohatství. Ve vzdálenosti 8 mil, v New Almadenu jsou tři doly na rtuť, s nejlepšími snad výsledky v Soustátí, a čtvrtý se otvírá. Velká ložiska zemního oleje docházejí stále většího zužitkování. Ze zdejší hlíny vyrábí se ročně na 3000 železničních vagonů cihel. Velké koželuhny vyvázejí zpracované kůže do všech států, ano i do Ruska, Číny a Žaponska.

Jest tu velká dílna na vlněné zhoží, továrna na vyrábění fikožestkové kávové nadržky, tři pivovary, dílna na cement, na řemeny, několik sléváren, atd.

Hlavním pramenem příjmů zdejšího obyvatelstva jest ovšem již výše zmíněné ovocnářství. Náš okres, jehož hlavním městem jest San José má 867,200 akrů půdy, a na té jest vysazeno 6,072,385 ovocných stromů, jiné stromy nepočítaje. Nejvíce jest stromů švestkových, jichž se počítá 4,357,222. Jak viděti jest jich více než všech ostatních dohromady. Za nimi přijdou broskve a merunky, každých něco přes půl milionu.

Na příklad, co se zde za ovoce a za drůbež trží, uvedu udaje mého dobrého známého, p. Corcella, jenž ručí za pravdivost číslic. Pan Corcell koupil v květnu roku 1908 čtrnáct akrů ovocné zahrady blížě úpatí hor u Los Gatos za obnos \$2,500.

V září tohoto roku obdržel za švestky a merunky v hotovosti \$1,300. Minulý rok odprodal sušeného ovoce za \$1180, a doufá tento rok stržiti mnohem více, dle toho, jak se úroda ukazuje.

Pan Metzger blížě Berryessa z deseti akrů ovocného sadu stržil minulý rok: za merunky \$636, za čerstvé švestky \$61, za sušené švestky \$180, za jablka a jahody \$21, za broskve \$94, celkem \$992. Dle jeho výpovědi vynásela mu zahrada ta během posledních sedmi let kolem jednoho tisíce dollarů ročně. Mimo to ale choval 400 slepic, a od těch za vejce dostal \$935.00, za slípky a kuřata \$35, přírůstek 100 slepic cení na \$50, celkem výtěžek \$1020. Krmení jej stálo \$356, takže počítá čistý výnos \$664.

Těch deset akrů s domovem o šesti světnicích, chlívků, kurníků, větrníkem a kádí na 5,000 galonů vody koupil za \$4000.

Také pěstování jabloní se zde dobře vyplácí, máme-li stromy zdravé a ten pravý druh. Na příklad můj soused, Mr. Hannibal sklídlil po akru 1,400 bedniček druhu Lawers, 1,500 bedniček po 40 lb. bílých Pearmine, 1,200 bedniček Belle Fleurs. Jeden štěp přinesl 40 beden a jablka se prodávají za \$1.10 až \$1.25 bednička. To jsou zajisté pěkné ukázky.

Vypadá to zajisté velmi vábivě, ale jest tady také mnoho příkladů právě opačného výsledku práce. Mnozí zde zakoupili majetek a při nejlepším přičinění se něčeho nedopracovali, ba naopak přišli o peníze.

Dobrého výsledku se dodělá pouze ten, kdo ovoci a stromům dobře rozumí. Stojí to hodně práce, držeti sady čisté ode všeho hmyzu, jehož jest tady hojnost, vyznati se v hubení každoročně nové neřesti, neboť ovocné stromy mají hojně nepřátel, s nimiž je těžko bojovati, dále oborávati, štěpovati, ořezávati, pak ovoce sbíratí, sušiti neb čerstvé baliti, aby za ně obdržel první ceny.

Ku konci svého popisu opakuji, že nemám ničeho na prodej, abych snad zdejší kraj přechvaloval, jak se často stává. Byl jsem požádán, abych podal podrobnější popis kraje, jež ve svých dopisech nazývám vždy rájem na zemi, a učinil jsem tak dle svých znalostí a schopností tak nestranně jak jsem dovedl. A těžko nechválit, když je člověk obklopen takovou krásou.

E. St. Vráz.

K jeho padesátiletým narozeninám.

Naš nej přednější výzkumný cestovatel a spisovatel, E. St. Vráz dosáhl dne 18. dubna 1910 padesátku svého plodného, pestrého, zkušenostmi světovými přebohatého života. Narodil se roku 1860 v cizině, v cizině byl vychován a přece zůstal povždy věrným a obětavým synem vlasti své, kterou tak horoucně miluje.

Tato jeho krásná vlastnost jistě více ještě nežli jeho obsáhlé vědomosti, dar krásné mluvy i dovedné pero spisovatele učinily jej milovaným, váženým po všech vlastech českých. Jest E. St. Vráz jistě v národě našem osobou z nejanámějších, nejpobulárnějších. Ode dne 18. dubna až ku dni jeho odjezdu z Prahy do Chicaga, celý český národ projevoval mu srdečně svou lásku, veškeré československé časopisy přinášely četné statě, životopisné črty ze života oslavence, blahopřály mu a volaly mu na cestu: "Na brzku zase shledanou", "Mnogaja ljeta!" Také američtí Češi nezůstali pozadu za svými zámořskými krajany. Také my Čechoameričané máme našeho Vráze upřímně rádi. Máme jej nyní v našem středu a očekáváme od jeho plodné práce mnohý úspěšný čin ve prospěch české práce v naší nové vlasti.

Pofadatelstvo tohoto kalendáře stávl se po bok všem, kdož tak již učinili a pronáší mu svou zdravici. Přeje mu mnohá ještě léta ničím nezkaleného života ve prospěch a ku slávě českého jména. Stručný jeho životopis, kratičký přehled jeho velikých, dvacetiletých cest světem a ukázky jeho cestopisného pera zařadili jsme tentokrát v črty, které před léty sám zahájil v tomto našem národním kalendáři pod názvem: "Naši krajané v dálné cizině". Zde pak a k lepšímu porozumění Vráze jako člověka i Čecha a jako příklad, proč a jaké vážnosti těší se jubilant v naší staré vlasti, uvěřujeme několik výňatků ze slavnostních článků časopisů nej přednějších.

Včera tedy musili jsme se rozloučiti s jedním z nejlepších synů naší vlasti. Přišla se s ním na Zofin rozloučiti celá Praha... Union 13. 4. 1910.

Odchází nám z našich cestovatelů, spisovatelů největší, z našich mužů nej lepší... .

Vypravovatelské umění Vrázovo okouzlovalo. Byly to výrazné črty básníka, malíře... .

Každý národ by se choval s láskou a porozuměním k cestovateli, který všecku svou námahou cestovatelskou, pilí spisovatelskou a horlivost přednášecí popularisátora postavil do služeb svého národa. "Čas", v dubnu 1910.

Dne 18. dubna t. r. bude nejslavnějším našemu cestovateli padesát let. Na uplynulé půlstoletí může se Vráz dívat s hrdostí: jsou to léta velké, poctivě vykonané práce. Plných 20 let cestoval Vráz světem, ostatní léta dosavadního jeho mužného věku vyplnily svědomité přípravy na cesty, činnost spisovatelská a popularisování výzkumů, zkušenosti a bohatých vědomostí jeho nesčetnými přednáškami.

Cestami a spisy svými stal se Vráz nejen nejslavnějším cestovatelem českým, ale zjednal si i přední místo v řadě slavných cestovatelů světových. Není cestovatelem povrchním, jakých u nás dostatek, jeho cesty jsou vážnou, opravdovou a seriosní vědeckou prací, jež vykazují se může krásnými výsledky.

Přednáškami svými, které zůstanou nezapomenutelnými všem, kdož je slyšeli, získal si Vráz o poučení českého lidu zásluh neocenitelných, jeho přednášky byly skutečnou vysokoškolskou extensí, třeba, že Vráz professorem není. —

Na svých cestách nikdy na Čechy nezapomínal a mnoho cenných sbírek přivezl museím zemskému a Náprstkovu. Přednášky své pořádal přecasto ve prospěch národních účelů: Matice a Národní jednoty vědci jeho přednáškám za úctyhodné obnosy.

Osobně je Vráz zlatý člověk, kdo ho zná, musí si ho vážit a ctít ho.

30. dubna odjíždí Vráz z Čech... do Chicaga. Nežtráčíme ho tím, Vráz i za mořem bude sloužit české věci a jako plnomocník Národní Rady české bude organizovat tamní českou větev. Přes to však byli bychom si přáli, aby Vráz své hluboké vědomosti a své bohaté zkušenosti mohl uplatňovati zde u nás k většímu ještě prospěchu českého národa. Nejraději bychom viděli Vráze v hodnosti universitního profesora. K úřadu tomu je Vráz plně kvalifikován, třeba že nemá diplomu doktorského. Jsme přesvědčení, že v úřadě tom prokázal by české vědě služby neocenitelné a že by byl výborným učitelem.

K padesátým narozeninám skládáme svůj hold dosavadní Vrázově činnosti, přejeme mu všeho zdatu pro léta budoucí, a doufáme, že brzy zase budeme moci pozdraviti ho ve staré vlasti. Samostatnost 16. dubna 1910.

Nelze ani slovy vystihnouti jeho práce i působení, odnášejícího se k povznesení kulturní úrovně. Avšak nicméně ještě jako učitelé musíme přece zvláště vytknouti jeho příkladnou a nezměrnou lásku k dětem a odrůstající mládeži. Jak krásně dovede jim vypravovati o dalekých světech, jak dovede nenápadně najíti ve své řeči vždy místočko, kde rozvine své výchovatské umění!

Jeho přebohatá sbírka nádherných diapositivů, z nichž většina jsou právě unikáty, stala se majetkem naší mládeže, která povždy z ní bude těžiti známosti o dalekých světech a národech.

Přejeme našemu proslulému cestovateli, badateli, spisovateli a učiteli lidu i mládeže nejpěknějšího zdraví a dalších úspěchů! "Beseda učitelská" 21. 4. 1910.

Málo jest jmen v českém národě tak populárních, jako jest jméno, jež jsme napsali v čelo dnešní vzpomínky. E. St. Vráz jest znám a milován stejně v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a Dolních Rakousích — jako mezi Čechy v Americe i mezi krajany v diaspoře za oceány vystěhovalými, obdivován a vážen stejně v kruzích naší inteligence jako u prostých lidí zastrčených koutků našeho venkova.

Objevil se v naší české veřejnosti najednou jako zářivý meteor, byv dříve znám jen úzkému kruhu několika zasvěcenců hlavně z nezapomenutelného kroužku přátel domu Náprstkova. A hned na poprvé "přišel, viděl a z vítězil". Hned prvými pro-

jevy literárními i přednáškovými zaujal celé nejen odborníky, ale i nejširší českou veřejnost.

Kdo zná Vráze osobně, nediví se jeho úspěchům. Jsou lidé, kteří neimponují pouze vykonaným velikým svým dílem životním, ale kteří podmaňují i kouzlem své vlastní osobnosti. A mezi ty patří jistě Vráz.

A při všem tom je Vráz člověk skromný, vyhýbající se hlučným oslavám a okázalému uznání. Jen tato vlastnost jest snad příčinou, že zůstal pouhým E. St. Vrázem. Být jiné povahy a v jiném národě, byl by snad Vráz zbohatl, byl by snad ověšen řády, vyznamenán členstvem všech možných akademií a učených společností. Snad v té příčině i leccos u nás doma, v Čechách zanedbáno. Myslím aspoň, že by byla universita naše jen profitovala, kdyby byla muži tak kvalifikovanému, jako jest Vráz, udělila čestný doktorát, a získala obrovských jeho zkušeností a vědomostí pro naši ne právě nejsilnější stolicí geografie na české universitě.

Nikdo z českého národa neproslovil jistě tolik přednášek a nemluvil k tolika jeho členům, jako Vráz. A s jakým nadšením hlali posluchači bohaté jeho zkušenosti oděné v dokonalé a květnaté roucho vybrané mluvy, ví každý z nás z vlastního názoru!

“Národní Politika” 12. dubna 1910.

Svým společenským stykem Vráz vyrovnává rád protivy politické i náboženské a nade vše cení — lidskost a národnost. Ve spisech svých je humanistou a vidí i v divocho-lidožroutu člověka.

Vráz je nástupcem nezapomenutelného Vojty Náprstka. Česká musea obdaril vzácnými sbírkami v ceně na třicet tisíc korun.

Venkov.

Dvacet let Vráz cestoval všemi díly světa a z nich přes deset let mezi národy divošskými, kde býval sám a sám, z toho pak patnáct let cestování připadá na badatele výzkumce, nikoliv na pouhého turistu. Vráz cestoval sám jen s domorodci a většinou drahými nevyšlapanými; žil mezi nejprimitivnějšími národy, jedl, spal, lovil jako jejich příslušník. Jaká to epopej cestovatelská dala by se napsati o Vrázovi, kdyby nám vyprávěl více o sobě a o svých dobrodružstvích, nežli o lidech a přírodě exotických krajů! A vše, co při svém světovém vzdělání vykonal, vykonal z vlastní práce, bez podpor a nároků jakýchkoliv.

Zamilovali jsme si Vráze, máme jej upřímně rádi po všech vlastech československých. Řekněte Vráz a každému se zajiskří zrak. Mladí, staří, etou, čtli, slyšeli, podívali se jeho nádherným popisům dalekých světů, ať mluveným nebo tištěným. Vrázovy cestopisné přednášky jsou také provázeny jeho nádhernými nevyrovnatelnými obrazy (Vráz byl prvý, který u nás zavedl přednášky cestopisného obsahu, doprovázené projekcí obrazů), mluví se o nich všude jako o nezapomenutelných událostech — od Slezska až po Moravu. Snad jiní národové mají také muže, jenž by dvacetiletými cestami badatelskými měl podobný přehled světový jako náš Vráz: ale sotva kde je cestovatel, který by zároveň uměl tak psáti a přednáseti jako náš Vráz. U Vráze poji se bohatý vědecký obsah se skvělým líčením přírody a se slohem úchvatným.

Cestopisné knihy Vrázovy “Z cest E. St. Vráze”, “Napříč rovinnou Amerikou”, “Čína” a “Siam” jsou ozdobou naší literatury cestopisné o vzdálených světech. Jeho povídky, příběhy z cest, “Exotické povídky (pro dospělé)” a “Z dalekých světů” pro mládež dorůstající nemají sobě vůbec rovných. Vráz mluví jinak ke mládeži, jinak ke dospělým, ale vždy svým mistrným způsobem muže, jenž zná svět i srdce lidské. Kdo jej slyšel přednáseti mládeži, ví, jakým kouzlem vniká do duše ideální tento muž. A nejen proto, že Vráz je slaveným cestovatelem a badatelem, jenž s pýchou může o sobě říci: “Chodil jsem, žil jsem často, kam přede mnou nikdy nevkročila noha bělochova”, že je výborným spisovatelem a řečníkem, oblíbil jsem si jej, — nýbrž ještě více proto, že je myslí ušlechtilé, charakteru ryzího, mužem bez frásí, a přece nadšeným, obětavým vlastencem, nadšencem pro vše dobré a krásné ať doma, ať v cizině, jenž nezná rozdílu stavu, náboženství, politických přesvědčení, maje rád všechny věrné Čechy. Tak se nám vepsal do srdce nejen svými vědomostmi, svými bohatými dary (v Náprstkově a Českém Museu jest jeho předmětů asi za 30 tisíc korun), nebo svými přednáškami, jejichž výnos částečně věnoval národně-humanitním účelům a tím získal našim spolkům tisíce a tisíce korun.

Vráz nám záhy odjede — a to zase jako před léty (1894) přišel, s prázdnými rukama, ale o 16 let starší. My, kteří lásku láskou oplácíme, voláme mu k jeho Abrahamovinám “Mnogaja ljeta” a na brzkou shledanou, naděje se, že nám dopíše, co kdysi slíbil: veliký populární “Orbis pictus”. Kdo by byl k tomu povolnější?

“Národní Listy” 18. 4. 1910.

Vráz nikdy neměl dostatečných prostředků. Přednášky, spisy a prodej ukořisťených věcí bylo skoro jediným pramenem jeho příjmů. Všecko obětoval, jen aby mohl podniknouti nové cesty výzkumné. A při své tísní ještě pamatoval dary na české zem. museum a pamatoval i na české školy, ačkoli sám byl vychován v cizích školách. Nashromáždil na cestách mnoho nového, vědecky cenného materiálu a nabyl ovšem neobyčejných vědomostí zeměpisných. Když se r. 1894 poprvé zjevil v Čechách, vzbudil veliké nadšení. Ale celé to nadšení nešlo daleko. Zemské museum přijímalo dary Vrázovy — země však neudělala pro Vráže nic. Zástupcové národa nepochopili, že uvědomělá země by nesměla přijímat jen tak dary muže, který sám musil zápasiti ze všech sil, aby si zajistil kus vědecké práce, po níž toužil. Vyspělý národ by prostě pochopil, že má nároky na ovoce práce takového muže, jen když mu napřed práci umožní. Tato sociálně kulturní povinnost je u nás ovšem dosud nepochopena. A nepochopeno je asi také, jak pevného a vzácného charakteru je třeba, aby člověk v poměrech Vrázových přece jen vše a vše obětoval ve službách našeho národního pokroku, aby dary opatřoval zdarma naše sbírky tím, čím je země sama opatřit nedovedla nebo nechtěla. To musí budit úctu. Ale úctu budí také jistě, jak demokraticky a samostatně, svobodně si Vráz vede — na rozdíl od jiných, kteří dělali vše možné, aby si získali pomoc "vyšších kruhů". Kdyby u nás bylo dosti smyslu pro takové věci, už dávno by se zástupcové národa byli museli postarat, aby Vrázovi byla umožněna další práce bez úmorných starostí, jež připravují národ o ovoce té práce, kterou by Vráz mohl vykonat, kdyby nemusil ubíjeti čas právě těmito starostmi. Přál bychom Vrázovi, aby to bylo u nás pochopeno aspoň na začátku jeho druhé padesátky, když dříve se tak nestalo.

"České Slovo" 20. dubna 1910.

Měli jsme příležitost vyslechnouti Vrázovy výklady v nejrůznějších kruzích. Ale ať jsou posluchači přírodopytci, entomologové, zeměvědci, anebo drobotina dětí, mládež odrůstající, široké kruhy intelligentní, dělnické spolky či příruční obchodní atd., vše bylo vždy nadšeno. Kouzlo jeho výkladů leží právě v jeho bohaté autopsii, ale hlavně ve zvláštní vnímavosti nejen pro krásy přírody, ale i pro sociální poměry těch kterých zemí. Jest podivuhodno, jak dovedl se Vráz přizpůsobiti různým okolnostem života, tu požívá a spí s dívochy v nejhorších chýších, tu má styky s mandaríny; pohybuje se právě tak jistě v salonech jako na podiu fečnickém. Jen duše nšlechtilá, citící s každým tvorem lidským, dovedla takto jednati. Vráz, padesátník, opouští nás, by odebral se do nové své vlasti, k rodině své, toužebně jej očekávající. Čekáme však od něho, že vyplní ještě, co slibuje pro obohaceni naší cestopisné literatury, a že vřelé jeho srdce české přivede jej záhy zpět do staré vlasti.

"Zlatá Praha", č. 30.

Náš věhlasný výzkumný cestovatel, badatel a spisovatel překračuje dne 18. t. m. padesátku svého života, tak bohatého dojmů i zkušeností, že bylo by nesnadno, ba snad vůbec nemožno najíti na celém světě jemu podobného. S počátku za účely přírodovědeckými a sběratelskými, později i za vážnějšími studii procestoval Vráz širosirý svět bez jakýchkoliv podpor, hradě si sám nákladně své cesty výzkumce výtččkem svých prací sběratelských, literárních, aneb výnosem svých početných přednášek, jež konal ve třech řečech zde i za mořem. A při tom všem pamatoval v přední řadě na naše české sbírky. Jeho sbírky v Náprstkově museu cení se na více jak 15.000 korun. Přírodovědecká část našeho musea král. Českého honosí se nejuzácnějším, co na cestách svých Vráz ulovil s domorodci. Prožil stesk dobrodružství, častěji ležel nemocen v chatách domorodců, byl jat, pronásledován — kolikráte s bídou smrti unikl! V celku cestoval Vráz skoro dvacet let světem a n-mnoze oblastmi neznámými, některé navštívil co prvý běloch vůbec. Po českých vlastech je Vráz milován, srdečně vítán, když vrací se k nám jako host se fečnickým svým uměním, formou svých přednášek, nádherou světelných obrazů takřka oslňuje, ale i proto, že ctíme v něm muže vynikajících vědomostí, bohaté životní zkušenosti, všesvětových názorů a při tom poctivé české srdce, muže uslechtilého a vřelého vlastence, slovem — našeho Vráže. Vráz je členem mnoha odborných společností, vyznamenán čestným neb zakládajícím členstvím národních kulturních jednot a spolků, členem Národní rady atd. Chystá se právě na cestu do Chicaga, domova to jeho chotí — Slavnostně a tklivě rozloučil se s námi za obrovské účasti obecenstva svou přednáškou na Zofině dne 12. dubna. Zajistě v brzkou počítí za mořem touhu zase nás navštívit. Přejeme mu zdraví a další, ničím nerušenou činnost ve prospěch a ke slávě českého jména.

F. Z. "Světozor".

O rozluční přednášce Vrázově s veřejností pražskou na Žofíně "Nár. Listy" již přinesly stručnou zprávu. Zajímavé výklady Vrázovy zaslouží, aby aspoň několik ještě obsírnějších výňatků bylo citováno. Charakteristickou byla odpověď Vrázova na přání zdaru tlumočené zástupcem města Prahy, kterou dokumentoval své rasové příslušenství k Slovanstvu a jímavě objasnil své česství: "Je obtížno přednášet, derou-li se slzy z víček. Nedobře jste učinili, že jste mně taktó uvítali. Je to zvláštní, a smějou se nám snad národové proto, že jsme tak citliví. Oni jsou chladní; Angličan, odchází-li z domu, podá prostě ruku otcí a matce, řekne, mějte se dobře, jde, a snad nikdy už jich nevidí. Jak naproti tomu se loučíme my!"

"Psali jste v novinách, jakoby to bylo mojí zásluhou, že se hlásím k vám, českému národu. Mojí zásluhou? Ne, tomu není tak. Hlásím se k němu proto, že musím, že ho mám rád, že si ho vážím. Poznal jsem mnoho národů, velikých, vítězících a malých v zápase; vždy ctil jsem sympathie k těm malým, odolávajícím svojí silou, vyspělostí, kulturou přivalu násilí. Miluji svůj národ, že je tak maličký, vážím si ho, že odolává, že bojuje proti přesile, obklopen se všech stran nepřáteli, že vynucuje si u nich respekt, udržuje svou svéráznost, stojí na výši kultury, že pracuje; věřím, že vzejdou z něho velcí mužové, tak jako již vzešli!" "Nár. Listy" 15. 4. 1910.

Útulna a Sirotčinec v Chicagu.

V neděli dne 8. května r. 1910 odvdána byla v Chicagu krásnou slavností, které se účastnilo přes velmi nepříznivému počasí na půldruhého sta krajanek a krajanů, nová budova Útulny a Sirotčince svému účelu.

Byla to tichá, důstojná, ale krásná slavnost, která znamenala splnění tužeb chicazských svobodomyšlných Čechů, uskutečnění a v činnost přivedení ústavu, kde by došli zaopatření a přístřeší pro své pozdní dny čeští stařečkové a stařenky, kterým nebyl osud valně přízniv, tak že se ve svém stáří octli ve světě bez prostředků, a ústavu, kde by české osířelé děti mohly býti přijímány ve vychování, tak aby se české řeči a přesvědčení svých rodičů neodcizily.

Po léta pracováno na uskutečnění krásného plánu toho a střídáno pilně, až konečně rok právě uplynulý přinesl českému Chicagu úplné splnění této lidumilné tužby. Dnes má české Chicago pěkný ústav Útulny a Sirotčince, umístěný ve vlastních budovách, na vlastním dosti rozsáhlém pozemku, bez dluhů, vzorně sprá-

Nová budova Útulny a Sirotčince na 40. ave nedaleko Národního Hřbitova.

Oslavné české dívky, chovanci Sirotkince v květnu r. 1910.

vovaný a pravidelnými i mimořádnými příspěvky na vydržování v dosti slušné míře nadány.

Starcům a sirotkům dostávalo se sborem Útulny a Sirotkince opatření již po tři léta před tím, nežli byla nová budova postavena, pokud tomu místo ve starší budova dovolovala. Nicméně byl oficielně život ústavu zahájen zmíněnou slavností dne 8. května, kdy byla svému účelu odevzdána nová budova Útulny.

Nová budova ta postavena byla nákladem \$17,000 architektky Charvátem, Ruským a Režným. Stavitelům jejím vzdá každý zaslouženou chválu, kdo měl příležitost budovu si prohlédnouti. Jest dosti rozsáhlá a zaopatřena všemi moderními vymoženostmi. Rozloha její jest 54 při 70 stopách. Má zvýšené přízemí, první poschodí a potřebné přísklepní místnosti. Je v ní místo pro 44 chovance. Vytápění děje se parou, a mimo parní zařízení je v přísklepi spížírna, prádelna a hovorňo pro chovance. V přízemí jest velká jídelna, dobře zařízená kuchyně, úřadovna, pokoj pro hospodyně, místnosti pro chorobné chovance, koupelny atd. V prvním poschodí jest devět velkých ložnic.

V této nové budově umístěni jsou přítomně starci a stařeny, kdežto sirotkům ponechána starší, rovněž dosti prostorná budova. Je v ní místo asi pro 30 chovanců, na východní straně je spojena chodbou s novou budovou, kde je společná kuchyně a jídelna.

Jméni ústavu Útulny a Sirotkince s pozemkem, budovami a vším majetkem odhaduje se na \$70,000, a bylo vybudováno z dobrovolných příspěvků, poněvadž ovšem obětavých krajanů, dále z výtěžků zábav, bazarů, koncertů a podobně.

Při slavnosti odevzdání nové budovy svému účelu měly ústavy Útulny a Sirotkince již dvacet dva chovance.

Na slavnosti byli hlavními řečníky Dr. Salaba-Vojan a soudce McEven. Dalšími řečníky byli pp. Vojtěch Suchý, předseda sboru Ú. a S., Jakub Janda, člen správního výboru, zástupkyně a zástupci různých jednot a spolků, pí. Marie Lišková, vysloužilá předsedka sboru, paní Marie Štěpánková, Marie Smržová, Anna Krchová, Ludmila Veselská, Marie Ledvinková, Anna Stechová, pp. Evžen Frýdl, bývalý předseda, Budilovský, Fantýš, Vlach, Doležal, Vlček a pí. Marie Petříková.

Ukolem otevřítí dveře nové budovy, klíčem odevzdaným předsedovi pány architektky, pověřena paní Julie Příbyl-Geringerová, předsedkyně Dámského Odboru České Besedy, který mnoho ve prospěch sirotků byl již vykonal. Paní Geringerová, otevírajíc dveře ústavu, pravila: "Chci vyjádřiti radost, velikou radost nás všech, že můžeme býti přítomni tomuto krásnému a pro všechny Čechy v Americe významnému okamžiku. Dveře nové budovy Útulny a Sirotkince se před vámi otevírají. Obětavost českých srdcí postavila tento stánek dobročinnosti. V něm bydlitel budou ti, jimž osud nebyl přízniv. Kéž další štědrost a obětavost našich krajaňských srdcí učiní jim pobyt v tomto domě co nejtěšnějším! V této chvíli musíme si navzájem říci: Vytrvejme a nezapomínejme na naše sirotky, starce y stařenky."

Stařenky a starci, choranci Útulny v květnu r. 1910.

Těmito slovy vyjádřila p. Geringerová tužby a naděje všech, kdo pro existenci ústavu toho pracovali a blaho jeho na mysli mají.

Ano, vytrvejme a nezapomínejme na naše sirotky, starce a stařeny. V starosti c. ně jsou soustředěny nejlepší city našich srdcí. Podobnými činy, jakým jest založení a v život uvedení ústavu pro ty, kdo se sami o sebe starati nemohou, ukazujeme před cizinou nejlépe svoji vyspělost, vzdělání, náležitost.

Chicažský ústav Útulny a Sirotčince jest chloubou a ctí celé české Ameriky.

BUDOVA ŠKOLY VOJTA NÁPRSTEK.

Jedné z nejzdrárněji vedených svobodomyšlných českých škol v Americe bude v brzku postavena ve středn. chicažské české Kalifornie, na Homan Avenue a 26. ulice.

Náklad na budovu jest vypočítán na \$30.000.

Naši krajané v dálné cizině.

“Z cest E. St. Vráze světem”

Uspořádal J. B.

Již jinde (na str. 242) v “Amerikánu” upozornili jsme na naše se rozhodnutí, že tentokrát zařadíme v číty, které pořádal náš věhlasný cestovatel a spisovatel český p. E. St. Vráz, v rok jeho jubilejní, kratičký přehled a některé črty z jeho vlastních dvacetiletých cest světem. Neboť žádný ze synů velikého národa slovan-ského nepoznal tolik světů tak důkladně, jako náš oslavenec. Patřil tedy na prvé místo v těchto státech. Prof. B. Bauše v “Naučném slovníku” a prof. Dr. Jiří Guth a jiní napsali obšírný popis cest E. St. Vráze i jeho životopisná data; vyjí- máme z těchto stručně nejdůležitější.

Vráz, ačkoliv cestovatel vysokého slohu, cestovatel vědecký, výzkumný, dlou- holetým svým životem i výchovou svou v cizině snadno mohl se nám odnárod- niti, leč vždy hlásil se k národu českému. Narodil se r. 1860 v Trnovu, v Bulhar- sku, na cestě jeho rodičů z Krymu do Cařihradu. Otec jeho, Čech, vysíchoval se před lety do ciziny, vstoupil do služeb cizího státu, ale ač v cizině, vstípal mu přes to, že syn jeho nenabyl vzdělání ve školách českých, tak hlubokou lásku k české zemi a jazyku i ku všem věcem českým, že bychom podobnou marně hledali i u mnohých vynikajících tak zvaných českých lidí, za jejichž úřad bije se ve Vidni celá česká delegace nebo kteří mají býti ozdobou všeho našeho českého života.

Po smrti otce svého, v zápleť ztráty rodinného jmění, opustil Vráz r. 1880 své tehdejší sídlo, dříve než mohl dokončiti svoje akademická studia, pustil se do světa, z něhož už před tím znal některé státy evropské a kus Malé Asie. Tři léta (r. 1880 až 1883) plná útrap a strádání strávil v Marokku, načež pustil se částečně Saha- rou, pak po moři do Gambie v západní Africe sbírat přírodniny, jakož vůbec láska k přírodě byla asi hlavním vodítkem na jeho cestách. Dilem mládí, dilem pří- rozená odvaha přiměly jej k této cestě, ku které neměl prostředků vlastně žád- ných, až na několik franků, arabský kroj a jedinou pušku. S tímto “kapitálem” založil si společnost černochů-lovců, chtěje vytěžiti prodejem ozdožného perí a sloních klů prostředků k další cestě dilem studijní, dilem sběratelské do vnitrozemí.

Ale vražedné podnebí Gambie mu valně nesloužilo: záhy byl postížen vražed- nou zimnicí, jeho černosi nalezli jej ležeti v bezvědomí na cestě k Bathurstu, na týden i oslepl a zimnice nepřestala ho pronásledovati po celou dobu jeho pobytu na západním pobřeží Afriky. Útrapy, jež zakusil Vráz v tam těch nehostinných končinách, mezi polodivokými i divokými domorodci, vyličil úryvkovitě v knize “Z cest E. St. Vráze” (Praha, 1897). “Když po 3½ měsících cesty do vnitro- zemí vrátiv se do Mac-Carty (ostrávek na horním toku Gambie) pohlédl jsem v zrcadlo, sám sebe jsem nepoznal. Sestárly, žlutý na mne zíral obličej, jenž ztrácel se v hustém, dlouhém vlasu. Za to zápisník vykazoval hojný, zajímavý materiál.” Jaký ten materiál za pobytu celkem pětiletého (do r. 1885) v záp. Africe asi byl, o tom podávají doklad tyto číslice: hmyzu 15,000 kusů, ptáků 1200, savců 600 a jiných přírodnin na 800 kusů. Mnohé druhy zde a později v Americe a v Indo- Australii sbírané byly pro vědu úplně nové a ke jménu mnohých odborní učenci připojili jméno “Vrazi”.

Ze vzácných přírodnin v Africe Vrázem sbíraných buštěť uvedeny: brouk Goliat, moucha Cece v různých stadiích vývoje, vývoj termitů se vzácnými u nich příživnými druhy hmyzu, vzácný elektrický sumec (Malepterus electricus), ale především vzácná dvojdyšná ryba Protopterus annectens. Šlírky gambijské za- koupil za cenu poměrně nepatrnou guvernér britských osad, a vystaveny byly svého času v Dublině. — “U mladých nadšenců bývá rozšířeno mínění,” píše prof. Boh. Bauše, “že v tropech a krajinách necivilisovaných možno rychle a snadno zbohat- nouti sbíráním přírodnin. Vidouce ve sbírkách musejních skvoxy živočišstva, obrovské motýle, veliké brouky, rajky, kolibříky a lastury, mají za to, že možno plným rukama sbírat věci, které ovšem druhdy platily se značnými obnosy. Jaký to klam! Tuším, že cestopisy Vrázovy po této stránce mnoho věcného poučení i vystřízlivění přinesou.” Súčastnil se ve vnitrozemí lovů rozčilujících i nebezpeč- ných na búvoly, slony, lvy, pardaly, cestopis jeho však nikde nerozepisuje se vůbec

o dobrodružných lovech, vyšperkovaných namnoze cizími příhodami loveckými, ač jako lovec šelem dobře znám byl nejen domorodcům, ale i Evropanům."

Velmi často Vráz pamatoval vzácnými dary na královské zemské museum v Praze, jakož i na museum Náprstkovo. Jenže tehdy přijímány v našich sbírkách musejních jen typy nejdůležitější, a živočišstvu exotickému nevěnována valná pozornost, tak že z toho, co Vráz nabízel, byla přijata jenom část.

Na sklonku r. 1885, ač churav a s obnosem nepatrným, byl Vráz na cestě po Sierra Leoně a Liberii i na t. zv. Peřflovém pobřeží. Na to přistál na Zlaté pobřeží, kdež po dvě léta prodléval za účelem sbírání přírodnin. Cesty zavedly jej odtud do vnitrozemí mezi Ašanty, jichž nepřátelství zakusil sám, byv od nich zajat a v poutech vlečen. Znalostí domorodců a jejich obyčejů, jakož i výmluvnosti avon unikl však záhubě a cestoval pak po řece Voltě do neznámého vnitrozemí až ke hranicím dahomejským, kde zejména sbíral vzácné ryby Protoptery. Tam se slabl značně a toužil po jiném podnebí. Tehdy panovaly mezi Ašanty ještě brůzné mravy, oběti lidské byly obyčejným zjevem, Vráz sám byl svědkem takových příšerných scén a popsal nám je v různých črtách.

Po celém západním pobřeží Afriky obdivovali se jeho povaze a jeho energii a považovali jej za zvláštního člověka, který nemůže umřít. Sám vypravuje, kterak jedenkrát zmitaje se v žluční záhubné zimnici v domě útrpných missionářů slyšel, jak v přizemí robí proň již truhlu, neboť umíral v sobotu večer a missionáři nechtěli znesvětití neděle.

Těžce nemocen odcestoval pak odtud, aby se zotavil, na krásné Ostrovy Kanárské. O těchto napsal v jedné ze svých črt: "V úzkém rámci lidmi obydlených ostrovů a ostrávků, světů pro sebe uzavřených, shrnuto jest v jeden harmonický celek vše, co teplo jižní oblohy, příroda tří kontinentů, oceán a vulkaničtí obrové z jeho hloubi směle vzhůru trčí, s divokými skalisky všech forem, s útulnými údolními, zelenajícím se nivami a oranžovými dehesami pobřežních městeček poskytnouti může." Ve zdejších listech uveřejňoval Vráz (španělsky, kterýž jazyk už tehda výtečně ovládal) několik přírodovědeckých článků, což získalo mu četných přátel.

Zotaviv se tu pobytem asi třináctiměsíčním ještě nikterak nepomýšlel na návrat do Evropy, nýbrž vydal se na cestu do tropické Jižní Ameriky (v červenci r. 1889). Navštívil ostrovy: Sv. Tomáše, Guadalupe, Martinique, Trinidad, usadil se na delší dobu ve Venezuele, kdež stihaly ho nové, těžké nehody. Byl tu také poprvé svědkem očitým hrozných válek domácích, vše ničící revoluce. Na výpravu k Orinoku zakoupené koně a oslí pošli mu morem, orchideje do Evropy zasláné shnily na lodi, neb byl o cenu jejich připraven nesvědomitými evropskými obchodníky. Octl se tu opět na holičkách. V kritických těch dobách zachránilo cestovatele objevení na lovecké výpravě stromu balatového (Mimusops globosa), jehož jsoucnost tady nikdo netušil, ačkoli v sousední anglické Guyaně byl využítkován. Mléčná šťáva, kterou prosycen jest celý strom, uschlä dává balatu, druh lacinější výborné gutaperči, hodící se na obaly podmořských kabelů. Dobytím balaty získal fond asi 8000 franků, s nimiž se vydal na cestu dávno vytouženou zanechav p. J. Brázdu, který nabídl svých služeb Vrázovi, když dlel na Kanárských ostrovech, ve Venezuele. Obšrný cestopis o této výpravě "Na přič rovníkovou Amerikou" (v Praze 1900), jediná to kniha svého druhu, nádherně ilustrovaná (počtena byla cenou města Prahy) líčí celou tuto cestu od ústí orinocského až k břehům Tichého oceánu. Od ústí Orinoka cestoval Vráz přes Bolívar k ústí řeky Apure. Potom přes pustiny, pečeje a vodopády (raudaly), jichž třiatřicet bylo mu přejítí a krajinami, obývanými divokými Indiány, při čemž jeho indiánští průvodci třikráte ho opustili, zanechavše ho jeho osudu. Ztráta lodice "Tukusy" s nákladem zásob a předmětů nashíraných byla jedna z neblahých příhod, oloupení p. Brázdy ve Venezuele druhá, nemluvě ani o zimnici, která několikrát se o něho šokovala. Těžké záchvaty dysenterie podlomily úplně jeho zdraví.

V Manaosu, živém sídle kulturním na řece Negro, vzpružila jeho ochablé síly zásilka 900 zL z Čech a srdečné listy s vybídrou, aby cestovatel za ten obnos zakoupil a nashíral předměty vhodné pro pražské sbírky. Vyprodav vše, čeho nutně nepotřeboval, zbraně, aparát fotografický, hodinky, cestuje Vráz dále k cíli po řece Amazonu, tentokrát pohodlnějším parníkem, pak opět pralesy, s kanoemi a lidem divokým až k úpatí And. Krušný byl přechod horstva pěšky nebo koňmo, kde v několika dnech zaměnil tropické podnebí za mrazivé vánice sněhové (ve výšce až 4114 m. n. m.), než stanul v Cajamarce u nuzných trosk někdejšího slavného sídla Inkův. Přechod ten trval skoro dva měsíce.

Na této obrovské cestě, pěšky, koňmo, na mezcích, lodi vlastní, kterou nazval "Praha", tu parníky a opět kanoemi Indiánů náš cestovatel mnoho strádal, strávil

skoro půldruhého léta. V celku cestoval Vráz Jižní Amerikou šest let. Žil jako domorodec s četnými kmeny indiánskými na řekách, v pralesích, na pampách i na velehorách Andínských. Poznal i jeden kmen lidožroutů a přivezl podivné skalpy, válečné trofeje jihoamerických Indiánů, jež od nich vyměnil za zboží evropské. Dne 29. listopadu r. 1893 oznamoval z Pacasmaya (na peruánském pobřeží), že cestu svou na příč pralesy jihoamerickými šťastně dokončil a pouze dvakrát zažil nepřátelství od Indiánů.

Z Peruánska plavil se Vráz do Ecuadora, Columbie, přes úžinu Panamskou do středoamerické republiky Costa Rica a zpět na ostrov Trinidad a do Venezuely. Avšak ve Venezuele Vráz znovu těžce onemocněl, i nezbylo mu, než aby hledal udržení v Evropě. Koncem roku 1894 zavítal Vráz do Prahy s bohatou kořistí přírodnin a předmětů etnografických, jimiž podělil sbírky král, zemského muzea a Náprstkovy muzea. Přivezl s sebou také některá velice vzácná zvířata živá. V Čechách uvítán byl co nejsrdčejší, znalí jej dosud jen ze zpráv častých v časopisech, z jeho četných darů museím a z črt jeho v časopisech. Tou dobou zahájil svoje veřejné přednášky, ve kterých překvapil jak naprosto bezvadnou znalostí jazyka českého, nápadnou po tak dlouholetém pobytu v cizině, plynným přednesem a lahodnou formou, tak že rázem dobyl sobě všeobecných sympatií celé veřejnosti české. Výnosu asi 60 přednášek, po Čechách i na Moravě konaných, celkem asi

K. St. Vráz v Jižní Americe.

3000 zl., užil k nové cestě kolem světa. Dne 4. listopadu 1895 vypravil se k nám do Spojených Států. Jeho příjezd sem, jeho zajímavé přednášky v největších osadách české Ameriky tkví jistě dosud v paměti většiny našeho čtenářstva. Tak jako ve staré vlasti, tak i u nás získal si rázem přízeň a lásku. Z Ameriky, ze San Franciska, Cal., vydal se Vráz na svou první cestu kolem světa. Navštívil a několik měsíců tam pobyl, pilně studuje zem a lid, Japonsko a Čínu střední.

Bylo to v roce 1895, kdy Vráz, prvý z Čechů upozornil na v historii lidstva ojedinelý zjev úžasného převratu v Japonsku i na vyspělost lidu toho a brzké nebezpečí srážky mongolské vítězící rasy. Navštívil v Číně Nanking v nitru velotoku Yangtce, odcestoval Vráz do Saigonu (Kočínčina), do Západní Indie na Javu, ostrovy Bali, Lombok, Celebes, Ceram, ostrovy Moluky, ostrovy Suluské (Jižní Filipíny) a vykonal dvě vědecké, výzkumné výpravy, na ostrov Borneo k lovcům lebek Dajakům a mezi lidožravé Papuance na Novou Guineu. Tato cesta Indoaustralii přinesla Vrázovi, a tedy našim museím, mnohou vzácnou kořist'. Tak na př. obrovské orangutany a překrásné, nádherné rajky. Leč na cestě na př. Novou Guineu, kamž opět vnikl Vráz v místa, kudy dříve nikdy nešla noha bělochova, ocitl se několikrát u velkém nebezpečí býti od divochů zavražděn.

Hle, co píše on sám v úvodu k črtám svým o Nové Guinei ("Z dalekých světů" v Praze r. 1910, črta: "S lidožrouty Papuany na lovu rajek", str. 3, 4 a 5:

"Rajky slují zkráceně oni nádherní, podivní ptáci, jež první objevitelé nazvali ptáky rajskými. Kde jinde nežli v "ráji" byl by domov takové ptáč krásy, které, žel, v brzku vyhubí necitelná k ptačtvo dámská moda! Ještě před třiceti lety působil na mne pohled na tyto krasavce říše ptáč, když v museu jsem se jím obdivoval, kouzlem záhadného podivného světa. "O kěz bych vás jednou uzlel živé, ve vaší vlasti, lovil vás a objevoval jiné, nové druhy!" myslil jsem si, toužil jsem. Dnes často chodívám do našeho krásného a vzorně (ani v bohaté cizině není sbírek lépe uspořádaných) řízeného musea pražského, abych se pokochal pohledem na ty skvosty, které jsme, já a moji průvodci, Malajci a lidožraví Papuané se mnou lovil, které poslal jsem do Prahy s českým pozdravem z dalekých světů, a to z ostrova největšího na světě — který s "Rájem" nemá nic podobného — krom nahoty svých lidí a rajské nádhery ptáků a motýlů. A někde na mých cestách světem nebyl život můj více nebezpečí vydán — a to zde i nebezpečím se strany lidu divoáského, nikoliv jen nezdravého podnebí — než ve vlasti "Rajských ptáků".

A neveselé, pochmurné, prasty krás pralesů, kde kolibříky jsem lovil — byly pralesy málo nebo vůbec tehdy ještě nikým neprozkoumaných krajů veliké části Papuje. Dodnes ještě nitro Nové Guineje patří k nejneznámějším a nejméně prozkoumaným oblastem tropů. V srdci ostrova jsou prý vysoké — a zasněžené hory. Kolik nových nádherných skvostů tajemné té přírody naleznou zde badatelé podpoření evropskými vládami (neboť takové výpravy jsou velmi nákladné), kteří právě teď chystají se v ono neznámo. Neboť člověk XX. století nestrpí záhad, které rozluštění může trochu energie a obětavost jednotlivců — vždyť i vzduch člověk opanoval — léta . . .

Je tomu teprve třinácte let, co lovil jsem rajky mezi lidem, který — na př. v krajínách za Velkým Hatatem, kam pronikl jsem z bělochů prý — žil ještě jako u nás člověk před dávnými věky, v době kamenných nebo dřevěných, nebo z lastur a kostí zhotovených nástrojů. Někteří z kmenů těch byli lidožraví. Dnes ovšem leccos se změnilo, dnes jistě mnohé vypadá jinak! Hollandská vláda na dvou místech pobřeží severozápadního své novoquinejské državy zařídila stanice, kde vydržuje úředníky i tlupy malajské policie. Vykvetl obchod výměnný za rajky a jiné ptáky, a domorodci i těch vzdálených krajů uči se od nových osadníků dobrému i špatnému. Jejich nástroje i zbraně dnes jsou jistě aspoň z poloviny kovové, evropské. Nitrozemi i pobřeží jihozápadní zůstalo dodnes divočinou. Lid tamější posud je divoký, lidožravý. Běda plavcům, jichž plachetníček ztroskotat by v této části západní Nové Guineje. Běda neopatrným cizincům, důvěřujícím lidu tomu úskočnému, divochům potměsilým — draze zaplatili by životem svou neprozřetelností! O takovém jednom případě, i o vlastním svém dobrodružství budu teď vyprávěti. Dvě dějů to, misty i časově od sebe vzdálených, které však proto jsem sloučil, aby v jednom rámci byl jeden názorný obraz o lidech i o přírodě. Ze nejen o krásách rajek, ale i o hrůzách, děsných, příšerných událostech vyprávěti budu, nechť prominou, kdož by na chvíli zapomněli, že teď necestujeme usměvavými pampani a pralesy Jižní Ameriky, ale krajem lidí mravů divokých — tenkrát tedy mezi skutečnými divochy."

Leč dále k Vrázovým cestám světem. Navštívil Siam, zem bílého slona a porcelánových božíšť (o zajímavé zemi té napsal nám Vráz obsažnou knihu), odcestoval Vráz na Ceylon do Indie, zastavil se v Adenu (Arabie) a v Egyptě a odejel do Čech, kde léčil se v Karlových Varech! Přijel opět velmi nemocen a útrapami, nezdravým podnebí Bornea a Nové Guineje velice vysílen. Vrátil se do Chicaga, odejel na Kubu, do Venezuely, Colombie a podruhé do Panamy. Vrátil se opět do Chicaga pojal v prosinci roku 1897 za choť sl. Vlastu Geringerovu, dceru česko-amerického nakladatele Aug. Geringera, s níž podnikl cestu do Mexika (úryvky z této cesty byly uveřejněny v pražských "Květech" 1899). V starém Mexiku vystoupil nomovaněle na Popocatepetl a cestovali k zajímavým dokladům staré vyspělosti indiánského umění stavitelského, ku zříceninám božíšť, pyramid a palácův azteckých a národů Mixteků a Zapoteků v Mitla.

Po té následovala pouť přednášková (r. 1898) Amerikou, Holandskem do Čech, na Moravu, do Slezska i k vídeňským Čechům. Tentokráté provázal slovný výklad nádhernými promítanými obrazy, většinou vlastních snímků fotografických, jimiž přednášky jeho získaly na plastičnosti.

Roku 1899 odejel Vráz do Ameriky a navštívil Arizonu a Nové Mexiko, aby poznal zajímavé zbytky staveb skalních Pueblo Indiánů a velkolepé kaňony, jež známe z jeho krásných fotografií.

Roku 1900 vidíme neunavného cestovatele na druhé cestě kolem světa, jejíž hlavním cílem byla Čína, která povstáním boxerů obracela na sebe všeobecnou pozor-

nost. Jeho dílo o Číně tvoří III. svazek jeho "Cest světem" (Praha 1904). Vrázovými snímky, jimiž podařilo se mu fotografovati nejvýznačnější místa "zapovězeného města", interieury paláců a j., zdobené je nádherné anglické dílo Dr. Smitha. Na cestě do Číny navštívil Vráz ostrovy Havajské a poznovu Žaponsko.

Z Pekingů vedla Vráze cesta do Mandžurska, na New-Chwang, na Koreu, Seúl a Mukden; potom Mandžurskem ve Vladivostok, následovala plavba do Amúru, cesta lodičkou a koňmo podél břehů řeky Silky, a přes Bajkal dráhou sibiřskou a pak Evropou do Hamburku, načež do Chicaga. Po několika letech pobytu v Americe a v Čechách vydal se Vráz na nové cesty. Tak obeplul celou jižní Ameriku, navštívil všechna hlavní města jihoamerických republik; tedy Brazílie, Uruguaye, Argentiny, Paraguaye, Chile (úžinu Maguell), Bolívie, Perúvska, Ecuadoru, Colombie; cestoval téměř všemi středoamerickými republikami a znovu vydal se z Chicaga napříč Mexikem do zemi slavných národů indiánských. V Palemque, v Uxmalu, v Chibchen Itza obdivoval se, studoval, fotografoval velkolepé zříceniny božišť a paláců Azteků, Tolteků, Maja Quiče. V celku cestoval Vráz světem 20 let. Z těch bylo asi 14 let cest, pobytu, života cestovatele, badatele, šest let cest pro vše nové, zajímavé našeho turistu!

Jen o některých z těchto velikých cest světem napsal nám Vráz obsažně, krásně psané a bohatě (většinou původními fotografiemi) ilustrované knihy. Dvacet let ještě musil by psáti, aby vyčerpal své vědomosti o světě. Jemu a cestopisci učitel J. Kořenským vděčí národ český za nejlepší světopisné knihy. Od Vráze máme dosud následující cestopisné vědecké knihy: "Z cest E. St. Vráze"; (sebrané črty) "Napříč rovníkovou (jižní) Amerikou" (krásná tato kniha čítá 1026 str. a 418 vyobrazení). "Čína. Z Pekingů do Vladivostoku". "Siam". Knihy ty vycházely od roku 1900—1905 nákladem univerzitního knihkupectví: Bursík a Kohout v Praze. V novější době počaly vycházeti dvě nové knihy: "Exotické povídky" (jen pro dospělé) a "Z dalekých světů" (pro dospělé i dospívající mládež) nákladem pražské firmy F. Topiče. Jsou to knihy u nás svým zjevem ojedinělé. Obsahu sice cestopisného, ale rázu belletristického, jsou to ve formě povídek psané skutečné příběhy, jež buď Vráz na svých, na pestré příhody bohatých cestách sám zažil, nebo slyšel. Líčí, podává je tu často v jeden děj sloučené, způsobem svým mistrným, často až úchvatným; maluje slovy, hýří barvami. Tak nazvali způsob jeho psaní přední naši kritikové čeští. Tak píše prof. Sekanina, učitel A. Jil, K. Pelant a jiní. Překvapuje bohatostí mluvy, nádhernou líčením přírody, romantikou dějů, výstižným popisem barvitosti světa exotického. V čísle 15. a 16. ve "Vzkříšení" píše A. Jil:

Hučivý vítr bílá oblaka honí po dubnovém nebi. Trhá je a zas kupí, že jejich stíny padají na zem jako tmaví ptáci, a zas v dáli je žene, v dál, v nekonečný svět —

A lidský duch jako ten bílý oblak. Letí, letí — žížeň po dalekých, neznámých světech neďá mu klidu. Chce vědět, chce znát, strhuje clonu tajemství s nebe i země, s života i světa.

Divám se oknem do heboučké jarní zeleně. Jemně se usmívá v záři střídavého slunce, bílé oblaky zapadají kamsi pod obzor — a já chystám se psáti o našem drahém Vrázovi.

Znáte ho? Ani bych vám, kamarádi, nevěřil, kdybyste mi řekli, že neznáte. A kdybyste dodali, že jste nečetli žádnou z jeho knih, takových krásných, světlých knih jako ta jarní zelená před mými okny, kdybyste řekli, že jste nikdy ještě neslyšeli Vráze přednášet, to už bych měl právo zlobiti se na vás. Hleďte to brzy napravit! Je to jeden z nejlepších českých lidí. Takovým — až dosud — stavi národ náš, když umrou, za statisíce pomníky. Nikdo z našich cestopisců nedovede zachycovati cizí přírodu jako Vráz. Jeho péro je mistrné. A podobně málo kdo má tak bystré oko a pochopení i pro lid. Všimá si jeho příbytků, oděvu, lovů, práce, zvyků, náboženství — krátce všeho života. A tak, že v tom naposledy najdeme — i sebe. "Prostý lid" — pravi na př. o marokánských Maurech — "drží se pevně zevních obřadů, jest nad ním pověřený a tak licoměrný, že kde možno, stále na jevo dává svou pobožnost a ústa od rána do večera má plná hlasného: Allahu. Při tom však myslí na podvod nebo dokonce loupež a zvířecí chlíče své". Kdo by si nevzpomněl, že i u nás mnozí a mnozí daleko nechápon podstatu náboženství?!

Na Vrázovu knihu můžeme se opravdu těšit. Nikdo jiný u nás nemá k ní víc způsobnosti, než právě Vráz. Plných dvacet let cestoval světem. Ne jako turista, pro zábavu, ale jako přírodopysce, zeměpysce a žijící po poznání a vědění. Jeho cesty — toť dlouhá řada let lopotné, namáhavé, nebezpečné práce. Proto však lze o něm říci, že zná svět. A ze všeho toho neznámého, dalekého světa při-

nášeji jeho knihy "Z dalekých světů", "Exotické povídky" obrázky tak svěží, tak mistrně psané, že opravdu sám život ve vši jeho pestrosti a zajímavosti máme před očima. A všude Vráz spravedlivý, dobrý, plný lásky k přírodě i k lidem. Ale vidí jejich vady. Nenávidí lež, odsuzuje lenost, potírá pověry, chválí lásku k rodičům, ale žádá, aby i rodiče znali své povinnosti k dětem, odsuzuje křivdy páchané národy jako jednotlivci, všude citl s chudými potlačenými, slabými. Ptácte zbytečně nezastfeli, květu zhytečně neutrhne — a všude znova a znova propuká jeho čeáství, všude vzpomíná na sladkou českou domovinu, potěšuje se českým slovem, má horoucí touhu prospět svému národu, pořídit mu veliké sbírky, napsat mu krásné knihy o neznámých světech a povědět mu v nich, čemu se má učit, čeho má nechat —

Bolestí jeho života je, jak zachránit své drahé děti, které žijí s mamičkou u dědečka v Americe, národu, vrátit je do Čech, aby neutonuly v moři ciziny . . .

A tento znamenitý náš člověk slavil 18. dubna své padesáté narozeniny. Kdo z vás, kamarádi, nepřál by mu upřimně, vřele, aby se dožil ještě jedné padesátky a v ní aby se uskutečnilo všecko, po čem touží jeho veliké, šlechetné, dobré srdce?!

Nyní dli E. St. Vráz se svou rodinou v Algonquin, Ill., u Chicaga. Vychovává svá dítka, desetiletou Vlastičku Adélku a šestiletého E. Vítězslávka v duchu amerického občanství a v lásce horoucí ku staré vlasti. Dokončuje obě své nové knihy a chystá materiál ku třetí. Před třemi sty lety napsal náš slavný Komenský "Orbis pictus" — "Svět v obrazech". Byla to první obrázková kniha s poučením o všech věcech "božských i lidských". Vráz chce pro svou novou velkou knihu, celoživotní dílo, použítí téhož názvu. Chce napsati veliký lidový zeměpis "Svět v obrazech", v němž chce národu svému povědětí o přírodě a lidech celé zeměkoule. Leč k dílu tak velikému třeba podpor, nadací — zda se mu jich od národa českého dostane? Rozháranost naše, neutěšené poměry politické ve staré vlasti — nedostatečné porozumění zde v Americe — věru překážky mnohem horší těch, jež kladly našemu cestovateli tak často v cestu: příroda, podnebí nevlidné, nevdle domorodců. I my voláme: Kěz vyplní se mu všechny jeho touhy a přání. — —

Z líčení jeho cest světem vybrali jsme tu několik pestrostí. Popisuje příběhy nešťastného svého sběratele brouků, otrůčka "Sia", jehož po odchodu cestovatele zavraždili a fetišovi (bůžkovi) obětovali Akimci, vypráví Vráz v knize "Z dalekých světů" takto: Malý oddíl otrokářů (z válečné výpravy vracející se Ašantci) vrátil se pak s kofisti do Ašantska. Zajatci byli spoutáni. Vždy několik jich bylo přivázáno na dlouhý z bůvolí nebo hroší kůže zhotovený provaz a běda každému, kdo klesl únavou. Kdo nemohl z místa, toho zabili, uši mu uřizli, jež jsou nabodeny na kopí stráží, věštily osud druhých, kteří by se nevzpružili. A všichni zajatci musili nésti těžké náklady svým pánům. Matkám vzata nemluvnata a zabita. V jedné ašantské vesnici rozdělil náčelník oné tlupy některé zajatce. Zde navždy ztratil ubohý můj mladický pomocník svou matku. Otce svého spatřoval Sia jen za nočního táboření, mladší sestřičku však ani on, ani jeho rodiče neuzřeli. Snad zůstala ve vypleněné vesnici, nebyla-li spálena se staženami, jež tu zbyly, nebo snad některý ukrutník ji přobodl. Když po měsíci vtáhli vítězové do hlavního města říše ašantské, Kumasi zvaného, chtěl tomu neblahý osud zajatců, že to bylo právě v době smutku královské rodiny. Králi Mensovi umřel synáček. Proto již po několik dnů byly za něj přinášeny oběti. V "Apete Sini" ("Místo supů"), v "Ukra Vom" ("Háj krve") pňda byla zbrocena krví četných žertev lidských. Supi, psi ano i vepři pásli se tam na mrtvolách nebožáků, jichž duše měly putovati za černských princem, aby nešel na onen svět bez komonstva. Ubozí zajatci netušili, že mnohé z nich nikoliv otroctví, ale smrt čeká u cíle jejich cesty. Musili nyní všichni v průvodu a jako válečná kofist kráčetí za svými pány středem města a kolem krále a jeho družiny. Král Mensa seděl na křesle, žestí zlatou bohatě vyzdobeném. Nad hlavami jeho drželi otroci baldachýn. Všude ve skupině kolem krále třeptilo se zlato, leskly se podivné domorodé meče. Stáli tu kněží zaklínači duchů, kolem bubnu smrti kupili se příšerně pomalovaní popravci, potřísnění lidskou krví, čarodějky "memone" vedly si jako divé. Jak se chvěli nebozí zajatci, uviděvše tyto litice a ony katany. — — —

Část průvodu, v níž kráčel Sia, zastavila se a seskupila opodál jednoho křídla královského středu — a tu spatřil nebohý hoch otce svého vedeného v poutech dvěma pochopy, kteří jim hrubě smýkali. Nesmírný žal pohnul mu srdcem, i vykřiknuv hrozně, chtěl se vrhnouti k otci, leč surová žena chopila jej za krk a vtáhla zase mezi lid, kdežto v téže době draví pochopové dovlékše otce přenešťastného na popraviště, propíchli mu rty dlouhým úzkým nožem, aby katanům svým nemohl hlasitě zlořečti."

E. St. Vráta před dvaceti pěti lety v Africe na hrantech ašantských.

"Mé sbírky v Akimu a Akvapimu (poblíž Ašantska) utěšeně rostly. Bývala má kořist bohatá — a podív u domorodců nemalý. Někdyv lsti, důmyslu mému jak hmyz plachý chytal jsem se obdivovali, ale tomu proč "obroni koko" ("červený pán") — tak tu nazývají bělocha) jako divý honí se s "pytlem" (sítkou) v ruce a léčky klade — aby ulovil několik motýlů. A když ukazoval jsem jim krásná křídla některého z motýlů — pokyvovali hlavou a prohodili: "Feféfe!" ("velmi pěkné!"), o nic moudřejší, proč to a co s tím! Později mi David ztlumočil, že jakým závěrem přišli tito polodivoši, když si za večerů nebo za deště a vůbec vždy, když nevěděli, co si s dnem počítí (a takových dnů bylo do týdne aspoň pět), vyměňovali názory o počínání podivného bílého hostě. Že prý vše to za velké peníze prodávám svým krajanům za mořem, aby z křidel motýlích a z koží ptačích zhotovovali barvy na podivné, krásné látky hedvábné, polohedvábné, nebo jen bavlněné, po kterých i tady jako u nás ženy toužívají. — A ostatní, žáby, hady, ještěrky a všechna ta havěť, kterou nakládám do drahocenné kořalky (lihu), místo abych ji prodal anebo daroval "svým milým přátelům", slouží prý k výrobě medicíny! A jsouce šťastní rozřešením záhady, vzpomínali starého ašantského přísloví: "Sikanti na odelnie dan ákoa!" ("Pro peníze člověk i zotročil!"). Proč by tedy i "obroni bofo" (běloch lovec) ura Jan (pán Čtvrtek — tak mne nazývali akvapimští) neopustil pro peníze pohodlí svých bratrů žijících v přepychové "nádherných" domech kdes na pobřeží a nešel do vnitrozemí, kde strádání i nemoci?

"Ete sa!" — "tak jest!" přisvědčovali všichni, a marně vyprávěl jsem jim ústy svého tlumočnicka, neboť tehdy ještě akvapimsky mnoho jsem neuměl, o úkolu přírodopysce a výzkumce, o knihách cestopisných, o sbírkách musejních, o "zvědavosti" bělochů. — "Možno-li věřiti, že by běloši chtěli vědět, co vše v Akimu žije, litá, pláží se, že by se chodili dívat na věci tak nepatrné — oni šťastlivci, kteří mají látky, nože, sekery, zrcadla, korále, tabák, kořalku a tisíc jiných věcí — inu, tolik bohatství, že nevědí doma co s tím a rozvázejí to loděmi ohněm poháněnými až i v země tmavých lidí!" — "Muntie!" ("slyšte) není to k smíchu?"

Z povídky jeho "Misionářka" (Exotické povídky, díl I.) vyjímáme tyto líčné:

"V hamoce odnesli mně z lodičky dva černoši. Lehounké bylo jejich břímě — a přec hluboko noryly se jejich nohy v písek a bařiny někdejšího moře. Skoro tři týdny rvalo se tělo mé se zimnicí. Hofelo v noci, když vzduch se ochladil, zimou se klepalo, co venku nad píscinami třásl se zářem rozvířený vzduch, jako nad výhni obrovské peci... Stírali mně pot, převinovali mne do namočených prostěradel, staří

manželé B., pionýři misie na Zlatém Pobřeží. Dvě dobré duše. Jen prvé dny matně rozeznával jsem jejich tváře, porozuměl slovům lidským...

Pak již jen moře slyšel jsem, přiboj jak se třísť, vlny jak hlomozi. A to misilo se s podivným vířením v uších, následek velikých dávek chininu.

Jednou probíral jsem se z mrákoty, slyšel jsem jak dole, na dvoře kdesi, někdo prkna řezá, dohromady sbíjí je — i počítal jsem kolik hřebíků, že zarazí. Pak posedla mne zuřivá zloba, proč ruší můj spánek, vstal jsem a rozběhl se dveři hledaje; židle jsem kácel, jako slepý jsem hmatal, zapotácel jsem se... Uložili mne, chlácholili jako dítě.

Probleskla mně hlavou myšlenka — kdosi neustále šeptal mně v ucho i posadil jsem se, ač mně bránili a rozhořčeně jsem se dotazoval svého ošetřovatele, který že dnes den a kdo že to umíel, že mu sbíjejí rakev?

Neboť ty zvuky dole dobře znal jsem, několik již jsme pohřbáli, jednoho bělocha i "krubboys" černochoy, kteří v žoldu, umírali v cizině.

I chválil nebesa, starý misionář, že opět mluvím. Kdosi z pavlače dolů volal v řeči "zá" (černošský jazyk), aby už přestali. — — — Ulehna opět, ku stěně jsem se obrátil a rozmrčen mružel na nešetrnost lidí, kteří mně, živému dosud, chystali rakev. — — — Den ke dni jasnita se má mysl, horečka mijela. Po několika dnech přiznali se mně, že opravdu pracovali na rakvi promně. Ze sobota byla v noci na neděli že čekali mé smrti, proto ve všední den ještě rakev si připravili. Neboť na západním pobřeží Afriky pohřbívají jsme nebožtíky takřka ještě teplé — ve dvaceti čtyřech hodinách! Neboť všichni umírající...

Zčernal mnohý po celém těle, nejvíce ve tváři, jakmile od nás odešel — mnohý již i před smrti začal hnědnout — až černoši vtípkovali: "...běloch přišel, mulata pochováli. A tak nejen za své slzy, ale i za nebožtíka jsme se styděli! — — — Jaký to byl strašlivý rok! — — — Každý líjavec v období deštivém byl průtrž mračen, v období sucha proměnilo africké žhoucí slunce celou krajinu v jedinou parní výheň. Z těch hrstky bělochů v týdnu jednom až deset nás bělochů zemřelo — jiní octlí se na pokraji smrti. Kdo mohl prechal lodí neb dal se v hamace donésti do zdravějších vysocin, do hor! Nejvíce řádila zlá zimnice žlučová. Kosila mezi námi smrt — kde nejméně jí čekali. Tu sebrala mladíka, přípluvního před čtrnácti dny z Evropy, hromotluka zdravím kypícího, tam muže deset let už tu "aklimatisovaného" vybrala si, minuvší ženy povadlé, chudokrevné, dlouho již churavějící. V řádění jejím nebylo systému — což nás nejvíce mrzelo! Byltě každý v nejistotě: my, kteří jsme pojídali arsenik, ti, kdož do kávy místo cukru sypali chinin; střídni i pijáci, kdo nemoc již jednou přestáli, i ti, kteří v bázní marně tajemě ráno, večer, v noci pátrali, nevískla-li jim již Morana pečť svon. Dle příznaků nemoci nazývali ji Angličané "blackwaterfever". Diagnosu udělal si tedy každý sám — a kdo se ulekl, byl předem ztracen!

Z episod Vrázovy cesty "Na přič rovníkovou Amerikou" vyvolily jsme tyto jako nejvýstižnější:

Tiše plížím se orinocským pralesem. Kolkolem hluboké ticho. Můj Indián stává se netrpělivým. Ani jsem vám ho nepředstavil. Dostí statná postava, ač málo svalnatá, barvy světle čokoládové, úplně nahá, až na malou zástěrku studu z lýči "Lecythis" (rostou zde tedy šaty v pravém slova významu na stromích). V zadu dlouhý, na čele krátce přistřižený vlas, v uších pěti z arasů, kol krku řetěz z kulatých černých plodů stromů Anadů, v jedné ruce mou psůku a v druhé foukačku a na rameni toalec s jedovatými šípy, tak stojí uprostřed cesty, částečně sluncem ozářený, částečně ve stínu Ravenaly a dívá se s poměšilýma malými očima flegmaticky na mé počínání. K čemu to vše chytá, sbírá a stílí, když to není ani k jídlu, ani k okrase. Jistě připravuje z toho silné léky, podivný ten běloch, jenž sem nezavítal proto, aby sbíral kaučuk nebo čípní čique. To byl jistě asi souhrn myšlenek mého soudruha, jehož jméno jest Araguato — t. j. opice všešfan. Uml znamenitě nápodobovati hlas a posuňky této opice a proto dostal tuto přezdívku.

Povolují jeho nátlaku a vzdávaje se chytání motýlů na cestě, kráčím s ním dále do houští pralesa, abych si také něco pro svůj hladový žaludek nlovil. Opodál se stromů zní tlumené volání velkých kurových ptáků Craxů, Pauhů, to se samečkové škádli se svými družkami. Skryli jsme se v houšť podrostu a začali jsme nápodobovati jejich hlas. Šustot těžkých křídel — jeden za druhým slétá se stromů na strom. — "Tvoje zbraň jest krásná a dobrá, okamžitě usmrcuje — avšak za to kličí a daleko široko plaší zvěr," povídá mi Araguato. "Moje zbraň však mlčí a přece vraždí kus za kusem." A jest tomu opravdu tak. Míře opatrně a pokud možno vertikálně obrovskou foukačkou, vysílá indiánský lovec, čemu jsem se i já naučil — potměšilě, kruhým jedem "curare" otrávené, lehké a nepatrné z palmových ostnů zhotovené šípy

mezi zvěř a ptactvo něčeho netušící. Šipkou poraněný pták ani neulétne, nýbrž jen poděšeně pobíhá po větvích, až po 2—3 minutách úplně ztrne a dolů se svalí. Avšak i když odletí, nikdy ne tak daleko, aby ho bystrý zrak Indiánův nemohl sledovati. Tento sbírá potom od stromu ke stromu asi v 5—6 minutách usmrčenou kořist. Jed „curare“ působí jen v krvi a nikoliv v žaludku, tak že se jim usmrčená zvěř může beze škody pojídati, ovšem místo poraněné, kde jed dosud lpi, se vyřízne.

Kráčíme opět dále na své lovecké vycházce pralesem! Sám nevím, kudy jdeme — než Indián nezabloudí. Podivuhodné jsou orientační a pozorovací smysly všech národů, kteří žijí ve stálém styku s přírodou. Čím skrovnější jest jejich duševní život, tím vyvinutější — promiňte mi tuto frázi — jejich zvířecí instinkt. Jediná zlomená větvička, malý otisk nohy, okolní rostlinstvo, slunce, hvězdy, to vše jsou markantní orientační body, které Indiánu postačí, aby dlouho marně nebloudil. S plnou jistotou kráčí pralesem směrem k řece nebo k svému obydlí. Ještě dnes cítím onen hrozný pocit, když jsem zabloudil sám v Africe, v pralesích Gambijských. Takového zoufalého pocitu Indián nezná. Jak si Indián všimne a nic svým býstrozrakem nepřehlédne, o tom stůjž zde příklad. K večeru, když již slunce zapadalo nad hladinou mohutného Orinoka, plavil jsem se v kanoe ještě s jedním Indiánem po řece poblíže písčitých břehů a hledal jsem želví vejce. Dostí daleko na dolejšíh toku zahlédnu těsně u břehu asi na 50 metrů široké písčité krále jihoamerických pralesů, jaguara. Okamžitě jsme přivázali kanoe a já plížil jsem se po písku směrem k lesu proti dravci. Musil jsem velmi pospíchat. Šero — v tropech přechod dne v noc jest tím rychlejší a ostřejší, čím blíže k rovníku — snášelo se již nad krajinu. Jaguar zatím lehl si u vody a spíše z rozmaru nežli z hladu šekal tlapou a drápy na způsob koček po rybách. Nezbyvalo mi mnoho času více se k němu přiblížiti a proto jsem namířiv na jeho plece vystřelil. Zvíře raněno vyskočilo, přemetlo se, ale znova se vzchopivši běželo šikmo k lesu. Nadskočil jsem ho jak během, tak směrem. Ozvala se druhá rána, leč tentokráte se zdálo, že jsem chybil, zvíře pomalu skákající vycenilo na mne zuhy, chňaplo do vzduchu, slyšitelně tlesknuvši ušními bolteci o hlavu. Během dosáhl jsem, že před úpatím lesa nebylo mezi námi větší vzdálenosti nežli jen 20 metrů a tu znova namířim, leč k řas: winchesterská opakovačka, do níž se plížením po písčité dostalo písku, zarazila se nevystřelenou a šikmo se zarazivši patronou. Kdyby zvíře velmi bolestně raněné bylo se vrhlo na mne, nebylo by mně ani času zbývalo, abych sáhl po noži nebo revolveru a vám, velectění, bylo by uspořeno naslouchati rozvlácným mým výkladům. Poraněný jaguár vrhl se do lesa — měl bezpochyby asi takový strach jako jeho lovec! Tma nám nedovořila pronásledovati zvíře. Následujícího dne šli jsme však po jeho stopě.

Z počátku šlo to lehce: krev, pěna, rozervaná půda a poškrabaná a v zuřivé bolesti okousaná kůra stromů, to vše dobře nás vedlo. Potom však jsme bloudili skoro celou hodinu beze vší stopy a chtěli jsme se také již vrátiti. Tu zastavil se můj Indián a rukou ukázal do vzduchu, kam ale já marně pohlížel! Usmál se ještě jednou útrpně a opět posuňkem upozorňoval mne. Nač? Inu na 2—3 snad 4 malé mouchy, které nízko letěly, asi ve výši našich hlav určitým směrem. To Indiánu stačilo. Směr byl naznačen. Jen občas se zastavoval a opět čekal, až některá moucha poletí, a hle, během půl hodiny se zbrani pro všecken případ v ruce se ubírajíce, octli jsme se před mrtvým a v roští Guardy ležícím jaguarem. Byl to statný exemplář žluté barvy, tak zv. pinta de mariposa, na rozdíl od tmavěji zbarvených. Tělo jeho bylo poseto mouchami, které byly mému průvodčímu orientačním znamením, a kterých bych jistě sám nebyl zpozoroval anebo vůbec si jich ani nevšiml.

Čas přehá! Spěchejmež tedy z pralesa domů! Kráčíme nazpět obtěžkáni jsouce dobrou loveckou kořistí. Slunce stojí vysoko nad našimi hlavami. Všude jest klid a ticho, temperatura ukazuje 32 stupňů C. Ptactvo i některý hmyz hovi si ve své polední siestě. Mám hroznou žízeň, avšak nikde v blízkosti není vody. Než i v tom případě vi si Indián rady. Nepatrná na pohled liána byvši přeseknuta vychrlí jakoby Mojžíšovou holi dotknuta dostatek čisté vody k uhašení žízdné potřeby. Najdeme ji také mezi listím musacej a Bromeliacej. I mlékem mohl by mně posloužiti. Strom, z jehož naseknuté kůry vytéká gatuperčovitá šťáva jako mléko chutnající a snadno stravitelná, objevuje se zde zhusta, než Indiáni upotřebují této šťávy jen k lepení. Sedím na kmenu stáří nebo větrem vyvráceném vedle svého španělštinu těžce lamijského Indiána a dělím se s ním bratrsky o potravu. Kus sušeného masa tapírů a indiánský chléb z manihotu jest našim obědem. Bohatá lovecká kořist leží na zemi nebo jest ukrytá v torbách. Jsem zdrav, nemám zimnici, s lovem jsem spokojen a tak cítím se šťasten. Vzdálen několik tisíc mil od Evropy a sta mil od pobřeží civilizace s touto vůkolní, majestátní přírodou u sebe — mezi lidem sice divokým, avšak v mnohém směru o nic horším nežli někde v Evropě, jsem v nitru úplně spokojen a rád, že mně, smrtelníku, bylo dopřáno shlédnouti tolik zajímavých krás přírodních.

Malá fička černé vody, zrozena v pralesě, v pralesě zase se snoubíci s řekou větší. Jedna z tisíce jihoamerických řek. V bladině její shlížely se koruny palm a košaté serrapie. Když slunko nejvíce pražilo, byl vzduch až těžký vůni fábytonky nedávno uzralé. Kde nejkrásnější orchideje kvetly, ve stínu několika palm hrstka lesních lidiček vystavěla si svá hnízda — z téchže větví, listoví, slám, jak stavěly si je ptáci snováči a turupialové. V honbě za skvosty pralesů plavil jsem se po malé této říčce a bydlel u Indiánů Karibům příbuzného kmene. A tak stal jsem se svědkem a součinitelem zajímavého příběhu...

Každého rána i z večera přicházelo do mé chýže několik dívek, aby pod dohledem staré Indiánky zametly, oheň rozdělaly, upekly, uvařily co ulovil jsem neb moji lidé mi z lesů přinesli. Přicházela s nimi též, někdy nesmělá ještě, jako ptáče s poloroztaženými křídly k odletu připravená — slídná Sirekusa. Stávala tu přede mnou jako bronzová socha. Rysy tváře její byly ušlechtilé, lícní kosti jen málo vysedlé, ústa malá, nos orlovitý. Dlouhý vlas sahál jí až po pas; byl lesklý, černý jako anthracit. Hebká její kůže byla barvy tmavé čilské broskve, chvílemi rděla se ohněm proudící krve. Měla ruce i nožky malé, oči pak tvarem téměř evropské, barvou, hloubkou, melancholií — tím čímsi, k čehož vyjádření nenalézám slov — čistě indiánské. Rozteskní vás hluboký pohled takových přemutných, resignací jakous začloněných očí domorodců, byť pravých dívochů, ba třeba i lidožravých. Smutek ten, jenž zřel jsem v očích dívochů, ten žal a štek v nich zřejmý, vyjadřoval ubídnění, porobení duše lidské, ke vzletu ještě neschopné, dosud v poutech hrozných pověr, dřímající ještě v době od naší celá tisíciletí vzdálené.

Bylo to v době, kdy kvetly Erythrina, Clitonie, Bignonie, kdy menší stromy, Bauhinie hořely velkými, hrozovitými červenými květy. Tisíce kolibříků šelestilo křídly jako bzukot rojů včel. Nádherní obrovští motýlové vznášeli se line jako na vlnách nad mýtinou, kde seděl jsem pod stromem, jehož kmen byl obalen květy jakoby voskovými. Byl jsem tehdy zdrav. A znovu omámen kouzlem rovníkového pralesa, Sirekusa běhala za mnou jako přítulný psík, ký div, že se mne zmocnilo blouznění.

Ale na stromě zapěl pták flétnář, vzpoměl jsem na ně, tam za mořem, v zahradě Hesperidek a byl jsem opět strizlivým bělochem, plným předsudků a morálky.

Odpoledne seděl jsem před chýží, čistil jsem si pušku. Tu přicházel náčelník s několika muži, ženami, a věděl za ruce dvě dívky. Mišenci (moji průvodčí) podezřele se usmívali, hostům chystali ze špalků hrubě vydlabané stoličky. Náčelník posadil se proti mě do hamaky, na rohoži, k jeho nohoum usedly si: Tunasise (Potůček) sestřenka Sirekusa a ona druhá dívka. Obě dosti hezké, vyvinutější náčelníkovy jediné dcerky (Sirekusa), která patrně byla v domácím vězení, že tu chyběla.

Po dlouhé chvíli vyplněné všelikými pozdravy a dohady vstal náčelník a tu španělsky, někdy i karibsky dal se do řečnění. Ličil příchod můj, jak on mne jako bratra přijal, chválil mé dobré srdce a neopomenul tak mimochodem podotknouti, že až přijede má loďice, kterou poslal jsem do Caudad Bolívaru, jistě novými dary jeho nezapomenu. Že se těší na slíbený prach a broky, strýc jeho na dlouhý nůž.

"Měsíc byl v úplňku, když jsi k nám přišel," pokračoval náčelník, "a dnes opět uvidíme celou jeho tvář. Byl jsi našim hostem, řekni — zda jsi hladověl? Má Vavolorej pečovala o tebe, nosila ti kasabu, Vobotavovy ženy přinášely ti mladé banany" — a tak řečník pokračoval, jmenuje každého, kdo ze svých "konak" (a to za dobrý plat!) ženami svými i dcerami zaopatřoval mne a mé lidi plodinami, kdo pro mně lovil, rybařil. Ti, kdož přítomni byli, pokyvovali hlavou, a přitakovali, že mluví svatou pravdu. Považujeme tě za svého bratra, a že sám nemáš pole, kde by ti rostl "yame", "yuka", "kukufice, fasole, batáty, dáme ti největší kus. Jen řekni kde a půjdeme s tebou mýtití les. Kdo však bude pro tebe sázeti, vykopávat, "kojiti"? Kdo ti bude vařiti, kdo rozvěšovatí lůžko (hamaku). Zřelelo se nám tebe, že tak sám jsi, sám že leháš — bez ženy žes a bez dětí! I přivedl jsem ti zde Tunasisu a její družku, nejhezčí naše dívky. Jsou poslušné, pracovitě — vyvol si jednu, neb obě si ponech, však jsi silný a mocný i dobrý lovec, dvě ženy snadno užíviš, i ony rády ti budou sloužiti, velký můj bratře!"

To přednášel starý ten šibal hlasem téměř pohnutým. Pak pokynul dívkám a přistoupil těsně k mé hamace. Ztichli, kdo dříve polohlasé si dělali poznámky. Rozpačité, se zraky k zemi sklopenými stály obě hnědé Evy pralesa. Jedna kradmo hodila očkem po shromáždění, druhá ve větších snad ještě nesnázích škrabala se jednou nohou o lýtko nohy druhé.

Byl-li jsem v úzkých? To bych řekl. Však jsem chápal celou tu dlouhou řeč, příčinu i pohnutky, a v duchu uvažoval jak se etí vyklouznouti. Netoužil jsem nikte-

rak po slastech stavu manželského; tím méně tak divokého a krátkého trvání. Zřekl-li jsem se dobrovolně lásky Sirekusy, obrniv se morálkou bělocha dobré měšťanské výchovy, tím spíše volal jsem teď: vari, ďáble! Aniž měl jsem chuť sednouti jako hloupý hejl na vějíčku chytrému ptáčnickovi. Tito Indiáné přičichli již tuze k tak zvané civilizaci míšenců a bělochů orinockých. Ženit se znamenalo tady hluboko sáhnout do kapsy. I v pralesi stojí ženitba mnoho peněz. Což teprve když by se ženil "bohatý" běloch, rozhazující plnými rukama dárky za všelikou, pro Indiány tak bezcennou lesní havěť. Tu by výkupné rodičům za dívku a dary celému jejímu příbuzenství, bylo pateronásobné nejméně — obvyklé tu ceny. Byl-li jsem tedy v rozpacích, věda dobře oč vlastně tu běží — mým "bratřím" Indiánům? Litoval jsem dívek, jimž mé odmítnutí připraví pohanu — snad i bití.

I odešli zklamáni, roztrpčeni, nejsmutněji bylo oběma dívkám. Patrně dobře chápały, že přišly o dobrou partii, o laskavého, dobrého muže.

Vráz žil v nitru Bornea mezi skutečnými "lovci lebek". Nikdo tam v kmenu neuznán za statečného, dokud neukořistil aspoň jedné lebky lidské. Vem — kde vem. Hle jak ve spise: "S lovci lebek na honu orangutanů" (Z dalekých světů I. díl) líčí nám Vráz jednu zajímavou epizodu svého pobytu na Borneu:

E. St. Vráz mezi lovci lebek na Borneu.

"Po dva dni přešlo. Promoknuv na zpáteční cestě dostal jsem slabý záchvat zimnice. Pracoval jsem na svých sbírkách. Mezitím připlavilo se k nám a do sousedních vesnic ještě více uprchlíků i bojovníků. V našem sídle konaly se stále porady. Jak jen slunko povysvitlo, několik zvěď i ptakopřavců vydalo se ve dvou lodích na cestu proti vodě nyní valně vzrostlé řeky. Obě poslední noci jsme skoro ani oči nezamhouřili. Jakmile se totiž navrátil posel s "kopími války", jež nosil po všech sourodých vesnicích, svoláváje takto přátelské kmeny k velikému válečnému tažení a neopomenu při tom vesnice ani jediné, sešli se všichni náčelníci, stařešínové, zkušení staří bojovníci, čarodějové i čarodějky k posledním přípravám válečným. A tu střídaly se porady s tanci válečnými celé dny i noci. Dle čilých příprav byl bych soudil, že dnes ještě vydají se hostitelé naši na cestu do boje; ale chyba lávky! Zítřa — pozítří odehrávaly se tytéž scény. Ženy dávno byly připravily do nůši, košíkův a pytlíků zásoby rýže, ságové mouky a jiných potravin. Všechny dlouhé válečné lodice

byly již spraveny, natřeny, přídě jejich vyzdobeny hrubě, nesličně vyřezávanými podobami lidskými nebo zvířecími. A den za dnem z večera při smolnicích několik Dajaků v plné výzbroji předvádělo dajaký epos "mengap", slavnost ulovených lebek, čili "vzývání boha války" Singulang Burouga, zosobněného říčním orlem. Střídali se v kmenu nejslavnější pěvci — má prý do tisíce slok podivuhodný ten zpěv — a tu jako na jevišti mezi herci rozděleny byly úlohy velikých božstev, legendárních hrdin, zvířat, královy větrů a jiných žvlův atd. Plály pochoďně i tváře stera bojovníků, žen i dětí, prsty dovedných loutníků vyluzovaly dosti lahodné tony na podivných nástrojích dajakých — a libě zněly verše přednášené i zpívané jazykem přímořských Dajaků.

"Inda keba aku ngajau
uda kala aku pulai sabau
makau slabit ladong peñariang."
(Kdykoliv do války šel jsem,
zda kdy s prázdnou vracel jsem se?
Košík hlav jsem vždycky nesl — —)

pěje Klheng ženě své vyčítající mu, proč tak dlouho již trvá v nečinnosti.

Královnou všech větrů takto pak opěvují:

nad měsícem, pod měsícem,
nad mořem ostrovů,
na březích, na vodách,
na zemi, na nebi, ve mraků říš
letí a plíží se mezi roztrhanými mráčky
mezi mráčky jako kapijangem (ovoce)
na kousky rozřezanými,
dveřmi mraků proniká,
dešťovými dírkami v mracích provlácí se,
tenčími sumpitanových šípů,
letí v podkrovi pána bouře,
kde mrak v mrak se rozbíjí
s blesky se kříží ohnivými
střelami noci — — — — atd.

Některé v pravdě básnické licně jsou na úrovni s květoslovím mistrů bílého plmene. Stůž zde ještě malá ukázka, jak popsána jest komnata královy větrů:

"Skvoucí, bohatá i nekonečná jako široké modře zářící moře — —"

Tehda jsem ovšem nerozuměl významu slov, a nikterak mne ty zpěvy nezajímaly. Ieda na počátku, a jen divokým přibarvením svým. Mnohem raději byl bych vstal ticho a klid; vždyť jsem se třásl všecek zimnicí, hlava mne bolela, a každý výkřik úder na buben, zvuk tolikera divošských nástrojů se mne bolestně dotýkal. Bylo mně, jakoby mi nějaké divé příšery sta jehel vrážely do těla.

Vstal jsem s lože, dali se nové příšedši do pronikavého ryku, a kde kdo byl u břehu, ihned ryčně odpovídal i s těmi, kteří sem spěchali. S nově přibylými vystoupil z lodice starší muž, patrně předák veliké důstojnosti, jehož podivná čapka z kůže ježka osiváka, se vztýčenými bodlinami, dodávala bojovníkově tváři, zohavené ještě kančimi tesáky, setknutými v rozšířené otvory ušních boltcův, výrazu až příšerného. Přijal malý koš, jež mu podali a vážně jej nesl, jda v čele svého zástupu; ale my, oba běloši, počtívše odtamtud se deroucí pronikavý zápach nějaký, hned jsme se klidili s cesty, rychle couvajíce v uctívou vzdálenost, ač přichozí zaměřili právě k nám. Jsouce patrně udivení a lákání naší přítomností.

Hnusný zápach šířil se patrně z onoho koše až k nám, a nebylo možná nikam dále uniknouti jeho prožluklé rozpinavosti. Musili jsme nové bojovníky také přivítati, abychom vše na se nepopudili. Pozdravili jsme se tedy s nimi navzájem a pak sledovali nové hosty, vyměňující si názory o tom, jakou to asi nesou shnilotinu a proč s takovou odměřenou vážností se k ní mají.

V brzku byli jsme poučeni. Když jsme totiž vylezli do tempuanu a s obtíží se nrotlačili davem, hle, tu jsme spatřili, jak z koše vyjmají dvě poloshnilé hlavy Kajanů — stávají je na sedátko, mezi chrup ohavně sešklebený vkládají jim kousky porův, namočené v rýžové vino, staví před ně žvýkadla a vůbec je uctívají jako vzácné hosty. O tom však, jak pohled na to hrozné na nás působil, až se nám oběma udělalo nanie, protože příšerné hlavy byly již u velikém hnilobném rozkladu, o tom dále raději pomlčím.

Vráz byl na Nové Guineji po dvakráte přepaden domorodci. Vůbec celý jeho pobyt byl tam nepetržitým řetězem velikých nehod a nebezpečí. Provázen tlupou

najatých Malajců a domorodců z pobřeží, vnikl do neznámého Velkého Hatamu, kdež další pochod překazilo mu nepřátelství dvou kmenů. Z II. dílu jeho "Z dalekých světů" právě vycházejícího otiskujeme jednu štědrovečerní epizodu "z pobnutého jeho života."

"Jakmile se z výpravy vrátili, činili bojovníci přípravy k oslavnému tanci. Asi deset minut od chýzí vyčistili, vymýtili kus jen křovinami porostlé divočiny. Patrně tu častěji podobné slavnosti konali. Ženy připravily zrna mladých kukurice a jiné potraviny. Druhého dne vytáhlo téměř vše — i z ostatních osad přišli Hatamci a přátelštější Morejci — na mýtinu, kde některé starší ženy u ohnů vařily "katru", to jest onu kukurici. Tanec na oslavu ulovení lebky nazývají Hatamci "hibehim", ulovenou lebku "itod". Tu stávali své divoštvi nejvíce na jevo. Rozdělívše se na dvě tlupy, jen z Hatamců se skládající — Morejci byli jen diváky — křepčili, pobíhali proti sobě, křičíce: "He-he-he — — — agačej, agačej!" Chrastili šipy, házeli kopy do vzduchu nebo zabodávali je do země, jako by nepříteli probodávali. Sklebilli se, jak jen nejhůt uměli, a vypadali, ve tvářích načernění aneb červeně pomalování, věru jako příšery, podsvětí zplodenci. Opatrně, z povzdálí, žel, tuze z daleka, rychle postaviv si svůj nemotorný, příliš veliký stroj fotografický, zhotovil jsem si dvě snímků. Jeden vůbec se nezdařil, druhý, který mám ve své sbírce a jež řadím mezi nejzábavnější své snímky, žel, proto nehodí se, by zde byl reprodukován, poněvadž figurky tanečnic jsou tuze malé, a které byly v pohybu, jsou "pohouté" a nezřetelné. Snaže se ještě více přiblížit, byl jsem zpozorován a hulákáním přijat. Sám Koráno se ke mně rozběhl a vadivě dával mi na srozuměnou, abych se "sebral a šel domů". Vidá rozeznal tváře zdánlivě jsem vyhověl. Složiv rychle stroj, poslal jsem jej s Celebesanem a Pitrem, či to byl druhý Molkanec, nepamatuji se již, zpět do naší chýže, hleděl jsem teď, abych tabákem usmířil, kdož na mne rozloženi přiběhli, a zase pomalu, kde nejméně byl jsem nápadným, a jiné strany přiblížil jsem se k tanečnicím, bych svědkem byl děje pro badatele tak zajímavého. Zatím stále poskakující divoši znázorňovali utkání se, boj s nepřítelem, a pak za velkého hlomozu, ryčení a plácání plochými dřevci jedním o druhé — neměli tu ani bubnů, aniž jakýchkoliv jiných nástrojů "hudebních" — spojili se v jediný průvod. Teď postavil se v čelo pyšně vyšňožený šťastlivec, jenž hlavu ukořistil. Měl ve vlasech, hlídkou žlutě zbarvených, kasnatí péra a jedno bílé kakaduové. V pravici třímal kopy, levicí nad hlavu pozvedal začouzenou hlavu zavražděného nešťastníka. Výjev příšerný, odporový; nechci děsiti své čtenáře líčením, jak vypadala ta hlava nebo ti běsi, kteří kolem vítěze divoce křepčili...

Pak mužové v jednom chumáči, všichni do taktu dupající, táhli na malé návrší. Tam se obrátili a nyní s velikým, vítězoslavným pokřikem běželi dolů, zbraněmi zběsile mávajíce. Jim naproti cupaly v seřazených řadách — jako ve čtverlince — ženy, patrně vítajíce své hrdiny. Maně jsem se ohlédl. — Krom Pitra, jenž stoje za mnou v křoví, stále mně domlouval, bychom již odtud odešli, zůstali jsme sami. Moji Malajci se nevrátili, Celebesan také se vytratil a oba Papuanci stáli mezi dětmi a starci, v tanci neúčinkujícími. Tak my dva jsme tu osamotněli, a já mimoděk uvažoval jsem, co by se mohlo přihoditi, kdyby... Ještě ušel jsem, jak jedna z žen, nejspíše manželka vítězova, příšerně té trofeji dřevěnou lžící do úst vcepala něco uvařených zrn kukurličných, patrně na usmítenou, jak hlavu postavili na vysoký špalek — když přiběhli ke mně Koráno a žena Najkova, jménem Sudara, a uchopivše mne za ruce, rozčileně na mne mluvili, mnou strkali a táhli mne pryč. Ač byl jsem nerad, chápal jsem, že to dobře míní. Bylať mi Sudara vždy zjevně přátelsky nakloněna, snad že byl jsem k ní tak štědrým.

Nebylo pochyby, že přítomnost má byla Papuanům nemilá, že je dráždila k zlobě — odešel jsem tedy a jistě moudře jsem jednal.

Byly to smutné vánoce, jež prožil jsem mezi lidem pobouřeným, v době válečného ruchu, vzájemných hádek některých rodin a zjevného nepřátelství proti nám cizincům. Objevily se také prý čtyři nepřátelské poblíž osady a číhaly v lese na protějším svahu horském; očekávali jsme tedy přepadnutí ve dne v noci. Nikdo neodvážil se vzdáliti z osady, ba byli dnové, kdy moji lidé šli pro vodu jen v noci, a to tiše a se zbraněmi v pohotovosti. Mé zásoby potravin byly vyčerpány, a domorodci buď nechtěli neb nemohli mi prodati potraviny, takže kromě kávy a něco málo batat po několik dnů neměli jsme jiného co jísti. Na lov nikdo nešel, nemohl jíti. Ani slepice nemohl jsem si zakoupiti, neboť nebylo od koho. A skoro všichni jsme churavěli; já velmi jsem onemocněl i seslábl červenkou. Najk s rodinou svou nás opustil, zanechav nás v domě samotné. Bylo zřejmo, že dáni jsme v klatbu, když nikdo k nám nedocházel. A tak jen v popelu pečené sladké brambory (bataty) bývaly mou stravou. Na ten Štědrý den jistě nezapomenu! Lidé moji, poklesli na mysli, radili k útěku a nebylo divu.

Přicházely tlupy ozbrojených přívrženců Najkových a zpovzdálí asi sto kroků vyhrožovali nám, ba i několikrátě šípy stělili do chýže! Teď i oba moji Papuanci jevíli strach — a obavu o své hlavy. Na večer zatarasili jsme dvěře, jak nejlépe jsme mohli, obeň jsme uhasili, aby snad nestřelili po nás podlahou, vplíživše se pod dům. Při 0 stupních Celsia třásli se moji Ambainci nejen zimnicí, ale že jim, zvyklým horku na pobřeží, byla tu zima. Arfaekc nařikal na bolesti. O ty i o své kapky opiové dělil jsem se s ním a vzpomínal, jak tam daleko za mořem, na dalekém severu šťastní lidé radují se z plesání dítek u vánočního stromku — a pochutnávají si na lahůdkách všelkých — i ten nejchudší, žebrák sám, že netrpí takovým nedostatkem jako my! Kolikrátě na cestách svých, hlavně za doby svých cest severní a západní Afrikou, záviděl jsem v duchu žebrákům u nás skývu chleba a hrníček polévky, trpě celé dny hladem, týdný, měsíce nedostatkem, o němž moderní cestovatelé turisté ani poněti nemají.

A jakmile cosi šustlo, zachrastilo, vzbouzeli jsme se, anebo kdo byl na stráži, poplašil nás v domněnce, že teď nás přepadnou. Nejen zbraně měli jsme připraveny, ale každý z nás měl pohotově svůj tlumok, v němž bylo vše, co určil jsem, že musíme vzít, kdybychom musili se brániti útoku — a uprchnouti. Takové bylo ovzduší, nálada má — štědrovečerní. A nejvíce bolelo mne, že ztroskotaly mé naděje v bohatou kořist zajímavých a snad nových druhů rajek a jiných přírodnin. Že v tom jsem se zklamal, těsnilo mou mysl více nežli nedostatek, strádání i ohrožování domorodci.

E. ST. VRÁZ S RODINOU. (Fot. v Praze r. 1908.)

Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.

Lombroso Cesare, (vyob. na str. 107.) po celém světě proslulý psychiatr a antropolog italský narodil se ve Veroně r. 1836 a zemřel 19. října 1909 v Turině, kdež byl činným jako profesor soudního lékařství a psychiatrie při universitě. Proslavil se řadou děl, v nichž moderním duchem popisoval typ zločinnosti. Lombroso stal se nám Slovanům známým, že povznesl ruského romanistu Dostojevského, jehož některé spisy důkladně prostudoval a uznal v Dostojevském genia, který svou prozíravostí předčil i současné stanovisko vědy.

Udržal František, říšský poslanec, (vyobrazení na str. 111.) se narodil r. 1866, studoval hospodářskou vyšší školu v Táboře a universitu v Halle. Později stal se důstojníkem, avšak záhy vystoupil z vojště a věnoval se úplně hospodářství ve svém rodišti v Dolní Rovni u Moravan. Brzy zvolen byl poslancem obcí chrudimských pro léta 1898—1905. Jest to první český rolník, který zaujímal tak vynikající místo, zastupce lidu na říšské radě. Zastupuje tam venkovské okresy pardubicko-poličsko-přeloučské. Jeho dosavadní činnost slibuje zdárných výsledků jak pro stav jím zastupovaný, tak pro všechny český lid.

Slaviček Antonín, malíř (vyobrazení na str. 115.), zemřel tragicky dne 1. února 1910; zastřelil se ve svém atelieru. Slaviček byl žákem prof. Mařáka na pražské akademii, ale brzo vypracoval se k vlastnímu rázovitému směru. Jeho krásné práce byly obdivovány a všeobecně uznávány. Byly zvláštního druhu, neboť Slaviček nešel cestou všeobecnou, nevyhledával dumavé lesy, ani čistá údolí, jemu stačila pouhá polní stezka neb prostý pahrbek, aby se vžil do svého umění a přenesl v přírodních barvách obraz ten na plátno. Na jaře 1909 zajel do Dalmacie, aby osvěžen se vrátil pokračovati na díle započatém. Maloval tam mnoho—ale zlomil si ruku. V Praze se vyléčil, ale osud jej již neopustil. Započal novou práci, kladenské železárny, ale nedokončil. Mrtvice ochromila mu levou polovinu těla. Doufal, že se opět uzdraví. Často vídávali jej Pražané, provázeného posluhou, an se prochází po Letenských pláních. Trochu se pozdravil a započal znovu. Zkoušel má-li ještě dosti energie, může-li dále postupovat, ale poznání bylo osudné. Jsa zklamán, citě se zničen, rozhodl se zakončiti život vlastní rukou. Jeho práce dobyly slávy jeho jménu ve Vídni, v Paříži i v Londýně. Byl členem spolku výtvarných umělců "Manes", který nyní vzal na sebe povinnost postavit mu pomník vydáním jeho prací.

Adámek Karel (vyobrazení na str. 119.), stojí již přes půl věku v prvních řadách pracovníků politických, kulturních i národohospodářských jako spisovatel a organizátor naší samosprávy a školství. Narodil se v Hlinsku 23. března 1840. Byl žákem pražské reálné školy, kterou však musil opustiti byv postižen těžkou nemocí. Vrátil se do rozsáhlého obchodu svého otce, procestoval pak celé Rakousko-Uhersko, Německo, Belgie a Francii, kdež pobyl delší dobu na světové výstavě v Paříži. Nashromážděné poznatky uveřejňoval v různých českých časopisech. R. 1871 cestoval jižním Německem, Švýcarsky. Později navštívil vídeňskou výstavu a pustil se pak do Italie, kde navštívil všechna větší města. Od r. 1865 je Adámek starostou okresního zastupitelstva, od r. 1871 členem c. k. okr. školní rady chrudimské i místní rady Hlinské. V době politických persekucí za ministerstva občanského byl se svým otcem kolik let pro velezrádu vyšetřován a také za účastenství na táboře košumberském r. 1867 stíhán. Byl jednoduše zvolen dvakrát poslancem do říšské rady r. 1879 a 1885. Je velkým zastancem a obnovovatelem historických památek. Vydal mnoho spisů samostatně, mimo to je stálým přispivatelem různých časopisů. Ačkoliv je Adámek již sedmdesátníkem, přece je stále činným pro dobro českého lidu.

Mošna Jindřich, dramatický umělec český, (vyobr. na str. 123.) Narodil se 1. srpna 1837 v Karlíně, kdež vychodil též obecnou školu, načež se vyučil mosaznictví. Roku 1855 šel na zkoušenou do Vídně, což velice zábavně sdílil veřejnosti ve svém životopise vlastnoručně sepsaném. Od mládí již navštěvoval divadlo a jedinou touhou jeho bylo státi se hercem. Seznámil se s některými členy divadla josefovského a pomoci jich stal se tam statistou. Po čtyřech letech se však vrátil do Prahy a dvakrát hrál se zdarem na jevišti tehdejšího novo-městského divadla. Vystupoval též ochotnický na různých divadlech, ale toužil dále a nenašelnuv engagementu na divadlech pražských, odebral se k venkovské společnosti Prokopové, kdež pobyl rok. Pak přešel ke společnosti Štanderové, kde za dobu tří let si dobyl pověsti nejlepšího českého komika. V březnu 1864 byl Mošna přijat u českého divadla v Praze. Již v první větši úloze "Jiřika", v známé Tylově hře, si zjednal Mošna úplně přízně a od těch

dob patří mezi nejoblíbenější herce. Mošna, ač stár, jest stále veselý, a stal se za tu dlouhou dobu svého působení miláčkem českého lidu. Jméno Mošnovo zdá se býti s pojmem Národního Divadla nadobro sloučeno. Poslední dobou byl Mošna dosti vážně nemocen a musel býti dvakráte operován. Avšak humoru svého ani při vážnosti nemoci neztratil—snad to byl ten příslovečný humor, jenž mu zase pomohl na nohy, takže může na dále hráti a tisíce divadla milovného lidu obveselovati.

Mark Twain (vyobrazení na str. 127.) Samuel Longhorne Clemens, známý podé jménem Mark Twain, jako jeden z nejlepších a nejslavnějších spisovatelů a humoristů amerických, narodil se 30. listopadu 1835 ve Floridě, Mo. Zemřel 21. dubna 1910 na svém sídle Stormfield. V něm ztratila Amerika jednoho ze svých největších synů. Jako 13letý hoch stal se malý Clemens sazečem, avšak po nějakém čase opustil své zaměstnání a stal se pomocníkem lodivoda na řece Mississippi. Do jeho oboru spadávalo též měření vody a tu musel vždy po měření volati hloubku, aby si ji lodivod zapsal. Jelikož volal nejčastěji "mark twain", lodníci si na to tak zvykli, že nevolali Sama již jinak než Mark Twain. I jemu se jméno to zalíbilo tak, že ho potom užíval jako pseudonym ve svých pracích. Později se stal zlatokopem a potom žurnalistou. Jeho humoresky jsou překládány do všech světových řečí a vřade jsou čteny s velkým zájmem. Roku 1873 se oženil s miss Longdonovou z Elmira, N. Y. s níž dostal slušné věno. V roce 1895 podnikl přednáškovou cestu kolem světa která mu přinesla nejen slávu, ale i bohatství, tak že zemřel jako nejenom slavný, ale i bohatý muž.

Sokol Karel Stanislav (vyobrazení str. 196) zemský poslanec, spisovatel a žurnalista, stoupenec strany radikálně státoprávní, zvolen uplynulého roku při úžší volbě Městského poslance za III. volební okres, Praha, střední Nové Město. K. S. Sokol narodil se v Heřmanově Městci r. 1867., po odbytých studiích věnoval se žurnalistice, založil několik listů a samostatně vydává revui "Kroniku" a "Vzdělávací bibliotéku".

Preissová Gabriela, rozená Sekerová, (viz vyobr. na str. 196), česká spisovatelka, jež se proslavila nejvíce svými novellami, kdež líčí ve svěží barvitosti kraje a lid slovácký. Narodila se v Kutné Hoře r. 1862. Svou literární činnost započala r. 1874 v Hodoníně na Moravě, kde také se vdala r. 1880 za p. Preisse, úředníka tamního cukrovaru. Napsala celou řadu novell a povídek střídavě z ovzduší moravského i uherského Slováckého se světem maloměstským. Dvě velká její dramata "Gazdina roba" a "Její pastorkyňa" byly s velkým úspěchem schránny na Národním Divadle v Praze a hráji se na všech českých divadlech. Řada novell Preissově byla přeložena již do ruštiny, polštiny, francouzštiny a němčiny. Preissová není novellistkou jen tituly a formou svých prací, nýbrž všim ústrojím své literární bytosti, všemi vlohami a náklonnostmi.

Ferrer Francesco (vyobr. na str. 205.), mučedník za svobodu smýšlení, narodil se v Alcala 13. ledna 1857 ve Španělsku, v zemi úpící posud podé jhem bigotismu, nevědomosti a poverčivosti. Ferrer ač vychován v takových neblahých poměrech, umínil si bojovati proti klerikální tyranii a za životní úkol si obral otvírati lidu oči. Zakládál školy, stal se jedním z vůdců mezinárodního sdružení "Volné Myšlénky" a hlásal veřejně ve všech zemích nauku o svobodě přesvědčení. Musil proto také zakusiti mnoho úkladů se strany klerikální. Přes to přece byla vláda proti němu bezmocna. Nemohli najiti příležitosti jak jej umlčeti. Konečně i tu se jim naskytla. Bylo to r. 1909 za zbytečné války Španělska proti Marokku v Africe. Lid se bouřil proti jednání vlády a nechtěl jiti k vojsku vraždit nevinných lidí v Africe. V Barceloně propukla práva revoluce, lid poznal či dilem to vše jest, proto vrhl se rozbouřen na kláštery a kostely, a vše ničil co jim do cesty přišlo. Vládní vojsko rozbouření to potlačilo. Nyni začali nepřátelé Ferrerovi kouti železo dokud bylo žhavé. Vše se svádělo na Ferrera, že svými svobodnými školami a svým učením vše zavinil. Ferrer meškal právě v Anglii, odkud byl nucen se však brzy vrátiti k vůli onemocnění dvou členů jeho rodiny. Zatklí jej jakmile se vrátil. Pohnali jej před soud, kde nesměl míti ani obhájce, neviděl ani svých žalobců. Dne 14. října 1909 byl bez přelíčení odsouzen k smrti a také popraven. V celém vzdělaném světě způsobila poprava Ferrera velký rozruch a zejména v Paříži dostoupila nelibost lidu tak daleko, že se vrhl na španělský konsulat a zpusťošil jej, při čemž bylo množství lidí zabito a poraněno. V Čechách, v Praze byl též Ferrer při světovém sjezdu Volné Myšlénky začátkem září r. 1907. Na obrázku našem vidíme jej, uprostřed účastníků sjezdu, se jeho dcerou, která po jeho odsouzení podnikla zoufalé, žel však, že marné kroky na jeho záchránění.

Paměti českých osadníků v Americe.

VOJT. PALDA.

L. J. PALDA.

ALOIS PALDA.

Vojtěch Palda narodil se 20. dubna 1845 ve Vodňanech. Rodiče jeho, Jan a Majdalena, roz. Bukovská ze Soběslavi, měli tam obchod krupařský. Otec vyučil se řemeslu mlynářskému a když se oženil, po způsobu valné části mlynářských v Čechách, kteří na mlýn, koupí aní pachtem dostati se nemohli, začal krupařiti a péci chleba na prodej. Matka přinesla z domova, na ty doby, dost značné věno, takže měli pěkný a snadný začátek. Mimo to byvali ženou velmi přičinlivou a domáckou, měrou značnou přispívala ku zdsaru obchodnímu. Vedlo se jim po mnoho let dobře, avšak přibýváním dítek, neb Vojtěch byl už osmý, jakož i drahotami, úpadkem obchodu a nešťastnými spekulacemi, ubývalo majetku. Naprostý nedostatek se sice do rodiny Paldových nikdy nedostavil, přece dítky poslední už nebyly účastny dřívějšího důstatku a nemohlo se na ně tolik vynakládati. V českých poměrech nebyvalo možno jednotlivcům neb rodinám znovu pozvednouti se ku blahobytu, s jehož výše poklesli, aspoň ne tak snadno a často, jako se to dosud stává v Americe. Peníze jednou dosazené neb ztracené, nesmírně těžko znova se nabývaly. Obzvlášť bylo tak v těch úzkých, obmezených poměrech maloměstských, dokud výroba ve velkém—fabrikace známa nebyla. Vodňany byly pak význačné městem rolnickým. Maloobchodník neb řemeslník, který neměl pár "strychů" pole, jen tak že se protloukal. Stav ten vypěstoval a až k obdivuhodné dokonalosti přivedl zvláštní virtuositu v důstojném "protloukání se" na venek. Za chudobu neb jen znatelný nedostatek každý se styděl a dovedl ho znamenitě zakrývatí. V tehdejších poměrech byla to snaha úctyhodná, v dnešním světě však, vyznačujícím se povšechným a mocným úsilím o zlepšení stavu hospodářského v zájmu všech, zakrývání nezaviněné chudoby schvalovati se nedá, neb čím více panující zlo vynikne, tím dříve očekávati lze jeho úplné odklizení.

Vojtěch Palda vychodil, co tehdy se nazývalo, dvě české a tři německé třídy, a po dvanáctém roce věku svého dán byl na učení do Vídně, kdež strýc Antonín, bratr otcův, za peněžité pomoci své sestry, ale hlavně svým vlastním nadáním a velkým přičiněním, stal se z tkalcovského tovaryše majitelem velmi slušné továrny. U toho vyučil se Vojtěch tak zvané umělecké tkalcovině. Po vyučení vrátil se jako dílovedoucí vodňanské odbočky strýcovy továrny, tu dobu založené, domů, kdež nějaký čas setrval. Avšak po krátké výměně domova za Vídeň, shledáváme se s ním r. 1864 v Saské Kamenici (Chemnitz), jedním z hlavních středisek textilního průmyslu v Německu. Tam byl dost spokojen, než stihl ho zlý osud. Roznemohl se těžce v časném podzimku r. 1865 a pět měsíců ztrávil v nemocnici, častokráte mezi životem a smrtí kolísaje. Ještě moc slabě odejel na jaře roku následovního k odvodu domů, nebyl však k vojsku odveden. Pracoval několik měsíců pro strýce a v podzimku toho roku válečného, kdy mnoho mladých lidí z Čech do Ameriky přchalo, vydal se i on

na tu cestu dalekou s některými vodňanskými. Jeli plachetní lodí a cesta přes moře trvala jim šest týdnů. Dovede vypravovat o té zkoušce, ale také o všelikých žertovných případech a veselostech, jež při tom zažili. Říká se: mladost, radost. Ona ji všude najde i v největším utrpení.

Cílem cesty jeho bylo město Cleveland ve státu Ohio. Mohl voliti mezi tímto městem a Detroitem, neb v obou bylo několik rodin vodňanských usazeno. Dal přednost Clevelandu k vůli bližším známým. Vlastních příbuzných nikde nebylo. Toto tlhutí za známými a bližšími krajany jeví se u všeho přistěhovalectva. Přijel na samou zimu. Tkalcovský průmysl v městě ani v bližším okolí zastoupen nebyl. Práce venkovské zastaveny. V různých továrnách zimní dobou rovněž málo se pracovalo. Co počít? V zaslibené Americe sice se oclí; leč co dále? Jak protlouci se přes tu zimu? Životní otázka! Přemýšlel on a přemýšleli známi. Těžké začátky sblížovaly všechny dohromady. Snad u čerstvých přistěhovalců je tomu tak dosud. Někomu napadlo, aby se chytil "pedlaření", podobního obchodu či hauzirnictví. Ale kde vzít peníze do začátku, když cesta všechny vyčerpala? Nouze naučila Dalibora hosti. Zastavil své nejlepší šaty a pořídil potřebnou "boxu" i trochu toho drobného zboží. Čerstva se naučiv tomu nejpotřebnějšímu v angličtině, německy uměl, vydal se na tu "uměleckou" cestu. A umělečkou v pravdě pro něho byla. O nic podobného nikdy před tím se nepokusil. V Čechách byl tento druh obchodu z pravidla v rukou židovských. Byly to smutné cesty v blátě a sněhu, za deště i mrazů třeskutých, po farmách, kolem malého tehdy ještě Clevelandu roztroušených. Bohatství z nich neplynulo; ale zima se protloukla bez dluhů. Lid na venku hodný. Pohostil mladého pedláčka i bezplatně, neb jen za tretku nějakou.

Nadešlým jarem práce venkovní se otevřely. Praštil s "boxou" a šel dělat. Po-dával zedníkům, pracoval na kanále s lopatou a co všechno jiného? Práce nezvyklá, těžká—ale co platno, když byl v Americe? Často přemáhala a vyžadovala zastávky. Ušetřit mnoho se nedalo a zima čerstva zase přikvačila. "Boxy" už se nechytil. Dostal místo, skoro jen tak za stravu, v hostinci a restaurantu Steinově. Stein byl český žid a v Clevelandu dávno usazený. Někdy bohatý a zase chudý. K Čechům celkem dost hodný. Poradil i pomohl. U toho "protloukl" Vojtěch Palda druhou zimu. Následovního léta, když byl nějaký čas pracoval u karpetaře, postoupil místo toto mladšímu bratrovi, a odebral se do blízkého městečka Elyrie, kde nalezl práci v tkalcovské dílně. Ostal tam delší dobu a vrátiv se do Clevelandu, obdržel místo klerka ve smíšeném obchodě Martina Krejčího na Croton ulici. Tehdy bylo jen několik obchůdků českých v Clevelandu a Krejčího byl největší. Tímto místem nastala příznivá změna v osudu Vojtěchově v Americe. Štěstěna ponejprve na něho se pousmála. Byl pilný, přičinlivý, snaživý. Udržel se tam několik let a když zaměnil místo, bylo to k vůli lepšímu. Dostal se za klerka do velkého střížního obchodu Brownova ve středu města. Obchodní vzdělání jeho touto cestou praktickou rostlo, až uznal za dobré začít obchod na svou vlastní pěst. Oblast Crotonské ulice klesala, Broadwayská se pozvedala. Zakoupil se na Broadway. Přičinil se všemožně, štěstí mu přálo, obchod zkvétal a kvete a vzrůstá se dosud. V jeho jméně sice, ale už hlavním přičiněním dvou hodných synů. Sestárnul v práci a starostech obchodních a nyní těší se, pokud ještě zdraví dovoluje, zaslouženému odpočinku. Jenže někdy přeci mu to nedá a plete se těm mladým do obchodu. Při čem člověk taková léta s tělem i duší působil, nemůže se jen tak snadno a docela od toho odpojit. Touha a chlouba Američanů je "to die in the harness" a tak i on nechce jen tak zahálet, třeba že už by mohl.

Vojtěch Palda oženil se roku 1872, pojav za manželku Marii Kudrlovou, dceru jednoho z nejstarších osadníků michiganských, vlastního krásnou farmu blíže Detroitu, muže rázovitého, nadšeného národovce a svobodáře osvíceného. Manželství jejich požehnáno byl šesti dítkami, které všechny na živu ostaly, takže ušetřeni byli zármutku a slzi nad zesnulými dítkami. Štěstí takové není údělem příliš četných rodičů. Mají čtyry syny a dvě dcery. Lada je provdána za Fr. Kyselou, zástupce clevelandské firmy elektrické přístroje vyrábějící v Denver, Col. Olga za Václava Švarce, právníka, chvalně známého nadšence pro věc slovanskou v Americe, jenž v horlivosti své několika jazykům slovanským se přiučil, třeba že v Americe byl narozen. Ze synů Slavoj a Lev vedou obchod po otci, Jiří je právníkem a Vojtěch dosud studuje.

Vojtěch Palda hned v prvním roce pobytu svého v Clevelandu, když zkoušel nerovné síly své jako nádeník u zedníků a na kanále, přidal se k svobodomyšlnému spolku "Perun", jenž konal důležitý úkol po mnohá léta v národním životě Čechů clevelandských, zůstav mu věren až do konce. Účinkoval též zdatně při divadelních představeních spolkem tímto pořádaných, pomáhaje všude ku rozvoji věci české. Byl by zajisté učinil víc, kdyby povolání jeho nebylo drželo ho od časného rána až do

pozdního večera, ba vlastně do noci, v jednom kalupu. Doufáme, že dočká se ještě mnohých let, aby těšiti se mohl ovoci těžké práce a velkého přičinění, jakož i nekalené radosti ze zdárných dítek a roztomilých vnuků.

L. J. Palda narodil se hned po Vojtěchovi a sice 28. října 1874. Při křtu dáno mu jméno Leopold, kteréž od chvíle kdy národní vědomí se v něm probudilo neměl rád. Je to rakouský svatý z vladařského rodu Babenberků a patron své země, která ode vždy Čechům jenom neštěstí přinášela. Později zprotivil se mu i význam jména toho, povaze jeho a zásadám níkterak neodpovídající, neb znamená člověka vůči lidem odvážlivého, jinými slovy: jim odporujícího. Proto když začal v Americe veřejně vystupovat a psát do novin, podpisoval se Leo, ale s tečkou za o, což pro jméno Leopold bylo zkrácením chybným, neb mělo následovati ještě p a teprve tečka. Roku 1868 a 1869 přispíval Palda hodně do "Pokroku" za redakce Zdrůbkovy, jenž zkráceninu jeho chybnou z dobrém smyslu zčeštil a nazval jej Lvem. Má tedy přítel jeho Zdrůbek zásluhu o to, neb vinu na tom, že stal se v české Americe znám pod jménem Lev. Sám od dávných let podpisuje se vždy jen počátečními písmenami L. J. Poslední plati za Josef, jež obdržel při břimování. Někteří odpůrcové jeho, když nemohli nic podstatnějšího proti němu vynésti, dělali si úšklebky z této změny ve jménu křestním, jakoby to byla nějaká špatnost. Náš Klácel, slavné paměti, jmenoval se František, v klášteře dali mu jméno Matouš a on sám sobě v Americe Ladimír.

Lvovo mládí uprchlo jako Vojtěchovo, jenže, byv dříve do školy poslán, prošel ty české a německé třídy, ještě před uplynutím jedenáctého roku věku svého, příliš mládý, malý a slabý pro učení se řemeslu nějakému. Byl poslán do reálky. Myslílo se jen na ten jeden rok než dospěje a sesílí. Otec jeho maje dobrého přítele sládka v Radnicích u Plzně, ustanovil jej pro to řemeslo a svému příteli už napřed za učedníka slíbil. Avšak příroda nechtěla dělat zázraky. "Kluk" za ten rok dost nesesílil, aspoň ne pro řemeslo sladovnické. Musel ostat ve škole a tu přesvědčil se vlastní zkušeností o tom, co znamená mateřský jazyk při vyučování, ovšem když je zároveň jazykem obecným—obcovacím. Do reálky dostal se Palda příliš mlád, což mohlo mít také trochu vlivu na jeho špatné prospívání, ale byly to hlavně německé přednášky a předpisy, jimž nerozuměl, tak že dostal moc špatné vysvědčení, ač v nižších třídách byl zákem dobrým. Musel tedy opakovati třídu první a poněvadž druhým rokem začalo se přednášet více česky, učinil takový pokrok, že obdržel skvělé vysvědčení, tak zvané po německu (vysvědčení byla německá) Erste Klasse mit Vorzug, tedy první třídy s vyznamenáním. Po odbyti této třídy byl vypraven na cestu do Radnic i s potřebnými bílými zástěrami, jež matka našla. Leč krátce před odchodem onemocněl a nemohl se po více týdnů na cestu vydat. Mezitím působili učitelové jeho na otce, aby dopřál mu ještě aspoň tu druhou třídu reální, co ve Vodňanech byla, když se tak dobře učil. Konečně otec svolil, ač přítele sládka si tím valně pohněval.

Pro lepší pochopení dalšího běhu jeho života a působnosti, je nutno připomenouti domácí výchovu jeho. Otec i matka byli čtenáři, což v době tehdejší nebylo v Čechách zrovna pravidlem, spíše výmínkou. Otec předpřel si noviny a několika přátely, jež ve společném kruhu sobě předčítali a o tom, co se událo, rokovali. Byl národně i jinak probudilým mužem. Do kostela ovšem chodit musel, ale jen v neděli, na "devátou" neb ta byla máj nejkratší. U zpovědi nebyl po mnoho let — ta se mu protivila. Matka čítala neb dala si předčítati od děti romány. Měla neobyčejnou paměť. Herlošovy spisy dovedla téměř slovo od slova opakovati. To byly její pohádky, jež při draní pění neb i jinak dětem vyprávěla. Na mysl Paldovu měly velký vliv. Poslouchával s upjatou pozorností a Žízku, Husa, Tábory znal, ctil a obdivoval už jako dítě. Stalo se jednou, když byl v druhém ročníku realky, že jeden z učitelů nechvalně o Janu Husovi se vyjádřil. Nemohl to, jak se říká, přes srdce přenést a před celou třídou učinil proti tomu námítku. To bylo ovšem zlé, a měl proto opletačku, která byla by snad špatně dopadla, nebýt učitele druhého, jenž se ho zastal a další vyšetřování zamezil. Avšak dotyčný učitel, takový zarytý jezovita a zpátečník, stal se mu od té doby velkým nepřitelem a kde mohl ho pronásledoval. Pohádkami matčiny povzbuzen začal záhy horlivě číst, buď pro sebe neb i matce své nahlas, čímž duševní obzor jeho záhy a značně se širil, neb byly to z pravidla knížky lepší co četl, jimž své školní vzdělání znatelně doplňoval. Tato domácí výchova měla trvalý a rozhodný vliv na všechn další jeho život. Uvolnila jeho rozvíjecího se ducha a naučila samostatně mysliti. Učinila z něho nábožeského, politického i sociálního svobodáře.

Odbytim té druhé nižší reálné školy ukončilo jeho školní vzdělání. To bylo roku 1861. Před ukončením prázdnin odebral se ke strýci do Vídne, aby jak ujednáno, pokračoval tam ve studiích za jeho pomoci. Leč seznal tam záhy, že by byl nemilým a snad i odstrkovaným, ne-li pronásledovaným přítelkem v rodině, což i

chlapecké hrdosti jeho se protivilo, takže rozhodně odepřel dále studovati, za cizí milosti a třeba denně předhazované. Ještě před novým rokem vymohl mu strýc tovaryšství u tkalcovského společenstva ve Vídni, učiniv z něho asi nejmladšího tovaryše v tom sídelním městě. Remeslo naučil se při chození do školy v tovární odbočce strýcově ve Vodňanech. Na jaře byl poslán domů, aby po Vojtěchovi převzal dohled nad ním. Činil to, ač mlád, ku spokojenosti strýcově, dokud tento sám do Vodňan nepresídlil, což něco málo přes rok trvalo. Při tom pilně četl a se vzdělával. Tu vidíme ho již ve spolku a přátelství s muži svobodomyšlnými, věkem i postavením daleko ho převyšujícími. To byla doba prvních jeho pokusů literních, které četly se ovšem jenom v kruhu přátel, zjednávajíc pisatelů "slávu" mezi známými a čelily proti kněžo- německo- a bohatcovládě. V šestnáctém roce věku — opakujeme po "Květech Amerických" z r. 1885 — byl směr Paldova smyšlení a citění zásadně vytknut. Jeho povaha v podstatě své byla hotova. Co potom následovalo, bylo pouhé zdokonalování, rozšiřování, vytříbování. Novinářskou činnost svou zahájil v Budi-voji v Českých Budějovicích vycházejícím. První dopis jeho otisknut v pražském denníku a byl kousavou kritikou zpátečnického jednání některých řemeslných společenstev ve Vodňanech. Rozumí se, že byl planoucím národovcem, neb doba jeho byla vydatnou jeho tvůrkyní. Leta šedesátá byla v tom ohledu plodná a ostanou nezapomenutelná.

Roku 1865 odebral se do Saské Kamenice za bratrem Vojtěchem, kdež zaměstnán byl vyráběním hedvábných látek. Zde poznal novověké hnutí dělnické a přilnul k sociální demokracii, již vykládati a zastávat slyšel Liebknechtem, tehdy z Londýna se navrátilším a před několika léty zesnulým dlouholetým vůdcem dělnictva německého. Stal se tam spoluzakladatelem prvního českého spolku, v jehož schůzkách mnoho radosti zažil, jako deklamátor atd. Tam rovněž obohatil se lepší znalostí němčiny a jal se i v tomto jazyku vzdělávati, pokud toho pozdní hodiny večerní a neděle dovolávaly. V Sasku moc se mu líbilo, takže nikdy nepřestal na krátký pobyt tam často a mile vzpomínati. Válka prusko-rakouská r. 1866 vypudila ho odtud. Odebral se do Bavor, ležel v slavném městě Bayreuthu, domově a působišti Wagnerově nějaký čas pobyl. Pak navštívil na krátko své rodiště, aby již v srpnu jako vandrovník do Švýcar se vydal. Překročiv krásnou naši Šumavu silnicí prachaticko-volaraskou šel dále přes Pasovu, Mnichov a Kempton do Lindavy, kde sednuv na parník převážil se dal přes jezero Bodamské do Rohrschachu ve Švýcařích. Odtud zaměřil zase pěšky do St. Gallenu, šlapaje ponejprv půdu země svobodné. Vědomí to vzbuzovalo v něm zvláštní pocit blaha a povznešení vnitřního. Byl už tehdy zásadním republikánem. Asi deset hodin cesty od St. Gallenu, ve vesnici Wattvill obdržel zaměstnání v továrně se stavy mechanickými, kteréžto práci učiti se musel. Ve Švýcařích zdržel se do konce února 1867 a za pobytu svého přiměl probudilejší spoludělníky k založení dělnického spolku, v jehož schůzkách z rukopisu německy přednášel, povzbuzuje členy ku činnosti za dosažení lepší existence. V krásami přírodními bohaté zemi této se mu nic nelíbilo. Sláva republiky švýcarské záhy všeho lesku v očích jeho pozbyla. Nikde neviděl obecný lid tak zotročený jako tam. Celá vesnice téměř náležela firmě tovární. Celé okolí pro ni pracovalo. Všichni obyvatelé byli více méně na ni závislí. Ona byla svrchovaným pánem, despotem, tyranem. Ubohý dělník měl při 12ti až 14ti hodinové práci, závislosti a nedostatku, z celého toho republikánského zřízení tamního, jen tu výhodu, že mohl si několikráte denně opakovati ve svém dialektu: "I bi frý Švýcar", po česku: "jsem svobodným Švýcarem." S přisnějším, otročtějším továrním řádem nikde se Palda neseťkal jako tam. (Od té doby, během více než čtyřiceti let, mnoho se zlepšilo, hlavně přičiněním veliké a mocné dělnické organizace.) A k tomu ještě ten zachmuřený, klášterní, nepřirozený a děsný kalvinismus, to símě amerického puritanismu. V tomhle ohledu je katolicismus ještě zlato. On běže sice člověku rozum, ale ponechává mu radostí života. Kalvinismus ubíjí obě. Ano, první republika Paldu sklámala i zatoužil po druhé.

Třetího dubna téhož roku vyjel z Bremenhafenu, parníkem Western Metropolis do Spojených Států. Byla to stará loď, s koly po stranách, takže cesta trvala plně tři týdny. Z New Yorku odebral se přímo za bratrem do Clevelandu. Zde ulehly na něho první velké starosti v životě a přestáti musel mnohé svízele. Říká, kdyby to možno bylo bývalo, pěšky by se byl navrátil do Saska, odkud pěkně usmívaly se se na něho vyhlídky. Ale octl se zde jako v Dantově pekle, z něhož není navrácení. Počátky přistěhovalce českého byly tehdy značně těžší než v dobách pozdějších a jmenovitě pro lidi se řemeslem zde málo zastoupeným aneb vykonávaným nazvíce děvčaty v továrnách jako je tkalcovina, kteří úmorné práci nádenické nebyli zvyklí a k tomu tělesně slabí. To obě bylo údělem Paldovým. Asi po dvoutýdenní marné sháňce po vhodnější práci, jal se učiti lakýrnickvi, při čemž setrval asi čtyři týdny. Dostával čtyry dollary týdně, které však nestačily na ukrytí ani nejnnutnějších po-

třeb. Upagl do dluhu a byl upomínán. Ponejprv upomínán. Div si nezoufal. Neměl čím zaplatit své stravovatele. Vypůjčil se od známých, vyrovnal se s nimi a hned druhý den chytit se lopaty. Našel si práci při stavbě kanálu. Nemaje nikdy před tím lopatu v ruce a jsa těla velice subtilného, měl s prací tou co zápolit. Bylo prý to někdy k zoufání. Ale co dělat? Vyhlídky jiné nebylo. Vydržel při práci té 14 týdnů a konečně lítoval, když v podzimu přestala a tím začala nová starost. Avšak brzo naskytla se mu příležitost k práci v továrně na látky vlněné v Rasonville v Michiganu, nedaleko Ypsilanti. Ale ani zde dariti se mu nechtělo. Dostal starý mechanický stav, jež on ani dílovedoucí, rodák Kramosil, do dobrého běhu uvésti nemohl, následkem čehož nebyl s to vydělati ani na nejnútnejší potřeby. To ho zase vyhnalo. Odebral se do Detroit. Bylo před vánoce. Sháněl se po zaměstnání mnoho dní, téměř poslední dva dollars dal dohazovači, aby mu k nějaké práci dopomohl—ale nadarmo. I chtěl se dát posláti na vojnu—odmítli ho. Musel zpět do Clevelandu. To byly Paldovy smutné chvíle. Zde upozorněn na něho—opakuje zase z Květu Amerických—nynější advokát pan J. W. Sýkora, tehdy klerk v střížním obchodě, jenž tu dobu byl přední osobností v životě národním Čechů clevelandských. Vzal Paldu k sobě, přičinil se o jeho zvolení za hlavního jednatele jim založeného v nemoci podporujícího spolku českého, opatřil mu jednatelství Slavie a Pokroku, zrovna tu dobu jediných novin českých v Americe. S čímž spojeno bylo i jich roznášení. Uvedl ho do proudu národního života, kamž čerstva se hodil, takže v několika nedělích na to byl už v jeho popředí. Vidíme ho na jevišti národního a svobodomyšlného spolku Perunu, co oblíbeného ochotníka, slyšíme ho přednášet Obci Českých Bratří a veřejně řečniti za mnohých příležitostí, čteme jeho dopisy a články v Slavii a Pokroku. Pracuje a působí o povznesení českého živlu na všech stranách. Pokrok přináší svobodomyšlné články z jeho pera a přednášky z Obce Českých Bratří. Za redakce Pastorovy uveřejněn od něho článek "Úryvek z přemítání", v němž ponejprv v jmenovaném časopise zavržena víra v bytelnost osobního boha. Dělnická otázka ním ponejprv před obecnstvem česko-americkým vykládána delším pojednáním v Pokroku. Palda je znám, ctěn, oblíben, ale všechno to výzvu mu nepřinášelo. Stal se leštičem mramoru v dílně kamenické; ale neobstál. Byl tělesně slab — nedostačen. Doslechl se, že na východě, najmě ve Filadelfii je hojně továren z oboru tkalcovského; i pojal myšlenku podivati se tam. Prostředky k tomu poskytl mu divadelní představení v jeho prospěch dávané, jakožto projev uznání za mnohé služby. Po celý ten čas se Palda poučuje a vzdělává, každé příležitosti se chápaje. Obor vědomostí jeho stále se šíří.

V říjnu roku 1868 jede přes Pittsburg do Filadelfie, Pittsburgu či vlastně v Allegheny zdržel ho tamní rodáci, žádajice, aby učinil jim nějakou přednášku. Svolil. Sešli se téměř všichni. Výsledkem přednášky té bylo založení národního a svobodomyšlného spolku "Slávoj". Odtud jel do Filadelfie. Továrny na koberce, kdež doufal nalézt zaměstnání, byly zavřeny—nikde se nepracovalo. Děsně sklamán odejel do New Yorku, kdež bytoval se v hostinci Aug. Hubáčka na Páté ulici. Český New York byl hlavně místem doučníkářů. I Paldovi naskytla se příležitost naučiti se řemeslu tomu u krajana B. Krásky, jenž vlastnil na Delancey ul. doutníkářský krámk a dílničku. Avšak dlouho při tom neostal, neb v blízkém West Hoboken obdržel práci při svém řemesle. Potom založil si s přítelem V. Jandusem obchod s lahůdkami a procerkou. Nevynášel dost pro oba, musel tedy zase na doutníkářství a tkalcovství, ale to už v New Yorku. Později stal se v menší dílně na hedvábné látky dílovedoucím. Přistoupil k pěveckému a divadelnímu spolku Ilahol, hrál divadlo a tu a tam přispíval do novin. Měl také několik přednášek ve spolku za tím účelem založeném, jim, Jandusem a K. Hlaváčem. Byly také uveřejněny v novinách. To vše stalo se během r. 1869. V tom čase navštívil Cleveland byv pozván tam za řečníka slavnosti Husově. Mimo této řeči uspořádal tam přednášku o dělnické otázce, kteráž zavdala podnět ku založení dělnického sociálně-politického spolku českého, kterýž byl prvním toho druhu v Americe, jelikož dělnický spolek chicagský obmezil se více méně jen na vzájemnou podporu. Ovšem spolek tento dlouho se neudržel. Nebylo pro něj půdy. Brzo po návratu do New Yorku jal se Palda organisovati české doutníkáře, jimž přednášel o poměru práce ke kapitálu a co dělnictvo činiti musí, aby postavení své slušné si udrželo. Práce ta se nedařila ze dvou příčin: předně Unie doutníkářská ženštiny za členy přijímati nechtěla, kteréž už tehdy dobrou polovici doutníkářů českých tvořily, a za druhé bylo ještě moc dobře. O odstranění první a hlavní překážky zavazoval se Palda mezi předáky uniovými, ale nadarmo. Později ovšem poznána chyba a uznány důvody jeho; leč živnost za tím byla už valně poklesla, zrovna vlivem neorganisovaného doutníkářstva a najmě ženského.

Sociálně-demokratický časopis německý "Arbeiter Union" a německé knihy toho směru, jež přístupny se mu staly co členu spolku německých svobodomyšlníků, učí-

nily z něho sebevědomého a dotyčnou myšlenkou úplně proniklého sociálního demokrata. Zde teprve vyspěl k úplnému vyhranění myšlenkovy směr Paldův; zde stal se k čemu povahovou stránkou svou a náklonnostmi byl přirozeně povolán. Jen toho litovává, že zrovna v té době největší chápavosti neměl přítelů v Americe, jenž by ho byl podpořil, aby byl mohl na některém ústavě i jinak vědomosti své zdokonaliti i rozšířiti a nemusel sbírat je jako paběrky na stromech očesaných, ve chvílích večerních, po namáhavé práci tělesné.

Na jaře r. 1870 nabídl mu Fr. B. Zdrůbek spoluredaktorství u Pokroku, ale skoro současně J. B. Bělohradský redaktorství u Národních Novin v Chicagu, uprázdněné odjezdem básníka J. V. Sládky do Čech. Přijal redakci u Národních a odejel do Chicaga koncem máje. Hned prvním číslem prohlásil je za list sociálně-demokratický a dle svých schopností a okolností v tom směru vedl. Byly tedy N. N. prvním sociálně-demokratickým časopisem českým vůbec, neboť tehdy v Praze vycházející Dělník, redakci V. Petra, takovým nebyl.

Palda, aby vyhověl touze své po veřejném působení, vzdal se dobrého místa a zaměnil je za česko-novinářskou mizerii, jaká tehdy skutečně panovala. Peněz zřídka viděl. Redaktor i vydavatel spali na proleželém "strožoku" v jednom koutě tiskárny, nemožence platiti za pořádný byt. Teprve když akciová společnost převzala N. N. nastalo zlepšení, ale zase na útraty podílníků. V listopadu pozván byl do New Yorku, aby účastnil se co český řečník ve schůzi v Cooper Institut, uspořádané sekce "Mezinárodní Jednoty Dělnictva" za účelem protestu proti dalšímu vedení války se strany Německa proti Francii, po pádu Napoleonově. Tam roznemohl se, zrovna před odjezdem do Chicaga, a tato nemoc způsobila, že zaslal vydavatelstvu své poděkování z redakce. Brzo na to založil s jmenovaným již Jandusem české kněhupectví, papírnictví a prodej obrazů v New Yorku. Podnik ten byl nečasným. Bylo ovšem ujednáno vydávati při tom české noviny, ale třetí jejich společník je oklamal. Z nedostatku prostředků vynaložili posledních pár dollarů na vydání litografované "Lucerny". Ale to byl nezdar. Když nebylo už žádné naděje a celý obchod stačil sotva na výživu Jandusovu a jeho matky (ovšem také vinou zdlouhavého a nepořádného zaslání knih a časopisů z Prahy), opustil Palda východní metropoli a s pomocí několika přátel založil v Clevelandu obchod doutníkůvský, v kterém mu byl nějaký čas společníkem, druhdy jeho mistr v New Yorku, B. Krása, který se byl zatím do Clevelandu přesídlil. Obchod hezky šel a on mohl povolati za sebou svoji milenku Terezií Sladkých z Domažlic a pojmouti ji za manželku. Jelikož živnost zabírala většinu jeho času, nemohl věcem národním a veřejným mnoho se věnovati. Divadlo přeci si zahrál, tu a tam řečnil, přednášel. Ale mladá, olnivá mysl nedá si pokoje a kdyby — nedopřejí jí jini klidu. Již r. 1872 zatažen byl do volebního boje mezi Greeleyem a Grantem. Prvního byl velikým ctitelem z New Yorku, jako opravdového lidumila, slavného novináře a filosofa. Postavil se na jeho stranu. Obrovská většina clevelandských rodáků byla pro Granta—republikána. Toto vystoupení div mu obchod nezničilo. Utrpěl velké ztráty, a ač záhy dostalo se mu zadostučinění mravného, škodu hmotnou musel nésti dále.

Roku 1874 žádán Palda současně z New Yorku a z Chicaga, aby převzal řízení nově založití se majících časopisů českých. V Chicagu měl vyjiti list dělnický, v New Yorku spíše národní. Obchodní krize, započavši krachem z r. 1873, dala podnět k cílému ruchu dělnickému, najmě ve velkých městech. Na sklonku roku 1874 založil v Clevelandu dělnický sociálně-politický spolek za účastenství dost valného. Tímto vystoupením—čteme v Květech Amerických—počiná dráha skutečné činnosti Paldovy v příčině řešení otázky dělnické. V máji r. 1875 vydal první číslo svých Dělnických Listů ve spolku s Fr. Škardou. On co redaktor, tento co vydavatel. Od té chvíle rozvíjí nadšenou a horlivou činnost v zájmu dělnickém. Poučuje slovem psaným i mluveným. Jezdí s místa na místo, řeční a zakládá sekce sociální dělnické strany. Řady stoupenců myšlenky sociální rostou. Vidíme ho co zástupce a rádce dělníků ve velkém strajku bednářském v Clevelandu; co řečníka a povzbuzovatele ve velkém strajku doutníkůvském v New Yorku, obě r. 1877. Vypsání činnosti jeho v těchto letech zabralo by mnoho místa. Před vánoci roku jmenovaného odstěhoval se s Dělnickými Listy do New Yorku. Do vydavatelstva a redakce přibrán J. V. Čapek. Vycházely tam denně, týdně, se zábavným nedělním časopisem Dělík. Přesídlení nepřineslo očekávané výhody. Nezdar strajku doutníkůvského znamenalo nezdar tohoto podniku. Nesnázi neubývalo ale přibývalo, o to více, že nastalo nedorozumění mezi ním a Škardou, přivoděné hlavně tou věcnou bídou. V New Yorku napsal brožuru "Základové vědomosti", dle Douaie. Stýkáni se se západními městy obtíženo velkou vzdáleností. Jen jednou během leta 1878 vyjel do Clevelandu, aby tam řečnil. Stálým rozčarováním a strádáním na konec otřeseno jeho zdraví. Na naléhání manželčino a sám unaven na smrt nekonečnými zápasy s bídou i s chorobou nepoddajnou od-

stoupil od Dělnických Listů. V dubnu r. 1879 odejel, hlavně za pomoci Fr. Brodského, přeplavního jednatel, jenž opatřil mu přeplav na obě cesty zdarma v druhé kajutě do Čech. Pár dolarů sehnal prodejem nábytku a zbylých knih a něco vypůjčil se od místní sekce a několika přátel. Manželka, s třemi malými dětkami odjela k rodičům do San Franciska. Jsa dosud mlád značně se tam zotavil, najmě v Karlových Varech. V září téhož roku navrátil se zpět a přednáškami o Čechách, k nimž ponejprve v české Americe vybíralo se vstupné desíti centů, vytěžil tolik, že mohl se vydat za rodinou do Kalifornie. Tam pracoval nějaký čas jako pakovač doutníků mezi Čiňany. Shlédnuv, že mu tam jako člověku naprosto chudému nekyne žádná budoucnost aspoň v době dozrně, nastoupil za pomoci několika tamních známých, ale nikoli příbuzných, cestu zpáteční s celou rodinou a usadil se v lednu v Cedar Rapids, kdež se zálohou bratra Aloise a několika jiných přátel, začal vyráběti doutníky. Napřed sám, později s pomocníky. Obmyslel provozovati tu živnost jen nějaký čas, co by si trochu pomohl a bez obavy před novou bidou mohl jít za svým úkolem, jež považoval za životní. Leč souhra okolností ustanovila jinak. A to už jmenuje se osud.

V Cedar Rapidsích při provozování živnosti a duchamorném prodeji svých výrobků, navzice po hostincích, neostal nikterak nečinným, ač na počátku přímého spolkového života se nesúčastnil, obávaje se nepříjemných následků. "Člověk má o věcech náhledy," říkával, "a kdyby je vždy přednesl, snadno mohlo by se říci, že chce do všeho zasáhat a všude poroučet." Ostal raději stranou a na požádání pomáhal, kde mohl. Konal přednášky, řečnil o slavnostech, řídil divadelní přestavení a v nich co ochotník spoluúčinkoval. Sepsal zde dějinky "Pařížské komuny", dopisoval občas do novin. Když asi po čtyřletém pobytu v C. R. nabídnuto mu místo redaktora s velmi slušným platem u Dělníka Amerického (denníku) v New Yorku, byl by rád je přijal, ale zatím obchod jeho se značně rozšířil, že nemohl jen tak na rychlo se ho vzdáti, proto vyžádal si nevyhnutelně nutný čas k tomu, odporučiv zároveň do redakce Bartoše Bittnera, jehož schopnosti záhy ocenil. Při tom uvázal se přispívati třemi neb čtyřmi články týdně do jmenovaného časopisu. Během předchozích několika let přijelo do Ameriky hojně stoupců Mostových z Čech, tak zvaných revolučních socialistů či anarchistů, kteří bombastickým vystupováním a odporučováním násilných prostředků na vyřízení otázky dělnické, získali zde dost stoupců, aby mohli vydávati svůj vlastní časopis. Poněvadž Palda nechtěl vstoupiti do jejich řady, ano jejich směr jako záhubný v Děl. Amer. odsuzoval (předpovědění jeho příliš záhy se vyplnilo), byl od nich hrozně pronásledován a nebylo špatnosti, kterou by mu nebyli vytkli a jména dost škaredého, aby mu je nebyli přidělili. Za takových okolností pozbyl všechnu chuť pro novinářské znovupřisobení alibující jen stálý zápas s těmito až neurvalými živly revolučními, což s vetším jeho zdravím a citlivostí až chorobnou nikterak se nesrovnávalo. Ostal tedy při svém obchodu a i přispívání do D. A. zastavil.

Odporná prohibice, která ve státu Iowa zavládla, přinutila ho do účasti na politickém životě, už jaksi k vůli obchodní sebeobraně, poškozující značně jeho živnost. Stranou prohibiční byla republikánská, jí naproti v otázce této, stála demokratická, která i jinak zásadám jeho byla bližší. Proto pomáhal této dle svých sil, jinak ale se s ní nestotožňuje.

Na jaře r. 1885 zvolen byl do školní rady, na odporučení českého právníka, Josefa Sosla, starého osmačtyřicátníka, který v hodnosti té drve sloužil a pro státi více si toho nepiál. V úradě tomto způsobil veliký rozruch tím, že odepřel dámskému temperičnímu sboru, co předseda výboru na "text books", dovolení přednáseti ve školách, pod zástěrkou životovědy, čirou prohibičí. Jeho kolegové na výboru, vyslovili sice souhlas s jeho resolučí, ale podepsati se jí zdráhali. Podal jí sám. Byla přijata. Prohibiční tah dotyčných dam zmařen—ale on to odstonal. Všechny místní anglické časopisy více méně ho trhaly. Což mu ovšem pomohlo k popularitě, avšak nikoli závidění hodné. Jen Češi a Němci stáli při něm. Za čas ale se to zapomnělo, tím spíše, když, stav se osobnosti známou, vyžadovaly si anglické časopisy jeho náhledy o různých věcech a pieklady jeho českých řečí, jež zdály se libiti. Občanstvo poznalo, že ten opovážlivý Čech není zrovna tak hrozným člověkem. Později, buď o své vůli neb na vybiďnutí, přispíval do anglických novin, najme Evening Gazette, kratšími neb delšími články a konečně celou serií článků o dělnické otázce. Tím upozornil probudilejší anglicky mluvící dělnictvo na sebe, jež začalo k němu se uchylovati. Za různých příležitostí zván aby řečnil, ovšem s rukopisu, neb na řečnění z hlavy v řeči anglické odvážiti se nemohl. Sám si stěžuje, že pro praktické užívání cizích řečí, scházelo mu schopnosti: bystrý sluch a čilá paměť.

Tu dobu začalo se opět dělnictvo americké valně hýbati vlivem mohutné organizace "Rytířů Práce" a značnou agitaci Henry George-a. I Palda stal se členem "rytířstva", ale nikoli bezmyšlenkovitým, neb záhy napsal otevřený list Powderlymu,

vůdci této organizace, o některých otázkách, jenž otisknut z místního dělnického časopisu, nalezl místo v celku neb u výstupu v několika anglických i německých časopisů v zemi, buď na důkaz souhlasu neb i k vůli kritice. Organizované dělnictvo v Cedar Rapidsích ustavilo se v politickou stranu koncem r. 1886 a jalo se činiti nároky na Palduvu podporu. V jarních volbách vyvinulo značnou sílu a překonalo počtem hlasů odevzdaných stranu demokratickou. Strana ta přijala název strany George-vi v New Yorku, United Labor Party. Předáci její jali se naléhati na Paldu, aby v podzimní volbě stal se jejím vůdcem, jako kandidát za státního senátora. Vzpíral se tomu všemožně, nemaje žádnou náklonnost pro úřadovectví a praktickou politiku. Jeho povaha odpovídala jen úkolům agitačním a poučovatelským. Koněčně dal se přemluvit hlavně důvodem, že může tím prospět ku společné akci s demokraty, kteří nepochybně přijmou jej též za svého kandidáta. Vedle věci dělnické měl nyní též záležitost protiprohibiční na srdci a zdálo se mu, že takto prospěje oběma. Avšak octnul se na obou stranách v moci lidí, kteří vlastně politiku dělali a žádoucí dohodu kazili. Demokratická strana navrhla svého kandidáta, takže na zvolení neměl ani nejmenší vyhlídku. Avšak celoživotní jeho zásady, věrnost a nadšení pro věc dělnictva, nedala mu ustoupiti. Šel odhodlaně na politické popraviště, jež, to ovšem netušil, znamenalo též záhubu jeho obchodu. Dávni jeho přátelé obchodní mezi Čechy, Němci i anglicky mluvícími, považující ho za zrádce věci protiprohibiční, odřáli mu svou přízeň a v několika měsících klesl obchod jeho na minimum. Musel se ho vzdáti a pomýšleti na povolání jiné. A aby tělesně i duševně z té rány se zotavil, vydal se na druhou cestu do Čech.

Tato však nepfinesla mu žádoucí zotavení, jako učinila cesta první, nýbrž veliké sklamaní, jimž neštěstí jeho ještě dovršeno. Jeho manželka, těšivši se při jeho odjezdu nejpříjemněji zdraví, a na jejíž úsilné naléhání vlastně tuto cestu podnikl, nemaje sám valné chuti, ano spíše se jí lekaje, onemocněla neočekávaně zanětem blány mozkové a 1. srpna skonala. Nepobyt v Čechách ani dva měsíce, ač na přání manželčino měl ostati tam aspoň celý rok a použití ho ku rozšíření svých vědomostí, musel nastoupiti cestu zpáteční, s plným vědomím, že navráti se do domova opuštěného a k sirotkům: patnáctiletému Lvovi a desítiletému Karlovi. Líčit smutný jeho stav nebudeme. Neb, kdo nezkusil, nepochopí.

Když po několika měsících z těch ran krutých poněkud se vzpamatoval, jal se na novo přispívati do Matějkových Chicagských Listů, Slovana Amerického v Iowa City a něco Slavii. Vedle jiných článků psal každotýdně, ve statickí jaksi samostatných svůj cestopis, naplněný případnými úvahami, pod názvem "Hlasy z cesty". Neb začal o něm pracovati už na cestě. V knižním vydání tvořil by objemnou knihu. Leč takové tiskopisy v české Americe se nevyplácí. Později jal se studovati práva při J. M. Redmondovi, nyní vyhlášeném právníku, ale tehdy pouze začátečníku. Stali se společníky. Studium právnícké vědy velmi ho zajímalo, nikoli však praxe, na níž hned podíletí se musel. Jediný větší český soud pro urážku na cti, mezi spolkovými členkyňkami, a několik menších případů ukázalo mu jasně, že povahou svou se pro toto povolání nehodí. A asi po osmiměsíčním studiu navrátil se zase ku své bývalé živnosti, která znovu zkvetati začala. Většina dočasných odpůrců přesvědčila se, že jednal jen v souhlase se svými zásadami a svou dělnicko-reformatorskou minulostí.

Po roce se opětně oženil s Annou Klárou Ševčíkovou ze Schuyler, Neb. Hledal hospodyně a nalezl oddanou manželku a dobrou přítelkyni svým dítčím. Toto manželství požehnáno dvěma syny: Lidmílem a Ervinem. Celkový život jeho vstoupil do bývalých kolejí, živnostně i národnostně. Nepřestal pravidelně přispívati do Chicagských Listů i jinam. Také občas do anglických novin. Značnou pozornost vyvolal svými veřejnými listy sekretáři státu Iowa, McFarlandovi, jenž (nepochybně v nevědomosti své) špinavě se otfel o Čechy ve veřejné řeči. Jmenovitě první list otištěn byl i jinde v Cedar Rapids Evening Gazette. Dostalo se mu též pěkného povšimnutí v česko-americkém tisku.

Rečnival častěji doma, v Chicagu i jinde. Zatím přistoupil řád Prokop Velký Č. S. P. S. v Cedar Rapids ku stavbě důstojné národní síně. Na naléhání některých přátel přidal se k tomuto řádu a potom již také k čtenářskému spolku i Sokolům, což stalo se mravní nutností. Palda nevyhýbal se práci ani obětím, ale, jak již dříve pověděno, ostával mimo spolky, jen z obavy před zbytečnými nepříjemnostmi, nikomu a ničemu neprosřívajícími. Znal příliš dobře sebe v tomto ohledu. Jeho neblahé tušení mělo se záhy naplniti.

Roku 1891 odbýván sjезд Jednoty Č. S. P. S. v Cedar Rapids. Palda zvolen delegátem řádu Prokop Velký. Už to nebylo radostně přijato některými staršími členy, kteří měli na to, se stanoviska staročlenského, lepší právo. Leč on měl na mysli důležitý úkol a proto volbu přijal. Zanášel se už dlouho myšlenkou o potřebě všenárodní organizace české v Americe a považoval velikou a oblíbenou Jednotu ČSPS. za

nejpovolavější učiniti s ní počátek. Úmysl se mu zdařil. Sjezd cedar-rapidský na horlivou jeho přímluvu založil Národní Výbor. Palda, co navrhopatel, stal se prozatímdu předsedou a na sjezdu chicagském, zahájeném na americké posvíceni, zvolen řádným předsedou, ač sám přál si, již k vůli zdaru věci a starším i větším zásluhám, zvolení Karla Jonáše. Leč tento rozhodně odepřel. Jistě na škodu věci i Paldovo neštěstí. Není člověka veřejně působícího, byt' on sebelepší, aby neměl nepřátel a často hodně nepřátel. Měl je i Palda. Nová zárlivost a závist řady jejich ještě rozmnožila. A když usídlil se v Cedar Rapids, nyní smutně pověstný Ringsmuth, zahájeno skutečné křížácké tažení proti němu a když na naléhání svých přátel vystoupil na obranu Národního Výboru, neb tento byl kovadlinou, do níž se bušilo, aby Palda byl co nejcitelněji raněn, rozzuřil se proti němu divoký boj. Síly změřily se v sokolském sboru, jehož sám tu dobu byl starostou, a většinou asi šesti hlasů dáno Ringsmuthovi za pravdu. Vítězstvím spílí jeho nepřátelé obrátili dosavadní jeho domov na peklo, z něhož radostně utíkal, byv povolán za vrchního redaktora k Chicagským Listům, jež byly přšly do rukou vydavatelské společnosti. To bylo na jaře r. 1893.

Podnik vyličen mu ne sice ve světle nejskvělejším ale přeci nadějném. Dal se chutě do práce. O to větší, o co stonavější bylo jeho srdce. Avšak noviny trpěly velkou finanční mizerií, kterou redaktor na ráz odstraniti nemohl. Nešťastný bankéř Kozel, za Paldova příchodu, dal do toho ještě dva tisíce dollarů, leč ty záhy pohltil nenasytný jecen běžných vydání, když na pět set dollarů měsíčně se doplácelo. Nastal nevyhnutelný úpadek. Strašně sklaman uchýlil se Palda do Elgin, Iowa, kde založil odbočku svého závodu, zůstaviv vedení dílny cedar-rapidské v rukou nejstaršího syna svého, zatím na advokáta vystudovavšího, a později švákra K. F. Kirchnera.

První zimu v Elgin trávil, vedle prací při živnosti, upravením anglické přednášky pro společnost Astorovy knihovny v New Yorku, o níž Jan Rosický, nástupce jeho v předsednictví Národního Výboru, byl požádán. Avšak z neznámých příčin z přednášky sešlo, a Palda, po několika letech uveřejnil ji v měsíčníku Midland Monthly pod ohlavením "Bohemia's Struggle for Home Rule", v českém překladě v Pokroku Západu, jehož nákladem vyšla též v brožuře.

Napotom, těše se klidu malého městečka cizonárodního, věnoval se nazvíce obchodu. Pustil se do výroby kuřlavého i šňupavého tabáku, v čemž, nemaje vlastních vědomostí a zkušeností, musel spoléhati se na vědomosti cizí, neb jen svoje domysly, což bylo osudné. Ve dvou letech ztratil několik tisíc dollarů. Z části též za příchodu zlé obchodní krise. A když konečně ze všech těch ran mravních i peněžních začal se zotavovati, nešťastným skokem s vozu, zlomil si levou nohu u samé kyčle. Záhy připojily se komplikace a po sedmiměsíčním hrozném utrpení povstal už jen co mrzák, s nohou značně zkrácenou. Trvalo dlouho než nabyl poněkud bývalého zdraví, ač povždy vetchého, následkem nezázivnosti chorobou nervovou zaviněné. Byl tehdy již padesát let star.

Před tím už vzdal se obchodu v Cedar Rapids, soustřediv vše v Elgin. Pomíjející krizi i jeho obchod začal se zvedati. A co tak se tomu těšil, uchýtil se zase novinářské tužky a poslal, snad celý rok "Nápady mého strýčka" do Pokroku Západu. Poněvadž psal způsobem poněkud žertovným, u něho dříve nezvyklým, trvalo hezký čas než byl prozrazen. Při tom také vyjižděl na řečnění do Chicaga, Cedar Rapids a snad i jinam. Jenom žel, že když obchod hezky vynášel, musel se ho vzdáti. Mladší syn, Karel, který poslední čas byl s ním ve spolku a pro závod cestoval, nebyl pevného zdraví a prodej doutníků a tabáku na cestách nic ho netěšil, vypověděl mu, maje v úmyslu začít s otcem obchod jiný. A tak navrací se Palda, na jaře r. 1902, po devíti letech, do Cedar Rapids na svůj majetek, který tam stále držel. Z obchodu zamýšleného sešlo, tím spíše, že snaživý Karel, asi ve dvou rocích na to zemřel.

Po mnohých letech obchodní činnosti, octnul se Palda na vynuceném odpočinku — na zahálce. V malém Elgin žil život skoro naprosteho samotáře. Poněvadž přirozenosti svou nakloněn byl ku myslivosti, ponořoval se v prázdných chvílích v přemýšlení o různých věcech, které stalo se volnějším a nestrannějším, právě tou odloučeností od světa, nanejvýš českého. V Elgin vnutil se mu do mysli pozoruhodný úkaz, mající vztážlivost na svobodomyšlné hnutí české v Americe. Žilo tam totiž hodně svobodomyšlných Němců, Švýcarů a několik Američanů. V celku bylo jich dost, že v prvních letech Paldova tam pobytu, pozvali si asi dvakráte svobodomyšlného řečníka anglického na přednášku. Každý přispěl na to určitou částkou, jinak ale se nescházeli u žádný duševní život ve svém směru nepěstovali. Pro věřící byly tam dva kostely anglické a jeden německý s stálým knězem. A tu Palda pozoroval, že nedostatkem organizace svobodomyšlných zaviněn nedostatek duševního života mezi nimi i péče o náležitou svobodomyšlnou výchovu mládeže, která proto jim odpadá. Rodiče svobodomyšlní—dětí věřící. Šly za jediným duchovním a společenským životem, jež okolnosti jim skytaly—šly do kostelů. Skutečnost tato nešla mu

se myslí. A když napadlo ho porovnávat, shledal, že za stejných okolností stane se a státi musí totéž i v českých řadách svobodomyšlných. Ano, musel si přiznati, že se to už stává, třeba, že následkem většího našeho počtu, pomaleji, neznatelněji. Plný duševní a duchovní život, ať už v kterémkoli směru, je člověku nevyhnutelný; dospívající mládež pak bez něho se vůbec neobejde. A život duševní bez vyšších ideálů a vznešenějších cílů je nemožný. Vše to plně uznáváje, jal se na to v novinách i fečích poukazovati. A předsílením do Cedar Rapids, máje dostatek prázdného času, napsal o tom malý spisek s názvem "Myslenky o novém náboženství", v kterém náhledy své šřeji rozvedl. Není úkolem našim vynášeti soud o jejich oprávněnosti neb neoprávněnosti, musíme jen podotknouti, že vyvolaly hojně a dost ostré kritiky na obou stranách: nevěřících i věřících. Radosti z toho pisatel ovšem žádné nepocítil, ale vykonal svou povinnost, jak mu svědomí velelo, ať již stalo se co stalo. Neb pro zisk ji nepsal a nevydal; spíše ztrátu.

Později napsal sedmdesát statí svých vzpomínek, pod ohlavením "Z minulých dob" do Osvěty Americké. Na to psal též několik let pro tentýž časopis redakční úvahy i jiné články, dokud krutá a dlouhá nemoc, navštívivši ho r. 1908, psaní neschopným ho neučinila. Skoro až po roce začal zase psát a fečnit. Nedá mu to pokoje, ač šedesátý třetí rok jeho věku se blíží a veřejná činnost vždy jen v koncích rmut i ztráty mu přinášela.

Orgán Bratrstva C. S. P. S. vycházel jeho redakci r. 1906, kteréhožto místa se vzdal k vůli porušení písemně s ním smlouvy v příčině práv redaktorských.

Podotknouti sluší, že r. 1903 ustanoven byl jedním z třech výborů, jimž správa městem Cedar Rapids koupené vodárny svěřena byla. Tento více čestný a méně výnosný úřad, s velkou zodpovědností spojený, vykonával přes šest let, až do svého dobrovolného odstoupení.

Alois Palda narodil se 4. června 1853. Uzavírel řadu svých sourozenců. Byl jedináctý. Výskrabeček. Ale hýčkán nebyl—napsal v posmrtně na něho vzpomínce bratr jeho Lev—jak se podle zvyku sluší takovým výskrabečkům. Dlouhá řada dětí, nevlídný osud, poměry nepřiznivě ku bohatství rodinnému nepřidaly. Přišel již na zbytky bývalého důstátku a ještě skrovně. Jas hláhobytu, hřejivý a milý neobklopoval starou rodinnou kolébku, do níž i jeho uložili, takže láska matčina—neuhasinající, spíše rostoucí každým novorozenátkem—vždy vřelá a ukonejšivá, musela mu vše nahraditi. Vyrůstal jako my, jenom že už za znatelnějšího nedostatku. Neměl naší volnosti, té nezkrácené radosti prázných dětských chvílí, jsa nucen při práci vypomáhati, co my starší ještě nemuseli. Od dvanácti let věku musel za výživou. V rodu našem bylo mlynářství jako dědičným. A poněvadž z nás nikdo se mu nevyučil ustanovil otec, aby poslední se mu věnoval. Odvedl Aloise do blízkého mlýna na učení. Jemu však brzo se to znechutilo. Nevnukla asi láska k mlynářství cestou dědičnosti do jeho žil, jako u mne celý život mocně se ozývala. Odkázán tedy na druhou spásu—do Vidně — — —

Ve Vidni vyučil se řemeslu kartáčníckému u mistra Videňáka. Říká se: "učedník — mučedník". Na něm vyplnilo se to přísloví v plném slova smyslu. Zkusil hladu, ústřků i ran. Každý vyžil svou zlost na toho Čecháčka, mistr, mistrová i tovaryš. Vše musel trpělivě snášeti, až do vyučení, neb neměl kam se utéci o ochranu. To věděl. Rodičů pak šetřil i v řídkých svých dopisech, aby smutný osud ve stáří ještě jim nestěžoval. Myslí, ubožák, že vše to musí být—že to patří k učení. Záhy po vyučení vydal se za bratry svými do Ameriky. To bylo na jaře r. 1870. Zde mu to krutě nabyté řemeslo nebylo nic platno. Hned v New Yorku sběhal v průvodu bratra Lva, který tu dobu tam meškal, všechny dílny kartáčnícké, ale bez výsledku. Zaměstnání neobdržel. Pobyv nějakou dobu, vydal se za Vojtěchem do Clevelandu. Ale ani tam nebylo lépe. Dal se na natěračství—barvil domy. Zatím Lev, přijav redakci Národních Novin, předsídlil se do Chicaga. Alois pustil se brzo za ním. V Chicagu poštěstilo se mu sice obdržeti práci při kartáčníctví, ale výdělky byly bídné a při tom ještě práce nestála. Proto vrhl se později na "polšování mouldingů". Při tom se aspoň uživil. Bratr uvědl ho do společnosti české a ve známost. Pro svou veselou povahu stal se záhy oblíbeným a máje živý smysl i nadání pro divadlo, uplatnil se jako ochotník na jevišti Česko-amerického Sokola.

V Chicagu strávil příští zimu a jaro. Zatím vzdal se jeho bratr redakce Národních Novin, aby znovu v New Yorku se usídlil. Když pak později v Clevelandu se usadil a živnost dounikářskou začal, neměl Alois v Chicagu pokoje a jel zase za "Lepoldem", jak mu až do smrti říkal. S ním ostal nějaký rok. Pak začal pro sebe a r. 1874 oženil se s Marií Duškovou z Ypsilanti, Mich., dobrou přítelkyní manželky Vojtěcha Paldy. Později zase spojil se s bratrem svým a pracovalí dohromady. Když pak Lev založil Dělnické Listy a nemohl "oběma pánům" uspokojivě sloužiti, převzal Alois dounikářskou živnost od něho a vedl ji samostatně. Tehdy panovaly ukrutně zlé

časy. Krise v r. 1873 byla jednou z nejhorších v této zemi. Město Cleveland pak nebylo zrovna nejlepším pro doutníkáře. Po odstěhování Děd. Listů do New Yorku, opustil Alois rovněž Cleveland, ale směrem západním. Doufaje v lepší úspěchy při činnosti své v krajině novější. Srdcem ovšem mocně přilnul k prvému domovu všech tří Paldů, neb tam duševně se rozvlnul, vyspěl na vynikajícího tehdy herce—ochotníka, podíleje se zároveň živě ve všem národním podnikání a tu dobu značnému hnutí dělnickému. Stál vždy věrně při svém milovaném "Lepoldovi". Leč ten odejel a jeho nutily poměry a přirozená snaživost o lepší, aby hledal též nový domov.

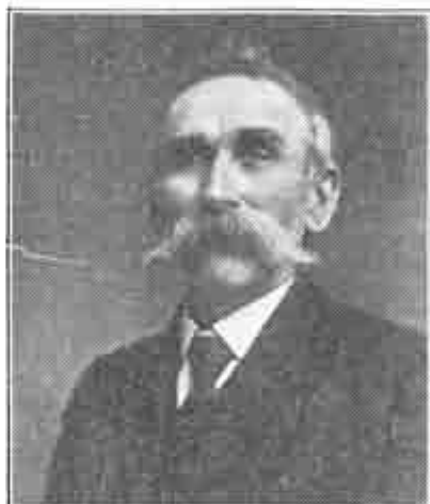
Usadil se v Belle Plaine, Iowa a začal tam doutníkařit, dojížděje občas do blízkých Cedar Rapids za obchodem. Vedlo se mu, vedlo—ale žádnou budoucnost skvělou v tom neviděl. I stýskalo se mu též často, při živé jeho letoře, již malé městečko bylo půdou nedostatečnou. Zatoužil zase po větším světě. Byl mlád. Chtěl výš a dál. I po divadle milovaném se mu zastesklo. Vzpomněl si na starou známost chicagskou a spěchal do té naší metropole. Byl přátelsky přijat. Založil si dílnu doutníkářskou a dal se chutně do práce. O odbyt výrobků jeho nebyla nouze, neb to už byl rok 1879, a získal si i trochu těch vavříků lidového řečníka. Rád zatlačil, kde o dobrou věc usilováno v našem národním životě, ale do panství neb vlády nějaké nikdy a při ničem se nevtíral. Ani do úřadů veřejných, ač leccos bylo mu nabízeno. Tu etizádosť či vlastně náuru Alois Palda neměl.

Po několik roků provozoval svou živnost v nejstarší české osadě chicagské v okolí Canal ulice, potom přestěhoval se na Blue Island Avenue, kdež stal se majitelem domu a rovněž oblíbeným sousedem a obchodníkem. Tam strávil nejvíce času svého chicagského života. Živnost mu kvetla. Přibral si k ní prodej Hlaváčova, později Fíčova šňupavého tabáku pro celé Chicago, čímž výnosnost její značně zvětšil. A když konečně při živnosti své stal se ještě podílíčkem velkého obchodu uhelného, který po více roků dobře se vyplácel, získal tím svým dohromady hezké jmění. Leč úsilí jeho, hlavně při živnosti doutníkářské, vyžadující den co den obchůzky a objížky po hostincích, zasáhlo po dlouhém čase hubivě na jeho zdraví a přimělo jej ku vzdání se toho obchodu. Koupil si obydlí dům na Lawndale Avenue, kdež po šestiletém, ale jen částečném privatisování, za delšího a velkého utrpení, dne 30. září 1909 skončil, ku nezměrnému žalu své rodiny, svých sourozenců, i velikému počtu oddaných a věrných přátel.

Alois Palda byl povahy přímé, pevné, při tom však vzorně snášenlivé. Měl své náhledy, své přesvědčení, své náklonnosti. Nenosil na obou ramenou. Hlásil se zjevně a bez jakýchkoli ohledů k své straně ve věcech náboženských i politických, ale nikomu nezaklival jeho náhledy třeba opačné, nikomu nevtloukal ani nevnucoval náhledy svoje; mocně uznáváje každého člověka nezkrácené právo na vlastní myšlení a z něho plynoucí náhledy neb názory. Byl stejně vřímavým ku hodným lidem, ať bohatým, chudým neb nešťastným, a mohl-li laskavým, obveselujícím slovem, neb skutkem dobrým vylooditi jas radosti v očích bližního, hned a radostně to učinil, neb náleželo to ku vlastnostem jeho života—bylo jeho přirozeností. Proto ve všech vrstvách české společnosti chicagské ozval se bol nad jeho skonek a všechny byly zastoupeny v den pohřbu buď v domě smutku neb na hřbitově. Mnoho očí zaslezo nad časným jeho odchodem. Kéž by dobré příklady tohoto pionéra českého v Americe došly následování! —

Manželství Aloisovo požehnáno bylo šesti dítkami, z nichž dvě zemřely. Ztrátu jeho oplakávají Karel, Cecilie, Vojtěch a Alma.

Josef Raiman z Oakland, Minn., vypravuje ze svého zkušenostmi přebohatého života následující: Narodil jsem se roku 1835 v obci Sv. Kateřina, v okresu litomyšlském. Roku 1854 prodal otec malou naši usedlost a tím úmyslem, že se vystěhujeme do Ameriky, a dne 9. srpna téhož roku jsme se také skutečně vydali na cestu. Z domova jsme jeli po voze do Pardubic a odtud dráhou přes Praha do Bremen, kam jsme přijeli dne 13. srpna. Zde byli jsme nuceni čekati celých osm dní; po té vsedli jsme na malou plachetní loď, jež nás dovezla do Bremerhafenu, kde jsme vstoupili na plachetník větších rozměrů, který nás měl dopraviti do zastábené Ameriky. Nežli jsme se usadili na naši loď, sešli jsme se s krajanem Janem Rackem, který též se do Ameriky ubíral, jenže měl zaplacený lístek na parník. Skoro jsme záviděli krajanu Rackovi, když s ním parník z přístavu vyplul; avšak nedošel daleko. Za nedlouho strhl se v přístavišti nemalý poplach a dva vlečné parníky vyrazily z něho na širé moře, aby se po dosti dlouhé době vrátily ma-

JOSEF RAIMAN.

FRANTIŠKA RAIMANOVÁ.

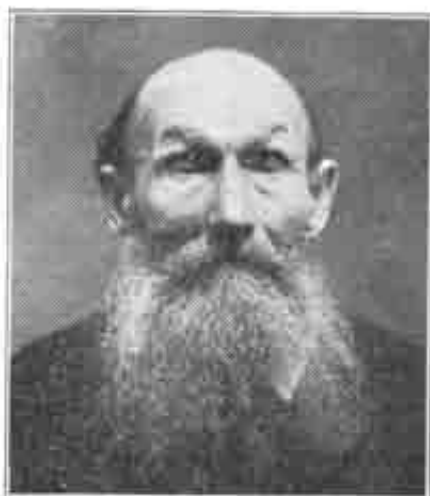
jíce parník, na němž se náš jmenovaný krajan nalézal, ve vleku. Záhy po odjezdu z přístavu se totiž na parniku tom cosi porouchalo, a trvalo to celý týden, než byl opět ku přeplavbě schopen. Pan Racek stále prosil mého otce, aby s ním vyměnil listek, že prý raději pojede po plachetníku, ale otec obávaje se neštěstí žádosti jeho nevyhověl. Dne 21. srpna vstoupili jsme konečně na loď, abychom po 58 dní trvající plavbě přistáli v New Yorku; že jsme byli moře již úplně syti, netřeba snad ani podotýkati. Po dvou denním odpočinku vydali jsme se na cestu do Buffalo, tehdy to ještě malého městečka, odkud jsme jeli do Detroitu, taktéž ještě chudého. Odtud šlo to dále do Chicaga, které bylo tak malé a nepatrné, že by je byl mohl zakoupiti každý trochu zámožnější vystěhovalec. Stál zde jeden hostinec, jenž se podobal spíše nějakému srubu nežli strávnímu domu; byla zde pouze jedna světnice, čekárna a jídelna. V Chicagu jsme vsedli na parník, abychom se dali převézt do Milwaukee. V Chicagu nám řekli, že sebou nemusíme bráti žádných potravin, ježto budeme za několik málo hodin v Milwaukee. A skutečně: ve čtyry hodiny ráno jsme vyjeli a po celodenním zmitání se na jezeře michiganském jsme se na večer šťastně dostali — zase do Chicaga! Druhého dne vsedli jsme na jiný parník, který nás opravdu do Milwaukee dovezl. Toho času bylo Milwaukee již krásným městem, daleko lepším a větším nežli Chicago. V Milwaukee jsme si zjednali povoz, který náležel jakémusi Němci, jenž se uvolil zavézt nás za \$25 do Watertownu, kam byla z Milwaukee upravena cesta z prken, po níž Němec hnal své koně skoro neustále klusem, jen aby měl oněch \$25 co nejdříve vydělaných. Celkem bylo nás na voze třináct osob, a každý měl při sobě nějaká zavazadla; mimo to byly tu ještě tři veliké bedny. Věru bylo to příjemné cestování. Do Watertownu jsme přijeli večer, a náš vozka složil nás před strávním domem, jenž se však spíše podobal nějaké černošské chatrči než přibytku bílých lidí. Druhého dne odstěhovali jsme se z tohoto "hotelu", jenž náležel Němci Tykasovi, ke krajanu Majtnerovi, jehož manželka byla Němka a jenž dvě a půl míle za městem vlastnil farmu, na níž jsme se zdrželi patnáct dní. Jednoho dne k nám přišel jakýsi farmer a tázal se, zdali by některý z přistěhovalců k němu šel pracovat. Z radosti, že si v Americe vydělám první peníze, jsem se okamžitě nabídl a také jsem s ním hned odešel. Když jsme se octli na místě, přivedl mne ku hromadě slámy, dal mně do rukou vidle a poručil mi, abych slámu tu házel na starý přístřešek pro dobytek. Za půl dne měl jsem už dlaně samý puchýř, takže jsem nebyl s to udržeti vidle v rukou; neptaje se ani po platu navrátil jsem se k Majtnerovým. Za nedlouho na to přišel k nám krajan jmenem Frantl a ten nám radil, abychom si zakoupili farmu. Vi prý o jedné, která by se nám výborně hodila. Nalézala se asi osm mil od města, a její vlastník nám s ní nechával šest krav, 12 kusů vepřového dobytka, tři páry volů, všechno farmářské nářadí, obydlí a celou sklizeň. Pozemek obnášel 80 akrů a nalézala se na něm tři obydelná stavení; a za všechno to požadoval majitel pouze \$1200. Farma se nám líbila, a tak jsme ji všichni dohromady, to jest čtyry rodiny, koupili. Následujícího dne měl pro nás dřívější její majitel přijeti a nás na ni odstěhovati. Ale nepřišel. Proto

všichni, totiž F. Maděra, J. Boháč, Josef Bednář a můj otec se radili, co by bylo dělati, a tu bylo rozhodnuto, aby někdo z nás okamžitě se na koupenou farmu odebral, tak aby nám snad z ní farmář, jenž už měl peníze v kapse, všechno neodstěhoval. Úlohou tou pověřil otec mne. Vzáv si pušku na rameno vydal jsem se na cestu, ač jsem k ní mnoho chuti neměl. Až do Ixonie šlo všechno dobře; od Ixonie však vedly cesty tři, a já pamětliv českého přísloví přidržel jsem se cesty zlaté, cesty střední. Směle kráčel jsem ku předu; cesta se však neustále ůžila, a já vída, že je zle, pustil jsem se do hledání cesty jiné. Výsledek toho byl, že jsem zbloudil a v lesích se ztratil. Chodil jsem celý den, nastala tma, a já posud nebyl u cíle. Co jsem zkusil strachu, bylo by zbytečno povídati; posléze přišel jsem na jakousi mýtinu, uprostřed níž se černalo nějaké stavení. Srdce mně poskočilo radostí, ale přesvědčil jsem se, že to byl jakýsi kostel. Pak jsem dále bloudil lesem, kde jsem byl postrašen velikým psem, kterého jsem z počátku považoval za obrovského medvěda. "Kde je pes, tam bude farma," přišlo mně na mysl. Následuje za psem přišel jsem na úzkou cestu a kráčeje po ní asi míli spatřil jsem malý domek a v něm světlo. Postaviv pušku n dveři vrazil jsem do světnice. Obyvatelstvo domku toho sestávalo ze tří mužů a dvou žen. Jeden z udivených mužů ke mně přitovpil a tázal se mne na což. Poněvač jsem mu nerozuměl, nomohl jsem mu odpovědět, a tu on jednoduše otevřel dveře, popadl mne za rameno, a již jsem letěl na čerstvý vzduch. Na tom však lidé ti neměli dosti, neboť za mnou poslali dva velké psy, kteří mne hnali až k vysokému plotu, ježž jsem přešel a rychlostí skutečně obdivuhodnou. Po dalším namáhavém a unavujícím bloudění našel jsem zase lidský příbytek, jehož obyvatelům byl Němec který okamžitě seznal, že jsem zbloudil. Nabídnul mně židli a také i lůžko, na něž jsem uleh, ale neusnul. Rozpomínal jsem se na jméno muže, od něhož jsme farmu koupili, a které jsem zapomněl. To mně však bylo známo, že je ševcem a švec že se německý nazývá Schuster; jakmile jsem slovo to vyslovil, můj hostitel hned porozuměl, koho hledám, a dal mi také na srozuměnou, že týž člověk, jenž se také náhodou Schuster jmenoval, bydlí nedaleko odtud. Ráno posnidav a i mně anidání nabídnuv vyvedl mne můj hostitel na nevysoký vršek, odkud bylo onu farmu, již jsme koupili, zřítí. Ihned jsem se k ní pustil, a tu k svému překvapení potkal jsem již naše lidi, kteří ve strachu o mně šli mne již hledat. "Jen jsi odešel, tak přijel onen člověk pro nás; byli jsme zde již včera odpoledne," vysvětloval mně otec. V novém domově usadili jsme se takto: My a rodina Maděrova v jednom příbytku, kdežto rodiny Boháčova a Bednářova nastěhovaly se do stavení druhého, od našeho asi 150 yardů vzdáleného. Tuto dobu se nám vedlo dosti dobře, neboť jsme měli ještě nějakou zásobu peněz ze staré vlasti. O následujícím masopustě jsem se zle poranil sekerou při děláni šinděle, takže jsem po tři týdny byl upoután na lůžko. Na jaře jsme rozdělili pozemek na čtyry díly, z každý jsme začal hospodařiti pro sebe. Roku 1855 rozvodnila se řeka Rock tak velice, že zaplavila všechny níže položené pozemky kolem ní ležící. Také náš pozemek byl zatopen z valné části, a jestliže jsme se chtěli kam dostat, museli jsme použiti ložky. Obydlí pana Bednáře bylo rovněž vodou zaplaveno, a když jsem se jednou projížděl po ložce, vjel jsem s ním do Bednářova domu dveřmi a oknem jsem opět vyjel ven. Po opadnutí vody vypukla v celém našem okolí zlá zimnice, kterou jsme střídavě všichni "prodělali". Já sám dostal jsem ji naposledy a třináct měsíců jsem ni byl sužován. Asi za rok po zimnici zeslábl a zmalátněl jsem opět tak, že jsem byl takoička zhola práce neschopen, a aby mira neštěstí byla dovršena, zezuřela nám dne 13. srpna naše drahá matka. Jelikož jsem byl starší nežli jediný můj bratr Frank, byl jsem nucen zastávat i místo kuchaře a vůbec jsem vykonával všechny domácí práce. Největší obtíž mně působilo dojení, ale i tomu jsem se naučil. S otcem a bratrem jsme dělali šindel, ježž jsme pak vozili do Watertownu na prodej, což jsme činili po tři roky. Pak jsme farmu, ježž měřila 27 akrů prodali za \$500, a otec můj s jistým panem Výborným se rozhodl, že se odstěhujeme do okresu Mitchell v Iowě. Já se v dubnu roku 1859 oženil a sice pojal jsem za manželku sl. Františku Chlupáčovou. Táž se narodila r. 1837 v Kamenici na Pelhřimovsku v Čechách, a jest nejstarší dcerou z pěti dítek Petra Chlupáče, který se roku 1855 odstěhoval s celou svojí rodinou do Ameriky, kde se nejdříve usadil poblíže Ixonie v Wisconsinu, odkud se r. 1860 přesídlil do okresu Freeborn v Minnesotě. Když bylo po svatbě, naložili jsme nejnnutnější potřeby na vůz, zapřáhli do něho čtyry voly a vydali jsme se na cestu do Iowy. Cestu jsme měli špatnou, neboť skoro neustále přšelo, a my byli stále promočeni až na kůži. Když jsme přijeli konečně do Mitchell, najali jsme si zde 10 akrů pro kukuřici a zůstali jsme tu celé léto. Tu v mém otci uzzála myšlenka, že by bylo dobře, kdybychom se odstěhovali do Minnesoty; proto navrhl, abychom se tam vydali na obhlídku. Můj

otec, pan Výborný a já vydali jsme se tedy do okresu Freeborn, kam jsme dorazili za den. Na večer přišli jsme ku krajanům, D. Čapkovi a J. Chmelíkovi. Otce a Výborného vzal si na stravu Chmelík a já zůstal jsem u Čapka. Asi čtvrtého dne jsme si vyhlédli vhodné pozemky, načež jsme se zase navrátili do Mitchell, ale na podzim jsme se znovu vrátili do Minnesoty, abychom si tam nasušili trochu sena. Tentokrát jsme přibyli k jakémusi krajanu jménem Kučera, který se za nedlouho vystěhoval z domu a nás v něm zanechal samotny. Byl to chatrný srub s prken-
nou střechou, skrze niž když přišlo, kapala na nás voda celými potůčky. Jednou k radě otcově vzal jsem s vozu obruče a plachtu, vnesl všecko do našeho paláce a tam postavil; ale ani tento ochranný prostředek nám nepomohl, takže jsem celý ten aparát vyhodil zase ze světnice ven. Téhož podzimu přestěhovali jsme se do našeho mokrého obydlí z Mitchell na čisto. V té době bylo zde ještě dosti Indiánů, kteří často navštěvovali přibytky osadníků, ale když dostali jisti, zase se vzdálili žádnému neubliživše. — Takové byly asi začátky mého hospodaření v Minnesotě. Pšenice měla toho času bídnou cenu, 20 až 30 centů za bušl, a k tomu byl nejbližší trh od nás vzdálen skoro sto mil! Proto jsem nic neoral, ani nesil. Když někdo z nás trochu pšenice zasil, tu byl nucen jeti s ní na trh až do McGregor, kam byla cesta velice obtížnou a to zvláště za deštivého počasí, kdy musel celý náklad několikrát denně překládati. Jednoho podzimu pustil jsem se také i já s celou svojí sklizní na trh do McGregor; měl jsem na voze 35 bušlů pšenice, která tehdy platila 45 centů. Cesta do McGregor ještě ušla, ale hůře bylo zpět. V Calmar, kde již bylo několik českých rodin usazeno, byl jsem nucen zdržeti se sedm dní nežli jsem mohl dále; taktéž u jistého Míšeše musel jsem setrvat tři dny. A tak jsem domu za celou moji úrodu přivezl královský poklad v obnosu pěti centů! — V jak bídných obydlích trávili první osadníci svoje dny a jakou stravu byli nuceni bráti za vděk, nedoveče si z mladšího nynějšího pokolení nikdo ani představití. Obydlí pozůstávala ze srubů, jejichž stěny tvořily na sebe nakladené trámy, osekáné jediným nástrojem — sekerou; prázdne prostory mezi nimi vyplněny byly hlinou. Střechu tvořilo rosti, přes něž se dala vrstva dlouhé trávy. Prken zde nebylo, proto kdo chtěl mít dveře, byl nucen jeti do Winona, kam bylo 120 mil daleko a kde byla toho času nejbližší pila. Jelikož do trhu bylo rovněž daleko, byla časem o potraviny nouze více nežli citelná; za nesjízdných cest mleli jsme si často pšenici na obyčejném kávovém mlýnku, nebo se uvařila pšenice celá, načež se dala do mléka. A jak nám to, panečku, chutnávalo! Zvláště když nebylo ničeho lepšího. Když jsme za předem zmíněných špatných cest přece s vozem někam vyjeli a do bahna zapadli, byli jsme nuceni obyčejně celý vůz rozdělati, po kusech přenést, zase dohromady dáti, načež jsme teprve mohli zase dále jeti, abychom za chvíli celou tuto práci opakovali znovu. A tak cesta do vzdáleného trhu trávila často až dva týdny; koni nebylo, ale k potahu užívalo se pouze volů. Jel-li někdo do mlýna, tu se často nežli tam dojel, počasí změnilo; vody odnesly mosty, jež nebyly tak důkladně stavěny jako jest tomu dnes, ba někdy zmizel i mlýn. V takovém případě byl pak člověk takový ošzem v koncích. — Když vypukla občanská válka, tu rolnické plodiny vystoupily úžasně v ceně; bušl pšenice stál \$3, bušl fazolí \$9, libra másla se prodávala za 50 centů. My jsme tehdy měli sedm krav, a tak jsem si koupil koně; dal jsem zaň \$140, které jsem vyplatil v samém máse! Když se válečné štěstí začalo stavěti proti Severanům, propuklo také ono děsné a vražedně vzbouření se Indiánů, kteří vraždili a plenili vše napařád. Následkem toho nastal mezi západními osadníky veliký poplach, neboť se jich mnoho stěhovalo na východ, jednak ze strachu před rudochy, jednak před Jihany. Cesta kolem nás se prchajícími ani netrhla, a také i já jsem byl každé chvíle k útěku připraven. Jelikož se severní armádě nedostávalo branců, byl každý schopný člověk nucen dostaviti se k odvodu; a tak i já jsem obdržel po třikrátě vyzvání, abych se dostavil k lékařské prohlídce, a sice nejdiive do Albert Lea a po druhé a po třetí do Rochester. K první i druhé výzvě jsem se dostavil a vždy jsem byl uznán za neschopna. Když jsem viděl, že bych nevyvázl po třetí a nemaje ani dosti malou chuť býti vojákem prchl jsem. Mezi tím padl Richmond, načež byla bratrovražedná tato válka záhy skončena. Po válce udeřily zase lepší doby. Úrody byly dobré, obilí dosti dobře platilo, pozemky se rychle osazovaly a tak bylo všude rázem veseleji. Zakoupil jsem si prolamovací pluh a po devět roků jsem oral svým sousedům, takže jsem si vydělal slušné peníze. Dítky mně dorůstaly, takže mně vydatně pomáhaly, a já přikupoval jsem kus pozemku za kusem, čímž se moje farma stále rozšiřovala. Dne 19. dubna r. 1880 zemřel můj otec dosáhnuv stáří 83 let; jedinými mými krevními příbuznými, kteří mi zůstali, byli: můj mladší bratr František Raiman, jenž přítomně vlastní v Austin, Minn., fernenářskou dílnu, pak nevlastní sestru Marie Misková bydlící ve Wilber, Neb. Dítěk máme šest a sice tři syny a tři dcery; všechny jsou

již dorostlé a jsou nám útěchou v našem stáří. Dlužno se ještě také zmíniti o příbuzných mé manželky. Jak již předem uvedeno, byla moje manželka nejstarším z pěti dětí Petra Chlupáče; její jediný bratr František zemřel r. 1902 a sice přímo následkem poranění na noze, jež utrpěl v občanské válce, kterážto rána se mu od té doby nikdy nezahojila. Její sestra Marie jest provdána za mého bratra Františka, druhá za Jana Šredla a Terezie za Davida Turnera, a všecy jsou usazeny v Austin, Minn. Otec manželky mojí, Petr Chlupáč, zemřel dne 2. prosince r. 1909 ve stáří 102 let; až do poslední chvíle svého dlouhého života byl čilým. Celkem mohu říci, že jsem za svého života zakusil mnoho svízělů a trampot, ale poblížim-li do své minulosti zpět, tu naplňuje srdce moje to blahé vědomí, že mezi mnohými také i mně osud určil, klestiti svému potomstvu do budoucnosti cestu v divočině, která na sklonku mojí a mé manželky životní dráhy ukázala se býti krajinou tak krásnou a krajem tak velice úrodným!

Frank Michael Brabec z Montgomery, Minn., patří jistě také mezi ty naše krajany Českoamerické, kteří mnoho viděli, mnoho míst navštívili a ještě více zkusili a zažili. On jest jedním z nejstarších českých osadníků minnesotských. František M. Brabec narodil se dne 4. října roku 1824 v Práslivé Lhotě, jež leží na hlubokém panství, v Budějovicku, v Čechách. Mezi šesti dětmi byl druhým synem svých, nikterak zámožných rodičů; jeho otec byl krejčím, a poněvač se ve svém řemesle náležitě vyznal, měl práce neustále dosti. Náš Frank chodil do školy do dvanácti roků a poněvač měl dobrou hlavu, toužil po vyšším vzdělání nežli jaké mu mohla poskytnouti obyčejná škola vesnická. Proto se ve svém 13tém roce zároveň se svým starším bratrem odebral do Vídně — dříve nežli roztrhá kde jakou punčochu. On totiž náš Frank byl vždycky zdráv jako tuhin a vždy byl plný života. Zvláště zimní sport miloval z celé své duše. Ještě až podnes — po tolika letech! — s nadšením vypráví, jak v zimních měsících cestou do školy i ze školy vždy zul boty s nohou a v punčochách se svými kamarády vymetl kde jakou klouzačku. A tak říká zcela právem: "Mnoho obuvi jsme tenkrát neroztrhali, ale co prasklo punčoch!" Ve Vídni se vyučil řemeslu a sice strojíctví, a celkem pobyl ve hlavním městě nad Dunajem sedmáct roků.

FRANK M. BRABEC.

Po této době jel se podívat zase jednou na rodiče, kteří měli již všecko jak náleží připraveno na cestu do — Ameriky. Starší bratr setrval ve Vídni, a sestry byly tou dobou již mrtvy. Třetího dne po jeho příjezdu z Vídně vydali se všichni na dalekou cestu: František, jeho rodiče a jeho mladší bratr. Přes Prahu odjeli do Lipska, kde se zdrželi asi dva dny; odtud jeli dále do Bremen, kde taktéž delší dobu pobýli a sice asi týden. A potom to šlo plachetníkem do této země svobody; plavba trvala celkem sedm neděl, během kteréžto doby se vystřídalo všecko možné počasí. Naši vystěhovalci zažili mnoho bouří, ale také měli příležitost obdivovati obrovské, nekonečné moře za povětřností krásné a tiché. Přibývše do New Yorku pustili se všichni odtud přímo do St. Louisu, Mo., kde František Brabec obdržel zaměstnání jako strojník v konopné přádelně Douglasové, při němž setrval dva roky. Poněvač se však v St. Louisu zdálo býti našemu Frankovi příliš horko, tu se vydal na výzkumnou cestu po Spojených Státech, aby si našel nový domov v některé chladnější krajině. Takovým způsobem octl se Frank Brabec roku 1857 v Minnesotě, kde ve vzdálenosti asi tří mil od nynějšího města Montgomery si vybral 160 akrů lesa pro sebe a dalších 160 akrů pro svého bratra Tomáše, jenž až dosud také v Montgomery bydlí. V tom čase bylo zde usazeno pouze několik francouzských a německých rodin, a vše bylo tu velice drahé. Lesy zdejší byly plny Indiánů a divoké zvěře. I nejbližší města byla odtud velice vzdálena. Tak do Waterville, kde bylo několik českých rodin usazeno, obnášela vzdálenost 33 mil, do LeSueur 22 mil, do Shakopee, jímž protéká řeka, počítalo se 30 mil. Po řecené řece se sem přiváželo vše, čeho tu bylo zapotřebí, z jiných států, a sem také jezdili zdejší osadníci z celého dálného okolí nakupovati všecky svoje domácí potřeby. V těchto

dobách byl by zde koně každý marně hledal; místo nich užíváno bylo k potahu jediné volů. Brabec zakoupil tedy pár volů a několik krav, vyčistil kousek pole, postavil skrovnou chalupu, načez psal do St. Louisu pro rodiče, kteří za ním hned přijeli. V Minnesotě se tehdy dříví mnoho neprodávalo; když chtěl kdo kus pole vyčistiti, tu stromy jednoduše vykácel, naházel na hromadu a pak vše zapálil. Taktéž cest nebylo žádných prodělaných. Chtěl-li kdo kam jíti, byl nucen vzíti s sebou sekeru, aby si ni cestu napřed prosekal, nebo si musel učiniti na stromech nějaké známky, aby hustého lesem trefil zase pak zpět. Po čtyřletém zde pobytu zemřel našemu Frankovi otec. Domácnost i hospodářství měl této doby již slušně zařízeny a také již i slušnou částku peněz měl zahospodařenou, a tu, jaký pak div, že se náš František Brabec dne 25. listopadu roku 1864 ve stáří 40 roků oženil, pojav za manželku slečnu Terezii Kotkovou z Heidelbergu, Minn. Táž se narodila v Lomnici v Čechách, a když jí byly čtyry roky, zemřel jí otec. Asi za dva roky na to se její matka znovu provdala, a celá rodina se odstěhovala do Ameriky, kde se usadila nedaleko New Prague, Minn. Novomanželům dařilo se všechno dobře a dle jejich přání, až jednoho dne v měsíci květnu se všechno změnilo. Jmenovaného dne odešla babička Brabců na návštěvu k synu Tomášovi, manželé Brabcovi sami odešli do lesa, a doma zůstala jen tztletá nevlastní sestra paní Brabcové s malým chlapcem. Táž si vzpomněla, že by si mohla uvařiti trochu syrupu; nanasla si také již třísky, dala je pod kamna a vůbec si vše připravila. Když rozdělala oheň a po druhé přikládala do kamen, vypadlo jí několik hořících třísek do třísek nalézajících se pod kamny, a za krátkou dobu bylo všechno v jednom plameni. Na nejvyšší míru ustrašená dívka chopila se nejdříve chlapečka a uloživši jej v bezpečí chvátala do lesa, oznámit, že "house is afire!" Když manželé Brabcovi přišli, bylo celé stavení již jedinou zárnou pochodní. Když se děvčete tázala, proč neuhasila oheň hned v zárodku, odpověděla: "Když jsem nemohla zachrániti Frankovu truhlu, tak ať to shorelo všechno!" V těch dobách nebývalo žádných kufrů, ale lidé mívali všechny svoje předměty, které měly větší cenu, v silných bednách, kterým říkaly "truhly". A tak upadli manželé Brabcovi v nově velké nesnáze; avšak na zoufání a lomení rukama neměli času. Pohořelý Brabec dostal od kteréhosi souseda starší kabát a obléknou jej na sebe vydal se na cestu do úřadovny v Le Sueur, aby si tamtéž vydlužil nějaké peníze. O ty však právě — bylo to v době války — byla veliká nouze. Když přišel do jmenované úřadovny, bylo mu řečeno, že tam žádných peněz nemají a že musí tudíž nějakou dobu počkat. Zvláštní náhodou se stalo, že jakýsi kněz z Henderson přinesl tam toutéž dobou k uložení \$200. Když uslyšel, co se stalo, ihned byl ochoten našemu nebohému krajanovi je půjčiti a sice na 12 procent úroků. Tehdy se všeobecně platilo 20 až 25 procent úroků. Obdržev peníze nakoupil náš František Brabec nejnutnější potřeby a jel domů. Mezi těmi nejnutnějšími potřebami hrálo hlavní úlohu kaliko za 30 centů yard a jiné podobné drahé věci. Po válce prodal Brabec několik kusů dobytka, jenž zase stoupl výše v ceně, a dluh zaplatil. Mezi tím však nastaly nové vydaje a nové starosti. V jednom témdní zemřela panu Brabcovi matka a tři děti, zajisté kruté to rány osudu, jež na něho v několika těch dnech dopadly. Na podzim na to rozstoupal se pak také on sám, a uplynul bezmála celý rok, nežli opustil lůžko. Za nedlouho na to nejstarší jeho syn odjel mu do Washingtonu a dcera se mu provdala; ku práci na farmě nezůstal žádný, a přirozený následek toho byl ten, že náš František Brabec, nyní už sám stár, byl nucen farmaření zanechat. Tak se stalo, že farmu, na níž celých 25 let hospodařil, prodal a odstěhoval se do Montgomery, kde až doposud ještě bydlí. Koupil si mlátičí stroj, který mu vydělal slušné peníze. Zvláštní zálibu vždycky jako strojník měl v práci o předmětech ze železa, a ještě ve svém 75. roce udělal několik lisek a kamna, jakož i jiné věci vyrobil, kterých si nyní jeho děti na výsost váží. "Stařeček Brabců", jak mu všichni nejraději říkají, má teď za sebou již 86 roků, ale vzdor tomu čte noviny ještě bez brejlí. Časopis "Amerikán" odhírá již 32 roky. Když jej omrzí čtení, přechází po světnici nebo pomáhá v domácnosti, ačkoliv tuto jeho oběť od něho nikdo nepožaduje. "I dejte pokoj, co bych dělal?" říkává, jakmile mu někdo namítne, aby si raději sedl. Jeho manželka jest o 22 léta mladší nežli "náš stařeček", a oba se těší na jejich věk obstojnému zdraví. Stáří tito manželé mají tři dcery: Marii, provdanou u Montgomery za Jakuba Oukropa; Barboru, provdanou v Minneapolis za Václava Zelenku; a Kristínu, provdanou rovněž v Minneapolis za Václava Turka. Dále mají ještě dva syny: Františka, ženatého a ve Dryad, Wash., usazeného, a Vincence, jenž jsa posud svobodným jest ještě doma. Krajan František Brabec může tedy zajisté s dobrým svědomím hleděti zpět do své minulosti; byl povždy mužem pečlivým, manželem dobrým a otcem vzorným a o blaho a budoucnost svých dítek starostlivým. A takovým poctivcem zůstal až do dnes; a už se také nezmění. Proto jaký

div, že když jej milované jeho dívky přijedou občas navštívit, všecck okřeje a omládne? A když je pak zase při jejich návratu několik "bloků" k nádraží vyprovází, že zraky jeho valem vlnou a slzami se zalévají. Neboť kdož ví, zdali své drahé ještě jednou uhlídá. My věříme, že ještě několikrát. Přejeme mu to s plna srdce!

Josef Kaplan, farmář z Owatonna, Minn., liči svoje mnohé zkušenosti životní následovně: Narodil jsem se dne 13. listopadu roku 1829 v Dlouhé Třebové nedaleko Ústí nad Orlicí v rodinném statku č. p. 36. Moji rodičové měli celkem deset dětí, z nichž já byl druhým, a sice bylo nás pět bratrů a pět sester; nyní v dubnu roku 1910, kdy tyto řádky píši, jsme na živě pouze čtyři a sice tři bratři a jediná sestra. Ostatní jsou všichni mrtví. Otec můj zemřel roku 1848, a matka roku 1869. Když mně bylo šest roků, začal jsem navštěvovati českou obecnou školu ve svém rodišti, kde byl učitelem Jan Hubálek. Do této školy chodil jsem až do srpna roku 1838. Jmenovaného roku koupil totiž otec statek v Nabočanech u Chrudimí, na který se s celou svojí rodinou z Dlouhé Třebové přestěhoval. Za hospodáře na statek dlouho-třebovský dosadil kteréhosi schopného chudšího muže s celou jeho rodinou, a později k němu připojil ještě svého mladšího bratra, mého strýce, Františka Kaplana, vysloužilého vojína a posud svobodného. Od roku 1838 navštěvoval jsem českou obecnou školu v Nabočanech, kde byl mým učitelem Josef Ročňák. V letech 1841—1843 byl jsem dáván "do Němce" do Moravské Třebové, kde jsem první rok chodil do německé městské školy a druhý rok do taktéž německé c. k. hlavní školy u Piaristů. Zde osvojil jsem si obstojnou znalost německého jazyka jak v slově tak i v písmě, což mně bylo po celý můj život velice ku prospěchu. Po té byl jsem při rodičích v Nabočanech, kde jsem pomáhal při všech hospodářských pracích a také i na robotu s potahem k panskému dvoru jsem byl nucen dojížděti. Roku 1847 dal mně otec za hospodáře na statek v Dlouhé Třebové. Dne 13. října roku 1848 stihlo naši rodinu nenadálou a nepředvídanou smrtí otcovou krutě neštěstí. Nastal zmatek nad zmatek; matka byla nemocná, a z nás pozůstalých sirotků byl jsem já, ačkoliv mně bylo teprve 19 let, neistářším. Jak jsem již poznamenal, hospodařil jsem na rodinném statku dlouho-třebovském. Týž byl v roce 1845 stavěnou železnou drahou, přetínající pozemky přímo za humny, hrozně poškozen a připraven o nejúrodnější pole. Bylo při něm asi 135 měřic půdy, avšak dobrá polovice pozůstávala z lesů a pastvin. Role byla z valné většiny v příkrých stráních, a jen malá část jich nalézala se v lukami v rovném položení. Při úředním projednávání pozůstalosti po zemřelém otci byl statek dolno-třebovský přitknut z polovice mně a z druhé polovice mému mladšímu, teprve jedenáct let čítajícímu bratru Františkovi, kterýžto nerovný poměr zrušen byl teprve po čtyřech letech tím, že mně byla odstoupena i druhá polovice, a já stal se držitelem celého statku o výměře 97 korců půdy. Hospodařil jsem na něm se svojí sestrou Annou, narozenou roku 1834. Kteréhosi dne v říjnu roku 1853 založen byl ve stodole naplněné polní úrodou zločinnou ruku oheň, který strávil nejen tuto stodolu, ale i veškerá s ní sousedící a do čtverce postavená, šindelem krytá stavení hospodářská, jakož i stavení obydelní a výměnkářskou chaloupku; to vše shořelo až do základů. Veškeré zásoby obilí, sena, píce pro dobytek, vše bylo zničeno, takže celková škoda byla veliká a tím citelnější, ježto jsem nebyl na nic pojištěn. Zhář nebyl vůbec vypátrán. Nová hospodářská a obydelní stavení jsem už nestavěl. K vyhořelému statku přináležící pozemky tvořící jeden celek dal jsem inženýrem rozměřiti na čtyry nové usedlosti, a sice na tři větší za železnici a jednu menší před ní, nad strání při vsi. Tato má nyní svoje stavení právě v týchž místech, kde stávaly stavby vyhořelého statku. K tomuto roztrhání celého statku musel jsem si ovšem dříve opatřiti úřední povolení. Pozemky takto rozdělené jsem rozprodal, a noví držitelé jejich postavili si na nich svoje stavení. — Již když jsem dal statek rozměřovati, bylo mým pevným

JOSEF KAPLAN, 81.

a nezvratným úmyslem vystěhovati se do Ameriky. Na podzim roku 1855 jsem se oženil, pojav za manželku Barboru Zedníkovou z Dlouhé Třebové, dívku to sice nemajetnou, za to však dobrého srdce, úspěšného chování a výtečnou hospodyní. Bylo to dne 11. května 1856, když jsem se se slzami v očích rozloučil s drahou svojí matkou, bratřími, sestrami, se sousedy a známými v Nabočanech, načež jsem odjel do Dlouhé Třebové, odkud jsme následujícího dne vyjeli na voze plachtou přikrytém a párem koni taženém. Bylo nás celkem šest vystěhovalců: já, moje manželka, můj tchán Josef Zedník se svou manželkou, moje švagrová a dědeček Pichnerů z Dlouhé Třebové, jenž odjížděl ku svým synům v Americe již usazeným. Jeli jsme přes Ústí nad Orlicí, na Kysperk a Jablouně. Na hranicích, před městem Mittelwalde, jsme stannli, abychom se naposledy rozloučili s přemilou a drahou českou svojí vlastí, která tehdy úpěla pod jařmem krutého Bachova absolutismu. Po té se nás vůz hnul dále a přejezdě Kladsko, dostali jsme se posléze do slezské Svidnice, kde nás povozník složil naše bedny s vozu a rozloučiv se s námi navracel se zase k domovu. Ze Svidnice jeli jsme drahou přes Berlín do Hamburku, abychom se odtud přeplavili přes moře. Jeli jsme po plachetní lodi a sice na Quebec, v Kanadě; na moři nalézali jsme se šest neděl, takže jsme užili plavby až do umožení. Z Quebecu plavili jsme se po jezerech Erie a Michiganu dále na západ, načež jsme jeli po železné dráze tak daleko jak daleko na západ byla postavena. Na to nadeslo nám cestování ještě daleko horší a obtížnější. Byli jsme nuceni opatřiti si potahy a vozy; na tyto jsme naložili svoje bedny, ženské a dědečka Pichnera. A teď šlo to loundavě a těžkopádně ku předu směrem na západ. Konečně jsme se octli u svých krajanů v Iowě. Však jsme také již odpočinku a oddlechu potřebovali v plné míře! — Po dlouhých poradách, kde by bylo pro nás nejlépe se usaditi, jsme se rozhodli, odstěhovati se do Minnesoty, což se také stalo. Vyhlednuvše si pozemky, které se nám svoji úrodností nejlépe zamlouvaly, zakoupili jsme je a usadili se na nich: bylo to v okrese Steele při právě založeném městě Owatonna. Bylo to v září roku 1856. Podzimek byl na krku, a zima za dveřmi. Na příhodných místech postavili jsme si na rychlo dřevěné stany, načež pro mne nastaly kruté doby. Manželka mně slehla, a já pro ni neměl žádného slušnějšího obydlí. Jali jsme se tedy káceti stromy a připravovati je na stavební dříví. Nynější lidnaté a kvetoucí okresní město Owatonna bylo tenkrát pouze na mapě; pozůstávalo jen asi ze tří baráků a jedné parní pily. Zakoupené námi pozemky byly a dosud jsou z dobrě poloviny listnaté lesy; ostatek tvořily křovinaté porostliny nebo bujné lučiny. Vzdělávání půdy vyžadovalo mnoho potu a práce. Také mohlo býti konáno jen pomenáhlú, a tak nám rok od roku pole přibývalo. Dřevěná prozatímní obydlí jsme měli záhy postavena. Celkem se nás zde usadilo pohromadě pět rodin, vesměs českých, takže jsme při stavbách jeden druhému ochotně vypomáhali. Nejhůře nám ovšem bylo přes zimu a až do žní, kdy jsme veškeré potraviny byli nuceni kupovati za hotové a to v městě značně vzdáleném. "Pevně vůli, tužbě úspěchitě rádo dává neboe dojit vytknutého cíle." Železnou vytrvalostí a nezměrnou pilí přemohli jsme všechny překážky a všechny svízele. Rudoši, nyní již od přistěhovalců daleko od nás na západ zatlačeni, se tenkrát ještě dosti často objevovali u našich obydlí, ale nečinili nám žádného příkoří. Rok od roku kolonizace se v našem okolí rozmáhala, a pozemky stoupaly v ceně. Lesy staly se mi záhy bohatým zdrojem každoročního příjmu. — Abych tuto svoji farmu, již od počátku eo jsme se na ni usadili, mám v držení, tedy již 54 roky, obšírně zde popisoval, vzalo by mnoho a mnoho místa. Jen tolik povím, že jsem jí neustále zveleboval, pro sebe a svoji rodinu nově, nákladně a pohodlně obydlí postavil, hospodářské budovy vystavěl, lesy drátěnými ploty ohradil, příhodné pozemky k ní přikupovával, orných polí přiděloval, a tak tento majetek můj neustále všestranně vzrůstal. Však také i rodina moje, mých synů a dcer, se rozmnožovala. Česká osada v Owatonna a v okolí čítá nyní již na sta členů. Z její zakladatelů z roku 1856 nežije již mimo mne ani jediný! Všichni již zemřeli. Jsem zde z nich samojediný pozůstalý. — Z nejbližšího mého příbuzenstva z Čech se za námi přistěhovali a v naši domácnosti po nějakou dobu se zdržovali: 1. Anna Kaplanová, moje sestra, svobodná, 23letá; přijela sem v prosinci roku 1857. Později se provdala za Dána Petersona, ale již v prosinci roku 1859 zemřela. 2. Jan Cejnar, můj bratranec z České Třebové, přijel sem roku 1863. Později se usadil v Dakotě. 3. Jan Vondra, bratr mé matky, z Heřmanova Městce, otec četné rodiny, asi čletý, přijel sem s celou rodinou roku 1863. Usadil se v Portlandu, Ore., kde zemřel roku 1885 ve věku 82 let. Jest jich ještě více, ale jejich jména zde neuvádím. — Ačkoliv jsem býval vždycky šetrným, přece nikdy nebyl dolarovým bohem. Z peněz uhospořávaných věnoval jsem slušné částky na různé národní a dobročinné účely. Tak ku příkladu: Ústřední Matici Školské v Praze r.

1881 \$200, čímž stal jsem se jejím členem zakládajícím, prvním takovým v Americe. Ku sbírce na vystavění kat. kostela v Dlouhé Třebové r. 1884 odeslal jsem \$50. Na zakoupení pozemku pro nový hřbitov tamtéž r. 1891 odeslal jsem \$400, takže jsem celkem do Čech zaslal \$650, což je zajisté na moje poměry dosti. V letech 1881, 1884 a 1906 vypravil jsem do Čech na zkušenou své tři syny, Josefa, Vojtěcha a Arnošta. Všichni zdrželi se tam delší čas a všichni se zase šťastně domů navrátili obohaceni mnohými zkušenostmi. — Právě v týž den, kdy se syn Josef z Čech navrátil — bylo to 22. června 1881 — byli jsme postiženi krutým neštěstím. Nejmladší naše, pět a půl roku čítající dceruška Marie byla usmrčena rychlovlakem, když se navracela domů ze školy. Moji manželku toto neštěstí tak dojalo, že z toho těžce ochuravěla a za čtyry měsíce, dne 25. října roku 1881, zemřela ve věku ne celých 50 let. Na věky mě opustila po 26 roků stávajícím manželství, dávali mně sedm synů a tři dcery; byli to: Josef, Bohumír, Jaroslav, Emil, Jan, Alois, Vojtěch, Růžena, Anežka a Marie. Strávil jeden rok jako vdovec viděl jsem potřebu se znovu oženiti a rozhodl jsem se, vyhledati si manželku v Čechách. Odevzdav hospodářství synu Josefovi, vydal jsem se na Nový rok 1883 na tu dalekou pouť z domova, abych po 27 letech navštívil starou svoji vlast. Za 22 dnů dorazil jsem šťastně do Chrudimí k svému bratru Janovi, jehož jsem nemálo nenadálou návštěvou překvapil. Navštívil i druhého bratra Václava v Nabočanech zajel jsem do svého rodiště, do Dlouhé Třebové, kde jsem si našel novou družku života. Byla to Anna Rypkova, 24letá, svobodná dcera statkáře Josefa Rypky tamtéž. Tu pojal jsem za svoji druhou manželku a s ní jsem koncem května odejel zase do Ameriky. — Čas rok od roku mně rychle při práci ubíhal; synové a dcery z prvního manželství odrůstali, ženili se nebo provdávaly, z domova odcházeli a své vlastní domovy si zakládali. S mladou manželkou Annou znenáhla nám vyrůstala nová četná rodina synů a dcer, až mne po 24 letech mého druhého manželství postihlo nové, třetí kruté neštěstí. Po nemoci sotva týden trvající, dne 21. března 1907 zemřela mně manželka Anna ve věku 49 let. S pláčem srdcelomným jsme ji pochovali. Stal jsem se po druhé vdovcem. Z tohoto druhého manželství vznikli synové: Arnošt, Eugen, Karel, Viktor, Felix, Otto, a dcery: Anna, Božena, Kristina a Emma. — Naši okolní sousedé nepojmenují moji farmu jinak nežli "Kaplanka". A my u nás od té doby co jsem vdovcem žijeme skutečně jako na veliké faře. Jsem tu jako starý patriarchální farář, jenž má při sobě hejno mladých kaplanů a kuchařky. Tož, jaká pomoc, žijeme na "Kaplance", když to tak býti musí. — Při mé farmě, blížě města Owatonna se rozkládají, na které nyní roku 1910 jsem už 54 roky usazen a již nepřetržitě po celou tu dobu mám ve svém držení, bylo z počátku všech pozemků 640 akrů. Roku 1888 jsem k ní přikoupil deset akrů lesa. Svým synům jsem od ní postoupil 200 akrů; něco pozemků mně zabrala nově stavěná železná dráha a něco jsem jich odprodal, takže r. 1895 mně zbývalo 350 akrů. Z toho jsem měl asi 100 akrů vzděláno na role, ostatní byly lesy, luka a j. Lesy ve výměře 200 akrů jsem ohradil drátovým plotem do celkové délky obnášející více nežli šest anglických mil. R. 1887 jsem se značným nákladem vystavěl nové obydelní a hospodářská stavení. R. 1897 přikoupil jsem 40 akrů a roku 1898 110 akrů, a sice 60 akrů lesa, takže jsem vlastnil 500 akrů půdy. Z toho mně zabrala roku 1900 stavěná druhá železná dráha 6 akrů lesní půdy, za niž mně zaplatila \$506. Na to jsem roku 1905 přikoupil ještě 10 akrů ležících podle mých pozemků, a s nimi i obydelní stavení, chlév a zahradu za \$2200. Naproti tomu jsem zase odprodal r. 1909 5 akrů lesní půdy nalézající se u samého města pro rozšíření hřbitova, po \$250 akr. Les jsem si vykácel. Na severní straně mých lesů, na hranicích s městskou půdou, prodal jsem pruh pozemku tři čtvrtě míle dlouhý, za cenu \$150. — Tento můj životopis by nebyl úplným, kdybych k němu nepřipojil ještě následující: V nedalekém našem okolí nalézá se malá farma, jež až do r. 1806 náležela letité stařeně, naší milé sousedce, Rozalii Šimkové, rozené v Hilvátech v Ústí nad Orlicí, upřímně svobodomyšlné Češce. Její veškeré příbuzenstvo odumřelo, a protože se nikdy neprovдалa, byla beze všech fálných dědiců. Žila velmi skromně, ačkoliv její majetek měl cenu na \$1000. Tu jsem často navštěvoval a k dobročinným darováním nabádal. A tak mým přičiněním se stalo, že během několika let věnovala Ústřední Matici Školské v Praze čtyřikráte po stu dolarech, ku zvelebení našeho Českonárodního hřbitova v Owatonna darovala \$100. Roku 1895 přestěhovala se do naší domácnosti a když tušila, že konec jejího života jest nedalekým, dala si mnou vyhotoviti poslední vůli, ve které učinila tyto odkazy: Městskému chudobinci v Ústí nad Orlicí \$1000; Ústřední Matici Školské v Praze \$500. Ústavu "Starých" v Chicagu \$300. Dámskému spolku — J. Č. D. — v Owatonna \$100. Mému synu Josefovi \$1000. Mne pak ustanovila za vykonavatele této své poslední vůle. Abych po ní pozůstalý nemovitý majetek zpeněžil,

pohledávky vymohl a odkazy vyřídil, k tomu bylo třeba dosti dlouhé doby. Stalo se tak roku 1901 (zemřela r. 1896) s tou toliko změnou, že Ústřední Matici Školské v Praze vyplaceno bylo místo \$500 \$717, tedy o \$217 více. Zasloužená čest a sláva budíž povždy památce Rozalii Šimkové, příkladné dobrodějce české!

John Šafránek z Vancouver, Wash. (Jeho vlastní životopis.) Narodil jsem se v obci Dobrovítové, u Čáslavi, v Čechách, r. 1841. Otec můj byl od "stavu" a sice tkalcovského, a zároveň pěstoval také se zálibou hudbu, což obě, řemeslo i umění, dostal jsem po něm dědictvím. Když mně bylo 14 roků, otec mně zemřel, a dosáhnuv 16-tého roku svého, chtěl jsem se již pustiti do Ameriky. Ježto jsem však k tomu neměl povolení ani od pánovníka ani od přátel, tu chtěj nechtěj musel jsem navazovati niti dále. Moje manželka jest rozená Navrátilova, a pochází též z Dobrovítova. Roku 1860 opustil jsem zuboženou českou vlast a příbyv do Baltimore, pustil jsem se odtud přímo do Chicaga, kde jsem nemeškal vyhledati starého "tátu" Vilima, otce to známého nyní profesora Josefa Vilima, který bydlíval tehdy na 18. ulici a Canalport Ave. Začátky svoje popisovati nebudu, jen tolik podotknu, že kdyby mně byl někdo řekl, co všechno mně zde bude prodělati, byl bych mu zcela jistě odpověděl, že se minul rozumem. Po té jsem vyhledal

JOHN ŠAFRÁNEK.

krajana z rodné svojí obce, jenž dlel už v Americe celý rok, a týž mne přivítal asi takovýmto způsobem: "Pro Krista pána, kmotře, kam to jedete? Pro vás Amerika není! Koukněte se jen na moje ruce, jsou samý mozol a samý puchýř." Odpověděl jsem mu, že to snad přece není tak zlé jak to dlel, a tázal jsem se ho, čeho bych se dle jeho dobrozdání měl asi chopiti nejdříve. A on mně dal takovouto radu: "Kupte si pílu a "kozlík" a půjdeme spolu řezat dříví!" Tento jeho návrh se mně ovšem příliš nezamlouval, ale pomyslel jsem si, že to zkusím přece. Koupil jsem tedy potřebné nářadí a následujícího dne šli jsme společně řezat dříví. Totiž dříví jsem řezal vlastně jenom já sám, protože můj "partner" popíjel statečně v saloně u baru; když jsem se takovým způsobem potil celé půl dne, byl jsem "partnerství" nabažen docela, takže jsem řekl svému společníkovi: "Nechte si, kmotře, co jsem pořezal, ponechte si také též kozlík i pílu, a já si budu hledati něco jiného. Já řezat dříví nebudu." Pak jsem dostal práci v "karpětárně", kteréžto zaměstnání se mně již lépe zamlouvalo. Druhého roku obdržel jsem místo jakožto hudebník u kteréhosi většího cirkusu pod kapelníkem Václavem Kubičkem; v kapele té bylo několik Čechů, ba mohu říci, že skoro celá kapela z českých hudebníků sestávala. Z nich v paměti mně utkvěli pouze Theofil Kubiček, František Budka, Josef Konvalinka a Otradovec. Během několika měsíců projeli jsme státy Iowu, Kansas a Nebrasku, načež jsme se zase navrátili do Chicaga. Po svém návratu do poslední řečeného města přestěhoval jsem se z 18. a Canalport Ave. na roh Jefferson a DeKoven ulic. V té době hrával jsem v "Lipě" na DeKoven ulici pod kapelníkem Jiráskem a Donátem při divadlech a zábavách vůbec. Předními z hlavních oehotníků byli A. Petříčl, V. Lenoch a j. Tam, kde jsem nyní bydlel, měl dole tenkrát hostinec Frank Schultz a Papík grocerní obchod; nahore jsme bydleli my. V těchto místech to také bylo, kde vypukl osudný obrovský chicažský požár, ježž dle pověsti zavinila kráva Irčanky O'Learyové, když při večerním dojení kopla do lucerny. Jmenovanou paní, její deuru, ba i tu osudnou její krávu jsem znal velice dobře, neboť jsem je vidíval z okna svého bytu takorůzka den co den. Jestliže se nemýlím, bylo to dne 8. října r. 1871, když vypukl neblahý ten požár, jenž strávil neméně nežli 18.000 domů, takže takorůzka celé Chicago lehlo popelem. Jeden den se nám narodila dvojčátka, a již následujícího dne jsme vyhořeli! Narozené dívky byly oba chlápci. Manželka moje byla tak těžce nemocnou, že ji dva lékaři ošetřovali, a hned na to takové neštěstí! Během hrozné té noci jsme se třikrát stěhovali. Však to bylo také stěhování! Já jsem vzal nemocnou manželku do náručí, Václav Kubiček a Frank Marshal—nyni snad v Niobraře, Neb.—vzali zase děti, a ve všeobecném zmatku dali je jakési ženě, které vůbec ani neznali, nevědouce, jak se nazývá, ani kde bydlí. Teprve druhého dne jsem našel svoje novorozené

dítky v kterémisi domě na Bunker ulici. Bez mého vědomí se mezi tím stálo, že oba chlapci byli pokřtěni v českém kostele, kde jim dána byla jména českých patronů: Jan jednomu a Václav druhému. Nebylo jim však souzeno dlouhého žiti, neboť žili pouze do června příštího roku, kdy oba v jednom měsíci zemřeli. Jaká bída nám po ohni chicažském nastala, o tom lze jen velice nedostatečně psáti. Neměli jsme ani co vzíti na sebe, neměli jsme ani vidličky, ani nože ani lžice; a takových nebožáků nás bylo na tisíce, takže jeden druhému vypomoci nemohl při nejlepšim váli. Když byl Adam s Evou vyhnán z ráje, tu neměl více majetku nežli my; práce bylo dosti, táž byla také dobře placena, ale mých služeb nepotřeboval nikdo v tomto děsném neštěstí. Kdož tenkrát potřeboval karpety? Dříve každý hleděl, aby si postavil střechu nad hlavou. A hudba? S tou to bylo z pochopitelných důvodů a příčin ještě horší. V těžkých těchto chvílích jsem se rozhodl jeti do Ottawa, Ill., kde jsem dostal také ihned dobrou práci; bylo také mým úmyslem se tam celé odstěhovat, jakmile se jen moje manželka poněkud pozdraví. Jak nelze ani jinak myslet, ohlížel jsem se, zdáli jsou v Ottawa také nějakí Češi usazení, a tu mně kterýsi Němec řekl, že je tam usazena pouze jedna česká rodina a sice rodina Kvasničkova. Vše mi dobře vypodobnil a poznamenal ještě, že jest to třetí dům od mostu, v němž dotyčná česká rodina bydlí. Bylo to v neděli kolem desáté hodiny dopoledni, když jsem přišel k naznačenému domu, a abych se jistě nezmylil, počítal jsem: "první, druhý, třetí." Ano, v tomto domě bydlí Kvasničkovi, moji čeští krajané! Sotva jsem byl s počítáním hotov, vyšla z domu nějaká pani, jež, jak později vyšlo na jevo, byla pani Kvasničková sama; ji přede dveře vyprovázela její dcera, k níž matka pravila: "Lojzi, zamkni si tady dobře, ať ti sem nevnikne nějaký tramp a něco ti zde neukradne. Vidíš, tady máš hned jednoho takového chlapa." A při tom mrskla okem po mně. Zůstal jsem jak ohromený. Nežli jsem se trochu vzpomátoval, přišla pani Kvasničková až ke dveřkám a spustila na mně anglicky: "What do you want in here?" Poče mnou se nohy chvěly, a já, věřte mně zapomněl na chvíli i česky. Pak jsem řekl: "Odpusťte, pani Kvasničková—myslím, že se tak jmenujete—já nejsem žádný tramp, čili pobuda, ale jsem mužem od poctivé rodiny v Chicagu, kde jsem vyhořel. Doptal jsem se na vás chtěje vás žádati o poradu. Nuže, děkuji vám nyní za vaše krajanové přivítání. Buďte tu zdrávi!" Byl-li jsem dříve překvapen já, byla teď stonásobně překvapena jmenovaná pani Kvasničková. Mluvila anglicky, německy a česky, ale v této chvíli sotva dechu popadala; pak zvolala: "Človče, vy jste Čech? Prosim vás, odpusťte mně to! Jsem zde již přes dvanáct let, ale Čecha žádného jsem tu ještě nespatriła. Myslela jsem, že mohu česky mluvití, že mně zde nikdo neporozumí!" Ačkoli mne volala zpět, já se nevrátil. Následujícího dne jsem jel zase zpátky do Chicaga. Za krátký čas na to jsem obdržel dobrou nabídku od Franka Vilima z Green Bay, Wis., kam jsme se také přestěhovali. Tam se mně dávalo dobře v každém ohledu; měli jsme zde malý spolek "Perun", pro jehož budovu jsme také i lot zakoupili. Zde měl jsem nerozlučné kamarády, Josefa Ledvina, Johna Horu, Franka Proška a j. Pak nadešel nešťastný úpadkový rok 1873, kdy dělníci pracovali za 57 centů denně, ale ani při platu tak mizerném nemohli práci obdržeti. Tenkrát jsme měli pouze papírové peníze; o stříbre nebo zlatě nebylo ani potuchy. První stříbrný dolar jsem viděl teprve roku 1876 a když jsem jej chtěl mítí, dal jsem zaň \$1.10. Tenkrát byly zrovna presidentské volby, při nichž byl Tilden zvolen, ale Hayes vypočítán a nastolen; trvalo tehdy dva měsíce, nežli jsme vlastně věděli, kdo je novým presidentem. V té době jsem četl v novinách, že v Dubuque, Ia., hledají hudebníka do německé kapely; dopsal jsem tam a také jsem byl přijat. V kapeli té byl mimo mne ještě jeden Čech, jménem Pazandák. Byla to nejlepší kapela v celém státu Iowa. Když generál Grant při svém návratu z cesty kolem světa se stavěl v Dubuque, hráli jsme ku počtě zastaveničko a později hrálo nás pět v domě, ve kterém byl ubytován a v němž byla pořádána slavnostní hostina. Později jsem si založil svoji vlastní kapelu pod jménem "Great Western Military Band". Když pak roku 1880 zavládla ve státu Iowa prohibice, odstěhoval jsem se do St. Paul, Minn., kde jsem měl obchod hostinský a svoji kapelu pode jménem "Second Regiment Band, M. N. G." po mnoho let a zaměstnával jsem v ní ponecivce české hudebníky. V St. Paulu zastával jsem také po dva roky městský úřad uličního komisaře, a když jsem z úřadu toho vystoupil, tu jsem shledal, že jsem chudším nežli když jsem do něho nastoupil. Nebyl jsem "holt" dobrým politikárem. Též v časopise "St. Paulský Obzor" jsem měl největší podíl, jež jsem později prodal tak zv. katolickému družstvu. Dokud jsem měl jmění, měl jsem také přátele. Když jsem pozbyl jmění, pozbyl jsem i přátele. V osudné peněžní krizi r. 1894 přišel jsem o všechno. Když pak roku 1898 vypukla španělsko-americká válka, chodil jsem každého dne před budovu časopisu "Pioneer Press", kde byly každé chvíle vydávány bulletiny o postupu amerického vojska. Jednoho dne, kdy jsem zase hlíal tyto bulletinové zprávy, postavil se za mnou col. Robleter z New Ulm, Minn., a poklepav mně na rameno tázal se,

zdali mám hudbu pohromadě, a jestliže ano, chci-li s nim jeti na Kubu? Po krátkém rozmýšlení jsem řekl "ano". "Jdi tedy a sežeň hudebníků co nejvíce ti bude možná, ale rychle, neboť ještě tento měsíc vyrazíme." Snažil jsem se sehnati pokud možno hodně Čechů a proto jsem také hned dal náležitou ohlášku do "Svornosti". Dostal jsem mnoho dopisů od českých hudebníků, ale ti se mě vyptávali více nežli co jsem jim byl s to zodpovídati. Poněvadž bylo také velice na spěch, dostal jsem jen jednoho Čecha; byl to Fred Bejček od Owatonna, Minn., ale i ten mně v Chicamauga Parku zemřel. Želal jsem jej velice, neboť to byl hoch velmi hodný a dobrý hudebník. Dne 7. května jsme vyjeli z Camp Ramsey do Chicamauga Park, Ga., pak do Lexington v Kentucky a na podzim jsme přijeli do New Ulm, Minn., kde byl náš pluk rozpuštěn. Následujícího roku 1899 se organizovaly nové pluky pro Filipíny, a tu já, jenž jsem toho ještě neměl dosti, zadal jsem si o místo kapelníka ku 34. pluku, které jsem také obdržel vzdor tomu, že se o ně hlásilo na osmdesát "profesorů hudby". A zase jsem pomocí oznámek v novinách hledal české hudebníky, ale nežli se mně podařilo nějaké dostati, již jsme vyjeli z Denver, Colo., do San Franciska, Cal. Od tamtud jsem dopsal starému svému známému, Franku Šubrtovi do San Jose, že jedu na Filipíny; týž hned také druhého dne přijel, ale mohl jsem s ním mluvit jenom patnáct minut. Proto jsme si udělali dostaveníčko na druhý den, ale nedošlo k němu, neboť ještě dříve nežli bylo poledne, my byli nuceni odebrati se již na loď. Jeli jsme přes Honolulu, kde jsme se zdrželi tři dny. Jeden večer jsme koncertovali v tamnějším královském parku. Celá plavba nám trvala 32 dny; až do Honolulu jsme jeli dosti dobře, ale pak jsme zažili veliké bouře, během nížž se nás na loď mnoho poranilo. Když jsme přišli do Manily, hned jsme pochodovali asi čtyry míle od Pasay, odkud po krátkém odpočinku vydali jsme se na další, 200 mil dlouhý pochod až jsme dorazili do San Jose, P. I. Tam jsem se zle rozstonal na zimnici. Zkušenosti na tomto pochodu zažité popisovati nebudu; jen tolik povim, že mně během něho tři hudebníci zemřeli a dva se utopili. Jedním z těchto poslednějších byl William Johnson ze St. Paul, Minn. V září roku 1900 jsem se vrátil nemocen do San Franciska, Cal., kde jsem celý měsíc pobyl v nemocnici. Uzdraviv se poněkud byl jsem propuštěn. Bez prodlení vydal jsem se na zpáteční cestu do svého starého domova v St. Paul, Minn., a sice přes Portland, Ore., kde jsem se sešel s mnohými známými hudebníky, kteří mně radili, abych zůstal v Oregonu, že prý jest to nejlepší místo v celých Spojených Státech. Do St. Paul jsem přijel v listopadu. Po krátkém zde pobytu jsem se vydal se synem Eduardem do Vancouver, Wash., kde jsem poblíže města zakoupil pět akrů pozemku, čehož nemusím věru litovati, neboť byl přidělen k městu a tak má cenu více nežli desateronásobnou. Nyní jsem na zaslouženém odpočinku, na němž setrvávám tak dlouho, dokud nebudu odvolán k "velké armádě", což si však přece ještě nepřejí, protože bych rád za čtyry roky slavil zlatou svatbu. — Nejzajímavějším jistě jest, že jak já, tak i můj syn byli jsme ve válce kubánské, oba dva byli jsme také ve válce filipínské a oba dva jako kapelníci. Já sám nedostal jsem se sice až na Kubu, ale můj syn prodělal kubánskou válku celou s 25tým plukem. Pak byl tři roky na Filipínských ostrovech, a sice po druhé se šestým plukem; nyní jest ve Fort Dupont, Del. Dcera naše provdána jest za Franka Fristenského v St. Paul, Minn., a nejmladší syn Eduard bydlí v Hiliard, Wash.

Leopold Ině, správce Česko-národního hřbitova v Chicagu, zesnulý dne 17. září 1900. Krása chlouby čičažských Čechů, překrásného Národního Hřbitova, jest z velké části dílem rukou a hlavy nedávno zesnulého správce, Leopolda Ině. Pan Leopold Ině narodil se r. 1855 ve Štěchovicích u Strakonice, a naučil se zahrádnictví na panství hraběte Černina v Gieshiebelsu. Když byl pracoval ve svém povolání v Uhrách a ve Vidni, odebral se do Ameriky. Roku 1880 přijel do Chicaga, kde v brzku obdržel zaměstnání u Floral Company. Na tom jednom místě zůstal do r. 1885, kdy se stal zahrádníkem Národního Hřbitova. Za jeho dlouholetého působení stalo se české svaté pole na 40. Avenue tím, čím v nynější době jest, jedním z nejkrásnějších amerických hřbitovů.

Leopold Ině byl zakladatelem a předsedou řádu Svobodomyšlnost č. 170 Č. S. P. S., zakladatelem české školy v Irving

LEOPOLD INĚ.

Parku, severozápadním to předměstí Chicaga. Zemřel dne 17. září 1909 po dlouhé a velmi trpné nemoci na žlučovou chorobu. Jeho pohřeb, na němž se účastnily davy českého lidu, konal se dne 20. září.

Jan Rosický narodil se dne 17. prosince roku 1845 v městě Humpolci v Čechách, z rodičů průměrně zámožných. Poněvadž hned jakožto žák obecné školy, literou ve svém rodišti navštěvoval, jevil bystré vlohy, dal otec Jana na studii do Prahy, kde setrval však pouze dva roky; finální poměry jeho otce se totiž mezi tou dobou tak změnily, že nikterak nedovolovaly nadějnému mladíkovi ve studiích pokračovati. Jan Rosický navrátil se tedy ke svým rodičům, ale dlouho u nich nepobyl. Jako jižnoh šestnáctiletý odejel s bratrem svého otce do Ameriky, kamž oba přibylí záhy z jara r. 1861. Brzo za ním přijeli sem také jeho rodiče, kteří zakoupili si nevelkou farmu ve wisconsinském okresu Grant. Zde strávil Jan v pilné práci skoro čtyry roky. Načež odjel do Milwaukee, odkudž za půl roku přibyl do Chicaga, kde viděl širší pole po své působení. Zde obdržel zaměstnání v kterémsi moučném a pšeničném obchodě a za nedlouho na to zařídil si samostatný grocerní obchod, při němž vedl také

JAN ROSICKÝ.

obchod přeplavní a pojišťující. Jako člen Sokola Slovanské Lípy a Hlaholu účastňoval se Rosický pilně veškerého tehdejšího českého hnutí národního i společenského. Při tom byl také nadaným a neúnavným ochotníkem. Z této doby datují se první začátky jeho novinářské činnosti; byl pravidelným dopisovatelem do rascinské "Slavie" a do "Národních Novin" v St. Louisu, a když tyto poslední byly později přestěhovány do Chicaga, stal se jejich spoluredaktorem. Při hrozném požáru roku 1871, jenž strávil takofka celé Chicago, přišel také Jan Rosický, jako sta jiných krajanů, o veškeren svůj majetek. To jej roztrpčilo do té míry, že odjel až na tichomořské pobřeží; pobyv nějakou dobu v Kalifornii a v Oregonu přijel po dvou letech do Nebrasky a z jara roku 1873 usadil se v Crete, kde si zařídil obchod se smíšeným zbožím. Ze svých cest po západě a severozápadě Rosický pilně dopisoval do omažského týdeníku "Pokroku Západu", kterýžto časopis roku 1871 založil před několika lety již zesnulý Ed. Rosewater. Tyto jeho dopisy budily živý zájem jak vydavatele tak i všech čtenářů, neboť zřejmě prozrazovaly bystrý pozorovatelský talent pisatelův. Když pak roku 1876 doposavadní redaktor "Pokroku" — Novinský — se místa svého vzdal, stal se Jan Rosický k vybidnutí Rosewaterově jeho nástupcem. Rok na to list ten od Rosewatera, jenž se plně věnoval roku 1870 ním založenému anglickému denníku "Omaha Daily Bee", vykoupil a samostatně jej vedl a řídil až do r. 1890, kdy zorganizoval vydavatelskou společnost, která jest přítomně známa pode jménem "Spol. Národní Tiskárny," a jejímž předsedou a ředitelem až do své smrti zůstal. Roku 1900 prodal Rosický "Pokrok Západu" "Vydavatelské Společnosti Pok. Západu". Avšak Rosický již před tím nespokojil se s vydáváním pouze jednoho časopisu. Jeho snahy nesly se dále. Již r. 1884 založil belletristický časopis "Květy Americké", ale vydávání jejich po třech letech zastavil, ješto se nevyplácelo. Později založil "Knihovnu Americkou", avšak ani ta se dlouho neudržela. Tentýž smutný osud stihl i druhé "Květy Americké", které byvše Rosickým založeny r. 1900 zašly po třech letech, nebo lépe řečeno, byly spojeny s "Osvěton", již Rosický vykoupil od S. L. Kostohryze a které dán byl nový název "Osvěta Americká". Avšak nejdůležitějším a největším novinářským podnikem Jana Rosického jest a zůstane "Hospodář", čtrnáctidenník věnovaný zájmům česko-amerických farmerů. Časopis tento založil Rosický v březnu roku 1890 a věru, že se nikdy ani ve snu sám nenadál, jak obrovského úspěchu jím dosáhne.

Poslední léta měl Rosický ještě jednu vřelou touhu v srdci svém, již by byl rád viděl uskutečňenou: Zamýšlel provésti stavbu vlastní účelné budovy pro tiskařský a vydavatelský závod společnosti, jejíž předsedou a ředitelem byl. Budova tato měla státi na cenném pozemku v obchodním středisku města Omahy, který má dotyčná společnost takofka již zaplacený. Potom chtěl si po neúnavné, bez mála půlstoleté

práci odpočinouti. Nedočkal se splnění tohoto svého snu, neboť se odebral na odpočinek skutečně dříve nežli se nadál!

Jan Rosický živě se podílel také na činnosti spolkové. Byl jedním z nejstarších členů Tělocvičné Jednoty Sokol Omaha, byl spoluzakladatelem Západní Česko-Bratrské Jednoty, jejíž orgán řídil od doby jeho založení; byl horlivým členem Svobodné Obce, jejímž byl řečníkem, a mimo to přínáležel ku spolku pro spalování mrtvých. Jako občan počítán byl k nej přednějšímu mužům města Omahy, ba celého státu Nebrasky, při jehož osazování vykonal přímo obrovskou práci. Ústřední Matice Školská v Praze a česká Útulna a Sirotčinec v Chicagu ztratily úmrtním Jana Rosického svého přítele a nadšeného podporovatele.

O založení a uskutečnění Česko-Americké Tiskové Kanceláře má Jan Rosický bez odporu největší zásluhu; nebýt jeho, nebylo by snad nikdy došlo k založení podniku národně tak velice důležitého. V uznání zásluh těch zvolen byl také Rosický za jejího prvního předsedu.

Pokud se týká jeho soukromých, rodinných poměrů, tu dlužno poznamenati, že rodinný kruh Jana Rosického byl jedním z nešťastnějších a nejtulnějších. Rosický osvědčil se býti pečlivým otcem a příkladným manželem. Se svojí pozdější chotí seznámil se Rosický hned při svém prvním pobytu v Chicagu. Táž šla za svobodna Marie Bayerova a narodila se v Klatovech roku 1854. Sňatek jejich uzavřen byl v Omaze roku 1874. Svoje první zkušenosti v Americe vylíčila paní Rosická před mnohými lety v "Hospodáři" následovně: "Po úmrtí svého otce přijela jsem do této země roku 1869 a sice k svému strýci, jenž bydlel v Louisiana, Mo. A tu strýc první potřebnou věcí uznával, abych se naučila anglicky, což prý nejlépe půjde ve službě. Šla jsem do služby na farmu k bývalému otrokáři, usazenému nedaleko Louisiany. Dělníci na farmě té byli vesměs černoši, kuchařka též, a tu jsem sezнала jižní život. Platu mně vyjednal strýc 50 centů měsíčně. Co jsem se tehdy naplakala a natruchlila! Byla jsem tam rok a 'zachovala' jsem \$5, ale šatstvo a prádlo moje bylo všechno pryč." Po dva roky sloužila pak v jídelně Machové v St. Louisu, načež roku 1871 přijela do Chicaga, kde se seznámila se svým budoucím manželem. Manželé Rosických měli spolu celkem osm dětí, a z těch jsou čtyři na živě. Jsou to: Jan, jenž jest ženat a zaujímá výhodné postavení u Nebraské telefonní společnosti v Omaze; Ladislav, zaměstnan jest v závodě svého zesnulého otce, kde také stále činnou jest jeho jedna sestra, slečna Růžena, kdežto druhá jeho sestra Emma jest učitelkou na veřejných školách omažských.

Ve svém závodě byl Jan Rosický naposledy v sobotu, dne 4. prosince roku 1909. Té doby zdál se býti ještě úplně zdravý a při plné síle. Sotvaže však dojel do svého obydlí, nalézajícího se v jeho vlastní residenci, č. 1015 William ulice, onemocněl za příznaků tak vážných, že postrašení členové jeho rodiny uznali za vhodné, zavolat k němu okamžitě lékaře, jenž konstatoval u nemocného zápal mozkových blan, z něhož se později vyvinul zápal mozku. Z toho se však pacient záhy probral, takže byla naděje na trvalé uzdravení. Nastalo již také vyjasnění mysli, ba nemocný byl s to již také přecházeti. Později se však začal tvořiti na vnitřnostech nádor, jenž krvácel a zavinil tak předčasnou smrt muže tak velice zasloužilého. Proto zpráva o jeho smrti způsobila všude všeobecný rozruch, neboť kde kdo doufal v brzké jeho uzdravení.

Pohřeb Jana Rosického konán byl v úterý, dne 5. dubna z budovy "Sokol Omaha" na 13. ulici za přímo obrovského účastenství přátel a známých zesnulého na český národní hřbitov omažský. Po příslušných obřadech v Sokolovně, jež byla smutečně vyzdobena, byla rakev se zesnulým vyzvednuta a vsunuta do pohřebního vozu, aby všechna květinami a věnci zakryta uložena byla do lůna země na jmenovaném již hřbitově. Pak se ozvalo temné dunění hrd dopadajících na rakev...

Jan Rosický zemřel a byl pochován, ale památka jeho zásluhných činů nevyumizí, nýbrž trvati bude do nejdálší budoucnosti. Mezi těmi zasloužilými muži, jejichž jméno rostlo s dějinami Čechů v Americe, nalézati se bude jméno Jana Rosického povždy na jednom z předních míst. A k uctění této jeho památky rozhodli se svobodomyšlní omažští Čechové postavití Janu Rosickému slušný pomník, a do fondu, z něhož náklad se zhotovením a postavením onoho pomníku spojený má býti kryt, sešla se již slušná částka peněz, a další příspěvky docházejí hojně ze všech stran.

Památce Jana Rosického budiž věčná čest a paměť nehynoucí!

PĚSTOVÁNÍ ZELENIN. Velmi praktická tato kniha obsahuje úplný návod k zařizování domácích zelinářských zahrad. Cena váz. knihy o 150 str. 60c.

CHARLES R. DARWIN. Stručný nástin života velkého vědce a zakladatele správného nazírání na svět. Cena 10c., poštou 12c.

Kdo je oprávněn volit při volbách.

Často nás docházejí dotazy od krajanů, nedávno do této země příšlých, zdali smějí volby se zúčastnit a tu podáváme čtenářům "Amerikána" přehled nařízení o volbách. Volit smějí při takových volbách muži, kteří 21. rok svého věku překročili. Někde také ženám přiknuto hlasovací právo, což také při dotyčných státech připomenuto. V jednotlivých státech platí následující pravidla:

Alabama: Přistěhovalec musí prohlásiti úmysl státi se občanem a bydleti dva roky ve státu, jeden rok v okrese a 3 měsíce v precinktu.

Arkansas: Podobně jako v Alabamě.

Californie: Přistěhovalec musí býti 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 1 měsíc v precinktu bydleti. Musí dovést číst Ústavu Spoj. Států anglicky a míti zaplacenou "Poll Tax".

Colorado: Přistěhovalec musí na 4 měsíce před volbou prohlásiti úmysl státi se občanem, bydleti 1 rok ve státě, 3 měsíce v okrese a 10 dní v precinktu. Také ženské smějí voliti.

Connecticut: Volič musí býti občanem; musí uměti anglicky číst a bydleti 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 1 měsíc v precinktu.

Delaware: Musí býti občanem; zaplatit \$1 za registrování; 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 1 měsíc v precinktu bydleti.

Florida: Musí býti občanem, všechny daně zaplacené, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese bydleti.

Georgia: Musí být občanem, kdo umí číst, musí míti zaplacenou daně a bydleti 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese.

Idaho: Musí býti občanem, 1 rok ve státě, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydleti. Také ženy smějí voliti.

Illinois: Musí býti občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 30 dní v precinktu.

Indiana: Musí svůj úmysl stát se občanem, prohlásiti, 1 rok ve Spoj. Státech, 6 měsíců ve státu, 2 měsíce v okrese a townu, 20 dní v precinktu bydleti.

Iowa: Musí býti občanem, 6 měsíců ve státu a 60 dní v okrese bydleti.

Jižní Dakota: Musel prohlásit úmysl, že se chce stát občanem a bydlet 1 rok ve Spojených Státech, 6 měsíců ve státu, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu.

Jižní Karolína: Občan musí dovést přečíst Ústavu a psát, zaplatit Poll-Tax nebo musí dokázat, že má majetku daní podléhajícího nejméně za \$300. Musí býti nejméně dvě léta ve státu, 1 rok v okrese a 4 měsíce v precinktu.

Kansas: Musí prohlásit úmysl, že se chce stát občanem, 6 měsíců ve státu a 30 dní v okrese a precinktu bydleti.

Kentucky: Občanem, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 60 dní v precinktu bydleti.

Louisiana: Občanem, musí umět číst a psát, míti majetku daní podléhajícího v obnosu \$300; byli-li jeho děd nebo otec 1. ledna 1867 k volbě oprávněni. Musí bydleti 2 roky ve státu, 1 rok v okrese a 6 měsíců v precinktu.

Maine: Občanem a 3 měsíce ve státu a v precinktu bydleti.

Maryland: Občanem, který umí čísti a bydlet 1 rok ve státu, 6 měsíců v townu a jeden den v precinktu.

Massachusetts: Občanem, umět číst a psát anglicky, 1 rok ve státu a 6 měsíců v precinktu.

Michigan: Občanem, nebo před 8. květnem 1892 prohlásiti svůj úmysl stát se občanem. Musí býti 6 měsíců ve státu a 20 dní v precinktu.

Minnesota: Musí státi se na 3 měsíce před volbou občanem, bydleti 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu.

Mississippi: Občanem, umět přečíst Ústavu a rozuměti jí, 2 roky ve státu a 1 rok v precinktu.

Missouri: Občanem, nebo musel 1 rok nebo 5 roků před tím prohlásiti svůj úmysl státi se občanem, 1 rok ve státu a 60 dní v precinktu bydleti.

Montana: Občanem, 1 rok ve státu a 30 dní v precinktu.

Nebraska: Občanem, nebo 30 dní před volbou prohlásit svůj úmysl, státi se jím, 6 měsíců ve státu, 40 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydleti.

- Nevada:** Občanem, 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu.
- New Hampshire:** Občanem a 6 měsíců před volbou v precinktu.
- New Jersey:** Občanem, 1 rok ve státu a 5 měsíců v okresu.
- New York:** Na 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 4 měsíce v okresu a 30 dní v precinktu.
- Ohio:** Občanem, 1 rok ve státu, 30 dní v okresu a 20 dní v precinktu.
- Oklahoma:** Musí býti občanem a bydlet ve státu 1 rok, v okresu půl roku a precinktu 30 dní. Rození Indiani smějí též voliti.
- Oregon:** 1 rok před volbou prohlásit úmysl, státi se občanem a 6 měsíců bydlet ve státu.
- Pennsylvanie:** Nejméně 1 měsíc občanem, a pak-li přes 22 let věku, během 2 roků více musel platit daně, 1 rok ve státu a 2 měsíce v precinktu bydlet.
- Rhode Island:** Občanem a 1 rok majitelem půdy, 2 roky ve státu a 6 měsíců v townu bydlet.
- Severní Dakota:** Občanem, aneb prohlásit úmysl jím se státi, neméně 1 rok a nevíce než 6 let před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okresu a 90 dní v precinktu.
- Severní Karolina:** Občanem, který umí číst, 2 roky ve státu, 6 měsíců v okresu.
- Tennessee:** Občanem, 1 rok před volbou platit Poll Tax, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okresu.
- Texas:** Svůj úmysl stát se občanem, prohlásit na 6 měsíců před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okresu a v precinktu býti usazený.
- Utah:** Občanem. Ženy i muži mají hlasovací právo. Musí býti rok ve státu, 4 měsíce v okresu a 60 dní v precinktu.
- Vermont:** Občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v townu a 30 dní v precinktu.
- Virginie:** Občanem, 2 roky ve státu, 1 rok v townu a 30 dní v precinktu.
- Washington:** Musí býti občanem nebo bydlet v území dřívě, než se stalo státem; 1 rok ve státu, 90 dní v okresu a 30 dní v precinktu.
- West Virginia:** Občanem státu, 1 rok v něm, 60 dní v okresu a precinktu býti usazen.

Wisconsin: Musel prohlásit úmysl, stát se občanem, 1 rok ve státu a 10 dní v precinktu.

Wyoming: Občanem. Muž i ženy volí, musí býti 1 rok ve státu, 60 dní v okresu a 10 dní v precinktu.

Z uvedeného viděti, že většina jižních států černochům brání v provádění hlasovacího práva, protože vyžadují jistý stupeň vzdělání a mohovitosti, čímž největší díl barevných vykázati se nemůže. Mimo to jsou skoro ve všech státech ustanovení, kterými choromyslní, na almužnu odkázaní a zločinci nesmějí hlasovat. V některých státech nesmějí se také vojáci a námořníci na volbě podílet, nepatří-li na místo. I v Ohiu bylo podobné omezení volebního práva přijato. V Severní Karolině vyloučení jsou také ti, kteří boha zapírají.

V celku jsou volební zákony v jednotlivých státech pro přistěhovalce příznivé.

Potřebné vědomosti při domáhání se občanství.

Že podmínky při dosažení občanského práva příslušenského byly proti době dřívější posledním zákonem značně přiosřeny, dočetli se laskaví čtenářové již v tomto kalendáři. Mimo v zákoně ustanovených předpisů úlavných musí každý ucházeč podrobiti se zkoušce hlavně z ústavního zřízení a z povšechně politických zařízení jak spolkových tak i jednotlivých států. Proto není od místa když tuto uvádíme snůšku různých otázek nejobyčejněji soudcem ucházeči o občanství kladených a zároveň na ně odpovědi, které dle nového zákona musí býti zodpovědány jazykem anglickým. Někdy to soudce vezme zkrátka a udělí jen několik otázek a to mnohdy ještě dosti podřadných. Od první podmínky této jsou však osvobození ti, kteří si vyzvedli první papír ještě před uvedením tohoto zákona v platnost. Jak již výše podotknuto, otázky tyto jsou užívány od soudců nejčastěji, tím však není řečeno, že by nebyly podávány otázky i jiné, pročež musí býti každý ucházeč připraven co nejpečlivěji.

Odporčuje se také, aby ten, kdo si není v něčem jist, aneb uvedeným otázkám a odpovědím dobře nerozumí, aby si dal vše důkladně od znalého poměru vysvětliti a mimo to nebude nikomu na škodu, když si přečte znění spolkové ústavy na jiném místě tohoto kalendáře uveřejněné, neboť tato odpovídá všem otázkám spolkového zřízení se týkajícím.

16. Jest senát volen lidem? — Odp.: Ne přímo; zákonodárna každého státu volí si dva senatory.
16. Is the senate elected by the people? Ans. Not directly; the legislature of each state elects two senators.
17. Jak dlouhá jest lhůta úřadování spolkových senatorů? — Odp.: Šest (6) roků.
17. What is the senators' term of office? Ans. Six years.
18. Jak jsou voleni členové domu zástupců? — Odp.: Přímým hlasováním voličů každého státu.
18. How are the members of the house of representatives elected? Ans. By the direct vote of the legal voters of each state.
19. Na jak dlouho jsou voleni? — Odp.: Na dva (2) roky.
19. What is their term of office? Ans. Two years.
20. Jaký jest poměr počtu všeho obyvatelstva ku počtu členů domu zástupců? — Odp.: Jeden člen domu zástupců připadá na každých 194.182 obyvatelů.
20. What apportionment is there of the entire population to the number of the members of the house of representatives? Ans. One member of the house of representatives for every 194,182 of population.
21. Může každý občan státi se prezidentem? — Odp.: Nikoli; jen ten, kdo jest zrozen v této zemi, jest 35 roků stár a 14 roků sídlil ve Spojených Státech.
21. Can every citizen become president? Ans. No, only such person, who was born in this country, is thirty-five years of age and has resided in the United States for a period of fourteen years.
22. Může žena zvolena býti pro úřad presidentský? — Odp.: Ano; pakli je jinak pro úřad ten způsobilou.
22. Is a woman eligible to the office of president? Ans. Yes, if she otherwise qualified.
23. Stává ještě nějakých jiných zákonů ve Spojených Státech vedle těch, které tvořeny jsou ve Washingtonu? — Odp.: Ano; každý stát tvoří si své vlastní zákony.
23. Are there other laws in the United States, beside those passed in Washington? Ans. Yes, every state makes its own laws.
24. Kdo tvoří tyto zákony? — Odp.: Zákonodárny, které se skládají ze senátu a domu zástupců.
24. Who makes these laws? Ans. Legislatures, consisting of the senate and house of representatives.
25. Jakým způsobem voleny jsou zákonodárny státní? — Odp.: Přímým hlasováním voličů.
25. In what manner are the state legislatures elected? Ans. By the direct vote of the voters.
26. Jaký jest titul vrchního výkonného úředníka státního? — Odp.: Guvernér.
26. What is the title of the highest executive officer of the state? Ans. Governor.
27. Kde sídlí? — Odp.: V hlavním, či sídelním městě státu.
27. Where does he reside? Ans. At the capital of the state.
28. Jak dlouhá jest lhůta jeho úřadování? — Odp.: V tom se státy různí. (Každý si opatř informaci v tomto směru vzhledem ku svému státu.)
28. What is his term of office? Ans. In this the states differ. (You must secure this information in reference to your own particular state).
29. Jak jest guvernér volen? — Odp.: Ve státech přímým hlasováním lidu; v území jmenuje guvernéra sám president.
29. How is the governor elected? Ans. In the states by the direct vote of the people; in territories the president appoints the governors.
30. Jaký jest rozdíl mezi vládou Spojených Států a vládou rakouskou? — Odp.: Rakousko jest monarchie, Spoj. Státy republika.
30. What is the difference between the government of the United States and that of Austria? Ans. Austria is a Monarchy and the United States a republic.
31. Má president co dělati s tvořením nových zákonů? — Odp.: Nikoli.
31. Has the president anything to do with the drafting of the laws? Ans. No.
32. Což soudcové? — Odp.: Též ne; oni však mohou rozhodovati, je-li ten který zákon ústavním, či nie.
32. How about the judges? Ans. Neither they; but it is for them to decide whether a given law is constitutional or not.
33. Který soud je nejvyšší soudní instancí ve Spojených Státech? — Odp.: Nejvyšší Spolkový soud ve Washingtonu.

33. Which court is the highest judicial tribunal in the United States? Ans. The Supreme Court at Washington.
34. Jaké jsou povinnosti občana Spojených Států? — Odp.: On musí poslouchati zákonů a hájiti svoji vlast v případě války.
34. What are the duties of a citizen of the United States? Ans. He must obey the laws and defend his country in case of war.
35. Věříte Vy v zásady anarchistické, anebo jste anarchistou? Odp. Ne.
35. Do you believe in the principles of anarchy or are you an anarchist? — Ans. No.
36. Vy tedy věříte v zákony této země a míníte jich býti poslušen? Odp. Ano.
36. So you believe in the laws of this country and intend to obey them? Ans. Yes.

Zákon o naturalisaci (nabytí občanského práva)

přijaty dne 29. června 1906.

(Opravený překlad "Osvěty Americké")

Přistěhovalecká a naturalisační úřadovna. Odstavec první tohoto zákona ustanovuje, že "přistěhovalecká úřadovna," jež podřízena bude spolkovému odboru obchodu a práce (Department of Commerce and Labor), má býti napříště známa jako přistěhovalecká a naturalisační úřadovna (Bureau of Immigration and Naturalization) a jako takové mají jí býti podřízeny všechny záležitosti týkající se dosažení občanského práva se strany osob v cizině narozených. Rovněž tak má býti povinností této úřadovny vésti o každém přistěhovaleci záznamy, totiž jméno jeho, stáří, zaměstnání, popis osoby (zahrnující výšku, barvu, barvu vlasů a očí), místo narození, poslední pobyt, obmyšlené bydliště ve Spojených Státech, rovněž tak i den jeho příjezdu do Soustátí a v případě, že by se tak stalo v některém zdejším přístavu, budíž v záznamech těchto uveden též přístav, jakož i jméno lodí, se kterou do Soustátí přijel. Takovému cizinci budíž vydáno dosvědčení dotýčného záznamu, s podrobnostmi uvedenými.

Odstavec 2. jedná o pořízení pomůcek této úřadovny.

Soudy, kde se mají přihlášky činiti. V odstavci 3. jsou udány soudy, oprávněné k udělování občanství cizozemcům. Dle tohoto zákona jsou to všechny spolkové obvodní i distriktní soudy v různých státech a územích, zahrnuje v to i Hawaii a Alasku a zánosní soudy státní, mající pravomoc obecného práva, pečeť a klerka a v kterých výše sporného obnosu není omezena (to jsou tytéž soudy, kdy dosavad byly vydávány listiny občanské). Na tyto soudy mohou se obrátiti jedině osoby, které mají své sídlo v obvodu příslušného soudu.

Odstavec 4. uvedeného zákona obsahuje ustanovení, dle kterých cizozemec v Soustátí může nabytí občanského práva.

Prohlášení úmyslu. Musí dva roky před vlastním připuštěním k občanství a když byl nejméně 18 let star, přisežně prohlásiti před klerkem příslušného soudu, že se chce státi občanem Spojených Států a že se odřiká příslušnosti k jiným státům a panovníkům. V tomto prohlášení musí býti též uvedeno jméno, stáří, zaměstnání, popis osoby, místo narození, poslední bydliště a příslušenství v cizině, den příjezdu, jméno lodí, se kterou přijel a nynější bydliště. Následkem toho budou všechny nové první papíry zcela jiného druhu než dosud, neboť v nich všechna tato udání budou obsažena. V tomto odstavci je pamatováno toho, že osoby v cizině narozené, které před platností nového naturalisačního zákona vydaly prohlášení, že se hodlají státi občany americkými, čili jinak řečeno, dostaly první papíry, nemusí prohlášení toto učiniti ještě jednou dle ustanovení nového zákona.

Doba konečné žádosti a výpovědi svědků. Ne před uplynutím dvou let, ale též ne později než do sedmi let po obdržení prvního občanského listu, musí osoba v cizině narozená, aby se mohla státi plnoprávným americkým občanem, podati písemnou, vlastnoručně podepsanou a ověřenou žádost u příslušného soudu, jež musí obsahovati všechna z předu uvedená udání, místo a čas narození, kde a kdy nabyl svých prvních papírů, zda je ženat, kdy se oženil, jméno ženy, a možno-li její rodiště a bydliště v době podání žádosti; má-li děti, jméno, den a místo narození a bydliště každého z nich. — Vedle toho je pamatováno toho, že nemusí podepsati tuto žádost vlastnoručně, pakliže dostal svůj první papír před přijetím nového zákona. V žádosti pak je třeba dále uvést, že žadatel není anarchistického smýšlení, jakož i že není mnohožencem. Dále, že

miní míti stálé své bydliště ve Spojených Státech. Vedle toho musí žádost tuto doprovázeti přísežná výpověď dvou občanů, že vědí z vlastního vědomí, že žadatel je nejméně pět let v Soustátí usazen a ve státu, území neb distriktu, kde se přihláska činí, nejméně po dobu posledního jednoho roku, a je schopen státi se občanem. Pakliže žadatel přibyl do Soustátí po přijetí nového zákona naturalisačního, musí soudnímu klerkovi býti dodáno též podrobné potvrzení těchto údajů od naturalisační a přistěhovalecké úřadovny ve Washingtonu a též první občanský list.

Podmínky občanství. Před připuštěním k občanství musí žadatel při veřejném zasedání soudu přísežně prohlásiti, že chce zachovávatí spolkovou ústavu a zákony a odříká se všech dřívějších svazků poddanských a příslušnosti států.

Výslech soudní. Soudu musí býti žadatelem prokázáno, a dvěma svědky, občany, přísežně doloženo výslechem v otevřeném soudu, že žadatel během minulých 5 let byl stále v Soustátí usazen, a ve státu neb území, kde se soud odbývá, nejméně jeden rok že je dobrého charakteru a uznává zásady ústavy.

Šlechtické titule. V případě, že by žadatel o připuštění k občanství měl nějaký titul nebo náležel dědičně šlechtickému stavu v cizozemí, musí se tohoto titulu odřeknouti, nebo šlechtictví odložit a sice před soudem, jemuž předložil svoji žádost a toto odřeknutí, nebo odložení musí býti v soudních zápisech zvláště vytčeno.

Vdova a nezletilé děti. Zemře-li některý cizozemec, když podal svoji žádost o připuštění k občanství, totiž když se mu dostalo prvního papíru, aniž by však v mezidobí se stal plnoprávným občanem, může jeho vdova nebo jeho nezletilé děti nabýti plného občanství dle podmínek tohoto zákona, aniž by si ještě jednou byli nuceni vyzvedávati první papíry.

Vyhláška a předpisy. Odstavec 5. ustanovuje, že hned po podání žádosti o připuštění k občanství má klerk soudu o tom vyvěsiti vyhlášku na snadno viditelném místě své úřadovny a sice mají v ní býti obsažena všechna udání o stáří, původu a pod., jak v žádosti byla uvedena.

Doba soudního projednávání. Odstavec 6. ustanovuje, že žádosti o dosažení občanství mohou býti klerku soudu kdykoliv podány, třeba i během soudních prázdnin, ale že soudce má pro konečné jednání ustanoviti určité dny a že občanský (druhý) list nesmí býti vydán před uplynutím 90 dnů od podání žádosti. Rovněž je v tomto odstavci zejména toho pamatováno, že žádný soudce nesmí vydati občanský (druhý) list během 30 dnů před nějakou všeobecnou volbou. Při tom je pamatováno toho, že soudce ke zvláštní žádosti přihlášeného žadatele může mu povolití přijetí jiného jména a vystaviti mu pak občanský list na toto nové jméno.

Anarchisté a mnohoženci. Odstavec 7. mluví o odepření občanství anarchistům, nebo mnohožencům a i schvalovatelům těchto směrů.

Znalost angličtiny. Odstavec 8. praví doslovně: "Žádný cizinec nemůže býti naturalisován, žili nemůže se státi občanem americkým, když neumí anglicky mluvití." Z toho jsou vyloučeni ti, jimž mluvití je nemožno, jako na př. hluchoněmí. Vedle toho je pak ještě zvláštní zřetel brán k tomu, že ti, kdož mají své první papíry před přijetím tohoto zákona, nemají býti postiženi touto podmínkou, právě tak jako ti, kdo vyzvednou si první list a usadí se na nějaké domovíně a vyhoví zákonům domovinářským. —

Svědectví. Odstavec 9. ustanovuje, že vlastní a konečné projednávání žádosti o dosažení občanství a svědků může se státi jedině ve veřejném sezení soudu a že každé konečné a rozhodné nařízení, týkající se žádosti, má nésti vlastnoruční podpis soudcův.

Odstavec 10. ustanovuje, jak si má žadatel o občanství počínati, když nebydlel po celou dobu 5 let ve státu, neb území, kde se konečně žádost projednává. Mimo dvou svědků, stran pobytu ve státu po dobu jednoho roku atd. jak shora uvedeno, může pobyt ve Spojených Státech za předcházející dobu býti dokázán svědectvím dvou svědků podaném před notářem úřadujícím, kde tito bydlí.

Vládní námítky. Odstavec 11. ustanovuje, že spolková vláda má právo podati svým zástupcem námítky proti propůjčení občanství kterémukoliv žadateli, jakož i k tomuto účelu předvolati svědky.

Odstavec 12. obsahuje přesné předpisy pro soudní klerky, vztahující se na vyhotovení papírů a nařizuje zhotovení a zaslání druhopisů (duplikátů) přistěhovalecké a naturalisační úřadovně. Odstavcem tím dokonce je stanoven trest pro ty klerky,

kteří by dle tohoto nařízení nejednali a předpisuje, že musí též předkládati důkladně zúčtování v příčině poplatků.

Poplatky. Odstavec 13. předpisuje útraty pro žadatele o dosažení občanského práva. Při obdržení prvního občanského listu musí býti zaplacen \$1. Při podání žádosti o propůjčení občanství musí býti složeny dva dolary a při vyhotovení druhých občanských listů opětně dva dolary. Polovici těchto peněz podrží si soudní klerk, kdežto druhou polovici musí odvésti přistěhovalecké a naturalisační úřadovně. Mimo to musí žadatel při podání své žádosti složit ještě dostatečný obnos peněz, aby byly kryty výlohy pro případ, když by jim k soudu předvolání byli svědkové.

Odstavec 14. pojednává o vedení a uschování těchto záznamů. Každý občanský list má nésti číslo své, jakož i číslo žádosti.

Soudní stíhání. Odstavec 15. ukládá distriktním návládním, aby ihned zahájili trestní stíhání, když bylo prokázáno, že v jejich obvodu učiněn byl pokus o nezákonné získání práva občanského. Mimo to ustanovuje tento odstavec, že občanství americké může býti odvoláno, kdyžby získal občan během 5 let navrátil se do své mateřské země a tam aneb v některé cizí zemi si zvolil stále bydliště. Toto ustanovení platí nejen pro ty, kdož získali práva občanského dle zákona nového, nýbrž i pro ty, kdož nabyli občanství dle zákona starého.

Tresty. Odstavec 16. až 25. obsahují trestní ustanovení pro případy, když by učiněny byly pokusy o podvodné dosažení občanství, nebo se tak i stalo, jakož i pro ty, kdož k provedení těchto podvodů svoji pomoc propůjčili. Provinilci mohou býti trestáni vězením do desíti let aneb pokutou do výše \$10.000, aneb oběma.

Odstavec 26. odvolává dřívější naturalisační zákon a všechna dřívější ustanovení, tomuto novému zákonu odporující.

Odstavec 27. předpisuje formu prvních listů, petice pro dosažení občanského práva jakož i vlastních občanských papírů.

Odstavec 28. dává tajemníku obehodu právo, učiniti potřebná opatření vzhledem k provádění tohoto zákona.

Odstavec 29. obsahuje povolení, potřebné k provádění tohoto zákona.

Odstavec 30. předpisuje, jak se mohou státi americkými občany osoby, které dosud občany nejsou a přece jen jsou poddanými Spojených Států v neorganisovaných územích, když přestěhují se do některého státu aneb organisovaného území.

Další zákony týkající se občanství jsou:

Děti naturalisovaných rodičů. — Děti osob, které byly náležitě nabyly občanského práva, mají pokládány býti, když ve Spojených Státech bydlí, za občany, pakli v čas naturalisace rodičů nebylo jim ještě jedenadvacet let.

Děti občanů narozené v cizině. — Děti osob, které buď jsou anebo byly občany Spojených Států, pokládají se za občany i když se narodily mimo hranice a právomoc Spojených Států.

Čiňaní. — Naturalisace Čiňanů zapovězena jest oddělením 14. v kapitole 126. zákona z roku 1882.

Ochrana naturalisovaných občanů. — Oddělení 2.000 opravených zákonů Spojených Států prohlašuje, že všichni naturalisovaní občané Spojených Států za pobytu svého v cizích zemích oprávnění jsou a obdržeti mají od této vlády ochranu osoby a majetku, jaká se přiznává občanům v zemi rozeným.

Hlasovací právo. — Právo hlasovati uděluje stát, právo občanské Spojené Státy. V některých státech nabývají cizinci, kteří prohlásili úmysl svůj státi se občany, právo hlasovati tak jako naturalisovaní anebo v zemi rodilí občané. Ale zákony o spolkové naturalisaci, týkají se celé Unie stejně a dle nich nemůže žádný cizinec dosáti občanství, až když zde byl pět let bydlil, leda čestně propuštěný voják nebo osoba, jejíž rodiče byli naturalisovaní, dokud mu ještě nebylo jedenadvacet let, jak svrchu uvedeno. Ba ani po pětiletém bydlení a náležitě naturalisaci není ku hlasu oprávněn, dokud zákony státu mu tu výsadu neodělí.

DĚTSKÉ DIVADELNÍ HRY A VÝSTUPY pro děti česko-amerických škol. Něco zcela nového. Poštou 55c.

TAJEMNÉ VIDĚNÍ PÁNĚ JIŘÍKOVO. Velmi poutavá povídka od Pavla Albiériho. 120 stránek. Cena 25c.

Zákony v severo-záp. státech o lovu zvěře a ryb.

(Doplněno až do 1. října 1909.)

Zákony níže uvedené jsou ovšem velice zkráceny a mnohé omezení jako o dopravě, vývozu a prodeji zvěře je vynecháno. Otisky státních zákonů lze obyčejně obdržeti dopsáním na komissaře a hajné, jejich jména a adresy jsou zároveň udány. Doby udané jsou pro otevřené období, vyjma kde je to jinak udáno.

ILLINOIS. — Zvěř. Jelen je chráněn do 1919; křepekka od 10. list. do 10. prosince; préríjní slípky a koroptve jsou chráněny až do r. 1911; sluka vodní nebo holubi, od 1. srpna do 30. list.; šnep a kulík, od 1. září do 1. května; veverka od 1. června do 15. list.; bažanti nesmí se zabíjet až po 1. červenci 1913; divoké husy, kačny a jiné vodní ptactvo od 1. září do 15. dubna. Jeden lovec smí zastřeliti v jednom dnu nejvíce 15 kačen, 12 křepelek, 10 husí a 20 jiných druhů divokého ptactva. Zabíjení divokých ptáků jiných než vrabečů, krabujců a vran je zapovězeno.

Rybolov. — Lovení do sítí od 1. června do 15. dubna, do vléčných sítí (seines) od 1. července do 15. dubna, lovení na udici po celý rok. Černý candát (bass), štika a malá štika (pickarel) smí se chytati pouze na udici. Oka v síti musejí býti nejméně 1½ palce do čtverce. Nejmenší délka nebo váha ryb dovolených na prodej jsou následovní: Černý bass 11 palců; bílý nebo pruhovaný bass 8 palců; skalní bass 8 palců; říční eroppie 8 pal.; bílý eroppie 8 pal.; žlutý okoun 6 palců; štika "walleyed" 15 palců; obyčejná štika nebo štihle (pickarel) 18 palců; buffalo 15 pal.; německý kapr 15 pal.; domácí kapr 12 pal.; slunečnice (sunfish) 6 pal.; obyčejný okatý okoun 6 pal.; bílý okoun 10 pal.; obyčejná bělice 1½ libry; jezerní pstruh 1½ libry.

Povolení k rybaření tuleňů v jezerech Michigan 60c; loví-li se na vléčných lodích, \$25.25; na gasolinové lodici, \$15.25; na plachetním člunu, \$10.25; na člunu s vesly \$10.25.

Povolení vydává tajemník státu; povolení k honbě stojí \$25.50 pro cizí; pro domácí \$1.25.

Státní komisař zvěře (State Game Commissioner) J. H. Wheeler, Springfield, Illinois.

WISCONSIN. — Zvěř. Bobr chráněn vždy; jelen od 10. list. do 30. list. (chráněn v některých okresích); muže se zabít za sezonu 1 jelen; srnče skvrnitě nebo červeně, chráněno; lasice, mýval, tehoř a pižmoun od 15. list. do 15. března; los chráněn vždy; vydra od 15. září do 1. března; zajíc a veverka od 10. září do 1. února; tehoř od 1. října do 1. ledna.

Divoké ptactvo. — Jeřábek, v několika místech, koroptev, kulík, šnep a vodní sluka, od 10. září do 1. prosince, préríjní slípka od 10. září do 1. října (v některých okresech); bažant šetřen až do r. 1915; kačny všech odrud od 1. září do 1. ledna; divoká husa od 10. září do 1. května; labuť chráněna vždy.

Rybolov. — Kefťák od 25. května do 15. února; černý candát (bass) od 1. června do 1. března (rozdíl v některých vodách a co do velikosti), potoční pstruh od 15. dubna do 1. září; candát (zelený, stříbrný, rock a bílý), kefťák, malá štika štika a muskellunge, od 25. května do příštího 1. března.

Povolení. — Pro cizí, na všechny druhy zvěře, \$25; na všechny druhy zvěře vyjma jelenů, \$10; povolení pro domácí \$1.

Státní hajný nad rybami a zvěří — George W. Riekeman, Madison, Wis.

MICHIGAN. — Zvěř. Los, elk a karibou chráněni až do r. 1913; elka zabiti je nezákonné do r. 1918 na ostrově Bois Blanc; jelen, otevřená sezona od 10. list. do 30. list. včetně; nikomu není dovoleno usmrtiti více než dva nebo užívatí psů nebo umělých světel při honbě; je proti zákonu usmrcovati jelena ve vodě; proti zákonu stříleti je až do r. 1912 v okresích Arenac, Bay, Benzie, Cheboygan, Emmet a Leelanau a až do r. 1918 na ostrově Bois Blanc; honiti zajíce vrtekami v některých okresích zakázáno; veverka, otevřená sezona od 15. října do 30. list.; medvěd, vydra, kolčava, liška, mýval a tehoř nesmí se zabíjet od 1. května do 1. listopadu; pižmou se nesmí zabíjet od 15. dubna do 1. listopadu; za zabité vlky, rysy a divoké kočky vyplácí se odměna.

Ptactvo. — Křepekka chráněna až do 15. října 1914; préríjní slípka chráněna; koroptev a kanadský jeřábek (spruce hen) mají otevřenou sezónu v dolním

poloostrově od 15. října do 30. list.; na horním poloostrově od 1. října do 30. listopadu; evropská koroptev nesmí se zabíjeti až v r. 1912; holuby a hrdičky není vůbec dovoleno zabíjeti nebo chytati; kachna, kalk. šnep nebo šuka a všechny druhy vodního ptačtva mají otevřenou sezónu od 1. září do 1. ledna; šnep, husa, husa s černým krkem (braut) a různé druhy kachou rovněž mohou se zabíjeti mezi 2. březnem a 25. dubnem; husy mají v okrese Chippewa otevřenou sezónu po celý rok.

Rybolov. — Ouhoř, lipan skvrnitý, kalifornský a Loch Leven pstruh otevřenou sezónu od 1. května do 1. září; jeseter nebo černý, jahodový, zelený nebo bílý bass nesmí se z vnitrozemských vod lovit lež na udici; černý bass není dovolen lovit žádným způsobem od 1. února do 15. dubna.

Povolení. — Pro cizí honce (na jeleny) \$25; domácí \$1.50; pro cizí na všechnu zvěř mimo jeleny \$10.

Státní hajný nad zvěří, rybami a lesy — Charles S. Pierce, Lansing Mich.

MINNESOTA. — Zvěř. Jelení s samci losové od 10. list. do 30. list.; lze zabítí nanejvýš 1 losa a 2 jeleny; žádná otevřená sezóna pro caribou, losa, bobra a bažanty; holubi, šnepi, préríjní slípky, tetřívci, sluky a kulci (plover) od 7. září do 7. listopadu; křepelka, chocholatý tetřívěk, koroptev a bažant od 1. října do 1. prosince; divoké kachny, husy a jiné vodní ptačtvo od 7. září do 7. prosince; dovoleno usmrtit za den 15 ptáků; lasice, rejsek pížmovonný, od 15. listopadu do 15. dubna.

Ryby. — Pstruh od 15. dubna do 1. září; černý, šedivý nebo Oswego bass od 29. května do 1. března; štika, muskellunge, bělice, croppie, okoun, slunečnice, jeseter, jezerní pstruh a catfish od 1. května do 1. března, malé štiky, suckers, bullheads, red horse a kapry lze lovit vždy pomocí bodců.

Povolení. — Pro cizí \$25 na všechnu zvěř a \$10 na sportovní ptačtvo; povolení lze obdržeti od státních komisařů; domácí povolení dostane se od okresních účetníků za \$1.

Superintendent rybolovu S. F. Fullerton, St. Paul.

Výkonný jednatel komisařů nad zvěří a rybami — Carlos Avery, St. Paul, Minn.

IOWA. — Zvěř. Jeřábek (s velkým peřím po obou stranách krku) a préríjní slípka, od 1. září do 1. prosince; sluka obecná od 10. července do 1. ledna; jeřábek americký (ruffed grouse), bažant, divoký krocan a křepelka, od 1. list. do 15. prosince; divoká kachna nebo husa, od 1. září do 15. dubna; veverky, od 1. září do 1. ledna; bobr, kočava, vydra, rejsek, od 1. listopadu do 1. dubna; mongolský, s kronákem na krku a čínský bažant chráněni až do 1. října r. 1915.

Ryby. — Pstruh a losos od 15. dubna do 1. října; bass, štika, croppie a jiné sportovní ryby, od 15. května do 15. listopadu.

Povolení. — Cizí, \$10.50, domácí \$1.

Hajný: George A. Lincoln, Cedar Rapids, Iowa.

INDIANA. — Zvěř. Křepelka, jeřábek americký a jeřábek s dlouhým peřím na krku, od 10. list. do 1. ledna; veverky, od 1. července do 1. října; divoké husy, kachny a jiné vodní ptačtvo od 1. září do 15. dubna; jelení, krocani a bažanti jsou chráněni. Je úplně zavřená sezóna na veškeren hon vyjma divoké kachny a jiné vodní ptačtvo od 1. října do 10. listop. v každém roce.

Ryby. — Chytati na udici je dovoleno po celý rok mimo v jezere Bass, kde chytati ryby otvory v ledu se nedovoluje.

Povolení. — Domácí \$1, vydána od klerků okresních obvodních soudů; cizí \$15.50.

Komisař zvěře: Z. T. Sweeney, Columbus, Ind.

NEBRASKA. — Zvěř. Jelen, antilopa a bobr jsou chráněni; préríjní slípice a jeřábek od 1. října do 30. listopadu; křepelka chráněna; divoké kachny, husy, od 15. září do 5. dubna; šnep a kulk od 15. září do 30. dubna; veverky od 1. října do 30. listopadu.

Ryby. — Pstruh od 1. dubna do 30. září; bass od 1. června do 15. listopadu; všechny jiné ryby od 1. dubna do 15. listopadu.

Povolení. — Pro domácí \$1; pro cizí k rybolovu \$2; pro hon i rybolov \$10; vydávají okresní klerkové.

Vrchní dep. komisař nad zvěří a rybami: Dan Gellus, Lincoln, Neb.

COLORADO. — **Zvěř.** Jelen od 1. do 10. října (nanejvýš 1 jelen); horská ovce, antilopa a los chráněni; préríjní slepice od 1. do 20. října; "sage" slípky a jeřábek od 10. září do 10. října; divoký krocan chráněn; divoké vodní ptactvo od 10. září do 15. dubna; holubi od 20. srpna do 5. září; křepelka chráněna.

Ryby. — Pstruh ne kratší než sedm paleů a všechny jiné ryby, od 25. května do 30. listopadu.

Povolení. — Povšechný honební listek pro cizí \$10; povolení na rybolov \$2. Komisař: T. J. Holland, Denver, Col.

SEV. DAKOTA. — **Zvěř.** Préríjní slípka, hrdlička, šnep, kulík, různé dravby jeřábků, sluka obecná, od 7. září do 1. list.; křepelka a bažant chráněni; divoká kačna od 1. září do 1. května; divoké husy, jeřábi a husy s černým krkem (brant), od 7. září do 15. prosince; bůvol, caribou, los, horská ovce, trvale chráněni; jelen od 10. list. do 1. prosince; lasice a pižmoň od 15. list. do 15. dubna; bobr a vydra chráněni; antilopa chráněna až do r. 1920.

Ryby. — Pstruh a losos od 1. května do 1. října; bass od 1. června do 15. října; štika, croppie a okoun, od 1. května do 15. října; dovoleno chytat pouze na udici.

Povolení. — Cizí \$25; domácí \$1.

Hajní: Distrikt čís. 1. W. N. Smith; distrikt čís. 2. Olaf Bjorke.

JIŽNÍ DAKOTA. — **Zvěř.** Bůvol, los, jelen, horská ovce, od 1. listopadu do 1. prosince; préríjní slepice, tetřívka chráněni do r. 1911; sluka, divoké kačny, husy a husy s černým krkem (brant), (plover), od 10. září do 10. října; bobr a vydra od 1. září do 1. května.

Ryby. — Candát (bass), kapr, aleš (shad) a croppie, od 1. května do 1. října; pstruh, od 1. května do 1. září.

Povolení. — Pro cizí, kteří musí býti provázeni hajným jako průvodčím, \$25; pro malou zvěř pouze, \$10; vydávají je okr. pokladníci.

Hajní. — Každý okres má dozorce na ryby a na zvěř.

MONTANA. — **Zvěř.** Los, horská koza a horská ovce, od 1. srpna do 1. prosince; préríjní slípky, "sage" slípky a koroptve, od 1. října do 1. listopadu; divoké vodní ptactvo, od 1. září do 1. ledna.

Ryby. — Žádné omezení.

Povolení. — Cizí, na volku a malou zvěř a na ryby \$25; na střílení ptáků a chytání ryb \$10. Pouze na ryby \$1. Pro domácí \$1.

Hajný: Henry Avare, Helena, Mont.

IDAHO. — **Zvěř.** Los (moose), bůvol, antilopa a caribou chráněni stále; jelen, los (elk), horská koza a ovce, od 1. září do 1. prosince; křepelka, od 1. listopadu do 1. prosince; "sage" slepice, koroptev, bažant nebo tetřívka, od 15. srpna do 1. prosince; hrdlička od 15. července do 1. prosince; mongolský bažant, kanadský jeřábek, chráněni; šnep, kulík, kačna a husa, od 1. září do 1. března.

Povolení. — Pro cizí, na ryby \$2; na ptáky \$5; na vysokou zvěř \$25; dohromady \$32. Pro domácí, na ryby \$1; na ptáky nebo vysokou zvěř není třeba žádného povolení.

Ryby. — Chytání ryb na udici pouze, dovoleno po celý rok.

Hajný: W. N. Stephens, Boise, Idaho.

WYOMING. — **Zvěř.** Jelen, los, horská ovce (samec) od 25. září do 30. listopadu. (Los a horská ovce, samec, smějí se střílet pouze v okresech Fremont, Uinta, Carbon, Park a v oně části Big Horn západně od řeky Big Horn). Je proti zákonu zabít bobra a losa až do r. 1912; antilopa až do r. 1915; kačny a husy od 1. září do 30. dubna; jeřábek od 1. srpna do 30. září (nesmí se střílet v okresech Natrona a Sheridan); tetřívka od 25. září do 30. list.; je proti zákonu zabít husy, křepelky, mongolské bažanty.

Ryby. — Ryby na udici smějí se chytati celý rok.

Povolení. — Pro cizí, pro ptactvo pouze, \$5; pro vysokou zvěř a medvěda \$50; za každého dalšího elka \$50; každý cizí musí býti provázen licenovaným průvodčím, však jeden průvodčí smí provázeti jednoho muže a jednu ženu; cizí nesmí mít zbraň v ruce bez povolení. Pro domácí, povolení na ptáky \$1.50; pro domácí povolení na vysokou zvěř \$2.50; na každého dodatečného elka \$17.50; pro

cizí povolení na ptáky, \$20; pro cizí povolení na vysokou zvěř \$50. Povolení vydá kterýkoli smířej soudce nebo příručí hajný.

Hajný: D. C. Nowlin, Lander, Wyoming.

WYOMING. — Zvěř. Jelen, los (elk), antilopa, horská ovce, od 15. září do 15. listopadu; los (moose) a bobr chráněni až do r. 1912; kačny a husy, od 1. září do 1. května; koroptve, bažanti, prérizní slípky a jeřábek (grouse) od 1. srpna do 15. září.

Ryby. — Lov dovolen po celý rok.

Povolení. — Pro cizí \$50; nutno najmouti průvodčí. Pro domácí: na zvěř a ptactvo \$2.

Hajný: D. C. Nowlin, Lander, Wyo.

ONTARIO. — Zvěř. Jelen, od 1. list. do 15. list.; los (moose), sob caribou, jižně od Kanské Tichomořské dráhy, od 1. list. do 15. list.; severně od dráhy, od 16. října do 15. listopadu; elk je chráněn; divočí krocani, bažanti, bobr a vydra chráněni; jeřábek, koroptev, sluka, veverky a zajáci, šneci, kulík a jiné pobřežní ptactvo, od 15. září do 15. prosince; labutě a husy, od 15. září do 1. května.

Ryby. — Bass (candát), od 15. června do 15. dubna; skvrnitý pstruh od 30. dubna do 15. září; bělice a lososový pstruh, po celý rok, vyjma listopad; štíhle, od 15. května do 15. dubna.

Povolení. — Pro cizí, pro honbu \$25; pro domácí, pro honbu jelenů \$2; pro cizí, pro rybaření \$15 na dva týdny, \$20 na tři týdny a \$25 na čtyři týdny.

Předseda (chairman): W. M. Smith, Strathroy.

MANITOBA. — Zvěř. Jelen (samec), antilopa, elk, los (moose) a caribou, od 15. září do 1. prosince; jelen (samice) atd., trvale chráněna; vydra, sobol, od 1. října do 15. května; kuna, od 1. list. do 15. dubna; jeřábek, prérizní slípka, bažant, koroptev, od 15. září do 15. listopadu; kulík, křepelka, sluka, šnep, od 1. srpna do 1. ledna; kačny od 1. září do 1. ledna.

Ryby. — Štíhle, od 15. května do 15. dubna; skvrnitý pstruh, od 1. ledna do 1. října.

Povolení. — Pro cizí \$25; vydáváno od ministra zemědělství.

Hajný: C. Barber, Winnipeg.

BRITICKÁ KOLUMBIE. — Zvěř. Jelen, od 1. září do 15. prosince; caribou (samec), jelen (samec), elk, los (samec), jeřábek a prérizní slípka, od 1. září do 1. ledna; horská koza, od 1. září do 15. prosince.

Ryby. — Žádné omezení.

Superintendent: F. S. Hussey, Victoria, B. C.

Povolení. — Pro každého, vyjímaje úředníky ve vládní službě, \$50; uděluje se od každého úředníka provinciálního.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Rajská jablčka v domácí zahrádce.—Byť bychom měli sebe menší zahrádku, jest přece možno tolik rajských jablíček si vypěstovati, co jich pro domácnost potřebujeme a sice možno si je vypěstovati od semene. Můžeme si sazenice v malé bedničce, kterou na okno postavíme, získati. Vezmeme bedničku, nikoli ale mělkou, uděláme ve dně několik otvorů k odtékání vody a naplníme ji skoro až po okraj dobrou, květinovou hlinou a sejeme co možná brzy, nejlépe ještě v únoru neb začátkem března. Semeno rozeseje se nikoli hustě na povrch hlíny, přikryjeme je trochu prosátou hlinou. Když necháme pak bedničku na okně mírně vytopeného pokoje, tu pak za slabého zalévání vlažnou vodou semeno brzy vzklíčí. Vzešlo-li mnoho rostlinek a je-li obava, že by si vzájemně ve vývoji překážely, tu se nad zemí část jich odstříhne, neboť by vytrháním utrpěly kořínky rostlinek, které mají býti zachovány. Potřebujeme-li jen několik rostlin jest nejlépe, když sesílily, přesaditi je do květináčů, aby se pak mohly ven s hlinou přesaditi, čímž získá se mnoho na čase. Nemůžeme-li z nedostatku místa sazenice jablíček přesaditi, nezbude nic jiného, než nechati je v bedničce až do jara. Sazenice v bedničce neb v květináčích pilně otužujeme tím, že okno otvíráme a za příhodného počasí je ven vystavujeme, načež je v polovici neb ku konci května ven do zahrádky přesazujeme. Záhon pro rajská jablčka určený musí býti hlu-

boko zryt a dobře vyhojen, abychom docílili hojně krásných a dobře vyvinutých plodů. Když se rostliny počínají vyvíjet, uděláme nejlépe, když ku každé zvlášť dáme kůl nebo oder, k němuž přivážeme silné výhony a ostatní přebytečné výhony, jakmile se ukáží vystřiháme, neboť by zbytečně plodům odebíraly šťávu a plody, které by na nich ještě se vyvíjely, by nedozrály. Abychom získali zvlášť veliké, pravé obrovské plody, jest třeba některé menší plody odstraniti. Poněvadž potřebuje rajske jablko mnoho slunečního světla a své krásné červené barvy nabude toliko vlivem přímých paprsků slunečních, jest dobře v létě odstraniti část listů plody zastíňujících a na podzim, když slunce již tak silně nepůsobí, odstraníme skoro všechny listy, jestli plody již své plné velikosti dosáhly. Z odrud starších, dostatečně vyzkoušených, jsou nejvíce doporučeni hodny: Acme s plody kulatými, fialově červenými, chuti výborné, Conqueron s plody velmi velkými, leskle šarlatově červenými, President Garfield, plod obrovský, roste zvlášť bujně a žádá velmi teplého místa, zraje pozdě. S drobnými plody, ale velmi ranně zrající odrudy jsou: Ficarazzi, Král Humbert. K novým velkoplodým odrudám náleží Mikado a Ponderosa, obě doporučení hodné. Žluté plody mají, ačkoli se červeným co do chuti úplně vyrovnají, tyto často i předčí a svou zlatožlutou barvou zvlášť pěkně se vyjmají, jsou ale méně oblíbeny; nezasluhují ale býti zanedbávány. Velmi se doporučují Carters Green s plody krásnými, prostředně velkými, rannými a zvlášť chutnými, chuti sladkonakyslé.

Šetrnost při topení.—K zatápění místo papíru a třisek možno použití sušených slupek ze země, a chceme-li uhlí při topení dobře využítovati, nesmíme klásti čerstvé uhlí na žhavé v peci, nýbrž nejprve shrabati žhavé uhlí do zadu pece a v předu naklásti čerstvé uhlí, tak aby dotýkalo se pouze s jedné strany uhlí žhavého. Tím docílí se toho, že při hoření čerstvého uhlí vystupující plyny přes žhavé uhlí odcházejí a tam se spalují, tedy využívají se též pro teplo, kdežto jinak nepoužity prchají do komína. Také se nemá uhlí nikdy mokřiti, ale po topení pilně z kamen vyhrabati a s popelem prosypati. Kousky takto nabyté mají se však navlhčiti, načež zvlášť k topení pro vyhřívání místností dobře se hodí, neboť žádného zápachu nepůsobují. Chceme-li si v kuchyni po vaření něco tepla zachovati, můžeme toho docíliti laciným způsobem, když skládáme vespod vybraný popel z kamen v bedničce, vodou ho polejeme a mícháme; když kaše tato trochu proležela, nalejme ji, když více přikládati již nechceme a oběd dovařen jest, trochu na žhavé uhlí, na němž zvolna vyhříváje kamna dlouho teplá udrží. Mezi vařením mohou se v kuchyni také veškeré odpadky ze zelin, slupky jablekové, ořechové, ano i kosti spalovati, tak že možno nám vše využítovati a při tom ještě mnohemu zlu předejiti. Služky z pohodlí sypou takové věci do záchodů, čímž se kanál často zasype a stále čistiti musí, aneb hromadí se to někde v kuchyni, čímž všeliký hmyz povstává a vzduch se znečišťuje.

Cibule lékem.—Cibule platí za dobrý krásilicí prostředek. Vypudí prý bradavice, pilhy a kuřl oka. K tomu účeli se nejprve naloží do octa na dvě hodiny. Pak se rozřízne, zbaví vláken, přiváže na znešvařený úd. Procedura tato opakuje se s čerstvou cibulí denně. Bradavice atd. prý změkknou a nechají se snadno vyjmouti. Pro vrzst vlasů doporučuje se potírání choulostivých míst rozříznutou cibulí. Prostředku toho užívali prvně Orientálci, po nich Řekové a Římané. Bodne-li nás včela či jiný hmyz, působí šťáva cibule konejšivě a hojivě. Francovka rozmíchaná cibulovou šťávou zastavuje krváčení z nosu atd. Pokud se požívání cibule týče, jest upotřebení její velmi obsáhlé a všeobecně oblíbené se těšící. Při kašli a katarrech užívá se s úspěchem cibulových cukrátek, které jsou zavařenou směsí cukru, vody a cibulového odvaru. Proti kašli a rýmě užívá se s prospěchem také odvaru šalvěje, oslazeného medem s přisadou octa. Užívá se teplého. Téhož prostředku lze užití při nespavosti a proti nervovým chorobám.

Střihání koní a hovězího dobytka. Užitek koně závisí na péči, která jest mu věnována. Je-li dobře ošetřován, nejen že déle žije, ale také mnohem lepší služby svému majiteli koná, nežli když jest zanedbán, v kterémžto pádu má vždy náchylnost k nemocem a jest pro svého majitele zdrojem stálých mrzutosti a zvěrolékařských účtů. Hlavním zlem pro koně jest zastuzení. Z deseti případů v devíti zaviňuje zchlazení vlhká, nečistá, nestřihaná srst, proti čemuž jest, jak známo, jediná ochrana, kůži koně udržovati vždy čistou, vyhřebelcovanou. Otevřením pórů povzbuzuje se kůže k vyšší činnosti, kůň mnohem rychleji se vypaří a při lepším vzhladu cítí se volnějším. Dlouhá srst je pro koně těžce pracujícího téměř totéž, jako by byl pro člověka tělesnou práci zaměstnaného těžký, mokřý oděv. Jest známo, že střihání jak koní, tak i dobytka hovězího má důležitý význam, neboť zvíře ostřihané jest čilejší a následkem toho koná i lépe práci. Tim přirozeně stoupá cena zvířete. Naše domácí zvířata žijí oproti zvířatům divokým, která sama o sebe se starají, při umělých podmínkách životních, musí se proto i přiměřeně uměle ošetřovati. Střihání srsti jest pro zdar zvířete právě tak užitečno, jako kování koní a suché podestýlání. Kůň ostří-

haný, po těžké denní práci rychle oschne, pohodlně si odpočine, a jest pro práci dne příštího občerstven; naproti tomu neostříhaný kůň bývá postižen kašlem, zápalem plic, zastuzením všeho druhu atd., což stává se zvláště tehdy, je-li srst dlouhá a při těžké práci zapocena. Dlouhá srst vlhkost zadržuje, potrava, mající zvláště posiliti, stává se náhradou teploty, která ustavičně studenou, vlhkou srstí se tělu ubírá. Je-li kůň ostříhan, odpařuje se vytvořený pot, zvíře rychle oschne a tak snadno se nezastudí. Pokud se stříhání ručně vykonávalo, bývalo velmi zdoluhavé a tím i dosti nákladné. Tyto vady pomínují však při zavedení přístrojů ku stříhání úplně.

Pěstování okurek pod širým nebem se mnohdy dosti špatně dařívá, obzvláště volíme-li sazenice z pařeniště. Potížím tímto vyhneme se nejjistěji takto: Na zvolené ploše pořídí se koncem dubna asi 1 a půl yardu široké záhony a uprostřed nich udělá se hlubší rýha. Do rýh nasázejí se za trvale příznivého květnového počasí okurková jádra nepřilís daleko od sebe a po slabém přimáčknutí zavrství se na půl palce vysoko zemí. Je-li příliš sucho, zasazená jádra hodně se zalijí. Když pak jádra za příznivého počasí po několika dnech vzkličila, proberou se přehouštělé okurkové sazeničky tak, aby stály jednotlivě rostlinky — dle svého druhu — na 12 až 20 palců od sebe. Jsou-li na záhonech mezery, vyplní se probranými, se svým zemitým obalem vyjmutými sazenicemi; přebytkné se ovšem pak odstraní. Před chladem noci a studených dní chráníme sazenice poklopenými na ně květináči. Když okurky poněkud již se vyvíjejí, zahrnou se rýhy a rostlinám ustříhne nebo ustípne se po nabytí třetího nebo čtvrtého listu vrcholek (špička), by vytvořily vedlejší, oproti hlavnímu mnohem úrodnější výhony. Potom záhony, pokud to širší se výhony připouštějí, často se okopávají a během sucha často a důkladně se zalévají.

Štípnutí včelami nejlepší prostředek proti rheumatismu (hostci).—Dr. Serc z Marburku, který vyléčil přes 100 nemocných tím způsobem, píše: Štípnutí včelou je proti všem rheumatickým nemocem nejvýše účinné; v chronických zastaralých případech bude až 100 bodnutí ku vyléčení potřeba. V lehčích onemocněních nastane vždy uzdravení, v těžkých se má po marném vyzkoušení chronických léčiv, vždy jedu včelího k bodnutí použítí. Čím úpornější a starší choroba, tím více ukazuje to na jeho upotřebení; účinkuje ještě i při rheumatických nemocech srdce. Tento lék jest ostatně u lidí již dlouho známý a bylo ho též skutečně použito. Na místo hořestivých bodnutí včelami máme mírnější způsob léčení praeparáty Apisem a Apisinem, kterých při podobných nemocech se stejně s dobrým účinkem bylo použito.

CHOV HUS. — **Líhnutí housat.** Poněvadž snášejí husy jen málo vajec, nechávají se co nejdéle nésti a v některých krajinách Německa nechávají se proto vejce vysejdit kvočnami. Líhnutí housat v líhních dosud nikde neuspokojilo a proto se neprovádí. Pod kvočnu dává se dle její velikosti 5—7 vajec. Po 5—6 dnech se vejce zkouší a neoplozená se odstraní. Vysezení trvá 30 dní, někdy i něco víc. Když se líhnou housata, musíme kvočnu opatrovati, neboť je nenávidí. Hned se proto oshrají a dávají se do koše teplými hadry vystlaného, jak obyčejně se všude děje. Použijeme-li k vysezení husu, podkládáme jí 15 vajec a nejlépe jest, když sedí tam, kde snášela.

Odchov housat. Vylihla housátka musí aspoň 24 hodin v teple chována v prvních dnech pečlivě před nastuzením chráněna býti. Když jsou týden stará, nepotřebují více tepla umělého, je-li počasí jen poněkud obstojné. Nepotřebují mnoho ošetřování. Když jsou housata dosti silná a mohou se volně pohybovati, udělají se jim na trávníce ohrady. Doma pak musí vždy o čerstvě stelivo postaráno býti.

Krmení housat. Nejlépe uděláme, když první den po vylihnutí předložíme housátkům jen trochu jemné trávy a vodu. Druhého dne krmí se 2—3krát a vždy jenom málem spařeného šrotu kukuřičného. Toto krmivo jest dle všech zkušeností to nejlepší, které housátkům dáti můžeme, předpokládaje, že mají vždy dosti čerstvé trávy a dostanou kukuřice jen tolik, aby ještě travou doložiti se musela. Dostanou-li mnoho zrnin nebo měkkého krmiva bez dostatečného množství trávy, anebo když dostanou zrní příliš mnoho, třeba by spolu i travu dostávala, dostanou chronotu a zacházi. Je-li krmení tak upraveno, že dostanou asi jen $\frac{1}{4}$ zrní a $\frac{1}{4}$ trávy, málo které house zajde. Abychom docílili nejlepších výsledků, musí dostati housata tolik zeleného krmiva, co až do večera mohou sežrati, jsou-li uzavřena, musí míti vždy hojnost zeleného krmiva. Jiný způsob krmení jest následující: První 2—3 dny chováme housátka v teple a dáváme jim namočený chléb a vodu. Za pěkného počasí dáme je ven do ohrady a po týdnu necháme je volně pobíhati. V prvních 3—4 nedělich nedostanou nic než zeleninu, nejlépe pastvou. Po pěti nedělich dáváme housátkům měkké krmivo ze dvou třetin pšeničných otrub a jedné třetiny mouky kukuřičné. Chceme-li housátka vykrmovati, dáváme jim po 6 nedělich $\frac{1}{2}$ pšeničných otrub a $\frac{1}{2}$ mouky kukuřičné, nesmi se ale zamíchati příliš kašovité, nýbrž spíše v drobení. Do vody se housátka pustí jen když je teplo. Anglický pěstitel Raid dává následující návod: Nejdříve krmíme jed-

nou třetinou kukuřičné mouky a dvěma třetinami otrub studenou vodou namočených a pak vymáčkáme. Mokrého krmení nedáváme. Krmí se tak často, jak rychle vyžirají, což obvykle po dvou hodinách nastává. Jest hlavní věci chovati je v teple a suchu. Jsou-li pak starší, musí míti volný pohyb venku, což ale závisí na počasí.

Zažloutlé prádlo vybilí se nejlépe takto: Nechá se ležeti delší dobu v kyselém podmáslí, hrubší déle, jemnější dobu kratší, načež vypere se mýdlem ve vlažné vodě, vymáchá pak ve studené vodě a usuší. Nepomůže-li to na poprvé, třeba to opakovati.

Jak se mají ovocné stromy vyřezávati.—Uřezávati dlužno všecky usehlé větve, nepotřebné vlky, starší pahýly, větve, které se sklánějí příliš k zemi, větve a větvičky, jimiž by koruna příliš zhoustla a jož se o sebe trou. Pahýly zahnívají stále hlouběji a jsou proto častěji i zcela zdravým větvím nebezpečny. Na odřeninách větších vznikává rak a mnohá jemu podobná choroba. Koruna musí býti světlá a tudíž tak proklesána, aby mohlo do ní světlo se vzduchem vnikati. Je-li přehoustlá, vytváří se jen málo pupenů na květ a z těchto pak i málo nevážného ovoce. Strom se světlou korunou nepoškozují vichry tou měrou jako strom s korunou přehoustlou. Toto platí zejména o stromech osamělých. Stačí, proklesávají-li se ovocné stromy ob rok neb dvě léta. Jsou-li však příliš zarostlé, musí býti, než dosáhly světlých korun, častěji prořezávány. Řezati se musí tak, aby vznikly rány co nejmenší, aby nezbylo pahýlů, aby nevnikla pilka do kmenového dříví příliš hluboko. Všechny větší rány mají se ohladiti nožem a pak dobrou zahradnickou masť zamazati.

Co třeba činiti v případě zlomené kosti. Jest zajisté velmi důležitým pro všechny domácí ošetřovatelky věděti, co jest záhodno činiti v případě zlomeniny — to jest, míti při nejmenším částečnou znalost, jak sesaditi zlomenou kost dohromady a dále věděti, jak pečovati o nemocného následujících několik týdnů. Jest-li to bolestná zlomenina rámeč, ramene neb nohy, bude nemocný nucen ležeti nejméně šest týdnů v posteli a toto bude vyžadovat ze strany ošetřovatelky znalost ranhojičského ošetřování. Příhodi-li se zlomenina na samotě, kde to může trvati hodiny, než lékař může býti povolán, musíte udržet pohromadě všechnu svou odvahu, neboť se může naskytnout případ, že této budete potřebovat, aby bylo uleveno velkým bolestem postiženého. Zlomenina může se přihodit taková, kde zlomena bude kost pouze, kdežto masitá část kolcem nikoliv. Kosť zlomená se však dostala do takové polohy, že jest vzepřena do masité části a působí v této nesmírné bolesti. V podobném případě, kdybyste měly vědomost a odvahu, jak sesaditi aspoň prozatímně, než se lékař dostaví, kost dohromady, ulevily byste nemocnému nesmírně. K tomuto jest zapotřebí semknouti jednu ruku v místě těsně nad zlomeninou a druhou pod, silou odtáhnouti od sebe úlomky kosti a nechatí tyto volně sejit, avšak tak, aby nepřesahoval jeden konec druhý. Když vidíte, že kost se zdá býti na pravém místě, bolesti se značně zmírní. — Opatřte si dvě malé dřevěné desky, neb něco podobného, zaobalte tyto do ručnicku, tak aby netlačily a přiložte jednu na každou stranu zlomeniny, tak aby sebou tato nepohnula — to jest, abyste udržely kost rovně a nesmíte dovoliti nemocnému žádných pohybů. To jest as vše, co můžete činiti pro zlomeninu, v čase přítomném a proto obraťte svoji pozornost k nemocnému samotnému. Bolesti prožité měly bezpochyby za následek zeslabení nervové soustavy a proto sklenka kofalky s vodou, neb koflík kávy neb čaje poslouží znamenitě. Nedovolte sousedům návštěvu nemocného, neboť tento se musí uchrániti veškerého rozčilení. Můžete dovoliti vstup do pokoje jedné osobě, ale varovati tuto před zbytečným povídáním. Rodina a přátelé nemocného mluví obvykle příliš mnoho k tomuto, neboť se domnívají, že rozptýlí jeho myšlenky příjemným malým hovorem o ničem. Ve většině případech však jest klid vhodnějším vnučené zábavy. Neosvětľujte pokoj příliš a dejte nemocnému napít vody a přikrejte tohoto teple, neboť dostaví se mrazivé probíhání tělem, následkem zeslabení nervové soustavy. Udržte svoje tělo při síle, byste mohly býti nápomocny lékařů, když se tento dostaví. Nevynechávejte jídel ze soustrasti k nemocnému. Mýlka, které domácí ošetřovatelky se velmi zhusta dopouštějí, odřikávají se pokrmů, když jest právě čas, kde potřebují nejvíce své tělesné síly a svěžesti k ošetřování nemocného. Lékař přinese si vše potřebné, nepříjde-li přímo ze sousedství, bez zastávky doma. Bude potřebovat malé tenké desky, neb lačky, vatu k zabalení kolem zlomeniny, novou bílou muslinovou látku k roztrhání na obvazy, několik ochranných špendlíků a jeden neb dva zvláštní polštáře, k umístění zlomené ruky neb nohy v pohodlnou polohu. Když jest jednu zlomenina sesazena, nebude obvaz sejmout po nějaký čas, to jest vata a obvazy zůstanou nedotknuty až do vyléčení, nenastane-li zápal. Tento nechá o sobě věděti horečkou a obnovenými bolestmi v ráně, ztrátou chuti k jídlu a povšechnou malátností. V podobném případě lékař sejme celý obvaz a přiloží nějaký roztok k snížení zápalu, jako mokré obklady kyseliny karbolové jedné třicetiny, to jest jedna část kyseliny s třiceti částmi vody, neb slabší, vzhledem k zápalu. V ošetřování ne-

mocného se zloženinou jest zapotřebí částečná znalost ranhojičského ošetřování. — Věnujte pravidelnou pozornost vlasům a kartáčujte tyto dvakrát denně. Nemocný má mít plnou dietu, poněvadž přílišné požívání pokrmů v tomto stavu má za následek nezdrávnost a nečinnost jater. Již pouhé ležení napomáhá oběma těmto nepohodlnostem. Změňte prostěradlo nemocného každého dne a vyklepte s něho droby před uhasnutím světla. Jest výhodnějším mít malé přetahovací kusy prostěradla neb kusy starého úplně postačí. Přetáhněte tyto pod nemocným přes velké spodní prostěradlo. Je-li nemocný velký a těžký, jest otázka zvedání tohoto velmi vážná. V nemocnicích užívají patentních zdvihadel, ale v domácích domech, kde podobných zařízení neexistuje, musí být užito jiných prostředků. Je-li hák neb něco nad postelí, nač by se mohl připevnit kožený pás neb provaz, může se nemocný nadzvednouti na tomto sám. Nenechte játra státi se nečinná, dávejte denně dávku soli neb přírodní vody, jest-li zapotřebí. Udržujte pokoj chladný a dobře provětráný. Udržujte nemocného ve veselé náladě, obstarávejte denně čerstvé květiny možno-li, dovolte známým návštěvu, ne však více než dvěma osobám v tomtéž čase. Pokuste se zpříjemniti oněch šest týdnů, které nemocný musí strávit v posteli co nejvíce, nenechte čas ubíhat zvolna, ale udržujte nemocného při humoru a šťastného.

Dřevěné uhlí čistí slepicím vole a žaludek, písek aneb kámen napomáhá trávení, vápenité látky slouží ku utvoření skořápky a zapije-li to slepice čerstvou, čistou vodou, cítí se být v slepicím nebi.

Jak vypudíme z pokoje mouchy? Pozavírejme okna i dvěře a několik listů z tykve dejme na uhlí žhavé. Jakmile počne kouř vystupovati, otevřeme náhle ona. Za chvíli nezůstane v pokoji ani jediná moucha, všechny prchnou.

Nová Domácí Kuchařka

pro česko-americké hospodyně, čili praktický a spolehlivý návod k snadnějšímu připravování těch nejoblíbenějších jednoduchých i složitých českých, amerických a francouzských masitých i postních pokrmů všeho druhu, jakož i různých zavařenin, rozličných lahůdek a též nápojů, kromě jiných užitečných pokynů a předpisů. Pro česko-americké domácnosti upravil Emanuel Perseid Běránek. Kniha ta má 1412 předpisů ku přípravě polévek, příchoutek, omáček, míšeninek, ústřic, ryb, hovězího, telecího, skopového, jehněčího, vepřového masa, drůbeže, zvěřiny, masité paštiky, masitých jídel, sladkých příkrmů, sladkých omáček, zavařování ovoce a poučení, jak připravovati stoly k hostinám a jak krájet drůbež, a též slovníček česko-anglický. Kniha krásně vázaná v barevných tuhých deskách. III. vydání v snížené ceně \$1.50.

K dostání u

AUG. GERINGERA,

541 W. 12th Street,

Chicago, Ill.

Úplný seznam knih na požádání zdarma.

Přidejte se ke kapele na dechové nástroje.

Každý je zván.

Zde je velká příležitost pro každého, kdo chce vyniknouti. Kdo by si přál jiné štěstí než se ze života a vydělati slušné peníze způsobem příjemným. Doptejte nám dnes; nechťe nás říci vám o našem prosazeném plánu, dle něhož stanete se členem kapely na dechové nástroje. Je v proudu veliká národní hnutí mít kapely na pýchové nástroje v každém městě nebo znovuzřít starou kapelu na dechové nástroje. Pište dnes — pouze pošlete své jméno a adresu. Dovoďte, stýchom Vám vše poráditi o našem plánu, kapely na dechové nástroje a odáti vám zvláštní ceny všech nástrojů kapely. Mělo by se vám dostatí zaškatku. Ten kdo možná a vlastním nástrojem má tu nejlepší příležitost.

Bud'te organisátorem. Můžete zorganizovati kapelu na dechové nástroje a naši záruka poskytnouti pomoci. Ukážeme vám jak organisovati a poskytneme vám všechnu potřebnou pomoc — ukážeme vám, jak platiti za své nástroje a povolíme vám splátky na dlouhá léta a lehké. Dáme vám všechna poučení a jak kapelu na dechové nástroje vyvolati peníze. Zvláštní instrukce ku organizování kapel dámských a kapel hochů.

Zdarma zkouška. U všech dechových nástrojů vám povolujeme tu nejlepší zkoušku zdarma. Noubory nástrojů pro celou kaplu u pošlou se zdarma na zkoušku, a na dlouhou dobu. Jestli se vám nástroje zamlouvají, nejlépe se vám úplně, pošlete nástroje zpět.

Whistle-o-phone zdarma pošlete nám své jméno rychle a my vám povíme, jak dostati jedinu z těchto hudebních novinek zdarma, povíte-li něco o kapelách na dechové nástroje ve vašem sousedství. Všechny podrobnosti a kapelní knížka pošlou se vám zdarma, vyplacené. Pošlete své jméno a adresu.

Pište dnes. **DEPT. 6070.**

LYON AND HEALY, WABASH AVE. AND ADAMS ST. CHICAGO.

Poštovní sazby.

Dopisy. — Za dopisy adresované do kteréhokoli místa ve Spojených Státech a jejich ostrovních državách, Kanadě, Kubě, Německu (přimo) Vel. Británii, Republice Panamské a Mexiku, Shanghai, na průplavovém pásnu obnáší v známkách předem zaplacené poštovné 2 centy za uncí neb zlomek téže; doprava na jiný poštovní úřad na žádost adresáta bezplatně. Pokud zůstane dopis nedoručen a je-li opatřen adresou zaslátelce, navrátí se tomuto bezplatně. Je-li adresa zaslátelce vynesána, dopraví se dopis do mrtvých dopisů a odtud bude navrácen zasláteli.

Za registrované dopisy obnáší poplatek 10 centů dodatečně.

Místní čili "drop letters" to jest pro město nebo town, kde složený 2 centy, kde stává listonosný systém a 1 cent, kde takového systému není. Známkové poštovní listky, pokud jsou vládní správou dodány, 1 cent za každý.

Kolky pro zvláštní dodávku, v obnosu 10c, přilepí se dodatečně k pravidelné sazbě a tím zabezpečí se neodkladně okamžité dodání v místě adresáta. Pravidelné kolky možno použít k tomuto účelu, avšak musí se obálka v takovém případě označit "Special Delivery."

Poštovné druhé třídy. — Časopisy, vydávané v pravidelných lhůtách nejméně čtyřikrát do roka a mající pravidelný seznam odběratelů, s přílohou a čísly na ukásku 1 cent za libra — Jiné časopisy, vyjímaje týdeníky, pokud donášeny listonosem, pro adresáta v téže místě, kde časopis vychází, 1 cent za 4 unce. Pokud zasláno jiným než vydavatelem, za 4 unce neb méně 1 cent.

Poštovné třetí třídy (nesmí přesahovati 4 libry). — Tiskopisy, knihy, otišky s rukopisy, nezapečetěné oběžníky, které možno ležet bez bezání obálky prohlédnouti, 1 cent za každé dvě unce. Do této jsou zahrnuta semena a koření.

Poštovné čtvrté třídy. — Nesmí přesahovati čtyři libry; takto lze zaslati zboží neb vzorky za poplatek 1 cent za uncí. Jiné věci, jako jsou: tekutiny, jedy, zápalné nebo výbušné látky, živá zvířata, hmyz, atd. se přinejvíce vylučují. Sušené rostliny a ovoce, čerstvá a umělé květiny 1 cent za uncí.

Poštovné do jiných zemí. — Do všech zemí a kolonií, které náleží ke světovému spoleku poštovnímu vyjma Německo, Anglii, Irsko, Škotsko a Nový Fundland obnáší poplatky poštovní následující: Dopisy, váleci 1 uncí neb méně za předem zapravené poštovné 5 ctů, za každou další uncí 3 ct. Poštovní listky: za každý 2 ct. Za časopisy a jiné tiskopisy za 2 unce 1 cent. Vzorky zboží 1 cent za dvě unce; avšak zarba jest nejméně 2 centy, ať již zboží váží 4 unce aneb 1 uncí. Poplatek za registrování dopisů neb jiných zásilek obnáší 8 centů. Každá jiná korespondence mimo dopisů musí mít poštovné alespoň částečně zapraveno. Tiskopisy, jiné než knihy, které jsou přikládány poštou, jsou od celni prohlídky osvobozeny. Poplatek na dopisy do Německa, Anglie, Škotska, Walesu, Nového Fundlandu obnáší 2 centy za uncí.

Poštovní poukázky (Postal Money Orders). — Touto cestou možno zaslati částku až \$100 ve Spojených Státech a včetně do Guam, Hawaii, Porto Rico, Tutuila a Samoa,

také do British Guiany, Kanady, Kuby, Nového Fundlandu, Antigua, Barbados, Dominica, Grenady, Jamajky, Montserratu, Nevisu, St. Kittau, Saint Lucie, Saint Vincentu, Tortoly (Virginské ostrovy), Virgin Gordy (Virginské ostrovy), do Západní Indie a na poštovní agentury Spojených Států v Sanghaji (Čína) a Filipinských ostrovech. Poplatky jsou následující:

Za poukázku nepřesahující \$ 250...	3c
Za poukázku nepřesahující \$ 500...	5c
Za poukázku nepřesahující \$ 1000...	8c
Za poukázku od \$10.00 do \$ 20.00...	10c
Za poukázku od \$20.00 do \$ 30.00...	12c
Za poukázku od \$30.00 do \$ 40.00...	15c
Za poukázku od \$40.00 do \$ 50.00...	18c
Za poukázku od \$50.00 do \$ 60.00...	20c
Za poukázku od \$60.00 do \$ 75.00...	25c
Za poukázku od \$75.00 do \$100.00...	30c

Do Rakouska-Uherska, Bahamy, Belgie, Bermudy, Britického Hondurasu, Bolívie, Čieška, Costa Rica, Dánska, Egypta, Japonska, Liberie, Luxemburka, Mexika, Nizozemska, Nového Zeelandu, Norska, Peru, Švédska, Srýcarska, Transvaalu, Trinidadu obnáší poplatek za peněžité zásilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$10	8c
Za poukázku přes \$10—\$20.....	10c
Za poukázku přes \$20—\$30.....	15c
Za poukázku přes \$30—\$40.....	20c
Za poukázku přes \$40—\$50.....	25c
Za poukázku přes \$50—\$60.....	30c
Za poukázku přes \$60—\$70.....	35c
Za poukázku přes \$70—\$80.....	40c
Za poukázku přes \$80—\$90.....	45c
Za poukázku přes \$90—\$100.....	50c

Do ostatních pak zemí cizích obnáší poplatky za peněžité zásilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$10.....	10c
Za poukázku přes \$10—\$20.....	20c
Za poukázku přes \$20—\$30.....	30c
Za poukázku přes \$30—\$40.....	40
Za poukázku přes \$40—\$50.....	50c
Za poukázku přes \$50—\$60.....	60c
Za poukázku přes \$60—\$70.....	70c
Za poukázku přes \$70—\$80.....	80c
Za poukázku přes \$80—\$90.....	90c
Za poukázku přes \$90—\$100.....	\$1.00

Vláda Spojených Států zavedla skutečně velmi cennou a všeobecně prospěšnou novinku v poštovníctví, která bude zajistit veškerým občanstvem co nejvíceji užití, neboť jest dobře známo, jak by bylo dříve již výhodné, kdyby se byly mohly zaslati poštovní známky do jiných zemí mimo Soustátí buď k zaplacení málo obnosu nebo na zpáteční odpověď. Tomuto nedostatku bylo tedy vyhověno a do oběhu dány tak avané "International reply coupons", na něž v cizí zemi dostane adresát tamní poštovní známky. Za takovýto kupon na každých 5c poštovní sazby a uplatí se o 1 cent více, to jest 6 ctů. Ku názornějšímu pochopení sioužili malý příklad: Pošle-li někdo do Rakouska dopis a chce, aby naň dostal zmaňjší odpověď, to jest přiložením zpáteční poštovní známky, koupí zde 5ctový "International reply coupon"; za něj zaplatí 6 centů a vloží jej do psaní. Adresát tam obdrží zaň u svého pošt. úřadu poštovní známky rakouské v ceně 25 haléřů, tedy zrovna tolik, mnoho-li obnáší poštovné z Rakouska do Spojených Států.

Položky v mírách kucharských.

- 1 pinta tekutin rovná se 1 libře.
- 2 gilly tekutin dělá 1 koflík.
- 4 čajové lžičky je 1 stolní lžice.
- 2 stolní lžice mouky váží 1 uncí.
- ½ libry másla tvoří 1 koflík.
- 4 koflíky mouky rovná se 1 libře.
- 2 koflíky zrnitého cukru je 1 libra.
- 2½ koflíků práškového cukru tvoří 1 libru.

Zlatá zrnka pro hospodně.

Trošku ledku (salpetr) přidá-li se do vody, v níž nařezané květiny jsou, udrží tyto dlouhou dobu čerstvými.

Zjistiti, zda-li je vejce čerstvé, vložme je do pejlu s vodou. Je-li dobré, sklesne hned ke dnu, jinak bude plovati.

Čerstvé maso nemělo by se nechávat v papíru zabaleno, protože tento šťávy do sebe vsákne. Nejlépe položiti je na hliněný talíř.

Clo ve Spojených Státech.

Albomy na fotografie, 35 procent ceny.
 Albomy, fotografie, 35 procent ceny.
 Absintu, \$2.60 gallon.
 Ale, v láhvích, 450 gallon;
 v soudkách, 22c gallon.
 Alkohol, amylic, 3/4 lb; dřevěný, 20
 procent ceny.
 Aluminium, surové, beze cla.
 Anatomické nástroje a preparáty, beze cla.
 Arrak, \$2.50 gallon.
 Asfalt, surový, \$1.50 tunu.
 Automobily a hotové jejich součástky, ne-
 počítaje v to ráfy, 45 procent ceny.
 Banány, beze cla.
 Barvy pro malíře, 30 procent ceny.
 Bavlněné kravaty, 50 procent ceny.
 Bavlněné košile, tučet 15 až 50 procent.
 Bavlněné knaty, 15 procent ceny.
 Bavlněné punčochy, tučet 15 až 20 pro-
 cent ceny.
 Bavlněné šle, 45 procent ceny.
 Bavlněné ubrusy na stůl, 40 procent ceny.
 Bavlněný trimink, 60 procent ceny.
 Bavlněné krajky, 60 procent ceny.
 Bavlněné šatstvo, hotové 30 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky, hlídké nebo strou-
 běné 45 procent ceny.
 Beloba, 2 a půl centu lb.
 Berlináková mošť, 8c libra.
 Borax, 2c lb.
 Branibory, 25c buší 60 liber.
 Brány, 15 procent ceny.
 Broky olověné 2 a 3/4 centu . . .
 Bronzové výrobky, 45 procent ceny.
 Bronzový prášek, 12c lb.
 Broušená nádobí, 60 procent ceny.
 Broušené sklo, všechny předměty 60 pro-
 cent ceny.
 Brýle, dle ceny, 15 až 50 procent ceny.
 Isidilicové výrobky, 20 procent ceny.
 Břítvy, v ceně méně \$1 tučet 35 procent;
 méně než \$1.50 tučet, 6c jedna a 35 proc.;
 v ceně méně než \$2 tučet, 10c jedna a
 35 proc.; v ceně méně než \$5, 12c jedna
 a 35 proc., a v ceně nad \$5 tučet, 15c
 jedna a 25 proc. ceny.
 Ceny (výhry), beze cla.
 Chinin, beze cla.
 Cibule, 40c buší.
 Cínové výrobky, 45 procent hodnoty.
 Celluloidové zboží, 55c lb, a 30 proc. ceny.
 Cigaretový papír, 60 procent ceny.
 Citrony, 1 1/2 centu libra.
 Citronová kůra, 2c libra.
 Cukerlin, 65 libra.
 Cukr 1 50-100c z libry, předčistěný
 1 90-100c z libry.
 Cukrovinky od 4c libra a 15 až 50 procent
 ceny.
 Čaj a čajovník, beze cla.
 Časopisy a měsíčníky, beze cla.
 Čertovo lejno — anafostida — beze cla.
 Chloroform, 10c libra.
 Chmel, 16c libra.
 Dátle, 1c libra.
 Deštníkové hole, nepřipravené beze cla.
 Deštníkové hole, zpracované, 40 procent.
 Démanty, ne skvozté, hrubé a nebroušené,
 beze cla.
 Démanty broušené, ale nezasažené, 10
 procent ceny.
 Démanty, broušené a zasažené, 40 procent
 ceny.
 Deštníky, 50 procent ceny.
 Divadelní obleky vodní dle jistých pod-
 mínek (ujemněním pokladny vyznače-
 ných).
 Dobytek mladší než rok \$2 kus.
 Dobytek starší než rok \$2.75 kus nebo
 2 1/2 procent ceny.
 Domácí potřeby pro lidi z cizích zemí
 beze cla.
 Doutníky a cigarety, \$4.50 libra a 25
 procent ceny zároveň s vnitřními daní.
 Drahokamy zasažené, 60 procent ceny.
 Drahokamy broušené, ale nezasažené, 10
 procent ceny.
 Drobnohlady, 45 procent ceny.
 Dýmky, 60 procent ceny.
 Divadelní a polit. kukátka, 45 proc. ceny.
 Drábež opáfená, 5c libra.
 Drábež šivá, 3c libra.
 Essence ovocné, \$2 libra.

Fotografie, 25 procent ceny.
 Granátové výrobky, 50 procent ceny.
 Glukosa, 1 1/2c libra.
 Glycerin, surový, 1c libra.
 Glycerin, předčistěný, 3c libra.
 Gutaperč, výrobky z ní, 25 procent ceny.
 Harmoniky, 45 procent ceny.
 Hlušky, půl centu libra.
 Háčkované věci k nošení, 44c za libra a
 50 procent ceny.
 Háčkované předměty, hadvábné, 60 pro-
 cent ceny.
 Hedvábné šatstvo, 60 procent ceny.
 Hedvábní, surové nebo navinuté, beze cla.
 Hedvábné nitě, 30 procent ceny.
 Hedvábné háčkované předměty, 60 pro-
 cent ceny.
 Hedvábné krajky, 60 procent.
 Hedvábné kapesníky, obyčejné 50 procent
 ceny; vyšívané 60 procent ceny.
 Hlídkové nádobí, zdobené, 50 procent ceny.
 Hlídkové nádobí, obyčejné, 25 procent ceny.
 Hodiny, 40 procent ceny.
 Hodinové strojky, nejméně 8-17 kameňů,
 70c jeden; ne více než 11 kameňů \$1.25
 jeden; ne více než 15 kameňů, \$1.85
 jeden; ne více než 17 kameňů \$1.25 a
 25 procent jeden a přes 17 kameňů \$2.00
 a 25 procent jeden.
 Hořčice, připravená, 10c libra.
 Hořká, obsahující alkohol, \$2.60 gallon.
 Hračky, z porcelánu, nezdobené, 55 proc.
 ceny; zdobené 60 procent.
 Hrách, sušený, 25c buší; zelený, 25c buší.
 Hřebíčky sekané, 4-10c lb.
 Hřebíčky do poltek, 1 1/2c libra.
 Hroznový cukr, 1 1/2 centu libra.
 Hrozinky, 2 1/2 centu libra.
 Hrozny, 25c za jednu čtvereční stopu.
 Houby, ve skleněných nádobách, 2 1/2c lb.
 Houby, 20 procent ceny.
 Hovězí, skopové a vepřové maso, 3 centy
 libra.
 Hračky, které nejsou z pryže, porcelánu,
 nitě nebo kamene, 35 procent ceny.
 Hřebíčky drátěné, se kralířem, 10c z polce
 1/2c libra.
 Hudební nástroje nebo části jich, 45 pro-
 cent ceny.
 Hospodářské stroje, 15 procent ceny; beze
 cla z těch zemí, jež neuhliňují s
 ná stroje vyvážené ze Spoj. Státu.
 Indigo, beze cla.
 Inkoust, 25 procent ceny.
 Jantarové výrobky, 25 procent ceny.
 Jablka sušená, 2c libra.
 Jablka selená, 25c buší.
 Jabličný mošť, 5c gallon.
 Javorový cukr, 4c libra.
 Jedmen, buší 48 liber, 30c buší.
 Jedmenový sád, buší o 24 lb 45c buší.
 Jehličky, ne do ukrasa, kovové, 25 procent
 ceny.
 Jehličky do klobouků, umístitelné jako
 skvozt, 35 procent ceny.
 Jodoform, 75c libra.
 Kafr, surový, beze cla.
 Kafr, předčistěný 6c libra.
 Kamzíci kůže, 20 procent ceny.
 Kapesníky, 45 až 60 procent ceny.
 Kartáče, 40 procent ceny.
 Narty, 10c hra a 20 procent ceny.
 Kastilské mýdlo, 1 1/2c libra.
 Káva, beze cla.
 Křih, hodnoty přes 25c za libra, 15c libra,
 a 20 procent ceny.
 Kokosový olej, beze cla.
 Kávové náhražky, 2 1/2 centu libra.
 Klobouky, až do \$1.50 tučet, \$1.50 za tu-
 čet; do \$5 tučet, \$2 za tučet; do \$18 tu-
 čet, \$5 za tučet; přes \$18 tučet, \$7 za
 tučet.
 Klobouky, slámené, zdobené, 50 procent
 ceny; netrimované 25 procent ceny.
 Kordilové výrobky 50 procent ceny.
 Kostky, 50 procent ceny.
 Kosmetické prostředky, neobsahující al-
 kohol, 60 procent ceny.
 Kostata, 40 procent ceny.
 Kostatová korna, \$2 tunu.
 Kukátka, buší o 60 lb, 1c za buší.
 Krajky, výšivky, 70 procent ceny.
 Krajkové šátečky, 60 procent ceny.

Kresby, 15 procent ceny.
 Knihy, mapy, atd., 25 procent ceny.
 Knihy před 20 roky tištěné beze cla.
 Knihy nenejglické beze cla.
 Kuflíky, k límcí a manžetám 50 procent
 ceny.
 Koberec, trojnásobné Ingrain 22c za čtv.
 yard a 40 procent ceny.
 Koberec, dvojnásobné, 18c za čtv. yard a
 40 procent ceny.
 Koberec bruselské, 28c čtv. yard a 40
 procent ceny.
 Koberec Axminster, samet, 40c čtv. yard
 a 40 procent ceny.
 Koně v ceně méně než \$150 kus, \$30 kus.
 Koně v ceně přes \$150 kus, 25 proc. ceny.
 Kopřivky, výrobky z něho, 45 proc. hodnoty.
 Korálky, 25 procent ceny.
 Kordy, 35 procent ceny.
 Kostry, beze cla.
 Kovové písmo, 1 1/2c libra.
 Košešiny, výrobky z něh, 35 proc. ceny.
 Krajky, 40 procent ceny.
 Kresby tužkou a inkoustem, 20 proc. ceny.
 Kufářské předměty, 40 procent ceny.
 Kůže, výrobky z ní, 35 procent hodnoty.
 Kůže, nevyčištěné, 15 procent ceny.
 Kůže surové, beze cla.
 Květiny, umělé neb osobné, 50 proc. ceny.
 Květiny přirozené, 25 procent ceny.
 Kuličkové, 20 procent ceny.
 Koule kulečnickové, 50 procent.
 Kůra pomerančová, nebo citronová, při-
 pravovaná nebo sušená, 2c libra; ne-
 připravovaná beze cla.
 Květ — kořen — celý, beze cla.
 Laky, 35 procent ceny, \$1.32 gallon.
 Lahvičky, tonální, 45 až 60 procent ceny.
 Látky předtiskné, 1/4 centu z libry a 10
 procent ceny.
 Lamovka, bavlněná, 45 procent ceny.
 Lamovka, hedvábná, 50 procent ceny.
 Lamovka, vlněná, 60c libra a 40 procent
 ceny.
 Len, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Lihoviny, \$2.60 gallon.
 Léčidla a barvy, 20 procent ceny.
 Linoleum, na podlahy, méně než 9 stop
 široké 6c jeden čtvereční yard a 15
 procent ceny; více než 9 stop široké,
 10c čtvereční yard a 15 procent ceny.
 Lněné krajky, 60 procent ceny.
 Lněný olej, 10c gallon.
 Lněné semeno, 25c bush.
 Lněné výrobky, 40 procent ceny.
 Losos, čerstvý, naložený nebo solený 1c lb.
 Loučky a hlavíčky louček, 35 proc. ceny.
 Lůž, půl centu libra.
 Maccaroni a podobné přípravy, 1 1/2 centu
 z libry.
 Malby pro koleje nebo na výstavu, beze
 cla.
 Malby, podrobně neudány, 20 proc. ceny.
 Máslo a náhražky, 6c libra.
 Masové výtahy, 50c libra.
 Mandle, ve skořápkách, 4c libra.
 Mandle, bez skořápek, 6c libra.
 Máslo kokosové, 3 1/2c libra.
 Maso čerstvé, hovězí, 1 1/2 centu z libry.
 Meče, 50 procent ceny.
 Med, 29c gallon.
 Medaile, zlaté, stříbrné nebo máděné, ob-
 držené v odměnu beze cla.
 Minerální soli, beze cla.
 Minerální vody, v pintových láhvích, 20c
 tucet; v kvartových, 30c tucet; ve více
 než kvartových láhvích, 24c gallon; ji-
 nak zasláné 8c gallon.
 Mléko, čerstvé, 2c gallon.
 Mléko přeservované, 2c libra.
 Modřička do prádla, 2c libra.
 Morfin, \$1.50 unce.
 Motorokyly a hotové jejich součástky, bez
 ráfu, 45 procent ceny.
 Mouka rýžová, čtvrt centu libra.
 Mouka pšenice, 25 procent ceny.
 Mouka žitná, 1/2 centu libra.
 Muhy, v ceně do \$150, 30; v ceně přes
 \$150, 25 procent ceny.
 Muškatové ořechy, beze cla.
 Mýdlo kastilské, 1 1/4 centu libra.
 Mýdlo lékařské, 20c libra.
 Mýdlo toaletní, voňavé, 50 procent ceny.
 Mramorové výrobky, 50 procent hodnoty.
 Nábytek dřevěný, 35 procent ceny.

Nástroje ku kreslení, 45 procent ceny.
 Nové písmo, 25 procent ceny.
 Náboje, 20 procent ceny.
 Náplastě léčivé, 25 procent ceny.
 Nože, vidličky a očky pro řezání, na
 krájení, kuchyňské, nože lovecké, na
 chleba, máslo ovoce, sýr, zeleninu, s
 rukojetmi perletovými nebo ze slonovi-
 ny, 14c jeden a 15 procent ceny; s ruko-
 jetmi z jehličného rohu, 10c jeden a 15
 procent ceny; s rukojetmi z pryže, ko-
 stli nebo pyroxylinu, 4c jeden a 15 pro-
 cent ceny; s rukojetmi z jiného mate-
 riálu, 1c z jednoho a 15 procent ceny.
 Nože kapesní, zavřáčky, zahrádknické atd.
 nemající více než 40c ceny za jeden
 tucet, 40 procent ceny; nože v ceně do
 20 tucet 1c kus a 40 proc.; v ceně ne-
 přesahující \$1.25 za tucet 5c kus a 40
 procent ceny. V ceně nepřesahující \$3
 za tucet, 10c kus a 40 procent; v ceně
 přes \$3 za tucet, 20c kus a 40 procent.
 Nůžky, v ceně do 50c za tucet, 15c tucet
 a 15 procent; v ceně do \$1.75 za tucet,
 50c tucet a 15 procent ceny; v ceně přes
 \$1.75 za tucet, 15c tucet a 25 proc. ceny.
 Nůty, železné neb ocelové, 1 1/2c z libry.
 Obálky na psaní, jednoduše, 20 procent
 ceny; zdobené, 25 procent ceny.
 Obuv kožená, 10 až 15 procent ceny.
 Okurky, 40 procent ceny.
 Olej rybí, rybí tuk, 15c gallon.
 Olej bergamotový, beze cla.
 Olej olivový, 40c gallon.
 Olej lněný, 15c gallon.
 Olivy, v láhvích anebo v hrnech majf-
 etch méně než 5 gallonů, 25c gallon;
 jinak 15c gallon.
 Onyx, výrobky z něho, 50 procent ceny.
 Operní a polní skla, 45 procent ceny.
 Opium obsahující 9 procent morfinu, \$1.50
 libra; obsahující více než 9 procent
 morfinu, \$6 z libry.
 Opium, tekutá jeho příprava a opiova
 tinktura, 40 procent ceny.
 Oprášovací z peří, 40 procent ceny.
 Ovoce, jablka, broskve, jabody, atd. ze-
 lené neboli zralé, 25c bush.
 Ovoce stromy a keře k sazení, zdarma.
 Ovoce umělé ku trimování klobouků atd.,
 60 procent ceny.
 Optické nástroje, 45 procent ceny.
 Oranže, 1c libra.
 Orientální koberec, 10c za čtvereční stopu
 a 40 procent ceny.
 Oves, 15c bush.
 Ovesná mouka a vřícovaný oves, 1c libra.
 Ovoce, ve své šťávě naložené, 1c libra a
 25 procent ceny.
 Ozdobné zboží, peří, květiny, ptáči, atd.,
 50 procent ceny.
 Ozdoby na šaty a triminky, 60 procent ceny
 až 50c libra a 40 procent ceny.
 Papírové výrobky, podrobně neudáno, 25
 procent ceny.
 Papír (bond) od 2 centů libra a 10 procent
 ceny do 3 1/2c libra a 15 procent ceny.
 Je-li linkován, s okrajem neb ozdoben,
 dalších 10 procent ceny.
 Párátka na zuby, 2c tucet a 15 proc. ceny.
 Papír k obálkám fotografickým, 20 procent
 ceny.
 Papírky na cigarety, 60 procent ceny.
 Paprika, 2 a půl centu z libry.
 Parafin, beze cla.
 Péra, všechna mimo zlatá, 12c z grossu.
 Péra zlatá, 25 procent ceny.
 Peří neudáno, 20 procent ceny.
 Peří na ozdoby dámských klobouků, ja-
 jakož i péra pštrosí, 60 procent ceny.
 Pentle, 45 procent ceny až 50 procent.
 Peří, červené nebo karyenského, 2 1/2c libra.
 Peří, černé nebo bílé, beze cla.
 Perly, v přirozeném stavu, 10 procent ceny.
 Petrolej, beze cla.
 Pily okružní tak zvané cirkulárky, 20
 procent ceny.
 Pily obyčejné, 25 procent ceny.
 Pivo, ale a porter, v láhvích, 45c gallon;
 v soudkách, 23c z gallonu.
 Pluhy hospodářské, 15 procent ceny.
 Pohanka, buší o 48 librách, 15c z bušty.
 Porcelánové nádoby, žluté, hnědé nebo še-
 dě barvy, 25 procent; čisté bílé, 55
 procent ceny.

Porcelánová hlína, \$2.50 tuna.
 Postroje, sedla, z kůže, 20 a 35 proc. ceny.
 Plátcí připravení do obchodu s ozdobným zbožím, 60 procent ceny.
 Plátcí kůže, hrubé, 20 procent ceny.
 Pytlíky na tabák, 80 procent ceny.
 Plátno, lince a manšety, 40c za tučet a 20 procent ceny.
 Pláštiky hodinek a částí hodinek, 40 procent ceny.
 Plech, rudá a v kusech, bezc. cta.
 Plechové pláty, 1½c libra.
 Porcelánové nádoby, ozdobené, 60 procent ceny.
 Povidla, 1c na libru a 35 procent ceny.
 Porcelánové, ozdobené, 60 procent ceny.
 Praskavky, 8c libra.
 Protuté výrobky, 40 procent ceny.
 Pryž, surová, bezc. cta.
 Pryž výrobky z ní, 35 procent ceny.
 Pšenice, 25c bušl.
 Pšeničná mouka, 25 procent ceny.
 Plátcí pozemní i vodní bezc. cta.
 Plátcí vypaní, ne do obchodu s ozdobným zbožím, bezc. cta.
 Rákos na stolice, 10 procent ceny.
 Revolvary, 75c jeden a 25 procent ceny.
 Ručnice jednoblavňové, \$1 jedna a 35 procent ceny; dvoublavňové, nemající více ceny než 45. \$1.50 jedna a 15 procent ceny; v ceně od \$5 do \$10, \$4 jedna a 15 procent ceny; ručnice dvoublavňové v ceně přes \$10, \$6 jedna a 35 procent ceny.
 Rukavičky mužské, od 40 centů až do \$4 z jednoho tuctu párů; rukavičky dámské a dětské, od 40c centů až do \$4.75 za každý tučet párů.
 Rybiz, 2c z libry.
 Ryby čerstvé, čtvrt centu z libry; ryby v soudkách — pod půl sudu — 30 procent ceny.
 Ryby, americké, bezc. cta.
 Rytiny, 25 procent ceny.
 Rytiny starší než 20 let, bezc. cta.
 Rukopisy zdarma.
 Roh, výrobky z něho, 30 procent ceny.
 Rtuť, 7c libra.
 Rězby, ne na prodej, bezc. cta.
 Sádko, 1½ centu z libry.
 Sádra, v kusech, 30c tuna; sádra umělá, \$1.75 tuna.
 Samoty, sametové a plyšové stuhy a jiné podobné zboží, ne méně než ¾ palce a ne více než 12 palců široké, černé barvy, \$1.60 libra; jiné než černé barvy, 1.75 libra.
 Saistvo vínové, 46c libra a 60 proc. ceny.
 Seenerle pro divadla, ne na prodej, bezc. cta.
 Seno, \$4 tuna.
 Sírky, v krabících, neobsahujících více než po 100 sírkách, 6c v grossu; sírky importované jinak než v krabících, z nichž žádná neobsahuje více než 100 kusů sírek, ¾ centu za každý list.
 Sladový tekutý výtahok, v láhvích, 46c gallon; v soudkách, 23c gallon.
 Sírny květ, přečištěný, \$4 tuna.
 Stanina, 4c libra.
 Sluncečnky, 50 procent ceny.
 Skofice, nemletá, bezc. cta.
 Strychnin, 15c unce.
 Sůl, v kusech, 7c za sto liber.

Sůl v pytlíčkách, 1½c za 100 liber.
 Sůr, 4c libra.
 Sír, surový, bezc. cta.
 Sklo, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Skleněná nádoby, 60 procent ceny.
 Skvosty, 60 procent ceny.
 Slonovina, výrobky z ní, 35 procent ceny.
 Sošky, 60 procent ceny.
 Sundej, 50c z 1000 kusů.
 Škrob, bramborový 1½ centu libra. Každý jiný, 1c libra.
 Sněrovadla do sířevců, 50c z grossu párů a 10 procent ceny.
 Šunka, 4c libra.
 Tabák, náplň, nezdrcnutý, 25c libra; zdrcnutý, 50c libra.
 Tabák, obalový, 150procentní, 55c libra.
 Toiletní předměty, neobsahující ilh, 60 procent ceny; obsahující v sobě ilh, 60c libra a 50 procent ceny.
 Tužky, zmasazené ve dřevě nebo v papíře, 45c z grossu a 25 procent ceny.
 Tuha, předměty z ní, 45 procent ceny.
 Uhlí, živícnaté, 45c z tuny.
 Uhlí anthracitové, bezc. cta.
 Vázy, 60 procent ceny.
 Vejce, 5c tučet.
 Vějíře, 60 procent ceny.
 Včelí vosk, bezc. cta.
 Větrovky, pušky, 25 procent ceny.
 Vínó, 12 kvartů nebo 24 pintů v bedně, \$1.85.
 Vínó, v soudkách, mající méně než 1c procent alkoholu, 45c gallon; obsahující více než 1c procent alkoholu, 60c gallon.
 Vínó kampaňské v ½ pintech, \$2.40 tučet; v pintových láhvích, \$4.80 tučet; v kvartových láhvích, \$3.60 tučet.
 Vinný ocet, 7 a půl centu gallon.
 Vlňa, různých tříd, od 4 do 12c z libry.
 Vlňasy, výrobky 35 procent ceny.
 Voňavky, obsahující alkohol, 60c libra a 20 procent ceny; neobsahující alkohol, 60 procent ceny.
 Výrobky z kostice, 35 procent ceny.
 Výřivky, 70 procent ceny.
 Výrobky z pemzy, \$4 tuna.
 Výrobky měděné, 45 procent ceny.
 Výrobky korálové, 50 až 60 procent ceny.
 Výrobky dřevěné, výškové nevyjmenované, 35 procent ceny.
 Výrobky ze slámy, 25 procent ceny, nejspoušl zevrubně odány.
 Výtažky nebo masti z indiga ¾ centu z libry.
 Vzorky květin, nejsou-li na prodej, bezc. cta.
 Vzory z přírodních děla, rostlin a netv. stápiu, ne na prodej, bezc. cta.
 Vroky strojí bezc. cta.
 Zeleniny v přirozeném stavu, 25 procent zeleniny připravované 40 procent ceny.
 Zelená, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Žito, 10c bušl.
 Žitná mouka, 4c libra.
 Zlato, výrobky z něho, ne skvosty, 45 procent ceny.
 Zrcadla, 45 procent ceny.
 Zvířata k vůli plamenění bezc. cta.
 Záciony, krajkové nottinghamské, do 6c, 1 až 1½ centu za čtvereční yard a zároveň 20 až 60 procent ceny.
 Zelní, 7c za hlavku.

Chcete anebo musíte napsati dopis

český nebo anglický a nevíte jak do toho? Co Vám to dá trápení a přemýšlení než vymáháte ten pravý vzor, to pravé slovo, co Vám to dá sukání a poptávání, že nevíte byste dali kdo ví co, kdybyste byli to ho ušetřili. Za pouhých \$1.25, jesto \$1.30, můžete si všechny ty starosti ušetřit. *Česko Americký Dopisovatel* má 40 stránek obsahuje vzory ke všem možným dopisům, ku všem možným příležitostem jak pro soukromníka, tak pro obchodníka, tak pro rolníka neb fenešníka; jest to nepostrádatelná kniha, v které naleznete návod ku správnému sestavení psaníčku i po česku všech dopisů společenských, obchodních a listin právních dle amerických zákonů. Obsahuje sádku několika set českých anglických dopisů soukromých ku všem možným příležitostem, jakož i vzory nejčastěji užíváných důležitých právních a obchodních listin, jako: Objednávky, žádosti o půjčky, ožpojení, výpovědi a bytí pro neplacení, oznámky, omluvy, uájemné smlouvy, plnomocenství, různé sázlosti a mnoho jiných důležitých obchodních dopisů a právních listin, které psány jsou vesměs i ve 2c české i anglické dle zákonů amerických. **Cena \$1.25, poštu \$1.30.**

AUG. GERINGER,
 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Pravá věc v pravý čas.

Pravý Pain-Expeller je vždy v tomto balíku.

V době ukládání se na noční odpočinek každý v rodině zdá se býti úplně zdrav, ale nemoc nebo něco jiného přijde náhle uprostřed noci.

Dítě kašle chraptivě a volá k matce, že mu bolí v hrdle. Možná, že některý člen domácnosti probudí se neuralgickým kroucením čivů. Nebo záchvat záduchy někomu přivodí, že lapá a snaží se po vzduchu. Mohou uplynouti hodiny, než se nějaký lékař může dostavit. Tu vskutku spolehlivý "Pain Expeller" má cenu své váhy ve zlatě.

Mějte jej, kde jej v půl minutě můžete dosáhnouti v případě potřeby. Je důležité, by se učinilo správné opatření než lékař přijde a mnohá nesnáz, jako nastuzení, nestane se nebezpečnou, upotřebí-li se rychle zdravého rozumu a Pain-Expelleru. Pain-Expeller lze koupiti ve všech lékárnách za 25c a 50c láhev. Dejte pozor na napodobeniny a vštípte si v paměť balíček zde vyobrazený.

F. AD. RICHTER & CO.,

213-215 PEARL ST.,
NEW YORK.

Richterovy Congo pilulky ulevují zácpu. 25 centů.

60. Jen se ty, šátečku...

Nápěv jako: Jen se mně má milá...

Jen se ty, šátečku,
vesele toč:
můj milý se hněvá,
já nevím, proč?

Když hněvá, ať hněvá,
já nic nedbám;
takového štěstí
všude dost mám.

Takové štěstí mně
všude kvete:
pod našima okny
v zimě, v letě.

61. Jeničku, bloudíš...

Mtrně.

Je-nič-ku, blou-díš, že za mnou cho-díš, já už mám
ji - né - ho, ty o tom ne - víš

“Která je hodná,
víc hochů nemá;
má svého milého
a je mu věrná.”

62. Jestli mne ráda máš...

Jest-li mne rá - da máš, vy - pro - dej, kde - co máš,
a - bys mne z ty voj - ny vy - pla - ti - la. Jest-li mne
vy - pla - tíš, na mně to ne - ztra - tíš; za to ty pak bu - deš
mo - je mi - lá.

Můj zlatej holoubku,
kdybys měl chaloupku,
ještě bych si na tě
pomyslíla.

Ale to podruží.
to mne všecko mrzí,
to mně má matička
nedovolí.

63. Jetelíčku, jeteli!

Méně.

Je - te - lí - čku, je - te - li! má pa - nen - ko, chcete - li,
 půjdem spo - lu na pro - cház - ku, na kan - ca - lář
 pro o - hlá - šku: je - te - lí, ach je - te - li!

Jetelíčku, jeteli! on nám štolou ruce sváže;
 má panenka, echeete-li, jeteli, ach jeteli!
 půjdem spolu před faráře,

64. Kdes, holubičko, lítala.

Kdes, ho - lu - bi - čko, lí - ta - la! ach! lí - ta -
 la? Že's so - bě lí - čko, krá - sné pe - řič - ko
 zrou - sa - la.

Lítala jsem já přes hory,
 ach, přes hory,
 svému milému, roztomilému
 na vzdory.

Budeš-li ještě lítati,
 ach, lítati,
 budu já na tě, mé zlaté srdce,
 líkati.

Dostanu já tě za ruku,
 bu za obě,
 nepustím já tě, má holubičko,
 až v hrobě.

65. Kdyby mně to Pán Bůh dal . . .

Kdy - by mně to Pán Bůh dal, a - by si mne
 du - dák vzal: du - dy bych mu no - si - la, chleba bych mu
 pro - si - la; kdy - by mně to Pán Bůh dal, a - by si mne
 du - dák vzal.

66. Kdyby moje milá...

Kdy-by mo-je mi-lá sa-my pen-tle by-la
a všem se lí-bi-la, a já si ji pře-čť ne-vez-mu:
vez-mu já si u-přimou div-čí-ci, tře-ba mě-la
jen jed-nu ky-tli-ci, mo-dré o-či ja-ko já, ach!
ja-ko já, ach! ja-ko já!

67. Kdybych já věděl...

Kdybych já vě-děl, že ie-tos u-mru, dal bych si
dě-lat du-bo-vou tru-hlu.

Dubovou truhlu
a zlaté víko,
aby to bylo
všem pannám líto.

A na to víko
zelený věnec,
aby věděly,
že jsem mládence.

Do toho věnec
růžovou mašli,
aby mne tady
panenky našly.

Tu by mne vzali,
na máry dali,
a má rodiče,
ti by plakali.

Po každé straně
šest krásných panen,
a šest mládenců
neslo by mne ven.

Neste mě, neste,
do hrobu dejte,
a černou hlinou
mě zasypejte.

Na hrob postavte
široký kámen,
a tato slova
napište na něm:

“Leží, ach, leží
tu mladé tělo,
které jest rádo
děvčátka mělo.

Hezké panenky,
které tu jdete,
za jeho duši
se pomodlete!”

68. Kdybych já věděl...

(Jiný nápěv.)

Kdybych já vě-děl, ke - rý deň u-mřu, dal bych si dě-lat
 du-bo-vou tru-hlu, du-bo-vou tru-hlu, stří-br-né
 ví - ko, a - by to by - lo všem pan-nám lí-to.

A na to víko ulitý kalich,
 aby věděly, že jsem katolík;
 a na kalichu zelený věnec,
 aby věděly, že jsem mládenec.

Do toho věnec červenou růží,
 aby věděly, kdo to tu leží.
 Do každé ruky z rozmarýnou prut,
 aby věděly, že už jdu odtud.

Šest krásných panen a šest mládenců,
 ti mne do mého hrobu poneseš.
 Na hrob postavte široký kámen
 a tato slova napište na něm:

“Leží, ach, leží tu mladé tělo,
 kteréžto rádo děvčátka měla.
 Hezké panenky, které tu jdete,
 za jeho duši se pomodlete.”

69. Kdybys měla má panenko...

Kdy-bys mě-la, má pa-nen-ko, sto o-vec, sto o-vec,
 a já je-nom za kloboukem ja-lo-vec, ja-lo-vec;
 ne-bu-deš má, ne-ní mo-zná, a-ni ti to,
 má pa-nen-ko, Pán Bůh ne-dá.

Kdybys měla, má panenko, celý lán,
 a já jenom zhrádečku jako dlaň,
 nebudeš má, není možná,
 ani ti to, má panenko, pámbu nedá!

Kdybys měla, má panenko, sto dvorů,
 a já jenom otrhanou stodolu,
 nebudeš má, není možná,
 proto že jsi, má panenko, neupřímná.

Náhle sklesnutí sil.

Snad každému se někdy přihodilo, že náhle jej opustila síla a zdálo se mu, že klesne. Někdy studený pot vyvstane na čele a celé tělo se třese. Udělá se špatně od žaludku a obyčejně se dostaví prudké bolesti hlavy. Člověk jest úplně zmalátněným. Tu jest třeba rychlé, ba okamžité pomoci. Nemocnému by měla hned býti podána

Trinerova Angeliková Hořká,

lék, jenž má rychlý a rozhodný účinek. Zahřeje vnitřnosti, rozproudfi krev a podnítí všechno ústrojí tělesné k práci. Člověk okřeje a je hned schopen jíti za svým zaměstnáním. Radíme svědomitě každému, by v následujících případech spoléhal na tento výborný lék:

**Při náhlém sklesnutí sil,
Při náhlém ochuravění,
Při bolestech v životě,
Při bolestech a křečech v žaludku,
Při chorobách střevních,
Při nechuti k jídlu,
Při mrazení a zimnici,
Při tvrdošijné zácpě,**

a vůbec vždy, když potřebuje rychlého osvěžení a sesílení. Ujišťujeme vás, že nenaleznete žádné "Hořké", jež by měla větší léčivý účinek než Trinerova Angeliková Hořká.

Jest posud jedinou, jež byla vládou Spojených Států uznána za lék, k jehož prodeji není třeba vládní license.

Výroba její stoupá každým rokem a jistě stoupne ještě více, podotkneme-li, že změnili jsme předpis tak, aby lék náš

obsahoval více léčivých bylin

než kterýkoli jiný podobný lék. Základem jeho jest výborné víno, jako vždy před tím, a nikoli surový líh. Proto účinek Trinerovy Angelikové Hořké jest trvalým. Zdravému člověku dávka před jídlem pojistí zdravou chuť k jídlu, dávka na noc nerušený spánek, dávka během dne osvěžení mysli a chuť k práci.

V lékárnách.

V lepších hostincích.

JOS. TRINER,

**1333-1339 SO. ASHLAND AVENUE,
CHICAGO, ILL.**

Kalendář dřezivosti hospodářských zvířat.

Počátek březivosti dne		Konec březivosti						Počátek březivosti dne		Konec březivosti					
		u hřebce (trvá 840 dní)	u krav (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 190 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u župek (trvá 63 dní)	u koček (trvá 56 dní)			u hřebce (trvá 840 dní)	u krav (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 190 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u župek (trvá 63 dní)	u koček (trvá 56 dní)
1. ledna	6. pros.	12. října	30. dubna	3. června	4. března	25. února	5. červc.	9. června	16. dubna	1. listop.	5. pros.	5. září	29. srpna		
6. 11.	11. 17.	17. 22.	5. května	8. 13.	9. 14.	7. 12.	10. 15.	14. 19.	20. 25.	6. 11.	10. 15.	12. 17.	11. 16.		
16. *	21. *	27. *	16. *	18. *	19. *	7. *	16. *	24. *	30. *	16. *	21. *	17. *	18. *		
31. *	26. *	1. listop.	30. *	23. *	24. *	17. *	25. *	29. *	6. května	16. *	20. *	26. *	18. *		
26. *	21. *	6. *	21. *	28. *	29. *	22. *	30. *	4. červc.	10. *	26. *	30. *	30. *	23. *		
31. *	26. *	6. *	30. *	23. *	24. *	17. *	25. *	29. *	10. *	26. *	30. *	30. *	23. *		
5. února	10. 15.	16. *	9. *	8. *	8. *	1. dubna	4. srpna	9. *	15. *	6. *	10. *	10. *	5. října		
10. 15.	21. *	26. *	14. *	18. *	18. *	6. *	14. *	19. *	24. *	11. *	14. *	14. *	9. *		
15. *	20. *	26. *	14. *	18. *	18. *	11. *	19. *	24. *	30. *	11. *	14. *	14. *	9. *		
20. *	25. *	31. *	19. *	23. *	23. *	16. *	21. *	26. *	4. června	16. *	20. *	20. *	15. *		
25. *	30. *	5. dubna	24. *	28. *	28. *	21. *	29. *	3. srpna	4. června	16. *	20. *	20. *	15. *		
2. března	4. února	11. *	29. *	2. srpna	8. května	26. *	3. září	8. srpna	4. června	16. *	20. *	20. *	15. *		
7. *	9. *	16. *	9. *	7. *	6. *	1. května	8. *	13. *	19. *	9. *	13. *	13. *	8. *		
12. *	14. *	21. *	9. *	12. *	13. *	6. *	18. *	24. *	29. *	10. *	14. *	14. *	9. *		
17. *	19. *	26. *	14. *	17. *	18. *	11. *	23. *	29. *	34. *	10. *	14. *	14. *	9. *		
22. *	24. *	31. *	19. *	22. *	23. *	16. *	21. *	26. *	4. června	16. *	20. *	20. *	15. *		
27. *	1. března	6. ledna	24. *	27. *	28. *	21. *	28. *	2. září	9. *	14. *	18. *	18. *	13. *		
1. dubna	6. *	15. *	1. března	1. září	2. června	8. *	3. října	7. *	14. *	9. *	13. *	13. *	8. *		
6. *	11. *	20. *	10. *	6. *	7. *	8. *	12. *	17. *	24. *	10. *	14. *	14. *	9. *		
11. *	16. *	29. *	8. *	11. *	12. *	6. června	18. *	24. *	30. *	10. *	14. *	14. *	9. *		
16. *	21. *	30. *	13. *	16. *	17. *	7. *	22. *	27. *	4. února	14. *	18. *	18. *	13. *		
21. *	26. *	5. února	18. *	21. *	22. *	10. *	23. *	29. *	19. *	14. *	18. *	18. *	13. *		
26. *	31. *	9. *	21. *	26. *	27. *	15. *	24. *	30. *	25. *	14. *	18. *	18. *	13. *		
1. května	10. 15.	14. *	9. *	11. *	12. *	20. *	28. *	2. října	8. *	1. března	5. února	8. *	13. *		
6. *	11. *	19. *	2. září	6. *	7. *	30. *	2. listop.	7. *	13. *	6. *	10. *	10. *	5. *		
11. *	15. *	24. *	2. *	11. *	12. *	3. červc.	12. *	17. *	18. *	6. *	10. *	10. *	5. *		
16. *	20. *	29. *	24. *	16. *	17. *	10. *	17. *	22. *	23. *	11. *	14. *	14. *	9. *		
21. *	25. *	30. *	1. března	22. *	22. *	15. *	24. *	27. *	28. *	16. *	19. *	19. *	14. *		
26. *	30. *	6. *	1. *	22. *	22. *	20. *	27. *	2. října	8. *	21. *	24. *	24. *	16. *		
31. *	5. května	11. *	27. *	22. *	27. *	25. *	2. pros.	1. listop.	7. *	26. *	29. *	29. *	16. *		
5. června	10. 15.	16. *	27. *	22. *	27. *	2. *	7. *	12. *	13. *	31. *	4. května	7. *	26. *		
10. 15.	21. *	26. *	11. *	10. *	11. *	4. *	11. *	16. *	17. *	6. dubna	9. *	9. *	26. *		
15. *	20. *	26. *	11. *	10. *	11. *	4. *	11. *	16. *	17. *	10. *	14. *	14. *	9. *		
20. *	25. *	31. *	11. *	10. *	11. *	4. *	11. *	16. *	17. *	10. *	14. *	14. *	9. *		
25. *	30. *	5. dubna	21. *	15. *	15. *	21. *	21. *	26. *	27. *	15. *	19. *	19. *	14. *		
30. *	4. června	10. *	27. *	20. *	20. *	27. *	1. pros.	6. *	7. *	25. *	29. *	29. *	15. *		
30. *	4. června	10. *	27. *	20. *	20. *	27. *	6. *	11. *	12. *	30. *	2. června	8. března	24. *		

Zákony o úrocích.

Státy a území.	Úroková míra.		Promlčení.		
	Zákonitá	Dobodná jen do:	Judgmenty roků	Noty roků	Otevřená dětý roků
Alabama.....	8	8	20	6*	3
Arkansas.....	6	10	10	5	3
Arizona.....	7	x	5	5	3
California.....	7	x	5	4†	2
Colorado.....	8	x	6	6	6
Connecticut.....	6	†	17	6	6
Delaware.....	6	6	10	6	3
Dist. of Columbia.....	6	10	12	3	3
Florida.....	8	10‡	20	5	2
Georgia.....	7	8	7	6	4
Idaho.....	10	18	6	5	4
Illinois.....	5	7	20	10	5
Indiana.....	6	8	10	10	6
Iowa.....	6	8	20	10	5
Kansas.....	6	10	5	5	3
Kentucky.....	6	6	15	15	5
Louisiana.....	5	8	10	5	3
Maine.....	6	x	20	6‖	6
Maryland.....	6	6	12	3¶	3**
Massachusetts.....	6	x	20	6	6
Michigan.....	6	8	10	6	6
Minnesota.....	7	10	10	6	6
Mississippi.....	6	10	7	6	3
Missouri.....	6	8	10	10	5
Montana.....	10	x	10	8	5
Nebraska.....	7	10	5	5	4
Nevada.....	7	x	6	6	4
New Hampshire.....	6	6	20	6	6
New-Jersey.....	6	6	20	6	6
New-Mexiko.....	6	12	7	6	4
New-York.....	6	6‡‡	20	6	6
North-Carolina.....	6	8	10	3*	3
North-Dakota.....	7	12	20	6	6
Ohio.....	6	8	5‡‡	15	6
Oklahoma.....	7	12	..	..	..
Oregon.....	8	10	10	6	6
Pensylvanía.....	6	6	5	6	6
Rhode-Island.....	6	x	20	6	6
South-Carolina.....	7	8	10	6	6
South-Dakota.....	7	12	10	6	6
Tennessee.....	6	6	10	6	6
Texas.....	6	10	10	4	2
Utah.....	8	x	5	4	2
Vermont.....	6	6	8	6 ^{2/3}	6
Virginia.....	6	6	10	5	2
Washington.....	8	x	6	6	3
West-Virginia.....	6	6	10	10	5
Wisconsin.....	7	10	20	6	6
Wyoming.....	12	x	5‡‡	5	8

* Pod pečeti, 10 roků. — † Pakli učiněna ve státě, jinak 2 léta. — x Neobmezená. — ‡ Žádná lehva, ale co je přes 6 pr. nelze zákonitě vymáhati. — § Nepřesahovati 10 procent. — ¶ Pod pečeti 20 let. — †† Pod pečeti 12 let. — ** Pozemek, 20 let. — ‡‡ Stát New York nedávno zákonem dovolil jakoukoli míru úrokovou při "call loans" v obnosu \$5.000 a výše při vedlejší jistotě — ††† Prospěl se, ale dá se obnoviti. — †††† Pod pečeti, 14 let.

FRANK SVOBODA UMĚLECKÝ ZÁVOD 1111 & WILLIAMS STS.
POMNÍKOVÝ POMNÍKOVÝ OMAHA, NEB.

FRANK SVOBODA

UMĚLECKÝ ZÁVOD POMNÍKOVÝ

11th & William Sts. . . OMAHA, NEB.

ODBOČKY { BARRE, VERMONT
QUINCY, MASS.
ABERDEEN, S. D.
SCOTLAND, S. D.

NEJVĚTŠÍ POMNÍKOVÝ ZÁVOD
NA AMERICKÉM ZÁPADĚ.

Práce první třídy.

DO východních států zašleme pomníky přímo z východních lomů, do západních států z Omahy. Za každý pomník ručíme. Pište si o krásné illustrovaný ceník, moje ceny vás překvapí. Tisíce poděkovacích dopisů k nahlédnutí.

Proč byste objednávali pomníky z irských Mail Order Housů, když můžete dostat u Čecha lepší práci, se správným českým nápisem za tutéž cenu a mnohem rychleji. — Více než za jedno sto tisíc dollarů hotových pomníků stále na skladě.

ZDF MLUVÍ ZA NÁS NAŠI KRAJANÉ!

H. Neumann.

Pan Hugo Neumann z Avoca, Texas, píše: "Čtení pánové: V poměr-
bě velice krátkém čase jsem od vás objednal zboží bezmála za sto dolarů a stěží jsem byl se vším jak náležitě spokojen. Totéž platí také o vyř-
lém vyřizování objednávek, neboť jsem od vás obdržel zboží až sem do Texasu za 12 dnů po náležitém vstupu. Proto vás doporučuji všem krajanům v Americe jakožto nejlepší a nejvýhodnější ob-
hod pro všechny nášince.

Pan Frank Kudela z Wallersburgu, Pa. píše:

Fr. Kudela.

"Čtení pánové: Přijímám od vás srdečné díky za krásné a správné vyřizování naší ob-
jednávký. Při různých ob-
měnách musel se vaše zboží za-
mlouvat každému a také
srděčně je uvážil všichni,
kdo je naší příležitosti spa-
řili. To doporučuji všem ob-
chod nejšpě." "

Česko-Slovanský Zasilatelský Dům.

U. S. Mail Order House

MARSHALL BOUL. & 21ST ST., CHICAGO, ILL.

Pište si o náš katalog.

Jan Majzel.

Čtení pánové: *Neffs, Ohio.*
Oznámuji, že moji nedáv-
nou objednávkou jsem správně a v nejlepší pořádku ob-
držel. Zboží shledal jsem
vesměs dobrým a jsem s ním
úplně spokojen. Děkuji vám
srdečně za vaši rychlou ob-
sluhu, neboť nečekal jsem,
že tak brzy bude záležitost
moje vyřízena. Poznal jsem,
že jste svědomití obchodníci
a budu nadále s vámi obcho-
dovat a krajanům svým vás
doporučovat. S pozdravem
Jan Majzel.

Zasíláme zboží přímo z továrny NA FARMU.

Tento způsob obchodu získal nám
statisíce zákazníků, neboť každý ob-
chodně prozíravý Čech a Slovan obcho-
duje s námi, vida, že má z toho pro-
spěch, neboť ušetří výdělek překupníka
a maloobchodníka, obnášející od 25 do
50 procent. Kromě toho dostanete zboží
dobré a zaručené.

Prodáváme vše, co pro váš dům a
vaše hospodářství potřebujete za ceny
velkoobchodní jako: hospodářské stroje,
buggy, vozy, koňské postroje, nábytek,
kamna, koberce, šicí stroje, hudební ná-
stroje, obrazy, fonografy, grocerii, oděv,
obuv, střížní zboží, modní zboží, kle-
noty, hodiny, české a amer. dýmky, zbra-
ně, nádobí, železářské zboží, stavební
material, barvy na domy, atd., atd.

Jos. Havel.

Čtení pánové: *Caldwell, Tex.*
Uvědomuji vás a potěše-
ním, že jsem zboží od vás ob-
jednané v dobrém pořádku
obdržel. Je to zboží čisté,
dobře a lačně. Shledal jsem
v porovnání se zdejším cena-
m, že na některém zboží vy-
dělal jsem až 50 procent.
Jsem vám díky zavázán a
zůstanu nadále vaším záka-
zníkem, neboť jsem se pro-
svěděl o vaší solidnosti.
S úctou váš
Jos. Havel.

Dobrodných vysvědčení máme tisíce.

F. Matějka.

Pan Frank Matějka z French Village, Ill. píše:

"Vážení pánové: Sděluji vám, že jsem věci od vás ob-
jednané v pořádku obdržel.
Vaše zboží má svoji hodnotu
více nežli uspokojilo. —
Také ceny jeho jsou tak nízké,
že s vámi v tom ohledu
nemáme žádný jiný obcho-
dník závidět. Přejí vám hoj-
ně štěstí a co nejširší kruh
zákazníků."

Pan Jos. Ekhamel ze St. Paul, Minn. píše:

"Či, přátelé:— Vaše zboží
mohu směle doporučit kaž-
dému. Ostatně do ani není
třeba doporučovat, neboť se
odporučuje samo svoji vy-
bornou hodnotou a láčí. Na-
še rodina byla spokojena a
každou záležitost vašeho zho-
dí, jež jest daleko lepší, nežli
ono, které mají zasilatelské
domy cizozemní, což vám
zajisté slouží jenom k po-
chvale a ke cti."

J. Ekhamel.

Bernardova Vinárna

1903 Blue Island Avenue blíže 19. ul., Chicago, Ill.

Je nejlépe zařízenou veřejnou místností v chicagské Plzni, a těší se také velké přízni všech milovníků dobrého pravého vína.

Zasílatelský
Poštovní - -
Obchod - - -
(MAIL ORDER HOUSE)

se již tak rozšířil po všech českých osadách Severní Ameriky a nepřestane mu objednávek přibývat, protože každá je k té největší spokojenosti vyřízena.

BERNARDŮV Riesling, Johannisberger, Burgundy Port Wine, Kalifornská pálenka (Brandy), Jalovcová, Hořká, Hořké Víno, Uherská a Rakouská importovaná vína, vše v nezměněné jakosti jde k objednateli.

O další přízeň žádá

JOSEF BERNARD,

1903 Blue Island Avenue, CHICAGO, ILL.
blíže 19. ulice.

 Píšte si o cenník a ušetříte peníze.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

JOSEF JIRAN

OBCHODNÍK A VYRABYTEL

hudebních nástrojů a veškerých hudebních potřeb,

1333 WEST 18TH STREET,
CHICAGO, ILL.

Chcete-li koupit dechové hudební nástroje, smyčcové, koncertiny, české neb vídeňské harmoniky, citary a jiné, obraťte se na mně a budete svědomitě obslouženi.

Správkou všech hudebních nástrojů vykonávám ve vlastní dílně; ceny mírné a za práci se ručí.

Tisíce doporučení za správné a svědomité posloužení.

Za nástroje u mně koupené ručím, jak za cenu tak jakost. V pádu, že by se zboží nelíbilo, peníze vrátím neb zboží vyměním za jiné.

Pište si o české cenníky, obdržíte je zdarma.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Mám ty nejdokonalejší mluvící stroje

Victor, Edison a Columbia,

velký výběr recordů českých i anglických. Při objednávce mluvícího stroje hradím expressní výlohy kamkoliv ve Spojených Státech.

České hudebniny pro kapely
a též piano.

Již dlouhá léta pracujete ve městě a velice málo jste si uspořili.

Hlavně v rolničení jest budoucnost nejen jednotlivce, nýbrž celé rodiny zajištěna. Zajistě, že Jste již slyšeli o rolnících, kteří byli chudí a v poměrně krátké době stali se zámožnými a dosud přizná Vám každý, že pouze na farmě možno jest zajistiti si dobrou budoucnost. Proč tedy otáľíte, proč neuchopíte ruku štěstěny, která jest k Vám tak příznivou?

Jest ovšem veliký rozdíl v krajině a podnebí a proto dříve dobře vše rozmyslete, půdu dobře si prohlédněte a shleďte-li, že vše jest v příznivém pro Vás stavu, pak ale nemeškejte a jednejte rychle.

A tázete se snad, kde byste se měli usaditi? Ptejte se Vašich přátel v rozličných státech usazených a přesvědčte se, že většina jich ve Wisconsinu usazených odporučí Vám tento stát co nejlépe. A jako v každém státu tak i ve Wisconsinu jsou krajiny dobré a některé části méně úrodné. Poměry tyto naleznete i ve staré vlasti. Buďte tedy opatrní a vyberte si pouze krajinu Vám nejlépe vyhovující, krajinu úrodnou. Tu pak můžeme Vám směle poraditi, abyste si prohlédli některá místa v Langlade okrese v severním Wisconsinu, jenž zajisté patří k neúrodnějším částem celého státu.

Okres Langlade hodí se totiž svým zvláštním geologickým útvarem půdy ku pěstování všech obilnin i okopanin, nevyjímaje ani velice příznivé podmínky ku pěstění dobytka i odprodej veškerých farmářských produktů doma za ceny nejvyšší a tím skutečnou odměnu za práci Vaši a námahu Vám poskytující.

Okres Langlade musí konečně vyhovovati v každém ohledu všem farmářským požadavkům co nejlépe, jelikož již samotná jeho poloha jest co nejpříznivější.

Jest totiž protínán třemi nejhlavnějšími železničními liniemi, které vysílají ještě na všechny strany své odbočky, takže spojení všemi směry jest to nejpohodlnější. Klimatické poměry nejsou snad v celých Spojených Státech tak výhodné a k rolničení příznivé jako právě v okrese tomto, neboť zima jest mírná následkem vroubiciho menšího pohoří, jež chrání krajinu před krutými severáky, a v tom samém poměru nejsou tam tak úmorná parna domovem, ježto hojnost lesů a pak též zvláštní složení půdy horký vzduch ochlazují.

Dle předsevzatých zkoušek, provedených skutečnými odborníky z university státu Wisconsin jest půda větší části jílovitou hlinicí, složenou z jilu, pokrytého prstí, již utvořilo listí hromadící se tam nespočetná století a má i též tu výhodu, že nevysychá ani neztrácí vláhu, takže zaručuje stálou úrodu za počasí jakéhokoliv. Právě v tomto okrese máte nejlepší příležitost buď bez majetku aneb s poměrně nepatrným kapitálem, jak se říká "s několika centy" začíti a dodělati se úspěchu již v prvním roce po přibytí na farmu.

A kdo může Vám nejlépe poraditi, než ten, kdo celou řadu let jest v okrese tom usazen, jenž zná tamnější poměry, jenž takřka v krajině té vyrostl; a tímto může se pochlubiti Josef Ducháč, jenž po celých 30 roků tam žije a větší počet farmářských pozemků vedle svojí farmy vlastní. Každému poradí co nejlépe a pak nekupujete zajíce v pytli, ale můžete sami na vlastní oči se přesvědčiti, jak poměry v Langlade okrese vypadají a pak teprv dle okolností koupiti. Pište tedy, aneb dostavte se osobně, a můžete býti ujistiěni, že Vám poradí co nejsvědomitěji.

Větším městem okrese Langlade jest Antigo, čítající před 8000 obyvatelů, z nichž slušnou část tvoří krajané, stojící si v příznivých poměrech a kteří tam přišli jak se říká s prázdnými rukama.

Chcete-li dopracovati se jistého úspěchu na farmě, pak dopište nám aneb nás navštívte.

JOS. DUHAČ & SPOL.,

92 LA SALLE STREET, (III FLAT)

CHICAGO, ILL. NEB ANTIGO, WIS.

\$1.00 paklíčky rozdávány.

\$1.00
PACKAGES
GIVEN
AWAY

FOSO TO UDĚLAL

každý muž, žena nebo dítě mohou míti krásné vlasy užíváním tohoto obdivuhodného léku

FOSO.

Foso rychle zastavuje lupy, přivádí šedivé nebo vybledlé vlasy do jejich přirozené barvy a podporuje vzrůst nových vlasů.

Můžeme vám dát na třídce dovědění, ale ne žádáme na vás, abyste přijali naše slovo nebo slovo kohokoliv jiného. Jednoduše pošlete tuto oznámkou se svým jménem a adresou na J. J. Stokes, Mgr., 835 Foso Bldg., Cincinnati, Ohio a piný za \$1.00 balíček pošle se vám hned poštou vyplacené bezě všech poplatků. Přeložte-li 10 ctů ve známkách nebo stříbře, ku připsání na poštovní a balení.

Jan Chrástka,

pohrobník a
balsamovač

v čís. 3410 záp. 26. ulice,

CHICAGO, ILL.

Vypravuje pohřby a pronajímá kočáry ku všem příležitostem v cenách levných.

Tel. Lawndale 2263.

Nenoste průtržní pás.

Po třicetileté zkušenosti sestavil jsem přístroj pro muže, ženy nebo děti, který léčí průtrž

Pošlu ho na zkoušku.

Pakli jste už zkusili všechno jiné přejďte ke mně. Kde jiným se nezdařilo, tam jsem já docílil největšího úspěchu. Pošlete přiložený kupon dnes a já vám pošlu zdarma moji obrázkovou knížku o

Tento obrázek představuj: C. E. Brooks, z Marshall, Mich., jenž léčí průtrž po třicet roků—Máte-li průtrž dopište mu.

průtrži a jejím vyléčení, ukazující můj přístroj a udávající cenu a jména mnoha lidí, kteří ho zkusili a uzdravili se. Je to okamžitá úleva, co zatím vše jiné zklame. Pamatujte, že neužívám žádných mastí, brnění, žádných léků.

Posílám na zkoušku, abych dokázal, že pravda je, co pravím. Vy rozsuzujete a až jednou uhlídáte moji obrázkovou knížku a přečtete ji, budete tak nadšenými, jako jsou sta mých pacientů, jejichž dopisy také si můžete přečíst. Vyplňte dolejší zdarma kupon a pošlete poštou dnes. Dobře to stojí za ten čas, ať už zkusíte můj přístroj nebo ne.

Zdarma kupon za poučení.

C. E. Brooks, 2938 Brooks Bldg.,
Marshall, Michigan.

Iskrně pošlete mně poštou v obalce váš obrázkovou knížku a piné poučení o vašem přístroji na vyléčení průtrže.

Jméno.....
Adresa.....
Město..... Stát.....

Fr. Holub,

VYRABITEL

hudebních nástrojů

2242 So. Kedzie Avenue,
CHICAGO, ILL.

Velký výběr tabacích i foulačích harmonik, koncertin, houslí starých, obchráněných a importovaných. Výběr nástrojů všeho druhu za ceny nejlevnější.

Požádejte o ceník a seznam mluvících strojů a recordů, který Vám bude zdarma na požádání zaslán.

Čtete těchto několik z mnoha odporučení.

Clarksonton, Neb. 27. srpna, 1909.

Čtený pane Fr. Holub—Harmoniku, kterou jsem si od vás objednal, jsem v pořádku obdržel a jsem s ní spokojen, neboť má příjemný hlas a krásně hraje. S úctou

KRANK L. KNAPP, R. N. S. Clarksonton, Neb.

Prattville, Neb. 3. srpna 1909.

Či. pane Holub—Vášmi Vám děkuji, že jsem harmoniku v pořádku obdržel a jsem s ní spokojen. Je to ona ty peníze dostárá harmonika. Tak Vám se děkuji. S úctou

JOE LITTLE, Prattville, Neb.

Stanton, Ill. srpna 21. srpna 1909.

Čtený pane—Dávám Vám vědět, že dnes jsem dostal ty rekordy, obdržel. Všechno to mě těšilo, že tak dlouho nepřicházely, ale na své čekání jsem byl již náležitě odměněn krásnými rekordy volně známého zvuku. Dostávám, že v krátkém čase se s vámi utjedu, neboť rekordy. Jestli máte těch přepracují. S úctou váš

JOE TURK, Box 778 Stanton, Ill.

Pann Fr. Holubovi v Chicagu.

Čtený pane—Tímto listem Vám děkuji, že jsem svou vámi zvláště drahou "Bellum" novou harmoniku takové obdržel a velmi jsem s ní spokojen, protože je to je velmi praktická a moje pěkná harmonika jakou jsem nikdy měl. Měl jsem štěstí, že jsem se dostal do továrny Jana Křezla a Větrák, pan od Haura a V. Křezla a teď jsem od nich do obchodu obdržel, ale to je vše pro mě. Předně mi děkujeme, slávnou soustavu a momentálně všechny ceny. Myslím, že by mi žádná vzápoká taková takovou kvalitou nedělala. Máte je vidno odhodlaného mistra p. Fr. Holuba v Chicagu, kterému odporučil každému, kdo si přeje mít takovou a kvalitou harmoniku. S úctou

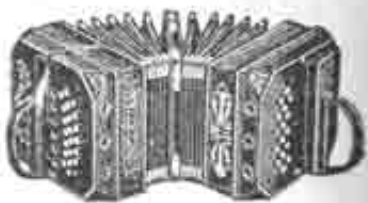
JOSEF NEUMAN

Nejnovější české recordy z Čech.

Za uspokojení a plnou hodnotu se zaručuje.

FR. HOLUB, 2242 S. Kedzie Ave., Chicago.

Při objednávání láskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "AMERIKÁN".

Reumatism

Neberte léku. — Nechte mně poslati vám můj dollarový vnější lék, který léčí tisíce.
NA ZKOUŠKU ZDARMA.

Tento kupon jej přinese!

FREDERICK DYCK, dopisující tajemník.

Magic Foot Drafty vyléčily J. Přestva z Uxbrüll, W. Anglie, po 35 letech utrpení. Vyléčen před 3. roky. Už se to nevrátilo.

Magic Foot Drafty vyléčily Roberta Nicola z W. York, Ill., u věku 82 roků, a také vyléčily jeho manželku. Ve dvou letech se reumatismus nevrátil.

L. J. Hollenbers z New Yorku píše: "Zkusil jsem vás pár Magic Foot Draftů a působily jako kouzlo. Byl jsem vyléčen ve čtyřech dnech a cítím se výborně."

A. T. Farrow z Melita, Man. Can., píše: "Zanechal bych své povinnosti, kdybych Vám neoznámil, že vás prostředek úplně mně vyléčil. Trpěl jsem značně reumatismem po 40 roků a získal jsem různé druhy léků a domněle léky, jak zde tak i v Anglii, ale vše nevykonnalo tolik, co vaše Magic Foot Drafty. Dito jejich bylo zářivé."

Co Magic Foot Drafty účelily pro ostatní nemocní lidí, sdělali pro Vás. Tyto dopisy a také také jiné pomocných, mnohonásobně v naší drahotě, ale nezáležející na vás, stýsate neobtěžovat na psaní. Posílejte mi kupon dle. Opatrně pošlete obdrženo prostředky dollarový pár Magic Foot Draftů prostředkem míchaním, prostředkem prostředkem svého druhu — zastavte se na první, bez rozdílu, in kdo jste a jak jste zapracovali. Každé Drafty namíchejte, jako si plně nepokojíte, in s prostředkem namíchejte, posílejte mi jeden dolar. Nežate-li spokojeni, posílejte si své peníze. Vy rozhodujete a my přijmeme vaše slova. Neposílejte žádných peněz pouze kupon. Čiňte tak nyní.

Tento \$1.00 kupon zdarma

Platí pro pravděpodobně \$ .00 pár Magic Foot Draftů, k obdržení zdarma na zkoušku (jak sbora vysvětleno) na

Jméno.....

Adresa.....

Posílejte psátou tento kupon Magic Foot Draft Co., 1111 E. Oliver Bldg., Jackson, Mich.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Pan Edison praví:

"Chci vidět fotograf v každé americké domácnosti."

Časem jsou obiliny kvádrem nasazená bezpečného přístroje Edisona.

Základní splátek třináct ZDARMA ZKOUŠKA.

Edison, technický 1911 "všem Edison by byl rád — rozhodně zdarma ve vašem vaš státní domovů Edison C. & P. — žádná záruka se neplatí. Pokud-li se lidé zaplní neplatí omezení a hodnota po \$4.00 měsíčně (včetně splátek 101 splátek) jsou vaše (to in na splátky).

\$2.00 měsíčně Koupí arroy Edison stroj Prazmatiče — žádná splátka — žádná C. & P. edisona, žádná, žádné pravdy Edison stroj a potvrzení na v kterémkoliv napodobení, žádném, pravděpodobně, možná, třeba, možno, omnit jako tak je Edison. Pa matička to, bezpečně, splátek.

Pro více pro nás, obdržet Edison na jakékoli jiné vyvěšení, jsou, sdělit, nabídky — zdarma vyhlášení.

F. K. Babson, Edison Phonograph Distributors, Edison Block, Dept. 6070, Chicago, Ill.

LODNÍ LÍSTKY

na parnicích URANIUM paroplavební společnosti

Zvlášť lacině do Rotterdamu, Brém, Ham burku, Antwerp, Berlina, Londýna, Vídně, Budapešti, Tempeváru a všech míst Evropy. Z New Yorku do Rotterdamu \$45.00 v první kajutě, \$37.00 ve druhé kajutě na dvou-žruškových rychlostech.

Posíle si o rážnam plavby. **Žádné** příplatků, nepřijímají se zavazadly, žádné zbytečné čekání v přístavu, aneb jiné nepotřebné výlohy. Obrátte se na

VESELÝ & CO.

GENERAL AGENT
17-19 Broadway, New York.

ANEB NA

J. V. ZINNER & CO.

General Agent pro západ,

čís. 70 Dearborn ulice, roh Randolph ul.

CHICAGO, ILL.

Otevřeno od 8 hodin ráno do 6 hodin poob. V neděli od 9 do 12 hodin.

Georgi & Viták,

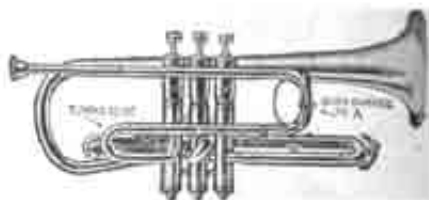
4663 GROSS AVENUE,

47th St. and Ashland Ave.,

CHICAGO, ILL.

ZHOTOVUJEME A IMPORTUJEME HUDEBNÍ NÁSTROJE.

Upozorňujeme pp. kapelníky, umělce a veškeré hudby milující ct. obecenstvo na naše výtečné **Meritone foukačí nástroje**, které získaly nám netušený úspěch, a zaujímají čestné místo v nejslavnějších hudebních organizacích. Dostalo se nám čestných pochvalných přípisů od vynikajících odborníků. Též našim **Pearl Queen Concertinám** námi vyrobeným,

se nyní dává přednost mezi concertinami a a tento nástroj postačí úplně samotný ku zábavě i sebe větší společnosti. Nímo to máme tu skladě velký výběr dobrých houslí a harmonik a vůbec vše, co spadá do oboru hudebního. Naše ceny jsou a byly vždycky správné a získaly nám úspěch a přízeň. Nakladatelství českých hudebních pro kapely. Přeje si pro ceníky; jsou zdarma.

ODDĚLENÍ

pružných punčoch, obvazů a pásků

Vlastníme největší a nejrozsáhlejší obchod pružným zbožím ve Spojených Státech.

Pružné, čili elastické punčochy slouží k úlevě a vyléčení různých chorob a nemocí noh. Jako jsou: rozšíření žil, vodnatelnost, výmknutiny, otekliny, slabost kloubů, atd. staly se dnešního dne hledaným prostředkem boje s jmenovanými neduhy. Ku zhotovení jich užíváme pouze nejlepšího materiálu a výrobou zboží tohoto saměstnání jsou jedině zkoušeny a odborní řemeslníci. Míry pro elastické punčochy buď též brány ráno a síce hned, jak povstaneme z lůžka kdy jsou nohy nejméně naběhlé nebo oteklé.

Naše ceny za punčochy:

Od A až do E - \$2.00   Od E až do G - \$1.75
Od C až do E - \$1.75   Od A až do I - \$4.75

Zároveň vlastníme největší český závod v oboru průtržních pásů, pružných pásů, ochranných pásů, ramenných pásů, elektrických pásů a baterií, berli, lázeňských kabinetů, gumového zboží atd. Zdáli bydlíte na venkově přeje si o náš nový ceník.

Naše ceny jsou nejnižší.

PELIKÁN BRATŘÍ,

3 — VELKÉ OBCHODY — 3

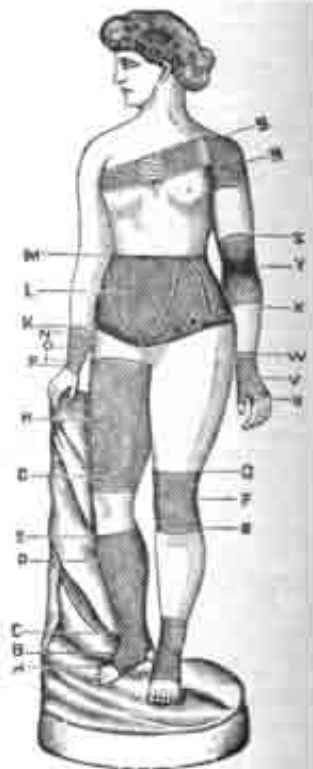
1825 Blue Island Ave., roh Loomis ul.

2401 South Troy ulice, roh 24. ulice.

2601 South Lawndale Ave., roh 26. ul.

CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

KAREL MUSIL,

POZEMKOVÝ OBCHOD

2849 záp. 22. ul. blíže California ave.

Tel. Lawndale 777.

CHICAGO, ILLINOIS.

Dojištění proti ohni. Dámatujte vždy aby Váš majetek, nábytek, obchod, atd. byl pojištěn, nevíte nikdy co se může státi. ✂ Důjčují peníze na majetky. ✂ Notářské práce.

MÁM na prodej pozemky k osazování. Vyměním majetky v Chicagu za farmu neb opáčně. Krajané s důvěrou se mohou přihlásiti; moje 25letá práce ve spolkovém životě ručí za správnou a poctivou práci.

50,000 Kněh Zdarma Mužům.

Ma cenu \$10.00 pro každého postiženého muže.

Pak-liže trpíte kteroukoliv nemocí mužům, tak vlastně, vždy Vás trápíme, byste si dopsal i jedinu z těchto obdivuhodných knih. V té se dozvodíte a rozumnějším způsobem, jak každý muž, trpící otravou urce, živostní slabostí, porušenou útrátou sil, reumatismem, nemocemi útrojů, žaludku, játer, ledvic, aneb nemocmi mužskými, může býti rychle vyléčen ve svém vlastním domově. Jest-li slyšáná i nějaká peněžní obtíž, se tato "Zdarma Knihá Mužům" bude míti pro Vás cenu sta dolarů. Nově Vám předtrpíte a jak můžete opětně mužů stáhně a trvalého zdraví. Těto mužům vředeo bylo dokonale přerai, sila a mužnost jinnou této osmně knihy. Jest to sila, dítie vědomostí a obsahuje právě to, co každý muž sádti má. Pamatujte, že tato kniha jest **zaprosto zdarma**. My kapálíme postavené. Oddělte tento "ZDARMA KUPON" a zašlete nám ho dnes a my Vám zašleme jednu výtisk této osmně knihy úplně zdarma.

Zašlete dnes tento kupon na knihu zdarma.

DR. JOS. LISTER & CO., B. 719 Northwestern Bldg.
22 Fifth Ave., Chicago, Ill.

Pánové:—Zajímám se o Vaši nabídku, "Každá zdarma" a štělo by mně, kdybyste mi ihned jednu výtisk zašli.

Jméno _____

Posla _____ Stát _____

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Velký tah česko-slovanských domovinářů

v okresy Taylor, Price a Ashland v severní to části státu Wisconsinu, zajišťuje krajině té skvělou budoucnost.— Dráha Soo R. R. Co. dříve W. C. Ry. rozprodává skutečným osadníkům bohaté pozemky své po \$7.50 až \$10.00 za akr na mírné splátky. Nové osady se zakládají. Krajané, kteří hledají nový domov na venkově dobře učiní obrátí-li se o další podrobnosti a tiskopisy osobně neb písemně na hlavního zástupce pozemkového odboru jmenované dráhy. Adresujte:

F. A. ČMEJLA, Agt. Land Dep. Soo R. R. Co.

1827 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.

Světově známé HARMONIKY

všech druhů, též chromatické vyrábí
česká rukodilna harmonik

Antonín Hlaváček, Louny, Bohemia, Europe.

Výtečné české heligonky, housle, atd. Česká škola pro chromatickou harmoniku (se zřetelem pro samouky) stojí \$10.

Obnos zašlete v poštovních známkách.

• Píšte si o cenník. •

Pletete bič! sami na sebe, kupujete-li od našich nepřátel. Výrobky české firmy Antonín Hlaváček česká rukodilna harmonik Louny Bohemia Europe, prodělávají soustavou i upracovávají všichni obzvláště, ba daleko je předěl. Mějte stále na mysli vyhlazovací boj proti našim krajanům ve Vlně a znamenání dzeří a dějte odpověď kupováním jen českých výrobků. ČESKÁ ŠKOLA pro chromatickou harmoniku, která obsahuje i soustavou předěl všechny německé stojí \$1.10 franco. Žádejte cenník!

Neznáte-li přímo zázračný účinek

svědomím mohou býti odporučeny při nastuzení, chřipce, kolice, letní nemoci, žaludečních křečích, při ostatních žaludečních a všech krčních nemocech, při difterii a záškrtu. Jsme si tak jisti, že tak činí, k čemu ji odporučujeme, že vrátíme v opačném případě peníze. Hledáme jednatele za velice příznivých podmínek všude. Jednotlivé láhve prodávají se po 25c, 50c a \$1.00 poštou vyplaceně. Můžete psát německy aneb anglicky. Jedině k dostání u Knorr Medical Co, 613 14. ave., Detroit, Mich.

při léčení pravých Knorr-ových Hinn Fong, aneb čínských zelených kapek, pak učíte pokus aspoň k Vašemu vlastnímu prospěchu. Kapky tyto vydobily si zcela zvláštním účinkem v léčení, světového jména. S dobrým

JAKO V PLZNI

Výtečná společnost
a znamenitá nálada
udržuje se jen tam
kde čepuje se pivo z
ČESKÉHO PLZEŇSKÉHO PIVOVARU

PLZEŇ
OLYMPIA
PRINCE OF PILSEN

PILSEN BREWING CO.

26 STREET & ALBANY AVE.
CHICAGO ILL.

Plzeňský Park Pavilion odporučuje se k hojnému použití
ctěným společnostem a korporacím. Jak
letního času k výletům, tak zimního času k plesům, tanečním zábavám
a různým jiným příležitostem.

Mayer

Zhotovujeme dále obuv pro vycházky než do práce pro muže, chlapce, ženy, dívky a děti. Naše obchodní známka jest vyražena na podrážce.

Střevíce bez knoflíčků a kožených pásek.

“Martha Washingtonová” KOMFORTNÍ STŘEVICE

Jsou tou nejpohodlnější obuví, kterou možno mít. Přiléhají jako rukavičky, netlačí však ani ošřezí nohu a nemusí být před obutím roztahovány. S největší lehkostí dají se obouvati i souvat. Žádné knoflíčky ani pásky při oblékání i sblékání vás nezdržují a vaši teplost neberou na škípec. Jsou zhotoveny z nejjemnější koženky s lakovanou koženou oblévkou. Tělo drutů: vysoké, prostřední, a nízké.

Ukažte tuto oznámku svého obchodníku obuví a žádejte střevíce “MARTHA WASHINGTONOVÁ”. Pak-li je nemá na skladě, toho nechce se obstarati, dopište přímo nám.

Chraňte se před nápodobeninami. Jen pravé jsou označeny naší ochrannou známkou a na podrážce jest vyraženo razítko se jménem “Martha Washington”.

Kupujete-li obuv pro sebe nebo svoji rodinu, žádejte vždy obuv “Mayerovu”.

Zdáma—Pak-li nám udáte jméno obchodníka, který nedrží na skladě “Martha Washington” pohodlnou obuv, pošleme Vám zdarma krásný obraz Marthy Washingtonové ve velikosti 15x20.

F. MAYER BOOT & SHOE CO.

MILWAUKEE, WIS.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři “Amerikán”.

Bank of Europe

FIRST AVENUE AND 74TH STREET, NEW YORK CITY.

Pobočný ústav
Bohemia akciové banky a
Ústřední banky českých
spořitelů v Praze.

První česká státní banka
v New Yorku.
Splacený akciový kapitál
a surplus \$150.000.00.

Působnost:

Vklady na knížky do neomezené
výše.

Vklady na účty čkové.

Peněžní poukazy do celé Evropy.

Čeky do celého světa.

Ukládání a vybírání peněz u bank,
spořitelů a záložen v Evropě.

Prodej vlastních čeků cestovních.

Vymáhání pohledávek a obstarávaní
právních záležitostí ve staré
vlasti.

Koupě a prodej cizozem. peněz.

Zasílání peněz do Rakouska.

Obstarávání prodeje a koupě rakou-
ských cenných papírů, kužonů a j.

Půjčky všeho druhu.

Dotazy ochotně se zodpoví.

PRESIDENT:

FRANK BRODSKÝ.

ŘIDITEL:

JOSEF PYTLÍK,

řídící banky Bohemia.

Brodský & Sovák,

1389 SECOND AVE. COR. 72ND ST.,
NEW YORK.

Hlavní zástupitelství Bohemia, akciové banky

V PRAZE.

Prodej lodních a železničních lístků všech společností. Cestující obdrží doporučení na banku Bohemia v Praze, kde dostane se jim pokynů ve všech záležitostech, zpáteční lístky lodní i železniční, a pod. Na banku Bohemia možno si dáti adresovat i dopisy a jiné záležitosti,

Oddělení notářské obstarává vymáhání pohledávek, dědictví, podává informace v záležitostech vojenských, pozemkových, daňových a pod.

Oddělení pro zboží importuje a exportuje výrobky všeho druhu ve velkém.

Oddělení bankovní prodává a kupuje všeho druhu papíry a cizozemské peníze, zasílá peníze do Rakousko-Uherska, prodává čeky a pod.

CHUTNOU A TU

NEJLEPŠÍ KÁVU

a také nejlevnější můžete obdržeti pouze tehdy, když se obrátíte na chvalně známý a osvědčený český velkoobchod kávou

Java Coffee Mills v Chicagu.

Obrovský odbyt, jejíž našly kávy naše v Sev. Americe a Kanadě umožňuje nám dodávati za tak nízkou cenu, za jakou ji nemůže prodati žádná jiná firma.

Specialita: 16c. káva.

Kávu tuto, jejíž pravidelná cena obnáší 25—35 ctů. rozesíláme v pytlích od 25 liber nahoru, neb je-li to pro dvě menší rodiny dohromady, ve dvou vkusných balíčcích po 12 1/2 librách.

== ZDARMA ==

každému, kdo o to požádá, zašleme půlliberní vzorek této kávy a čaje na zkoušku vyplaceně. Káva naše se denně čerstvě praží, pak ihned balí a bezodkladně odesílá, takže si pak po měsíce svou dobrou chuť a příjemnou vůni zachová. Objednávky vyřizujeme buďto proti zaslání obnosu předem neb na C. O. D., t. j. na dobírku. Káva po 18, 20 a 22 ct. libra jakož i čaj a koření stále na skladě. Jediný velkoobchod importované české fíkové cikorie od M. C. Buva a Syn ve Vys. Veselí. Objednávky řiďte laskavě na:

Java Coffee Mills,

velkoobchod kávou, čajem a českou cikorií,

1706-1708 So. Centre Ave., - - CHICAGO, ILL.

 Máme sta tisíce těch nejlepších doporučení. Zkuste naši kávu a dáte nám též to nejlepší doporučení, za to Vám ručíme našim čestným obchodem.

Při objednávkách laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

ZALOŽEN 1891.

Bohuš Hák,

ZNÁMÝ PRAŽSKÝ
UZENÁŘ

Jediný zasilatelský český závod toho druhu
V AMERICE.

Pražské
šunky,

Uzené
maso,

Bůčky a
Krkovičky

nakladané
dle nejlepšího
pražského
způsobu.

Pražské salámy, taliány, debrecínky a jiné vuřty.

V zimním období pravé české
jaterničky, jelitka a klobásy.

Zboží zasílá se po celé Americe.

Adresa:

1834 So. Laflin St., :: Chicago, Ill.

Tekutým chlebem dle lékařů

je dobré řízné pivo druhu

VAŘENÉ

GARDEN CITY

Daisy

PIVOVAREM

"DAISY" je bohaté na bílkoviny, na výživné soli, fosfáty a výtažky sladu. Má tedy všechny látky které jsou výživnou potravou, silitelem a povzbuzovatelem trávení.

"MALT VITA" je silivka barvy černé, doporučuje se hlavně chudokrevným ženám, pozdravujícím se z těžkých nemocí.

Objednávkám z venkova věnuje se zvláštní pozornost.

ADRESUJTE:

Garden City Brewery Bottling Dept.
21st St. and Albany Ave., - CHICAGO, ILL.

TEL. LAWDALE 100.

Budte vesely!

Za několik máto dollarů můžete pobavit sebe, celou rodinu a všechny své přátele koupíte-li u

EDUARDA J. MELICHA,
obchodníka

hudebními nástroji všech druhů.

Victor, Edison a Columbia fonografů,

Veškeré české dvojité a jednotlivé rekordy.

Koncertin, tahacích a foukacích harmonik, pian, foukacích a smyčcových nástrojů. Velký výběr.

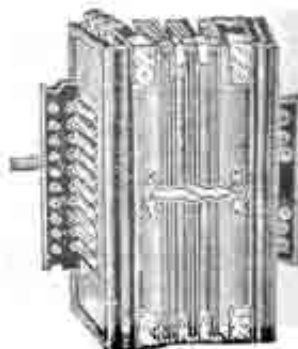
Veškeré správy vyřizuje rychle a levně ve své vlastní dílně.

O půjčení žádá

EDUARD J. MELICH

3916 W. 12TH STREET, :: CHICAGO, ILL.

Pište si o ceně.

BUDETE BARVIT?

PAKLI ANO, neopomeňte požádati o naše vzorky a ceny našich

**barev, olejů, laků, štětců,
-- a nástěnného papíru. --**

Máme na skladě vše, co do oboru tohoto spadá, za ceny velmi mírné a zboží naše jest zaručené. Jsme prvními ryze českými obchodníky barvami v celých našich Spojených Státech, kteří zasílají ob jednávkou mimo Chicago. Přejete-li si jakoukoliv radu nebo vysvětlení ohledně zacházení s barvami, neostýchejte se nás požádati a my vám posloužíme úplně zdarma. Cenník a vzorky na požádání; pište na

BARCAL & BARTA,

1923 Blue Island Avenue, - CHICAGO, ILL.

Robert L. Pitte a Syn,

VEŘEJNÍ NOTÁŘI

POZEMKOVÍ JEDNATELÉ

901-903 záp. 20. ul., roh Johnson ul. Chicago, Ill.

Telefon Canal 1511.

PŮJČUJÍ peníze na mírné úroky v částkách jakýchkoliv, zvláště na gruntovní majetek. Prodávají dlužní úpisy (Mortgages) na spolehlivé a dobře vyplácející se majetky. Zaslají peníze do Evropy levněji než pošta. Pojišťují proti ohni a na život. — Obstarávají přeplov přes Brémy a Hamburg za levné ceny. — Prodávají a kupují majetky ve všech částech města. Též mají bojně lotů v mírných cenách na prodej. Zvláštní pozornost věnují zkoumáním i hotovení abstraktů (kaihovních záručních listin). Vykonnávají veškeré notářské práce správně a levně.

V každý čas Vás ochotně obslouží oddaní **Robert L. Pitte a Syn.**

ACME DRUMMERS SUPPLY CO.

TOVÁRNA NA BUBNY a jiné hudební nástroje, které vždy v hojném výběru na skladě chová, též velký výběr VICTOR A COLUMBIA Fonografů, dvojitých rekordů, koncertin, tahacích i fookacích harmonik.

Piana prodáváme zaručená a na malé splátky.

O přizevň žádá

ACME DRUMMERS SUPPLY CO.

F. J. NOVÁK, říditel.

West 22d St. a California Ave. CHICAGO.

Máme na skladě zlaté odznaky všech českých, slovenských, chorvatských, srbských a ruských spolků v Americe. — Zasláme zboží spoříšním úpisem bez peněz a platí se až po první sestřihání. Je-li vše v pořádku majetkem, jak objednáme, když na objednávce přiložená je pečeť spolkové.

Pište si o náš velký 64-stránkový ilustrovaný ceník, který posíláme každému zdarma. Též i vzorky odznaků a praporečků hodvábě ochotně zasláme na ukázkou! Váš vždy ochotný

Největší československá dílna na
Prapory, odznaky, šerpy, atd.
v Americe.

Máme to ruče sta a sta pochvalných dopisů, jež zřikládáme k ceníku.

Pro Josef Kalina, 6, 1201 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, píše:

Za pozornost a přístředání, kterou Vám vyslovil ve živém řádu i ku předu, má nejupřímnější myšlenkou poděkovat za odměnu a skvělou službu vyhotovení praporů, který jsem u Vás objednal. Byl zhotoven do všech podrobností tak, jak objednan . . .

EMIL BACHMAN, 1719 South Centre Avenue, -- CHICAGO, ILL.

Výtečně osvědčenou náplast

LISIRUS

dle přes 150 let starého rodinného receptu vyráběnou, lékařským vysvědčením za úplně neškodnou uznávanou a doporučenou, nabízí inteligentní krajanka všem Rheumatismem jakož i úrazy, krvavými neb hněsivými ranami trpícím

-- k vyzkoušení. --

Tato náplast jest vyráběna v Čechách a zaslána jest pověřenému zástupci panu K. Musilovi pro Spojené Státy a Severní Ameriku.

Náplast tato neměla by scházeti v žádné rodině, a měla by býti vždy po ruce k použití při bolestech reumatických, a zvláště při poranění jest náplast neocenitelnou. Návod jak ji užívat, jest vždy přiložen.

Zasílá se poštou, neb ve větším množství po express. Na venkově tato náplast zvláště je potřebna při úrazu dobytka: možno ji okamžitě použiti.

Mám po ruce mnoho děkuvzdání dokazujících, že náplast je dobrodinným pro trpící; není to žádný humbuk neb krajanka pí. Vastlová dávala náplast zdarma trpícím, začel se jí dostalo mnoho děkuvzdání v Čechách, Francii i z Anglie. Seznámením se s pí. Vastlovou, nabídl jsem řečené paní, že by jí mohla vyráběti ve velkém, a posílat jí sem do Ameriky, že se postarám, aby naši krajané trpící mohli jí dostat. Řečená paní uznala můj návrh, a řídí se dle něho. Nyní jest na krajanech, by zkusili sami, zdal jest pravda, co zde napsáno. Milerád posloužím každému.

Náplast posílá se za 25c jednotlivý kus, nebo celý yard \$1.75. Ptejte se na ni v lékárnách a požadujte, aby jí měli na skladě. Adresujte vždy

KAREL MUSIL,
2849 W. 22nd St.,
Chicago, Ill.

Udějte vždy Vaši správnou adresu.

Balíček na zkoušku zdarma.

Každý muž nebo žena trpící souhotinami, zápallem průdušek, záduchou, katarem, kašlem a chorobou hrdla nebo plic, ihned by měli dopsatí.

DR. HILL PRÁVÍ:

"Souhotiny mají se rozličně a jiné výlohy a mluví. Všechni odborníci se v té věci shodují. Já pravím, že mohou se vytráti v análnímu světlu dříve a dříve po tři až čtyři dny. Právem, že čas není naprosto důležitý, ale čas je velmi důležitý. Jáchtu dříve přijde lehkost a závažnějších souhotin, když vytráti se již přibližně v anální světlu. Právem tam se trvá.

DR. J. LAWRENCE HILL
Podoba lékaře vzata před několika dny

Oni však chytali doma pod názvem 'souhotiny' léčení a vylohy, při jeho správném a každém souhotině. Každý kdo má státní pánev, katary průdušek nebo jakýkoliv katary nastaralý náplí postavit, záduchu nastaralý hrdel, jeho hrdel, v noci se postí, má krvácení, bolestí nebo přeháně v prsou nebo pod lopatkami, má by se poslati pro balíček na zkoušku Dr. Hillu New National Remedy a souhotin od své vylohy. Lék tento rychle zasaňuje další postavit nemocí a vytráti se prsou záduchou, záduchu k jídlu, maso a ústní záduchu.

Každá banka nebo obchodní firma v Jackson, Michigan, vám řekne že Dr. Hill je spolehlivý, doporučený a vynikající lékař, výtečně pověstí. Všichni ti, kdo trpí na hrdla a pánev, měli by dojetí kupon vyplnit a poslati ho přímo firmě pro balíček na zkoušku, který ihned posílá poštou vylohou, aby dokázal, že i nejobtížnější případy mohou býti rychle vylohy dříve při malé vylohy.

Poslete kupon dnes, třebaš vám zachráni život.

Kupon na pokusný balíček léku.

Dr. J. Lawrence Hill, 1691 Hill Building,
Jackson, Michigan.

Laskavě pošlete mně váš velký na zkoušku balíček vylohou a souhotině dříve, tak alych to mohli zkusit a přesvědčit se, máli li ho, což je o něm pravda. Přikládám 20 centů na dopos, atd.

Jméno.....
Adresa.....
Stát.....

Míníte-li farmařit a zajistit si dobrou budoucnost a blahobyt,

USAĎTE SE

v Langlade County, státu Wisconsin.

Langlade okres jest jeden z nejlepších ve státu, a usazeno jest zde též velké procento českých farmářů, mezi nimiž jest většina dobře si stojících, aneb jak se říká zazobaných. V okrese Langlade pěstuje se s dobrým úspěchem **pšenice, žito, ječmen, hrách, oves, jetel a timothové seno, brambory, všeliké zeleniny, řepa, mák**

a mnoho jiného, co se může vůbec v dobré zemi vypěstovat.

Z ovoce daří se jablka, slívy a j., jež jsou vesměs dobré jakosti; z lesního ovoce uvěsti dlužno černé a červené maliny a jahody rozličných druhů.

Řeky a potoky protékají celý okres všemi směry, ve kterých jakož i v četných rybnících jest veliké bohatství rozličných druhů ryb. Honitbu milující naleznou zde na rozličnou zvěř bohatou krajinu a není skutečně divu, že každému, kdo jen krajinu tuto trochu pozná se zde velice líbí.

JOHN BENISHEK

Dráha North-Western protíná celý okres skoro ve středu od jihu k severu, a od této hlavní dopravní cesty vedou odbočky k východu a západu; dráha Soo linie zasahuje do západní části okresu a dráha Wis. Northern do části východní, tak že veškerá doprava a hlavně lesních a farmářských výrobků jest velice výhodná.

Mám pozemkový obchod v Antigo, Langlade County, Wis. již přes 20 roků. Usadil jsem hezké procento osadníků rozličných národností a těším se přiznání všech.

Mám na prodej několik pěkných farem se vším příslušenstvím i bez něho; též několik tisíc akrů pozemků nezdělaných, z kterých byly silné stromy vysekány, ale na kterých jest ještě mnoho cenného dříví, jímž noví osadníci splácejí hlavní část kupní ceny.

Chcete-li koupiti farmu aneb jiný pozemek, pište mi nebo navštivte mě, a já Vás ujišťuji, že budete rádně a svědomitě obslouženi.

JOHN BENISHEK,
ANTIGO, WISCONSIN.

JOSEF ŠÍMA,

vlastní
moderně
zařízený

HOSTINEC

v čísle

3200 záp. 22. ulice, (České Kalifornii)

CHICAGO, ILL.

Pravé Imp. pilsenské stále na depu.

Nejlepší importovaná i domácí vína,
likéry a chutné doutníky ve velkém
výběru stále na skladě.

Teplé zákusky po celý den. Výborná ku-
chyně. Obsluha vzorná.

Železný Savings Bank

ROH 26. ULICE A
SPRINGFIELD AVE.

Chicago, :: :: Illinois.

Posíláme peníze do Čech a
všech dílů světa.

Pojišťujeme proti ohni.

Markyče na prodej.

Ohnivzdorné sklepení.

Dlouholetá zkušenost
obchodní.

Venkovské záležitosti vyřizujeme rychle a poctivě.

JOHN ŽELEZNÝ,

3866 W. 26th St.,

CHICAGO, ILLINOIS.